SZOMBATHELYI KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY

9700 Szombathely, Rákóczi Ferenc u. 12.
Tel.: (36) 94/508 800 Fax: (36) 94/314 096
E-mail: keptar@int.szombathely.hu
http://keptar.szombathely.hu

A kiállítás megtekinthető: 2007. október 7-ig
Die Ausstellung ist bis 7. Oktober zu besichtigen.

SORSZÁM

569

Szilárdi

MEGHÍVÓ

Szilárdi

Die Kunsthalle Szombathely
lädt Sie und Ihre Freunde ein
zur Ausstellung des Malers

BÉLA SZILÁRDI

Die unübliche Vernissage bietet einen kurzen Überblick über den Lebenslauf des Künstlers

Teilnehmer:

GÁBOR EINSPACH, verantwortlicher, Herausgeber des "Artmagazin"
LÁSZLÓ FÁBIÁN, Schriftsteller
CSABA NAGY, bildender Künstler

Diskussionsleiter:

Dr. ZOLTÁN GÁLIG, Kunsthistoriker, Direktor der Kunsthalle Szombathely

Datum:

7. September 2007 (Freitag), 16.00 Uhr

Die Diskussion wird vom Szombathelyer Fernsehen übertragen, daher bitten wir Sie um pünktliches Erscheinen.

Mit den nummerierten Einladungen kann an der Verlosung einer SZILÁRDI Computergrafik im Wert von 60.000 Forint teilgenommen werden.

Szilárdi

A Szombathelyi Képtár meghívja Önt és barátait

SZILÁRDI BÉLA

festőművész kiállítására

2007. szeptember 7-én, pénteken 16.00 órára

A rendhagyó kiállításmegnyitó rövid áttekintést kínál a művész pályájáról.

Résztvevők:

EINSPACH GÁBOR felelős kiadó, Artmagazin
FÁBIÁN LÁSZLÓ író
NAGY CSABA képzőművész

Moderátor:

Dr. GÁLIG ZOLTÁN művészettörténész a Szombathelyi Képtár igazgatója

Kérjük a pontos megjelenést, mert a beszélgetést a Szombathelyi Televízió közvetíti!

A meghívókat megszámoztuk.
A meghívón lévő számok sorsoláson vesznek részt, ahol egy SZILÁRDI computer grafika (érték 60.000 Ft) kerül kisorosolásra.

Szilák Kálmán, építész

HALÁLOZÁS

Fájdalommal tudatom mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy drága férjem, **Szilák Kálmán** építészmérnök, 60 éves korában hosszú szenvedés után 1982. jan. 9-én elhunyt. Temetése 1982. jan. 29-én, 13 órakor lesz a Farkasréti temetőben. Gyászolják: felesége, testvérei, rokonai.

– Halálozás

Népszabadság Bp. 1982. jan. 23.

23.

Szilák Ferenc, rézműves

1977. VII. 28. 2040 Televizio 2. Müsor
Tv-híradó

– Ezek a rézből készült kancsók, tálak a Székesfehérvári István király Múzeum gyüjteményének darabjai. Az utolsó székesfehérvári rézmüves, Szilák Ferenc műhelyének teljes fölszerelése a napokban került múzeumba. A rézmüves mühely 400 speciális szerszámát most restaurálják. Közülük különös figyelmet érdemelnek a rézdomboritó vasak, rézöntő csészék, és rézvágó ollók. A szerszámok zömével több generáció is dolgozott. Magyar területeken a török hódoltság alatti és utáni időszakban volt nagy jelentősége a réznek. A vas tömeges elterjedése előtt használati tárgyak, üstök, bográcsok, kancsók, tálak, lábasok, kupák sőt a lószerszámok díszei is készültek rézből. Ezt a szükségletet elégitette ki a fehérvári rézmüves cég is. Az itt formált legszebb darabokat rövidesen állandó kiállitáson mutatják be.

SZILÁRDI BÉLA

Új művészet

1999/szept.

2.o.

Szilárd Béla festő

MOLNÁR ZSOLT

Életünk 1998/4.

Adalékok Szilárdi Béla festészetéhez

„tedd a rend eszméjéhez
a kaland eszméjét"
Zbigniew Herbert

A festő Szilárdi Béla első önálló kiállítását 1997-ben rendezték meg Magyarországon. Áprilisban a Szombathelyi Képtárban, júliusban Sárváron, az Arcis Galériában állított ki.

Szilárdi kevésbé ismert a hazai művészetpártolók körében, pedig Németországban számos kiállítása volt a nyolcvanas és kilencvenes években. Nota bene, itthon is bemutatkozott: 1971-ben Sánta Ferenc nyitotta meg fotókiállítását a Ferencvárosi Pincetárlatban. Méltatásában elismerően beszélt fotográfusi hozzáállásáról: „Szilárdi nem enged a könnyű út lehetőségeinek, erejét nem oldja fel jellemétől idegen, alkatától távol eső, s ekképpen méltatlan témák, lehetőségek veszélyében."

Ez akár summázata is lehet Szilárdi eddigi életművének. Annak a szerteágazó munkásságnak, amely a zenétől a filmen át a festészetig, nemkülönben a megélhetést jelentő computer grafikáig terjed.

A most ötvennyolcadik événél tartó művész zenetanári oklevelet szerzett 1963-ban, Budapesten. Közben állandóan érdekelte a vizualitás műfajilag szerteágazó világa. Kortünet volt ez a mindennel való foglalkozás. Ezeknek az éveknek az útkereső ifjúsága valami megbékélést – vagy inkább kitörést? –, keresett a mindenbe való belekóstolással. Idézzük csak fel: ekkor vetítették a Filmmúzeumban a francia „új hullám" remek műveit. Hosszú sorok kígyóztak a lengyel mozgóképesek Kawalerowicz-tól Wajdán át Mumk-ig terjedő ágának filmjeit megtekintendő a mozik előtt.

Vonzó volt az itthoni tavasz is: ekkor indult Szabó István és társainak pályafutása, teljes pompájában kibontakozott Fábry Zoltán munkássága. Kurtág György megírta a Szálkákat, lüktetett a színház világa, Pilinszky-kötetek jelentek meg, nem kellett immár többé gépiratban olvasni Weöres Le Journalját. Lázban égett Kondár Béla, Nagy László tündökletesen szőtte egymásba szavait, felhallatszottak Szervenászky Endre, Maros Rudolf, Szokolay Sándor darabjai, robbntott a Pécsi Balett, Csernus és Lakner képek kerültek a falakra, behangolt az Illés-együttes, az Omega.

Megpezsdült a világ.

Legalábbis úgy véltük – valljuk. Ez az élményanyag ezt a korosztályt nagyon mélyen, belülről érintette. Ez a korosztály megtanult befelé mosolyogni, kifelé tartózkodóan szikár lenni. Rátarti volt, mint a különböző kezdeményezések tagjai – s olykor nagyképű is –, de egyvalamit nagyon

tudott: meggyőződéssel bírt, hitt magában, az önmagát megvalósító és a közgondolkodást megmásító erejében.

Ennek a korosztálynak a magára találás volt az iskolája. Nem az engedékenység, hanem az érzékenység. A zeneszerző Szilárdi a Pannónia-együttessel járta az országot. És közben festett, fotografált, filmeken törte a fejét. Nyitottak voltak minden iránt.

Irodalmi színpadok, pantominmesék, képzőművész körök vállalkozásaitól volt visszhangos az ország. Miközben sokan elégtek, Nyugatra távoztak.

Ezt a nemzedéket szokás ma nagy generációnak nevezni. Sokuk nevét most tanuljuk újból. Most ismerkedünk megint velük.

Szilárdiból festő lett.

Szívvel, lélekkel és vérrel készült képeit egy nagy álmodozó festi, aki nagyon is mindennapjainkban él. Aki kötődni akar ide is – az otthonról nem is beszélve.

De milyen is ez a piktúra? Belevalóan drámai. Keresi a helyét, leginkább az idejét: mikor, kit szólít meg, kihez folyamodik, kitől merít, kihez kötődik.

A hatvanas évek előképeire hatott Holbein. Az ifjabb nacionalizmusa. Aztán megérintették a Rembrandt önarcképek, az a fejlődéstörténet, ami – többek között – a bécsi Kunsthistorisches Museum festményein követhető nyomon. Ez a fajta kinyilatkoztatás, szembenézés, valójában kihívás igénye napjainkig jelen van Szilárdi festészetében. Eeva-Liisa Kanmer, a neves finn költőnő indította úgy egyik versét, hogy „Verset formálok életemből, a versből életet". Szilárdi a festészettel tette és teszi mindezt. Mindig egy felvállalt programot fest. Programszerűen dolgozik, vagyis amíg egy téma megérinti őt, addig festi, amíg az ki nem merül, el nem száll belőle. A tervezés az akarás, a következetes végiggondolás, a megszenvedés, a vérre menő küzdelem árán valósul meg. Ennek legszebb példája Bika-sorozata, a nyolcvanas évek végéről. Ezekben a képekben nemcsak a Szilárdi-életmű jelenidejűsége fogalmazódik meg, hanem tetten érhető egyfajta ősiség is, visszanyúlás régebbi kultúrákhoz. Közlésmódjában egyfajta altamirai kezdemény épp úgy tetten érhető, mint korunk kihívása: mire akarunk, vagy mire vagyunk képesek emlékezni.

Szilárdi mindig is magában hordozta több kultúra lényegét, fontosságát. Művészetében jelen van Arnulf Rainer agresszivitása, Man Ray meditációja, Beuys elvontsága.

Te jó ég! Mennyi következtetést lehet levonni ezekből a nevekből és műveikből!

Egyvalami azonban nagyon fontos. Szilárdi soha nem beszél félre. Míg mások az emberi lealacsonyodás nem kevés példáját mutatják meg műveikben lehangoltságukban közönségesekké válnak, addig Szilárdi menekül mindenféle szadizmus elől. Belőle emberség szól. Muzsikus múltja teremti meg benne a harmóniai tisztánlátást, érzést? Talán igen. Ő állandóan beszélő viszonyban van képeivel.

Nemcsak megőrizve tisztel, hanem át is értelmez. Provokatívan tisztességes. Akkor is, ha Beuysra emlékezik. Arra az emberre, aki nyomot hagyott festészetében, no nem úgy, hogy követője lett volna. A személyesség a meghatározó, a meggyőződés, hogy mit tett és mit akart.

Szilárdi Beuysban nem a polgárpukkasztó egyedet látta meg, hanem azt

a gondolkodót, aki életjelet ad egy számára gátlástalan világról, ami számára nemcsak taszító, hanem vonzó is, mert ez a kettősség működteti és hitelesíti, s ebben a kettősségben hihet csak igazán – önmagát megtagadva és önmagában bízva. Beuys talán a Rilke-i értelemben hatott Szilárdira: „A műalkotások határtalanul magányosak... csak a szeretet foghatja fel, tarthatja meg őket, s lehet igazságos hozzájuk."

Személyes találkozásuk a hetvenes évek elején történt. Beszélgetésüket Szilárdi megörökítette képekben – Beuys halála után. A hova tartozás, a szív aritmikája ezeknek a képeknek a kiindulópontja. Olaj-változatuk jelentős állomás a festő életében. A képek a mindenkori időt példázzák. Itt nincsen előtte, nincsen utána: a mindenkori pillanat jelenik meg az agyakban. Megható ráérzéseiben. Nem lehet egy pillanat alatt elintézni. A festő tudatosít: az ecsettel jeleket lehet adni.

A Szilárdi képek lenyomatok. Nemcsak a szombathelyi kiállításon, hanem előtte és utána is. Szilárdi képeiben mindig az élő köt szövetséget az elmentekkel. Kegyelmi állapotokat tükröztet – szereplői lemeztelenítve, valós állapotuknak megfelelően jelennek meg.

Karnevál ez, hatalmas színpompa. Benne harsog Beuys szíve, a kerítésen – mint képkereten – keresztül ugrálnak a bikák, ott lüktetnek a telivér nők, s a Találkozásokban megbillen a gémeskút. A Szilárdi kép mindig kettősség: „a külső és belső valóság terméke" – egyik méltatója, Lothar Romain meghatározásában.

Említhetjük Henrich Wölfflim megállapítását: „ebben a világban, ahol minden egymásra épül, ahol az egyik dolog meghatározza a másikat, valami meghatározatlan." Szilárdi képei előtt felejtünk, eltűnünk, előtűnünk, felizgulunk. Kiemelései nem a mellékest, hanem a lényegest sokszorozzák meg.

Törvényszerűségei a belső keretjátékban határozódnak meg. Tudja, mi történik vele és benne – gondolatilag, s mindezt tisztán akarja látni a papíron, a vásznon. Számára a kép összetett állapot. Cselekvést a ráérzés, a szemlélődés jelent, a tetten érés mágikus pillanatát a festés eufóriája, a realitást a képpel való szembesülés, mindezt egy gyűjtőlencsében látja viszont, amit életnek neveznek, s amelynek minden szívdobbanása őt igazolja.

Szilárdi festészete kísérlet. Az enyves vízfestékkel gyorsaságát, időtállóságát kívánja bebizonyítani. Értelmezése az összefüggésekben keresendő. A festői teendő, az egyén felelőssége és függősége között. Az ő festői világa a formátlan és a végtelen között feszül. Konkrétságával, felkészültségével együtt.

Szilárdi képei fényforrások. Nála mindig ragyognak a színek. Összefüggéseiben mindig fényt láttat. Nagy adománya a türelem. Nyugalom van, ezért aztán a fény megküzd nála. Azt érzékelteti, hogy mindig képes az újjászületésre. Úgy tűnik: képeiben ezért játszódik le önmagunk ellenőrzése. Nála a festészet mesterség. Értékjelző és nem kényelmesség Megharcol minden megnyilvánulásáért. A költő Günter Kumert-tel vallhatja: „Semmi sem olyan visszahozhatatlan, mint a boldogság."

Szilárdi a gesztusok festője. Eredendően helyzeteket dolgoz fel. Látszólag tudatosan dolgozik, ám a megvalósítás állapotában az időtlenségbe helyezi képeit. Elindul a konkrétból és eljut egy árnyalt, magabiztosan leképzett világig. Képei az érvényesülni tudó színész taglejtéseire emlékeztetnek.

Alapállása egy szellemi körhöz való tartozást feltételez. Egy magatartást, s ez a gondolkodásmód azzal a festői attitűddel találkozik, amely képes általánossá tenni a megjelölt állapotokat. A festő rátartiságával és vehemenciájával harcol a felület birtoklásáért – mert nyerni akar.

Egyet kell értenünk Lothar Romain-nel, amikor rögzíti: „Szilárdi tudatosan lebegteti a választ, hiszen nem hisz egyikben sem, sem a tárgyábrázolás rajzának erejében, sem az attól megszabaduló, színben és geszusban megtestesülő érzelem-lekottázásában. Mindkettő egyenrangúan fontos képelem a számára, állandó birkózásukban bontakozik ki képi igazságuk, hogy az emberi tapasztalat külső és belső valóság terméke, és csak mint ilyen ragadható meg."

A magunk megismerése játszódik le a képekben. Saljapin énekelt így Rossinit, ilyen tenutosan, kiemelve, de nem fejbe verve a hangokat. Betöltve a teret, megérezve a szerep kínálta lehetőséget.

No, persze, megállókra is szükség van. Szünetjelekre, amelyek az alkotás során végül is a lélegzetvételt biztosítják. Szilárdi teljesítménye ettől és ekkor válik teljessé. Günter Kunert írja: „Az ámulat tűnik legfontosabbnak, / mely nem fogja fel, amit megért, és / amit fölfog, azt nem érti meg."

Ez az a bizonyos szív, ami a képeiben dolgozik, akár megjelenik a színen, akár nem.

Szilárdinál a szív, mint motívum, mint metafora – főnévi erejű. Belőle nem a szívből indul el, aztán tudatosul csak, próbálja meghatározni: mit kíván teljesíteni. Tehát: Szilárdi tudatosan indít és ösztönösen dolgozza fel képeit. Végül e kettő összefüggésében válik teljessé, kerekedik valósággá mindaz, ami valahonnan elindul és valahová megérkezik. Ez a honnan hová Szilárdi festészetének a kulcsa. Ösztönössége és tudatossága ebben keresendő. Canusvel mondhatjuk: „...minden egyes kép jelképpé válik. Mintha ott tükröződne benne az egész élet vagy legalábbis az, ami az életünkből abba a pillanatba belefér."

Festőnk gondolatilag felkészült, tárgyilag nemkülönben. Feldolgoz magában minden témát, ami megrázza, megérinti őt. Képeinek minőségét a művek kódolt anyaga és filozófiai erőssége határozza meg.

Érezzük magunkénak.

Szilárdi Béla Budapesten született 1940-ben.

1971-től él Németországban. Zenét tanított Saarbrückenben. 1976-tól Münchenbe tette át lakhelyét. Több lapnak fotografált, többek között a Süddeutsche Zeitungnak is.

1984-től kiállító művész. 1985-ben tagja lett a Bajor Képzőművészek Szövetségének. Két évre rá a magyar Művészeti Alap és a Magyar Képzőművészek Szövetsége is tagjai közé választotta.

Négy esztendeje rendszeresen jár Gutaházára.

Ki ez a művész? Hol rejtőzött eddig?

Metamorfózisa az élet küzdelmét hordozza.

A Szilárdi-képek, sorozatok önégetések.

Ő végül is magányos festő, mint külhoni pályatársai.

Pilinszkyvel szólva meghaladja önmagát.

Amit most elolvastunk, annak bennünk kell feloldódnia.

A hazatalálásnak. A kötődésnek.

Szilárdi Béla végleg megérkezett Magyarországra.

geket irreálisan tovább növelő magas társadalombiztosítási járulékok és adók miatt valójában a termelői tőkének szinte alig van hozadéka, következésképpen nagyon lassú a megtérülés és a tőke akkumulációja. A reálkamat kipréselése a termelőtőke elől lezárja a másik utat is, nevezetesen, hogy kölcsöntőkét igénybe véve bővítse tevékenységét, hiszen a hitelek drágák, a legtöbb ágazat a kamatköltségeket ki sem bírja. A termelőtőke bővülése elől tehát mind a két utat alaposan eltorlaszolták, ez meg is látszik a gazdaság állapotán, hiszen most már 7-8 éve nincs növekedés, és hatalmasra duzzadt a társadalomban az inaktív réteg, aminek a hivatalos munkanélküliség – statisztika csak egy részét, véleményünk szerint csak kisebb részét – mutatja ki.

– Az nem lehet, hogy a jelenlegi gazdaságpolitika mégiscsak jól hangsúlyoz, amikor úgy döntött, hogy előbb a gazdaság egyensúlyát teremti meg, és csak azt követően, de már biztos egyensúlyi alapokon indulhat a gazdaság háborítatlan növekedési pályája? A hivatalos kormányzati nyilatkozatok legalábbis ezt sugallják.

– Nem akarok mást, esetleg lekicsinylő hasonlatokat hozni, de kerékpározni sem úgy tanul meg az ember, hogy előtte felül a kerékpárra, és nem hajtja. Ha már egy jó ideje megtanult egy helyben ülni a kerékpáron, utána vadul beletapos a pedálba, és száguldozni kezd. Sajnos ez az eltúlzott egyensúlyfóbia sem igazolódott be, sem a jelenlegi gazdaságpolitikában, de hozzá kell tennem, hogy az 1978 óta folytatott „stop-go" jellegű irányítás egyik szakaszában sem. Amint azt 1978 óta többször láthattuk, egy hajszálnyi növekedés az egyensúlyt rontja. Ez a mai egyensúlygyakorlatnál is így alakult, hiszen ki merné komoly egyensúlyjavulásnak nevezni azt, ha a külkereskedelmi mérleg 1994-es, a kormányzat által tragikusnak mondott 3,6 milliárd dolláros hiánya, 1998-ban azonban be lehet seperni a vokosokat.

– Az ön logikája szerint nagyon sötét a kép. Ebből a biztos fejlődést nélkülöző, immáron két évtizede tartó pangásból, egyszerűen nincs kitörés?

– Ha a jelenlegi kormányzat újszerűnek éppen nem nevezhető logikáját követjük, akkor valóban nincs kitörés. Ezzel szemben már a fentiekben azt hangsúlyoztam, hogy alapvető változtatásra van szükség. Egy alapvető változás a tőke racionális működésén alapuló társadalomban, csak a tőkéhez való viszonyban történő hangsúly eltolódásában képzelhető el. Már régóta szeretni és támogatni a termelőtőkét kellett volna. Ezt a politikát például Csehország már egy évtizede folytatja, eredményesen. Függetlenül attól, hogy belföldi vagy külföldi eredetű, azt a politikát kellett volna folytatni, hogy a termelésbe, infrastruktúrába fektető és a pénzüket Magyarországon bebetonozó befektetőket kellene kedvencnek tekinteni. A kormány viszont folyamatosan azon morfondírozik, nehogy a kamatszint csökkenése miatt kimenjen az országból a spekulatív tőke. A bebetonozott termelőtőke, szemben a kölcsöntőkével, együtt él és együtt lélegzik az országgal. Elemi érdeke, hogy a dolgok jól menjenek, hiszen, nincs módja arra, hogy gyorsan és veszteség nélkül vonuljon ki. A tőkével eddig kiépült baljós kapcsolat természetesen kifejlesztette az irracionális rendszer kereteiben a termelőtőke saját védekező mechanizmusait is, annak érdekében, hogy valamilyen módon mégis fenn tudjon maradni. A hazai tőke egy jelentős része ma már a fekete- és szürke-gazdaságban működik, tb-t és áfát takarít meg, ilyen módon biztosítja a maga részére a túlélést. Ami a nemzetközi termelőtőkét illeti, nekik egy kicsit könnyebb a dolguk, hiszen az anyavállalatokkal folytatott üzleti kapcsolatokon keresztül tőke büntető akciójától. Erre példát vehet Mexikótól, ahol szinte az egyik napról a másik napra dőlt össze a gazdaság és a pénzügyi rendszer, éppen a spekulatív tőke gyors kiáramlása miatt. Nem lényegtelen szempont az sem, hogy a jelenlegi kormányzat fő reprezentánsai kevésbé kötődnek a termelő tőkéhez. Életfilozófiájuk, eddigi szakmai karrierjük – legalábbis az irányító posztokon – inkább köti őket a pénz, mint a termelő tőkéhez. Hogy mást ne mondjak, nem véletlen, hogy *Németh Miklós*, volt miniszterelnök, éppen az EBRD-ben kötött ki és nem például az Opel Művek egyik csúcsmenedzsere lett, vagy *Bokros Lajos* a Világbankot választotta, ahelyett, hogy például a General Elektric európai termelési részlegének pénzügyi nagyfőnöke lett volna, vagy esetleg a Mol vezérigazgatója. Ez egy nagyon komoly szocializációs korlát is, amit egyik pillanatról a másikra át kellene ugrani, de a jelenlegi kormányzat gazdaságpolitikai csúcs irányítóitól ezt reálisan nem lehet remélni.

– Kormányra kerülésük esetén melyek lennének az úgynevezett tűzoltó-intézkedéseik?

– Hiba volt, hogy 1990-től az államadósság finanszírozásából az olcsó jegybanki forrásokat kiszorították, és a terepet önként adták át a drága külföldi forrásoknak. Ez az a csatorna ugyanis, amin az a jövedelem ment el külföldre és csökkentette a vállalkozói tőke hozadékát és a munkavállalók reálbérét, amire éppen szükség lett volna a belső termelőtőke akkumulációjához és a fogyasztói kereslet növeléséhez. Úgy gondoljuk, hogy ezt a hibát az EU-csatlakozásig valamilyen módon még orvosolni lehet. Súlyos hiba a forint drasztikus leértékelése. Ezt a hibát a jelenlegi kormányzat szinte külön saját erényének tartja. 1990–94 között a dollár 60 forintról 100 forintra értékelődött le, addig 1994–98 között a dollár 100 forintról több mint 200-ra értékelődik le. Ez a szám kitűnően jelzi, hogy milyen alacsonyabb az alakulás, visszanyerjük azáltal, hogy nagyságrenddel csökken az Áfa-kerülők tábora. A jövedelmeit a vállalkozásban tartó, vagy új tőkét vállalkozásba vivőket adókedvezményekkel jutalmazzuk. Az így kieső társasági adókat bőven pótolja a nagyobb termékvolumennel realizált forgalmi adó-bevétel. A kis- és középvállalatok föltőkésedését hiteleszközökkel is támogatni célszerű, olymódon, hogy a piaci igényeknek megfelelő üzleti tevékenységet folytató vállalatok hosszú lejáratú hiteleit állami garanciákkal kell segíteni. Ameddig a kamatok irreálisan magasak, azok egy részét lehessen az adóval szemben elszámolni.

– Milyen gazdasági környezetre lehet számítani a jövő év második felében?

– Természetesen egy fő irányaiban kikristályosodott gazdaságpolitika végső képe annak függvényében fog kialakulni, hogy mi lesz az a konkrét állapot, amikor ezek alkalmazására sor kerül. Erre egyetlen egy példát említek: a mai kormányzat szinte tűzzel, vassal kiirtotta a bankszektorból a hazai tőkét. A mi gazdaságfilozófiánkhoz pedig hozzátartozik a hazai és nemzetközi banktőke harmonikus együttműködése. Ha 1998-ig a kormányzat minden bankot elad, akkor a hazai tőke bázisán újakat kell létesíteni, ha valami véletlen folytán a folyamat nem fejeződne be, akkor az államitőke-részvételt a hazaitőke-részvételre fogják cserélni. Ha véletlenül a pénzügyi rendszer labilitását felhasználva politikai nyomásgyakorlás indul el mint az 1990. év tavaszán is történt, egy konzervatív kormány első dolga a válság elhárítása lesz, és azt követően láthat csak politikája megvalósításához. Egy mesterségesen szított nyomásgyakorló válság elhárítására is készek az elképzeléseink, sokat tanultunk 1990 tavaszából.

– –

Németh Zsolt

Decsi számítások

A közös pénz ára

Tizenöt-húsz milliárd schillingre becsüli az európai közös pénzre való átállás költségeit Ausztria számára *Rene Alfons Haiden*, az Osztrák Gazdasági Kamara alelnöke. Kétségtelen, hogy ezeket a költségeket gyorsan kiegyenlítik az euró előnyei – mondta Haiden a bécsi nemzetközi elektrotechnikai és ipari elektronikai szakvásáron. *Helmut Kramer*, az osztrák WIFO gazdaságkutató intézet elnöke szerint az euró biztosan erős lesz. A dollár német márkával szembeni fokozatos, kereken 50 százalékos értékvesztése 1985 és 1995 között az európai országok kereskedelmi mérlegébe mély lyukakat vájt.

Európában 18 ezer munkahely szűnt meg ennek következtében, ebből 40 ezer Ausztriában – mondta Kramer. De egy közös európai valutával szemben az Egyesült Államok nem engedheti meg többé a dollár leértékelődését – jelentette ki a WIFO elnöke. MTI

Készül a fél M15-ös

Az M15-ös autópálya baloldali útpályája várhatóan a jövő év első felében készül el, de főútként, egyelőre csak két forgalmi sávja lesz használható – közölte *Boros Katalin*, az Első Magyar Koncessziós Autópálya Rt. (ELMKA Rt.) titkárságvezetője az MTI-vel. A koncessziós társaság viszont – az új rajkai határátkelőhely megnyithatósága érdekében – már ez év végére kiépíti az összekötő útvonalat az M15 rajkai csomóponton keresztül a 15. számú főút és az M15, illetve az új rajkai határ-állomás között.

Boross Kalatin elmondta: több mint féléves szünet után július vége óta ismét teljes lendülettel épül a 13,7 kilométer hosszúságú autópálya, amely az M1-es autópálya koncessziós szakaszát köti össze a rajkai épülő határállomással. A munka azután indulhatott újra, hogy a társaság részvényesei és a kormány közösen garanciát vállaltak a munkálatok folytatásához szükséges hitelre. Az M1–M15-ös autópálya megépítése várhatóan összesen 37 milliárd forintba kerül.

Mivel az M15-ös a kevésbé forgalmas útszakaszok közé tartozik majd, a finanszírozó bankok első ütemben csak az autópálya egyik pályájának megépítését finanszírozzák. A forgalom növekedése kétségtelenül erősíti majd a munka mielőbbi folytatásának esélyeit, de a megállapodás szerint 2009-ig ettől függetlenül is, mindenképpen meg kell építeni az M15 második pályáját. A második ütem költségeit az M1 autópálya koncessziós szakaszán szedett útdíj bevételeiből kell fedeznie a társaságnak.

Az autópálya nyomvonala már az első ütemben a 120 kilométeres óránkénti sebességnek megfelelően készül. Mivel azonban az első ütemben elválasztó sáv nélküli, kétirányú forgalmat bonyolítanak majd rajta, a többi főúthoz hasonlóan legfeljebb 80 kilométeres óránkénti sebességgel lehet majd használni. Az M15 autópályán az M1 elágazási csomóponton kívül másik kettő épül. Az egyik a 10-es számú főútnál, Hegyeshalom és Levél közelében, ezen keresztül juthat majd le és fel a 10-es számú főútra az az autós, aki nem akarja igénybe venni az M1-es autópálya koncessziós szakaszát. A másik csomópontot az új határállomás előtt, Rajka térségében alakítják ki. Ez teremti majd meg a régi és új rajkai határátkelőhely közötti kapcsolatot. A magyar-szlovák kormányközi megállapodás értelmében idén december 31-én megnyílik az új határátkelőhely Rajkán. (MTI)

A Kovács Máté Városi Művelődési Központ és a Szoboszlói Kulturális Közösség kiállítást rendez Makláry Kálmán festőművész alkotásaiból a Szoboszló Galériában (Hajdúszoboszló, Szilfákalja u. 2.) Az október 31-ig látogatható tárlatot Szombati Béla nyitja meg szombaton délután 5 órakor, Binder Károly zongoraművész közreműködésével.

de natonnszusa. Inpelejéig a zenekarvezető is beszállt a dalszerzésbe. A lemezbemutató koncertet pontosan a két ünnep között félúton, december 29-én a Budapest Sportcsarnokban rendezik.

(cso)

mindketten súlyosan megszenvedték.

Yasart 1995-ben perbe fogták a Der Spiegelben A hazugságok hadjárata címmel közreadott cikkéért. A vádat az 1991-ben a szakadár tevékenység és annak propagálása ellen becikkelyezett

betiltott A gondolatszabadság Törökországban című antológiában látott napvilágot. Mindezek után nem keltett meglepetést, hogy tavaly az év végén elterjedt Yasar Kemal svédországi emigrálásának híre. Később mind a svéd PEN Club, mind az

körben olvassák. Mint például A szegény Mehmedet, amelyből csak 1980-ig 600 ezer példányt adtak el, vagy Az ezer bika éneke című prózaeposzt, amely a Taurus hegyeiben élő türkmén nomád karacullu törzsnek a természettel vívott élethalálharcát írja le...

Beszélgetés Szilárdi Béla festőművésszel gutaháti műtermében

Őseim szólaltak meg bennem: hívtak

A kis dunántúli falut aligha ismerik az országban. Eredeti neve – Gutaháza – ugyan visszakerült a faluvégeket jelző táblákra, de közigazgatásilag most is a szomszédos Rábatöttöshöz tartozik. Gutaházán néhány ház van, ezek közül kitűnik egy fölújított, ámbár egyáltalán nem hivalkodó kis ház: Szilárdi Béláéké. Nem állandó lakosok, de igen gyakran tartózkodnak itt. A festővel gutaházi műtermében beszélgettünk.

– Az első kérdés óhatatlanul az kellett hogy legyen, miként lett önből festő.

– Vagy tíz esztendővel ezelőtt írta egy német művészeti író a Süddeutsche Zeitungban, hogy még mindig vannak olyan anakronisztikus figurák, akik festékkel és vászonnal dolgoznak, holott ennek az ideje régen lejárt. Hozzátette, hogy ezek közé tartozik Szilárdi Béla is. Amiatt dolgoznak így, mivel ezt tekinti kifejezési módjuknak. Mivel magam is ide tartozom, úgy látszik, ez valamiféle belső kényszer, amely bizony már elég régen munkál bennem. Talán tizennégy éves ha lehettem, amikor itt a falon látható önarcképemet festettem, és abból, hogy a falon van, látszik, nem volt okom elfordulni tőle.

– A kérdésben azonban az is benne rejlett, hogy más volt Szilárdi Béla eredeti szakmája.

– Mi az, hogy szakma? Netán amiről diplomám van? Nietzsche pszichológusnak tanult, végül a bázeli egyetem klasszika-filológia professzora lett. A zene és a festészet talán távolabb van egymástól. Valahogy elkényeztetett ember vagyok. Bármihez fogtam hozzá, igen gyorsan értem el benne eredményt. Például *Balla Demeternél* kezdtem el fotózni, és heteken belül magazinok címlapján voltam. Komoly riportokat csináltam. Ha akarom, az is egy szakma lehetett volna. Úgy éreztem, ha tovább csinálom, megragadok benne. Folyvást változtatnom kellett, ámbár kétségtelenül a képiség ösztökélt. A zene egészen más. Kétéves koromban kezdtem el zongorázni, majd a tuba, a nagybőgő következett. Anyám a zenei gimnáziumot javasolta, mondván: festeni mindig festhetsz, ne vesszen kárba az eddigi energiád. Amint kikerültem Németországba, nyomban zeneiskolák hívtak tanítani.

– Na, igen. Mikor és miért történt az a váltás?

– 1971-ben. Anyám révén német származású vagyok. Ő tizennyolc éves koráig nem is tudott magyarul. Aztán nagy magyar lett. Amikor kijött meglátogatni, számon is kérte, miért mentem el. Az őseim szólaltak meg bennem – védekeztem. És ez valóban igaz volt, szerepet játszott. Emiatt a beilleszkedés is gyorsabb, zökkenőmentesebb lett. Kivált az elején segített sokat. Most, hogy változóban Németországban az idegenek iránti türelem, érzek rá anyám igazára, kerülje el az ember, hogy kisebbség legyen.

– Mi volt az első németországi állomás?

– Saarbrücken, mi nem voltunk politikai menekültek, hanem visszatelepülő németek. Rögtön kaptunk lakást.

– És mi lett a festészettel?

– Természetesen jelen volt ott is, addig is, jelen volt mindig. Fotóztam a Saarbrücken Zeitungnak, állást is kaphattam volna náluk, hiszen még Münchenben is fölkerestek csábításukkal. Sőt, a fotózás Münchenben is ment volna. A Quicknek csináltam nagy riportot a tunéziai tonhal halászatról. Lehetőségem nyílt a grafikára is. Alkalmazott grafika: csomagolópapír, szalvéta, szerencsekívánat-kártyák stb. Nagy pénz

van benne. Igen beindult. Nőtt, nőtt, már-már elborított. Hirtelen megálltam és föltettem a kérdést, akarom-e, hogy egész életemben ezzel foglalkozzam? Nekiláttam a festészetnek, nem érdekelt, megveszik-e. A nyolcvanas évek elején történt. Csináltam vagy ötven képet – egészen rövid idő alatt. Fölkeresett egy kiállításszervező és elképedt: a teljesítmény lepte meg. Biztatott, jelentkezzem a bajor művészek szövetségébe. Jelentkezéskor kiderült, nem tudok akadémiai végzettséget igazolni. Ennek ellenére a tizenhét tagú zsüri egyhangú szavazással fölvtt. Nyomban fölkértek a szövetség kiállítóhelyiségében tartandó kiállításra, rendre hívtak csoportos kiállításokra. Támadt egy ötletem: festőket fotóztam – szembesítve őket nevükkel. Mintegy harmincat csináltam, ebből is kiállítás lett. Képeimet a New Art is lehozta. Én tisztában voltam vele, hogy mindez évek óta létezett a fejemben, csupán meg kellett valósítanom. Én nem lepődtem meg a gyorsaságon. Még az olyan kiváló műértőnek, mint *Glózer László* is föltűnt a kiforrott – ő mondta így – technika.

– Fölteszem, Németország a tájékozódást is elősegítette.

– Volt egy ilyen hozadéka. Az én életemben a szövetség a mérföldkő. Akadémiát végzetteket is utasítottak el. A tagság bennem felelősségérzetet keltett. Hozzáláttam szisztematikusan megismerni a művészetet. Ez fontos abból a szempontból, hogy mit csinálok. A szelektálásban segít. Nemcsak a múzeumokkal ismerkedtem, a kollégákkal is.

– Ezek a képek, kissé sommásan hangzik – hordoznak valami „németességet".

– Magam is viaskodtam vele, vajon érthető lesz-e, amit csinálok. Tartottam a „németességtől". Itt, ebben a műteremben készült a Halottak című sorozatom. Az konkrét, az itteni, nem lehetett másképp csinálni.

– De most újfent egyféle visszatelepülés zajlik. Ez a gutaházi műterem is ezt jelzi.

– Fölöttébb mókás dolog. Úgy tetszik, a gyökerek, az az alap, amit itt kaptam, meghatározó. Amit kinn vettem föl, az – minden bizonnyal – ezt gyarapította. Ha valakiben nincs szenzibilitás, az nemigen tanulhat. Úgy gondolom, bennem volt és ezáltal gazdagodtam. Ismétlem, gazdagodás volt, nem változás. Maradtam, aki voltam. Ha változnék, az szörnyű lenne. És egyáltalán nem beszélek visszailleszkedésről, hiszen otthon vagyok. Természetesen egészen más harmincévesen idegenbe kerülni, mint egészen fiatalon. Mások a reakciók, más a viselkedés.

– Ez most amolyan kétlakiság.

– Szeretünk itt lenni. Az ide-oda utazást nem tudjuk megszakítani. Az is érdekes, hogy – noha a főváros szülöttei vagyunk – nem tudnánk magunkat elképzelni Pesten. Szóba sem jöhetett, mint lehetőség. Itt érezzük magunkat itthon. Eljátszom a gondolattal, hogy talán mégiscsak az ősi magyarság készteteti az idejövetelre. Pesten belesüppedtünk volna az anonimitásba, az egészen más közeg. Pontosan ez a légkör szólított meg bennünket, de hogy miért éppen ez, rejtély mindmáig. Metafizika lenne? Ahogy megérkezem és kinyitom az ajtót, az az érzésem, hogy örökké itt voltam. Ennek ellenére, vagy tán éppen emiatt nincs se itt, se ott honvágyunk.

Fábián László

Szilárdi Béla fest.

Új Magyarország 1997.10.18

BÉREVŐ

Bérevő a savanyúságosnál

Bérevő négynek rossz éjszakája volt. Elég díszes társaságba vetődött, csupa úriember és -hölgy, kiváló italok. Hajnaltájt elhatározta, hogy pezsgőt iszik egy táncosnő cipőjéből, de a táncosnő szandálban volt.

Bérevő szomorúan otthagyta az egész kompániát és hazament. Illetve, dehogy ment haza. Hajnaltájt Bérevő előbb sohase megy haza, mindig a Hunor utcai piac felé veszi az útját. Nincs a városnak olyan pontja, hogy végül is ne ide jutna. Leginkább közvetlenül nyitás előtt kedvel lófrálni a piacon Bérevő négy, mégpedig átlós irányban, be-bekukkantva a csarnok egy-egy szegletébe, ahol a savanyúságos pavilonok állnak. A Hunor utcai piacon négy savanyúságos is kínálja magát, Bérevő valamikor mindnek tudta a nevét (ideértve a keresztnevüket is), név szerint tudott különbséget tenni a kovászos uborkáik, csalamádéik, savanyú dinnyéik, de főképp a csípős paprikáik között. A gyufapaprika leginkább a hentes mellett jó, a káposztával töltött almapaprika viszont jobbra, a zöldséges kofákkal szemközt, közvetlenül a mézes asszony mellett.

A savanyú káposztáról nem is szólva.

Ma már nincsen neve egyetlen savanyúságosnak sem (hisz milyen név az, hogy ilyen-olyan kft, ilyen-olyan gazdaság), és merő egy bizonytalanság a vásárlás. Nem azt mondja Bérevő, hogy rosszak a mai savanyúságok, csak azt, hogy megbízhatatlanok. Nincs már két egyforma eresztés kovászos uborkából se, egyik nap így készül, másik nap amúgy, kevesebb kaporral, több kaporral, fokhagymával vagy teljesen anélkül, sajnálatos módon végig kell járni a pavilonokat, hogy szagról, illatról tájékozódjék az ember. Valamikor Bérevő még nyitás előtt odament a savanyúságos emberhez, a hordóra mutatott és azt mondta: két decit. A savanyúságos ember tudta miről van szó (de hisz ő is másnapos volt), s füles műanyagbögréjét a hordóba merítette, kis káposzta darabkák úsztak abban a lében, Bérevő lehajtotta. De kérte ő apródinnye, savanyú karfiol és cseresznyepaprika levét is, az pofozta fel rendesen a gyomrát. Kissé sós volt, marta a gyomorhoz vezető utat, de mindjárt jobban csúszott rá a gombánál csapolt ser.

Rég volt.

Bérevő négy ma már megkínzott gyomorzata nem viseli az erős-savanyú leveket. Nyálkahártyája háborogva tiltakozik a kapszaicin buja forrósága ellen, mint kérdőjel görnyed össze Bérevő, ha ilyenbe belekóstol. Bérevő négy ma már csak mindenféle csípős paprikák hangulatát kedveli. Ha szerencséje van, a bejárat mellett népes társasággal fut össze a piacon, hajlott hátú burkoló munkásokkal, ezek mindig véres hurkát esznek, húsz deka cseresznyepaprikával. Kettesével nyomják szájukba a golyókat, szárukat válluk felett hajítják tova, arcuk közben megveresedik, könnyezve nevetnek, büfögnek. Bérevő hosszú percekig el tudja őket nézni. Hát persze: valamikor ő is így falta a paprikákat, egyszer második lett egy váratlan ötlet nyomán rendezett paprikaevő versenyben, tizenhét szemet tömött magába, s közben nem ivott vizet.

Volna még a savanyú káposzta, de Bérevő türtőzteti magát. Csak kezdő és felelőtlen másnaposok hiszik, hogy a káposztaféle megbékíti a gyomrot, korhelylevesről, lucskos káposztáról álmodnak hajnalonta, időnként babról. Hiba. Kemény, rostos étel a káposzta, közepes erejű görcsökben találja magát a felelőtlen ember, de nem sokkal jobb a bab sem.

Valami könnyű kell, ami nem erős, nem túl savas, de azért mégis, olyan mint a savanyú. Bérevő tehát gondolkodni kezd. Magába szívja a savanyúságok, csípősségek illatát, majd hirtelen a zöldséges stand felé veszi útját, ott már épp pakolják ki a szép húsos, fehér paprikákat. Kiválogat belőlük négy-öt darabot és sietve távozik. Otthon aztán a korán kelő nap még gyenge sugaraiban forró olajban megsüti ezen paprikákat, időnként jól megforgatva őket, míg egészen hólyagosak lesznek, hogy azután mikor már meg is barnultak, egyszerű mozdulattal lehúzza a bőrüket. (A paprika is nehezen emészthető étel, de csak a héja). Mikor ez megvan, egy tálba önti a maradék olajat, kis mustárt kanalaz bele, meghinti sóval, porcukorral, fehérborssal, kevés római köményt is tesz hozzá (ez a kedvence), s onnantól már a hűtőszekrényé a felelősség. Lemegy Bérevő sörért, s mire felér, fenséges orvosság várja otthon, dehogy gondol ő már táncosnőkre, burkolómunkásokra.

Bérevő egyébként ilyen sült paprikákat a Gundelben evett először (midőn életében egyszer ott étkezett), el is dicsekedett vele azonnal, de a piaci ismerősök gyorsan lehurrogták: simán megsütni, nyúzni, majd szimpla cukros, ecetes lébe mártani bőven elegendő, minden más csak felesleges finomkodás.

Erdélyiek valamennyien.

Bérevő IV.

KOLLER LŐRINC: **Televízió**

Jó sok vérprofi

■ Én nem tudom, hogy a hazai televíziózás hogyan csinálja ezt, de arra a romlásra, ami abban az intézményben folyik, aligha megfelelő az olyan kifejezés, mint hogy *hosszabb távon érezhetően*, meg *hogy bizonyos szempontok szerint*, esetleg, *elvesztve frissességét* és *üdeségét*, sőt: *megszűnik a negyedik hatalmi ágazat lenni* (brrrrrr!), á dehogy: a magyar televíziózás alighanem egyedül a világon nem évről évre romlik, de már talán nem is hónapról hónapra lesz rosszabb, hanem óráról órára, egyes esetekben percről percre. Hogy az előbbi gondolatmenet mentén haladjunk, állapítsuk is meg, hogy a magyar televíziózás *meghökkentően gyorsan, minden szempontból* romlik, a hírműsorok *avittak*, a dramolettek és tévéjátékok *poshadtak*, ami pedig a politikai jellegét illeti, hát az egy merő kovász: valamiféle „kinn is vagyok, benn is vagyok, jaj de nagyon boldog vagyok"- szerű *ellenzékiesedő kormánypártiságot* mutat, ami persze már nem is fából vaskarika, de fából ötkarika, hagyjuk is.

Ami a magyar televíziózás rohamos leépülésének lényege, az nem más, mint a pillanatnyilag kulcspozícióban lévő és ilyen-olyan előjogokat kivívott pocakosodó-megereszkedő garnitúra saját lepuszulásának története, amelynek keretében egy valamikor szebb napokat látott, hellyel-közzel akár még tehetségesnek is nevezhető, de mindenképp jó időben kéznél lévő társaság a néző szeme láttára rántja magával az egész hazai televíziózást. Már nemcsak az MTV-t, de már azokat a cégeket, amelyek még nem is léteznek: jó előre befészkelték magukat a rövidesen induló csatornákba, úgyhogy biztosak lehetünk abban, szeptembertől sem láthatunk mást és másokat, ugyanaz az elstrapált póz, ugyanaz a megfáradt stílus, ugyanaz a kockás ing, hózentróger, *kezicsókolom, profivagyok*, miegyebek.

Ilyen helyzetben az ember az új generációban bízna, a levegőnek újszerű, izgalmas rezdülésében, de erre semmi kilátás, a tévébe stúdiókon keresztül vezet az út, nem fogják elhinni, hogy kik menedzselik ezeket az iskolákat, hát megmondom: a föntemlített vérprofik. Nem akarok most neveket mondani, csak jelzésszerűen néhány észrevétel. Az egyik profi például oktatási studiót irányít, de pályafutásának immáron húszéves jubileumán még mindig képtelen belátni a „valóban" és a „valójában" közötti jelentéstartalmi különbséget. (Egyébként valaki most már igazán elmagyarázhatná neki.) A másik profi kiadós kudarcokkal a háta mögött, hosszasan fejtegeti egyik képes hetilapunkban, hogy ő gyakorlatilag mindent megengedhet magának, még azt is, hogy nincs kedvére birkózni stúdióvezetőkkel, alelnökökkel, elnökökkel tárgyalgatni a műsor szempontjából lényegtelen dolgokról. Nos, ez egy követendő attitűd, nem kéne azonban oly nagyon hangoztatni. Még mielőtt ráragadna az ifjakra, legjobb lenne tán belépni a hadseregbe. Ez a mentalitás ugyanis oda való, ott kifejezetten szeretik, ha egy középkáder nem pofázik. Dehát egyébként is szánalmas az egész — a bemondó riporterkedik, az egykori pártaktivista éjszakai műsorokat szerkeszt, a szpíker határidőre drámát fogalmaz — akad egyáltalán valami még, ami a helyén van ebben az intézményben?

Mindez egyébként arról jutott eszembe, hogy megnéztem szombaton este egy műsort, amelyben Antal Imrét köszöntötték hatvanadi születésnapján. Megdöbbentő vo együtt látni *egyébként* és *egykoro* szórakoztató embereket, amint eg mást múlják alul. Amint izomb humorizálnak, vagy csak egyszerűe olyat művelnek, amihez nem ért nek. A magyar televíziózásba egyébként amúgy is súlyos hagyo mányai vannak most már annal hogy ha a rendezőnek semmi sen jut már eszébe, akkor a meghívot majd olyat csinál, amihez *nem ér* A bemondónő táncol, a műsorveze tő bűvészkedik, a sportriporte hirtelen basszista lesz, mindeköz ben néhány további profi premie plánból oltári közhelyeket puffogta padon ülve, vagy otthon a szilfánal támaszkodva, mellényesen — „Anta Imre műfaja az, hogy Antal Imre stb. stb. A Magyar Televízióba ugyanis már megint az a súlyos tév eszme él, amelyik szerint elég, h egy ismert ember kiáll, csináljon a bármit, a közönség állatira jól szóra kozik, lásd annak idején Brachfel Sigfried és Bilicsi Tivadar. Az embe nem is gondolta volna, hogy az e múlt évtized végére egyébként eg szen kiváló teljesítményt produkálr képes tévé egyszer még a hatvana évek közepének színvonalára sül lyed. „A szakma rossz állapotba van" – térnék vissza a föntebb má említett szpíkeri hitvalláshoz, volt képpen csak azért, hogy ne masz toljunk büntetlenül: a szakma val ban rossz állapotban van, mert n hány sztárjelöltté avanzsált becsvá képtelen akár csak valamikori ö magát adni, helyette önvallomás kat tesz, egy passzust meg is oszt nék Önökkel; „Számtalan kollég látok, aki imbolyog az erdőben, k resi a kivezető utat, s közben körb körbe jár. Én kinéztem egy utat, gondoltam, lehet, hogy rossz irán ba indulok, de a választott úton v gigmegyek, hogy magam mögö hagyjam az erdőt." Mármost, kérd zem én, milyen legyen a szakma talános állapota, amikor egy szp kerben akkora már a zűrzavar, ho gondolataiban minden további n kül, sőt harmonikusan képes pár ni Dante Alighieri és Maros György.

SZÍV ERNŐ:

Városkép

Törökszentmiklós

■ Ezt a jellegzetes magyar alföldi várost éppen 275 esztendeje telepítették újra II. Almásy János gróf új segedelmével. A város addig többször kipusztult és elnéptelenedett, de azóta tartja magát, akár Elbától Vlagyivosztokig a tarack. Olyan ez a település, mint a sokat tapasztalt asszony, akit a szépség életében egyetlen pillanatra sem környékezett meg, de aki ezért megbízhatósággal és hűséggel kárpótolja kevés szavú emberét, nem öltözködik csinosan, nem főz változatosan, de tudja az öreg tarhonya, a lecsó, a hosszú házasság titkát, és soha nem felejt el a disznóknak enni adni. Törökszentmiklóshoz a Tisza folyó elég közel van ahhoz, hogy strandolni és halat fogni felkeressék az itteniek, viszont elég messze ahhoz, hogy ne érezzék a város szerves részének. Nem volt igaza Herakleitosznak. Ha egy miklósi polgár kibiciklizik a Tisza folyóhoz s a vizébe belelép, könnyen lehet, hogy éppen a tegnap előtti folyóba lép bele. A városban és környékén hetente háromszor Vasárnap Délután van, egyszer a hét páratlan, máskor pedig a páros napjain. A Vasárnap Délután nincsen kihirdetve, az emberek a zsigereikben hordozzák az idő reménytelen szépségét. A Vasárnap Délután a világ legjobb dolgai közé tartozik; van a reménytelenségnek egy olyan fajtája, amely egészségessé, bölccsé és kiegyensúlyozottá avatja az embert, száműzött Ovidiusok az itteniek, de vágyak és nosztalgia nélkül, mert nem tudnak arról, hogy száműzték őket. Az alföldi magyar kisvárosokban idő nem képes úgy múlni, ahogy Szekszárdon, Győrben vagy Szerencsen. Errefelé valamennyi mindig visszamarad belőle, akár az el nem költött étkek az ünnepi asztalon — és persze egyre több és több marad belőle vissza. Csakhogy a visszamaradó idő nem büdösödik meg, miként a főtt hús, nem lesz penészes, mint sublót fiókan felejtett kenyér, nem halmozódik és nem tornyosul, ellenben áttetszővé válik, miként a lassan porosodó mézüveg. Egy alföldi magyar kisvárosba kedvetlenül érkezik, és kedvetlenül is távozik az idő. Törökszentmiklósra se másképp. Holott az idő múlása mindenféle modernitás-élmény legfényege.Tudja tehát az idő, hogy nincs sok esélye, ezért nagy erőfeszítésekbe errefelé nem kezd. Az óvatos ábrándokból itt poros gömbakác, hátsó épület, vagy szerződéses kocsma lesz. Az esküvői fotográfiákat pedig kiakasztják a falra.

A változás lassú és konok, de magabiztos, akár az egyszer bukott kisgyerek. Többé már nem fog megbukni, tudja a dörgést. Hovatovább a fejlődésnek Törökszentmiklóson is akadnak vitathatatlan jelei. Már van néhány interurbán telefonfülke, s nem csak a Postáról, de a Kossuth, vagy a Petőfi utcáról is lehet közvetlenül New Yorkba, Párizsba vagy a szomszédos Fegyvernekre telefonálni. Akácoktól árnyas kicsi utcák házain egyre több a tábla, melyek Betéti Társaságok és KFT-k szorgos működéséről adnak hírt. Töpörödött, vályogtéglás házakat festenek naiv kékre, még naivabb lilára, melyekben testépítő szalon és biliárd terem működik a helyi fiatalság épülésére. Egy-két felvilágosultabb leányzó már követi a világdivatot. Nyári sortjukat hátul a tarkóig húzzák, hogy a hízékony tomporok labdái között mindössze egyetlen pántlikavastag szövetke tartsa a frontot, illetve a felöltözöttség — Anziehenkeit — illúzióját. Nemcsak a buszpályaudvar, de néhány éve a rendőrség is új, impozáns épületbe költözött, mely épület egyik érdekessége — miként azt más orgánumok megírták —, hogy a priccses policájmotelekben elkülönített lefogottak magvas eszmecserét folytatnak egymással a rácsos ablakokon keresztül. A meghökkent krónikás egy langyos, kora tavaszi estén a következő — szó szerinti — párbeszédet jegyezte fel:

„Te vagy odaát, Jani?"

„Én a Béla vagyok!"

„Na de melyik Béla, a Kolompár Béla?"

„Az egy másik Béla!"

„De a palacsintát te is szereted!"

„Szeretem hát!"

„Na látod, Béla!"

Undsoweiter.

Nem bűnös hajlamú nép az itteni. Ha az emberek ütnek, hát ököllel ütnek, s bicskával vagy vasvillával gyilkolnak, és leginkább hirtelen felindulásból teszik, ahogy száz, kétszáz éve. Ha olykor piaci tolvajt csípnek nyakon, fölháborodást színlelnek, és alaposan összeverik. Gyakori a kerékpárlopás, az asszonyverés, vizont a munkát hajnalban kezdik. A városban olykor még mostanság is föltűnik emberi sor, amely képződmény pedig a hiánygazdaságok ékessége. A sort nőnemű lények alkotják, hajukat kontyba csavarják, vagy kendővel takarják, s általában olcsó húsra várnak. Sorban állni mégsem gazdasági szükségszerűség, ellenben kommunikációs alkalom, az asszonyok ilyenkor híreket cserélnek életről, halálról, a katolikus pap érzelmi életéről. A miklósiak úgy tartják, hogy a hetvenes évek magyar városai közül számarányosan ők bírták a legtöbb leittasodásra alkalmas szórakozóhelységet. Nem biztos, hogy igaz ez. Az viszont mindenképpen igaz, hogy a törekvő és optimista pártszervezés a nyolcvanas években itt állíttatta föl az ország egyik utolsó Lenin-szobrát, közvetlenül a négyes főút mentén. Lenin jóságos tekintettel bámulta az átmenő forgalmat, ám néha rettentően elkeseredett. Ilyenkor kisétált hozzá X. elvtárs, és így vigasztalta: — Ne búsulj, elvtárs! Jó város a miénk. Itt nem lesz se felhőkarcoló, se feltámadás.

A város leglátványosabb eseménye a heti piac. Vásár az inkább már, szerdán és szombaton tartatik, és régtől fogva nemzetközi jellegű. A lengyelérát néhány éve román uralom váltotta fel, de már őket is szorongatják a szorgos kicsi ázsiaiak. A piacon üzemel hangosbemondó, nyilvános toalett is. Ikea rekamiétől örökre használhatatlan mini kompresszorig, Nick Carter-füzettől rózsa alakú holland tulipánig mindent lehet kapni. A heti vásár kozmikus esemény. Az alföldi kisváros hihetetlen távlatokat és alternatívákat kap, a portól homályos élet ablaka egyszerre nagy és alapvető összefüggésekre tárul; kiderül, hogy az élet árucikk, minden eladható és minden megvehető, eladható a lélek és a szar, megvehető az ég és a pokol, ám a Sors nem alkudozik és soha nem fizet hamis pénzzel.

Undsoweiter.

Törökszentmiklós a negyvenkettedik szélességi körtől északra fekszik, ha jól belegondolunk, a világ közepe. Nem szép város. Nem izgalmas város. De megbízható, mint a föld, amire építették.

SZEGŐ GYÖRGY:

Tárlat

Bámulatos építmények

■ A Vasarely Múzeumnak van egy sorozata, elsősorban festőket, de fotósokat, szobrászokat is kiállít — olyanokat, akik egyszerre magyarok is meg máshonnaiak is. Mindenesetre életművük éppen e sorozat részeként kerülhet be a magyar képzőművészet áramába. Magda Frank, Rodolf Hervé, Molnár Vera, Wellisch-Tehel Judit, Paul Hargittai tárlatára emlékezem vissza mint számomra fontos látnivalókra. Most úgy a harminchatodik hiánypótló kiállítást Claire Szilárd új képeiből rendezték. A néhány éve Párizsból és Jaffából hazatelepült festőnő egy sikerkönyvvel debütált akkoriban, a század legnagyobb menekülésének kalandját beszélte el P. Howard legjobbjaihoz hasonló flegmával. Mellé festményeit tette ellenpontként. Mély színharmóniával megfestett drámai képeket sziklákról és sivatagokról, városokról és növényekről. Különös képi építményeket lát a festőnő.

Most is három témához kapcsolódnak vásznai: a fákhoz, — de már itt forgó szelekben, errefelé forgandó év- és napszakokban, a párizsi külvárosi házakhoz és még mindig az izraeli sivatag architektúráihoz. A párizsi tűzfalon meglepő módon ott a magyar fa vetített képe, a háztetők kicsit Hermann Wundt expresszionista filmdíszleteit és Lyonel Feininger bioarchitektúráját is idéző módon, nagyon is analógiában állnak a Negev-sivatag kőformáival.

Mindez azonban a pasztellszínek és a szabadon hagyott fehér vászonfelületek gondtalan vidámságával látszik létezni. Mintha a szlöm falai mögött nem lennének nehéz sorsok, mintha a fák nem éltek volna túl mifelénk gyilkos háborúkat, mintha a szentföldi sziklák nem lennének évezredek óta az emberi ellenségeskedés néma tanúi. Hogy mégis azok, azt a szubjektív rétegvizsgálatokba vitt természetidegen mértaniság mutatja, az a szabadban soha nem látott szigorúság, ami csak emberi történések lenyomataként őrződhetett meg a kövekben. Vagy abban az Öreg platánfában, amely az őt körülvevő derűs színeknek láthatóan csak nagy önfegyelemmel tud örülni, fateste egy része befelé, az elszenvedett fájdalmakra figyel.

A vásznak között feltűnik egy-egy plasztika is. Fém és tér játékai ezek, a mozgás szabadsága ugyanolyan korlátlan ezekben a kemény anyagokból formált, erős belső kohézió által összetartott szobrokban, mint a pasztell repülésű festményeken. Az Ívelések, az Összeborulás vagy a Játékosság egy-egy hangulat anyagban lecsapódott játéka-nyoma.

Claire Szilárd bölcs festő. Szellemisége kissé Bernard Rudofsky osztrák építészéhez hasonlítható. Ő még a harmincas években építészként elment Rodoszra, elsőként megfesteni a kék-fehér házakat. Azután Japánban élt, mert az európai, a nyugati életmód bosszantotta. Különösképpen a modernizmus építészete és egyáltalán a fogyasztói társadalmak tárgyakban, rossz szokásokban lecsapódó balfogásai. Híres „felvilágosító" könyveket csinált, az Építészet építészek nélkül című a természet lényeinek zseniális architektúrájáról, és egy másikat, a *Bámulatos épületeket*. Ebben analógiába állította a természet emberének művei a természet művével. Hitte, hogy a természet és az ember nem két, egymással kibékíthetetlen ellentétben álló erő. Régi metszetekkel és saját fotókkal, rajzokkal kísérte mondandóját. Ha ismerte volna Claire Szilárdot, bizonyosan az ő művei is bekerülhettek volna ember és világ bámulni való hasonlóságai közé. Érteni vélem Claire műveinek derűjét: minden átélt viszontagságot feledtet, hogy az életek hasonlóak és a hasonló a hasonlónak örül.

SZILARD, Clair

SZ.M./SZAMOSVÖLGYI Mihály/: Festő Izraelből. =
Heti Budapest, II.évf.7.sz. 1990. március 9. 15.p.

Bp., Vigadó Galéria, kiáll.

...oslás délután

...vette és

Hozzád, hogy

dolinak

Edith

SZILARD, Claire festő

Magyar Hírlap 1991. szept. 19.

A sivatag festője Salgótarjánban

MTI

Claire Szilard izraeli festőművész akvarelljeiből és grafikáiból nyílt tegnap, az alkotó jelenlétében, kiállítás Salgótarjánban. A „sivatag festőjének" is nevezett művész Izraelben, Franciaországban és újabban Magyarországon is dolgozik, nálunk ez a második önálló kiállítása. Neve üvegművészete révén is ismerősen cseng, színes ólomüvegei számos izraeli középületet és zsinagógát díszítenek.

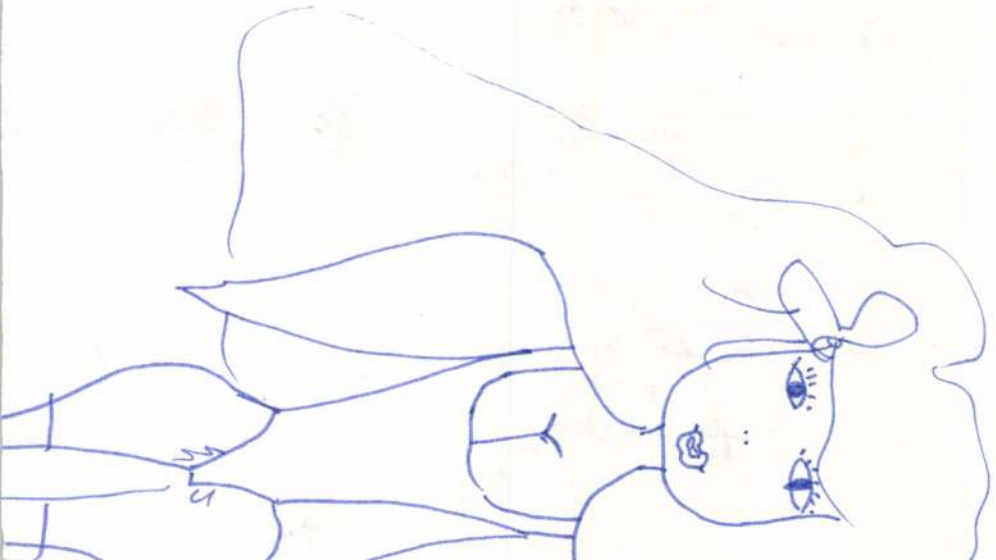

SZILARD, Claire festőnő

SZ. M.: Festőnő Izraelből. = Heti Budapest, II. évf. 7. sz. 1990 március 9. 15. p.

– Bp. Vigadó Galéria. Vitrál

,16,22-23

al Statistics
mestriel de
pour l'Europe.
Commission

Fo 5492

Szilárd György

a Művészeti Szakszervezetek Központi vezetőségének valamint a képző- és Iparművészeti és Művészeti Dolgozók Szakszervezete elnökségének tagja

A Művészeti Szakszervezetek V. Kongresszusa, Bp. 1963.
96.o

Szilárd György

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy

Szilárd György

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának nyug. igazgatója, a Munka Vörös Zászló Érdemrend tulajdonosa, a Munka Érdemrend arany fokozatának háromszoros kitüntetettje, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének tiszteletbeli tagja

1980. október 10-én, életének 74. évében elhunyt.

Hamvasztás utáni búcsúztatása 1980. október 28-án 13 órakor lesz a **Farkasréti temetőben.**

EMLÉKÉT TISZTELETTEL MEGŐRIZZÜK!

Művelődési Minisztérium

Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja

Felesége

A gyászoló család.

SZILÁRD Gyula januárban

† 2006. nov. 10

Neánat 2006. nov. 17. 20

Szilárd Gyula

I.

Budapesti fiúk

1938/39. 15. l.

Vukovics Sebő:

Mellig, kissé jobbra
kála öszbevegyült, szemöl
álló, csipkés ~~gall~~ nyakk

Olajfestés, va
Az 1848-dik

SZILÁRD Gyula iparművész

Új Élet
1993. május 1.

— **Szilárd Gyula** iparművész kiállítása április 25-től, május 24-ig tekinthető meg a Goldmark Teremben. szombat. vasárnap kivételével, 10—17 óráig.

SZILÁRD Gyula iparművész

SCHMIDEG Edit: „Ami megőriz bennünket". = Új Élet, XLVII.évf.7.sz.1992. április 1.4.p.ill.

Bp., Amerikai Alapítványi Iskola,1992 kiáll.

dégszeretettől függetlenül nincs
á keblére a lengyel nemzetet s a

thatá bizonyságát. Folyóiratunk
vel művészetről, s a legnevesebb
beszédes reprodukciókban mu-
e a renaissance-on, barokkon és
ette az összes lengyel művészeti
művészetet. Ezért is nem tértünk
művészekre személy szerint. A
iból fogja őket eredetiben meg-
negszeretni.

aszi Szalon"-ja, éppúgy mint az
egészen fiatal művésznemzedék

éretek bukkannak fel. Olyikuk
látja csak a világot, olyikuk üde
sznon – mindnyájan keresnek,
vagy higgadtságukban egyaránt

üléshez hasonló abban az együt-
ők elé. Nem szabad természete-
bbször hivatottságukban biztos,

SZILÁRD Gyula

kiáll. Bp., Goldmark Terem, 1993

ism. Sch. E. = „A törvény világossága oszlassa el a gyülölet sötétségét.” = Uj Élet, 1993. junius 1. 3.

Siklósi Gyula iparm.

Zsidóságismeret új megközelítésben

Száz jiddis szó

6. A bócher

Ez a jiddis szó nem feltétlenül rabbijelöltet jelent, mint ahogyan azt sokan gondolják, hanem általában – a nősülés előtt álló – fiatalembert. A szó ugyanis a héberből ered, ahol a *bachur* alatt választott ifjút értünk, vagyis akit a lányok már kiszemelhetnek maguknak. A hagyomány szerint 13 éves korában lép az ifjú először a Tóra elé, s ettől kezdve ő már a zsidó közösség egyenrangú tagjának számít, ezért egészen a nősülés pillanatáig bachurnak, vagyis bóchernak szólítják. A talmudi főiskola, a jesiva 13 éves kortól 18 éves korig tartott, amikor is a fiatalember házasságot kötött, rabbivá avatták, vagy más polgári megélhetés után nézett. A bócher gyakran vándorolt egyik jesiváról a másikra, hogy a legkitűnőbb és a számára legszimpatikusabb mesterektől tanuljon, s ha megtalálta, akár a világ másik végébe is követte tanárát. Elvégre a Talmud egyik bölcs tanácsa szerint valójában nem a rabbinak kell megválasztania növendékét, hanem a diák választja ki mesterét. Ezért gondolták úgy sokan, hogy a bóchert valami ismeretlen vándorösztön hajtja, holott csupán az ősi tanításnak kívánt eleget tenni...

Joszi Stern rajza

Persze akadtak alter-bócherek, vagyis olyan öreg-ifjak, agglegények, akik 18 éves koruk után még rövidebb-hosszabb ideig nem vették nyakukba a házasság „igáját", hanem ehelyett – ha más lehetőség nem volt – a főiskolán húzódtak meg. Ilyen híres alter-bócher volt a pozsonyi jesiván sokáig Léb Grosz. A fiatalok elhatározták, hogy egyszer majd tanintatasan figyalmeztatik kásadalmá azt jelentette, hogy a hét különböző napjain más-más családoknál kaptak ebédet. Gyakorta előfordult, hogy mindenütt ugyanazt adták, mármint az akkoriban legolcsóbb ételt, a babfőzeléket. Amikor az egyik bócher elé már tizedszerre is ezt tálalták, nem mondott áldást az étkezés előtt. A háziak persze számon kérték rajta a mulasztást, mire így válaszolt: Bocsánat, én megtanultam milyen áldást kell mondanom arra a gyümölcsre, amelyik a földből jön ki, tudom az áldást arra is, amelyik a fából jön ki, de figyelj! Két zsidó kéményseprő felmászik a padlásra, a padlásról a háztetőre, az egyik piszkos, a másik tiszta, melyik fog megmosakodni? A bócher zavartan így szól: A tiszta, hiszen a rabbi is ezt mondta az előbb.

– Nem, édes fiam – ingatja fejét a mester –, a piszkos fog megmosakodni. A tiszta ugyanis belenéz a tükörbe, látja, hogy tiszta, ezért nem fog megmosakodni, ellenben a piszkos, a tükörbe tekintve azonnal a fürdő felé veszi útját. No, nincs semmi baj, a harmadik kérdésemre még mindig

HÍREK

– **Szeretett édesanyánk**, Mendelovits Hermanné sírkőavatása május 7-én de. 11.30 órakor lesz a Kozma utcai temető 3-as parcellájában. Mester Tibor és Mester Ervin.

– **Prágai Sándor** Szívdobbanás című verseskötete a Bálint Közösségi Házban (Bp. VI., Révay u. 16.) és a MAZSIKE-ben (Bp. VIII., Garay u. 48.) kapható.

– **Menora Egyesület** legközelebbi klubdélutánját május 14-én, vasárnap tartja 15 órai kezdettel a Hitközség Herman Lipót termében.

– **Kiegészítés.** Lapunk április 1-jei számában Fontos információ címmel megjelent, a közgyógyellátásról szóló közleményünkhöz kiegészítésül a következőket hozzuk az érdekeltek tudomására: a vonatkozó törvényben foglaltak szerint közgyógyellátásra jogosult a nemzeti gondozottal együttélő házastárs, élettárs és kiskorú gyermek is. Részükre a közgyógyellátásra jogosító igazolványt külön-külön kell kiállítani.

– **Sabbát Hagádolkor** a Hősök templomában Debrecenyi Károly István tiszteletes vezetésével megjelentek a dunakeszi református gyülekezet konfirmandusai is. Fröhlich Róbert rabbi köszöntötte a vendégeket. Hangoztatta: jelenlétük a zsinagógában több mint gesztus, a tolerancia, a tisztelet, a szeretet megnyilvánulása.

– **Születésnap.** A Hősök templomában szólították a Tórához – 80. születésnapja alkalmából – dr. Jenei Sándort, a körzet régi tagját. Az ünnepeltre Fröhlich Róbert rabbi a Mindenható áldását kérte. Az istentisztelet után a család kidduson látta vendé

– **Gratuláció.** Israel Singer, a Zsidó Világkongresszus főtitkára táviratban gratulált Zoltai Gusztávnak újjáválasztása alkalmából, kifejezve reményét a közös munka további sikerére.

– **Kispesten** bensőséges ünnepség keretében köszöntötték születésnapján özv. Fleischer Aladárnét, a néhai kispesti elnök özvegyét. A közösség nevében leánya, Delikátné Fleischer Katalin a saját, és a jubiláns unokája, Dóra nevében szólt édesanyjához.

– **Nyíregyházán** felavatták dr. Eötvös Károly ügyvéd-író, a tiszaeszlári vérvád ártatlan vádlottainak ügyvédjének emléktábláját. Az ünnepségen dr. Feldmájer Péter, a MAZSIHISZ elnöke, dr. Csiha Judit államtitkár és Zóber Jenő, a helyi közösség elnöke tartott beszédet.

– **A Szochnut**, a JOINT, a Cionista Szövetség, a Hitközség és az izraeli nagykövetség május 7-én, Jom Haacmaut alkalmából a városligeti Petőfi Csarnokban egész napos programot rendez.

– **Szamosi Simont** 87. születésnapja alkalmából a Hegedűs Gyula utcai templomban Löwy Tamás főrabbi köszöntötte. Beszédében méltatta a jubiláns szerénységét, az emberek iránti szeretetét és a körzethez való hűségét. A papi áldás után a kórus köszöntötte Szamosi Simont, aki kidduson látta vendégül a megjelenteket.

– **Kádár Klein László** (Érd) sírkövét családja jelenlétében Deutsch Róbert főrabbi avatta fel, a liturgiai részt Kálmán Tamás főkántor látta el. A Kádist Jakab Ernő, az elhunyt veje recitálta.

Saphir, a humorista

1795. február 8-án látta meg a napvilágot egy kis dunántúli faluban, Lovasberényben *Saphir Moritz*.

Vallásos szülei a híres prágai, majd pozsonyi jesivába küldték tanulni, de ő inkább újságíró lett.

Németül írt, de megtanulta a francia, angol és olasz nyelveket. Pesten, Bécsben, majd Berlinben írta szatíráit és színházi kritikáit. Utóbbiakból sok kellemetlensége volt éles hangjuk miatt.

1829-ben Münchenbe költözött, ahol egyszerre két folyóiratot is szerkesztett. Mivel itt is támadta a színházakat, kénytelen volt Párizsba költözni. I. Lajos bajor király nagyra értékelte, ezért visszahívta Münchenbe, sőt meglepő módon kinevezte a királyi színház intendatúrájának tanácsosává.

1858-ban halt meg Bécsben. Nagyon sok anekdota maradt fenn róla. Nemcsak 24 kötetre terjedő német nyelvű életművében, hanem a mindennapi életben is szellemes, éles nyelvű volt. Így mutatta meg például barátjának a müncheni művésznegyedet: *„Ez az utca a negyedköltő költőnegyede. Ott laknak, nemcsak kivétel nélkül, hanem még bevétel nélkül is."*

Betegségéből felépülve a király megkérdezte, miért nem kezeltette magát az udvari orvossal, aki az ő tudósait, művészeit kezeli. Saphir így válaszolt: *„Bocsánat felség, de nem volt bizalmam olyan orvoshoz, aki megszokta, hogy halhatatlanokat kezeljen."*

Amikor meghívták Rothschild báró estélyére és felkérték, írjon az emlékkönyvbe, Saphir azt írta: *„Adjon kölcsön pár száz aranyat és felejtsen el örökre. Barátja, Saphir."*

Magyarországi zsidó hitközségek, 1944. április

Egy felkavaró adattár

Néhány éve *Landeszman György*, a Magyar Zsidó Levéltár akkori igazgatója régi dokumentumok vizsgálata közben az Országos Rabbiképző Intézet épületében, ahol akkor még a Levéltár helyiségei voltak, két fémszekrényben, amelyeket emberemlékezet óta nem nyitott ki senki, egy nagy halom kartonlapot talált. A kartonok előre kinyomtatott kérdőívek voltak. Különböző magyarországi zsidó hitközségektől érkeztek a Síp utcai székházba. A hitközségek a helyzetükre vonatkozó adatokat rögzítették rajtuk, úgymint: létszám, rabbi(k) neve, elnök neve, iskolák, hitközségi intézmények, alapítványok, ingatlantulajdon, vagyoni állapot, bevételek, kötelezettségek, kiadások. A kérdőíveken szereplő dátumok igen rövid időszakot jelöltek ki, az 1944. április 9. és 12. közé eső néhány napot. Valamennyi kérdőív az akkori Magyarország közigazgatási területén lévő hitközségtől jött be. A kartonok mellett sokszor ott volt a hitközség vezetőjének vagy pillanatnyi képviselőjének kísérőlevele is. Landeszman György és Schweitzer József, a Rabbiképző Intézet főigazgatója hamarosan megállapították, hogy az iratok egy országos összeírás anyagát képezik. A német hatóságok alig több mint két héttel a megszállás (1944. március 19.) napját követően rendelték el a zsidó hitközségi összeírást. A rendelkezést a Magyar Zsidók Központi Tanácsa hajtotta végre. A Tanács a körlevélhez háromlapos stenciles kérdőívet mellékelt, a hitközségek vezetőinek ezeket a lapokat kellett kitölteniük.

A körleveleket a Tanács közvetlen német utasításra küldte ki. Utólag látjuk, hogy az egész adatszolgáltatás, annak gyors lebonyolítása azért volt szükséges, hogy a hitleristák és magyar cinkosaik teljes képet nyerjenek a magyar zsidóság helyzetéről, kirablásuk, majd halálba küldésük előkészítése érdekében. Akkor a szerencsétlen áldozatok természetesen ezt nem tudták.

Lényegileg egy láncszem volt ez az összeírás abban a sorban, hogy az ördögi terv részeként a Zsidó Tanácsokon keresztül a zsidóság önmaga hajtsa végre saját felszámolását.

Ez a cinikus náci számítás Európaszerte bevált.

Magyarországon a begyűjtött adatokat a németek nem használták fel, ugyanis a magyar hatóságok ügybuzgalma következtében a tragikus események olyan gyorsasággal követték egymást, hogy a deportálás már április végén megkezdődött.

Az összegyűjtött anyag a háború után teljesen elfelejtődött. Lévai Jenő 1948-ban egyik könyvében utal létezésére, de feldolgozott és rendszerezett kiadása jelen kötetben történt meg először.

Lenyűgözően érdekes 717 magyar település 740 hitközségének bemutatása. Vallanak a számok! Jótékonyság, alapítványokra való áldozás, s évek óta csökkenő vagyon tükröződik az adatokból.

A tisztségviselők neve után gyakran ismétlődik: internálótáborban van, őrizetbe vették, munkaszolgálatot teljesít. Rabbi sok helyütt már hiányzik.

Van, ahol a németek saját kezükbe vették az „ügyet".

Például Alsólendva anyahitközségnél a megjegyzés „1944. március végén a hitközséget feloszlatták, a kinevezett Altestenrat: Löwy M. Miklós ok. hittantanár."

Ha bőbeszédűbb a bevallás, az csak panasz. Például Vitka orth. hitközsége Szatmár megyéből így számol be anyagi helyzetükről.

„A Hitközség vagyona áll egy elhagyott templomból, hozzá egy kis kert, 400 négyszögöl, amit most kisajátított a Népjóléti szövetkezet, és odaadta egy keresztény embernek."

Tartalmazza az adattár a hitközségek jegyzékét, névmutatót és egy alapos bibliográfiát.

A Schweitzer József által közzétett anyagot *Komoróczy Géza* szerkesztette, a könnyebb áttekintés és kezelhetőség végett számítógépes úton kerültek kiadásra.

Láthatjuk az eredeti kartonok reprodukcióját is.

Ez a könyv értékes segítség mindenkinek, akit a magyar zsidóság története érdekel.

Remélhetőleg elemzése, tanulmányozása kutatások sorát teszi lehetővé!

Tudománytörténeti előadások

Tárlat a Tavernában

Néhány napig érdekes kiállításnak adott otthont a Váci utcai Taverna Szálloda Diána Különterme. Szilárd Gyula iparművész „Szóljatok a törvény világosságával" című kiállítása gyönyörködtette a látogatókat.

A megnyitón, amelyen a szépszámú érdeklődő alig fért be a terembe, Donáth László evangélikus lelkész, országgyűlési képviselő mondott beszédet.

Méltatta a művész halk, finom vonalú ábrázolásmódját és szólt küzdelmes életútjáról, a holocaust megpróbáltatásairól.

A látogatók sokáig gyönyörködtek a kiállított tárgyakban, amelyeknek legnagyobb része zsidó vonatkozással bírt. Különösen nagy tetszést arattak a szép szédertálak. Nem véletlen, hogy a Metall Art Társaság már régebben exportálja a Szilárd Gyula által alkotott kegytárgyakat. Eszünkbe jutott, a művész munkáit nézve, C. G. Jung megállapítása:

„Aki ősi képekkel beszél,
Az ezer hangon szól."

Felemelő érzés volt méltó környezetben látni ezeket a szépségeket.

„Száraz" jelentések a holocaustról

Katalizátor Iroda a neve annak a könyvkiadónak, amely megjelenteti a *Holocaust Könyvek* című sorozatot.

Bibó István emlékezetes tanulmánya és Ember Mária: *Hajtűkanyar* című könyve után harmadiknak *Emberirtás, embermentés* cím alatt 1944-es svéd követjelentések Budapestről, és az Auschwitzi Jegyzőkönyv látott napvilágot. A dokumen-

BDK

Szilárd István építész

A győri takarékpénztár tervpályázatának zsürije...
xcxcxcxcxcxcxcxcx.
xcxcxcx 4.l.

A győri takarékpénztár tervpályázatának zsürije...

Vállalk. Közl. 1909. márc. 3. 4.l.

M.D.K.

Szilárd István épitész

Bp. VIII. Kőfaragó u. 5. sz. ház müemléki helyreállitásának terve. 1967.

Müemlékvédelem 1966/4. 252. l.

M.D.K.

Szilárd István

Bpé V. Múzeum krt. 5. sz. épület müemléki helyreállitásának terve.

Müemlékvédelem 1967/1. 60. l.

Szilárd István

tervei szerint kezdődtek 1969 márciusában a Bp. V. Reáltanoda u. 17. sz. műemlékjellegű ház felújítási munkái.

Pereházy Károly: Müemlék lakóépületek restaurálása a pesti Belváros rekonstrukciójában. - Müvtört.Ért. 1969.4.sz. 29o. l.

ZILÁRD Gyula iparművész

Apor Vilmos, a vértanú győri püspök

Száz évvel ezelőtt született *Apor Vilmos*. Az évforduló alkalmából az alábbiakban adózunk az igaz ember emlékének. Bemutatásához *Balássy László* róla szóló könyvét hívtuk segítségül.

★

„(...) 1944 pünkösdjén Apor püspök éppen a székesegyházba indul, amikor a kezébe adják a helyi újság aznapi számát, amely nagybetűs címmel hozza a hírt, hogy Győrött is felállítják a gettót. Amikor a püspök fölmegy a szószékre, feltűnő mozdulattal félreteszi aznapra előkészített prédikációját és éles, kemény hangon bélyegzi meg az intézkedést: *„Aki a kereszténység első és legnagyobb parancsát megtagadja* — mondja többek között a katedrálist zsúfolásig megtöltő hívőseregnek — *és azt állítja, hogy vannak emberek, csoportok és fajok, amelyeknek a gyűlölete meg van engedve; aki azt hirdeti, hogy szabad embereket kínozni, ha azok négerek vagy zsidók, azt — bármennyire is dicsekszik kereszténységével — pogánynak kell tekintenünk... Mindenki, aki emberkínzást helyesel vagy abban részt vesz, súlyos bűnt követ el, és mindaddig nem kaphat feloldozást, amíg ezt a nagy vétkét jóvá nem teszi...*

Mise után pedig a következő levelet írja *Jaross Andor* belügyminiszternek:

Miniszter Úr!

A Győri Nemzeti Hírlap útján nyilvánosságra jutott Nagyméltóságodnak az az intézkedése, amellyel — hatálytalanítva a helybeli városi hatóságnak emberies és megnyugvást keltő intézkedéseit a zsidóknak minősített egyének elkülönítése tekintetében — gettóban kívánja összezsúfolni kor- és nemre való tekintet nélkül mindazokat, akiket különféle miniszteri rendeletek zsidóknak nyilvánítottak...

Ezen intézkedés ellen, amely minden emberiesség és keresztény szellemmel ellenkezik, amely igazságos és tárgyilagos ítélet nélkül büntet ártatlanokat, sőt a bűnözésre még képtelen gyermekeket is, mint az ősi Győr városának püspöke tiltakozó szavamat emelem fel és Isten és a magyar- és világtörténelem előtt Miniszter Urat teszem felelőssé mindazért a betegségért és halálesetért, mindazért a megvetésért és elítélésért, amely ennek az intézkedésnek nyomában fog járni.

Amikor általános erkölcsi elvek, az emberi természetben gyökerező jogok megsértése miatt, mint ebben az egyházmegyében az örök isteni igazságok hivatott őre, óvást emelek Miniszter Úr rendelkezése ellen, külön is tiltakozom, hogy a rendelkezés számos katolikus hívemet érinti, akiknek jó része már gyermekkora óta, igen sokan évtizedek óta, komoly előkészületek után vétettek fel a keresztény szentsége által a katolikus anyaszentegyházba. Vérlázító igazságtalanságnak minősítem azt, hogy ezek a katolikus hívek, egy modern elmélet áldozataiként elzárassanak attól, hogy szent vallásunk védelmében, vigaszában és lelkipásztori befolyásában részesüljenek.

Győr városa nemrégiben érezte magán az Istennek sújtó kezét. Mély megrendüléssel áll annak hatása alatt, hogy Isten kezében van mindnyájunk élete. Épp ezért ez a nép még jobban, mint bármikor, visszariad mindattól, amivel Istennek ítéletét vonhatja magára. Ennek a mélyen vallásos győri összlakosságnak nevében kérem tehát Miniszter Urat, vonja vissza rendelkezését és utolsó pillanatban hárítson el ettől a néptől újabb veszedelmeket.

Jaross írásban nem válaszol, szóbelileg azonban megüzeni: *„Ha nem nézném a levélíró egyházi méltóságát, azonnal internálnám!" „Állok elébe!"* — feleli kurtán a püspök.

Egy szemtanú írja:

Végtelenül érzékeny lelkében Apor őseinek lángja lobbant fel, amikor a zsidóságot ért megaláztatások ellen küzdött. Napokig le volt sújtva, szavát sem lehetett venni, amikor valamelyik üldözött a segítségét kérte. Hiába próbálta egész tekintélyét, sőt személyes biztonságát is latba vetni, eredményt nem tudott elérni. *Rettenetes, rettenetes! Hova jutott az ember! Mennyi egyéni, mennyi családi tragédia!* — mondotta. Leveleket írt, hivatalokban kilincselt fáradhatatlanul, utazott, telefonált, éles jelenetekben vált el esetleg eddigi barátaitól, ha azok nem voltak hajlandók vállalni a felelősséget vele együtt. Arcán, egész lényén a kimerültség ült egy-egy ilyen csata után. *Szegény Magyarország!* — sóhajtott sokszor. De nem ijedt meg semmitől és senkitől. Százszor is újra kezdte a harcot. Honnan volt rá ereje? Aki imádkozni látta, az megértette a szeretetnek ezt a hősi fokát.

A deportáltak útja — utolsó magyarországi szakaszán — a győri egyházmegyén visz keresztül. *Apor püspök* — írja jelentésében a Nemzetközi Vöröskereszt képviselője — *nemcsak ismerte a deportáltak szörnyű helyzetét, hanem meg is tett minden tőle telhetőt, hogy a szerencsétlenek sorsát enyhítse. Gyűjtést rendezett a javukra és az útvonal mentén fekvő plébániák lelkészeit utasította, hogy az átvonuló deportáltakat segítsék.*

A győri gettóban fogva tartott zsidók bevagonírozását 1944. június 13-ára tűzik ki. Apor püspök sok foglyot ismer közülük és nagyra becsüli őket. Szeretne még egyszer találkozni velük, lelki vigaszt nyújtani nekik. De látogatás iránti sürgős kérelmét mind a tábor parancsnoka, mind Hatvanban lévő felettese elutasítja. A püspök ekkor expressztáviratban *Sztójay Döme* miniszterelnökhöz fordul:

Sztójay Döme miniszterelnök úrnak, Budapest. A törvény biztosította vallásszabadságra és a hercegprímásnak tett ígéretére hivatkozással kérem azonnali intézkedését, hogy a győri zsidótáborból még ma elszállításra kerülő híveimet lelki ellátásban részesíthessem, amit az itteni és a hatvani csendőrparancsnokságtól napok óta hiába kértem. Erre még a halálraítéltek is igényt tarthatnak. Aláírás: *Győri püspök.*

Hasonló kérelmet intéz Jaross belügyminiszterhez is, aki megengedi, hogy *egy* pap bemehet a gettóba, de a püspök nem.

Apor ekkor, *Zágon* irodaigazgató kíséretében elmegy a Gestapo győri főhadiszállására. Ott azonban közlik vele, hogy a Führer parancsa értelmében pap nem lépheti át a gettó küszöbét. A püspök tudomásul véve a választ, kéri, hogy közvetítsék Hitlernek az ő személyes üzenetét. Az üzenet így hangzik: *Az isteni törvények a Führert is kötelezik. Eljön az idő, amikor majd a világ és az Isten ítélőszéke előtt felelni kell tetteiért!*

(...) A történtek után Apor táviratban közli a belügyminiszterrel, hogy a Gestapo megakadályozta engedélyének végrehajtását. Jaross ekkor megismétli a korábbi engedélyt: egy pap bemehet a gettóba. Erre a püspök *Proszt Ignác* karkáplánt küldi a gettó kapujához, rendelkezésére bocsátva saját kocsiját. (Közben odabent a táborban már javában folynak a foglyok elhurcolásának előkészületei.) A karkáplánnak három órán át kell várakoznia a bejáratnál, teljes bizonytalanságban. Végül közlik vele, hogy *Baky László* belügyi államtitkár, minisztere engedélyét megsemmisítve, megtiltja a látogatást.

A zsidókat még azon az éjszakán bevagonírozzák és lepecsételt marhavagonokban elszállítják — valamelyik haláltábor felé.

Apor püspök ezután a következő jelentést küldi *Serédi Jusztinián* hercegprímásnak:

Főmagasságú Biboros Hercegprímás úr!

Kötelességemnek tartom jelenteni, hogy sajnos, kudarccal járt abbeli fáradozásom, hogy a győri gettóba zárt katolikus híveket lelki gondozásban részesítsem. Amióta a Budai úti barakkokba zárták őket, vagyis Úrnapja óta állandóan küzdök ezért. A helybeli rendőrség, a táborparancsnokság és ennek Hatvanban székelő felsőbbsége elé vittem élő szóval, telefonon, táviratban kérésemet és miután állandó halogató választ kaptam, ma délután felkerestem a Gestapo itteni főnökét. Itt is elutasítottak.

Alázatos híve az Úrban: Apor Vilmos győri püspök.

Apor Vilmos 1944. május 28-a óta több levélben is kéri a hercegprímástól, adjon ki pásztorlevelet a zsidóüldözések ellen, leszögezve benne a katolikus egyház erkölcsi és hitbeli irányelveit. Ugyancsak sürgeti Serédit XII. Pius pápa és a svéd király is. 1944. június 29-én végre megjelenik a pásztorlevél. *A hívek előtt azonban nem kerül kihirdetésre.*

1944. október 15-én a nyilasok átveszik a hatalmat..."

● ● ●

A mártírhalált szenvedett győri püspök, Apor Vilmos születése 100. évfordulója alkalmából kegyeletes megemlékezést tartott a *Keresztény Demokrata Néppárt.*

A párt elnöke, *Surján László* miniszter bevezető előadása után, *Gyulay Endre* szegedi püspök és *dr. Hölvey György*, ny. tudományos főmunkatárs előadásaikban különféle szempontokból méltatták a püspök munkásságának jelentőségét.

Az ünnepség folyamán —, a szombat kimenetele után — érkezett meg *dr. Schweitzer József*, az Országos Rabbiképző Intézet főigazgatója, akit — miután az elnökségben fenntartott helyére kísértek — felkértek, hogy emlékezzék meg a mártíriumot szenvedett püspökről.

Dr. Schweitzer József főigazgató a többi között utalt arra, hogy Apor püspökről név szerint is hangsúlyosan szóltak a zsidóság küldöttei *II. János Pál* pápa előtt, magyarországi látogatása alkalmával.

Bár a püspök tiltakozásai — fájdalom — eredmény nélkül maradtak, szándékai nemes volta, neve és egyénisége, emléke előtt tisztelettel adózik Magyarország zsidósága.

Katolikus—zsidó párbeszéd

Nehéz küzdelmekkel terhes évszázadoknak kellett eltelni, hogy megszülessen a felismerés, amely isteni akarat is, hogy a monoteista hitet valló emberek békében, harmóniában és szeretetben kell, hogy együtt éljenek. Ez fogalmazódott meg 1965-ben a II. Vatikáni Zsinat Nostra Etatea-jében, amely az elmúlt évtizedekben elsősorban a nyugati országokban élő hívőkhöz jutott el. Ennek szellemében tett látogatást II. János Pál pápa — a katolikus egyház történetében először —, a római zsinagógában. Azóta több kiadott enciklika a zsidósággal dialógusra és megbékélésre szólította fel a hívőket. E kérdésekkel is foglalkozott többek között a vatikáni szinódus legutóbbi ülése.

A megváltozott viszonyt alátámasztja II. János Pál pápa magyarországi látogatása, amikor is fogadta a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének vezetőit, s akkor is a Nostra Etatea szellemében folyt a párbeszéd, s a jobb megismerés szükségességét hangsúlyozta. Kijelentette, hogy az antiszemitizmus és a rasszizmus bűn Isten és az emberiség ellen.

Nagymértékben járult hozzá a II. Vatikáni Zsinat szellemének kiteljesedéséhez a február 20. és 21. között Magyarországon tartott katolikus—zsidó konferencia. Az *International Jewish Commitee for Interreligeous* kilenctagú (Amerika, Olaszország, Svájc és Izrael) zsidó küldöttségéhez csatlakoztak a Mazsihisz részéről *dr. Schweitzer József* és *Landeszman György* főrabbik. Első ízben volt ilyen magasszintű találkozó a magyarországi katolikus egyház és zsidó felekezet között. Történelminek lehet nevezni azt a fogadást is, amelyet a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége Síp utcai székházában rendeztek a konferencia résztvevőinek tiszteletére. Ezen a magyarországi zsidó hitközségek történetében először volt jelen a vatikáni nunciatúra vezetője, *Angelo Acerbi* pápai nuncius. Ott volt *dr. Paskai László* bíboros prímás, *dr. Seregély István* egri érsek, a katolikus püspöki kar elnöke, és mások is a püspöki karból. A vendégeket *Zoltai Gusztáv*, a Zsidó Világkongresszus európai tagozatának végrehajtó bizottsági tagja meleg szavakkal üdvözölte.

A tanácskozás befejezését követően a résztvevők sajtótájékoztatót tartottak. A médiák képviselői, a vendégekhez intézett általános kérdések után, legtöbben a Magyarországon is erősödő antiszemitizmussal kapcsolatos kérdéseket tettek fel.

Lazarovits Ernő

JÓ LENNE...

A párbeszéd és visszhangja

Az alábbi levél a Népszabadság március 5-i számában jelent meg. A katolikus—zsidó párbeszédről már beszámoltak a napilapok, a témáról mi is gyakran írunk. A levél írója egy másik nézőpontból taglalja a problémát, s mivel érvelésével messzemenően egyetértünk, ezért közöljük mi is.

„Hallgatni vétek. De jó lenne megróni a Népszabadságot pontatlanságáért! De jó lenne, ha a prímási hivatal helyreigazítást kérne amiatt, hogy a lap hibásan idézte *Paskai László* bíboros-érsek úr szavait a keresztény—zsidó párbeszéd utáni sajtótájékoztatón. Jó lenne — ha úgy lenne —, ahogy *Kovács Endre* címzetes püspök úr mondta: *az antiszemita jelenségek nem a vallásos emberek megnyilatkozásai.*

Paskai László prímás úr szavait idézve, az egyház azért nem reagál a napi politika egyes jelenségeire, például a szélsőjobboldali megnyilvánulásokra, mert ha megtenné, pártpolitikai szintre süllyedne le.

Magyarországon a katolikus egyház *sosem* tartotta távol magát a napi politizálástól. Így 1946-ban sem, amikor nem akarta elismerni a (polgári) köztársaságot, és ellenezte a földosztást. 1944-ben viszont nem vállalta a bátor politizálást *Serédi Jusztinián* hercegprímás. Bár olvasta az *Auschwitzi Jegyzőkönyvet*, tudott a deportáltak sorsáról, nem emelte fel idejében a szavát. Nem hallgatott viszont *Márton Áron* gyulafehérvári püspök, a boldog emlékezetű *Apor Vilmos* győri püspök, aki könyörögve kérte a hercegprímást, adja ki a deportálások elítéléséről szóló pásztorlevelet. Az egyházfő azonban csak 1944. július közepén vállalkozott erre, amikor a vidéki zsidóságot már rég deportálták. Ám a pásztorlevelet nem olvashatták fel a templomokban.

Mégis voltak bátor és önfeláldozó papok, keresztény emberek, akik életeket mentettek — *Kálló Ferenc* esperes, *Kelemen Krizosztom* pannonhalmi apát, *Uhl Antal* plébános, *Slachta Margit*, *Salkházi Sára* és még sokan mások.

A magyar parlamentben a minap — a sajtószabadság védelmének ürügyén — az egyik képviselő úgy aposztrofálta Kunszabó Ferenc *Hunniáját*, hogy a lap a magyar szellem önvédelme. A felháborodott ellenzékkel szemben a képviselőt frakcióvezetője vette védelmébe.

Hát mikor kell (kellene), ha nem most, kilépni a sekrestyék csendjéből és reagálni a napi politika jelenségeire, s a szószékekről is elítélni a neofasiszta próbálkozásokat?

Jakab apostol írja (Levele 1-14 és 17): *»Mi a haszna, atyám-fiai, ha valaki azt mondja, hogy hite van, cselekedetei pedig nincsenek? Avagy megtarthatja-é őt a hit?« — »Azonképpen a hit is, ha cselekedetei nincsenek, megholt ő magában.«*

Lénárt György
Budapest"

ÉRTESÍTÉS

Értesítjük hittestvéreinket, hogy az ünnepi pászka- és daraszükségletüket az alábbi árusítóhelyeken szerezhetik be:

II., Frankel L. u. 49. *VIII., Nagyfuvaros u. 4.*
IV., Berzeviczy G. u. 8. *IX., Páva u. 39.*
VII., Landler J. u.17. *XIII., Dózsa Gy. út 55.*
VII., Wesselényi u. 7. *XIV., Thököly út 83.*

A Wesselényi u. 7. sz. alatti árusítás márc. 23-tól:

hétköznap: 9—12-ig és 14—16-ig
pénteken: 9—13-ig
vasárnap: márc. 29-én
ápr. 5-én 10—12-ig
ápr. 12-én

Kóser mészárszékek:

VI., Eötvös u. 6
VII., Klauzál tér 11.

HAGYOMÁNY, HAGYOMÁNY...

Rási sem értette...

(Pársát Háchódes)

„Az ország egész népe viselje terhét a szent felajánlásnak a fejedelem számára Izraelben. A fejedelemre hárul az égő áldozatok, a lisztáldozat és az italáldozat gondja az ünnepeken, az újholdakon, a szombatokon, Izrael összes ünnepein . . ., hogy engesztelést szerezzen Izrael háza számára . . ." (Ezékiel 45, 16-17)

Ezékiel próféta, akiről már tudjuk, hogy fiatal korában került a babiloniai száműzetésbe, ott a Kbár folyó partján, a leendő harmadik templomról vizionál. Leírja az új Jeruzsálem berendezését, a papság feladatát, nem kevésbé pedig a templom felépítésének tervrajzát. A dolgok annyira újszerűek, annyira eltérnek sok részletben a Tórában leírtaktól, hogy sokan ezt a harmadik Szentélyre vonatkoztatják, amely a messiási időkben fog felépülni, vagy pedig — bizonyos aggádikus vélemény szerint — az égből alászállni.

A Talmud bölcsei észrevették ezeket az eltéréseket, és azt mondták, hogy emiatt ki akarták hagyni Ezékiel könyvét a Szent Iratokból, vagyis a Bibliából. *„Mivel szavai (itt-ott) ellentétben vannak a Tórában foglaltakkal."* A Talmud hozáteszi, hogy *„köszönet jár Chánánjá ben Chizkijának, aki — a padlásán tartott tudós összejövetelen kimagyarázta a próféta szavai és a Tóra között felmerült ellentéteket"* (Chágigá 13, Sábbát 13 és Menáchot 45). Ezek az ellentétek főleg a heti Haftara szakaszaiban, az ünnepi áldozatok mikéntje körül merültek fel.

● ● ●

Chánánjá ben Chizkijá személye sokat foglalkoztatta a kutatókat. Neves tudós volt, aki Hillél és Sámmájjal egy időben élt és működött, „Padlása" amolyan tudományos „szalon" volt, ahol a kor bölcsei összegyűltek, vitatkoztak és sorsdöntő határozatokat hoztak. Mint láttuk, ő volt az, aki társaival együtt „megmentette" Ezékiel könyvét a süllyesztőtől, amennyiben megmagyarázták a benne lévő vélt, vagy valódi ellentéteket a Tórában foglaltaktól. (Egyébként, zárójelben jegyezzük meg, hogy nem Ezékiel könyve volt az egyetlen, amellyel szemben bizonyos fenntartások voltak, amikor a Biblia végső összeállításával foglalkozott a Nagy Gyülekezet.

Chánánja ben Chizkijá ben Gurion volt az, aki a Megilát Táánit nevű könyvet szerkesztette. Ez volt az első írott „szóbeli Tan" megnyilvánulása, amolyan gyűjteményes történelemkönyv, amelyben több évszázad — főleg a második Szentély korabeli — történések, események voltak leírva, távirati stílusban. A Talmud dicséri *„Chánánját és társait"* és ebből nyilvánvaló, hogy egy összeforrott kollektíváról van szó.

● ● ●

Visszatérve a heti Haftarában lefektetett vízióra, a próféta leírja, mi lesz az idő végén, amikor Izrael országában újra összegyűl a zsidó nép, újra felosztják a földet a 12 törzs között és a király, akit most Fejedelemnek titulálnak, a Szentély letéteményese, úgymond képviselője lesz, és feladata igazságot tenni. Hatalma körül van határolva, és az általa bemutatandó áldozatok költségét magánvagyonából fogja viselni.

Az ország felosztása a 12 törzs között, a próféta víziójában mélyebb dimenziót kap; amennyiben a 13. részt a kohaniták és a Fejedelem kapja, és a Fejedelem ebből fogja fedezni a feladata ellátásával járó kiadásokat. A Fejedelmet figyelmezteti a próféta, hogy *„ne foglaljon el (a Fejedelem) a nép birtokából, hogy kiforgassa őket birtokukból . . . nehogy népem fiai elszakadjanak mind a maga birtokától"* (u. o. 46, 18.). A fejedelemre ugyanúgy vonatkozik a törvény, mint az alattvalóira.

● ● ●

Ezékiel próféciájának ez a része igen nehezen érthető, mert nyelvezete nehézkes és itt-ott rébuszokban beszél. Sokan a kommentátorok közül nem is törik magukat, hanem a 40. fejezet után „megadják magukat", és abbahagyják a kilátástalan próbálkozást. *Rási (Slomó Jicháki)*, a bibliamagyarázók legnevesebbike ugyan végigkommentálja Ezékiel könyvét, de több helyen kijelenti, hogy nem érti, miről van szó. A végén pedig mintegy zárójelben megjegyzi: *„nekem pedig sem rabbim, sem segítőm (tanítóm) nem volt, ami a Ház építésének tervrajzát illeti, hanem csak ahogy az égből mutatták nekem"* (úgy magyaráztam). Kimchi (Rádák), Málbim és Heller (Toszfot Jom-Tov) próbálták érthetővé tenni a nehéz passzusokat. Ezen a téren úttörő munka a pesti származású *dr. Zvi (Mihály) Moskovits* magyarázata *a Dáát Mikrá* sorozatban, amely vázlatok és mérnöki számítások segítségével hozza emberközelségbe és teszi érthetővé a próféta Szentély-vízióját.

(Részlet a közeljövőben megjelenő, Haftarák c. könyvből.)

ORSZÁGOS RABBIKÉPZŐ INTÉZET PEDAGÓGIUMA
Budapest

ZSIDÓ TUDOMÁNYOK SZEMINÁRIUMA
Jeruzsálem

Azok az érettségivel rendelkező zsidó fiúk és lányok, akik hivatást éreznek arra, hogy általános iskolai, illetve gimnáziumi judaisztikai tanárok legyenek, jelentkezhetnek az alábbi címen.

Az oktatás tárgyai: általános zsidó alapismeretek (vallástan, Szentírás, imakönyv, zsidó történelem, középkori zsidó irodalom), modern héber nyelv, pedagógia, pszichológia.

Az oktatás tartama: három év.

A hallgatók ösztöndíjban részesülnek, és nyáron díjmentes izraeli továbbképzésen vesznek részt.

Előnyben részesülnek azok, akik már tanulmányokat folytatnak valamely tanár- vagy tanítóképző intézményben.

Jelentkezni lehet az Országos Rabbiképző Intézetben: 1085 Budapest, József krt. 27. II. emelet, iroda. Telefon: 134-2121 9—12 óra között.

Dr. Schweitzer József
főigazgató

„Ami megőriz bennünket"

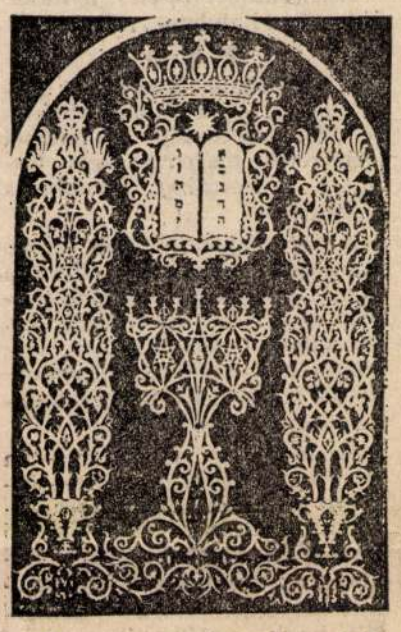

Különleges hangulat jellemezte *Szilárd Gyula* iparművész tárlatának megnyitását március 15-én.

Óvatos becslések szerint is legalább 300-an zsúfolódtak össze a kb. 200 személy befogadására alkalmas Wesselényi utcai Amerikai Alapítványi Iskola dísztermében. Az iskola tanulói jelenlétükkel a fiatalság optimizmusát sugározták, és a kultúrműsor keretében szavalatokkal, zongora- és énekszámokkal kapcsolódtak a megnyitó előadáshoz. Ezt *dr. Timár László* tartotta. Először a '48-as időket elevenítette fel. Előadásában részletes történelmi visszapillantással emlékezett meg március fényes napjairól, és hiteles adatokkal foglalkozott a zsidóság szerepével a magyar szabadságharcban.

Ezután rátért Szilárd Gyula művészetének méltatására, amelynek visszatérő motívumai a zsidó jelképek és szimbólumok. Ezek szerves részei alkotásainak, mint ahogy hozzátartoznak valamennyi gondolatához, egész mivoltához.

A megnyitó után a műalkotások „vették át a szót". A mester anyaga a fa, amelyet különleges égetési és festési technikával tesz a művészi kifejezés eszközévé. Az alap rendszerint az égetéssel előállított barna szín, melyen az arany és bronz árnyalatokban megjelenített szimbólumok és ornametika-kompozíciók előnyösen érvényesülnek, érzékeny templomi hangulatot árasztanak.

Szilárd Gyula faliképeiben a keleti ornametikára emlékeztető indák, stilizált levelek, virágok kanyarognak a szimmetria fegyelmezett kiegyensúlyozottságával. Az indák kecses íveléssel ölelik körül a hatágú csillagot, befonják a szentély oszlopait, vagy a menórák míves gondossággal megkomponált, csodálatos kontúrjait. Munkáiban visszatérő szimbólumként szerepel a Tóra, a suprema lex, a legfőbb törvény.

Szilárd Gyula művei, faliképei témájukkal és technikájukkal egyedülálló kuriózitást képviselnek. Ismereteim szerint a világon hasonló témával és kivitelezéssel senki más nem foglalkozik.

Szilárd Gyula minden erejével igyekszik előbbre vinni a zsidó szellemiséget, mert meggyőződése: ez az „Ami megőriz bennünket!"

A kiállítás április 16-ig, a tanítási időben, a Wesselényi utca 44. szám alatti Amerikai Alapítványi Iskola dísztermében tekinthető meg.

Schmideg Edit

Zsidó Gimnázium BT.

A Zsidó Gimnázium Baráti Társasága márciusban tartotta közgyűlését. Az elnöklő professzor, *dr. Gál Dezső*, miután üdvözölte a nagyszámban megjelent tagságot és a vendégeket, felkérte *Dávid Krauszt*, Izrael állam magyarországi nagykövetét, az ülés megnyitására.

Ezt követően a Mazsihisz részéről *Lazarovits Ernő — Zoltai Gusztáv* ügyvezető igazgató megbízásából — tartott tájékoztatót arról, hogyan áll a zsidó hitközség tulajdonát képező, az egyházi tulajdonként visszaigényelt Abonyi utcai volt zsidó gimnázium helyzete. A több mint háromszáz résztvevő felzúgó tapsa fogadta a beszámoló befejező mondatát: a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének egyértelmű, határozott álláspontja: *semmilyen körülmények között nem mond le a zsidó gimnázium tulajdonjogáról, az mindig a zsidó hitközség tulajdona volt és marad!* Ezt erősítették meg a hozzászólók is, akik arról beszéltek, hogy milyen szoros szálak kapcsolták össze a múltban és ma is a zsidóságot az egykori Abonyi utcai zsidó gimnáziummal. Nem csupán egy tanintézet, hanem csupa nagybetűkkel, az Abonyi zsidó gimnázium. Kiváló tanárainak emléke és tanításai fáklyaként örökké világítani fogják az utat a jövő zsidó generációk számára. Ugyancsak hozzászólt Vágó György, aki a társaság gazdasági ügyeiről, Zoltán Pál feladatairól szólt, majd Berend Ivánné, az Anna Frank Gimnázium igazgatója iskolája tevékenységét ismertette.

A Zsidó Gimnázium Baráti Társasága titkos szavazással megválasztotta új tisztségviselőit. Díszelnöknek professzor *dr. Tauber Lászlót* (USA), valamint Zoltai Gusztávot, a Mazsihisz és a BZSH ügyvezető igazgatóját. Elnöknek professzor *dr. Knohl József* akadémikust, főtitkárnak pedig professzor *dr. Gál Dezsőt.*

Zájin Ádár

Zájin Ádár, Majse Rábénu emléknapja, és egyben a híres kállói cádik halálának évfordulója is.

Az Ortodox Tagozat ezen a napon tartotta évi rendes közgyűlését, amelyen megjelent a tagság majdnem teljes létszámban, élükön *Joszéf Singer* főrabbival. Ott volt *Zoltai Gusztáv*, a Mazsihisz és a BZSH üv. igazgatója, *dr. Kéri Lajos*, a BZSH elnöke. *Fixler Herman* elnök beszámolójában a nap jelentőségéről szólt, megemlékezett az elhunytakról, hangsúlyozta a szeretet és a gondoskodás kötelezettségét, ez uóbbiakat zsoltár- és Talmud-idézetekkel alátámasztva.

Köszönetét fejezte ki *Gutmann Imrének*, az Alma utcai szeretetotthon vezetőjének és dolgozóinak. A temetői feladatokkal kapcsolatban megemlítette *Helfer Tibor, Kővári Dezső, Herczog László, Klein Gábor, Lux Ignác* és *Davidovics Béla* munkáját. Ezt követően *Rosenbaum Kálmán* főkönyvelő ismertette az 1991-es zárszámadást, majd dr. Kéri Lajos kívánt további jó munkát az elnökségnek. Az ezt követő istentiszteleten Joszéf Singer főrabbi tartott drósot, majd *Kesztenbaum Arie* recitálta a Kél Mólé ráchámimot.

A hagyományos vacsorán a főrabbi, *Kohn Lajos, Goldberger László*, Lux Ignác, *Alex Lávon* és Herczog László énekszámai fejezték ki az ünnep hangulatát.

A szép terítés és a vacsora *Eisler Györgyné, Rosenbaum Kálmánné, Smulovicsné* és *Davidovicsné* munkáját dicséri. Az asztali imát Fixler Herman mondotta el.

Miskolcon, a Chevra Kadisa beszámoló közgyűlésével együtt tartották meg az emlékünnepélyt, amelyet hagyományos Szöudóval, halvacsorával kapcsoltak össze. A mincha ima elmondása után *Freund Jenő* elnök megnyitóbeszédében üdvözölte a megjelenteket, majd *Deutsch Róbert* főrabbi, a Budapesti Rabbiság igazgatója méltatta Mózes tanítómesterünk halhatatlan szellemét. *Klein Ernő* Chevra-elnök felolvasta a Miskolcon és környékén tavaly elhunytak neveit. *Spitzer Miksa* főkántor Kél mólé ráchámim imájával fejeződött be az ünnepség.

A *Bethlen téri* templomban a tradícióknak megfelelően tartották meg a Zájin Ádár-ünnepséget. *Deutsch Róbert* főrabbi mondott emlékbeszédet és felolvasta azok neveit, akik az elmúlt zsinagógai évben hunytak el a körzetben. *Sobel Sándor* előimádkozó Kél mólé ráchámim recitálásával, valamint közös Kádissal fejeződött be a kegyeletes ünnepség.

BESTSELLER GYANÚS KÖNYV

„Miért?"

Miért marad a más vallásra tért zsidó mégis zsidónak? Miért tilos a sztrájk a zsidók felfogása szerint? Miért és mikor szabad a terhességet megszakítani? Miért tiltja a zsidó vallás a halottégetést?

Csak néhány „miért" *Jólesz Károly* főrabbi legújabb könyvéből, amely alighanem jó ideig vitatéma lesz hagyományhű körökben. („Miért", Copyright Kiadó, Bp. 198 Ft.) A másfél száz oldalas könyv — *dr. Schweitzer József* előszavával — ismert vagy kevéssé ismert vallási törvények miértjére ad választ. Előfordulnak azonban a könyvben olyan „engedélyezések" is, amelyekre nem kapunk választ. Ez annál is érdekesebb, miután — mint az élet sok más területén is — megengedni valamit sokkal nehezebb, felelősségteljesebb, mint tiltani.

Vegyük az egyik legnagyobb „újdonságot", a szombati metrózás engedélyezését. A könyv szerint az alábbi feltételek mellett szabad metrón utazni szombaton:

1. *Ha a város lakosainak többsége nem zsidó.*
2. *Nem zsidó vezető vezeti.*
3. *Az állomások közelében nincs zsidó település.*
4. *Nem kell menetjegyet venni a zsidó utasnak.*
5. *Templomba utazik, illetve vallási parancs teljesítése céljából.*

A fentiek szerint a budapesti metróvonalak megfelelnek a feltételeknek. Tehát — a szerző szerint — szombaton szabad metrón utazni. A „miért" azonban ezúttal hiányzik.

A kiragadott kérdésen kívül vagy száz más, érdekesebbnél érdekesebb kérdésre kapunk eligazítást (a hétköznapi dohányzás tiltása, a tetoválásról, a szaruhártya-átültetésről stb. stb.).

A legújabb, kissé „pluralista" színezetű szabálykönyvet ezúton ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Scheiber Sándor jahrzeitja

Ez idén is a budapesti rabbikar tagjai, *Zoltai Gusztáv* üv. igazgató, a Rabbiképző növendékei és a család jelenlétében emlékeztek meg a tudós professzor halálozási évfordulójáról a Rákoskeresztúri temetőben. *Tóth Emil* főkántor imája után *dr. Schweitzer József* főrabbi, az Országos Rabbiképző Intézet főigazgatója és *Landeszman György* vezető főrabbi mondták el a Kádist *dr. Scheiber Sándor* sírjánál.

Szilárd István

A Bp.V. Váci u. 5o.sz. müemlék lakóház 1837-ben Hild József tervei szerint nyerte mai formáját, egyemeletes korábbi ház kétemeletesre való átépitésével. Az épület két ütemben történt helyreállitásának terveit Csák Gézáné /belső helyreáll., 1965-67/, és Szilárd István /külső, 1967-1968/ készitette.

Pereházy Károly: Müemlék lakóépületek restaurálása a pesti Belváros rekonstrukciójában. Müvtört.Ért. 1969.4.sz. 292.l.

Szilárd István

készitette a Bp. V. utca sz. ház müemléki helyreállitásának tervét.

Komárik Dénes: Rövid hirek
Müemlékvédelem, 1971.2.sz.

98.1.

Szilárd István

A Bp.VIII. Kőfaragó u. 5.sz. házat 1839-ben épitették egyemeletesre, Hild Károly tervei szerint; II. emeletét és jelenlegi homlokzatát 1868-ban Gottgeb Antal terve szerint nyerte. 1969-ben elkészült helyreállitásának tervét Szilárd István készitette.

Bibó István: Rövid hirek budapesti épületekről.
Müemlékvédelem, 1970.2.sz. 122-123.1.

122. 1.

M.D.K.

Szilárd István

Bp. v., Tanács krt. 8. sz. ház műemléki helyreállításának terve.

Műemlékvédelem 1967/1. 61.1.

Szilárd István

Tervezte a Bp. I. Iskola u. 31. sz. ház 1970-ben kerdődött felújítását.

Pereházy Károly: A városrész-rekonstrukciók...
Művtört. Ert. 1972. 3. sz. 213-223. l.

217 e.

Szilárd István

Tárnok u. 18. sz. épület

helyreállításának tervező építésze

(1966)

Magyar Műemlékvédelem 1971-72

Bp. Akadémiai Kiadó 1974. 72. old.

Szilárd István

Uri u. 31. sz. épület

helyreállitásának tervező épitésze

1965

Magyar Müemlékvédelem 1971-72

Bp.Akadémiai Kiadó 1974

72.old.

Szilárd István

Uri u. 20. sz. épület

helyreállitásának tervező épitésze

(1965)

Magyar Müemlékvédelem 1971-72

Bp. Akadémiai Kiadó 1974 72. old.

Szilárd István

Úri u. 27. 4. épület

helyreállításának tervező építésze

(1965)

Magyar Műemlékvédelem 1971-72

Bp. Akadémiai Kiadó 1974

72. old.

Szilárd Iván

Kőfölt feket-fehér reprodukciója: „Szőnyi István" portréja. (1952)

Környei Elek: „A poet of Danube's colours" Daily News, Budapest, 1970. aug 2.

61.

Szilárd Iván MDK

mozaikjainak 2 képével

Fónyi Géza: Sztálinváros mozaikképei.
Bildende Kunst, Dresden, 1954. 47. o.

Külf. folyóiratok szemléje
Müv. Ért. 1956. V. évf. 1. sz. 84.

Iván Szilárd

a SORTEX gyár festőkörének vezető-
je, az üzem dekorátora.

Losonci Miklós: Kiállítótermekben
Pestmegyei Hírlap, 1975. okt. 28.

Szilárd Iván

Prágában, a károlytéri Galéria na Slovanech helyiségébe rendezett tárlaton szerepelnek művei.

Barsi Imre: A mai magyar grafika kiállítása Prágában.
Új Szó, Bratislava, 27. III. 1973.

MDE

Szilárd József, építészmérnök

Kamara új tagjai. MMK 1930.jun.8. 228.l.

Szilárd József MDK

épitész a Kamara uj tagja

XXXXXXXXXX

A Magy.Mérnök és Épitész Egylet Kötlönye 1930.164.o.

Szilárd József

építész

Szül: Temesvár 1902

Oklevelet nyert 1926

Névjegyzék műegyetem 20. l.

a fordulva. Kezeit hátra tette s

m.

Szilárd Klára

festő

az alábbi iskolában

tanult

Ujság 1943. szept. 19.

(Gallé Tibor festő-

iskolája.)

VASÁRNAP
29
Kat. K. János
Prot. Erneszt
Ó-g. 16. Dioméd

HÉTFŐ
30
Kat. L. Róza
Prot. Róza
Ó.-g. 17. Miron

KEDD
31
Kat. Rajmund
Prot. Erika
Ó-g. 18. Fl. és L.

SZERDA
1
Kat. Egyed
Prot. Egyed
Ó-g. 19. András

IX. HÓ SZEPTEMBER

CSÜTÖRTÖK
2
Kat. István
Prot. Rebeka
Ó-g. 20. Sámuel

PÉNTEK
3
Kat. Mahszvét
Prot. Hilda
Ó-g. 21. Tádé

SZOMBAT
4
Kat. V. Róza
Prot. Rozália
Ó-g. 22. Agaton.

MDK

Szilárd Klára

/s.l./
Gallé Tibor festőiskola kiáll. Pesti Hirlap 1943. szept. 25.

Hozzászólás nem lévén, *elnök* elismerő szavakban köszöni meg előadónak igen értékes és tartalmas előadását, utalva a BSzKRt. hasonló természetű, utóbbi években végrehajtott munkáira. Más tárgy hiányában elnök az ülést bezárja.

Dr. Janicsek József, sz. o. jegyző.

A mű- és középítési szakosztályok üléseinek jegyzőkönyve 1930 február hó 24-i ülés. Elnök vitéz Láczay-Fritz Oszkár, jegyző Králik László, jegyzőkönyvet hitelesítik: dr. Kotsis Iván és Báthory István.

Elnök az ülést megnyitja, felkéri Jakabffy Zoltánt hirdetett előadásának megtartására.

Jakabffy Zoltán előadásában a vidéki kórházak szerepéről beszél általában, ismerteti azokat a követelményeket, melyeket egy ilyen fontos intézménynek ki kell elégítenie, majd rátér az általa tervezett és művezetése mellett megépített szombathelyi közkórház részletes ismertetésére.

Az előadás folytatásaként Fritz Jenő, a szombathelyi közkórház gépészeti berendezéseinek tervezője, mutatja be vetített képek kapcsán a kórház üzemi részeit és reámutat arra, hogy egy ilyen intézmény megépítésénél az építésznek a gépészmérnökkel karöltve kell együtt dolgoznia, ha minden tekintetben kiválót akar alkotni.

Elnök a tanulságos és szép előadásért mindkét előadónak szakosztályok elismerését és köszönetét fejezi ki és az ülést pár percre felfüggeszti.

Az ülés újbóli megnyitása után elnök ismerteti az Építőmesterek Egyesületének a társegyesületekkel karöltve megrendezett és az építkezések elindítását célzó nagygyűlésének lefolyását. Bejelenti, hogy Csongrád megyei város polgármesterétől megkeresés érkezett a városháza pályaterveinek elbírálására kiküldendő bíráló tárgyában. Kiadatik a tervpályázatokat ellenőrző bizottságnak.

Az Országos Balneológiai Egyesület megküldi memorandumát, melyben a nyári szünidőnek június 15-től szeptember 15-ig való megállapítását szorgalmazza. Szakosztályok az akcióhoz támogatólag csatlakoznak.

Ugyancsak csatlakoznak szakosztályok a Keresztény Iparosok Országos Egyesületének azon akciójához, hogy a Garay- és Ferdinánd-téri vásárcsarnokok építési munkái nyilvános árlejtés útján adassanak vállalatba.

Elnök bejelenti még, hogy a Közmunkák Tanácsa a régi Építésügyi Szabályzat átdolgozását munkába vette és a szakosztályokat vélemény adására kérte fel.

Körmendy, Uy, Schoditsch és Wellisch hozzászólásai után szakosztályok úgy határoznak, hogy e kérdés részletes tárgyalását és egy bizottság kiküldését a jövő ülésen fogják megejteni.

Ezután elnök az ülést berekeszti.

Müller Pál s. k. *Králik László* s. k. szakosztályi jegyzők.

Az orgonaépítők nagygyűlése, a Magyar Műszaki Múzeum és a budapesti XII. Nemzetközi Építészkongresszus. A szeptember 7. és 15. között Budapesten rendezendő XII. nemzetközi építészkongresszus előkészületeivel kapcsolatban a legkülönbözőbb érdekes tervek merülnek fel.

Így például érdekes összejátszása a véletlennek, hogy az építészkongresszus terminusával összeesik az *orgonaépítők nemzetközi kongresszusának* időpontja s mindkét összejövetelt Budapesten rendezik. Az orgonaépítők nagyszámú résztvevőre számítanak, — különösen Németországból — s most szó van arról, hogy a két nemzetközi összejövetel egy-két közös érintkezési pontot találjon, ahol a két kongresszus tagjait egyformán érdeklő témák kerülnek szóba. Így meghívást kapnának az orgonaépítők az építészkongresszus *akusztikai* előadásaira s az „építészeti akusztika, a nagy termek architektúrája" témakörnek tárgyalásaira, míg az építészkongresszus tagjait meghívnák az *orgonaépítők hangversenyeire és egyéb, az építészeket is érdeklő előadásokra.*

A két kongresszus résztvevői közösen utaznak Szegedre is, ahol megtekintik a fogadalmi templom 7300 sipos új orgonáját. A hangolás háromhónapos munkáját most kezdték meg. A látogatók megtekintik a templom előtti tér rendezését is.

Egy másik érdekes probléma, a *Magyar Műszaki Múzeum* létesítésének gondolata. Egyletünk választmánya elhatározta, hogy a Magyar Műszaki Múzeum létesítésére a kezdeményező lépéseket megteszi, egy előkészítő-bizottságot s egy építészi szakbizottságot is küldött ki. Dr. Ing. *Möller Károly* az építési anyagok csoportjának előkészítését vállalta s érintkezésbe lépett már a nagy magyar építővállalatokkal, amelyek anyagi támogatásukat biztosították az új érdekes múzeum számára.

Ugyancsak itt említjük meg, hogy a szeptemberi kongresszus ipari építkezésekről szóló tanácskozásaihoz Németország részéről *Walter Gropius* berlini építésztanár fog hozzászólni.

Budapesti Mérnöki Kamara közleményei.

A Kamara választmányának 144. és 145. üléseiből. A választmány 1930 április 25-én rendes ülést tartott, melyben foglalkozott a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr által „a védjegyügyi nem peres és peres eljárásban követendő szabályok tárgyában kiadandó rendelet tervezetével és megállapította a tervezetre teendő észrevételeket tartalmazó felterjesztés szövegét.

A Kamara egyes részletekre vonatkozó észrevételeinek közlése mellett örömmel üdvözli a rendelettervezetet, mint a védjegyügy korszerű törvényes szabályozását s annak a reményének ad kifejezést, hogy a jelen rendelet maga után fogja vonni a mintaoltalmi jog mielőbbi újraszabályozását.

Foglalkozott a választmány a Kamara 1929. évi működéséről a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úrnak teendő jelentéssel és a közgyűlésen elhangzott hozzászólások megfelelő figyelembevételével megállapította a jelentés végleges szövegét.

A tisztán szellemi szabad foglalkozást űző mérnökök forgalmi adójának átalányozási kérdését tárgyalva, a választmány szükségesnek találta újabb tájékoztatás és felhívás közzétételét.

Beható bizottsági előkészítés után tárgyalta a választmány a cián-hidrogénnel való kárttévő irtás tárgyában kiadandó kereskedelemügyi miniszteri rendelet tervezetét és a Kamara erre vonatkozó véleményes felterjesztésének anyagát az alábbi elvek szerint állapította meg: a szóbanforgó ipar üzésénél vegyészmérnök közvetlen, személyes és kötelező közreműködése a közbiztonság érdekében a jövőben is elengedhetetlen. Ugyane szempontból feltétlenül kívánatos, hogy a jövőben az iparengedélyek kiadása vegyészmérnöki képesítéshez és legalább egy évi szakbavágó gyakorlathoz legyen kötve.

A m. kir. pénzügyminiszter úrhoz a tagosítási alapnak legalább a folyamatban lévő munkálatok befejezéséhez szükséges dotációja érdekében intézett kamarai kérelem mindeddig megfelelő hivatalos elintézést nem nyervén, a választmány elhatározta, hogy sürgető kérelmet fog felterjeszteni.

Aziránt feltett kérdésre, hogy építészmérnöki tervezőiroda nyitásához szükség van-e iparigazolványra, a választmány elrendelte annak közlését, hogy az építészmérnök tervező tevékenysége a mérnöki rendtartásról szóló törvény hatálya alá tartozván, nem ipari tevékenység, ahhoz tehát sem iparigazolvány, sem más ipari jogosítvány nem szükséges.

A választmány kijelölte az 1930—1932. években működő I. és II. fokú tagdíjmegállapító bizottságok tagjait. A kamarai ügyrend 64. §-ának 8. pontja értelmében a Kamara pénztári kezelésének ellenőrzésére kiküldte egy évi időtartamra dr. *Varsányi Emil* gépészmérnök választmányi tagot.

Az újonnan megalakult fegyelmi bíróság jegyzőjéül a választmány dr. *Süköd Béla* másodtitkárt jelölte ki s a Kamara elnöke a bíróság egyes tagjaitól az előírt esküt kivette.

A választmány 1930 május 2-án tartott rendkívüli ülésében jóváhagyólag tudomásul vette, hogy az elnökség revizorok működése tárgyában kiadandó kereskedelemügyi miniszteri rendelet tervezetének tanulmányozás és hozzászólás végett való kiadását kérte.

Tudomást vett a választmány a tanácsadó mérnökök V. nemzetközi kongresszusára történt meghívásról.

A budapest—óhegyi Horthy Miklós lakótelep létesítésével kapcsolatban a választmány elhatározta, hogy a népjóléti és munkaügyi miniszter úrtól kérni fogja, hogy e nagyszabású létesítmény tervezésénél minél több építész nyerjen megbízást, a munkálatok kivitelezésénél pedig a közszállítási szabályzat szigorú betartása mellett lebonyolítandó versenytárgyalások útján minél több iparos kapjon munkát.

A fenti ülésekben egyebekben a választmány önkormányzati ügyeket intézett.

A Tanácsadó mérnökök V. nemzetközi kongresszusát Wienben folyó évi szeptember hó 4—7. napjain tartják. A részvételt a Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils titkárától (L. de Raeck, Woluwe-Bruxelles) beszerezhető és ugyanoda visszaküldendő jelentkező lapon kell közölni. Ugyanonnan a kongresszus tárgyaira vonatkozó írásbeli felvilágosítás is beszerezhető. A kongresszus magyarországi levelező tagjai dr. Fonó Albert (V, Rudolf-tér 6) és Martos Viktor (VII, Erzsébet-körút 30) gépészmérnökök.

Hirdetés a Mérnöki Kamara tagjainak fenntartott munkák végzésére *külön jogosítottak* jegyzékbe felvételéről.

A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1930. évi április hó 8-án, illetve április hó 25-én tartott üléseiben alább megnevezetteket a 127.000/1929. K. M. számú rendeletben a Mérnöki Kamara tagjainak fenntartott munkák végzésére

külön jogosítottak jegyzékébe felvette és részükre a hivatkozott rendelet 1. §-ának alább megjelölt pontjaiban tenntartott munkák végzésére a jogosítványt kiadta:

Smurák József, sz. 1883. Debrecen, Hatvan-u. 21. (Mindazon lakó- és magánépületek tervezése, valamint építésének az építtető megbízásából való művezetése és ellenorzése, amelyek — egy alagsort vagy pincesort, a földszintet és a beépíthető tetőürt ide nem értve — két emeletnél magasabbak (mezzanin külön emeletnek számít). (127.000/1929. K. M. sz. rendelet 1. § 14. pont.)

Köblös (vitéz) Károly, sz. 1887. Ócsa, Pest-út 29. (Kisajátítási és ú. n. kataszter felmérés, továbbá tíz kataszteri holdat meghaladó ingatlan eldarabolása és az arra vonatkozó egyéb birtokrendezési mérnöki munkálat.) (127.000/1929. K. M. sz. rendelet 1. § 10. pont.)

Budapest, 1930. évi április hó 26. napján.

Titkár.

Budapesti Mérnöki Kamara T. 806/1930.

Értesítés.

A Budapesti Mérnöki Kamara I. fokú tagdíjmegállapító bizottsága az 1929. év második felében felvett kamarai tagokra 1929. évre, valamint az összes tagokra az 1930. évre előirányzott tagdíjak ellen benyujtott felszólamlásokat a Kamara hivatalos helyiségében (VIII, Scitovszky-tér 2. szám) az alábbi napokon d. u. 5—7 óráig nyilvános tárgyalás alá veszi; és pedig:

május 14-én a bánya- és kohómérnökök,
május 15-én a vegyészmérnökök és erdőmérnökök,
május 17-én az építészmérnökök,
május 19-én A—K mérnökök,
május 20-án L—Z mérnökök,
május 21-én A—K gépészmérnökök,
május 22-én L—Z gépészmérnökök
felszólamlásait.

A tárgyaláson az érdekeltek megjelenhetnek.

Budapest, 1930. évi május hó 1-én.

Budapesti Mérnöki Kamara.

Hirdetmény. A Budapesti Mérnöki Kamara közhírré teszi, hogy *Lukács* Lipót mérnök, budapesti lakos hivatalos arcképes kamarai tagsági igazolványa elveszett. Az elveszett igazolvány helyett a Kamara 1930. évi május hó 5-én 2216/1770. szám alatt uj igazolványt állított ki, melynek kiállításával az 1928. évi július hó 18-án 0936/1770. szám alatt kiállított régi igazolvány érvénytelenné vált.

A Kamara uj tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara közhírré teszi, hogy a Kamara választmánya által hozott, *jogerőre emelkedett* határozattal a Kamara tagjai sorába felvétettek 1930. évi április hó 26-tól:

Fennesz László építészmérnök, Budapest, VII, Dembinszky-utca 44. — *Frigyes* Sándor mérnök, Budapest, II, Fő-u. 6. — *Greskovits* Lajos építészmérnök, Szeged, Szentmiklós-u. 15. — *Harmos* (hihalmi) Árpád bányamérnök, Felsőgalla. — *Pécsi* Illés, mérnök, Pesterzsébet, Erzsébet-u. 86. — *Vágner* Gyula mérnök, Budapest, VII, Ujvidék-u. 5. —

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1930. évi április hó 25-én tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Antal Fülöp, sz. 1881, okl. gépészmérnök, Szolnok, Baross-utca 22. — *Bajza* Sándor, sz. 1898, okl. gépészmérnök, Budapest, V, Falk Miksa-u. 32. — *Becht* József, sz. 1902, okl. építész, Budapest, I. Horthy Miklós-út 37. — *Bereczky* László, sz. 1899, okl. építész, Budapest, I, Németvölgyi-út 6. — *Deme* Sándor, sz. 1899, okl. mérnök, Debrecen, Kölcsey-u. 3. — *Gerle* István, sz. 1895, okl. építész, Budapest, VI, Andrássy-út 83. — *Háry* Géza, sz. 1892, okl. építész, Budapest, II, Gyorskocsi-u. 8. — *Klug* (tamásfalvi) Nándor, sz. 1903, okl. gépészmérnök, Budapest, VIII, Aggtelekl-u. 11. — *Obendorfer* Károly, sz. 1894, okl. mérnök, Budapest, VIII, Üllői-út 66/a. — *Pártos* Imre, sz. 1888, hon. okl. mérnök, Budapest, V, Klotild-utca 10/b. — *Pózna* János, sz. 1901, okl. mérnök, Székesfehérvár, Vörösmarty-tér 3. — *Révész* Pál, sz. 1900, okl. mérnök, Budapest, VII, Rottenbiller-u. 15. — *Sacher* Endre, sz. 1899, okl. gépészmérnök, Budapest, VI, Vilmos császár-út 51. — *Scherg* Károly, sz. 1891, okl. erdőmérnök, Szentes, Petőfi-utca 12. — *Steller* Lajos, sz. 1894, okl. gépészmérnök, Füzfőgyártelep. — *Szilárd* József, sz. 1902, okl. építész, Budapest, II. Városmajor-u. 33. — *Szőke* János Árpád dr., sz. 1888, kat. mérnök, Budapest, II. Toldy Ferenc-u. 66.

A felvételről szóló értesítés 1930. évi április hó 26-án kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 9. §-a értelmében a kifüggesztés napját követő 30 nap alatt, tehát 1930. évi május hó 26-án déli 12 óráig a *Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1930. évi május hó 2-án tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Brand Hugó, sz. 1889, okl. mérnök, Esztergom, Deák Ferenc-utca 32. — *Csató* József, sz. 1887, okl. mérnök, Budapest, VII, Damjanich-u. 26/b. — *Königstein* Hugó, sz. 1898. okl. vegyészmérnök, Budapest, VII, Kákóczi-út 62. — *Thiringer* János, sz. 1891, okl. erdőmérnök, Körmend, Deák Ferenc-u. 15. — *Tichy* Béla, sz. 1895 (a M. R. 70. §-a alapján a Mérnökök Nyilvántartásába jogerősen felvett gépészmérnök), Budapest, III, Szentendrei-út 8123.

A felvételről szóló értesítés 1930. évi május hó 3-án kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 9., ill. 70. §-a értelmében a kifüggesztés napját követő 30 nap alatt, tehát 1930. évi június hó 2-án déli 12 óráig *a Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

A mérnökök forgalmi adójának átalányozása.

A szellemi szabad foglalkozásúak forgalmi adójának eltörlése érdekében az érdekeltségek közös kérvénnyel fordultak a pénzügyminiszter úrhoz. Ez a kérvény még nem nyert ugyan elintézést, de mivel arról értesültünk, hogy a forgalmi adó eltörlésére ezidőszerint kilátás nincs, a Kamara választmánya illetékes helyen történt tájékozódás után elhatározta, hogy úgy, amint az az Ügyvédi Kamaránál már évek óta megvan, egyelőre a Budapesten lakó s kizárólag szellemi foglalkozást üző kamarai tagok forgalmi adójának átalányozását fogja a pénzügyminiszter úrtól kérni.

Ezért a Budapesten lakó tagjainkhoz 2889 drb körlevelet intéztünk s hozzájuk kérdőíveket bocsájtottunk ki, kérve, hogy a kérdőíveket megfelelően kitöltve hozzánk juttassák vissza.

A kérdőívekből — sajnos — csak 629 drb érkezett vissza s ezek szerint a forgalmi adó-átalányozásban

a) részt kíván venni	103 mérnök,
b) feltételesen, t. i. ha az reá nézve kedvező lesz	10 mérnök,
c) olyan, aki forgalmi adót eddig még nem fizetett	18 mérnök,
összesen	131 mérnök.

Az átalányozásban nem kíván, illetőleg abban nem vehet részt:

a) olyan, aki forgalmi adót tartozik fizetni	67 mérnök,
b) olyan, aki eddig se fizetett forgalmi adót ..	428 mérnök,
c) vállalkozó, aki az átalányozásban nem vehet részt	3 mérnök,
összesen	498 mérnök.

Miután a forglmi adót fizetni köteles jelentkezetteknek mintegy 60%-a óhajtaná a forgalmi adó átalányozását s csupán 40%-a nem óhajt ezidőszerint abban részt venni, ezért a Kamara választmánya folyó évi április hó 25-én tartott ülésében kimondotta, hogy a forgalmi adó átalányozása érdekében megkezdett eljárást tovább folytatja.

Felkérjük azokat a budapesti t. tagjainkat, akik a kérdőívet még nem küldték vissza, hogy azt pótlólag szíveskedjenek hozzánk beküldeni.

Szakirodalom

Magyar szerzők irodalmi munkássága 1929/30-ban a technikai és ipari irodalom, valamint az ezekkel rokon tudományágak területén.

Közli: Dr. LÓSY-SCHMIDT EDE, egyleti könyvtárnok.

V. közlemény. (CXVI.)

A) KÖNYVÉSZET. (Bibliográfia.)

Dr. Lósy-Schmidt Ede: Magyarország anyagi érdekei című közgazdasági folyóirat, mint a Magyar Mérnök-Egylet ideiglenes közlönye 1866-ban és 1867-ben. Budapest, 1929. Kis 8°, 22 l. 3 ábrával Királyi Magyar Egyetemi Nyomda nyomása.

Dr. Orel Géza, címz. tankerületi kir. főigazgató, az „Écoles de Langue Française de Budapest" v. igazgatója, az Orsz. Ipari és Kereskedelmi Oktatási Tanács tagja, Officier de l'Instruction Publique: *Az árusítás neveléstana.* Árusítás és kirakatfelépítés. — Budapest, 1930. 8°, 157 l. 14 képpel. Az Athenaeum nyomása.

Dr. Enyedi Béla mérnök, építőmester: *Vas- és vasbetonvázas épületek.* A vázas épületek szerkezetének rendszeres összefoglalása. Budapest, 1930. 8°, XVI + 205 l., a szöveg közé nyomott 213 ábrával és I—VII. táblázattal. Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda nyomása. Ára teljes vászonkötésben 10 pengő.

Grenczer Béla kir. fővegyész: *A tejértékesítésnek és a tejforgalom ellenőrzésének időszerű kérdései.* Tejértékesítésünk átszervezése. A tejforgalom ellenőrzési rendszerének reformja. Budapest, 1929. 16°, 39 l. Stádium Sajtóvállalat r.t.- nyomása.

Grenczer Béla kir. fővegyész: *A tejértékesítésnek és a közfogyasztásra kerülő tej ellenőrzésének időszerű kérdései.* A tej termelésekor, kezelésekor, szállításakor és értékesítésekor előforduló hibák, visszaélések. Budapest, 1929. 16°, 24 l. Pátria irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása.

Okt. 1984

Claire Szilard

Von Ch. E. Gleiny

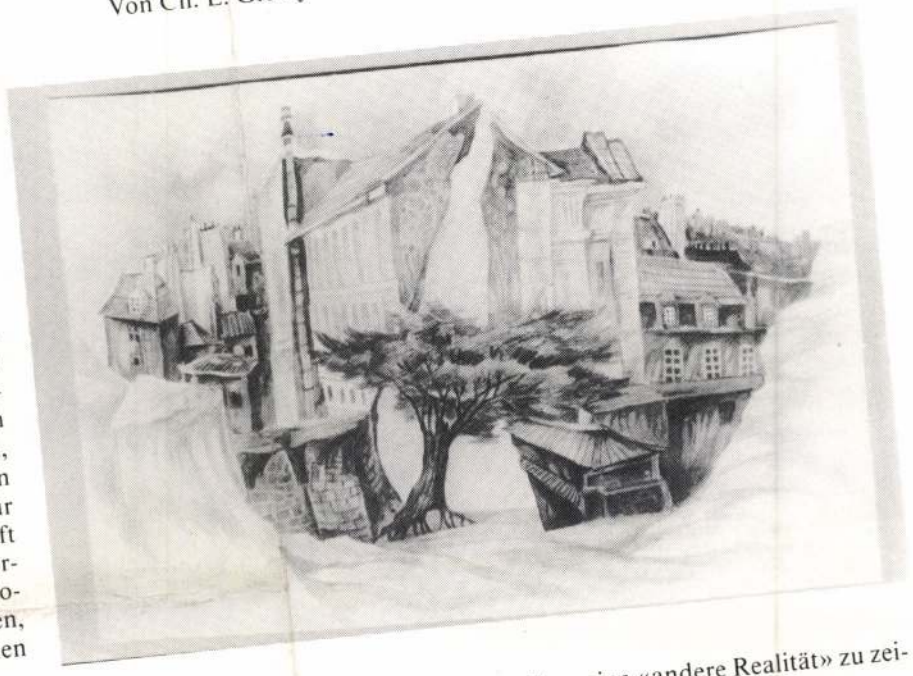

Claire Szilard ist eine unermüdlich produktive Künstlerin, sowohl auf dem Gebiete der Malerei als auch der dekorativen Kunst.

Sie zeigte im Frühsommer in der Galerie Centrale in Paris ein stattliches Ensemble von Arbeiten, die durch ihre Originalität im Hinblick auf die Themenwahl auch durch ihre persönliche Technik recht attraktiv waren. Vier Gruppen von Bildern waren wahrzunehmen, deren Titel sich auf Städtenamen in Israel, Jerusalem, Tel Aviv, Jaffa, Ramat-Gan und dann auch Paris bezogen, die jedoch nur eine Hülle für ihre Einbildungskraft bedeuteten. Fabelwesen, überproportionierte Vegetation, unterproportionierte Objekte und Konstruktionen, bewusst zuweilen ohne Feste in einen

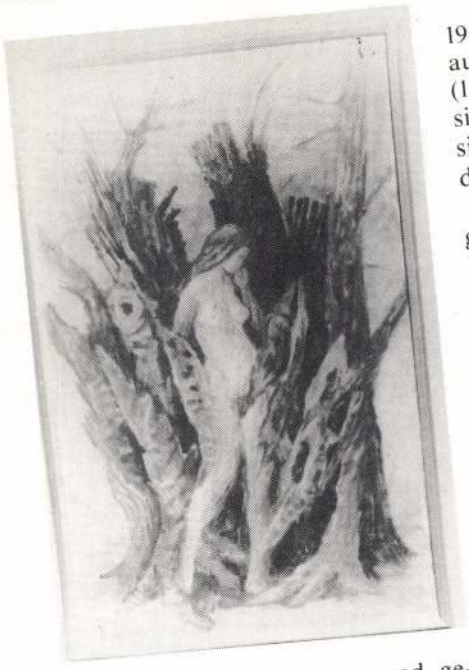

flüssigen, luftigen Hingergrund gebaut, oder auch zum Beispiel das Motiv «Paris in der Wüste» geben Anlass, die gebräuchliche Welt im Anblick dieser Gestaltungen mit einer ungebräuchlichen zu vertauschen.

Nun, diese «Vorschläge» haben ihren Charme auch deshalb, weil sie Können enthüllen, unentbehrlich bei echter Kunst.

Dieses Können hat Szilard intensivst angestrebt und erworben sowohl in Budapest auf der Freien Akademie 1940–1944 (ihrer Geburtsstadt), dann auf der Ecole des Beaux-Arts in Genf (1945–1946) und später in Italien, wo sie die Technik der «Fresco buono» sich erarbeitet hat (1955) auf der Academia di belle Arti in Ravenna.

Am anziehendsten in der diesjährigen Schau waren wohl die Aquarell-Pastelle (Mischtechnik), deren Farbklänge warm-harmonische Ausdrucksformen erzeugten und die den

Willen, eine «andere Realität» zu zeigen, veranschaulichten.

Szilard hat zahlreiche Einzelausstellungen zu vermerken seit 1948 (in Genf) bis heute, die sowohl in der Schweiz (1945–1951) als auch in Israel (niedergelassen seit 1951), Paris, London . . . stattgefunden haben. An vielen Gruppenmanifestationen in verschiedenen Ländern hat Szilard seither teilgenommen, in Galerien, Salons, Museen.

Ein wesentlicher Faktor ihres Schaffens bezieht sich auf Wandmalereien (seit 1949/50) von öffentlichen Gebäuden damals in Zürich, die weiterausgebaut wurden in Städten der Welt. Besonders zu vermerken ist die Schönheit und die grosse Anzahl ihrer Glasfenster und Glaswände (Fabrik «Keshet» in Ramat-Gan, Musikbibliothek in Tel Aviv oder die Glaswand der Gesellschaft der Handesagrume in Tel Aviv). 14 Synagogen in Israel hat sie dekoriert, entweder völlig oder mit Glasfenstern. Claire Szilard kann als vielseitige, bedeutsame Künstlerin betrachtet werden.

■

HOTEL
BELLERIVE
AU LAC
Utoquai 47, 8008 Zürich
Telefon (01) 32 70 10

Hotel Bellerive au Lac****

Das Erstklasshaus an der Seepromenade. Restaurant français. Blumenterrasse. Sitzungsräume für 5–120 Personen.

Cocktail-Bar. Im Zimmer: Farb-TV, Mini-Bar.
CH-8008 Zürich, Utoquai 47, Tel. 251 70 10, Telex 53272,
Telegr. Rivehotel

Das Haus zum
Wünschen und Schenken

Séquin-
DORMANN

In unseren neu gestalteten
Verkaufsräumen eine noch grössere
Auswahl an Porzellan-Servicen,
Trinkglas-Garnituren, Silberwaren,
ausgewählten, individuellen
Geschenken
und ein neues
Haushalt-Vollsortiment

Bahnhofstr. 69 a · 8021 Zürich 1 · Tel. 01 · 211.56.23

UTO
AUKTIONEN

JETZT

Einlieferungen für
November-Auktion
13.–16. November 1984:

Uhren, Möbel, Gemälde,
Schmuck, Judaica, Varia
in hochwertiger Qualität.

UTO AUKTIONS AG
Management: Edgar Mannheimer
Falkenstrasse 12, CH-8008 Zürich
Telefon 01 25 25 888
Telex 58 280 (topaz ch)

Ihre Mitarbeiter am Bildschirm sind Ihnen dankbar für unsere sorgfältige Arbeitsplatzgestaltung.

15 Minuten auf unserem Ergonomie-Parcours genügen und Sie wissen genau, worauf es bei der Bildschirmarbeitsplatzgestaltung wirklich ankommt.

Das Wohlbefinden und die Produktivität am Bildschirmarbeitsplatz hängen von vielen entscheidenden Punkten ab: Art der Tätigkeit, Gerätetypen, Anordnung der Vorlagen, der Tastatur und des Bildschirms, Raumbeleuchtung, Aufstellung im Raum, neue Erkenntnisse über die Arbeitshaltung etc.

Nutzen Sie unsere Erfahrung: 50000 Ergodata-Arbeitsplätze sind schon eingerichtet. Mit unserer Check-List denken wir auch bei Ihrem Arbeitsplatz an alles.

Ausstellungen

Geöffnet Montag–Freitag 8.00–18.00 Uhr
Zürich durchgehend,
Basel über Mittag geschlossen

Büro-Fürrer AG, 8002 Zürich-Enge
Tödistrasse 48, Telefon 01/201 56 10
Büro-Fürrer AG, 4010 Basel
Aeschenvorstadt 55, Telefon 061/23 86 86

in zukunft büro-fürrer

ÚJ BEAUTY
szuperkollagénes arcápoló hab
Már az első alkalom után lemérhető a hatása!
Nagy kollagén- és fürtjojás tartalmú, különleges arcápoló hab.
Kiváló hidratáló hatású készítmény, amely az arcbőr számára nélkülözhetetlen, ráncosodásgátló anyagokat (lecitin), vitaminokat (A, B, B_{12}, C, F) és bőrrokon zsiradékokat tartalmaz.
Kollagéntartalmánál fogva látványosan és maradandóan kisimítja a hajszálráncokat, fokozza a bőr rugalmasságát.
A gyulladásos bőrt megnyugtatja.
Hab formája miatt könnyen és gyorsan felszívódik.
Táplálópakolásként 15 percig hagyjuk hatni, a végén nedves kézzel be lehet masszírozni.
A legjobb eredményt kúraszerű alkalmazásával érhetjük el.
Ára: 300 Ft
Megrendelhető: Papp Lajos Budapest, Jerney u. 1/B 1141

AUTÓSISKOLA
V. SEBESSÉG Kft
Budapest XIII., Dagály u. 11/A
Telefon: 149-8598
SZÜLŐK FIGYELMÉBE!
Intenzív, jogosítványt nyújtó diáktanfolyamok a szünidőben:
segéd-motorkerékpár (személyi igazolvánnyal rendelkezőknek),
motorkerékpár (16 éves kortól),
személygépkocsi (17 éves kortól),
tehergépkocsi (17 éves kortól).
RÉSZLETFIZETÉS!
CSAK MOST:
az 1974-ben született fiúknak személy- és tehergépkocsira 3100 Ft + vizsgadíj.

A fogkozmetika visszaadja fogsora természetes szépségét, fájdalommentesen gyógyítja ínygyulladását, ínysorvadását, megelőzi a fogszuvasodást.
Ne feledje, AMI LÁTSZIK, AZ JELLEMEZ!
1088 Budapest, Puskin u. 24. Telefon/Fax: 138-0595

HIHETETLEN, DE KEVÉS PÉNZERT IS LEHET NAGYON BARNA!
Arcbarnító turbószolárium, 200-350 Ft
Body Star elektromos helyi fogyasztás, 250 Ft
Importált bizsuk és más kiegészítők.
Címünk: Budapest VI., Dessewffy u. 18-20.
Nyitva: 6-tól 21 óráig. Bejelentkezés telefonon: 132-5767.

Rendkívüli árengedmény
az Ecco Itáliában!
Olcsón is szebbé varázsolhatja fürdőszobáját.
Fürdőszoba-berendezések, csaptelepek, csempék és padlóburkoló lapok
50%-os árengedménnyel
Ezenkívül kisbútorok, kiegészítő felszerelések, térelválasztók, szennyesruhatartók, világítótestek nagy választékban.
Ecco Italia
Budapest VI., Dessewffy u. 38. 1066
Telefon: 111-8084
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 10-től 18 óráig, szombaton 10-től 14 óráig.
Valóra váltja álmait az Ecco Italia!

NYARALÁS ELŐTT, NAPOZÁS UTÁN MEGTESZ ÖN MINDENT, HOGY ÁPOLT ÉS SZÉP LEGYEN?
Különleges Maria Galland, Paris kezelés és kozmetikai készítmények, tetőtől talpig.
Poppaea Beauty Szalon
Budapest III., Árpád fejedelem u. 94. 1036
(Thermal Hotel Aquincum)
Telefon: 188-9796
A Poppaea Kft. Zürich-Budapest a Maria Galland, Paris kizárólagos magyarországi forgalmazója.

SZAUNA
Eredeti finn
kabinok
97 900 Ft-tól + áfa.
Szaunakályhák
34 800 Ft-tól + áfa.
Szauna-tartozékok
nagy választékban, kedvező áron megrendelhetők vagy a helyszínen megvásárolhatók.
POLICOOP Kft.
Budapest, József u. 52. 1084
Tel./fax: 113-5832
Tel.: 133-7999

top Mobil travel R+B KFT. BUDAPEST
SZAKMAI PROGRAMOK

Szálloda, vendéglátás
TUNÉZIA
Szeptember 24-étől október 1-jéig.
Utazás: repülőgéppel.
Elhelyezés: háromcsillagos, tengerparti szállodában, bőséges félpanzióval.
Szakmai találkozók, főzési bemutatók, gazdag turistaprogram.
Részvételi díj: 75 000 Ft + költőpénz.

Élelmiszerek
FOODEXPO, HONGKONG
(+ Bangkok)
Augusztus 10-étől 19-éig.
Utazás: repülőgéppel.
Elhelyezés: három- és négycsillagos szállodában, amerikai reggelivel.
Látogatás a kiállításon, fakultatív kirándulási lehetőségek.
Részvételi díj: 175 000 Ft + költőpénz.

Építészet, építőművészet
VILÁGÖRÖKSÉG, PÁRIZS
Július 8-ától 15-éig.
Utazás: repülőgéppel.
Elhelyezés: kétcsillagos, belterületi szállodában, reggelivel.
A kiállítás megtekintése, számos turistaprogram, Versailles.
Részvételi díj: 39 500 Ft + költőpénz.

Jelentkezés:
Top Mobil Travel
Budapest, Klauzál tér 15. 1072
Telefon: 122-3964
Az utazások, szakmai jellegüknél fogva, költségként elszámolhatók.

Szövetkezeti üzletrészek nyilvántartási rendszere
A szövetkezetek munkáját segíti az a kézi és gépi nyilvántartó rendszer, amelyet a MÜSZI Kiadó és Szolgáltató Kft. jogi és ügyviteli szakemberek bevonásával dolgozott ki, s amely biztosítja az üzletrészek egyszerű, megbízható és közhiteles nyilvántartását, a szövetkezet fennállásának egész idejére. Emellett az egységes nyilvántartás érdekében biztosítani tudják a szövetkezeti részjegy- és vagyonjegy-nyilvántartási rendszert is.
Mivel az üzletrész-értékpapírok a váltó szabályai szerint forgathatók, alapvető fontosságú, hogy az előírt tartalmi és formai követelményeknek megfeleljenek, kizárják a hamisítás lehetőségét, valamint az, hogy a kibocsátók nyomon tudják követni a tulajdonosok közötti mozgásokat. A komplex szolgáltatás része, hogy vállalják üzletrész-értékpapírok, valamint szövetkezeti részjegy, illetve vagyonjegy előállítását is, a cégbíróságok tartalmi és formai elvárásai szerint, a hamisítás lehetőségét kizáró közhiteles formában.
Megrendelés és információ: a 111-4211-es vagy a 153-4444/151-es telefonon.
Cím: Budapest, Akadémia u. 1-3. 1054.

Vízvezeték-szerelés:
- teljes családi ház
- mosdó, mosogató csaptelepének cseréje
- kád, bojler cseréje
- WC-tartály javítása, cseréje
- WC-tartály átalakítása nyomógombosra.

Burkolómunkák:
- csempézés
- padlóburkolás
- márványozás
- szőnyegpadló-, PVC-leragasztás
- festő-, tapétázómunkák.

Rövid határidő, garancia.
Megrendelhető a 178-1681-es telefonon.
HÍVJON, ÉRDEMES!

Dekoratőrök, reklámgrafikusok figyelmébe!
Kedvező feltételekkel
bérbe adjuk
a Budapest X., Füzér u. 21/B alatt található, 40 m^2-es, telefonnal felszerelt, bevezetett
reklámgrafikai műhelyünket
Jelentkezni lehet Zala András ügyvezető igazgatónál, telefon: 178-4511.
Szerviztechnika Kft.

PRINTSHOP®
Névjegy, levélpapír, boríték, szórólap, prospektus, öntapadós matricák, bélyegző, ügyviteli nyomtatvány is kapható.
GYORSNYOMTATÁS 10 PERC ALATT
Budapest, Honvéd u. 18. 1055
Tel./fax: 131-1927
Déli ABC iparcikkosztály
Debrecen Unió Áruház
E szelvény felmutatása 10%-os árengedményre jogosít!

Aida nem volt *celeste...*

Amikor ezek a sorok íródtak, még nem tudtuk, mi volt vasárnap este a Népstadionban a baljós auspiciumok közepette született és lezajlott *Aida* szuperprodukció (?) pótelőadásán – mert, hogy a pénteken este a hangosítóberendezések kijavíthatatlan hibája miatt az első felvonás elején félbeszakadt bemutató jegyeit tegnap estére mondották érvényesnek. Mire e sorok megjelennek, addigra már az is tudott lesz: végül is fellépett-e, és végigénekelte-e szerepét az Aidaként meghirdetett *Katia Ricciarelli?*

Az egyszerűség kedvéért megpróbáljuk sorban elmondani az eseményeket. Tehát.

Pénteken délután, 45 perccel a meghirdetett és a sajtó odahívásával is nyomatékosított főpolgármesteri fogadás kezdete előtt – mint azt szombati számunkban megírtuk – *Raffa* mester, az *Aida* produkció művészeti vezetője, lemondta a fogadást, mert próbálniuk kellett. A hangberendezés már akkor sem voltak tökéletes, bár előzőleg ódákat zengett róla *Raffa*, mondván: képes sztereofelvétel minőségben behangosítani a stadiont.

Már ez sem volt jó előjel. Este aztán befuccsolt a csodatechnika. Másnap reggel pedig befuccsolt a jegy-visszatérítési szisztéma. Laptársaink, a rádió, a tévé minderrről bőven beszámoltak. A lényeg: aki elég szívós és türelmes, visszakapja, majd valamikor, valakitől, a jegye árát, de a költségeit nem. (Utazás, vonatjegy stb.) Mivel vasárnap már sok pénteki jegytulajdonos nem tud ott lenni a pótelőadáson, biztos, hogy ezrekről van szó. A külföldi (reménybeli) nézőket utazási irodákon keresztül kártalanítják – állítólag valutában.

Közben szombaton lezajlott az előadás – *Ricciarelli* helyett *Misura Zsuzsával*, a már jóelőre felkért *„biztosítóval"*. Szombaton délben szóltak neki, hogy ő énekel este, mert *Ricciarelli* a közben kicserélt hangberendezéssel nem óhajtott fellépni, hiszen nem volt elég ideje *„beénekelni"* azt. (Ami azt illeti, Misura Zsuzsának sem...) Mindenesetre, a szombati előadás a magyar művésznő jóvoltából (és szép sikerével) lement.

Kommentár a szuperprodukciónak hirdetett előadás körüli zűrzavarhoz fölösleges. Kevesebb előzetes csinnadratta és több valódi zenei, operajátszási élmény – ennek jobban örült volna a soktízezres közönség.

Aki egyébként *arra* az *Aidára* vágyik, amit *Verdi* megírt, 1170 forintért megvehet egy *Aida*-albumot, a következő nevekkel: *Montserrat Caballé, Fioretta Cossotto, Placido Domingo, Piero Cappuccilli, Nikolaj Gyaurov,* vezényel *Riccardo Muti*. Ez *tényleg* világsztár névsor. És a hangosítással sincs semmi baj. A hangminőség dolbi sztereó. Műszfinx pedig még az album dobozán sincs.

(t. i.)

Hősök voltak

Requiem a szovjet lágerek áldozataiért

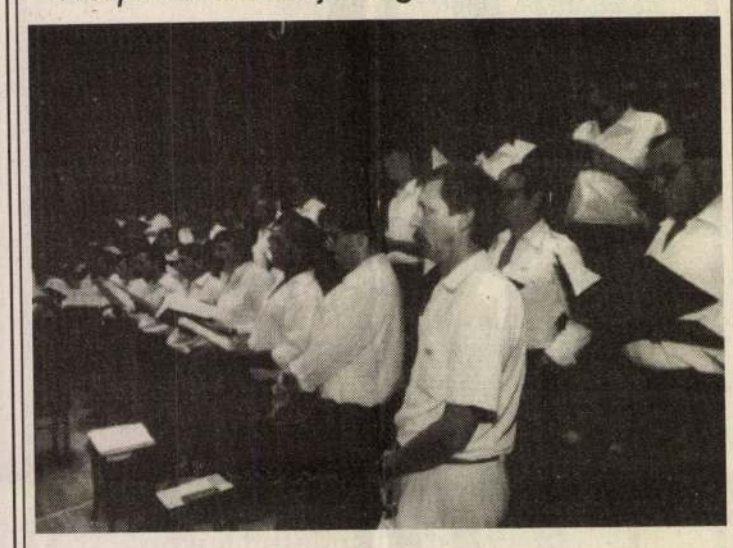

Fotó: Nagy Béla

Requiem címen adott jótékony célú hangversenyt szombaton, július 4-én este a *Honvéd Együttes Férfikara* a Mátyás-templomban. Koncertjükkel a volt szovjet lágerekben kegyetlen körülmények között elveszejtett magyar hadifoglyokra és polgári áldozatokra emlékeztek. És emlékezni hívták a felejteni nem tudó és nem akaró rokonokat, ismerősöket és a gyászukban együttérző honfitársakat. A nyugodt elmélyülést a Férfikar nem kívánta jelenlétével zavarni, ezért fenn, a kóruson énekelt. Az ökumenikus jellegű gyászmise egyetlen jeleként fekete alapzaton égett a gyertya. Az egyház már üdvözültnek tekinti azokat, akiket mi frissen gyászolunk a most megismert adatok birtokában és a szabad emlékezés lehetőségével élve.

Háromnegyed nyolckor, az orgona halk hangjai mellett, lassan olvasni kezdték az *Új Magyarország* szombati számában megjelent listáról az áldozatok neveit. Majd az elhunytak örök nyugalmáért esdeklő gregorián dallamokat énekelt a Férfikar. A jótékony célú koncert fővédnöke, *Paskai László* bíboros-prímás, esztergomi érsek képviseletében *Fábián János* őrkanonok, várplébános köszöntötte a megjelenteket. – *Hisszük, hogy az elhunytak hősök voltak* –, mondta *Mindszenty* hercegprímás egykori, börtönviselt titkára – *és megérdemlik a hősök jutalmát: nemcsak azt, hogy megemlékezünk róluk, hanem az örök üdvösséget is* –, hangsúlyozta. Szavai után *Liszt Ferenc* motettái majd Requiemje zendült fel. Ezt a sallang nélküli, különleges harmóniavilágú darabot a közönség feszülten hallgatta. A kórust orgona kísérte, és csak a csúcspontok hangsúlyozására szólaltak meg a harsonák, a trombiták és az üstdob. A requiemek legmegrázóbb részénél, a *Dies Irae*-nél fenyegetően zendült fel a kíséret. A befejező, örök nyugalmat esdeklő részt a hangszerek lágyan festették alá, hogy aztán elhallgatva, a kórus tisztán csengő, elhaló *acapella* akkordjai sugallják a végleg megelt békét és üdvösséget.

A remekművű darabok méltóképpen ünnepélyessé tették az emlékezést. Talán még emelkedettebb hangulatban távozhattunk volna, ha a jótékony célú koncert bevételét – az eredeti szándéknak megfelelően – az elveszejtett magyarok emlékét megörökítő kórusművek komponálására, pályázat kiírására használják fel. Ehelyett – az együttes művészeti vezetőségének döntése alapján – a koncert bevételét a *Pető Intézet*, e páratlanul humanitárius célkitűzésű intézmény kapta. Az összeg tehát így is jó helyre került.

D. V. S.

Müncheni emlékkiállítás

Wallenberg – új megvilágításban?

A több tízezer, esetleg akár százezer zsidó élet védelmezőjére és megmentőjére való kegyeletteljes megemlékezésen túl természetesen foglalkoztatja minden látogatót, aki a müncheni emlékkiállítást megtekinti, a kérdés, hogy mi újat tudhat meg *Raoul Wallenberg* eltűnéséről és további sorsáról?

Lévai Jenő, aki 1948 elején Budapesten két hónap alatt három kiadásban jelentette meg Wallenberg-könyvét a svéd diplomata *„regényes életét, hősi küzdelmeit"* és *„rejtélyes eltűnésének titkait"* kutatva és dokumentálva, *nem akar tudni* arról, hogy a szovjet titkosszolgálatnak köze lehetett Wallenberg eltűnéséhez. Megrögzötten cáfolni vélve svéd, norvég, svájci és amerikai sajtóvéleményeket, amelyek szerint Wallenberg minden bizonnyal a szovjetek foglya, Lévai a maga részéről politikai rágalomnak minősíti a szovjetek gyanúsítását. *„Valószínűtlen és mégis megkísérlik: érdekelt oldalról a Wallenberg-legendát mesterségesen szítják, s terjesztik el a világon. Politikummá lett..."* – írja.

Évek távlatából elgondolkodtató, hogy a Lévai-féle magatartás a szovjetekkel szemben mennyiben volt politikum. Mindenesetre a világ makacs ellenállására a szovjetek maguk ismerték el a *„Moscow News"*-ban, hogy Wallenberg az egyik szovjet börtönben még 1954-ben meghalt. *Újabb hazugság? Simon Wisenthal*, a Zsidó Világtanács elnöke a *Müncheni Zsidó Múzeum* érdekes módon nem zsidó alapítójának és a Wallenberg-kiállítás szervezőjének, *Richard Grimmnek a következőket írta még a 80-as évek elején: „És a Wallenberg-kérdésben azt gondolom, hogy Wallenberg él; addig, amíg a szovjet hatóságok hihető bizonyítékokkal nem szolgálnak a haláláról."*

A történet szomorú végét teljes bizonyossággal továbbra sem ismerjük, csak irányát. Tényeket ismerünk, fotókat, leveleket, emlékezéseket, diplomáciai jelentéseket, a megmentettek hálaját – és az utókor hálaját, hiszen a szeptemberig nyitva tartó kiállítást eddig mintegy 700 érdeklődő tekintette meg a világ számos országából, Kolumbiától egészen Szibériáig. Csak Magyarországról nem látta még senki a vendégkönyv tanúsága szerint...

Mint Raoul Wallenberg budapesti segítője, *Kemény Erzsébet* bárónő (München) a következőket írta a kiállítás vendégkönyvébe: *„Ami 47 évvel ezelőtt történt, az a bátorság, igazságosság és emberszeretet erőpróbája volt. Legyen mindez példakép az ifjúság számára."*

*

A Müncheni Zsidó Múzeum (Jüdisches Museum München – Maximilianstr. 36) kedden és szerdán 14 és 18, csütörtökön 14 és 21 óra között látogatható. A belépés díjtalan.

Ónodi László
München

Szombathelyi Szimfonikusok

Megint nincs igazgató!

Egy évvel ezelőtt – *Petró János* lemondása után – üresedett meg a Szombathelyi Szimfonikusok igazgatói széke. A megyei közgyűlés a poszt betöltésére pályázatot írt ki, amelynek elbírálásakor *Jancsovics Antalt* bízták meg három évre a szimfonikus zenekar igazgatásával. Ebből még alig telt el fél év, de az igazgató – családi okokra hivatkozva – máris a felmentését kérte.

Pedig úgy látszott, hogy az új karmester, *Robert Houlihan* minapi bemutatkozása után véglegesen rendeződnek a sorok Szombathelyen. Sajnos, tévedtünk. Most egy újabb pályázat következik, s ki tudja, meddig, újra vezető nélkül marad a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar.

-e-r-z-

Hálaadónap Vizsolyban

A 800 éves vizsolyi református templom teljes restaurálására és folyamatos gondozására a Vizsolyi Egyházközség alapítványt hozott létre 110 ezer forintos alaptőkével, amely az egyházközség tiszteletbeli tagjainak adományaiból származik. A *Vizsolyi Alapítvány* alapító okiratát hálaadónap keretében írták alá szombaton a magyar református egyház egyik bölcsőjében, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Vizsolyon, a Tiszán inneni református egyházkerület lelkipásztorainak és hazai, valamint Szlovákiából, illetve Erdélyből érkezett egyházi tisztségviselők jelenlétében.

A vizsolyi templom és a 402 éves Károli Gáspár-féle első magyar nyelvű biblia óriási történelmi örökséget hordoz. Ezért az alapítvány céljai között az is szerepel, hogy egyfajta zarándokhelyet alakítsanak ki a 13. században épült templom tövében, amely ifjúsági táboroknak, egyházi rendezvényeknek és tudományos konferenciáknak adna otthont a jövőben. Mint azt *Mészáros István*, a Tiszán inneni református egyházkerület püspöke a hálaadó istentiszteleten hangsúlyozta: a Károli-biblia a magyar nyelv kincsestára, ezért azt újra és újra az ifjúság kezébe kell adni.

Az alapítvány mindenki számára nyitott. Akik céljaival egyetértenek, az Országos Takarékpénztár abaújszántói fiókjának 279-98153. számú számlájára fizethetik be az adományokat.

Nem voltak ott

Június 23-i számunk 11. oldalán, az *Eurofesztivál '92* című cikkünkben felsoroltakkal ellentétben, a nagy sikerű nyitóhangversenyt a *Budapesti Ifjúsági Kórus* és a *Budapesti Akadémiai Kórustársaság* énekelte. A *Debreceni Kodály Kórus* nevének téves említéséért szíves elnézést kérünk.

Emlősök enciklopédiája

Az *Esély Kft.* és a *Lutra-Kerko Kft.* a napokban mutatta be az *Emlősök Enciklopédiája* első kötetét a sajtó képviselőinek. *Szijj József*, a *Fővárosi Állat- és Növénykert* főigazgatója és *Veres István*, az *Állatbarát* főszerkesztője elmondták: – Olyan időszakban jelent meg ez a hiányt pótló mű, amikor felvirágzott az ökológia és az állati viselkedéstan kutatása.

A hazai tudományos és zoológiai könyvkiadás nagy nyereségének tekinthető, hogy végre magyarul is megjelenik a világhírű zoológus, *Bernhard Grzimek* által szerkesztett ötkötetes mű. Grzimek állatorvosként kezdett dolgozni a háború után. 1945. május elsején kinevezték a frankfurti állatkert igazgatójává. Néhány ápolóval megkezdte az emlős állatok mentését. Már pályafutása kezdetén az állatok viselkedését tanulmányozta. Hogy bővíthesse az állatállományt, szórakoztató intézménnyé tette az állatkertet és így a bevételből fiával együtt Elefántcsontparton, Nigériában és Kenyában, azaz természetes élőhelyén figyelhette az emlősök társas viselkedését. Így vált etológussá. Hosszú évek tapasztalatai alapján írta meg – szerzőgárdájával karöltve – a most megjelent nagyértékű Enciklopédiát.

A mű 1988-ban jelent meg először németül, öt kötetben 3700 oldalon, 3000 fekete-fehér és színes képpel. Grzimek professzor célja az volt, hogy a nagyközönségnek bemutassa kutatási eredményeit. Így kívánt segítséget nyújtani ahhoz, hogy a kihalásra ítélt emlősfajokat megmenthessék.

Az *Enciklopédia* kiváló kézikönyv. Grzimek az egyes fejezetek megírására az adott szakterület legnevesebb kutatóit kérte fel. Az utóbbi években ugyanis a zoológiai, paleontológiai, biokémiai, ökológiai és viselkedéstani vizsgálatok megváltoztatták az emlősök evolúciójáról kialakított hagyományos képet. Az Enciklopédia számtalan táblázattal, térképpel kiegészítve húszezer példányban jelenik meg. Évente két kötetet terveznek. A következő kötet karácsonyra kerül a könyvpiacra. Előjegyzésre 500 forintos kedvezményt nyújt a kiadó.

G. A.

A kék madár fatörzzsé változik

Szilárd képek

Fekete-fehér fotók az életút fontosabb állomásairól. Színes reprodukciók a festményekről; könnyen értelmezhető, tömörségükben is sokat elmondó, véleményalkotásra késztető kísérőszövegekkel. S bevezetőként részletes élet- és pályarajz.

Röviden így írható le az a mutatós kötet, amelynek a címe egyszerűen a bemutatott festőművész külföldön használt neve: *Claire Szilard*. Szerzői: *Bayer Ilona* és *Kratochwill Mimi*. A művésznő, *Szilárd Klára* 1921-ben született Budapesten, 1945 óta él külföldön. Harminchárom egyéni és tíz csoportos kiállításon vett részt 1991-ig. Ez utóbbi évben láthattuk alkotásait először magyarországi tárlatokon: Budapesten, Salgótarjánban és Szombathelyen.

Most e kötetből még többen megismerkedhetnek annak az alkotónak a művészetével, aki: *„Tudja, hogy minden mulandó, átalakuló, változó, éppen ezért az őt körülvevő bizonytalanságban a pillanatnyilag megbízhatót keresi. Festményei megnyugtatóak: képeiben valami állandót, örököt keres. Azt, ami megmarad..."* – ahogyan *Kabdebó Lóránt* megfogalmazta a könyv előszavában.

M. I.

Claire Szilard

CLAIRE SZILÁRD festőnő

M. Nemet 1991. nov. 15

CLAIRE SZILÁRD KIÁLLÍTÁSA PÁRIZSBAN. A második világháború vége óta Izraelben élő, de Párizsban is alkotó magyar festő- és szobrászművésznő műveiből nyílt meg átfogó, életútjának fontos alkotásait bemutató kiállítás a párizsi Magyar Intézetben.

PYRO TEKA®
TŰZBIZTONSÁG SZAKÜZLET

TŰZOLTÓKÉSZÜLÉK – TŰ

SZENZÁCIÓS UJDONSÁG

Külföldi minta alapján a Pyrostop Kft e
tűzpiros színű műanyag dobozt.
Szabványos felfüggesztőt használva 6 kg-
léket (valamint, 9 m2-es nagyságig tüzelf
A falra függesztés e módszere a legegysz
Az ütés- és időjárás álló műanyag dobo
helyezett készüléket.
Elülső lapján tűzoltókészülék (ill. tüzelfo
levételének irányát mutató nyilakat hely
Igény esetén leplombálható.
Használata gyors, egyszerű, mivel a fed
alatt el lehet végezni.

CLAIRE Szilárd

kiállitása a Vigadó Galériában

BÁN András: Bolyongás terekben : Kiállitó teremben. Magyar Nemzet. 1990. febr. 23. 4.p.

Claire *Szilárd* kamarakiállítása Izraelből jött. „Kozmikus" élményeket fitogtató akvarelljei és rozsdás gépalkatrész-plasztikái feledhetők. Ami miatt említést érdemel ez a tárlat, az néhány olyan mű, amely egy léthelyzet félelmeiről beszél. Sivatagi homokban feloldódó párizsi házakat fest meg egy sor apróbb képen: a gyenge de önszervezésre képes kultúra és a brutálisan, céltalanul erős elemek egymásnak feszülését. Nem remekművek ezek a képek sem, ám valódi konfliktust sejtetnek.

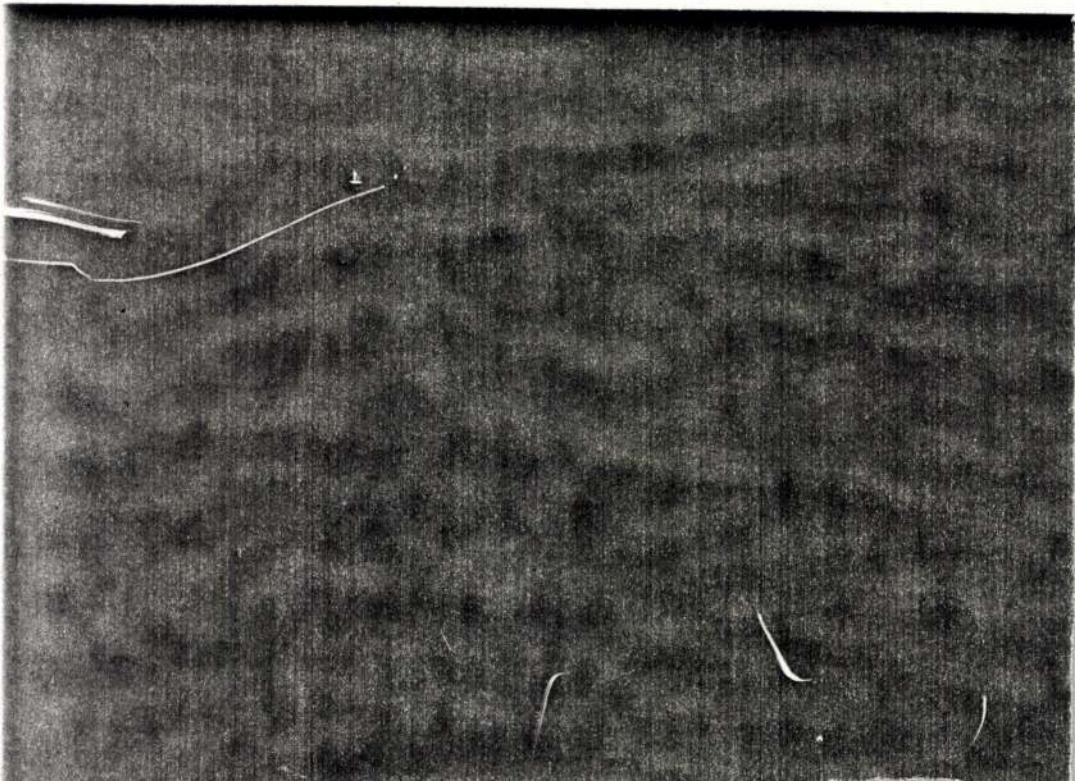

Jean-Luc Soulé,
a Magyarországi Francia Intézet igazgatója
tisztelettel meghívja Önt

Szilárd Klára

hegesztett vasszobrainak és grafikáinak kiállítására, amely
1998. május 12-én kedden 18 órakor nyílik a Francia Intézetben.
A kiállítást **Somlyó György** Kossuth-díjas költő nyitja meg.

A kiállítást rendezte: **Egry Margit** művészettörténész.

A kiállítás megtekinthető 1998. június 2-ig,
hétfőtől péntekig 9 - 21 óráig, szombaton 9 - 13 óráig.
(Francia Intézet, Budapest I., Fő utca 17.)

INSTITUT ▪ FRANÇAIS
EN ▪ HONGRIE

Jean-Luc Soulé,
Directeur de l'Institut Français en Hongrie,
a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition des
sculptures de fer et des dessins de

Claire Szilard

le mardi 12 mai 1998 à 18h à l'Institut Français.
L'exposition sera inaugurée par **György Somlyó**, poète, prix Kossuth.

Commissaire de l'exposition : **Margit Egry**, historienne d'art.

L'exposition est ouverte jusqu'au 2 juin 1998,
du lundi au vendredi de 9h à 21h et le samedi de 9h à 13h.
(Institut Français, Budapest I. Fő utca 17.)

SZILÁRD KLÁRA

Tisztelettel meghívjuk Önt

SZILÁRD KLÁRA és BERECZ ANDRÁS

képzőművész festőművész

kiállításának megnyitójára

a VIGADÓ GALÉRIÁBA

(Budapest V., Vigadó tér 2.)

1999. október 21-én 18 órára.

A kiállítást megnyitja:

Feledy Balázs

művészeti író

Megtekinthető: 1999. november 7-ig, hétfő kivételével 10-18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány, Nemzeti Kulturális Alapprogram
Nyíregyházi Jósa András Múzeum, Nyíregyházi Városi Galéria

Vous êtes cordialement invité
au vernissage de l'exposition de

CLAIRE SZILARD ET ANDRÁS BERECZ

Peintre et Sculpteur Peintre

Qui aura lieu à la Galérie Vigadó
(Budapest V., Vigadó tér 2.)
Le 21 octobre 1999 à 18 heures

L'exposition sera inaugurée par
BALÁZS FELEDY
Écrivain d'art

ouverte jusqu' au 7 novembre, de 10 à 18 heures, excepté lundi

Szilárd Klára

Sivatagokról álmodik a „vaslady”

Szilárd Klára festő- és szobrászművész újabban az elgépiesedés és a természet harcát ábrázolja

Életteli, harsogó színű festmények, lenyűgöző vasszobor-kompozíciók fogadják a nézőt a kiállítóteremben. Dinamizmus és lendület árad a művekből, első pillantásra egy erőtől duzzadó fiatal férfi alkotásai. Aztán kiderül, hogy „csak” egy erőtől duzzadó, ma 78 éves asszony, Szilárd Klára az, aki mindezt létrehozta. A festő, szobrász, üvegfestő életművéről reprezentatív album jelent meg a napokban, egyik kiállítása a Vigadó Galériában még e hét végéig, a másik a szentendrei Városházán november 20-ig látható.

Székely Anna
NÉPSZAVA

– Hogyhogy csak most fedezzük fel önt Magyarországon, holott gazdag művészpályát mondhat magáénak?

– Nagyon hosszú időre távol kerültem a szülőhelyemtől: 1944-ben távoztam, és csak a 90-es években települtem vissza.

– Miért ment el?

– A nyilasuralom elől menekültem Svájcba 23 évesen. Édesapám magas rangú katonatiszt volt a magyar hadseregben, engem nagy magyarnak nevelt, ezért még fájdalmasabb volt, amit velünk csináltak. Eleinte szörnyű volt az életem Svájcban, táborokban laktam, éheztem, fáztam, és még amikor felvettek a berni Képzőművészeti Főiskolára, akkor is mindenféle munkát el kellett vállalnom, hogy fenn tudjam tartani magam. Aztán megnyertem egy pályázatot, Zürichben egy épülő bérház falára hatalmas freskót terveztem, majd kiálltam egy tízméteres állványzatra, és magam festettem fel a 12 négyzetméteres alkotást – és ez megváltoztatta az életemet. A sok menekült művész között felfigyeltek rám, az újságok felmagasztaltak, portrémegbízásokat kaptam, váratlanul bekerültem az idegenektől általában elzárkózó svájciak legelőkelőbb és leggazdagabb köreibe. Talán annak is köszönhetően, hogy a Svájcban használatos nyelveket jól beszéltem, sőt még a zürichi dialektust is megtanultam, Zürich Város Kulturális Bizottságának is tagjává választottak.

– A svájciak kényeztettek, mégis továbblépett. Miért?

– Egyrészt mert férjhez mentem egy kürtművészhez, aki az Izraeli Filharmonikus Zenekarnál kapott állást, másrészt pedig azért, mert éreztem, hogy a művészetem nem kap elegendő táplálékot; a gyönyörű, de hideg svájci táj és a túlságosan civilizált környezet nem adott ihletet. Izrael a maga vadságával, lihegő forróságával annál inkább.

– Izraelbe már ismert művészként érkezett?

– Dehogy. Mindent elölről kellett kezdenem. Kiadókhoz szaladgáltam, mások által tervezett díszleteket festettem, mígnem sikerült egy rajz- és festőiskolát nyitnom, ami anyagi biztonságot adott. Akkor már kiteljesíthettem a magam művészetét. Talán a freskófestés monumentalitása vitt az üvegablakfestészet irányába. Elutaztam Ravennába, hogy kilessem ennek a titkait, majd Izraelben – ahol ez nagyon nehéz dolog, hiszen a zsidó vallás tiltja az emberalak ábrázolását – iskolák és középületek mellett 14 zsinagóga üvegablakait díszítettem fel a vallási, ünnepi jelképek és a zsoltárok ihlette motívumokkal.

Szilárd Klára a műtermében, képei és fémszobrai között. A művésznő állítja: hányatott életében sokat segített neki optimista és életszerető természete, valamint makacssága, mellyel mindig igyekezett elérni a maga elé tűzött célokat Gy. Balázs Béla felvétele

– Festményei viszont nagyon is nyersek, szenvedélyesek. Absztrakt festményein a fények, a színek és vonalak lüktető hullámzása érezhető, számos képe szürreális vízió: például a sivatag szikláiból párizsi házak nőnek ki, más művei viszont nagyszerű, klaszszikus portrék. Tulajdonképpen milyen festő Szilárd Klára?

– *Bernáth Aurél* és *Gallé Tibor* volt a mesterem, Párizsban is sokszor kiállítottam, de sohasem követtem egyetlen irányzatot sem, nem utánoztam senkit. Mindig az adott téma határozza meg, hogy absztrakt vagy figurális formában szűrődik-e át rajtam, hogy a környezetem hatásai, az érzések, hangulatok hogyan válnak képpé bennem.

– Szokatlan, hogy valaki ilyen erőteljes festői világ mellett szobrokat is készítsen. Hogyan lett vasszobrász?

– Az üvegablakfestések során egy csomó üveghulladék keletkezett. Először összedrótozgattam ezeket a szabálytalan formájú kis színes üvegdarabkákat valamilyen alakzatba, kiégettem őket – gyönyörű szoborkompozíciókat nyertem. Egy kitűnő vasmunkás tanácsára kis kapcsokkal vasvázakhoz hegesztettem őket. Csak sajnos nem értettem az üvegégetéshez, a kemencéből kivett tárgyakat túl gyorsan hűtöttem le, így az üvegben nagy feszültség keletkezett, és a szobraim sorra szétrobbantak. Eközben azonban megéreztem a vas „ízét”, akkor kezdtem vasszobrászattal foglalkozni.

– Csöveket, rugókat, vaskarikákat hegeszt össze, vasból készült kompozíciói mégsem rideg gépi szerkezetek, tele vannak élettel, belső mozgással, érzelemmel.

– Legújabban a festészetben is ez izgat: úgy tapasztalom, körülöttünk minden egyre jobban elgépiesedik, nem akar arról tudomást venni, hogy a világban még mindig a természet és az ember az úr. Képeimmel a jövőben erre szeretnék figyelmeztetni.

RÖVIDEN

Budapesti részletek

Gazdagon illusztrált könyv jelent meg Budapest építészeti részleteiről, amelyet ma délelőtt 11 órakor Demszky Gábor, Budapest főpolgármestere mutat be a Mai Manó Házban (Bp. VI., Nagymező u. 20.).

Muzsikáló szobrok

R. Törley Mária szobrászművész Muzsikáló című kiállítása ma 17 órakor nyílik az Antenna Hungária Rt. Átrium Galériájában (Bp. XI., Petzvál József u. 31–33.).

Gadó gitározik

Gadó Gábor Franciaországban élő dzsesszmuzsikus ma 20 órától „Barcza” Horváth József, „Pecek” Lakatos András és Fekete Kovács Kornél társaságában ad koncertet a Bárka Színházban.

Humor a CET-ben

Nagy Bandó András humoristát látják vendégül ma 19 órakor a CET Klubban (Bp. VI., Andrássy út 12.).

Irodalmi csevegés

A Palatinus és a Noran Könyvkiadó beszélgetést rendez a kiadóknak a Frankfurti Könyvvásárra megjelent könyveinek szerzőivel és műfordítóival ma 16 órától a Libri Könyvpalotában (Bp. VII., Rákóczi út 12.).

Emlékkiállítás

A néhány éve fiatalon elhunyt Gémes Péter képzőművésznek állítanak emléket ma 19 órakor nyíló kiállításával a Lengyel Intézet Galériájában (Bp. VI., Andrássy út 32.).

Egzotikus fotók

Galapagos címmel Konkoly Thege György fotókiállítását dr. Carlos Barja Martinez, az Ecuadori Köztársaság ma-

Megsütötte az egerét

Egy 12 éves német diák megsütötte döglött egerét a mikrohullámú sütőben, és közben élőben közvetítette a fejleményeket egy rádióműsorban. A berlini fiú a KISS-FM rádióállomás népszerű betelefonálós műsorának keretében rakta kimúlt egérkedvencét a mikróba. A szokatlan szakácskodásra maga a rádióállomás buzdította a hallgatókat, kérve, hogy telefonáljanak, ha olyasmit tesznek mikrójukba, ami szétrobbanhat. Utólag már sajnálta tettét, annál is inkább, mert, bár megpróbálta kitisztogatni az egérrobbanás után a készüléket, anyja mégis talált némi maradványt a sütő belső falán. Pedig örvendezhetett volna, hiszen annyi mindent dughatott volna a mikróba, ami felrobban, s ezek közül talán a kedvenc egér lehetett a legkevésbé kínos a számára. **eö**

● **Lombikbébi-társaság alakult.** A hazai lombikbébi-eljárások többségét végző orvosok és biológusok Magyar In-Vitro Fertilizációs Társaság néven szakmai társaságot alakítottak. A társaság elsődleges célkitűzései között szerepel a jobb betegellátás elősegítése és az eljárással kapcsolatos kutatások és oktatás koordinálása. Az alakuló ülésen a résztvevők elnökké Bernard Artúrt, főtitkárrá Kőrösi Tamást választották.

● **XL-es dinoszaurusz.** Újabb dinoszauruszméret-rekord dőlt meg: az 1994-ben Oklahoma államban talált állat a legfrissebb elemzések szerint olyan magas volt, hogy könnyedén benézhetett volna egy hatodik emeleti lakásba – ha lettek volna már akkor toronyházak. A Sauroposeidonnak elkeresztelt állat súlya elérte a 60 tonnát, magassága 18 méter 30 centiméter volt. Nyaki csigolyái egyenként 1 méter húsz centi hosszúak. Amúgy zsiráf alkatú volt: hosszú nyakú és viszonylag rövid testű. Becslések szerint 110 millió évvel ezelőtt élhetett, amikor a mai Texast még tenger borította, Oklahoma vidéke pedig parti rész volt. Legközelebbi ismert dinoszaurusz rokona a Brachiosaurus, amely azonban „csak" 13 méter 70 centi magasra nőtt.

● **Vietnami áradások – már 226 halott.** A Vietnamban pusztító áradások következtében eddig legkevesebb 226-an haltak meg, de az ázsiai országban még további áldozatoktól tartanak, mivel a heves esőzések folytatódása várható. A természeti csapás főként hat, tengermelléki tartományban pusztít. A helyi hatóságoknak a hadsereg alakulatai is segítenek az emberek biztonságos helyre menekítésében.

● **Génterápia okozta halálesetek.** Az amerikai nemzeti egészségügyi intézet közölte: megvizsgálja azokat a jelentéseket, amelyek szerint kutatóorvosok eltitkolták hat, kísérleti génterepiának alávetett beteg elhalálozását. A génterápia lényege, hogy a genetikai elváltozások által okozott betegségeket a szervezetbe juttatott új gén segítségével gyógyítják. Korábban ezt az eljárást biztonságosnak tartották, ha nem is volt igazán eredményes.

Vízi körmenet Thaiföldön

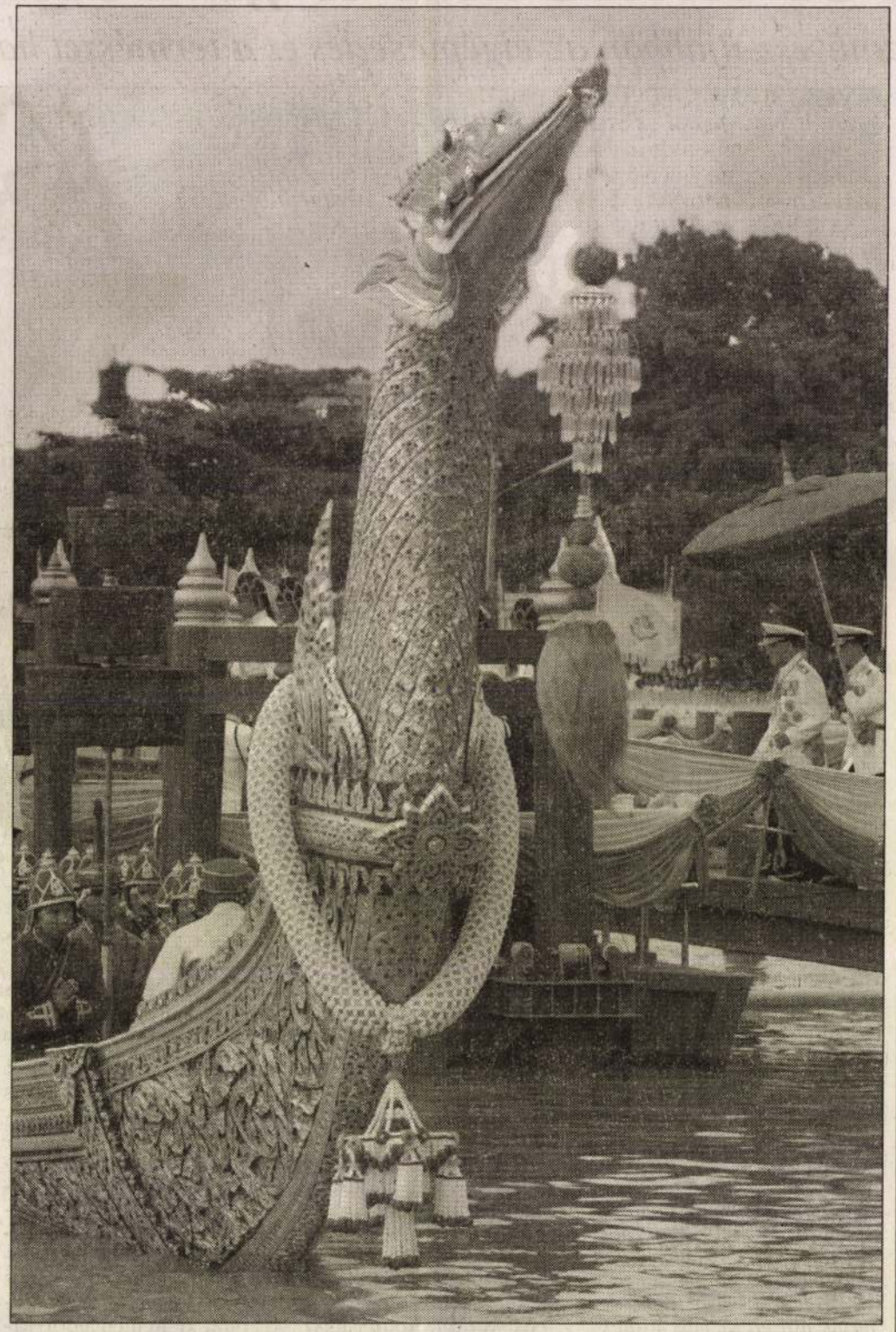

Bhumibol Adulyadej thaiföldi uralkodó képünkön éppen a királyi csónak felé tart egy bangkoki ünnepségen. A királyi csónakos körmenetnél több mint 2 ezer evezős asszisztált, hogy 72 éves alkotmányos uralkodójuk gond nélkül hajózhasson le a királyok folyójának nevezett Csaophraján. E különleges csónakázás volt a király életének eddigi leglátványosabb ünnepsége Reuter-fotó

Túl sok személykocsi szennyezi a fővárost

Emelkedett az asztmás betegek száma

Budapesten a személygépkocsik bocsátják ki a közlekedési eredetű légszennyező anyagok 60 százalékát, állapította meg a Levegő Munkacsoport. A személygépkocsik vezetői okozzák a balesetek 97 és foglalják el a járművek által használt terület 98 százalékát. Az elmúlt években nőtt az asztmások és a tüdőrákosok száma. A környezetvédők a tömegközlekedést részesítenék előnyben. Javaslataikkal 3 millió ember életfeltételeit javítanák.

Horváth Ildikó
NÉPSZAVA

A BKV, a Volánbusz és a MÁV naponta 4000 járművet közlekedtet a fővárosban, ezzel szemben 600 ezer személygépkocsit tartanak nyilván Budapesten, s naponta további 150 ezer lép be a városba, derül ki a Levegő Munkacsoport legfrissebb adataiból. Míg az említett közlekedési vállalatok évente mintegy 60 milliárd forintot fordítanak a tömegközlekedésre, addig a gépkocsi-tulajdonosoknak 260 milliárdjába kerül járműveik fenntartása és üzemeltetése. Egy tömegközlekedési jármű átlagosan 30 négyzetméter területet foglal el, a 4000 járműre számolva ez 120 ezer négyzetmétert tesz ki. A 750 ezer személygépkocsi területfoglalása – 8 négyzetméterrel számolva – 6 millió négyzetméter.

A Levegő Munkacsoport felmérése szerint a fővárosban a személygépkocsik bocsátják ki a közlekedési eredetű légszennyező anyagok 60 százalékát, míg az autóbuszok csak 6 százalékkal „rontják a levegőt." A fennmaradó 34 százalékos légszennyezésért a teherautók a felelősek. Míg a BKV járművei a közlekedési baleseteknek csupán 3 százalékát, addig a személyautók vezetői a 97 százalékát okozzák.

Figyelemre méltó arány: Budapesten a tömegközlekedés révén az utazások közel kétharmadát az összes gépjármű fél százalé-

években a fővárosi önkormányzat és a központi költségvetés egyaránt kisebb összegekkel járult hozzá a BKV Rt. költségvetéséhez. Míg 1991-ben a BKV-nak nyújtott hozzájárulás a fővárosi önkormányzat költségvetésének 17 százalékát tette ki, ez az arány ma már csak 5,7 százalék. A központi költségvetés 1997-ben teljesen megszüntette az évi 2-3 milliárd forint közvetlen hozzájárulást és csökkentette a diák-, illetve nyugdíjasbérletek árkiegészítését. Elmaradtak a szükséges felújítások is: 1997-es árakon 240 milliárd forintot kellene költeni a villamos, a metró, a kisföldalatti és a HÉV járműire, illetve pályáira.

Budapest történelmében a háborús időszakok kivételével soha nem fordult elő akkora egészségromlás, mint az elmúlt években. Az Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet adatai szerint 1990–98 között az asztmás betegek aránya 118 százalékkal, a tüdőrákosoké pedig 78 százalékkal emelkedett. A szén-monoxid-emisszió a fővárosban kiugróan magas az ország többi területéhez képest.

A Levegő Munkacsoport a helyzet megváltoztatása érdekében azt javasolja, hogy a tömegközlekedési járatoknak minden vonalon forgalmi előnyt kellene biztosítani. További javaslataik: a munkavállalóknak nyújtott helyi tömegközlekedési hozzájárulást

TISZTELT HÖLGYEINK!

Régiség

Karácsonyi

Törvényesség és figyelmesség a vendéglátásba...

Az idén november 1-jén életbe lépő „Törvény a nemdohányzók védelméről...” című jogszabály előírja a vendéglátó létesítmények számára külön dohányzóhely kijelölését. Ennek hiányában a dohányzás tilos a létesítmény egész területén. A figyelmes választás programja egy a lehetséges megoldások közül.

A *figyelmes választás* program 1996. óta sikeresen működik számos hazai vendéglátó létesítményben, hasonlóan ahhoz a több mint 5000 szállodához és étteremhez, amelyekben a világ 52 országában találkozhatnak vele a vendégek. A Nemzetközi Szálloda- és Éttermszövetség (IH&RA) és annak nemzeti tagszervezetei irányítják a programot.

Lényege: megoldást kínálni arra, hogy egy adott létesítmény meglévő szellőzőberendezését használva úgy helyezzük el dohányzó és nemdohányzó vendégeinket, hogy az előbbiek cigarettafüstje semmiképpen ne zavarja az utóbbiakat, ne csökkentse komfortérzetüket.

Az első lépés mindig a beltéri levegő minőségének vizsgálata. Egy épületgépész-mérnök megállapítja, hogyan áramoltatja a szellőzőberendezés a levegőt az adott légtérben. Ezután a mérnök írásban elkészíti javaslatát a dohányzó- és nemdohányzó-területek kijelöléséről. A műszaki szakember bevonása szavatolja, hogy a különböző területek kijelölése a lehetőségekhez képest a legjobban történjen. Nem ritkán ez a felmérés derít fényt a szellőzőberendezés esetleges elégtelen működésére, aminek felismerése segít a létesítmény üzemeltetőjének a hibák kiküszöbölésében.

A szellőzési felmérés után az alkalmazottak alapos képzés során ismerkednek meg *A figyelmes választás* programmal. A személyzet tevékeny részvétele kulcsfontosságú a program zökkenőmentes működtetéséhez. A vendéggel közvetlenül találkozó pincérek, pultosok, recepciósok stb. gondoskodnak arról, hogy a vendégek udvarias és részletes információt kapjanak a dohányzó- és nemdohányzó-területekkel kapcsolatban. Ugyancsak a személyzet tagjainak dolga az esetleg felmerülő konfliktusok udvarias, de határozott elsimítása. Az alkalmazottak szeretik, ha vannak világos elvek, amelyeket követhetnek, és nem nekik kell kitalálniuk az ültetést vagy a területek kijelölését.

A figyelmes választás kommunikációs eszközei a világ minden országában egységesek. A dohányzó- és nemdohányzó-területeket jelző kártyák, a vendégek rendelkezésére álló ismertető brosúrák, valamint az ajtóra kerülő matrica egyaránt megegyezik minden országban, csak a szöveg változik az adott ország nyelvének megfelelően.

Miért olyan sikeres *A figyelmes választás*?

A program kialakítói maximálisan figyelembe vették a vendéglátóipar igényeit, így például a rugalmasság fontosságát. *A figyelmes választást* alkalmazó létesítményekben a dohányzó- és a nemdohányzó-terület között úgynevezett átmeneti zónát alakítanak ki, amely lehetővé teszi bármelyik terület méretének rugalmas változtatását, hiszen a dohányzó- és nemdohányzó vendégek aránya akár napszakonként is változhat. Nincs megszabva a különböző területek aránya sem, a kialakításuknál a létesítmény vezetője határozhatja meg, hogy a tapasztalata szerint hány dohányzó és nemdohányzó-asztalra van szükség.

A figyelmes választás segít elkerülni az esetleg felmerülő konfliktushelyzeteket, az alapos személyzeti képzés és a kommunikáció segítségével.

Magyarországon a program ingyenes a benne részt vevő létesítmények számára, megvalósítását a Philip Morris Magyarország Kft. támogatja.

A törvényről és annak ellenőrzéséről, valamint a lehetséges megoldásokról 1999. november 24-ikén délelőtt 11 órai kezdettel szimpózium lesz a Hotel Gellért Márványtermében. A részvétel ingyenes, jelentkezés az (1) 436-6136-os telefonszámon.

A figyelmes választás programról ugyanezen a telefonszámon érdeklődhet, Pálfalvi Mártánál.

***A figyelmes választás* magyarországi koordinátora, Pálfalvi Márta**

...ja MISKOLCON

...lenzeti Színház ...ata a három nagy ... – *Carreras, Domingo, ...avarotti* – példáját követve a magyar tenoristáknak kíván különleges lehetőséget teremteni.

November 6-án, szombaton este gálakoncert színhelye lesz a színház. A magyar operaélet tenoristái adnak hangversenyt. Ismert művészek és pályakezdők szerepelnek. Az esten *Berkes* János, *B. Nagy* János, *Csák* József, *Daróczi* Tamás, *Ilosfalvy* Róbert, *Kovácsházi* István, *Leblanc* Győző, *Molnár* András előadásában olyan klasszikus tenoráriák hallhatók majd többek között, mint *Verdi* Rigolettójából a herceg áriája, *Donizetti* Szerelmi bájitalából Nemorino románca, *Bizet* Carmenjéből a Virágária, *Leoncavallo* Bajazzók című operájából Canio áriája. A Miskolci Nemzeti Színház zenekarát *Kesselyák* Gergely vezényli. **(k. l. e.)**

...zsik

...Nagy művész volt és nagy tanár. Kodály és Bach útravalójával indult. Az előbbiét továbbadta a Zeneakadémia szolfézsóráin, magasra állított mércével, de anyai kedvességgel. Az utóbbiét koncerttermekben és templomokban szikráztatta meg, eggyé válva a mester hangjaival. De nemcsak Bachéval: Liszt, Franck, Messiaen és sok barokk szerző lelt hiteles tolmácsra az orgonaművészben. Maga volt a zene. Ösztönösen tudta, amit a múlt tudós kutatójaként ma számos muzsikus fölfedez. Ez nyilvánult meg énekl...

...szövegekben is, amelyeket zeneművekhez írt, mint Kodály Epigrammáihoz és Triciniumaihoz. Különös ihletettségű rögtönzései úgy tárták fel a bonyolult építkezésű zenei alakzatokat, mint ahogy a földről felszedett kavicsokból tollával „olvasta ki" az azokban rejlő figurákat. A sírján látni vélek egy kavicsot. Rajta egy arc: lehunyt szemű – sokszor láttuk így –, de a szemhéj mögül is kiragyogó tekintetű. Kistétényi Melindáé, aki egész pályáján úgy érezte, „randevúja volt Bachhal".

Hollós Máté

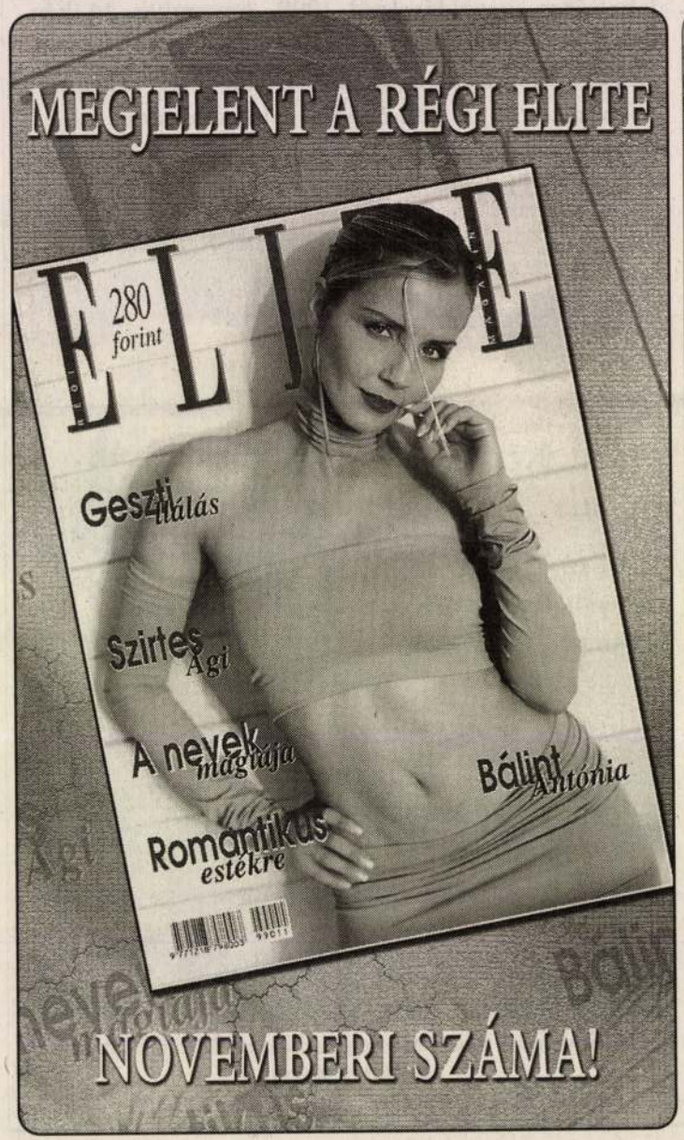

...bajban van: kiállító művészei olyan mennyiségű műtárggyal árasztották el termeit, hogy ember legyen a talpán, aki itt nyugodtan élvezni tudja a műveket. De a műélvezetnek mégsem csak a tárgydömping az akadálya. Bár a galéria határozottságával a túlzsúfoltságnak mindenképpen elejét veheti – és ez nemcsak a kiállításnak, de a művészeknek is a hasznára vált volna –, mégsem egyedül az ő hibája, hogy mostani gyenge kiállításorozata nem bővelkedik az élményekben.

A földszinten még minden rendben van: a nyíregyházi *Berecz* András festményeinek érzékeny szín- és formavilága hűségesen követi a bernáthi vonalat s annak posztnagybányai ábrázolásmódját. Kiegyensúlyozott és mértéktartó színei egy tűnődő és lírai alkatot állítanak elénk, aki a dombok erősen plasztikus képét fénynyalábokkal, vibráló áttűnésekkel, kubizmusra jellemző térfelszabdalásokkal teszi törékenyebbé. Nem ilyen következetes *Szilárd* Klára művészi útja, mintha a művész nem tudná eldönteni a saját különféle érdeklődése és a világ sokféle ábrázolási lehetősége közül, melyiket válassza. Stílusok és hatások váltakoznak művein, s mint akit nem elégít ki a festészet, még szobrokat is készít.

AZ EMELETI termekben a művészi határozatlanság a kiállított szobrok dömpingjét eredményezi. Csak a belső tétovaság indolkolhatja, hogy sem *Ócsai* Károly, sem *Mérey* Árpád nem tudta kiválasztani azt a néhány plasztikát, amelyet nyugodtan vállalhatott volna, s a maguk bizonytalanságát a megsokszorozott látvánnyal akarták ellensúlyozni. Így fordulhatott elő, hogy Ócsai kiállítására olyan hevenyészet munka is bekerült, mint a *Dante kapuja*. A méretek megnövelésével sem lehet fokozni a kiállított művek erejét, ezt igazolják *Véssey* Gábor festményei. A feszültséget, amelyet egy-egy kisebb festményén megvalósított, felnagyított képein már nem sikerült megtalálni.

A Nádo...
...me viszont igazi élményt nyújt. A galéria vezetői legutóbb a nagyszerű Szék kiállítással mozgatták meg a művésztársadalom fantáziáját, most országos színes rajzkiállítást hirdettek. A 173 kiállító több mint háromszáz pályamunkát küldött. A kiírás szerint minden rajznak belül kellett maradni a 20x20 centiméteren, mondta a galériát vezető *Kovács* Péter Balázs. Azokat az egyedi munkákat tekintették színes rajznak, amelyen a fekete és a szürke árnyalatán kívül legalább még egy szín is szerepelt. Mindenkitől legfeljebb két munkát állítottak ki, és ez olyan művészi élményt eredményezett, mint például az a tábla, amelyet *Tóth* Ernő színes rajzai indítanak, *Für* Emil játékossága után Makina (*Császár* Vera) önfeledt lapjai folytatnak, s végül *Király* Gábor lírai hangvételű rajzai zárnak. De meggyőződhetünk arról, hogy igazán sokféle módon és örömmel vetették bele magukat a megoldhatatlannak tetsző feladatba a művészek, és a kis méret nem állta útját sem a találékonyságnak, sem annak, hogy nagyszerű munkák szülessenek.

A SOKFÉLE TECHNIKÁT fölvonultató tárlaton *Hauser* Beáta finom vonalakból építkezik, míg *Gádor* Magda erőteljes rajzát vegyes technikával éri el. *Keserű* Ilona a tusrajzot „szövi át" a színekkel, *Kéri* László tussal és akrillal teremt drámát. *Benes* József mondandójával, megrajzolásával is feszíti a keretet, akárcsak El *Kazovszkij*, aki éppen olyan feszesen fogalmazott ekkora méretben is, mint nagy képein. Szépek voltak Kovács Péter Balázs finoman megrajzolt dobozai, és *Szikora* Tamás szellemesen találta meg a formát, hogy farostból kimetszett dobozával hű maradjon önmagához. *Halbauer* Ede rajza kiegyensúlyozott, *Bálind* István éppen a kompozíció megbontásával keltett feszültséget. *Szurcsik* Józsefnek a méret nyilván nem jelentett gondot, társadalomkritikája pedig most is kérlelhetetlen.

Fekete Judit

MN 1999. nov. 5. 11

Egyéni kiállítások

1948–1995 38 kiállítás, ebből:

Genf	– 2 kiállítás
Zürich	– 1 kiállítás
Tel-Aviv	– 11 kiállítás
Ramat Gan (Izrael)	– 1 kiállítás
Róma	– 1 kiállítás
Párizs	– 6 kiállítás
London	– 1 kiállítás
Eilat (Izrael)	– 1 kiállítás
Jeruzsálem	– 2 kiállítás
Jaffa (Izrael)	– 2 kiállítás
Holon (Izrael)	– 1 kiállítás
Basel-Riehen	– 1 kiállítás
Beer-Sheva (Izrael)	– 1 kiállítás
Budapest	– 1 kiállítás
Szombathely	– 1 kiállítás
Salgótarján	– 1 kiállítás
Simontornya	– 1 kiállítás
Miskolc	– 1 kiállítás
Győr	– 1 kiállítás
Békéscsaba	– 1 kiállítás

Expositions particulières

1948–1995 38 expositions, précisément:

Genève	– 2 expositions
Zürich	– 1 exposition
Tel-Aviv	– 11 expositions
Ramat Gan (Israel)	– 1 exposition
Rome	– 1 exposition
Paris	– 6 expositions
Londres	– 1 exposition
Eilat (Israel)	– 1 exposition
Jerusalem	– 2 expositions
Jaffa (Israel)	– 2 expositions
Holon (Israel)	– 1 exposition
Bale-Riehen	– 1 exposition
Beer-Sheva (Israel)	– 1 exposition
Budapest	– 1 exposition
Szombathely	– 1 exposition
Salgótarján	– 1 exposition
Simontornya	– 1 exposition
Miskolc	– 1 exposition
Győr	– 1 exposition
Békéscsaba	– 1 exposition

A legfontosabbak:

Les plus importantes:

1979: Genève: Musée de l'Athénée
1982: Tel-Aviv: Mann Auditorium
1990: Budapest: Vigadó Galéria
1992: Paris: Isntitut Hongrois
1995: Békéscsaba: Munkácsy Mihály Múzeum

Részvétel igen sok csoportos kiállításon a legfontosabbak a párizsi „Salon"-ok pl.: „Salon d'Automne" Párizs stb.

Participations dans des groupes très nombreuses dont: les plus importantes les „Salons", par exemple „Salon d'Automne" Paris etc.

Freskó

1949–1950: Falfestmények „fresco bouno" technikával Zürich két középületén

Fresque

1949–1950: Exécution de peintures murales en technique „fresco bouno" aux batiments publiques a Zürich

Színház

1952–1956: Díszlet- és kosztümtervezési tevékenység a tel-avivi „Habimah" Nemzeti Színházban

Théatre

1952–1956: Activité en projets de décors et costumes au Théatre National „Habimah" a Tel-Aviv

Grafika

1951–1984: Munkálkodás nyomdatechnikákban: fametszet, litográfia, szitanyomat – Jaques Mourlot műhelyében Párizsban is

Imprimerie

1951–1984: Activité en imprimerie: bois, lithographie, sérigraphie, aussi – a l'atelier Jaques ansi Mourlot a Paris

Üvegmunkák

1956–1984: Állandó üvegablak-készítési tevékenység: 14 Zsinagóga, legfontosabb a tel-avivi „Ichud Shivat Zion" templom; középületekben, legfontosabb a tel-avivi Citrus gyümölcsöket értékesítő társaság központi székháza.

Vitraux

1956–1984: Activité permanente en vitraux 14 Synagogues dont la plus importante „Ichud Shivat Zion" a Tel-Aviv; Batiments Publiques dont le plus important la Maison Centrale de la Société du Commerce des Agrumes Tel-Aviv

Városi vásárlások

Achats des villes

1943:	Budapest
1951–1966:	Zürich
1961–1962:	Ramat-Gan (Israel)
1971:	Eilat (Israel)
	Tel-Aviv

1992. óta részvétel a világhírű Drouot-árveréseken – Paris.
A partir de 1992 participation aux Ventes aux Enchéres Drouot a Paris célebres au monde entier.

Szobrászat

1987 óta állandó szobrászati tevékenység (hegesztett vas)

Sculpture

A partir de 1987 activité permanente en sculpture (fer soudé)

Díjak

1969: Nordau-díj Tel-Aviv
1984: Salon „Révélations" Paris ezüst érem (2. díj)
1985: Prix Triennale Mondial d'Art Figuratif

Distinctions-Prix

1969: Prix Nordau Tel-Aviv
1984: Salon „Révélations" Paris Médaille d'Argent (2e prix)
1985: Prix Triennale Mondial d'Art figuratif

1985: Grand Prix de la Télévision Nationale Brézilienne „Destaque le Peintre de l'Année" – Sao-Paolo – Brasilia
1987: Salon „Révélations" Médaille de Bronze (3e prix) – Paris
Lyon: Concours Médaille de Bronze (3e prix)
Tel-Aviv: Concours du Ministére de la Culture et l'Education 1er Prix
Tel-Aviv: A művelődési és nevelésügyi minisztérium versenypályázata: 1. díj.
1988: Paris Salon „Révélations" Médaille de „Bronze" (3e Prix)

A Békéscsabán kiállított anyag

Fák: vászonra festett olajképek és vízfestmények
Sivatag: Vászonra festett olajképek
Párizsi háztetők: Vászonra festett olajképek
Arcképek Magyar és francia parasztokról V.F.K.
Absztrakt vízfestménysorozat

L'Oeuvre exposée

Arbres: Peintures a l'huile sur toile et aquarelles
Désert: Peintures a l'huile sur toile
Les toits de Paris: Peintures a l'huile sur toile
Portraits de paysans hongrois et francais P.h.s.t.
Série d'aquarelles abstraites

Felelős kiadó: dr. Szabó Ferenc, megyei múzeumigazgató
Katalógusterv: Streit Miklós
Készült: Mozi Nyomda Bt., Békéscsaba

Szilárd Klára

MEGHÍVÓ

A békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum (Békéscsaba, Széchenyi u. 9.) szeretettel meghívja Önt és családját

INVITATION

Le musée Mihály Munkácsy de Békéscsaba cordialement vous invite ainsi que votre famille à l'expositon du peintre et sculpteur

CLAIRE SZILÁRD KLÁRA

festő és szobrász kiállításának megnyitójára 1995. március 24-én 15 órakor.

CLAIRE SZILARD

le vernissage aura lieu le 24 mars 1995. à 15h. Il sera inauguré

A kiállítást rendezte és megnyitja:
BANNER ZOLTÁN
művészettörténész.

par historien d'art, réalisateur de l'exposition
M. ZOLTÁN BANNER

A kiállítás megtekinthető
1995. április 23-ig
hétfő kivételével 10-től 16 óráig.
Munkácsy Mihály Múzeum
5600 Békéscsaba, Széchenyi u. 9.
Telefon: 66/323-377

L'exposition sera ouverte jusqu' au 23 avril 1995.
du 10 à 16 heures
Sauf lundi.
Musée M. M. Békéscsaba
5600 Békéscsaba, Széchenyi u. 9.
Telephon: 66/323-377

MAGYAR PARASZTFEJ

A magyar művészet világvándorai közül most Claire Szilárd áll meg egy pillanatra Békéscsabán, hogy 50 év után végleg visszatelepedve Magyarországra, Munkácsy városával is megossza a hazatérés örömét.

Nem tanulmányútra, hanem túlélni távozott Budapestről 1944-ben; de bármilyen nehéz volt a Bernáth Aurélnál elkezdett művészi pályán megmaradnia, pályaképében éppen a Főnix-madár jelenség a leginkább megszívlelendő: miképpen tudott minden tűzvészből, mélypontról, összeomlásból felröppenni és újrakezdeni, méghozzá rendszerint valamilyen új anyag, technika, műfaj (például a táblakép helyett mondjuk a freskó, az üvegablak-festészet, vagy éppen a nyomdatechnikák, a témplasztika) szárnyain.

Mivelhogy képes volt megőrizni magában mindvégig és sértetlenül az öröm állapotát alkotás közben – közönségében is ez a kedélyállapot rezonál. Ezért szerették mindenhol, Svájcban, Amerikában, Tel-Avivban, Párizsban s ezért nem érezte szükségét, hogy valamilyen csoporthoz, stílushoz, iskolához csatlakozzon. Egyaránt díjazták figuratív és elvont műveit, kompozícióit és tájait. Hogy mi minden érdekelte s érdekli a látható és a nem látható világból – szerény katalógusunk gazdag információs anyagából s a kiállítás témaköreiből fogalmat alkothat a tárlatlátogató.

A világvándor magyar művészekkel, a Victor Vasarely Győzőkkel, az Amerigo Tot Imrékkel, a Francois Gall Ferencekkel, a Georg Kepes Györgyökkel a hazaszeretetben is rokon Claire Szilárd Klára művészete nemcsak kifelé, Párizs tetői – és a sivatagi tájak – felé tágítja látóhatárunkat; optimizmusával azokra a belső, szellemi, lelki értékeinkre irányítja a figyelmet, amelyek valamennyiünk számára magukban hordozzák a Főnix-madár-megújulás lehetőségét.

BANNER ZOLTÁN

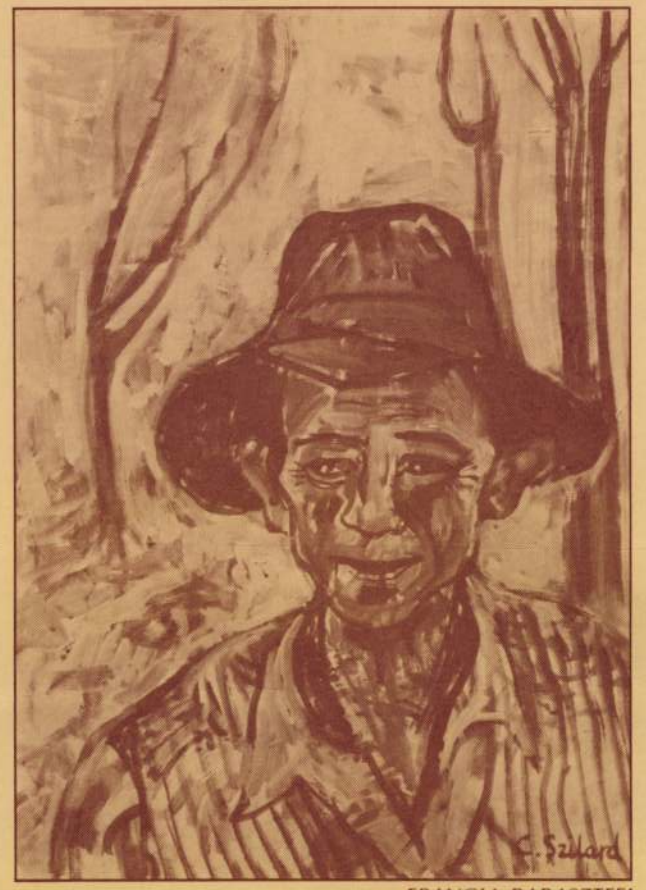

FRANCIA PARASZTFEJ

Parmi les voyageurs mondials à présent c'est Claire Szilard qui s'arrête pour un moment à Békéscsaba et en répatriant définitivement en Hongrie d'après 50 ans, elle partage la joie du retour avec la ville de Munkácsy.

Elle a quitté Budapest en 1944, pas pour un voyage d'études, mais pour survivre; tout en ayant des difficultés à poursuivre sa voie artistique celle-ci produit le phénomène de l'oiseau Phénix: comment elle a été capable de tout incendie, abime, écroulement s'envoler et recommencer, souvent sur les ailes d'une nouvelle matière, technique ou genre (par exemple passage de la peinture à la fresque, le vitrail les arts graphiques ou la sculpture de fer).

Puisqu'elle a pu conserver l'état de joie indemne pendant la création - cet état d'âme resonne dans ses spectateurs. De cette raison on l'a aimé partout: en Suisse, en Amérique, à Tel-Aviv, à Paris et c'est pourquoi elle n'a pas eu besoin de se joindre à aucune groupe, style ou école. Elle a obtenu des distinctions et concernant ses oeuvres figuratives ou abstraites, et ses compositions, ou paysages. Le visiteur peut se rendre compte de tout ce qui intéresse cet artiste-soit du monde visible, soit du monde invisible – à la base de la matiére informative riche de notre catalogue modeste et des sujets de l'esposition.

L'art de Claire Szilard-parent en patriotisme avec d'autres artistes voyageurs mondials hongrois, comme Victor Vasarely Győző, Amerigo Tot Imre, François Gall Ferenc, Georg Kepes György non seulement nous élargit l'horizon vers l'extérieur - les toits de Paris et les paysages désertiques - mais par son optimisme elle attire l' attention aux valeurs intérieures spirituelles et morales qui donnent la possibilité du renouvellement a l'oiseau Phénix.

ZOLTÁN BANNER

A VARÁZSLATOS FA

ÉLETRAJZI ADATOK

1921 Budapesten született

1940–44 Művészeti tanulmányok – Budapest (Jaschik Álmos, Gallé Tibor, Koffán Károly, Bernáth Aurél)

1945–46 Genf „Ecole des Beaux Arts"

1945–51 Svájcban (Genf és Zürich) majd

1951–1993 Izraelben (Ramat Gan és Jaffa) élt

1955 Tanulmányút Olaszországban, Ravennai Akadémián Freskó-tanulmányok

1953 Izraeli festők és szobrászok egyesületének, majd

1967 A Jaffai óváros művészkolóniájának, majd

1974 Ein-Hod művészfalunak tagja lesz

1991 Párizsban van műterme

1993 Visszatelepült Magyarországra

COURTE BIOGRAPHIE

1921 Née a Budapest

1940–44 Etudes d'art a Budapest

1945–46 Ecole des Beaux Arts a Geneve

1945–51 Elle a vécu en Suisse (Geneve et Zürich) et

1951–1993 en Israel

1955 Voyage d'études en Italie, „Accademia di Belle Arti" a Ravenne

1953 Membre de l'Association des Peintres et Sculpteurs en Israël,

1967 de la Colonie d'Artistes de la Vieille Ville de Jaffa

1974 du Village d'Artistes – Ein-Hod

1991 Atelier a Paris

1993 Répatriation en Hongrie

A VASARELY MÚZEUM MEGHÍVJA ÖNT

CLAIRE SZILARD
(IZRAEL, FRANCIAORSZÁG)

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA,
1995. JÚNIUS 22-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN 17 ÓRÁRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
KRATOCHWILL MIMI
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A MŰVÉSZ PÁRIZSI MUNKÁSSÁGÁT ISMERTETI
NICOLE LAMOTHE
MŰKRITIKUS, PÁRIZSBÓL

MEGTEKINTHETŐ: 1995. JÚLIUS 23-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10–18 ÓRÁIG.
VASARELY MÚZEUM KAMARATEREM
BUDAPEST III., SZENTLÉLEK TÉR 6.

SZILÁRD Klára

Le Musée Vasarely a le plaisir de vous inviter
au vernissage de l'exposition de

Claire Szilard

(Israel, France)

le jeudi, 22 juin à 17 heures.

L'exposition sera inaugurée par
Mimi Kratochwill
historien d'art

Nicole Lamothe
critique d'art parisienne fera connaître
l'activité de l'artiste à Paris

Kamaraterem du Musée Vasarely,
1033 Budapest III., Szentlélek tér 6.

L'exposition aura lieu jusqu'au 23 juillet 1995,
tous les jours sauf lundi, de 10 à 18 heures.

SZILÁRD KLÁRA festő

Tiszatáj XLII. évf. 7. sz. 1988

Tiszatáj-galéria

A sivatag él

SZILÁRD KLÁRA IZRAELI FESTŐMŰVÉSSZEL BESZÉLGET DOBOS MARIANNE

Sorozatunkban rendhagyó módon mutatjuk be Szilárd Klára Izraelben élő magyar képzőművészt: nem őt ismerteti valaki röviden, ő maga mutatkozik be részletesebben, és így művészete mellett képet kapunk kalandos életútjáról is.

— *Odakünn ötven fok meleg. Szikrázó kék tenger. Virágrengeteg. Csend. Nyugalom. Jafán vagyunk, Szilárd Klára és Rózsa Péter csodálatos otthonában. Körös-körül festmények és szobrok. Sivatagi kórók, s fantasztikus fazonú üvegalkotások, kerámiák. A festő-szobrász művészházaspár modelljei s alkotásai. A kastélynak is beillő házban viszont kellemesen hűvös van. Hálásan gondolok tervezőire, akik ilyen praktikusan kizárták a rekkenő hőséget. Vajon kik tervezték és mikor épült a „palotátok"?*

— Állítólag 250 éves. Arab stílusban, olaszok építették. Két fő jellemzője van az arab stílusnak. Az egyik ezek az ívek; az arab ívek, amiből később a gótikus stílus kifejlődött. A keresztesvitézek közvetítésével került át Európába. A másik pedig az itteni klímához alkalmazkodó. A nyílások, ablakok vagy boltívnyílások mind magasan fent vannak. A meleg levegő fölszáll, a köztük levő huzat pedig kihúzza. Egyszerű, de érzed, milyen okos megoldás. Tudod, hosszú volt az út, ami Izraelig, s itt is ehhez a házhoz vezetett.

Budapesten születtem. Édesapám ügyvéd volt, s főként nagyon nagy magyar. Kevés zsidó volt katonai rangban az első világháborúban, de az én apám tüzérfőhadnagy volt. Mikor 51 éves korában, szív- és cukorbetegségben, 1939-ben meghalt, katonai pompával temették. Koporsója nemzetiszínű zászlóval letakarva, s egy frontharcos sisak volt rajta. Büszke magyar öntudatra nevelt. El sem tudtam képzelni, hogy én nem vagyok magyar. Az első négy évet az evangélikus elemi iskolába jártam, majd beirattak a Veress Pálné gimnáziumba. Leérettségiztem. Eminens diák voltam. Legjobban a nyelveket szerettem tanulni, amit édesapám is nagyon fontosnak tartott. Ezért irattak be francia zárdába, a Notre-Dame de Sion nővérekhez. Ha jól emlékszem, a Rózsadombon és az Andrássy úton volt a házuk. Az apácák kulturált családokból kikerült, végtelenül intelligens, kedves teremtések voltak, és igen jó volt a tanítási módszerük is. Háromszor három franciaóra hetente, négy éven keresztül. Azt hiszem, ma is elég intenzív kurzusnak tekinthető. A negyedik év végén, államvizsga után, gimnáziumi tanári oklevelet lehetett szerezni. Csak három évet végeztem el. Perfekt beszélek, írok, olvasok franciául, d tizenhat éves koromban kitört rajtam a festési láz, és abbahagytam a tan lást.

A szórakoztató és kulturális lapok közül a *Magyar Világ* főként a magyarországi és külföldi érdekességekre koncentráló lap volt; a *Kultúra* című lap viszont elsősorban a világirodalom nagyságaira figyelt.

Az egyházi sajtót képviseli a *Harangszó*, az önálló brazíliai magyar református egyház lapja, mely megpróbált minden érdeklődési kört kielégíteni az egyházi témájú hírek mellett. Úgy látjuk, hogy a lap egyben a magyar kulturális élet legátfogóbb orgánuma is volt.

*

Ez a dolgozat csak vázlatot adhat a São Pauló-i magyarok történetének egy periódusáról. A kutatásnak ebben a szakaszában konklúziók, „tanulságok" levonása megalapozatlan lenne. A jelenlegi ismeretek alapján felmerülő kérdések, például: a São Pauló-i magyar közösség identitástudatának melyek a jellegzetességei, változásai a II. világháború előtti és utáni összehasonlításban; hogyan viszonyul egymáshoz az erősödő „brazilság" és a „magyarság" ezekben a csoportokban; melyek a magyarság etnikai és nemzeti tudatának jellemző vonásai és ennek változásai stb. Ezek még nyitott és az elkövetkező időszakban megválaszolandó kérdések.

JEGYZETEK

1 Az interjú szövegén csak kisebb, stiláris javításokat végeztünk.

2 Az Union Hungaros São Paulo baloldali csoportja.

3 A *Brazíliai Magyar Köztársasági Kör* São Paulóban alakult a Tanácsköztársaság bukása után kivándorolt politikai emigránsokból.

4 Ez az adat Csűrös Zoltán, jobboldalhoz tartozó magyar emigráns becslése, az Új Magyarság 1951. decemberi számában jelent meg. Ha összevetjük a két világháború közötti magyarság lélekszámára vonatkozó becsléssel (15 000 fő), a feltűnően nagy eltérés jól mutatja a bizonytalanságokat, szélsőségeket az emigrációról fellelhető adatokban.

5 Ez a csoport, mint a segélymozgalom is utal erre, a 30—40-es években még sokkal erőteljesebb volt, sok magyar magában a brazil KP-ban is jelentős szerepet játszott, de közülük többen a felszabadulás után hazatértek (Sárközi Mihály, Tóth János, Csipak Péter, Kovács István).

— *Csak tizenhat éves korodban kezdtél festeni?*

— Jogos a kérdésed. Minden gyermek rajzol, fest, így fejezi ki mondanivalóját, mikor ráébred a világra. Ezt azután a többség kinövi. Akiknél azonban tizenhat éves kor után is megmarad az ecset szeretete, azokból festő lesz. Én is rajzoltam már egész kis gyermekként, de ezek a művek olyanok voltak, mint hasonló korú társaimé: jelentéktelenek. Tizenhat éves koromban azonban elemi erővel tört fel bennem a rajzolni vágy. Éjjel és nappal, mindent és mindenkit, aki-ami a kezem ügyébe akadt, a körülöttem levő tárgyakat, embereket, egész kis világomat lefestettem. Ez az új szenvedély azonban a tanulásom rovására ment. Édesapám kétségbeesve figyelte. Hiszen ő ügyvédet vagy bírót szeretett volna belőlem, hogy átvehessem az irodáját. Becsvágya volt, hogy bíró legyek, hiszen akkor négy női bíró volt az egész országban. Kitörtek a nagy családi veszekedések. Ő semmi másról hallani nem akart, csak ügyvédségről vagy bíróságról. Én pedig semmi másról, mint festészetről. Bizony csak jó eredménnyel érettségiztem. A vitáinknak nem sokkal ezután pedig véget vetett váratlan halála. Édesanyám nem volt olyan erős karakter. Bármit mondott, lehengereltem. Nem a képzőművészeti, de a szabadfőiskolára iratkoztam be.

— *Ekkor kezdtél tanulni rajzolni és festeni?*

— Tulajdonképpen nem. Apám, a jó polgár, aki soha nem járult hozzá, hogy a lányából éhenkórász festő legyen, a praktikus dolgokra nagynehezen áldását adta. Így járhattam két évig, az érettségiig, Jaschik Álmoshoz alkalmazott grafikát tanulni. Engem viszont a festészet vonzott. Káldy Tibor festőiskolájában három évet tanultam. Utolsó évre iratkoztam át Örkényi Strasser iskolájába, ahol a tanárom Bernáth Aurél volt. Magyarországi tanulmányaimhoz tartozik még egy rövid idő Koffán Károlynál és Istokovics Kálmánnál.

— *Ha jól számolom az idő múlását, lassan 1944 lett. Az alkotásnál fontosabb lett puszta életed megőrzése...*

— Valóban. 1944 decemberében, amikor már egy zsidó számára a lehetetlenséggel volt határos az országot elhagyni, én regénybe illő történettel távoztam. Ne kérd, hogy részletesen elmeséljem, mert akkor két nap, két éjjel hallgathatod.

— *Pedig most már nem mondok le róla. Röviden, csak a főbb állomásait ismertesd menekülésednek, kérlek.*

— Te akartad... Szóval, hamis papírjaimat kiváló művészi tudással, különféle színű tintával, különböző írások utánzásával Koffán Károly készítette. Laczkó Mária lett a nevem, és debreceni születésű árvalány voltam. Razzia razziát ért, halomra fogták el és gyilkolták a zsidókat. Valaki azt mondta, a legbiztosabb búvóhely az oroszlánbarlangban van. Begyömöszöltek egy német katonai kórházba tisztviselőnek. A németektől kaptam most már hivatalos bizonyítványokat, fényképes papírokat. Családunk felvidéki volt. Édesapám Léváról költözött Budapestre, rokonaink továbbra is ott éltek mindaddig, míg valamennyiüket el nem hurcolták Auschwitzba, ahol elpusztultak. Ketten maradtunk édesanyámmal. Ő is hamis papírokkal bujkált, édesapám egy volt irodakisasszonyánál. Föltétlenül meg akartam menteni őt is, és elhatároztam, Svájcba megyünk. Először Pápára helyeztettem magam, egy másik német katonai kórházba. Itt szerencsém volt. Kértem, Bécsben szeretnék dolgozni. Feltettek egy katonai teherautóra, mint a németek egy dolgozóját. Így kerültem át a határon. Megkerestem azt a kórházi alakulatot, ahol ere-

detileg dolgoztam. Ez egy nem motorizált katonai kórház volt, és amikor az oroszok közeledtek, motorizált alakulattal cserélték ki, hogy gyorsabban tudjanak haladni. Őket pedig Bad-Harzburgba — Észak-Németországba — helyezték át. Mivel az itt dolgozókat mind ismertem, oda kértem magam én is Bécsből. Ez csak ugródeszka volt, célom eléréséhez, hogy Svájcba juthassak. Továbbra is Laczkó Mária néven dolgoztam, mint gépíró irodakisasszony. Teljes ellátást és fizetést kaptam. Fogalmuk sem volt zsidó származásomról. Szerencsémre, különleges szerencsémre volt egy munkatársnőm, egy rendkívül bájos, és hihetetlenül okos német nő. Ő ebben a városkában is lakott, amelyik körülbelül kétórányira van Hannovertől. A férje Wermacht-katona volt Oroszországban. A családról kiderültek a következők. Az asszony édesapja és nagybátyja is részt vett a von Staufacher-felkelésben. Mind a ketten öngyilkosok lettek. Így azután a legádázabb ellensége volt Hitlernek. Katolikus, férje pedig protestáns. A férfi később megszökött a Wermachtból. Lengyel katonák etették és bújtatták. Dezertőr volt. Katonaszökevény. Így azután nem lett a fölszabaduláskor semmi baja. Kolléganőm hamarosan rájött zsidó származásomra. Segítségével megismertem egy másik zsidó családot is, akik persze úgy tudták, magyar vagyok. Mégis, mert gyűlölték Hitlert és az egész náci rezsimet, azt szerették volna, hogy elmenjek az országból. Ahogy később tudomásomra jutott, ez a szerencsétlen házaspár, mikor már teljesen reményvesztett lett, öngyilkosságot követett el. Mindketten meghaltak. Én azonban az előbb említett barátnőmnek és nekik nagyon sokban köszönhettem, hogy megmenekültem. Ők dolgozták ki a tervet, hogy fogok Svájcba jutni. Persze a kórházból illegálisan nem szökhettem meg. A legközelebbi faluban azonnal elfogott volna a Gestapo. A külföldi állampolgár mindig gyanús egy háborúban, de én zsidó is vagyok. Tudtam, ezt nem tehetem, mást kell kitalálnom. Igen merész ötletem támadt. El kell jutnom az egész kórházkomplexum főorvosához. Ezredes volt, a legmagasabb katonai rangja is neki volt az alakulatnál. Főorvos és főkatona. Emellett angolbarát és zsidóbarát német — illetve bécsi. Persze, a szolgálati utat be kellett tartani, és így hozzá csak a főnökömön keresztül juthattam volna be. Semmiféle okot nem találtam azonban arra se, hogy a főnökömig, nem hogy a feletteséhez eljuthassak. Pedig be kellett kerülnöm. Kilestem, hogy biztonságát altisztek vigyázzák, akik ugyanakkor ebédelnek, amikor mi, az alkalmazottak. Van egy őrizetlen félórája... Ekkor egyedül van. Azt is megtudtam, hol lakik. Nekem is volt egy szobatársnőm, kolléganőm, akivel együtt jártunk ebédelni. Azt hazudtam neki, nagyon rosszul vagyok, itthon maradok, nem vagyok éhes. Szerencsére földszinten laktunk. Abban a percben, melyben elhagyta a szobát, kiugrottam az ablakon, és ész nélkül rohantam a házhoz, melyben a főnök lakott. Becsöngettem. Megrökönyödve kérdezte: — Ki az? Mondtam: Budapestről hozok üdvözleteket. — Nagyon jó barátnője volt ugyanis egy vöröskeresztes ápolónő, grófnő. Állandóan bejárt hozzá. Melanie-nak hívták. Velem is jóban volt, sokszor leült mellém az irodában. Mária kisasszonynak hívott. Gondoltam, a főorvos örülni fog, ha azt hallja, Melanie-től hozok híreket, üdvözletet. Hú, ennek valóban megörült, be is engedett azonnal. Csak odabent kérdezte, ki is vagyok én, hogy kerülök ide. Bevallottam, hogy egy dolgozója vagyok a komplexumnak. Erre azonnal felállt, mereven, és kérte a főnököm ajánlását.

— A főnökömnek nem mertem megmondani, hogy idejövök.

— Miért nem?

— Zsidó vagyok.

Erre halálfehérré változott, leült. Reszkető kézzel kérdezte:

— Mit akar tőlem tulajdonképpen?

— Hallottam, hogy ön angol- és zsidóbarát, s több zsidó is van a kórházban megbújva, hamis papírokkal. Szeretnék elmenni innen úgy, hogy ne fogjon el a Gestapo. Ehhez az kéne, hogy legálisan legyen szíves szabadságolni engem.

— Hová akar menni? Én életemben még ilyen bátor nővel nem találkoztam ugyanis. Bármely pillanatban keresztüllőhetném. Mégis, most nem tudok mást tenni, mint a bámulatomat kifejezni, és megígérem, hogy segíteni fogok, mert a bátorsága is megérdemli ezt. Hallani fog még rólam — mondta.

Én pedig visszasiettem az irodába. Még nehezebben, még lassabban teltek a napok, s az álmatlan éjszakák.

— *Jelentkezett végül is, ahogy megígérte?*

— Igen, vagy tíz nap múlva hívat a közvetlen felettesem. Megrökönyödve néz rám: — Hogy kerül maga a főnökhöz?!

Erre azt válaszoltam, fogalmam sincs, talán kérdezze meg őt.

Így azután bementem a legfőbb irodába, ahol rengeteg katona ült. Kiküldte őket. Bezárta az ajtót.

— Teljes szabadságolási tilalom van, de megtaláltam a módját, mit tudok most csinálni, mikor mindkét kezem meg van kötve. Egészen kivételes esetet kellett kigondolnom. Magának van egy vőlegénye, akit halottá nyilvánítottak. Később kiderült, hogy mégsem halt meg, hanem egy stuttgarti kórházban fekszik. Stuttgart nagyon közel van Svájchoz. — Elmondta a „vőlegény" nevét, személyi adatait, amit egy menyasszonynak tudnia kell. — Azon a címen, hogy a halottá deklarált él, adhatok magának tíznapos szabadságot. Kap egy Fahrscheint, utazási engedélyt is. Tudja, „mein Kind", hogy megölhetném, de a bizalmáért én is csak bizalmat kérek. Amint megérkezik Stuttgartba, bemegy az első vécébe. Megsemmisíti a papírjait. Elfelejti a nevét, a nevemet, a kórház nevét. Azt mondja, hogy egy kibombázott német menekült. Olyan nevet talál ki, amilyet akar, papírjai nincsenek. Fogalma sincs semmiről.

Eskü alatt ígértem meg neki, aki igen jóságos, 80 év körüli bácsi volt egyébként.

— *Bejelentetted a téged segítő német asszonynak és a zsidó házaspárnak, hogy mit intéztél?*

— Ezt természetesen nem, de azt megmondtam, hogy megszököm. Kétségbeestek. Mindenáron el akartak kísérni. Mondtam, árkon-bokron gyalog megyek, jobb lesz egyedül. Sajnáltam, hogy nem mondhatok többet, mert tudtam, napokig aggódva lesik majd, nem kaptak-e el. Legálisan ültem fel a vonatra, hogy megtegyem a körülbelül 1500 kilométeres, egyébként sem rövid utat. Most tizenhét napig tartott. Mert bombáztak közben — hála Istennek — az angolok és az amerikaiak. A vonatot is, amelyben ültünk, vagy az árokban hasaltunk. Találat is érte az egyik kocsit. Szerencsére úgy borult föl, hogy ki tudtunk mászni belőle. A kórházból hozott kekszeim, kétszersültjeim elfogytak. Éheztem, éheztünk. Végül is megérkeztünk. A sínek itt is az égnek álltak, az egész pályaudvar fölszaggatva, rettenetes állapotban volt. Az első utam, amint megígértem, a vécébe vezetett. Széttéptem, elfelejtettem mindent.

Ekkor a szabály az volt, hogy 75 kilométert utazhatott minden német

állampolgár szabadon. Ezen felül volt szükség a Fahrscheinra. Az a város pedig, ahová nekem patrónusaim tervei szerint el kellett jutnom, körülbelül 150 kilométerre volt. Itt már jelszóval kellett jelentkeznem az általuk megnevezett személyeknél, akik a földalatti mozgalomhoz tartozó partizánok voltak. Ott már minden rendben lesz, biztattam magam, de hát, hogy jutok el addig, hogy kerülök én innen Rottweil am Neckarba? Dél-Németországba. Mit tehettem, az első 75 kilométerre megvettem a jegyet. Horb nevű falu volt. Itt azután megvártam, amíg mindenki kiszáll a vonatból. Este volt. Sötét. Szerencsémre. Ez végállomás is volt. A vonatot lezárták. Addig én elbújtam a vécében. Mikor már mindenki kiszállt, a másik oldalon a kerítésig ódalogtam. Volt ott egy farakás, mely mögé bújhattam. Sőt, egy lyuk is volt a kerítésen. Így ki tudtam mászni. Bent voltam a faluban, anélkül, hogy az ellenőrzésen végigmentem volna. Megválthattam a 75 kilométeres jegyet ismét. A rengeteg éhezés után boldogságomban bementem egy vendéglőbe vacsorázni.

— *Hogy álltál anyagilag?*

— Rengeteg pénzem volt. Folyamatosan dolgozva kaptam a fizetést a teljes ellátás mellett. Otthonról is elvittem családi ékszereinket, és minden pénzünket. Nem volt gond miből vacsoráznom. Ettem is mindent, amit kapni lehetett. Majd megváltottam az új jegyet, s hamarosan ott voltam Rothweil am Neckarban. Egyenesen a megadott címre mentem. Becsengettem. Mondom a jelszót. Nem beengedtek — behúztak a lakásba. Forró fürdőt csináltak, megágyaztak, náluk alhattam. Reggel mondják, hoznak nekem papírokat, mint német kibombázottnak. Igen ám, de bármilyen jól beszéltem németül, volt egy kis akcentusom. Hiába, nem voltam német. De mit kezdjek akkor a német papírokkal? Összeült a családi tanácskozás és megállapították, hogy lengyel származású is vagyok. Beutenben beszélnek így, a határhoz közel. Maria Jackner lettem, aki Beutenben született. Új papírjaimmal és új Fahrseinnel, no meg egy Kadelburg nevezetű Rajna-parti kis hotelbe való beutalással elindítottak. Vonat nem volt, gyalog kellett menni. Tingenben egy öreg vasúti felügyelő ellenőrzött. Úgy néztem ki, mint minden más német menekült. Kibombázott német. Fejemen kendő, hátamon hátizsák. Hogy honnan jövök? Mondom, beuteni vagyok. — Tudod, milyen kicsi a világ?...

— *Azt mondta, hogy ő is beuteni?*

— Úgy bizony. Azt hittem, elájulok, s pláne, amikor megkérdezte, létezik-e még a Josephskirche? Honnan tudjam én, van-e ott egyáltalán ilyen templom?! Azért mégis gyorsan rávágtam: lebombázták. Majd csak mondok valamit, ha nagyon feszegeti. Azonban, ahogy jó földikhez illik, nem firtatott tovább semmit, de felajánlotta, mivel éjszaka volt, hogy elvisz magukhoz, van kiadó szobájuk. Valóban volt is az emeleten. Miután bemutatott a feleségének, felkísértek, s ott vészeltem át az éjszakát. Öreg bácsi volt, atyai gondoskodását reggel is folytatta. Rábízott az unokaöccsére, aki mint mondta, kerékpárral vár, és elkísér, hogy el ne tévedjek gyalog.

Látom ám, hogy egy fehér harisnyás Hitlerjunge vár rám. Még csak ez hiányzott! No, mondom magamban, Klári, most vigyázz, hogy mit beszélsz. Hallgatok inkább — gondoltam. Igen ám, de ő elkezdte:

— Miért van maga itt, mikor egész Németország összeomlott? Meneküljön. Menjen Svájcba, mindenki odamegy. Aki itt van, aki idejött, minden ember át akar jutni. Nekem pedig szerencsém van, mert át tud vinni a határon. A háború elveszett. Gyorsan, gyorsan, induljunk át azonnal.

Azt válaszoltam, ha a hazám senkinek sem kell, én akkor sem, semmi esetre nem fogom elhagyni. Ilyenekről ne is beszéljen, mert hallani sem akarom. Így jutottunk el Kadelburgba. Mondom a fiúnak, menjen, igyon egy sört. Addig bekopogtam a jelszóval a megadott házba. Kijött egy férfi, és közölte, nem tud elhelyezni. Az istállóban, a szalmában, a jászolban, az ágy alatt, az ágy fölött, a szekrényben és a szekrény tetején mindenütt menekültek vannak. Ezzel becsapta az orrom előtt az ajtót. No, most mit csináljak? A lábam alatt folyt a Rajna. Örvényes is, jéghideg is, mert március volt, de hát mit lehet tenni. Nagyon jó úszónak számítottam, és azt hiszem, bátor voltam valóban. Azonban, amíg ezen gondolkoztam, ismét megjelent a fiatalember, tudakolva, mi van a szállodával, mert ha nincs hely, akkor el kell menni, és csináltatni egy máshová szóló elhelyezési papírt. Ezt elég unottan mondta, de annál lelkesebben kezdett rá a már ismert lemezre:

— Miért nem megy Svájcba? Kell magának Németország? — darálja, csak darálja, hogy ne féljek semmitől, átsegít.

— *Kötélnek álltál végül is?*

— Mondom én magamnak, hogy vigyázz, meg óvatosan..., de azt is, hogy őrült vagy te? ez az, amit szeretnél, miért nem fogadod el, ha tálcán kínálják? Ő meg csak mondja, mondja...

— Van egy kis pénze?

— Hát egy kis pénzem van.

— Nem is kérnék sokat érte. Elvezetem a zöld határig, ez körülbelül 15 kilométer, ami nem a Rajna. Onnan aztán szépen átsétál. — Elég volt. Gondoltam, más lehetőségem úgy sincs. Valahogy majd csak lesz, hisz eddig is volt valahogy. Igent mondtam.

Azt mondta, menjek vissza a szállodába, ahol egy éjszakára biztos be fognak fogadni. Este 9-kor pedig vár a hársfánál. Addig elkísért. Elváltunk. Nyugodtan visszamegyek. Nyolc órakor azonban hallom, puskatussal verik az ajtót. Följelentett. A Gestapo két halálfejes tisztje jött értem. Hátba vágtak, jól megvertek. Feltettek egy direkt vonatra. Kettejük között utaztam a Rajna partján — bár megpróbáltam volna átúszni! —, s meg sem álltunk a bűnügyi rendőrségig, ahol átadtak, mint kémet. Mit mondjak, természetes, hogy két keresztkérdés után kiderült, német nem vagyok. Megmotoztak. A noteszem tele volt svájci, franciaországi, angol, amerikai címekkel. Egy angol fontot találtak nálam; no, ez nem annak a bizonyítéka, hogy ha már német nem, de legalább németbarát vagyok. Az fel sem merült, hogy zsidó vagyok, de rámsütötték, kém vagyok. Nyomozni kezdtek utánam. Kevés eredménnyel, mert hiszen 1945 márciusa volt, s kelepcében voltak. Közeledtek a franciák, az amerikaiak. Így azután belőlem akartak kiszedni valamit. Vertek. Ennem nem adtak. Kitalálták a kínzások, a lelki terror számtalan módját. Magánzárkában voltam, annyira veszélyesnek tartottak. Nem beszélhettem senkivel, mint szerencsésebb sorstársaim. A séták alatt tudtam csak egy-egy szót váltani az előttem állóval. Nekem is kellett dolgozni. Néha-néha ezért beküldtek hozzám egy nőt, aki megmagyarázta, hogyan kell azokat a szigetelőanyagokat csinálni, melyeket a V—1-hez és a V—2-höz készítettünk. No meg a híreket is hozta, hol tartanak, hogy közelednek a felszabadító csapatok. A legközelebbi város Immendingen volt, ahová már elérkeztek. A vallatásaim azonban továbbra sem maradtak abba. Annyit bevallottam, hogy magyar vagyok, és reménykedtem, reménykedtem. A legnagyobb reménykedés közepette bejön egy nap az inspektor.

— Behoztam a Bibliát, mert holnap reggel magát kivégzik.

— Miért? — dadogtam.

— Nem lehet a nyomozás végére jutni, de az anélkül is biztos, hogy maga kém. A kémeket pedig ki kell végezni. Minden kémet kivégeznek — ezzel egyedül hagyott.

Azért ahhoz mégiscsak nagyon fiatal voltam, hogy meghaljak. El nem tudom mondani annak az éjszakának sötét vívódásait. Jobb erről nem beszélni.

Reggel lett. Rettenetes állapotban voltam, mikor kinyitották a cellám ajtaját. Most visznek kivégezni. De nem... Megáll egy civilbe öltözött férfi, és megszólal:

— Maga pakolja össze a holmiját és menjen, mert szabad!

Nagyon földühödtem: — Ez a kínzás legújabb fajtája? Essünk túl rajta! Ha ki akarnak végezni, nosza, induljunk, essünk túl rajta. Minél előbb, ne is lássam az egészet!

— Nem hiszi el?! Nyitva hagyom a cella ajtaját, és kész.

Azzal elment. Reszkető lábakkal támolygok az ajtóhoz, kinézek a folyosóra, ahol egy szürrealista kép tárul elém. Az összes cellaajtó nyitva van a hosszú börtönfolyosóra. A folyosó végén egy faliszekrény, már teljesen üres, csak az én hátizsákom áll benne, sajnos, az is teljesen üres. Az ékszereim, a pénzem, az élelmiszerjegyeim, mindent elvettek tőlem, csak a puszta életemet hagyták meg. Ezzel a szegény puszta életemmel mentem ki az utcára, a szakadó esőbe, a dermesztő hidegbe. Ott támolyogtam, fogalmam sem volt, mi történt.

Egyszer csak a túlsó oldalon, a járdán, megpillantottam egy csoport franciául beszélő, csíkos ruhájú fegyencet. Odamentem hozzájuk. Lám, mire volt jó a franciatanulás! Kérdezem tőlük, meg tudnák-e mondani nekem, hogy mi történt? Rámnéznek.

— Te jó Isten! Honnan jön maga? Hogy néz ki maga? és egyáltalán...

Szóval ők kezdtek azonnal kérdezgetni. Képzelheted, hogy néztem ki. A tekintetükből láttam, hogy rettenetesen. Azt válaszoltam, magyar vagyok.

— Hű, az nem jó — mondták —, mert a magyarok a németekkel együtt elvesztették a háborút. Francia lesz. Olyan kitűnően beszél franciául, hogy maradjon közöttünk.

Egy kis akcentusom franciában is van. Persze, messze nem annyi, mint németben, ezért dél-franciának, nizzainak neveztek ki. Kész, ezzel el volt intézve. Egyébként, helyzetünket tekintve, teljesen egyformák voltunk. Nekik se volt sem ennivalójuk, sem pénzük. Elindultunk. Gyalogoltunk vagy 15 kilométert. Elértünk egy zöld határhoz, ahol híd ment át a Rajnán. Megérkeztünk Nomenslandra. Senkiföldjén voltunk, már nem Németországban, de még nem Svájcban. Egy kiszáradt folyómeder felett egy hídon. Azon a hídon rajtunk kívül még körülbelül 3000 ember volt. Oroszok, szlávok, csehek, svédek, franciák — mindenféle nemzetségűek, amit csak el lehet képzelni. Hadifogoly katonák, politikai foglyok, mindenféle foglyok. Zsidó, ebben egész biztos vagyok, én voltam az egyetlen, azon a hídon. No, de ezt az én jó franciáim sem tudták.

Előttünk volt a svájci sorompó. Átláttunk hozzájuk. A pirospozsgás, jóllakott katonák nyugodtan sétáltak fel-le. Ők is átláttak miránk. A kiéhezett, lerongyolódott, alig támolygó, haldokló szerencsétlenekre. Hagyták az embe-

reket éhenhalni, a szemük láttára. Semmi ennivalónk nem volt. Akkor már három nap, három éjszaka nem ettem. Az eső állandóan zuhogott. Átfáztam, lázam volt. Tüdőgyulladás. Elájultam. Az utolsó pillanatokban fél füllel hallottam, a svájciak kiáltását: — Seulement france (csak franciák), seulement france... — hogy jöhetnek. A francia ugyanis csak tranzit volt. Mentek tovább hazafelé, azonnal elhagyva Svájcot. Csak keresztülutaztak.

Mit tettek ekkor velem? Egyikük hátára vette a hátizsákom, másik kettő pedig vállára engem, az ájult magyart. Életemben nem tapasztaltam ilyen bajtársiasságot, ilyen fantasztikus barátságot, emberséget — sem azelőtt, sem azóta. Meg kell azt is jegyeznem, hogy fiatal voltam, nő, és mindennek dacára szép is. Ők pedig kiéhezett férfiak. Egyik sem nyúlt hozzám egy ujjal sem, még csak kísérletet sem tettek erre. Az embert, a bajbajutottat, a sorstársat látták bennem, soha nem a nőt. Csodálatosan viselkedtek. Nekik köszönöm az életemet. A francia ezért kedvenc népem ma is. Nem igaz, hogy nem vendégszeretők, nem igaz, hogy nem kedvesek. Mindent megcáfolok. A kulcsot kell megtalálni hozzájuk. Ismerni kell a nyelvüket, a mentalitásukat, ha ezt az ember tudja, akkor a legdrágább a francia nép, amely létezik a világon.

No, de folytatom a történetemet. Ájulásomból egy facölöp alatt kezdtem föleszmélni. Követtem tekintetemmel föl-föl, egészen az égig. Megpillantottam, hogy svájci zászló ázik rajta a továbbra is szakadó esőben. Tehát svájci földön vagyok, ahová hónapok óta jöttem-jöttem, bízva, reménykedve. Óriási volt a megrázkódtatás, a felszabadult örömöm: végre, végre! Nem mondom, hogy fölugrottam, de összeszedtem szegény csontjaimat, sírva föltápászkodtam, s odamentem az én jó franciáimhoz. Megmondtam nekik, amit német földön még a háború befejezése után sem mertem kimondani: — Zsidó vagyok, és óriási élmény volt az egész, amit idáig irántam tanúsítottak. Meg, hogy: köszönöm, köszönöm.

Azt felelték, most aztán még inkább kalapot le a bátorságom előtt, s hogy még nagyobb tisztelettel vannak irántam. A svájciak feltettek egy vonatra valamennyiünket, s elindítottak. Kezdetben azt hittük, már a francia határra visznek. Nagy volt a boldogság. Együtt sírtam velük, együtt énekeltük a Marseillaise-t. Zokogott az egész társaság.

Utóbb kiderült, Schaffhausenbe visznek, negyvennapos karanténlágerbe, először. Különféle járványok, betegségek hordozói lehettünk, ezeknek a széthurcolását volt hivatott megelőzni a negyvennapos zárlat. Ez is letelt. Elbúcsúztam megmentőimtől, ők hazaindultak, én maradtam a lágerben.

Április 21-én léptem be Svájcba, a háborúnak hivatalosan május 9-én lett vége, de én október 5-ig lágerben maradtam. Ennek az volt az oka, hogy nem volt pénzem. Ha egy bizonyos letétet, kauciót tudtam volna fizetni, kiengedtek volna. Így azonban hosszú hónapokon keresztül, mondhatom, többet szenvedtem, mint a német börtönben. Rettenetesen bántak velünk. Férges, rühös, koszos menekültekként kezeltek, s minden lehetőséget kihasználtak arra, hogy az orrunk alá dörgöljék: örüljünk, hogy befogadtak, köszönjük meg, hogy tető van a fejünk fölött. Ismétlem, iszonyatosan nehéz, borzalmas volt. A jó szándékú svájci polgárok küldtek a lágerbe csokoládét, szardíniát, tejkonzervet, húst, amit arra szántak, hogy ingyen osszanak ki ezek között a kiéhezett, legyengült, beteg szerencsétlenek között. A katonák ezt nem tették, pénzért adták, ők nyerészkedtek rajta. Sokat tudnék erről mesélni.

— *Kellemesebb élményeid, tapasztalataid nem voltak a svájciakkal?*

— Természetesen, miután hat és fél évig éltem Svájcban, nagyon sok pozitív élményem is volt. Nem akarom, Isten ments, a svájciakat rossz fényben feltüntetni. Mindenesetre ez nagyon rossz korszaka volt az életemnek.

Na most, hogy kerültem ki a lágerből? Az történt, hogy levelet írtam a genfi főiskolára. Megírtam, hogy én ennyi és ennyi idő óta dolgozom, és vegyenek fel. A főiskola dékánja válaszolt. Csodálatos levelet kaptam. Azt csak később tudtam meg róla, hogy norvég, valamikor ő is betelepedett az országba. Sugárzott belőle a megértés, jóság és szeretet. Rég nem volt részem az effélében. A lágerparancsnokot nem érdekelte, milyen képzettségem van. Vécépucolásra, súrolásra, vasalásra, mindenféle szörnyen nehéz fizikai munkára használtak. Hallani sem akart arról, hogy elutazhassam a dékán által jelölt időben felvételi vizsgázni.

Pénzem pedig nem volt, hogy megválthassam a húszfrankos vasúti jegyet Lausanne-ból Genfbe. Kértem tőle kölcsön, mert meg tudtam volna adni, ha a különféle menekülteket segélyező szervezetekhez fordulok, akik pénzzel is próbáltak volna bennünket segíteni. Meg kellett írnom a dékánnak: nincs miből oda- és visszautaznom. Postafordultával kaptam tőle ötven frankot, saját zsebéből adta, s néhány újabb biztató sort: induljak.

— *Miért kellett Genfbe utaznod, s főleg miért onnan vissza a lágerbe?*

— Fölvételi rajzokat kellett készítenem, hogy valóban alkalmas vagyok-e a főiskolára. Tökéletes idegroncsként érkeztem a felvételire. Kezeim kisebesedve, bedagadva a nehéz munkától. Mikor a jóságos öreg bácsit, a dékánt megláttam, hisztériás rohamot kaptam. Sírtam, zokogtam, hogy itt vagyok, de hiába, mert ilyen állapotban, ezekkel a kezekkel nem fogok tudni rajzolni. Vigasztalni kezdett. Biztatott. Megígérte, hogy nemcsak az ő felelősségére, de az ő vendégeként is vagyok most itt. Fölvitt a lakásába, rábízott a feleségére. Mondta, két napig evés, alvás, idegnyugtatók. Ezután minden eszközt meg fogok kapni, ami szükséges a rajzoláshoz. Igenis, meg fogom tudni csinálni a felvételi rajzokat.

Így is történt, de ezt csak a házaspár aggódó, gondoskodó szeretetének köszönhetem. Isten áldja őket is, haló poraikban is.

Otthagytam a rajzokat — egyébként fejeket kellett ábrázolnom, s visszaindultam a lágerbe. Nem sok reménnyel, mert ösztöndíjkérelmeimet sorban elutasították a segélyszervezetek.

Azután ismét jött a várva várt levél. A dékán úr — aki ekkor már valóban nagyon megszeretett — közölte, hogy rajzaim alapján a IV. évfolyamra — az utolsó évre — vettek föl. De mit ért volna ez, ha nem verekedte volna ki hozzá az ösztöndíjat is?! Így hagyhattam el a tábort, s kerültem Genfbe, ahol körülbelül három évet éltem.

— *Hová kerültél ezután?*

— Zürichbe mentem, itt körülbelül három és fél évig voltunk. Már többes számot mondok, mert itt ismerkedtem meg a férjemmel. Baum Imrének hívták, budapesti származású volt. Kiváló muzsikus, akit Ernest Ansermet hozatott ki. A Rádiózenekar kürtöse, zeneszerző is. Bartók és Kodály növendéke. Házasságkötésünk után, hamarosan szerződést ajánlott neki az Izraeli Filharmónia. Elfogadtuk, főként azért, mert a szüleit is szerette volna kihozatni, akik akkor Budapesten éltek.

Mikor elhagytuk az országot, örömkönnyeket sírtam, pedig ezzel elvesztettem az addigra már megszerzett jó néhány jogomat.

— *Neved is volt már ekkor ott, gondolom, s azt is otthagytad.*

— Természetesen, de inkább kapsz tőlem egy katalógust, abban nézd meg, hol, milyen kiállításokon szerepeltem. Arra nem vagyok hivatott, hogy kritikát is mondjak műveimről. Viszont szívesen beszélek arról, milyen problémák foglalkoztattak és foglalkoztatnak a festészetben.

Mindig vonzódtam a monumentális művészethez. Freskót is tanultam Genfben. Készítettem is egy 8 és egy 12 m²-est Zürichben. Izraelben a klimatikus adottságok miatt majdnem lehetetlen freskót csinálni, mégis, mikor 1955-ben olaszországi tanulmányúton voltam, a Ravennai Akadémián Orselli professzornál elvégeztem egy ilyen kurzust. A monumentalitásról nem tudtam lemondani. Ha nem lehet freskó, oldjuk meg más formában. Elhatároztam, üvegablakot fogok csinálni. Készülnek is folyamatosan, 1956 óta a képeimmel párhuzamosan. Nem számít, hogy más kifejezési mód, más anyag. Folynak az építkezések országszerte. Középületek, zsinagógák, múzeum. Amerre jársz, figyeld az ablakaimat. Szeretem őket készen is, s élvezem, míg készítem.

Ami festészetemet illeti, amikor tanulmányaimat befejeztem, posztimpresszionista-szerű volt. Igazabb, ha azt mondom, még nem volt karaktere. 1960—64 között egy absztraktnak nevezhető korszakom volt. Ezután jött a nagyon nagy élmény, Izraelben talán a legnagyobb: a sivatag. Viszonyulásom a sivataghoz találkozásunk pillanatában sorsszerűen eldőlt. Európai lévén csak könyvekből olvastam a sivatagról. Ismereteim meglehetősen felületesek voltak. Mikor először életemben utaztam a sivatag felé, tágra nyílt szememmel ittam magamba minden látnivalót. Elsőként a növényzet zöld foltjainak fokozatos csökkenésére, majd eltűnésére lettem figyelmes. Megmagyarázhatatlan, de a növényzet elfogyásával egyenes arányban nőtt bennem az izgalom. Az izgalom, ami, mikor már csak a sárgás homokot, a szokatlan alakú dombokat és hegyeket láttam, extázissá fokozódott. Azt hittem, kiugrom az ablakon és nem bírok magammal. Kapkodtam ceruzáért, vázlatkönyvért... Rájöttem, jobb lesz a fényképezőgép. Nagyon gyorsan utaztunk, hogy fogom én ezt magamnak megörökíteni? Azonnal tudtam, ide vissza kell jönnöm. Jöttem is. A Természetbarát Egyesület hat-hét napos kirándulásokat szervez. Mindenki saját felelősségére vesz részt ezeken. Előre bocsátják, hogy nehéz, kellemetlen. A csillagos ég alatt, hálózsákban fogunk aludni. Jöhet kígyó, jöhet skorpió. Sőt, meg is csíphet. Borzalmas meleg, borzalmas szárazság van. Állandóan inni kell, ha van mit. A sivatag törvényei kemények. Több ilyen utazáson vettem részt homoksivatagban és sziklasivatagban egyaránt. Kétféle sivatag, ezer arccal. A teremtés nekünk ajándékozott csodája. Sehol ilyen döbbenetes mértékben nem találja szembe magát az ember a természet őserejű alkotó és formáló dinamikájával, sehol nem kerül ilyen közelségbe a megfoghatatlan Isten fogalmával, sehol nem döbben annyira rá, hogy milyen jelentéktelen, kicsi és tűnő porszem a világegyetem óriási dimenzióiban. Ez a felismerés néha nyomasztó, és az egyedüllét vagy elveszettség szomorú érzését keltheti, sötét gondolatok, félelmek lehetnek úrrá. Ezért félnek sokan tőle. Az én szememben azonban minden azonnal megelevenedett. A sziklákban élő fejeket láttam, kiszáradt fatörzsekbe állatokat, embereket képzeltem. Megszületett egy sorozatom: aktok a fatörzsben. A másik hasonlót a sziklasivatag ihlette. Életre keltettem a sziklákat, emberek születtek belőlük. Megmozdultak. Élnek.

Volt egy csodálatos utazásom Brazíliában és Hawaiban. Dús növényzet, dzsungelek. Jeruzsálem pedig, amint láthattad, teljesen száraz város, szinte egyáltalán nincsenek növények. Összeházasítottam a kettőt, ez is egy sorozat lett: Jeruzsálem a brazíliai dzsungelnövények között.

Belehelyeztem Párizst is a sivatagba. Ez igen nagy érdeklődést keltett. A kiállításról azt írták a kritikusok, hogy Párizst már mindenféleképpen látták, de a sivatagban még nem.

— *No meg más is, gondolom. Föllapozhatom ezt a kiállítási katalógust is?*

— Tessék, nézegesd...

— *No, hiszen már a második mondattól döbbenetes: „Szilárd Klárának, mint a hajdani prófétáknak, sikerült menedéket találnia a sivatagban, s ott véghezvinni a valóság metamorfózisát. Valóban, csupán ennek a sivár vagy vad univerzumnak a fenséges magányában lehetséges titkos és isteni gondolatnak a revelációja. Ezek a revelációk elbűvölnek, megragadnak."*

— Csak nem akarod az egészet ismertetni?! Folytassuk inkább kicsit az életem további történetével. Ott tartottunk, hogy boldogan éltünk és dolgoztunk itt Izraelben. Ebbe a házba a hatnapos háború előtt öt nappal költöztünk. 1970-ben hirtelen meghalt a férjem. Álmában érte az agyvérzés, fel sem ébredt. Neki a lehető legszebb halál — bár nagyon korai, ötvenöt éves volt — de nekem...

Szerencsére 1971-ben látogatóba jött Izraelbe Rózsa Péter kerámikus és szobrász. A húgát, Rózsa Marika színésznőt kereste fel. Megismerkedtünk. Nagyon nagy szerelemben, szeretetben élünk már tizenhat éve. Összetart a közös hivatás, az egyforma érdeklődés. Talán legjobban őt is a monumentalitás vonzza, az Építési és Fejlesztési Minisztérium megbízásából készült műveivel itt is találkozhatsz. Például, ha megnézed Tel-Avivban az Ichud Shivat Zion zsinagógát, benne az üvegablakaimmal, mellette láthatod Péter 4 méter magas, cementből készült Chanuka-gyertyatartóját.

Speciális technikát alakított ki a kőnyomásban is. Nagyon érdekesek a selyemnyomásai. Már Los Angelesben elkészítette Klee, Picasso, Ribera műveinek ilyen reprodukcióit. Nagyon jó nekünk együtt élni és alkotni.

Tudod, ha végiggondolom az életem, nem volt könnyű, de szép volt. A legsötétebb pillanatokban is hittem, van kiút, vannak jó emberek, az élet pedig... „mindenkinek különleges szent örömmel jön". A világ, úgy ahogy van, csodálatos és elbűvöl. Kicsi gyermekkorom óta érdekeltek az univerzum titkai. Minden asztrológiai és asztronómiai könyvet elolvastam, amihez hozzáfértem. Egy szép napon rádöbbentem, ezt meg kell próbálnom le is rajzolni. A planétákat, mintha bennük volnék. Megfesteni a világűrt, mert még nem festette meg senki. Érdekességként említem, hogy mennyire értő, segítő társam ebben is Péter, aki 1958-tól kezdve az Apolló-, Hold-program (NASA) technikai rajzolója volt, amíg el nem hagyta Amerikát.

— *Az érdekfeszítő beszélgetés, a házi tárlat látogatása után, a megígért tengeri fürdés előtt, engedj meg még egy kérdést. Szeretnél-e kiállítást Magyarországon?*

— Nagyon. Azzal kezdtem, hogy előbb voltam hazaszeretetben, öntudatosan nevelt magyar, mint zsidó. Édesapám emlékének is boldogan tisztelegnék hazájában egy kiállítással.

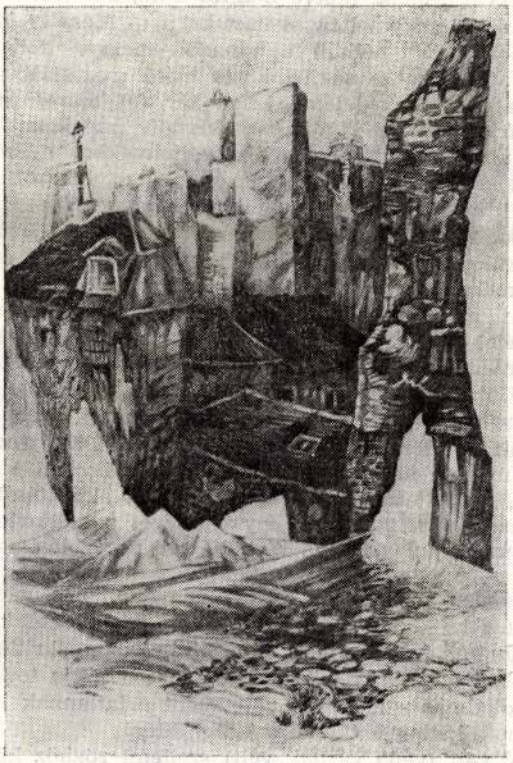

KRITIKA

„A literatura örök respublica"

BISZTRAY GYÖRGY: KANADAI MAGYAR IRODALOM

Bisztray György módszerét két szóval jellemezném: radikális és elmélyült. Nemcsak a magyar—kanadai irodalmat ismertető kötet született meg ezzel a könyvvel, hanem egyúttal annak — ha nem is elfogulatlan, de kétségbevonhatatlanul műértő — kritikája is. Bisztray szemérmetlenül söpri félre figyelme fókuszából a dohos, álmos iro*dalmot*, bocsánatkérést mellőző nyerseségéhez csak Kemenes Géfin Lászlónak a kritika feladatáról írott (az Arkánum 2. számában megjelent) tanulmánya hasonlítható. Ennyit előlegül.

Természetesen a könyv nem „csak" irodalomról íródott; szót kapnak benne népünk nagy „sorskérdései", ahogy ezt mostanság „mélymagyarul" fogalmazni szokás. Könyvét áthatja a fontos felismerés, hogy e három kérdés: mit jelent *magyarnak* lenni, mit jelent magyar *írónak*, illetve magyar *emigráns* írónak lenni, hetedíziglen összefonódik. Ezzel a felismeréssel tágas eget borít (a Mészöly Miklós argógyűjtésében olvasható „kupoladuma" nélkül) a kanadai—magyar irodalom látszatra szűk „háztáji" parcellája fölé. Az *egy*ség, a közös csíra megtalálása biztosítja a téma spirális gazdagodását. Bisztray leleményesen tár fel összefüggéseket ultraibolyaszálakkal kapcsolódó evidenciák között — a kérdőív pszichoanalitikus jellegében is megmutatkozik ez az előítéletek helyett utósejtelmekkel működő képzelet, mely érintkezési pontokat *kép*es *kép*ezni ősfélreértések szigetei között.

A magyar identitástudat zavarai az összefüggések hálózatának egyik göbébe csomósodnak az irodalmi modernség problémáival. Hamvas Béla idilli népnek nevezi a magyart, Berzsenyit pedig a méhes filozófusának „Dél és Nyugat géniusza" című írásában. „A méhes a meditáció helye... Ez a délnyugati táj egészében félig alvó: csábít és altat, mint egy szunnyadó szirén..., a méhes az ébren alvás helye... Alig emberi élet ez már így..." Délibábdédelgető (ön)kritikátlanság, tespedés, illúziók, a létezés archaikus mosolya. Következésképp: konzervativizmus. A tétlenek kalózfantáziája hősi nagyságáról ábrándozhat: „such as trust, loyalty, flamboyant heroism and fatalism", e nemes (hogy mennyire *„nemes"*, az a magyar történelemből messzire kihallik..." nemzeti karakterben lelve föl kudarcaink álmagyarázatát és gyógyírját. Ez a magyar nemzeti mentalitás többre becsüli a szárnyas költészetet az elemző prózánál, a finálét cselekvő összecsapások aktivitásában kiforró drámánál, többre a népiesek „tőrőlmetszett" egyszerűségét a széttartó ellentmondásokból összeötvözött urbánus komplexitásnál. A költészet nagyzolási vágyában a politikai útmutatás, az erkölcsi példaadás koturnuszáról (hordó)szónokol, nemritkán művészi áttételesség nélkül éppen azoknál, akiket „legnagyobb" jelzővel illet irodalomtörténetünk, mert a költészet (→ irodalom) nálunk nem lehet esztétikai „action gratuite", hacsak nem akar bűnösen felelőtlennek minősülni. Az ún. „kritika" (az a fajta, amit Bajza József a „szolgai csúszás lelke"-ként jellemzett) szítja tovább ezt az önrisználó negédességet, ami alkalmas a magukat váteszként ártatlannak képzelőket ártalmatlanná, más szóval politikailag hatástalanná szelídíteni.

Az otthon vérré vált (védő várnak vélt) szellemi röghöz kötöttség (fixáció egy hamis nemzeti portréhoz és egy pennával lovaggá ütött költői felséghez) fogja az emigrációban megteremteni az izolációra görcsösen törekvő „tokbabújt embert", aki kötelékeit elszakítva sem képes az inspiratív másság forrásvizében felfrissülni. Visszahúzó hagyományoktól hátrányos helyzetű emigránsként és szándékolt — vagy

sokat. Tudta, hogy „egy rendkívül homogén társadalom alakult ki, egyneműbb, mint a világ bármely eddigi társadalma". „A tömegek lázadásaként elsiratott kiegyenlítődésben olyan alap készül az emberek testvériesülésére, amilyenről régibb korok az emberszeretet rohamaiban nem is álmodhattak" — jegyezte meg róla.

Ezzel a történelmi vállalkozással, „az életben újakat kereső nagy emberi érdekekkel" próbálta azonosítani már ekkor magát. Ahogy a *ha most lennék fiatal* kérdését önmagának feltéve írta: „az adott szocializmus fölött ... nem egy tökéletes plátói szocializmus eszméjét próbálnám megcsillogtatni, hanem lentről, a szívemben hordott Jóügy felől próbálnám úgy átjárni, hogy minél jobban hasonlítson rá". S a kommunista párt hajdani, éles hangú, kemény bírálója a *Levél egy kultúrpolitikushoz* segítő tanácsait rótta már papírra. A meglévő szocializmus otthonosabbá tétele volt a törekvése. Gondolataira éppen ezért oda kell hogy figyeljen (45 előtti írásainak torzult, igaztalan kritikája ellenére is) az a szocialista társadalom, amely a maga korábbi egyoldalúságait meghaladni vágyva, a maga „középkorából" a szocialista „reneszánsz" irányába menve, a személyiség kérdéseit — a szocialista demokratizmus problémáját — hozza előtérbe. Tanulságot jelent számára nem egy Németh László-i gondolat. Hiszen arra törekedett ez az író egész életében, ami a mai szocializmusnak is egyik legfontosabb célja, hogy otthon érezze magát az egyén egy közösségi rendben, hogy végbemenjen közösségi elvi alapon állva a személyiség minél teljesebb kibontakozása, hogy ne az alá-, de a mellérendelések társadalma legyen a szocializmus, Németh László-i „nagy család" szinte. Olyan társadalom, melyben „a kínálkozó keretek — ahogyan írta —, a közös, nagy család, mint egyre nagyobb családok foglalnák magukba egymást, föl az államig, a közös nagy családig". A személyiség problémáját fontosnak látva a szocializmus egyik legfőbb tartalmi kérdését — a mindenfajta elidegenedést tagadó otthongondolatot — Németh Lászlónál mélyebben, szebben senki sem értette.

(Folytatjuk)

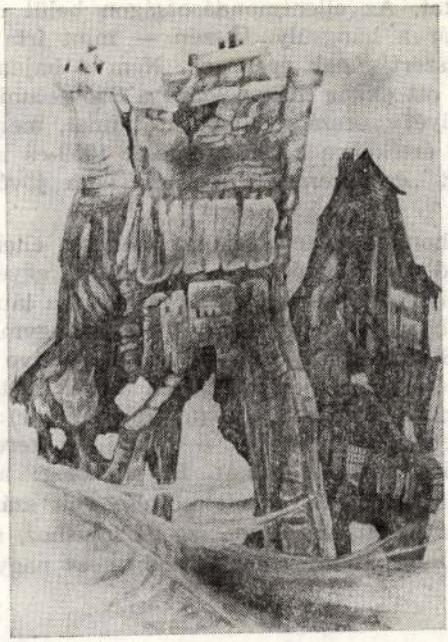

élt. Vonzották a társadalom megváltoztatására törő mozgalmak, így a népiesek, s kiváltképp vonzotta a szocializmus. A bírálat mellett (többnyire parentézisként, az elmarasztaló mondatba beszőve) mindig ott voltak az elismerés és a tisztelet szavai. A szocialista törekvések „erkölcsi tisztaságát", „ellenállhatatlan belső igazságát" mindig hangoztatta. „A bölcsesség és az emberség" parancsolta ezt így számára, hiszen nagyon jól tudta, hogy „új tömegek tolongnak jogosan az élet magasabb fényébe", s a szocializmus ennek összegzője. Meggyőződése volt, mint *Messziről* című cikkében írta: „A magyarság mint nép ... csak a szocializmustól várhat könnyebbedést." S a kommunizmusról a benne élő ellenérzések ellenére is úgy vélekedett, mint ami „mégis meghívó nagy erőfeszítésekre". S ő, akiben a Nyugat-tisztelet olyan erővel vont Kelet, illetve Bizánc felé határt, mind inkább s mind teljesebben vállalta Kelet-Európát. Közösség és személyiség dialektikáját, ellentétpárját feloldatlanul egymás mellett hordva egyszerre volt a szocializmus bírálója s híve. „Szelleme összetevői közt" tartotta azt számon, vitázva is vele. Mindig annak „drukkolt" — határozta meg hozzá viszonyát.

Ha nem is marxistának, de szocialistának vallotta magát már 1945 előtt is mindig Németh László. „Most a szocializmus átmeneti visszaesésének az idején megírhatom — hangoztatta például 1936-ban —, hogy a szocializmus minden nagy kérdését osztottam és osztom". „Engem a támadások s bizonyos ellenszenvem a marxizmussal szemben sosem idegenítettek el a szocializmustól" — jegyezte meg másutt. 1945 utáni szocializmushoz való viszonya nem fordulat volt így, de szerves fejlődés: egy ellentmondásos viszonynak az új történelmi élmények hatása alatt végbement továbbgondolása. Korrigálódott ennek során a korábbi — a „harmadik út" jegyében történt — éles, merev elhatárolódás. Így volt ez már rögtön 45 után s az ötvenes években — a félreszorítottságban, de még inkább a huszadik kongresszus szellemében tovább fejlődő szocializmust maga körül látva. Ha a marxizmust nem is tette sosem magáévá (idegenítette a materializmus filozófiája s az osztályharc eszméje), mégis módosult a véleménye róla. Vállalta az ezen elvek alapján létrejött társadalmakat. Az ellentmondásosságon belül nem a tagadásra, de az igenekre esett már a hangsúly. Hiszen — mint írta — „a szocializmust, mint gazdasági rendszert jónak éreztem". Nem a hajdani Bizánc holt, dermesztő formáit látta ott ekkor már például a Szovjetunióban, de a jövő társadalom egyik műhelyét: „országnyi laboratóriumot, melyben a jövő készül". A pozitívumokra, az értékekre kívánt figyelni 1959-es moszkvai útján. Nem úgy ment oda, mint „egy konkrét országba": „a jövő lehetőségek tájait" kereste.

S így volt ez itthon, Magyarországon is. Annak ellenére, hogy meg nem értés, mellőzöttség, sőt üldözöttség volt 56 előtt az egyéni sorsa, ekkor sem csupán a történt hibákra, bűnökre figyelt: meg tudta látni a vívmányokat is. Működött az etikai objektivitás: el tudta választani egymástól a politikai és a társadalmi mozgást. S az előbbi tévedéseit, bűneit elvetve is, az utóbbira mégis igent mondott. Nemcsak az ellenforradalom alatti, bátor, vállaló cikke, a *Pártok és egység* tanúskodik erről, de (áttételesen bár) 1953-ban írt *Galilei* című színműve is. Nem azonosította az ő Galileije a keresztény világot és az inkvizíciós, középkorias pápai politikát. Ellenkezőleg: azzal szembefordulva épp a keresztény világ védelme, tökéletesbítése volt számára a cél. Így viszonyult Németh is az adott, valóságos szocializmushoz, s így szemlélte a 45 utáni magyar életet. Észre tudta venni a végbement nagy társadalmi változá-

Minden az előző napi mozdulatlanságban. Rosszat sejtettem. Nem kutya, hogy elkóboroljon. Mentem a rendőrkapitányságra. A személykutató iroda csak hétköznap tart nyitva. Harmadnap, ahogy nyílik az információs hivatal, első vagyok a kérdésemmel.

Öreg, pápaszemes vöröskeresztes nővér matat a szürke papírlapok között.

— Mondja még egyszer a keresett nevét?

— Mangár János.

Hamar odatalált.

— Mangár János hadirokkant, szombatról vasárnapra virradóra Bruckner vaskereskedő üzlete előtt a falnak dőlve megfagyott. Teteme a Derma barakkkórház halottas házában. Temetéséről később.

— Rokona volt?

— Tanyacsőszöm.

— Úgy. Vállalja a végtisztességet?

— Emberem volt, nem kutyám. És bűnöm, hogy nem hívtam be karácsony estére a házamhoz. Most is élne.

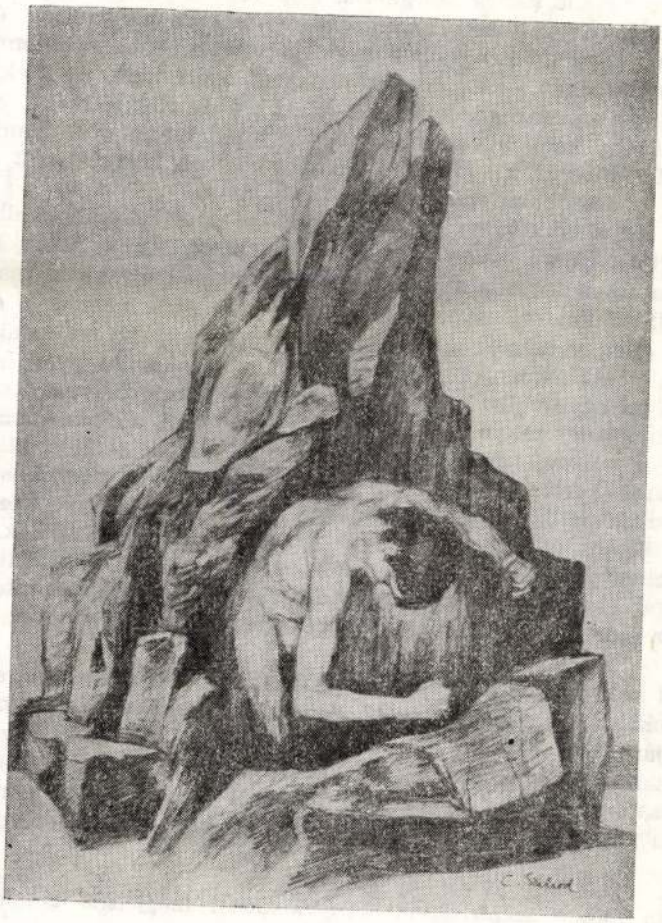

TANULMÁNY

KIRÁLY ISTVÁN

Németh László gondolatvilága*

I. rész

AZ ELLENTMONDÁSOK ÍRÓJA

Az életműkiadás eddigi köteteiből kimaradt, a még meg nem jelent *Sorskérdések*ben sem szereplő Németh László-írásokat gyűjtötte össze ebbe a kötetbe Grezsa Ferenc tudósi szorgalma. Épp vegyes jellegénél fogva legtöményebben mutatja ez a kötet Németh László enciklopédizmusát, érdeklődése sokirányúságát. De legtöményebben mutatja világképének problematikusságát — ellentmondásosságát — is. Hiszen nemcsak azért nem jelentek meg ezek az írások eddig a sorozatban, mert sok köztük a „melléktermék", az alkalomtól megkívánt, egy nagy író esetében mégis mindig számon tartandó esetleges írás — karcolat, interjú, kis cikk stb. Számos esetben közrejátszott a meg nem jelentetésben az írásokban rejlő eszmei probléma.

Az 1945 előtti cikkekben ott kísértenek például a legtöbb ellentmondást s vitát kiváltó Németh László-művel, a *Kisebbségben*nel rokon gondolatok: fellelhető bennük a társadalmi kérdések helyenkénti elrasszizálása. Az imperializmus faji-etnikai jelszavakkal történő nyomására nem egy esetben hasonló típusú ellennyomás felelt, s bekerült írásaiba ez az eszmekör. S ott kísért ezekben a cikkekben, tanulmányokban a sajátos, magyar harmadik út illúziója is, s mi együtt járt vele: az idegenkedés a marxizmustól s a szocializmus és a munkásmozgalom adott formáitól, így nem utolsósorban a kommunista párttól s a Szovjetuniótól. S jelen van bennük a sajátos, pusztán erkölcsi megújulásra korlátozódni vágyó Németh László-i romantikus antikapitalizmus, a kultúrkritika irracionalizmusa. A 45 utáni írások közt pedig ott vannak az 1956-os ellenforradalom napjaiban keletkezett cikkek, melyek az események ellentmondásos jellegét a kor sajtójában egyedülálló tisztánlátással és bátorsággal érzékelve is, mégis elsődlegesen nem a visszarántó ellenforradalmi, de az előrevivő forradalmi jelleget érezték meghatározónak az eseményekben.

Mi teszi szükségessé mégis — a felsorolt vitakérdések ellenére is — ezeknek az írásoknak a megjelentetését? Mindenekelőtt a nemzet egyik klasszikus írójának kijáró tisztelet. Esszék, tanulmányok adják a kötet nagyobb részét, s Németh a maga reprezentatív műfajának tekintette ezt. „Az esszé volt az én legfontosabb műfajom — vallotta magáról —, amelyben nemcsak a legtöbbet, de a legfontosabbat is adtam." „Küldetését" érezte letéve ebben. Úgy

* Németh László Szépirodalmi Könyvkiadónál megjelenő tanulmánykötetéhez írott előszó.

Aztán hagyom az egészet. Visszabújok kuckómba, és áldom az Úristent, hogy mekkora szabadságot adott nékem.

Akkor végre

Minden szót egy kicsit másképp kellene mondanom. Akkor végre pontosan azt jelentenék, amit egyébként is jelentenek.

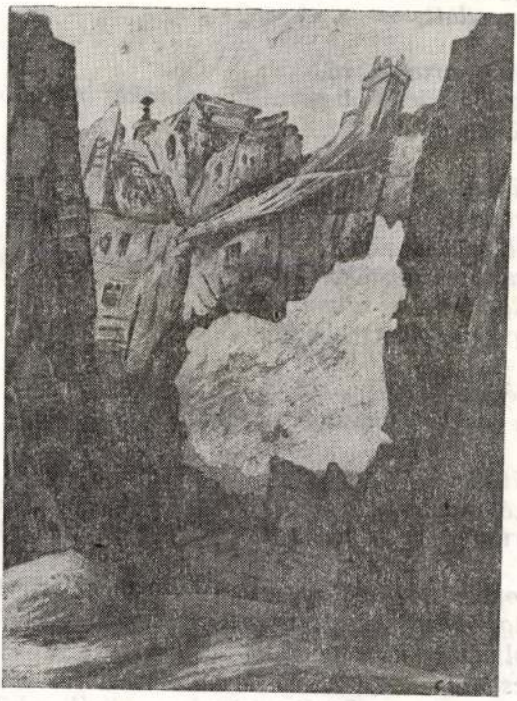

ORAVECZ IMRE

Szajla

(Tanulmányok egy regényhez)

A rossz Tarna-part

A rossz Tarna-part közönséges dűlőút volt.
a réten túl,
a falutól nem messze,

a csinált útról lehetett ráfordulni,
a kis és nagy híd közt,
és egy másik dűlőutról,
Halom alatt,

szántók jártak ki rá,
hosszabb-rövidebb parcellák mindkét irányból,
merőlegesen,

korábban ott folyt a Tarna,
ezért hívták így,
de elkerült onnan,
mert szabályozták,
kivágták belőle a kanyart,
és egy kilométerrel odébb vitték a medret,

ez régen történt,
de a néven kívül más is utalt a helycserére,

az út kissé kiemelkedett a lapály síkjából,
és két oldalán sokan konyhakertnek használták az enyhe lejtőt,
mert ott még mindig termékenyebb volt a föld,

mi ott is kukoricát vagy krumplit termesztettünk meg babot,
de így is megmutatkozott a különbség,
ahol valaha víz csobogott,
és csík hemzsegett,
ott nagyobbra nőttek a csövek, a gumók, a hüvelyek,

az úton ritkán mentem,
de emlékszem,
hogy kőkeményre hengerelték a kocsikerekek,
szárazság idején nem repedezett meg,
és mindig örültem,
mikor oda értem,

elgondolom: a könyvespolcok, melyek oduiba
évekkel ezelőtt Ő bevette magát, makacsul, tőlem
elhúzódva, küzdeni kellett, hogy lejöjjön este,
vagy: ahogy hat-hét nyáron át is, néha öt hónapig,
tojt és kotlott, tojt és kotlott, kézből etethettem,

és jóformán semennyi időt sem akart rám pazarolni.
Meg még rengeteg minden. Rohant vissza a
tojásaihoz, lázas őrületben tett-vett, a semmiért.
A —
— semmiért? És itt lehetne hirtelen rántással
kibontani az Ijesztő Hasonlatot. De valami elvette

tőle a kedvem, ettől. Vagy nagyralátóbb lettem.
(A hasonlat ez lett volna: „Igaz, a semmi
volt az, talán, ami kettőnk közt volt, a nagy kapocs,
együttlétek, s így, ám nem ugyanez . . .” Pontosabban:
„. . . nem annak hasonlata-e . . .” Jobban: „. . . nem arra

kell rájönnöm ebből, hogy köztem s bárki közt
szintugyanez van?” Születés, halál, fontos
tevékenység, együttlét, becses idő, csak ő, csak
ő, csak én, csak én, csak te, csak te, csak mi,
csak mi — nem ez? De valami több lett belőle,

ebben a versben) (ebből a versből). Mintha
ott lennék mégis Seattle-ben, mondjuk, és vakon
— vagy Barcelonában meccsrészeket konfettiznénk
le az ablakon — néznék amaz Utazás Lehető Célja
felé, ahol van Valaki, lehetne legalább, hogy

nálam mindezt valóbban értené.

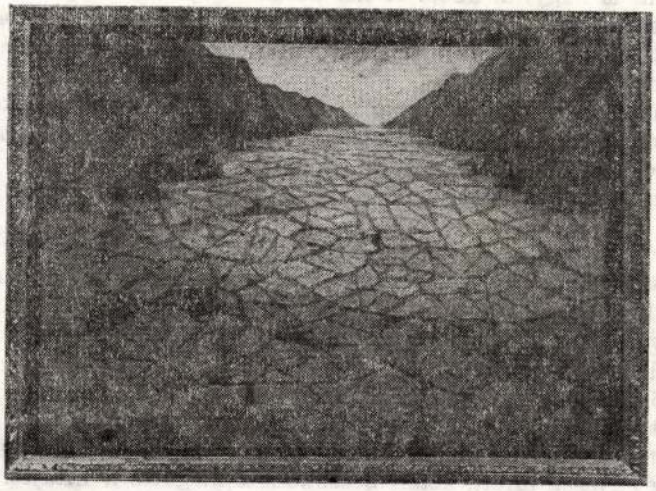

KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL

Szépen gondolj rám

AZ IDILL

kettőnk valószínűtlenül békés és harmonikus idillje a Svábhegyen született meg egy manzárdban, a kötelező hét esztendő után megrokkant, hogy aztán ismét újra szülessen.

Leendő anyósomnak a Melinda úton volt egy, a hegyoldalba épített rogyadozó villája. A völgy felől kétemeletesnek, az utcáról nézve földszintesnek látszott. Az alsó lakást ugyanaz az öreg házaspár bérelte évről évre, az első emeletet az anyósom foglalta el új férjével. Magda apja ugyanis korán meghalt. Nekünk a regényes manzárd jutott, előtérrel, konyhával, fürdőszobával és két lakóhelyiséggel, melyek közül az egyik azért hatott a másiknál sokkal tágasabbnak, mert a völgyre nyíló balkonnal folytatódott.

Mielőtt fölköltöztünk, kettesben megszemléltük a villát, aztán a közeli vendéglőben megvacsoráztunk. Ha az időjárás közbe nem avatkozik, másnapharmadnap fölhurcolkodtunk volna. Az égi szeszély egyébként a kezünkre játszott, épp jókor. Az a rajongás, ami az első randevún valósággal megszállt, megszédített, megittasított, Magda párizsi nővel összeegyeztethetetlen tartózkodása miatt teliholdból lassankint a félhold alakzatát vette föl.

Ha valamilyen programot terveztünk, az volt a szokás, hogy a lakásunkból x óra y perckor indultunk el, s valahol középút táján találkoztunk. Csakhogy odafönt felejtettem a pénztárcámat, ami nélkül sohasem indultam útnak. Néhány lépés után a zsebemhez kaptam, konstatáltam a hiányt s azon nyomban megfordultam s fölugrottam a lakásba, ahol magamhoz vettem a tárcát. Kétháromm percet ha késtem. Ennyi épp elég volt ahhoz, hogy a váratlanul lezúduló záport a nyakamba kapjam, akárcsak Magda, befordultában a Bem József utcába.

Csuromvizesen húzódtunk be a kapualjba s rövidesen fölmentünk a lakásomba szárítkozni, evégett persze le kellett vetkőznünk. S ha már belekezdtünk, nem is hagytuk abba. A két ablak üvegén sorra pukkantak szét az odacsapódó esőcseppek. Magda gyöngyházszínű bőre szinte fénylett a borús időben. Most már semmi sem állt utunkba, hogy átessünk az első bűnön.

Többször.

Az eső nemsokára elállt, Magda menni akart. Elkísértem. Útközben jóformán észre sem vett, ha szóltam hozzá, félszavakkal válaszolt. Láttam, hogy nincs beszédes kedvében, hallgattam én is.

A Kapás utcai ház kapuja előtt mondta ki, ami egész úton idefelé foglalkoztatta:

— Mennyivel szebb lett volna egy erdészlakban, ami magányosan áll a bükkfák között. Én a bükköt szeretem a fák közül a legjobban. És azt is sajnálom a legjobban. A bükk a legvédtelenebb fa. A Svábhegyen minden bükkfa teli van mély sebekkel, a szerelmesek belevésett kezdőbetűivel. A tölgy nem, azt védi a vastag kérge.

Merengő arca hirtelen megélénkült:

— Azért nálad is jó volt, Édi. Nagyon jó.

Egy szempillantás és máris csak a hátát láttam. Mielőtt belépett a fölvonóba, még egyszer intett, aztán becsukódott mögötte a liftajtó.

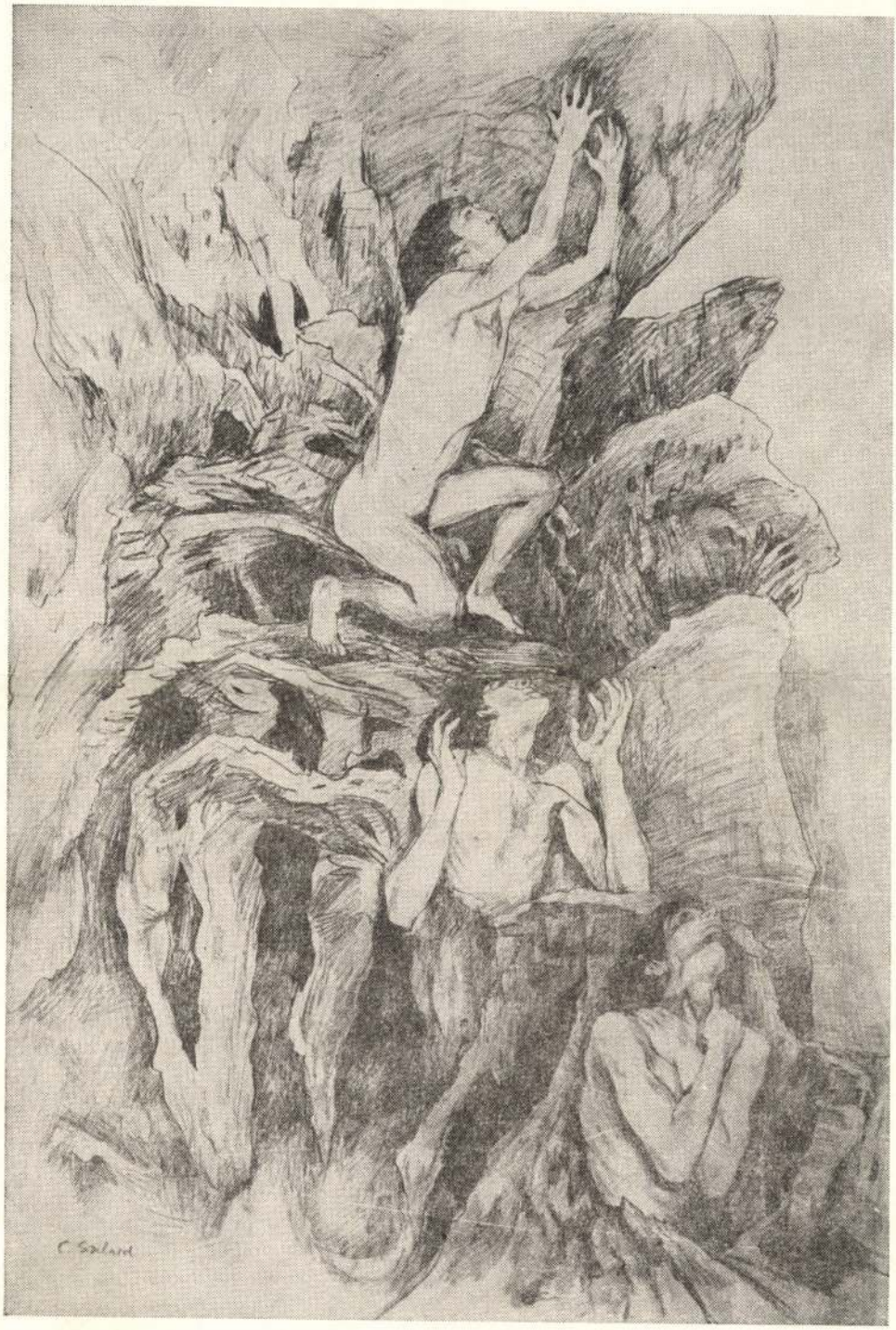

Ára: 16 Ft

SZEGEDI SZABADTÉRI JÁTÉKOK

augusztus 19, 20

SZILÁRD Klára

M. Nemzet 1993. dec. 13.

SZILÁRD KLÁRA új műtermének kiállítással egybekötött felavatása december 14-én délután öt órakor lesz a VII. kerület, Damjanich u. 58. II. emelet 3-ban.

VAS NÉPE 1990-03-10

Mit képviselt a magyar grafika 1919 és 1933 között?

Kiállítás a Petőfi Irodalmi Múzeumban

Békéscsabai, szombathelyi, szolnoki, nyíregyházi és salgótarjáni szereplés után megérkezett Budapestre, a Petőfi Irodalmi Múzeumba az a kiállítás, amelyet dr. Bajkay Éva a Magyar Nemzeti Galéria és hét más múzeum anyagából állított össze. Tavasszal európai körútra indul a kiállítás. Elsőnek Berlinben az ottani magyar kultúra házában láthatja majd a közönség.

Egy, a magyar grafika külföldi útját felmérő sorozat része a mostani A magyar grafika Németországban 1919—1933 című kiállítás, amely itthon jórészt ismeretlen műveket sorakoztat fel. A rajzok Németországban keletkeztek, Weimárban, és az akkor világvárossá váló Berlinben. Az alkotók pedig a fehérterror elől menekülő magyar emigránsok.

Berlinben találkoztak az egykori Nyolcak művészcsoportnak a Tanácsköztársaság idején kompromittált tagjai: Kernstok Károly, Berény Róbert, Czóbel Béla, Tihanyi Lajos. Rézkarcokkal, litográfiákkal, expresszív grafikai lapokkal, sorozatokkal aratták sikereiket. Portrékkal, biblikus, vallási témájú lapokkal jelentkezett Perlott Csaba Vilmos, Breuer Marcell, Moholy-Nagy László és Hincz Gyula.

Nagy szerepe volt a magyar emigráns művészek bevezetésében a Der Sturm folyóiratnak és galériának. Lévén, hogy a kiadó és mecénás Georg Levi oroszzsidó származása okán kitüntető figyelemmel fogadta a keletről jövőket. Ő volt az első támogatója az erdélyi Mattis-Teutsch Jánosnak. A Der Sturm galériában mutatkozhatott be konstruktivista kísérleteivel Péri László és Moholy-Nagy, gyűjteményes kiállítással Bernáth Aurél és Kádár Béla.

Vonzotta Kelet-Európa, így Magyarország fiataljait is az ipari-technikai civilizációhoz kötődő Bauhaus iskola. De Moholy-Nagy László kívül — akit tanárnak is meghívott az iskola igazgatója, Walter Gropius — csak Breuer Marcell vált igazán híressé a Bauhaus magyar hívei közül. Breuer Marcell, aki feltalálta a csőbútort (a kiállításon is látható egy széke), és eljutott az építészetig.

1933 a hitleri hatalomátvétel éve, amikor bezárták a Bauhaust, nem nyílhatott több kiállítás a Der Sturm galériában, s a magyar művészek megválni kényszerültek Németországtól. Ki Amerikába, ki Hollandiába, Franciaországba, a Szovjetunióba emigrált, mások hazatértek.

Ám a németországi alkotások sokáig feledésbe merültek. „Ezt kívánta a hivatalos kultúrpolitika a II. világháború előtt és után — írja dr. Bajkay Éva. — A csak nagyon megkésve megindult kutatás további nehézsége, hogy a művek és dokumentumok a történelmi kataklizmák idején jórészt szétszóródtak, elkallódtak, sőt meg is semmisültek. A papírra álmodott avantgard művészeti elképzelések fellelhető nyoma e kiállításon bizonyítja Magyarországon először együtt, hogy mit is képviselt a magyar grafika 1919 és 1933 között Németországban."

(kádár)

1990. ÁPRILIS 1.

Vasárnapi Hírek

KÉT TALÁLKOZÁS címmel Petővári Gyula nyugalmazott könyvtáros emlékezik Németh Lászlóra a Budapesti Művészetbarátok Egyesülete április 4-i összejövetelén, 17.30 órakor, a Tszker Mária u. 20. szám alatti kultúrtermében.

Pénteken ünnepélyes keretek között nyitja meg Geröly Tibor, a Budapesti Művészetbarátok Egyesületének főtitkára Losonci Lilla festőművész kiállítását a Csepel Autógyár Művelődési Központjában. —

ÉLET ÉS IRODALOM 1990. MÁRCIUS 16.

Szilárd Klára világa

Három évvel ezelőtt izraeli szentföldi utunkon, egy koratavaszi este eljutottunk Jaffába is. Egy ismerősünk kalauzolt bennünket. A város magaslatából néztük az alkonyatban a komor és fenséges tengert. Sétálgattunk Jaffa időtlen kövei, házai között, amikor azt mondja barátunk: Itt él Szilárd Klári, itt van a műterme, látogassuk meg. Húzódoztunk, senki sem kíván váratlan vendég lenni, s a szíve mélyén egyik festő sem olyan nagyon kíváncsi a másikra — biztos agyon van halmozva turista magyarokkal, inkább ne!

De ismerősünk, erőszakos ember lévén, már futott is lefelé a lépcsőn, menjünk fel, bejelentett minket.

Alkonyat volt, a kőfalak, a szűk csigalépcső tiszteletet parancsoló és elmélyedésre intő hangulatot keltettek. Felérve, a tér, amelybe kerültünk, egészen megdöbbentő és váratlan hatású volt. Festőműterem, évezredes kőfalak között, lenyűgöző hatású képek a falakon, készülő kép az állványon, szobrok, rajzok, grafikák és a művész: Szilárd Klára ott volt e csodák közepette.

Az ember megérzi az értéket és vonzza a tehetség. És amikor ott állunk a festőállvány előtt, már a képek szóltak hozzánk, és egy perc alatt közös Mesterünk neve is azonnal összekötött bennünket. Hiszen Klári is Bernáth Aurél növendéke volt, aki az évszázad egyik legjelentősebb magyar mestere. Mind a ketten nála tanultuk a festészetet. A közös szellemiség, az iskola, a felfogás az első pillanatokban átívelte a távolságot, amely Jaffa és Badacsonytomaj között van kilométerekben mérve. Szóval így kezdődött ismeretségünk — ha szabad mondani: barátságunk.

És most itt állunk Budapesten, a Duna-parti Vigadóban Szilárd Klári kiállításán. A hosszú, pokolbeli, gyötrelmes évtizedek után hazajött a hajdani diáklány, a Notre-Dame apácák volt növendéke, aki az Andrássy úton és a Rózsadombon tanult franciául, aki szinte ennek a francia tudásának köszönheti az életét.

A jó képek tudnak beszélni. Szilárd Klára képei szólnak a nézőhöz. És ez a festői hang tele van izgalommal, feszültséggel, vibrálással. Olyan átélésekről tanúskodik, amely a lét, az élet, az univerzum nagy hullámzásait képes egy négyzetnyi mezőbe kényszeríteni. Az ő látványaiban mindig drámai erő van, amellyel a természet monumentális hatalmasságát számunkra közvetíti. Képei és vallomásai alapján azt kell mondanunk, hogy festészetének talán legizgalmasabb témája a sivatagi világ. Rendkívül nehéz festői feladat, hiszen a szem szereti a látnivalót, a gazdagságot, a sivatag pedig kopár és csupasz. De az igazi festő szemén keresztül a sivatag megtelik formával, színnel, izgalommal. Robbanó dinamikával, nagy beleérző képességgel, az okkerek, vörösök és kékek lenyűgöző harmóniájával varázsolja elénk a homokhegyek, sziklasivatagok látványát.

Beszélnünk kell még Szilárd Klári csodálatos üvegablakairól, amelyekről itt csak igen kis jelzést kaphatunk, a korlátozott tér miatt. Ebben a műfajban a művésznő a nagy arányok és terek iránti vágyát, igényét valósította meg, a sok négyzetméteres üvegfelületek gyönyörű megmunkálási megoldásait találta ki. Az üveg hideg anyagára képes volt rákényszeríteni teremtő képzeletének szépségeit. Rendeltetésük és helyük van: Izrael számos szép új zsinagógáját díszítik ezek az üvegablakok.

Ez a hallatlan energiájú életút kivívta a maga rangját hazájában, Európában és a világban. A kényes ízlésű Párizs és a gazdag Zürich galériái egymással versengve kínálnak otthont műveinek. Számtalan művészeti kitüntetés, nagydíj birtokosa, szinte minden jelentős világvárosban szerepelt a munkáival, hadd említsem csak Párizson, Zürichen kívül Genfet, Baselt, New Yorkot, Sao-Paolót.

Szilárd Klári most, annyi esztendő után hazahozta a munkáit Budapestre, a Vigadó Galériába.

A sok tekintélyes és fénylő kitüntetés után, úgy érzem, most még egy nagydíjra pályázik, a mi szívünk díjára.

Úgy gondolom, ezt már meg is nyerte.

Udvardi Erzsébet

1990. ÁPRILIS 15.

Vasárnapi Hírek

Hétfőn 5-kor Pribojszki Zsófia festőművész kiállítása nyílik a zalaegerszegi bemutatóteremben.

Csütörtökön délután 2 órakor P. Baranyai Stefánia szobrász, Csonka Enikő, Heil Edit, Kaszner Margit, Meiszter Kálmán, Orosz László, Osváth Miklós, Sólyom Zoltán és Tóth Ferenc festőművészek közös kiállítását nyitja meg Geröly Tibor a kőszegi Posztógyár kultúrtermében. —

Szombaton 10 órakor Kurucz Béla, Kurucz György, Pintér Éva és Zámolyi Ferenc mosonmagyaróvári művészek festményeiből nyílik kiállítás Szigetköz címmel Budapesten, a Kossuth Klubban (VII., Múzeum u. 7.). A budapesti Művészetbarátok Közgyűlése tiszteletére rendezett tárlatot Csizmadia Károly nyugalmazott református esperes nyitja meg.

SZILÁRD Klára

Szilárd Klára

Jestő

l.

Szabad Művészet

1948. 230. l.

ható a porta speciosához, inká
egyik talán egy püspöki trónu
hogy márvány szék állott a te
gozott kerete. Indadiszben, s
~~lakját~~ látjuk. A levéldisz er
inkább miniaturák, mégpedig f
nikai kivitele sem mutat oly
pontjából egyaránt gyengébb m
dolgozott. Lehetséges, hogy m
a XII. század közepén készült

A harmadik töredék s
het, márvány disze teljesen k
tak meg, valamint a vörös már
cosmata izü diszités. Annál é
signifer, amit jelvényén ki
G.P.R. betük is, Genio Popul
ismeri, rajzát is hozza, amib
lak végtagjainak márványdisze

MDK

Szilárd Klára

e.a: Galló Tibor festőiskolája. Ujság, 1943. szept. 19.

MDK

Szilárd Klára

18. Tav. Szalon. 1943. jun. N.Szal.

Szilárd Marcell

Entosterverő

1904

Lőmisk 1930

89. l.

A Müemlékek Országos Bizo

Nüvizet 1943.
VIII. é. 99. l.

Szilárd margit: Szegények
Ábrát.

Express hirdetések

Ebbe a rovatba délelőtt 10 óráig fogadunk el hirdetést. — A szombati és hétfői lapok részére a hirdetések már előző nap feladandók. — A legkisebb hirdetés ára 4 pengő.

Gyermek flaneltakaró mintás ..... P 1.75
Bordűrös flaneltakaró P 2.95
Kockás flaneltakaró ... P 3.90
Virágos flaneltakaró... P 5.40
FENYVES
a jó minőségek áruháza
Kálvin tér 7

Indanthren bútorszövetek
Lakástextil, IV, Régi posta u. 10

Ékszerbeváltó
Briliánst vesz Varjas Károly körút 22., udvar. Tel. 892-36

Használt ruhákért
csodálatos árakat fizetek vagy a legfinomabb gyapjúszövetre becserélem. Fischbein, Dob u. 25. Tel. 354-22. 8728

LUXUS BÉRAUTÓ
Km. 24 f.-től. Óra 3 P
Temető 7 P.-től. TAUBER 838-24

Viselt férfiruhákért
legmagasabb árat fizetek. Hívásra jövök
Leitersdorfer Kisdiófa u. 4 Tel.: 352-83
8873

LUXUS **BALILLA BÉRAUTÓ** 1. ó. P 3
belterületen
Tel. 128-80 Túra km. 24 f. Grünspan Béla
ÉJJEL, NAPPAL

Használt férfi és női ruhákért, egyenruhákért, **cipőkért** legtöbbet fizetek **Freund.** Dobozi utca 27 Tel. 426-73. Hívásra jövök, vidékre is.

ÚJ BÉRAUTÓKKAL
7 P temetőbe. Óránként 2.50 P
URÁNIA G. 43-5-72
Túrára km-ként 24 f.

VISELT RUHÁIT
külföldi megbízásból, eredeti angol divatszövetre **cserélem** ki vagy a **legmagasabb áron megveszem.** Tel. 417-23

ZÁLOGJEGYET bármiről perzsaszőnyeget, **ÉKSZERT,** RUHÁT
JÓZSEF KÖRÚT **58. VESZEK**

Tökéletes hajfesték a párizsi
KIVAVIT 15 perc

Hihetetlen magas árat
fizetek **zálogjegyért,** ékszerért
Dohány u. 1 **RÓZSA** Tel.: 32-7-67

Reklámosztást
olcsón garanciával végez a
KÖZPONTI MESSENGER **BOY**
Tel. 32-2-20, 40-8-72

RAPID BÉRAUTÓ
Gyári új luxuskocsik. 1 óra 3.— pengő, Túra-km 24 fillér. 33-0-70
Éjjel—nappal

BÉRAUTÓ
1 órára 3 pengő
Budapesten vámon belül. Temetőbe és kirándulási helyekre megegyezés szerint.
UNITAS Rt.
Telefon: A-923-85

Tenisz és strand
szoknyanadrágok
gabardinból 12.80
lenvászonból 15.80
KOVÁCS VICTOR
IV., Petőfi Sándor utca 11
VI., Király utca 2

Expressajánlat
Szenzációs árban ajánlunk egy cso port ruhaanyagot: kloke, frizé, tlamisol és surah divatszövésű, finom minőségeket, kis gyári hibával **P 4.80**
Gólya Áruházak
VII., Rákóczi út 38. VI., Király u. 52

Márkás fürdőruhák, strandshortok olcsón
JAEGER fölerakat
HORVÁTH ÉS TÁRSAI cégnél
csak **Bécsi utca 5.**

Nemzetközi Vásáron kiállított
KOMBINÁLT SZOBÁK belvárosi üzletünkben megtekinthetők
Garcon
modern bútorgyár IV., ESKÜ ÚT 5

ZONGORA
új és használt olcsón, nagy választékban
Kedvező részletfizetésre
Bérlet. Hangolás.
DEHMAL Rákóczi út 19

A nőt
és a lakást
díszíteni kell!
Benyovits
díszíti mindakettőt!
IV., Váci utca 11/a.

RUHACSERE! Használt férfiruháit elsőrendű szövetre becserélt vagy drágán megveszi Wertheimer, VI., Teréz körút 29, I. 8. Tel. 27-7-32. — Hívásra házhoz jövök.

Használt ruhákért óriási árakat fizetek.
Spiegel, Erzsébet körút 29, I. emelet Telefon: 28-9-42. **Hívásra jövök.**

FAGYLALTGÉPEK
fagylaltpultok, székek, asztalok, használtak, nagyon olcsón
ROSENFELD, Népszínház utca 31

ÉKSZERT, ARANYAT
teljes értékben vásárol, ezüsttárgyak olcsón kaphatók.
Schmelczer Benő ékszerész IV. ker., Károly körút 28. Központi városház

Használt Thonet-székek, éttermi, asztalok, páholyok (box), kerti bútorok, sörapparát, biliárdasztalok, alpakaáruk, **kugligolyók** (lign. sanct.) nagyon olcsón **Braun,** Sip utca 14 8785

Frottír-köpenyek
nagybani gyártása és eladása.
Hochstädter V., Arany János utca 36. szám.

ZÖLDBORSÓ
1 kiló **22** fillér
a Párisi Nagyáruházban

TROPIKÁL
ÉS MOSÓ FIÚRUHÁK
EDELMANN
IV. ker., Kamermayer Károly utca 3

Áldozáshoz fehér cipőt
szépet, olcsón
HAJDUSKA
IV., Régi posta utca 12.

ESŐKÖPENY
ballonkabát és raglán
SAS UCCA 25.
Salamonovits Manó
esőköpenygyár

Esőkabát
ballonkabát, raglán
legolcsóbb a készítőnél
Márton és Szász
Bálvány utca 3. Címre ügyelni.

Legmagasabb árat fizetek használt férfiruhákért. Hívásra házhoz jövök
GRÜN ruhaüzlet, Váci út 6. T. 211-59

Női, férfi és gyermek
fürdőruhák
strandpizsamák
nagy választékban
Székely Jenő
Petőfi Sándor utca 9
és Váci utca 7

2 viselt ruhájáért **1 újat**
készítek la szövetből, mesteri szabással, próbákkal, v. Belvárosi szabócég, Péterffy S. utca 24, II. 12. Telefon **45-3-79.**
Fiókképviseletek: **Szeged, Debrecen**

Saját gyártmányú **papírsapka, LAMPION, PAPÍR-JUX**
Budapest, Klauzál tér 16, udvar.

Vörös salak
kerti kavics, murva, fekete salak legkiválóbb minőségben, vidékre is
Salakkereskedelmi Váll.
VII., Dohány utca 59. Tel. 42-8-64

MUSICA
zongoragyár
VII, Erzsébet körút 43
(Royal Apollo mellett)

Meglepetések a belga választáson

Brüsszel, május 25
(Az Est és a United Press tudósítójától)

A belügyminisztérium hajnali 5 óra 15 perckor tette közzé *a képviselőválasztások eredményét.* Hat flandriai kerület kivételével az egész országból beérkeztek a végleges eredmények, melyek azt mutatják, hogy a mandátumok az egyes pártok között a következőképpen oszlanak meg:

katolikusok	63,	veszteségük	13
liberálisok	23,	„	1
szociáldemokraták	70	„	3
flamand nacionalisták	16,	nyereségük	8
komunisták	9,	„	6
fasisztajellegű rexista-párt	21,	„	21

A katolikusokból, liberálisokból és szociáldemokratákból álló *koalíciós többség a katolikus párt veszteségei ellenére megmarad.*

Brüsszel, május 25
(Az Est külön tudósítójától)

A szenátusi választások eredményét a délelőtti órákban még nem tudták összeállítani. A képviselőválasztások meglepetése a fasiszta irányzatú rexista-párt váratlan sikere. Ez az új párt *a katolikusok rovására* szerezte meg mandátumainak nagyobbik részét. A kamara legnagyobb pártja évtizedeken keresztül a katolikus párt volt és helyét most a szocialisták foglalták el. *(T.)*

Az összeomlott Bettelheim-cég volt főnökei a vádlottak padján

— Az Est tudósítójától —

Ismeretes, hogy néhány évvel ezelőtt a *Bettelheim* Rt. díszműáru cég tönkrement. A nagyvállalat összeomlásával kapcsolatban bűnvádi eljárás indult a cég vezérigazgatója, *Heteés* Alfréd ellen, akit anyósa, *Landauer* Lipótné jelentett fel *csalás* büntette miatt. Az ügyészség vádat emelt *Heteés* Alfréd apja, *Heteés* Mór, a részvénytársaság volt elnöke ellen is.

A bűnügyet ma tárgyalta a üntetőtörvényszék *Krayzell*-tanácsa. A vádirat szerint a két vádlott Landauernét tévedésbe ejtette, a cég fizetésképtelenségét elhallgatta előtte. Ilymódon Landauernét rávették arra, hogy *30.000 pengő kölcsönt folyósítson számukra.* Elsőnek a 76 éves *Heteés* Mórt hallgatták ki. Kijelentette, nem érzi magát bűnösnek.

Heteés Alfréd sem ismerte el bűnösségét.

— Anyósomat nem ejtettem tévedésbe, — jelentette ki — ő mindenről mindent tudott. 1932-ig anyósom nem is lépett fel ellenem követeléssel, mert addig még a legjobb viszonyban voltunk, együtt laktam feleségemmel is. De 1932-ben, amikor már nem tudtam gondoskodni családomról, *ellenem fordultak.* Az egész feljelentés csupán *hajsza anyósom részéről ellenem és apám ellen.*

Landauer Lipótné a tárgyaláson nem jelent meg, mert beteg. Fia, *Landauer* Péter gyárigazgató, majd más tanuk vallottak.

Tovább melegszik

— A Meteorológiai Intézet jelentése —

BUDAPESTEN MA DÉLBEN 22 C. FOK VOLT A HŐMÉRSÉKLET. Várható időjárás a következő 24 órára: További felmelegedés. Gyengébb légáramlás. Néhány helyen (kivált az ország keleti felében) záporeső.

Meleg idő; kisebb záporok

— Az Est meteorológiai tudósítójától —

A szombat délutánra várt időváltozás hazánkban csak igen gyöngén kifejlődve jelentkezett. A hűvös levegő beáramlása gyönge széllel, inkább csak szivárgással jött és csak egyes helyeken okozott nagyobb zivatarokat. Lehülés csak átmenetileg volt érezhető és különösen az éjjeli órákban volt erős a nyugati megyékben.

Vasárnap a napsugárzás gyorsan ellensúlyozta az éjjeli lehűlést és ismét meleg, sőt erősen fülledt volt az idő. Zivataros esők már csak a keleti országrészeken voltak. *A Tiszántúl egyes helyein (így Kenderesen) jég is esett. A lehülés ezzel be is fejeződött és ma ismét melegszik az idő. Az égbolt változatlanul felhős lesz és egy-két kisebb zápor is jöhet még a délutáni órákban.*

Az időjárási elemek várható értékei Budapesten: legalacsonyabb éjjeli hőmérséklet 12—14 fok, déli hőmérséklet holnap 23—25 fok. **T. G.**

Értéktőzsde

— Az Est tudósítójától —

Az értéktőzsdén barátságos a hangulat. Élénk érdeklődés mutatkozik ma is a favorizált bányaértékek iránt, amelyekért már a hivatalos forgalom megindulása előtt magasabb pénzajánlat van, mint szombaton.

A *fixpiac* irányzata tartott, a fővárosi kölcsönkötvények valamivel magasabb árak mellett indultak.

Zürichben az amszterdami, londoni és brüsszeli kifizetés kisebb gyöngülésén kívül számottevő árváltozás a valutapiacon nem volt.

Gabonatőzsde

— Az Est tudósítójától —

A gabonapiacon megszünt az óbúza és órozs határidős forgalma. Ma még felmondtak 37.200 mázsa búzát, 2100 mázsa rozsot és 5500 mázsa tengerit, május 30-iki átvételre.

A *készárupiacon* az irányzat barátságosabb, mert külföldről is magasabb árakat jelentenek. Az exportőrök a svájci búzakivitel céljaira élénkebben keresik a szentgotthárdi és muraközi határállomásokhoz közel levő helyeken a búzát és a szombatinál jobb árakat igérnek.

A *rozsüzlet* valamivel javult, amennyiben budapesti paritásban 12.70 pengővel keresik a rozsot az üzlet megindulásakor.

A *lisztpiacon* árváltozás nem volt.

Felelős szerkesztő és kiadó: Salusinszky Imre
Szerkesztő: Kemény Simon
Kiadótulajdonos: Az Est lapkiadó r.-t.
Igazgató 1910-től 1930-ig: Sebestyén Arnold
Bécsi fiókkiadóhivatal: I., Kohlmarkt 7.
Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Ma a 12., 13., 14. és 15. oldalon is közlünk Express hirdetéseket

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős nyomdavezető: Kárpáti Antal

Levél a szerkesztőhöz a főispánról, a főorvosról és a főtitkárról

Igen tisztelt Főszerkesztő úr! Hálásan köszönöm Önnek, hogy *Az Est*-ben megíratta történetét annak a háborúskodásnak, amelynek egyik oldalán *Széchenyi* Viktor gróf fejérmegyei főispán, a NEP ottani elnöke, a másik oldalon pedig dr. *Varga* Elemér baracskai községi orvos és helyi NEP-elnök, a főispánnak tehát mindenképpen alárendeltje áll. A harc magva? Az egyik hadviselő, nem a főispán, hanem a főispánnál sokkal hatalmasabb doktor úr szerint: világnézeti. Amúgy is szerelmes vagyok ebbe a gyönyörű szóba, de hogy adott esetben mi mindent jelent és mi minden bújhatik meg mögötte, igazán a baracskai élharc mutatja meg. Ahol a doktor úr fölkelt a főispán ellen, riadót fujt ellene, a feje fölött levelezett a főtitkár úrral, aki visszalevelezett és mondta a doktor úrnak, maradjon csak a helyén, legyen türelemmel, a főispán úgyis rövidesen menni fog, őrá, a doktor úrra, viszont mint lelkes emberre szükség van. Megkérdezem: ki a csodának van rá szüksége a páciensein kívül? Talán az országnak, a megyének, a közrendnek, amely most ilyen vaskos ízelítőt adott ebből az újfajta bizalmiférfi-rendszerből, pártszervezkedési túlbuzgalomból, a főispán háta mögé delegált kontrollférfiakból és pártellenőrző közegekből.

Ne hagyd magad, élharcos. Üsd, hiszen nem apád, csak főispánod. Mi ez, amikor a parancsnok háta mögött az altiszt megszavaztathatja a legénységet. Hogy lehet így főispánnak, de hogy lehet nyugodtan közigazgatási alanynak is lenni! Látja, Főszerkesztő úr, ide vezet a közigazgatásnak a pártpolitikával való egybekeverése, ez a vége annak, ha a főispán egyik alárendeltje személyében kap titkos ellenőrt és pártbizalmit, aki a főispán háta mögött vált forró leveleket az országos főtitkár úrral. Hogy község, járás és megye lakosságában hogyan emeli ez a tekintélyek tiszteletét, nagyon is nyilvánvaló. Az egyik tanuló, akit megtettek felvigyázónak. De nem azért, hogy az osztályra, hanem hogy a tanárra vigyázzon fel.

Varga doktor úr ellen különben megindult a fegyelmi, amely hivatva lesz tisztázni érdekes magatartását. Addig is Kozma Miklós belügyminiszter úri és alkotmányos egyénisége a kormány bizalmáról biztosította a főispánt. Mert a főispánt a kormány állította helyére. Viszont a baracskai élelnököt a főtitkár úr. Akiről most fog kiderülni, hogy egyszerűen pártfőtitkár vagy pedig egyszemélyében mellékkormány is, ha egyszer ilyen jelesül bíztatta kitartásra a doktor urat és privátlevélben menesztette a főispánt. Marton Béla már felmondott Széchenyi Viktornak. A kormány tartja, de Marton Béla felmondott neki.

Pesti Polgár.

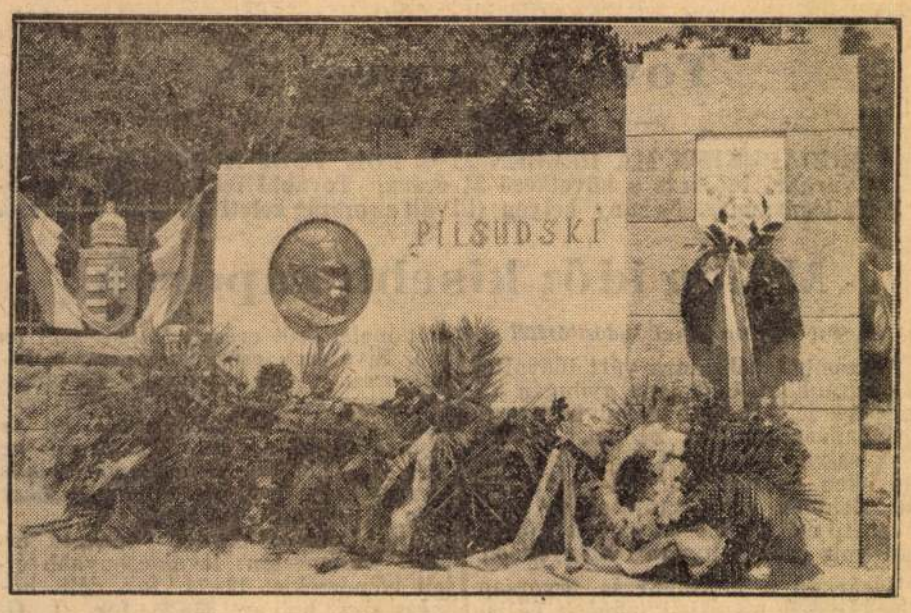

PILSUDSZKY TÁBORNAGY EMLÉKMŰVE a Böszörményi út és Pilsudszky út sarkán

Ünnepélyesen leleplezték Pilsudszky budai emlékművét

— Az Est tudósítójától —

Vasárnap délelőtt 11 órakor a *Böszörményi* út és a *Pilsudszky* út sarkán ünnepélyesen leleplezték *Pilsudszky* tábornagy emlékművét. A leleplezési ünnepélyen megjelent *Lázár* Andor igazságügyminiszter, *Baranyay* Zoltán követségi tanácsos, *Czibur* Andor altábornagy, *Pisztelka* Rezső tábornok, *Némethy* Károly tanácsnok, gróf *Mycielski* budapesti lengyel ügyvivő és még sokan mások. Nagy tömeg vette körül az emlékművet, amelyet *Sailer'd* Ödön szobrászművész készített. A megnyitóbeszédet *Lukácsi* Imre egyetemi tanár, a *Magyar-Lengyel Társaság* elnöke mondotta.

— Ezzel az ünnepséggel tanuságot akarunk tenni az őszinte magyar-lengyel barátság *változatlan fennállása* mellett és áldozni kívánunk az *új Lengyelország megteremtője* emlékének. *Pilsudszky* tábornagynak a fehér márványlapról felénk forduló tekintete arra figyelmeztet bennünket, hogy

ne legyünk kishitűek,

hanem rendületlenül bízzunk egy szebb és boldogabb jövendőben. Ez az emlékmű arra is figyelmeztet bennünket, amit évszázadokkal ezelőtt gróf *Zrinyi* Miklós is hirdetett, az akkori szétdarabolt Magyarország fiainak, hogy *elsősorban saját magunkban bízzunk és saját erőnkre támaszkodjunk.*

Az avatóbeszédet *Kenéz* Béla egyetemi tanár tartotta.

Némethy Károly tanácsnok Budapest székesfőváros nevében átvette az emlékművet, majd *Lázár* Andor igazságügyminiszter a kormány nevében, gróf *Bethlen* Pál a felsőház, *Miskolczy* Hugó a képviselőház, *Czibur* Andor a honvédemi minisztérium, gróf *Mycielski* a lengyel követség, báró *Lukachich* Géza a *TESz*, gróf *Széchenyi* Károly pedig a magyar-lengyel szövetség nevében tett le koszorút.

Express hirdetések

FŰZŐ különlegességek **HUNGÁRIA** Akácfa u. 2. Kossuth Lajos u. 8. Váci u. 16. Alkotás u. 1/a.

GUMIHARISNYA visszeres és fáradt lábra **HUNGÁRIA** Akácfa u. 2. Kossuth Lajos u. 8. Váci u. 16. Alkotás u. 1/a.

Lánchíd-penzió II., Pala utca 11/a. Telefon: 615-73, a Lánchíd budai oldalán. Csendes úri ház. Állandó meleg víz

Különleges **nyári ingek** nem trikó, nem nyúlik, nem megy össze, hüsít. **Kardos István** V., Gróf Tisza István utca 24

Legszebb 3-szobás parkra néző **lakás kiadó** Lipótvárosi park 15. szám.

Kölcsön adunk alkalmakra evőeszközt, székeket, asztalokat stb. fillérekért. **Fried,** kávéházi berendező, VI., Király u. 44. Tel. 291-34

Bútorok óriási választékban, kedvező fizetési feltételekkel is. **Bútor, Otthon kft.** Vilmos császár út 5.

Üzemhelyiség cca 400 □ m., IX. kerületben **kiadó.** Telefon: **44-0-49.** 8788

1-szobás főbérleti garszónlakás elő- és fürdőszobával, központi fűtéssel, melegvízzel, takarítás, kiszolgálással **bérbeadó.** I., **Lógodi utca 74.** szám alatt **APARTMENT HOUSE**-ban Étkező a házban. Kert. **Tel. 60-4-59**

60-as CHRYSLER 6-személyes, Metalló-gyártmányú válaszfalas karosszériával, sürgősen **eladó.** 160 P útadó. Ujpest, Kisfaludy utca 12

Szőnyegcsomózószéket széleset, **keresek megvételre.** Ajánlatok „Használt 9210" jeligére főkiadóba

Segédet a cipő- és divatáru szakmában teljesen jártast, önálló eladót és ki a német nyelvet is bírja, kirakatrendezésben is jártast, azonnali belépésre **keresek.** Pényképes ajánlatokat és igények megjelölését kérem **Krámer Divatáruházba, Tolna** küldeni

Keresek VI. ker.-ben **irodahelyiséget** 3—4 helyiségből, félem. vagy I. em., lift. „Világos 8871" jeligére a kiadóba.

Házat vennék **Angyalföldön,** cca 250 □-öl telken, 3 szoba összkomfort lehetőleg adómentes, P 14.000-ig. Tel. 930-18. 9211

Veszünk azonnal golyóscsapágyas 600 % széles- ségű abrichter **gyalugépet** Budafoki Hordókereskedelmi Kft. Budafok, Zrinyi utca 3. sz. 8842

VÖRÖS SALAK ot a legkiválóbb minőségben, fuvar- és vagontételekben bárhová azonnal, legolcsóbban szállít **Hazai Szénkereskedelmi Kft.** Ujpest. T. 946-83, 946-84

KÁRPITOZOTT BÚTOROKAT lebontás nélkül tisztítunk **KULCSÁR és HUPPERT**

Hiába nem jönnek **KEREKES és VAJNA** úriszabókhoz, Erzsébet körút 22, mert szabászaik elsőrendűek, munkájuk elsőrendű, szövet és bélésük hitelesen jó. Az árak? rendkívül olcsók 20 pengős **havi törlesztésre elegánsan öltözködhet!**

Világhírű ólomkristály ajándék és dísztárgyak rendkívül olcsón kaphatók. Damjanich utca 54, I. emelet 6. szám. Címre ügyelni!

Alku nélkül bútor szabott áron: NAGY ZSIGMOND, VI, Lázár utca 3. Árak a bútoron

Kertiernyők használt és új **kertibútorok kosárszékek** igen olcsón, **Hexner,** Király u. 25

HIGANYT veszek. Erzsébet körút 22, földszint 3

Egy 100 □-öles, három 140 □-öles, emeletes, illetőleg földszintes családi házzal beépíthető **közműves TELEK** **Mexikói úton,** Thököly úti vasúti sorompónál, villamostól három percre, **kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók.** Telefon d. e. 8—3-ig 121-56, d. u. ½4—5-ig 174-97

Teleki tér 3. **3-szobás** balkónos, uccai összkomfortos és **2-** és **1-**szobás udvari komfortos **lakások** olcsó bérrel **kiadók**

Minden komforttal, modern **2-szobás uccai, erkéllyel** közp. fűtéssel, melegvízzel augusztusra, **4-szobás uccai, erkélyes** azonnalra v. augusztusra. **V, Pannonia u. 14.**

Budapesti bank osztálysorsjegyárusítással foglalkozna. Ajánlatok „Osztálysorsjegy" jeligére **Blockner** hirdetőjébe, Városház u. 10

3 szoba hallos lakás **azonnalra** v. **augusztusra** **4 szoba hallos** lakás **augusztusra** kiadó. V., Tátra utca 5. 8748

Svábhegyen nyári lakás kiadó! Telefon 222-79 8790

ELADÓ a romantikus Balatonszepezden gyönyörű fekvésű 2 szoba, konyha, tedett veranda, **4 éves villa,** cca 600 □-öl kerttel, ősfákkal, potom 4500 P-ért, felével átvehető. Dr. Groh ügyvédi iroda, VIII., Üllői út 2. szám.

Használt ebédlők, hálók, úriszobák, kombinált szobák, garnitúrák, rekamiék, irodaberendezések, egyes bútordarabok, legolcsóbban. **Dessewffy utca 47.**

Kossuth Lajos uccánál **3 nagyszobás** világos, uccai **lakás,** közp. fűtéssel és **melegvízszolgáltatással aug. 1-re kiadó.** Tel. 194-02 d. u. 3—6 9185

Műgyüjteményemet minden elfogadható áron, közvetítők mellőzésével **kiárusítom.** Telefon: 55-0-62, délután 2—4-ig.

2-szobás udvari lakás úri házban **olcsó bérrel kiadó.** Csanády utca 17. Autobuszmegállónál

ÉRTÉKES FÜGGÖNYÖK tisztítója **KULCSÁR és HUPPERT**

MODERN **NŐI táskák** P 8.80 P 10.50 P 9.60 P 11.70 közvetlenül a készítőnél a legolcsóbban! CSÁNGÓ FERENC Kizárólag: **IV., Szervita tér 4.** (udvarban)

1-szobás olcsó, komfortos vagy teakonyhás **kiadók.** Berlini tértől egy kisszakasznyira, **Bulcsu u. 23/B. Tel.: 905-73**

1- és 2-szobás uccai és **udvari** komfortos **lakás** valamint **üzlethelyiség** **és pince augusztus 1-ére kiadó.** V., Árpád utca 7. sz. Telefon: 253-42

CAPTON speciális poloska irtószer kipusztít minden poloskát Csomagja ..... **1.- P** **STERN DROGÉRIÁBAN** Vilmos császár út 42. T. 265-24

ÖN MÉG NEM TUDJA Pénzének jóbarátja, ha megtekinti 1400 □ méteres raktáraimban **új** és **használt márkás műbútoraimat** Bútorban mindent megtalál, amire szüksége van. **Präger,** Károly körút 3/a Rákóczi út saroktól második ház

Veszek használt hálót, ebédlőt készpénzért. Fehér, Ráday u. 30, I. 5.

2-szobás uccai komfortos lakás **olcsón kiadó** Jókai tér 7.

2-szobás komfortos udvari lakás, augusztusra,

3-szobás uccai, minden komforttal azonnalra, vagy augusztusra mérsékelt bérrel. **VII., Nürnberg ucca 36.**

Szép **üzlethelyiség** pincével, forgalmas helyen **olcsón kiadó** Jókai tér 7.

Margit körút 11. alatt Rózsadombra néző **3 uccai 1 udvari szobás** modern lakás augusztus elsejére, **2 udvari szobás** modern lakás azonnalra **kiadó.**

Dunaparton erkélyes főúri szoba állandó melegvíz, úri kényelem, telefon, lift. Megtekinthető lehetőleg 2—4 óra között, Ferenc József rakpart 26, IV. 1.

Öt szoba, garderobe, összkomfortos, szép **villalakás** Gellérthegy északi lejtőjén, igen szép kilátással, **kiadó.** Telefon: 53-5-83.

Rózsadombon és **Istenhegyi** útnál, autobuszhoz közel, tőkebetétesre is alkalmas, részben **közműves villatelkek** nagy választékban, jutányos árban, kedvező fizetési feltételek mellett **eladók. Rózsadombi Házépítő rt.,** József tér 8. T. 80-6-00

Propagandához jómegjelenésű **urakat** (nőket) költségmegtérítéssel és jutalékkal **felveszünk.** **„Petrofor" Vállalat,** Andrássy út 50.

Növényklinika szobanövényeit jutányosan, szakszerűen átülteti, ápolja. Erkély- és ablakdíszítéseket rövid időn, olcsón vállalja. Nemetvölgyi út 10. Telefon: 54-4-47. **Kertészeti telep:** Pestszenterzsébet (Klinger major). Tel. 47-6-97

NEMES és értékes **SZŐNYEGEK** tisztítója **KULCSÁR és HUPPERT**

A
Szombathelyi Képtár
bemutatja

SZILÁRDI BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ

PIRAMIS

1994 – 1999

CÍMŰ
KIÁLLÍTÁSÁT
1999.
szeptember 3-án
16.30 órakor

A kiállítást megnyitja:
FÁBIÁN LÁSZLÓ
író

Közreműködik:
HORVÁTH LÁSZLÓ
klarinétművész,
a Szombathelyi
Szimfonikus Zenekar
igazgatója

A kiállítás megtekinthető:
'99. szeptember 3. – október 5.

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY
Szombathely, Rákóczi F.u.12.
Tel.: 94/313 074, Fax: 94/314 096
E-mail: szkeptar@elender.hu

MDK

Szilárd Rózsi

Dicsérő elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott művészek. 1925. márc. 9 l.

Szilárd Rózsi

1922/23

Ferképzomfoiskevk
137. l.

T. 6375.

s köröndökkel megerösitett vár fog-
ak csatlakoznak, a háttérben pedig
k. Felirata fölül balra:

5.8 : 11.5 cm.
Siebenbürg. Chronick, Frankfurt 1664.

Szilárd Rózsi

Sz MPT-től diósi
elismerés -

~~Asatás, bugaci VI. 161.~~

MDK

S zilárd Rózsi

Diplóma elismervényt nyert.

Nemz. Szal. 333.kiáll. -1925.márc.15-29.Int.

A Szinyei M.P.Társ. által dijazott művészek kiáll.-a.

MDK

Szilárd-Szautner Lajos

e.a: Grafikai müvészetünk hőskora. Ujság, 1943, jun. 11. 6. l.

MDK

Szilárd Szautner Lajos

Balaton mellől. Rézkarcok. a) 80, b)
Hajógyári szigeten. Rézkarcok.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.jun.1-18-ig. 30.l.

Szilárd-Szautner Lajos

MDK

A Károly-templom Bécsben, rézkarc

Műcsarnok 1943 Őszi tárlat

Szilárd-Szautner Lajos

MDK

Bográcsnál,

Halászkunyhü, rézkarcok

Mücsarnok 1943 Őszi tárlat

Szilárd-Szatmer Lajos MDK

Tanya Óbudán, tusrajz

Mücsarnok 1943 Őszi tárlat

Szilárd-Szautner Lajos

MDK

Derü-boru, vizf.

Műcsarnok 1943 Őszi tárlat

Szilárd-Szautner Lajos MDK

Holdfény a Balatonon, lino

Facsoport Pünkösdfürdön, vizf.

Mücsarnok 1943 Öszi tárlat

Szilárd Szautner Lajos MNK

Hajógyári szigeten, rézkarcok

Műcsarnok 1944 VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szilárd Szautner Lajos MDK

Balaton mellők, rézkarcok

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Szilárd-Szautner Lajos, graf.-festö

Derü-boru.	Vizf.
Holdfény a Balatonon.	Linoleummetszet. 28.
Facsoport Pünkösdfürdön.	Vizf. 28.1.
A Károly-templom Bécsben.	Rézkarc. 28.1.

Mücs.-OMKT.Öszi Tárlat. 1943.okt.2.-nov.1. Kat. 27.1.és 28.1.
Magy. Graf. Müvészek Egyesülete.

Szilárd Szaultner Lajos

hajd

Rapoktatás

1943. IV. évf. 2. sz.

16. l. és

a borítékon

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
281 1928. szám
Érk.: 1928. év Junius hó 26. n.

A Műemlékek Országos Bizotts

Szilárd Alajos

1922/23

Ferkèpzomfoiskèvk

137 l.

T. 6376.

l és köröndökkel megerősitett vár
g, a Száván túl, a Gegen Castel der
nak. Felirata:

A. Die Sau és befejezése: E. Botzwtha

lvasható.

: 11.4 cm.

95.

Szilárd Alajós
Hobran
1921 -

Einnisk 1930
89. l.

SÉGE RÉSZÉRE ENGEDÉLYEZETT

A MAGUNK RÉSZÉRŐL IGEN NAGY

EZT A LEGINKÁBB SZAKEMBEREK

KÖRBEN HELYEZZÜK EL S IGY A

SZÁMÁRA BIZTOSITUNK NAGYOBB

TUDJUK ELÉRNI, HA A KÖNYV T

TÉSE, TOKKAL ELLÁTÁSA, EXPE

5 PENGŐNÉL TÖBBE NEM KERÜL.

TŐVÉ TETTE, HOGY BENNÜNKET

TERHELJEN, EZT AZ ALTRUISTA

TANI. HA A MÜNEK KINYOMATÁS

5 PENGŐNÉL TÖBBE KERÜLNE, A

A TAGILLETMÉNYEK SOROZATÁBA

RADOS JENŐ DR. UR

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁG

TALA MEGRENDELT 1000 PÉLDÁNY

S IGY A KÖNYVNEK BEKÖTTETÉS

Szilárd Albert

Lómos középület tervezője. Címe:
Rua Santa Clara 319, Rio de Janeiro.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.

3341 284R

Szilárd Albert

Született Győrök 1899 április 23-án Epitész. Tanulmányai: a budapesti és bécsi egyetemeken. 1939: önálló tervező irodát állitott fel. Később Brazíliában telepedett le.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l

284 l.

M.D.K

SZILÁRD Béla építész

A bécsi Mi egyetemen tanult építésztet

Bécsben Bernáth Aurél magismerkedik vele, általa egy perti bankár pénzzel támogatja

A metodista egyháztagja

Braziliában építész és egyetemi tanár

Bernáth Aurél: Utaz Pannoniából

Bn. 1960. 334-339. l.

Szilárd Béla épitész M.D.K.

/1899-1955/

Győrött született. A bécsi müegyetem mesteriskoláját végezte kitüntetéssel.

1926-ban vándorolt ki Braziliába, Rio de Janeiroban saját irodát nyitott és igen nagy számban épitett köz-és magánépületeket.

Egyik főmüve:a Central do Brasil pályaudvar épület Rioban .

G.P.: Szilárd Béla 61.1.

Magyar Épitőmüvészet 1962/6

Claire Szilard

M.I.: Szilárd képek. = Uj Magyarország, 1992.julius 6. 11. p.ill.

Bayer Ilona - Cratochwill Mimi: Claire Szilárd.

könyv.rec.

viel zur Kenntnis der zum Teil durch die großen Aufträge bedingten Lokaltradition bei wie zur Begrenzung der Einflußgebiete der Hauptbütten. Noch wichtiger für die Klassifizierung der regionalen Erscheinungen ist die Unterteilung der Hüttenorganisation, etwa die gut belegten „Viertelladen" der Wiener Bauhütte in Österreich [12]. Im Fall der großen Baumeister kann man überaus weitreichende Tätigkeitsbereiche, häufige persönliche Kontakte bei Hüttentagen und Bauberatungen sowie einen regen Austausch ihrer Erfindungen durch Planrisse und Zeichnungen nachweisen. Der Werdegang eines persönlichen Stils, wie der von Benedikt Ried, läßt die Verflechtung der verschiedenen Faktoren viel konkreter sehen als allein die großen Zeittendenzen [13].

Eine andere Möglichkeit, die Entwicklung im letzten Drittel des 15. Jahrhunderts aus Fernbeziehungen herzuleiten, ist ihr Vergleich mit fremden Maßstäben. Der Drang nach dem Modernen, dessen Ursprünge außerhalb dieses Bereichs lägen, zählt natürlich auch in Mitteleuropa zum lebendigen Gefälle eines jeden Kulturraumes. Um 1470 ist eine Aneignung der realistischen Darstellungsmittel der niederländischen Kunst, die früher nur sporadisch von Bahnbrechern vertreten wurde, von Nürnberg bis Krakau und von Wien bis Prag als umfassender Trend zu erkennen: Zur gleichen Zeit sind die Schnitzaltäre des bedeutenden Bildhauers Nikolaus Gerhaerts Vorbild für Veit Stoß in Krakau oder für den Kaschauer Hochaltar. Die Orientierung des jungen Dürer nach dem Oberrhein einerseits und nach Italien andererseits zeigt sehr deutlich seine Suche nach dem Neuen. Um 1500 fällt bereits die bewußte Unterscheidung zwischen diesen beiden Orientierungen zugu-

MDK

Szilárd-Szautner Lajos, gráf.

a/. Bográcsnál; b./ Halászkunyhó. Rézkarcok.

Tanya Óbudán. 24.l. Tusrajz.

Műcs.-OMKT.Őszi Tárlat.1943.okt.2.-nov.1. Kat. 23.l.
Magy. Graf. Művészek Egyesülete. s 24.l.

MDK

Szilárd-Szautner Lajos, sz. 1896.

Tanya, rézk.

Képzőműv.Főisk. grafikai gyüjt. 2.kiáll. 1943. jun.

Szilárd Ilmos

a „Műgyűjtő" szerkesztője
résztvett az Andrássy kastélyok (tiszadobi,
tőketerebesi) a műcsarnoki kiállítás
rendezésében résztvett.

Ároererik a tiszadobi és tőketerebesi kasté-
lyok műkincseit.

SZILÁRDFFY Zoltán müvtört.

az általa alpitott dij átadásáról és első kitüntetettjéről Lengyel Lászlóról

Uj Ember 1987.április 12.

éges fejlesztése lehetségessé és
szakmai és szervezési kérdéseit
ává tegyük, lehetőleg még ezév ő-
t véleményére szeretnénk számita-
ogy 1991-ben kell majd két év a-

elentés megszervezésében annak kö-
Műszaki Könyvtár nem tudja foly-
ór külföldi folyóiratainak gyűjté-
lyinformációk szolgáltatását, -
is közvetlenül az OSZK-nak fognak
ól is tájékoztatni Önt, hogy az
támogatásával terveink szerint
NPA adatbázis felújitott válto-
üzemmódú hasznosítására.

és kérem további szives támogatásukat.

Üdvözlettel:

Juhász Gyula

Palota „F" épület. Telefon: 556-16

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

Szilárdfy Zoltán

Az ő ötlete volt a ráckevei
templomban, hogy Patay
László az önkormányzat tagjat
megjelenve

Népszabb, 1997. nov. 15. 7. ill

234
/eacute
233
/egrave
232
/ccedilla
231
/ae
230
/aring
229
/adieresis
228
/atilde
227
/acircumflex
226
/aacute
225
/agrave
224
/germandbls
223
/Thorn
222
/Yacute
221
/Udieresis
220
/Ucircumflex
219
/Uacute
218
/Ugrave
217
/Oslash
216
/multiply
215
/Odieresis
214

SZILÁRDFY 1995

Szilárdfy Zoltán: Páduai
Szent Antal a magyar
barokk művészetben.
= Páduai Szent
Antal emlékezete.
Szeged 1995 21-29. ll

TISZTELT KERÜLETI LAKOSOK!

A Polgármesteri Hivatal a kerület tisztaságának, környezetvédelmének hatékonyabbá tétele érdekében

1996. április 20-án, szombaton
8.00–12.00 óráig

VESZÉLYES HULLADÉK GYŰJTÉSÉT

szervezi.

A gyűjtés helyszínei:

GAZDAGRÉTI LAKÓTELEP
(Rétköz utca–Torbágy utca sarok)

MEGHÍVÓ

A
HENSZLMANN IMRE DÍJ

átadására

A ***Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat***
kuratóriumának döntése értelmében
az 1994. évi
HENSZLMANN IMRE DÍJ
kitüntetettjei

Dombóvár város önkormányzata

amely 1981 óta évente, rendszeresen támogatja az alsóhetényi római erőd régészeti feltárását. Az évekig -a településektől messze fekvő ásatási területre- szervezett középiskolás diáktábor, - amelynek ellátását, szállását is biztosították - kiemelkedő jelentőségű volt a feltárások folytathatóságában, folyamatosságában. 1990 óta, - mivel a feltárások során már nagyobb létszámra már nincs szükség,- az önkormányzat pénzügyileg támogatja továbbra is az ásatást.

valamint

Szilárdfy Zoltán

művészettörténész, aki alapítványt tett -saját pénzéből- az ELTE Művészettörténész szakos hallgatói számára. Az összegből minden évben az a hallgató jut jelentős támogatáshoz, aki a keresztény ikonográfia stúdiumában elért legjobb dolgozat szerzője.

A díjak átadására 1994. május 27.-én, pénteken d.e. 11 órakor
a Magyar Nemzeti Múzeum tanácstermében kerül sor.

Szilárdfy Zoltán mutat.

FACULTAS ARTIUM UNIVERSITATIS DE ROLANDO EÖTVÖS NOMINATAE

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TANSZÉK

EÖTVÖS LORÁND UNIVERSITY
DEPARTMENT OF ART HISTORY

H-1088 Budapest, Múzeum krt. 6-8. Tel./fax: (361) 26-67-957

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Művészettörténeti Tanszéke
tisztelettel meghívja Önt
1997. november 5-én, szerdán délután 4 órakor kezdődő
baráti összejövetelére, amelyet

Szilárdfy Zoltán

60. születésnapja alkalmából rendez.

Szilárdfy Zoltán műtőt.

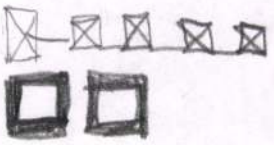

				Múzeum Kortárs fotográfiai gyűjteménye
00 Ft	csere			Magyar Fotográfiai Múzeum kortárs fotográfiai anyag
00 Ft	vétel	93.5	Művelődési és Közoktatási Minisztérium	Janus Pannonius Múzeum, Pécs
	vétel, 1993		Művelődési és Közoktatási Minisztérium	Magyar Nemzeti Galéria Jelenkori Gyűjteménye
	letét, László Károly Gyűjtemény, 1996			Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum
	letét, László Károly Gyűjtemény, 1996			Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum

A porsonyi Mária-tisztelet régi emlékei. = Jel, 6, 1994, 5 136-139. ill

A częstochowai Fekete Mária ábrázolásai és tisztelete Mo-on. Huszisvet, 19, 1991, 4 31-32.

A tegyképek Bálint Sándor szemével. Szegedi Vinkely, 29, 1990, 1-4. 82-87.

94
95
96

91
92
93

Szilardfy Zoltán

A tegyképek és -szobrok
tipológiája és jelentése.
Bálint Sándor - Barna Gaba.
Büszújáró magyarok. Bp. Szent István Tanulat,
1994 323-348. ll

Ow tól 1999

A tudomány patrónusainak elismerése

Az önzetlenség olykor azért elnyeri jutalmát: elismerésben részesült a tudomány két nagyvonalú patrónusa, a Magyar Nemzeti Múzeum patinás könyvtárában átadták a kiérdemelt, rangos Henszlmann Imre-díjat. Az 1989-ben, a Régészeti és Művészettörténeti Társulat által alapított kitüntetésben azok részesülnek, akik a kuratórium belátása szerint mecénásként a legtöbbet tették a régészet és a műtörténet tudományáért. Az elismerést szimbolizáló művészi kisplasztikát az idén két patrónusnak ítélték oda: az egyiket Dombóvár önkormányzata kapta, mert 1981 óta támogatja a vonzáskörzetében levő, alsóhetényi késő római kori feltárásokat. Mint ahogy a feltárást vezető *Tóth Endre* régész köszönőbeszédében elmondta, a város éveken át diáktábort működtetett és étkezést biztosított annak a több száz középiskolai diáknak, akik a feltáráson dolgoztak, és akiknek a munkája nélkülözhetetlen volt a sikerhez. A római erőd feltárása jelentős leletanyaggal gazdagította a tudományt, hiszen márványfaragványokat, eltemetett halottakat burkoló kínai selymeket, kerá-

SZILÁRDITY Zoltán

UMo 1991. május 30. 11.

miákat találtak a kiásott talmaradványok között.

A Henszlmann-díj másik kitüntetettje *Szilárdffy Zoltán* művészettörténész, esperes lett, aki papi hivatásgyakorlása mellett egyetemi tanárként alapítványt hozott létre az Eötvös Loránd Tudományegyetem művészettörténész hallgatói támogatására. A paptanár szakterülete a keresztény művészet és ikonológia kutatása. Természetes, hogy az általa létrehozott alapítvánnyal is az e területtel foglalkozó diákokat segíti. Szilárdffy a keresztény művészetnek nemcsak ismerőjeként, hanem gyűjtőjeként is ismert. Az egri múzeum megvásárolta tőle értékes ikonkollekcióját, ennek árát fordította az egyetemistákat támogató alapítvány létrehozására.

Bertók László Attila

Szilárdi

építési vállalkozó

Tér és Forma, 1932

V. évf. 239-248. o.

ar. Bierbauer Virgil: A lakóház építése és a családi ház.

A
Tölgyfa Galéria
1027 Budapest II., Henger utca 2.
bemutatja

Szilárdi Béla

„...és a piramisok egyre épülnek..."
(1994–1999)
című kiállítását.

Szeretettel meghívjuk Önt és barátait
2000. január 5-én, 17 órakor
tartandó megnyitóra.

A művészt bemutatja
Polgár Csaba
az Iparművészeti Főiskola
tanszékvezetője.

A kiállítást megnyitja
Dr. Fabényi Júlia
a Szombathelyi Képtár igazgatója.

A kiállítás megtekinthető
2000. január 6-tól január 21.,
hétfőtől péntekig 10–18 óráig.

A Szombathely–München–Budapest
kiállítássorozathoz
megjelent katalógust keresse a kiállításon!

BUDAPEST 174
13. 12. 99
AL-I/347

MAGYARORSZÁG
≈ 024
FORINT

MTA Művészettörténeti Intézet
Pataki Gábor
Budapest
Úri u. 49.
1014

A piramis

formák „antiesztétikus" szürkéi adják. Az esztétikus és antiesztétikus minőségek kölcsönhatása

SZILÁRDI BÉLA KIÁLLÍTÁSA

A hetvenes évek elején, még fotográfusként Budapesten rendezte első önálló kiállítását *Szilárdi Béla* festőművész, aki több mint negyedszázada Németországban – korábbi, saarbrückeni évei óta immár hosszabb ideje Münchenben – él. Több német földön rendezett egyéni tárlat után 1997-ben mutatkozott be újra hazai közönség előtt. 1999 októberében ugyancsak itt, a Szombathelyi Képtárban indult három tárlatból álló sorozata, amelynek következő állomásaira november–decemberben a Müncheni Városi Múzeum kiállítótermében került sor, a harmadikat pedig a Tölgyfa Galériában rendezik január 1–26. között.

A *Piramis* című kiállítás a művész 1994–1999 közötti munkáit, festményeket, kollázsokat mutatja be, egy olyan ciklus lazán összefüggő darabjait, amelynek inspirálója a tökéletes forma, csúcsa az ég felé mutat, s mélyén valahol ott a sírkamra, s amelynek legmélyén állítólag van egy pont, egy különleges pont, amelyben az örök élet titka rejtezik.

Ott rejtőzik valahol ez a pont annak a távoli, a kép horizontjára festett, a horizont felett lebegő piramisnak a közepén is, amelyet Szilárdi Béla festett meg öt évvel ezelőtt. Égetően erős sárga és komor, sötét zöld ég között lebeg a súlyos tömeg, nem magának a tökéletes formának a képe, hanem a fogalom metaforája. Akár turistacsalogató poszter képzetét is kelthetné a nézőben, ha nem lenne rajta minden szabálytalan – éppen csak egy kicsikét, de

Szilárdi Béla: Piramis Nr. XXXVIII., 1999, enyves festék, akril, papír, 45×30 cm

SZILÁRDI BÉLA

jelenik meg az 1996-os munkákon is, újfajta rétegezettséggel, a kollázs-elv alkalmazásával párosulva. A háttér széles ecsetvonásokkal megfestett formái előtt ugyanis egy másik lapból kivágott, az eredeti lapétól meglehetősen különböző színvilágú formaként jelenik meg a piramis-szabálytalan háromszög-motívum, a színvilág, festésmód ellentéte mellé a tépett, illetve a mintegy geometrikus formát eredményező ollóval vágott felületek ellentétét társítva. Az összetett technikai megoldás eredményeként olykor egymástól is igen különböző hatású lapok születtek: van közöttük súlyos, véglegesen befejezettnek tűnő kompozíció, s van a japán vízfestmények könnyedségét, természetességét idéző alakzat. Néhány 1997–98-as művön újra visszatér a piramis térbeli formája, amely azonban ezúttal nem tömör, hanem átlátható, s a

hol, hanem *valamiben* rejtezik: magában a festés, alkotás folyamatában.

(Szombathelyi Képtár, IX. 3-X. 5.)

• *P. SZABÓ ERNŐ*

Maszkok és printek

HÉTESI ATTILA KIÁLLÍTÁSA

Aszfaltból arcot önteni minimum pimaszság, még inkább felháborító, de mindenképpen polgárpukkasztó. Hogy miért? Mert orcátlanságnak, sőt bárdolatlanságnak véljük, ha valaki csak úgy, minden bevezetés, pláne köntörfalazás nélkül olyat mutat, amivel kellemetlen, mi több, kínos szembenézni. Arról van szó ugyanis, hogy az aszfalt – kiállítótermi kontextusban – nemcsak szubsztrátuma, hanem szubsztanciája az anyagnak: anyagmaximum. Mindazt láthatóan és tapinthatóan koncentrálja, amit a „holt", a „passzív" matéria képzete magában foglal. Először is azért, mert sűrű, nehéz, sötét. Másodszor, mert tudjuk, hogy az felerészt a föld gyomrából felszívott, egykor eltemetett élő anyag párlat-maradványa, melyet szinte kizárólag

útburkolásra, szigetelésre használnak. (Eképp a köznapi felhasználás is az alsó szférában történik; a földhöz csatol vissza.) Az emberi fej, és méginkább a lelket, a személyest kifejező arc azonban archetipikusan az emberi (és kozmikus) létezés legmagasabb szintjét képviseli. Ennélfogva „abszolút matériából" készíteni a „legszellemibb formát"; felhozni azt, ami lenn van, nem más, mint emlékeztetni arra a differenciálatlan állapotra, amiben, vagy amikor minden egy volt figyelmeztetni a kozmosszal való egyneműségünkre, újra aktualizálni, hogy „porból vétettünk és porrá leszünk". Ha nem tudnánk, hogy aszfaltból vannak ezek a fejek, az elsődleges élmény, az anyag színe vagy éppen színtelensége, akkor is hat. A kifényesített feketeség minden fényt abszorbeál (néhol csillog és visszaver); ezáltal a formát ha nem is elnyeli, de nehezen érzékelhetővé változtatja.

Ezek az arcok így kiöntve elvesztik természetes arcjellegüket, maszkokká válnak, még ha nem is lehet őket felölteni. Hovatovább nem annyira eltakarásra, mint inkább felfedésre szolgálnak. Közelebbről nézve ezeket az álarcokat látható, hogy modelljük azonos; és csak annyiban különböznek egymástól, amennyiben az igen nehezen formába önthető anyag tehetetlensége és a megengedett esetlegességek érvényesültek. Nem feltűnő ugyan, de érzékel-

ahhoz eléggé, hogy sejtsük a folytatást. A következő sorozat lapjain a gesztusok fölerősödnek, a szín, a forma, a tér, az erővonalak kapcsolata műről műre, sorozatról sorozatra alapvetően megváltozik.

Az 1995-ös műveknél a piramis egyes éleinek elhagyása, megszakítása következtében a térbeli forma síkbelivé válik, egy be nem fejezett paralelogramma változataként jelenik meg, erőteljes, vörös, sárga vonalak hálójában, amelynek ellenpontját a keretelő

A Budapest Galéria meghívja Önt

SZILÁRDI BÉLA

festőművész kiállításának megnyitójára

a Budapest Galéria Kiállítóházába
(1036 Budapest, Lajos utca 158.)
2005. január 20-án, csütörtökön 17.30 órára.

A kiállítást megnyitja

FÁBIÁN LÁSZLÓ

író.

•

A kiállítás megtekinthető 2005. február 20-ig,
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

A címlapon: *Temetetlen holtak*. 1996.

Budapest Galéria

SZILÁRDI BÉLA

A
Szombathelyi Képtár
bemutatja

SZILÁRDI BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ

PIRAMIS

1994 – 1999

CÍMŰ
KIÁLLÍTÁSÁT
1999.
szeptember 3-án
16.30 órakor

A kiállítást megnyitja:
FÁBIÁN LÁSZLÓ
író

Közreműködik:
HORVÁTH LÁSZLÓ
klarinétművész,
a Szombathelyi
Szimfonikus Zenekar
igazgatója

A kiállítás megtekinthető:
'99. szeptember 3. – október 5.

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY
Szombathely, Rákóczi F.u.12.
Tel.: 94/313 074, Fax: 94/314 096
E-mail: szkeptar@elender.hu

Orgonistából festő

Szilárdi Béla sárvári tárlata

Vas megye divatba jött a képzőművészek körében, egyre-másra fogadnak be a falvak festőket, szobrászokat, grafikusokat. A parányi Gutaházára mintegy négy esztendeje Münchenből érkezett *Szilárdi Béla*. Megvett egy kis parasztházat, átformálta a saját ízlése szerint. Az újdonságokra fogékony sárvári Galeria Arcis most kiállításra hívta meg az egyre többet itthon tartózkodó alkotót. Harminchat képének segítségével ismerkedhet vele a kiállításlátogató közönség.

Szilárdi Bélát korán megkísértette ugyan a képzőművészet, de pályájának először a zenét választotta: zenetanári diplomát szerzett. Akkor azonban megbabonázta a fényképezés, és jó ideig ez volt a kenyérkereső foglalkozása. Amikor viszont – a kalandot keresve – elhagyta az országot, visszakanyarodott a zenéhez: Saarbrückenben négy esztendőn át templomi orgonista volt. Ezután pedig visszatért úgyszólván gyerekkori szerelméhez, a festészethez; mára ezt vallja hivatásának.

Sárvári kiállításán első pillantásra olyan festőt ismer meg a néző, aki elsődlegesen a *die Brücke* expresszionistáihoz vonzódik, illetőleg a náluknál elvontabb, ám szintúgy expresszionista *Blauer Reiter*-csoportosulás eredményeihez. A képek többsége nem nélkülözi a figuratív alapokat, jobbára az ember adja a témát. Gyakorta csak a fej, de máskor a test is. Szilárdi nem azt akarja fölmutatni, miként képes megörökíteni ezeket a figurákat, részleteket, sokkal inkább azt, hogy az általuk benne fölébredt reakciókat kifejezze. Emiatt meg sem próbálkozik az aprólékos realizmussal, forma- és színhűséggel, helyette pasztózus nagy foltokkal mondja el véleményét, amely foltok erőteljes színvilága szinte föl is emészti a témát, azaz: festői formává transzponálja. Ekképpen például a fejek akár meg is haladhatják a természetes méretet, hiszen nem fejekként, sokkal inkább maszkokként viselkednek. Valahogy úgy, mint – mondjuk – *Ensornál*.

Rejlik azonban festészetében egy másik lehetőség is. Ez jobbára az absztrakció felé vezet: itt a jelek világa kap hangsúlyt. Legkivált egy ősi jel, a *kereszt*, amely több képén is megjelenik, noha igazán egy elvont fogalmazású, a gesztusokat is őrző képén válik szervessé. Munkái közül talán csak az a karikaturisztikus sorozata problematikus, amelynek képei az „ártatlan" falu találkozását a pornóval hivatottak szuggesztíven bemutatni. Ez valójában aligha kínál járható utat egy festőnek.

Mindent összevetve, a sárvári galéria megint szerencsésen választott: újabb magyar alkotót kínál palettájáról.

(fábián)

Művésztelep nyílt Tállyán

Megnyitotta kapuit tegnap Tállyán az 5. Művésztelep és Szabadiskola.

A telep 1993-ban került Tállyára. Mostanára Közép-Európa egyik legrangosabb nyári művészeti műhelyévé vált.

Idén Ukrajnából, Szlovákiából, Romániából, Szerbiából, Németországból, Lengyelországból, valamint hazánkból érkezett festők, grafikusok, kő- és faszobrászok, illetve alkalmazott művészeti alkotók tevékenykednek. A résztvevők között jelentős számban vannak határon túl élő magyarok, illetve rutén, ruszin, sváb, magyarországi és külföldi cigány kisebbségiek.

A telep sajátossága, hogy helyet ad olyan, nálunk kevéssé ismert művészeti területek művelőinek is, mint például az ikonfestészet, rönk- és oszlopszobrászat, térplasztika- és szabadtérifajátékkészítő.

A hegyaljai kistelepülések és alapítványok, szponzorok összefogásával, a Magyar Művelődési Intézet szervezésében létrejött Szabadiskola és Művésztelep augusztus 20-án gyűjteményes kiállítással, ünnepélyes keretek között fejezi be idei munkáját.

G. Szűcs László

A fotósok nyolc napja

A XIV. Országos Fotószalon s még két tárlat megnyitásával kezdődik szombaton a nyolcnapos munka Békéscsabán, a Magyar Fotóklubok és Szakkörök Szövetségének idei nyári alkotótelepén. Az augusztus 30-ig nyitva tartó tárlatnak Békés Megyei Könyvtár ad helyet; a kiállítással párhuzamosan az Osztrák Fotográfiai Társaság is tárlattal mutatkozik be, ugyanitt, a csabai városházán pedig a szentesi és a csabai fotókör rendezésében megnyílik a IX. Országos Aktfénykép Tárlat.

A fényképész-alkotótelepen egybegyűltek megyejáró kirándulásokon és egyéb külön alkalmakon – például a csabai tornászok és úszók edzésein, a Gyulai Várszínház próbáján és a dévaványai túzoktelepen – készíthetnek felvételeket. Egyébként a csabai Kossuth Zsuzsa Kollégiumban tevékenykednek a fotósok, akik diavetítéseken mutatkozhatnak be társaiknak. Szakmai programjaik közt a víz alatti fényképezés műhelytitkainak megismerése is szerepel, egy sor fényképészeti világcég pedig az újdonságait tárja a szakemberek elé. A fotósok országos szövetségének fórumát augusztus 8-án, pénteken este tartják.

Védett földalatti

Műemlékké nyilvánítják a Budapest Főváros Millenniumi Földalatti Vasút 1896-ban elkészült első vonalszakaszának állomásait, valamint a fővárosi Vidám Park több, a század első évtizedéből származó építményét. A környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter, valamint a művelődési és közoktatási miniszter napokban megjelenő együttes rendelete a Millenniumi Földalatti Vasút következő állomásait helyezi védettség alá: Vörösmarty tér, Bajcsy-Zsilinszky út, Opera, Oktogon, Vörösmarty utca, Kodály körönd, Bajza utca, Hősök tere. A két miniszter másik, ugyancsak rövidesen napvilágot látó együttes rendelete a Vidám Park építményei közül a körhintát, a barlangvasutat, a céllövölde hátfalát, a hullámvasút és a mesecsónak együttesét, valamint a dodgemet nyilvánítja védetté. Mindezt *Baja Ferenc* környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter jelentette be szerdán sajtótájékoztatón a Közlekedési Múzeumban.

Mint hangsúlyozta: a műemlékké nyilvánítással a kontinens első földalatti vasútjának – mint az európai kulturális, építészeti és közlekedéstörténeti örökség értékes részének – a megőrzését kívánják szolgálni. A tájékoztató következő helyszínén, a Vidám Parkban *Schiffer János* főpolgármester-helyettes kifejtette: az itt lévő egyedi építészet- és ipartörténeti értékekkel rendelkező épületeket, illetve épületrészeket azért kívánják fokozott védelemben részesíteni, hogy azok a magánosítást követően is fennmaradjanak, és megőrizzék a létesítmény eredeti jellegét.

● *Ezeregyszáz vízcsepp címmel nyílt kiállítás a hét elején Szekszárdon, a Művészetek Házában. A tárlatot a honfoglalás évfordulójára indították Szombathelyről. A képek - negyven művész hatvanöt vízfestménye – onnan Szegedre kerültek, augusztus 20-ig pedig a tolnai megyeszékhelyre. A következő állomások pedig Eger, Budapest és Kaposvár lesznek. A kiállító művészek valamennyien az 1990-ben alakult Magyar vízfestők társaságának tagjai, akik 1991 nyarán már bemutatkoztak Szekszárdon.*

Két kiállítás Balatonföldváron

Tájköltészet és napmargaréta

Balatonföldvár központjában nyájas, tornyos, romantikus épület jelzi a kőröshegyi elágazást. A közösségi ház emeletén két beérkezett képzőművész kiállítását csodálhatják meg az érdeklődők.

Zsignár István a rendhagyóan harmonikus alakzatok vizuális költője. „A formák nagytakarítását" folytatja, jeles monográfusát, *Losonczi Miklóst* idézve. Jómagam, ki több mint két évtizede töltöm Balatonföldváron életem nyugalmasabb felét, kettős tükörben láthattam kedvenc tájaimat, saját „kamerámmal" és Zsignár István képeinek jóvoltából. A három év híján hetvenesztendős miskolci művésztanár saját vallomása szerint tájba rögzíti élményeit, a humanizált természet lazán impresszionisztikus képein át bocsát reánk valami különös, pasztell fluidumot. A Móló Balatonföldvárnál című képsorozat a legszebb déli partszakasz lényegét híven ragadja meg. A tó végtelenséget sugalmazó tükre itt egységet alkot a Kvassay sétánnyal, a déli part és a tó egyik legszebb promenádjával; a vízbe mélyen benyúló Galamb-szigettel. Zsignár István ezt a szabálytalan elemekkel tarkított, izgalmas harmóniát ragadta meg a kék és a zöld különös átmenetének türkizével. A magyar tengerre egészében is jellemző, hogy először nyugtalannak látjuk, ám ha belefeledkezünk a habok játékába, elfog bennünket az öröklét biztos tudatának nyugalma. Ezt a polifon rendet és nyugalmat ragadja meg Zsignár István a kontúrok föllazításával, a színek összetettségével, a földvári dombon áthúzódó Kelta sétány misztikus rezzenetlenségével. A művész, aki a Bükk hegység ősi és zord fenségét – melybe benne foglaltatik a pogány lázadó *Vata* vezér kristálytiszta kútja és az Istállóskő nemes vadsága – találóan fogalmazta meg képekben és színekben, megtalálta a Balaton panteista lelkét is. Ősi rovásmináták, napra és margarétára egyként hajazó fantáziavilág, tulipán és mákvirág. *Szőke István* népi fafaragóművészről a művelődési központ előadója, *Holovics Erzsébet* is elmondta a tárlat megnyitóján, hogy világéletében Kaposváron és környékén élt, a természet és a használati tárgyakon található népi motívumok megfigyeléséből alakította ki szikár és gazdag kifejezőeszközeit. Sótartók, tálak, konyhai szerszámok ébresztenek bennünk szelíd falusiidillképzeteket. Azt az aranykori békét hozzák vissza, amelyre jellemző, hogy a tárgyak is élőlények voltak, az ember meghitt jó barátai. A mester elraktározta magában ezt a meghittséget, s már gyermekkorában fölhívta magára tanítóinak figyelmét. Megőrizte e képességét úgy, hogy kedvtelésből faragott, a vasúttól ment nyugdíjba, s most, a hetvenedik évén is túl, teljes mértékben a szentként tisztelt művészetnek szenteli magát. Lopótökhéjra maratott finom mintáiról megtudjuk: kénnel keni be, s villámsebesen kell dolgoznia a megmunkálandó felületen, különben kárba megy az egész tárgy. Fokos alakú pásztorbotok, fejük kosformán kifaragott muzsikaként hirdetik az ősi ridegpásztorélet zord szépségét. A legszebb botot sumer, szkítamintás rovásírás díszíti.

A kiállítás bármelyik pontjára is érünk, erőt sugároz reánk Szőke István kopjafája. Rendhagyó módon, bajuszos, ősmagyar arc néz ránk a csúcsáról, öreg, mint maga az emberi lét. Ahogy együtt szemléljük a kiállítás egészével e jó öreg arcot, úgy érezzük, mintha vigyázna reánk. Nagyapánk hajdúsági ábrázata, vagy egy honfoglaló magyar Árpád népéből, még inkább Arany Atyácska, az ősvallás öregistene. Képzeletünkbe rögzül a hun magyar sátorpalota, ahol Szépmező Szárnya imádkozik. Karját az ég felé kitárva ad hálát Napkirálynak a terméshozó bő áldásért, Szélkirálynak a tiszta légért. A művész kéri Istent – *Csoóri Sándor* szavával –, határozz ránk egyszerűbb időket...

Pósa Zoltán

felesége kirándulás közben a szafariparkban elhelyezett tilalmi táblák ellenére elhagyta gépkocsiját, noha a parkban négy bengáli tigrist tartottak szabadon.

Amikor a nagymama hároméves unokájával a karján kiszállt az autóból, hogy a síró gyermeket is megtámadta. A hatóságok közlése szerint a szafariparkban még soha nem történt ilyen súlyos szerencsétlenség. 1983 novemberében egy oroszlán behatolt egy kiránduló-autóbuszba, és sebeket ejtett a gépkocsivezetőn.

Védekezzen esernyővel!

Gólyainvázió sújtja Malpartida de Cácerest

Példátlan gólyainvázió sújt egy nyugat-spanyolországi kisvárost, Malpartida de Cácerest. Hangosan kelepelő gólyacsaládok százai fél tonnát is elérő fészkekkel zsúfolták agyon a házakat, szünet nélkül ürülékükkel bombázzák a járókelőket, száradó ruhákat és tévéantennákat tesznek tönkre. A XVI. századi templom tetejére 38 fészket raktak ezek a nagy testű, hosszú csőrű költözőmadarak. A legfrissebb népszámlálás szerint 534 gólya „lakik" Malpartidában.

A szokatlan gólyasűrűség egyik magyarázata lehet, hogy az utóbbi időben visszaesett a földművelés, és ezzel a gólyákra veszélyes vegyszerek használata is a környéken. De az is lehet, hogy az a hatalmas városszéli szeméttelep vonzza a gólyákat, ahol a közeli megyeszékhely, Cáceres rakja le hulladékát. A szemétlerakóhely olyan bőséges táplálékforrást kínál a gólyáknak, hogy sokan közül még télen sem költöznek Afrikába.

„Gólyaváros" polgármestere, *Antonio Jimenez* közben megpróbálja üzleti célra hasznosítani az oly sok kellemetlenséget okozó gólyainváziót. Büszkén mutatta az AP tudósítójának azt az oklevelet, amelyben „a gólyák európai fővárosává" nyilvánította Malpartidát egy Németországban bejegyzett természetvédő szervezet, az European Heritage Fund.

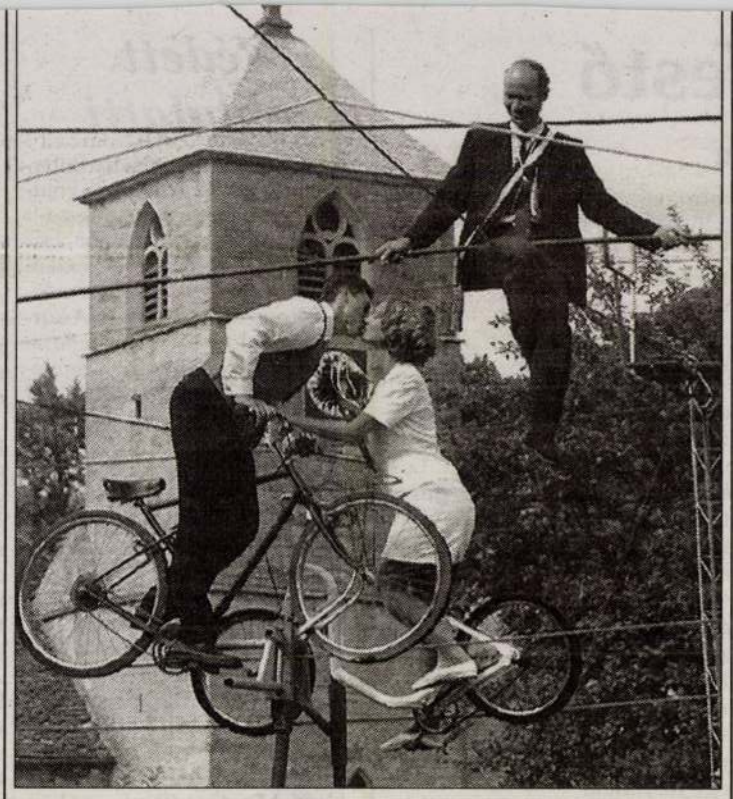

FOTÓ: MTI/EPA

Mennyei pillanat. **Öt méterrel a föld fölött esküdött egymásnak örök hűséget a légtornászi testhelyzetben egyensúlyozó polgármester-helyettes jelenlétében lánya, Catherine és a vőlegény, Stephane**

A helybeliek nem félnek

Villámgyorsan és teljesen zajtalanul történt: a tízéves *Mark Miedema* ott feküdt a földön a puma alatt. Néhány pillanat, és az állat győztesen került ki az egyenlőtlen küzdelemből. A szülők percek múlva megtalálták a fiú holttestét. A halálosan végződött családi kirándulás a Colorado állambeli Rocky Mountain Nemzeti Parkban nem egyedi eset – egyre gyakrabban támadnak meg pumák turistákat az USA nyugati részében.

Három nappal Mark Miedema tragikus halála előtt az ugyancsak coloradói Mesa Verde Nemzeti Parkban egy fiatal puma megtámadott és súlyosan megsebesített egy négyéves francia kisfiút. *Rafael DeGrave* csak néhány lépésnyire volt a családjától, amikor a bokrok mögül kiugró állat hátulról a földre rántotta. A parkőrök mindkét esetben agyonlőtték a támadó ragadozót. Számuk egyébként folyamatosan nő, mivel a hatvanas és hetvenes években sok amerikai államban betiltották vagy erősen korlátozták a ragadozók elejtését.

Becslések szerint az Egyesült Államok nyugati vidékein ma háromszor annyi puma él, mint húsz évvel ezelőtt. A két méter hosszú, nemegyszer 90 kilós állatok élelmet keresve egyre gyakrabban jelennek meg városi parkokban, elővárosi kertekben, sőt kukák mellett vagy magányosan álló házaknál.

Annak ellenére, hogy mind gyakrabban következnek be tragikus esetek, a környék lakossága általában azt szűri le a pumák jelenlétéből, hogy ezáltal közelebb lehet a természethez.

● *Mintegy 35 ezer liter olaj ömlött a tengerbe szombatra virradóra Jokoszuka japán kikötővárosnál az USS Independence amerikai repülőgép-anyahajóról. A szennyeződés, a japán őrhajók és az amerikai haditengerészet gyors beavatkozása nyomán nem terjedt a kikötő vizein túlra. Az olaj az amerikai haditengerészet jokoszukai bázisánál, Tokiótól 45 kilométerre délnyugatra, a személyzet hibájából ömlött a tengerbe: a fenékvíz kiürítése helyett véletlenül olajat engedtek a vízbe.*

Mai rádió- és televízió-műsor

KOSSUTH: 4.30 Reggeli krónika 9.05 Napközben 11.05 A tegnap slágereiből 11.35 Mikszáth Kálmánné visszaemlékezései 12.00 Déli krónika 12.40 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.05 Vendég a háznál 13.20 A keleti egyház liturgikus énekeiből 13.30 Krisztus közöttünk 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Tetten ért szavak 14.45 Közönségszolgálat 14.55 Irodalmi műsorajánlat 15.06 Tudós Fórum – élőben 16.00 Hírek 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Diszkotéka 17.05 Kassza 18.00 Esti krónika 19.06 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.38 Emlékiratain 20.05 Régi magyar muzsika 20.30 Határok nélkül 21.05 Filmzene 21.25 Médiavilág 22.00 Késő esti krónika 22.30 Fényben, árnyékban 23.05 Lemezmúzeum

PETŐFI: 4.33 Hajnali dallamok 7.46 Sportreggel 8.00 Petőfi-délelőtt 11.20 Zenés játékokból 12.00 Nótakavalkád 13.03 Manapság... 13.15 Hogy tetszik lenni? 13.45 Állomáskereső 14.00 A Rádió kívánságműsora 17.03 Petőfi-délután 19.03 Kölyökóra 20.00 Világzene-magazin 21.03 Béla angyalai 21.50 Gramofonalbum 23.03 Sporthíradó 23.10 Korzó 0.15 Éjszaka

BARTÓK: 6.00 Muzsikáló reggel 8.10 Pódium 9.10 Zenekari muzsika 10.05 Emberi dolgok 11.05 A hét zeneműve 11.30 Hangverseny délidőben 13.00 Fúvósmuzsika 13.10 Bravissimo! 14.05 Hadzsi Murat – rádióváltozat 15.16 Rettegett Iván – részletek az operából 16.05 Fiatalok minikoncertje 16.32 Schubert: C-dúr fantázia 17.00 Muzsika 17.50 Ez van! 18.05 A Magyar Állami Hangversenyzenekar játszik 20.00 Hangverseny 21.40 Motetták 22.05 Operafelvételekből 22.52 Ki ölte meg Mészáros Kelement? – hangjáték

TV1: 6.00–9.00 Nap-kelte – reggeli információs magazin 9.05 Marienhof – német tévéfilmsor. 9.40 Linda. Poppokol – magyar tévéfilmsor. 10.40 Gyerekeknek 11.00 Walt Disney bemutatja – ism. 12.00 Hírek 13.50 Üzlet 14.10 Patrin – Üzenet – Vorba 14.35 Nasa obrazovka 15.00 Szünidőre! Volt egyszer az ember... – rajzfilmsor. 15.35 Kaliforniai álom – amerikai filmsor., 65/39–40. 16.20 Van öt perce? 16.30 A homok titkai – brazil tévéfilmsor., 180/178. 17.05 „Kincs, ami nincs" 17.35 Kapcsolj be! – Telejáték 17.50 Rajzfilmek 18.00 „Engedjétek hozzám!..." – a hitről gyerekeknek 18.10 Csellengők. Eltűnt gyerekek nyomában – Tel.: 269-5550 18.15 Tv-Doktor 18.30 Szerencsekerék – vetélkedő műsor 19.00 Gyereksarok – A jóságos fogtündér egerek; Peti és Din 19.15 Magyarok cselekedetei 19.30 Híradó 20.10 A szív szavai – amerikai filmsor., 4/1. 21.05 Nyitott száj – politikai vitashow 21.55 Kedves versem. Tóth Árpád: Álarcosan 22.05 Az életbe táncoltatott leány – magyar táncfilm 23.25 Üzlet 23.35 Híradó

TV2: 16.15 Unokáink sem fogják látni... 17.05 Kertváros – amerikai filmsor., 6/1. 18.00 Körzeti híradók 18.15 Európa híres kastélyai – dok.-filmsor. 18.40 „Egy alma, amelyik visszaharap" 19.00 Telesport. NB I-es labdarúgómérkőzés – Siófoki Bányász SE–Videoton FCF 21.00 Ars Hungarica – Mária halála 21.30 Telemázli 22.00 Híradó 22.15 Aktuális 22.45 Telesport – Atlétikai vb 23.45 Magyarok cselekedetei

DUNA TV: 8.00 Távoktatás 8.15 Párok és házaspárok tízezer év mestermüvein 8.30 Vállalkozóképző 9.00 A Fehér Agyar legendája 9.50–11.00 Képes krónika 11.00 Heti hírmondó 12.00 Déli harangszó – Lapozó 12.25 Esti kérdés 12.40 Emlékképek – régi híradók 13.00 Postabontás – levélváltás 13.20 Trópusi hőség 14.15 Középeurópai Magazin 14.50 Amerikai magyar életsorsok 15.30 Tarkabarka 16.30 Harmónia – egészségvédő magazin 17.05 Dusty – ausztrál–francia ifj. tévéfilmsor. 17.30 Mese 18.00 Híradó 18.20 Befejezetlen románc – spanyol tévéfilmsor., 4/4. 19.10 Látóhatár 19.45 A világegyetem enciklopédiája – angol ism. film 20.00 Minoritates Mundi 20.40 Esti kérdés 21.00 Híradó 21.20 Sportpercek 21.35 Képek életről, halálról – Nagaszaki 22.25 Mozart: g-moll szimfónia 22.55 Ember-nagy szobrok – magyar kisfilm 23.05 Híradó 23.35 Ismétlések

NAP-KELTE kedden reggel is 6 és 9 óra között az MTV1-en információkkal, hazai és külföldi jelentésekkel. Tervezett témák: – Lányok a siófoki szállodasoron – Szigodik a TV2 előfizetési díjának behajtása? – A műholdas MTV2 vételi lehetőségei – A Vasas átigazolási ügyei: Keresztűzben: Gyalog András, a Vasas ügyvezető elnöke – Szauna: hol építsék meg a déli autópályát? – Az Irigy Hónaljmirigy és az ultra – A Játék határok nélkül kulisszatitkai – Vízbefulladások – Farkasházy Tivadar jegyzete. Készíti a NAP TV. Producer: Gyárfás Tamás. Főszerkesztő: Kósa Somogyi György. Felelős szerkesztő: Kurucz Péter. Műsorvezető: Mélykuti Ilona. Az adás alatt hívható telefonszám: 252-6368.

35 évvel ezelőtt, 1962. augusztus 4-én holtan találták Los Angeles-i lakásán Marilyn Monroe amerikai filmsztárt. Csak tizenéves volt, amikor mezítelenül modellt állt egy falinaptárhoz. 1953-ban a Niagara című filmben tűnt fel. A naivnak mutatkozó érzéki szőkeség a férfiak ideálját személyesítette meg, s erotikus kisugárzásából a filmgyárak hatalmas tőkét kovácsoltak maguknak. Fáradozásait, hogy tehetségét komoly szerepekben mutassa be, a közönség nem honorálta. Arthur Miller drámaíróval kötött házassága zátonyra futott. John F. Kennedy elnökkel való kapcsolata sok találgatásra adott okot.

Domonkos = úr, Dominika = úrnő.

A mai Domonkos a latin „Dominicus" névből származik. Ezen a nyelven a „dominus" „urat, istent", eredeti értelmében pedig „gazdát, birtokost" jelent. Így a név értelme a „gazdához, az istenhez tartozó, a gazda birtoka" lenne. Dominique, Domingo stb. formában a nyugat-európai nyelvekben elterjedtebb, mint nálunk. A Dominika a Domonkos női megfelelője, a naptárban először 1990-ben kapott helyet. A kereszténység elterjedése óta a vasárnap Dominica, azaz Úr napja elnevezést kapott, ami nincs összefüggésben e női névvel.

Szilárdi Béla

Legelésző lovat ábrázoló fotoját bemutatja a lap.
Repr.
Perneczky Géza: "A világ kis és nagy fényképei" cimmel ir a fotomüvészetről és megemliti a Mücsarnokban rendezett nemzetközi kiállitást. Azt nem emliti, hogy fenti kép szerepelt-e a tárlaton, de mivel a beszámoló keretébe helyezte a lap, ennek illusztrációjaként hat, s a kiállitáson való részvételét valószinüsiti.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. okt. 3.
XIV. évf. 4o. sz. 13. lap

Szilárdi Júlia

Az iparművészeti kiállításon gyermekjáték kiállítást is látható volt melyen Bán Marianna, Szilárdi Júlia, Schéner Mihály tervezési szerepettek.

Nézőpont

1995. VIII. 1. 16. 05 (2).

Szilárdi Margit

sikdiszítés

1923-24.

Éimisk 1930

89. l.

bizotts.tag

PLAKÁT

SZILAS GYŐZŐ:
DANUVIA MOTTA-
KERÉKPÁR,
(18 X 24)

1963. M. H. HRCH

Plakát

Szilas Győző: Rapid
(118x84)

1963. M. H. Hrch.

Plakát

Szilas Győző: Pannónia motor kere apar, 18 x 24

1963. M. H. Kreh.

RÖPLAP

LILAS GYŐZŐ:
RANUVIA MOTOR-
KERÉKPÁR

1963.

Plakát

Atlas György
Vöi is férfi követek
59x84

1963. M. H. Arch.

Szilas Győző

Plakátja:

Egészségünkre! Bp.1962. 84x59 cm.

Ábrázolva: Lent négy üveg különböző fajta gyümölcslé, - minden üvegben egy-egy szalmaszál, melyek egy kislány szájába futnak össze.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska / 176.1.
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965.

Szilas Győző

Plakátja:

Tej karamella. Bp. 1961. 24x17 cm.
Ábrázolva: Asztalra könyöklő kisfiu tollszár hegyét rágva karamelláról ábrándozik, mellette nagy tintatartó.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek / összeállitotta: Munkácsi Piroska/ 177.l.
O.Sz.K. kiadványai Bp.1965.

Szilass Győző

Plakátja:

Opera luxus kozmetikai cikkek Bp.1961.
24x17 cm.

Ábrázolva: Hófehér parókás nő kesztyüs kezében
az illatos piros rózsa.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska /
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 180 .l.

Szilas Győző

Plakátjai:

Uj nyár, uj fürdőruha.Kapható az Állami Áruházakban és szaküzletekben. Bp.1962. 82x58 cm.

A tüző nap fényében napbarnitott elegáns fürdőruhás nő.Rajzolt betük.

Vegye a kalapját Állami Áruházakban, szövetkezeti áruházakban és szaküzletekben Bp.1962. 84x58

Ábrázolva: Egy férfi elegáns kalapban, uj kesztyüvel.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek / összeállitotta Munkácsi Piroska / O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 187.1.

Szilas Győző 1.

Plakátjai:

Albergo d'estate Ungheria.Bp.1961. 82x56 cm.
Ábrázolva: Festői kép egy balatoni szállodáról,annak kertjéről és a külföldi üdülőkről.

Hotel d'été Hongrie. Bp.1961. 82x56 cm.
Ábrázolva: Festői kép egy balatpnparti szállodáról, annak kertjéről és a külföldi üdülőkről.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátpk és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 109.l.

Szilas Győző 2.

Plakátjai:

Sommarhotell Ungern. Bp.1961. 82x56 cm.
Ábrázolva: Festői kép egy balatonparti szállodáról, annak kertjéről és a külföldi üdülőkről.

Sommerhotel Ungarn. Bp.1961. 82x56 cm.
Ábrázolva: Festői fényképfelvétel egy balatohparti szállodáról, annak kertjéről és a nyaralókról.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátpk és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 109.1.

Szilas Győző

3.

Plakátja:

Sommer Hotel Ungarn am wunderschönen Plattensee

7. Tags .... Wiem 1961. 82x58 cm.
24x17 cm.

Ábrázolva:

Balatoni képekkel diszitett fekete fürdőruhába öltözött nő.

Az 1961. és 62.évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 110.1.

Szilas Győző 4.

Plakátjai:

Summer-Hotel Hungary. Bp.1961. 82x56 cm.
Ábrázolva: Festői fényképfeltétel egy balatonparti szállodáról,annak kertjéről és a nyaralókról.

Summer-Hotel Hungary. Bp.1961. 24x17.
Ábrázolva: A Balatoni Hableány szines képe.

Az 1961. és 62.évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/
O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 110.1.

Szilas Győző

MDK

Nőnap, 1954 plakát

Műcsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

Szilas Győző MDK

Ifjuségi találkozó, 1952, plakát

Műcsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

Szilas Győző

Nemzetközi Nőnap 1953 plakát

Hiesarnok 1955 Képzőművészetünk tíz éve

Szilas Győző MDK

1945-1955 terv, 1955 plakát

Műcsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

MDK.

Szilas Győző

Plakátterv

Magyar Hirek 1967 jan.1.

Szilas Győző

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 5. sz. 224. o. Az Iparművészek szabadszervezetének körleménne.

Szilas Győző

Élő hal c. plakátjáért első díjat kapott (Az év legszebb plakátja).

Ipari Művészet, 1965. 2. sz., 85. l.

Szilas Győző

A akk kiemeli Walkid-festék hirdetését.

Reklámgrafika. – Ipari Művészet, 1968. 3. sz., 57. l.

Szalay Győző
grafikus

Részt vett a tárlaton

Bauer Jenő: Reklám '70
MŰVÉSZET, 1970.augusztus - 39.lap

Szelas György
grafikus

M.D.

Állami Bittosító plakátterre
képviseli a tárlaton.

Bauer Jenő: 5. Magyar Plakátkiállítás,
Művészet, 1967. március - 38 lap

Szilas Győző MDK

Nemzetközi vásár, 1945 plakát

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

MDK

Szilas Győző
grafikus

Merkur risakos kontrasztos plakát-
jával szerepel a tárlatban.

Bauer Jenő: Reklám 68
Művészet, 1969. julius – 43 lap.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

NDK

Szilas Győző

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

Kilas György, grafikus

Első hal c. plakátjáért kapta

a legjobb kereskedelmi plakát

díját.

— : Az év legjobb plakátjai 6.

ESTI HIRLAP, kp. 1965. máj. 7.

MDK

Szilas Győző, 1921--

Placenta krém

Az utca nem szemétdomb

Állami Bábszinház

M 1885-1960. M. plakáttőrt. kiáll. Műcs. 1960.

MDK

Szilas Győző, 1921--

Cigaretta

Tomato Paste

Karácsonyra ajándékozz könyvet

M 1885-1960. M. plakáttört. kiáll. MMcs. 1960.

MDK

Szilas Győző, 1921--

Nemzetközi gyermeknap

Forte film

Nemzetközi Nőnap

M 1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK

Szilas Győző, 1921--

Emergé

Első pedagógusnap

Röltex

Nemzetközi gyermeknap

M 1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

MDK

Szilas Győző, 1921--

Házhoz szállitjuk

Asszonyok, lányok...

Röltex

M 1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

MDK

Szilas Győző, 1921--

Gyermek-hetek

Tejkaramella

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

Szilas Györö

grafikus

l.

Szabad Művészet

1949. 224. l.

lezve lent balra: Carl Ludwig Reuling, 1775.

A szilléziai csata

Vászon, olaj, 72×116 cm.
Jelezve lent középen: Carl Ludwig Reuling 1775.
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 111. l. — —ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Maszlaghy II., 267—268. szám. — Gerevich: Az Újság 1916. júl. 20., 4. lap. — Gerevich PA, 248. l.

RIESER, MICHAEL (osztrák festő, 1828—1905.)

Madonna

Vászon, olaj, 102×66 cm.
Csúcsos felső záródással.
Jelezve lent jobbra: MR egybefonva.
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom II., 1875., 45. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 36. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — Rényi 24. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 769. l. — Maszlaghy II., 249. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 249. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő V., 1931., 8. l. — Lepold—Lippay 56. l.

~~Heuter Janos~~

tovább ~~Horvath Tartó~~

Szilas Gyözö

sokszorosító ipar

l.

Budiparrajzisk

1939-40. 28. l

K

P

Budapest VII. ker. népkönyvtári - egyesület

X. 10.

MDK.

Szilas Győző

1964 év legjobb kulturális plakátja dijat nyerte

Magyar Nemzet 1965 május 8.lap -

MDK.

Szilas Győző

Élőhal c.plakátját dijazták

Népszab dság 1965 május 8.lap -

MDK.

Szilas Győző

Élőhal c. plakátját dijazták

Népszava 1965 május 8. lap -

MDK.

Szilas Győző

Élőhal c.plakátjával dijat nyert

Esti Hirlap 1965 május 7.lap -

MDK.

Szilas Győző

Plakátversenyen dijat nyert

Délmagyarország 1965 május 8.lap -

Szilas Győző

MDK

"Asszonyok,lányok..." é.n.

"Röltex" 1957.

"Gyermek-hetek" 1958.

"Tejkaramella" 1959.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS.Bp. 1960.
39.1. 40/1/

Szilas Győző

"Placenta krém" é.n.

"Az utca nem szemétdomb" 1956.

"Állami Bábszinház" é.n.

"Házhoz szállitjuk" 1949.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS. Bp. 1960.

39.1.

Szilas Győző /1921- /

"Nemzetközi Nőnap" 1955.

"Cigaretta" 1955.

"Tomato Paste" 1955.

"Karácsonyra ajándékozz könyvet!" 1956.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS. Bp. 1960.

39.1.

Szilas Győző /1921- /

MDK

"Emergé" 1949.

"Első pedagógusnap" 1952.

"Röltex" 1953.

"Nemzetközi gyermeknap" 1954.

"Forte film" 1955.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS; Bp. 1960.

39.1.

MDK

Szilas Győző

Repr.:

"Hungarian tomato paste" 1955.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.

57. kép.

MDK

Szilas Gyözö grafikus

plakatja a kiállitáson (Műcsarnok)

Florian László: Magyar plakáttörténeti kiállitás

Magyar Grafika, 1960. 4. cóf. 6 sz 438 l

mdk.

Szilas Gjözö grafikus

„a tárgyilagos mondanivalót hangulatos képek oldják fel"

Ábra: 24—25 l. (motorkerékpár)

Lengyel Lajos: Külkereskedelmi Propaganda — Magyar Grafika. 1961, 5 évf. 1 sz. nyomtatoányainkról 17. l.

Szilas Gyöngyi
grafikus

M.D.K.

A kiállításon részt vett.

Szamosi Ferenc: IV. Magyar Plakátkiállítás a Műcsarnokban
Művészet, 1962. március – 46 l.

MDK

Szilas Győző

Dutka M: Plakátkiáll. az Ernst Muz.ban. Magyar Nemzet, 1953. szept. 19. 5.l.

MDK

Szilas Győző

Dutka M: Plakátkiáll. az Ernst Muz,ban. Magyar Nemzet, 1953. szept. 19. 5.l.

Szilas György
grafikus

M.D.K

Opera Luxus c. műve nyerte
a kereskedelmi témájú plakátok
első díját

Szamosi Ferenc: Az év legjobb plakátjai – 1962
Művészet, 1963. augusztus – 21 lap

MDK

Szilas Győző

Hungarian tomato paste.1955.
című plakát repr.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.1960.
Műcsarnok. Kat.

MDK

Szilas Győző /1921-/

Emergé. 1949., 83x58 MH

Első pedagógusnap. 1952., 84x59 MH

Röltex. 1953., 70x48.5 MH

Magyar plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 39.1.

MDK

Szilas Győző /1921-/

Röltex.1957., 69x48 MH

Gyermek-hetek.1958., 82x57 MH

Tejkaramella.1959., 67.5x57 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok.Kat. 39.1.

MDA

Szilas Győző /1921-/

Allami Bábszinház.é.n., 70x50 MH

Házhoz szállitjuk. 1949., 83x58 MH

Asszonyok, lanyok...é.n., 83x58.5 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.1960.
Műcsarnok.Kat. 39.1.

MDK

Szilas Győző /1921-/

Karácsonyra ajándékozz könyvet.1956.,68x48 MH

Placenta krém. é.n., 81.5x57.5 MH

Az utca nem szemétdomb.1956., 69x48 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiallitas.1960.
Műcsarnok.Kat. 39.1.

MDK

Szilas Győző /1921-/

Nemzetközi Nőnap.1955., 83.5x60 MH

Cigaretta.1955., 100x70 MH

Tomato Paste.1955., 100x70 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 39.l.

MDK

Szilas Győző /1921-/

Nemzetközi gyermeknap. 1954., 82x58 MH

Nemzetközi gyermeknap. 1955., 84x58 MH

Forte film. 1955., 83.5x59 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 39.1.

Kilas Győző grafikus 7 Dk

Opera - plakátja.

Repr.

—: Az év legjobb plakátjai 7.

NÉPSZABADSÁG, Sz. 1963. ápr. 11.

Szilas Győző, grafikus MDL

. Opera-plakátja az 1962. évi legjobb kereskedelmi plakát díját kapta.

—: Kiosztották „az év legjobb plakátja" díjakat. 10. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. aug. 10.

Szilas Győző grafikus M.D.K.

"1962 legjobb plakátja" dijat nyert

Kereskedemi kategóriában az első "Opera"c.

plakátjával

Napló

Magyar Nemzet 1963. április 10. 4.l.

MDK

Szilas Győző, graf, festőm.

10th November 1952. Of the occasion of World Youth Day strengthen preparations.....

Plakát.

Ernst Muz.-Plakátművészeti kiáll. 1953. 4 Kat.

MDK

Szilas Győző

Plakátművészeti Kiállitás Ernst Muzeum 1953.
Kat.

MDK

Szilas Győző

"Plakát" repr.

Plakátművészeti Kiállitás Ernst Muzeum 1953.
Kat.

MDK

Szilas Győző

Résztvett az Ernst Múzeumban rend. Plakátművészeti Kiállitáson 1953-ban.

Plakátművészeti kiáll. 1953. Kat.

MDK

Szilas Győző

Plakát repr.

Plakátművészeti kiáll.1953.Kat.

Szilas Győző MDK

Szerepelt a IV. Magyar Plakátművészeti Kiállitás anyagából készült győri /Lenin uti műcsarnok/ kiállitáson.

"Duna mosópor"

Rács Ernő: Érdemes megnézni.

KISALFÖLD; 1962. jul. 29.

Szalas Péter
Grafikái

MDK

Az építőipar pavillonját dekorálta

Lajter Sándor: Grafikai és térhatás a vásáron
Élet és Irodalom, 1962. május 26 – 12 l.

MDK

Szilas Győző

Budiparrajzisk 1939-40. 28. l.

M.D.K.

Szilas Győző-
grafikus

A KGM. Általános gépipari
gyártmányait dekóralta
+ repro

Bartha Éva: Utószó a Budapesti Ipari Vásár grafikáihoz.
Művészet, 1962. november – 36 lap

MDK

Szilas Győző

Nőnap 1954 plakát Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok. Kiállított művek jegyzéke. 23.1.

MDK

Szilas Győző

Nemzetközi vásár 1945 plakát Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállított művek jegyzéke. 23.1.

MDK

Szilas/Győző

1945-1955 /terv/ 1955 plakát Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 22.1.

MDK

Szilas Győző

Nemzetközi Nőnap 1953 plakát Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 22.l.

MDK

Szilas Győző

Gyermeknap 1954 plakát Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 23.1.

MDK

Szilas Győző

Ifjuságí találkozó 1952 plakát Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 22.l.

MDK

Szilas Győző

Aradi N: A II. M. Plakátművészeti kiáll.
Szabad Művészet, 1956. 5. sz. 221, 226. l.

MDK

Szilas Győző

Paradicsomkonzerv

Vidám cirkusz

Caola

II. Plakátkiáll. 1956. N.Szal.

2o. l.

MDK

Szilas Győző

Könyvhét

Forte

II. Plakátkiáll. 1956. N.Szal.

2o. 1.

MDK

Szilas Győző

Baba kötőfonal
Cigaretta
Karamella plakát

II. Plakátkiáll. 1956. N.Szal.

18.1.

Szilas Gyula

Perényi: A városépítés ... c. könyv
bovitóját tervezte
Diszérettel kapott

A szép magyar könyv, 1961, 23 kor.

Szilas Gyula

MDK

Győr 1617-évi városképéről Lőrant Péternével együtt rajzot készített. 305 old

Gazdag László: Győr város térképei. 295.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr

MDK

Szilas Gyula (a városépítési tanszék grafikusa)

Lóránt Péternével rajzolta Győr 1617. évi, Borbíró és Valló által rekonstruált helyszínrajzait. (repr.)

Borbíró-Valló: Győr, Bp. 1956. 1. sz. mell.

MDK

Szilas Gyula a városépítési tanszék grafikusa

illusztrációkat ~~készített~~ rajzolt Borbíró - Valló: Győr városépítéstörténete c. munkájához. (Az egyes rajzok lapszámát l. 311-315. l.)

Borbíró - Valló: Győr, Bp. 1956. 16. l.

Szilasbalhási
ref. templom
ezüst kelyhe

l -

Mihref pestiötvem

17 l.

SZILASI, lakatosmester

Valószínüleh ő készitette a miskolci lakatgyártó céh behivótábláját 1718-ban. Kör alakú sárgaréz lemez, mindkét oldalán bevésett disszel. Mag: 13.3.cm. Átm: 9.5.cm. Lksz: 57,744.33. -1.b.kép. A miskolci lakatgyártó céh jele. Fekete repr. 175.old

BODÓ SÁNDOR: Céhbehivótáblák a Miskolci Herman Ottó Múzeumban 171.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. VII.1968. Miskolc

SZILASI, lakatosmester

Valószinüleg ő készitette a miskolci Lakatgyártó céh behivótábláját. Kör alakú sárgaréz lemez, mindkét oldalán bevésett disszel. Mag: 13.3.cm. Átm: 9.5.cm. 1718-ból. Ltsz. Sz.744.3. Fekete repr. .l.a.kép. A miskolci lakatgyártó céh jele 1718-ból. 174.old

BODÓ SÁNDOR: Céhbehivótáblák a Miskolci Herman Ottó Múzeumban 171.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. VII.1968. Miskolc

SZILASI, lakatosmester

Valószinüleg ő készitette a miskolci lakatgyártó céh behivótábláját Miskolcon 1718.ban. Peremén felirat: "AZ NEMES:MISKOLCI:KIRÁLYI:LAKATGYARTÓ:CHÉNEK:JELE:". Hátúl név: "SZILASI". és "ANNO:1718:DIE:6:X:BRIS:". Kivül: "N:DEBRECZENYI:ISTVÁN U CHE MESTERSÉGÉBEN:". Mag:13.3 cm. Átm: 9.5cm. -1.a-b.kép. -1.Ltsz:53.744.3.-175.old.

BODÓ SÁNDOR: Céhbehivótáblák a ~~kiállítás~~ Miskolci Herman Ottó Múzeumban 171.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. VII.1968. Miskolc

MDK

SZILASI ötvösművész

Művei az egri Dobó István muzeumban szerepelnek.

Gerő László:Eger. Budapest 1954.p.46.

Képzőművészeti Alap kiadása.

Szilasi Anna, iparművész

L.: Bán Marian

8.

— :Hír

Népszabadság, Bp. 1976. szept. 14.

Szilasi Anna (Bp. 1947 -
textiles

1973-ban végzett az Iparművészeti Főiskolán.
Művei szerepeltek az V. Fal és Textextil Biennálén
1978-ban a szombathelyi Savaria Múzeumban

– Katalógus a könyvtárban.

Szilas Elemér
építész

Világ, 1949 máj. 21-

Szombat

Május 21-én nyilik meg Moszkvában a magyar ipari kiállítás

A moszkvai rádió helyszini közvetitésben számolt be a május 21-én Moszkvában megnyiló magyar ipari kiállítás előkészitő munkálatairól. Ez a kiállítás nemcsak méreteiben, de jelentőségében is messze túlnő az eddigi külföldön rendezett magyar kiállitásokon.

— Az a szándék vezetett ugyanis bennünket, — mondotta a moszkvai rádiónak adott nyilatkozatában a magyar pavillon épitője, Szilas Elemér müépitész — hogy megismertessük a Szovjetunió népeit a magyar ipar fejlődésével és kifejezésre juttassuk a népi demokrácia politikai és gazdasági eredményeit.

A pavillón belső kiképzésénél különleges kivitelezésü, aranysárga, kék és vörös színekben játszó aluminiumot használtak fel. Az előcsarnok aranysárga színben tündököl, a nehézipari termékek bemutatóterméneк fala pedig kékszinü. A legváltozatosabb fényhatásokat rejtett fényforrásokkal érik el.

Az épitési munka tervszerü pontossággal folyik és a Szovjetunió össz-szövetségi kereskedelmi kamarájának kiküldött munkatársai mindenben a legnagyobb odaadással segitenek. Ilyen megértéssel egyetlen külföldi kiállitás előkészitése során sem találkoztak a magyar szakemberek.

A moszkvai rádió munkatársa nagy elismeréssel nyilatkozott a magyar textiliák ötletes elrendezéséről. Egy tiz méter magasban elhelyezett óriási csillagra felszerelt nagy ezüstgyürüből omlanak le a szivárvány minden színében pompázó magyar selymek.

A kiállitás iránt szokatlanul nagy az érdeklődés. Tegnap érkezett Moszkvába Rónai Sándor kereskedelmi miniszter, aki dr. Molnár Erik nagykövet társaságában ma este a magyar pavilonban sajtófogadáson nyilatkozik a szovjet sajtó képviselőinek.

folyó háborus esztendő alatt való

ség teljes összegének biztositása

Arra az időre --szerény nézetem sz
állhatna s nem kellene attól tarta
félbeszakad.

Legyen kegyes Excellenciád e
miheztartás végett velem közölni.

Igaz és mély tiszteletem nyil

Jászóvárban 1915. január hó 16

Szilas Anna

Szilas Anna textilművész
kiállítása Ózdon, az Ózdi
Kisgalériában október 1-én
megnyílt.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1977 október - 48 lap.

Szilas Anna, textiltervezőművész

Szilas Annának März 20.-án nyílt kiállítása Delhiben, a Műcsarnok rendezésében.

Műcsarnok és Kamaratermei,
1985. április hó.

Szilasi Anna, textiltervezőművész

a margitszigeti Thermal Szálloda halljában kiállítást rendeztek a Manuál-csoport munkáiból. A művészcsoport tagjai: Bán Marianna, Horváth Márton, Péter Vladimír, Pöpeli Zsuzsa, Szilasi Anna és Szilágyi Júlia. – a kiállítás szept. 26.-ig látható.

A Manuál-csoport kiállítása.

Észak-Magyarország, 1984. máj. 30.

Szilasi Anna

textiles

kiállít a Műcsarnokban. tásd: Hübner Arankánál (P. Szücs J.: Régi divsörégünk: a textil)

Népszabadság, 1988. szept. 3.

M.D.K

Szilas Elemér

Moszkva 1960.

Társtervező: H avas László, Mózer Pál, Németh István, Vass Antal

repr.

Gyöngyösi István: Magyar kiállitások külföldön

Magyar Epitőművészet 1961. 4.sz. 40- 47.l.

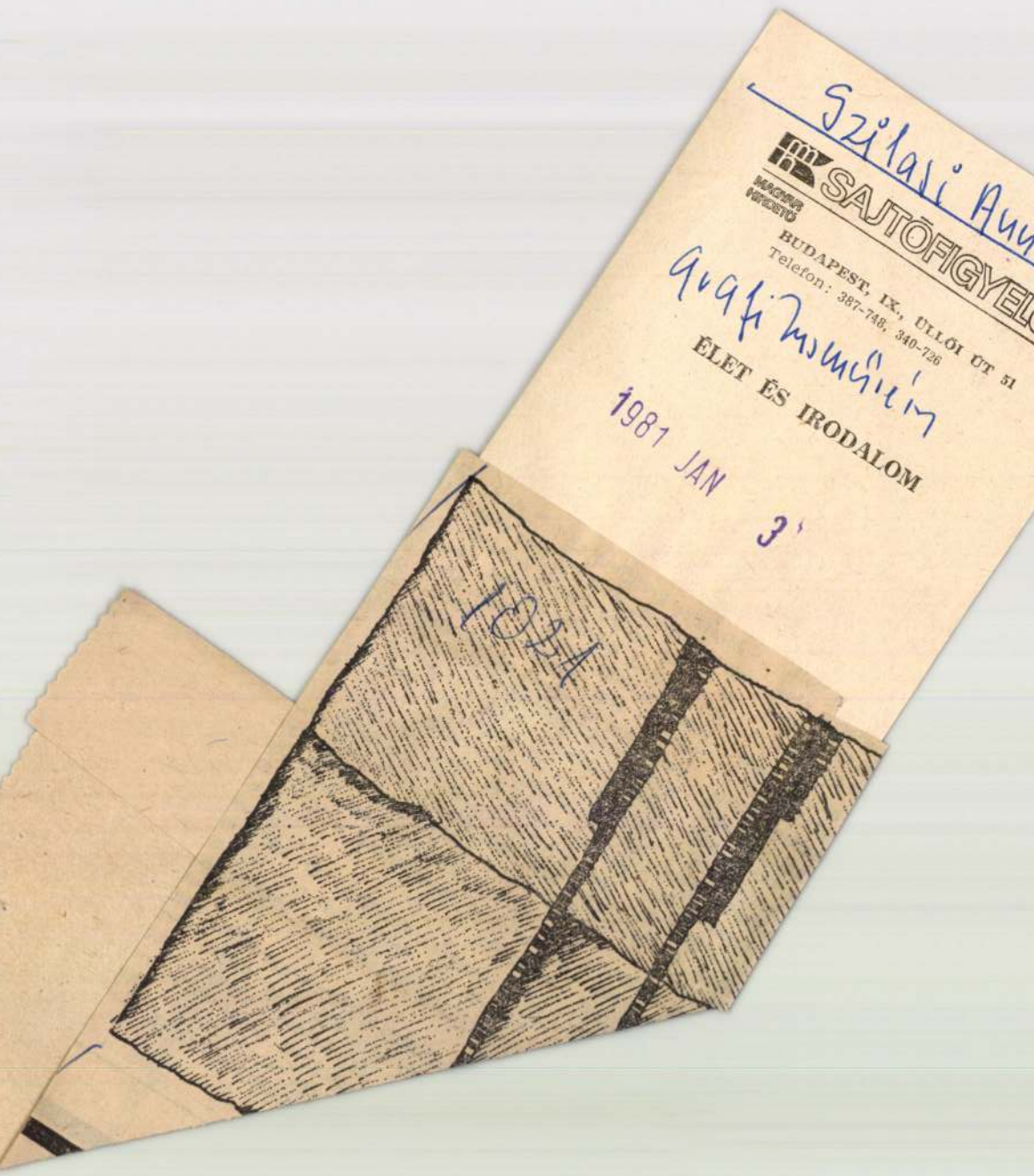
Szilasi Aur
SAJTÓFIGYEL
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
ÉLET ÉS IRODALOM
1981 JAN
3
TÓZA

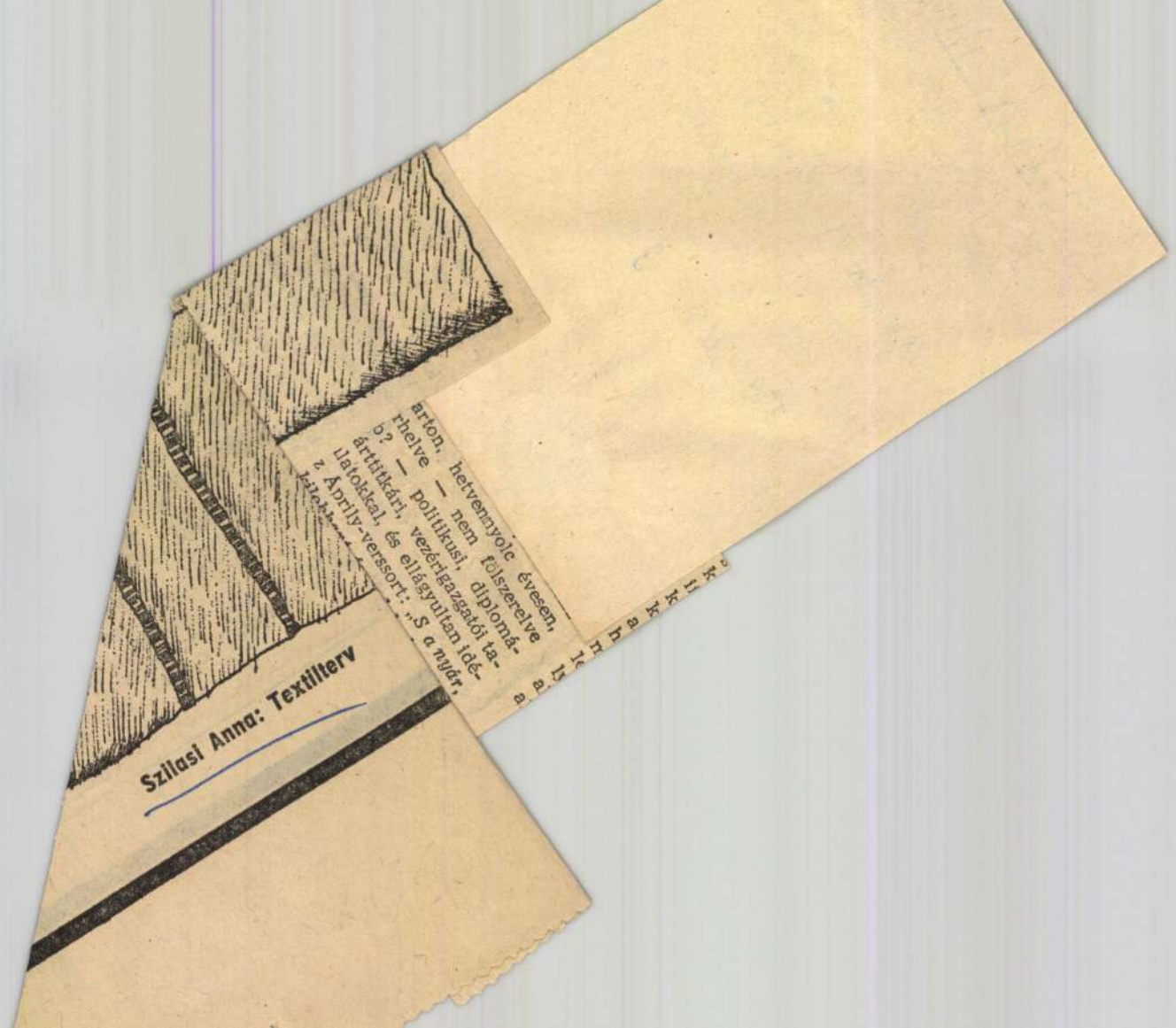
Szilasi Anna: Textilterv

Szilas Elemér

[illegible]

l

Kotsis Kiscsal

lapszám.

[illegible]

Nagytekintetü Bizotts

Vonatkózással 622/1914.s
átiratára, a következökben vansze
plom épitkezésére vonatkozólesza
a munkások hetifizetéseinek vala
tanuk által való aláirásától, csa
közepette voltam kénytelen eltér
számolásaim tanusága szerint, mir
szabályai alapján jártam el.

A munkásbiztósitó pénztá
lékról a hivatalos nyugtát mellé
melyet annak idején történt több
vettem át.

MDK

Szilas Elemér

Tervpályázati eredmény. Esti Kurir, 1941. szept. 12. 5 l.

Szilas Elemér

Szilas Elemér tervező-építőművész, XI. Szabolcska Mihály-u. 16/a. ○256-514

Botávb 1940 szept.

VASÁRNAP

30

Kath. F. 3. Pál eml.
Prot. F. 2. Pál

HÉTFŐ

1

Kath. Jézus legsz. v.
Prot. Tibold

Izr. 30. Ros Khodes

KEDD

2

Kath. Sarlós B.-A.
Prot. Ottokár

Izr. 1. Thamusz Ros Kh.

SZERDA

3

Szilas Elemér

belső építész

irod

Tér és Forma

1942. 146 – 149.

(Ötszobás családi-
ház belső berende-
zéséből; képekkel-
Terverte fenti)

U. o. 1942. 150. l.

(Egyszoba-hallos lakás
berendezése; képekkel)
terverte fenti

425

543

letakart afztal körül, a melyen egy szál
három tagú zenélő társaság van. A balra
jobbra álló fiatal nő a baljában lévő hangjegy-
~~[illegible]~~ ifjú piccolot fuj. A törött nyakú laton játszó
a diszíti; haja, szemöldöke, bajusza, pofa s kecske
dros gallérja széles, köpenyege fekete. A fiatal ember
bajusza szőke, ingének gallérja csipkézett és ka-
hölgy öltözete pedig kirágott derekú ruha s fehér kendő,
átszik.

73·6 : 100 cm. —

~~[illegible]~~ ~~hagyat.~~ omanya 1884. ~~apr. 30.~~ —

— Dep. régi 18. és új 34.

Ásra 543.

23

Szilas Elemér

Tér és Forma

1939. 144, 145. l. 146 l.

(Két kétszoba-hallos
lakás berendezése,
képekkel –

Terverte fent

		Kikiáltási ár pengőben
1946.	DÍSZTÁL, Satsuma-jellegű fajánsz. Japán . . .	20
1947.	VÁZA, bronz, rekeszzománcdísszel. Japán . . .	44
1948.	HÁROMLÁBON ÁLLÓ POHÁR, bronz, kék-vörös zománcdísszel. India.	10
1949.	FÜSTÖLŐ, bronz, rekeszzománcdísszel. Japán . .	36
1950.	VÁZA, bronz, rekeszzománcdísszel. Japán . . .	48
1951.	VÁZA, bronz, rekeszzománcdísszel. Japán . . .	48
1952.	VÁZA, bronz, felrakott domború virágdísszel. Japán	32
1953.	KIS ELLENZŐ, két alak, elefántcsont, gyöngyház és lakk. Japán	54
1954.	KIS VÁZA, bronz, rekeszzománcdísszel. Japán . .	11
1955.	KIS VÁZA, bronz, rekeszzománcdísszel. Japán . .	11
1956.	TIGRIS, bronz. Japán	200
1957.	ALACSONY DOHÁNYZÓASZTALKA, diófa, gyöngyház- és csontberakással. Kairó. (Csekély hib.)	35
1958.	TERÍTŐ, török hímzésű	8
1959.	KABÁT, selyem, török hímzéssel	32

Szilas Elemér

az Orsz. Lakásépítési Hitelszövetkezet által kis családi lakóházak építésére kiírt tervpályázaton 1 tervét megdicsérték, 2 tervét megvették

MMÉE Közl 1941. 164. l.

Szilassy Elemér

Szül: Vérebély 1897 építész

Oklevelet nyert 1922

Nérjegyz műegyetem 20. l.

10202.

gott, kettős elejü kabátjának haj-

l, mag. 10.6 cm.

0-99
-10.

Szilas Elemér épülén

Meghalt 59. évében.
Temetése 1972. aug. 8-án a
Farkasréti temetőben.

—: Halálozás

11.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 4.

Kilas Elemér

1913-ban született Szegeden. 1934-ben végezte el az Iparművészeti Iskolát, mestere Kacz Gyula volt. A Budapesti Építőipari és Közlekedési Egyetemen 1957 diplomázott.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belső-építész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

4 o l

Szilas Elemér

Mestere Weichinger Károly volt. Segjelentősebb munkái: „Halló" büfé, bár, kávéház, játékterem (1934), egyedi lakóstervek (1934–1936).

Magyar Képzőművészek Szövetsége belső-építész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

Szilas Elemér

Angol park egységei (magyar falu, 1936) FTC čvezős klubház (1937), családi házak építészeti és berendezési tervei (1939), OTH kiállítás. Budapest (1941)

Magyar Képzőművészek Szövetsége belső építész pákosztályának kiállítása, Budapest, 1970

40 l

Szilas Elemér

A szófiai (1948), a moszkvai Magyar kiállítások (1949); kiállítások tervei: Kairo, Lipcse, Plovdiv, Damaszkusz, Szmir, Stockholm, Poznan, Párizs.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

40 P

Szilas Elemér

Barcelona, Bagdad, Novi Sad, Helsinki (1949-65), BNV főkapu (1952), Bolsevik Párt története Múzeum (1952), Népidemokráciák története múzeum.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

4 ol

M.D.K.

Szilas Elemér

"Kacsalábon forgó kislakás" c. rovathoz készitett lakás berendezéseket, illetve rajzokat.

Konkoly Kálmán: Kacsalábon forgó kislakás c. Szinházi Magazin Bp. 1939. ápr. 30. II. évf. 18. sz. 94-96. lap.

Szilas Elemér

servezte a szófiai „Magyar Dokumentácios Kiállitást."

Új Épitészet 1948. 277. l. (B. C.: „Épül a magyar demokrácia" kiállitás Szófiában.)

...los másolat hiteléül:

...iniszteri irodą s. tiszt.

Budapest, 1939. évi május hó 20.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

Szilas Elemér

terverte az Országos Tervhivatal pavilonját (volt jugoszláv pavillon) az alábbi vásaron

írod

Kaesz Gyula:

A budapesti őszi vásárról Új Építészet. 1948.

376-378. l.

Köppel

A fél által rakva

vám- és adóhivatali vagy rendőri kezelés iránt; az illető kisérőokmányok és mellék-
lölése. Egyéb törvényileg vagy szabályzatilag megszabott vagy megengedett nyilatkozatok.
aigen zoll- und steueramtl. oder polizeil. Behandlung; Bezeichnung der betreffenden
n einschliesslich Bleiverschlüsse. Sonstige gesetzlich oder reglementarisch
vorgeschriebene oder zulässige Erklärungen.

Budatott 27 Hó

Fernengel urak, Erzsébetváros, Küldemén

ba, hogy a fuvarozási határidő azon
mittassék, melyen az áru elszállittatik.

DÉOCSINI CEMENTGYÁRI UNIO
BESZVÉNYTÁRSASÁG

rleg-bélyegző.
Täge-Stempel.

A rendeltetési állomás bélyegzője.
Stempel der Bestimmungs-Station.

Erteslittetett 23 elött

Silas Elemér építés

Tér és Forma 1939 144-146.

Fabásch tervei

[illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 NOV 29
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Szilasi Anna

1021

Szilasi Anna kiállításáról

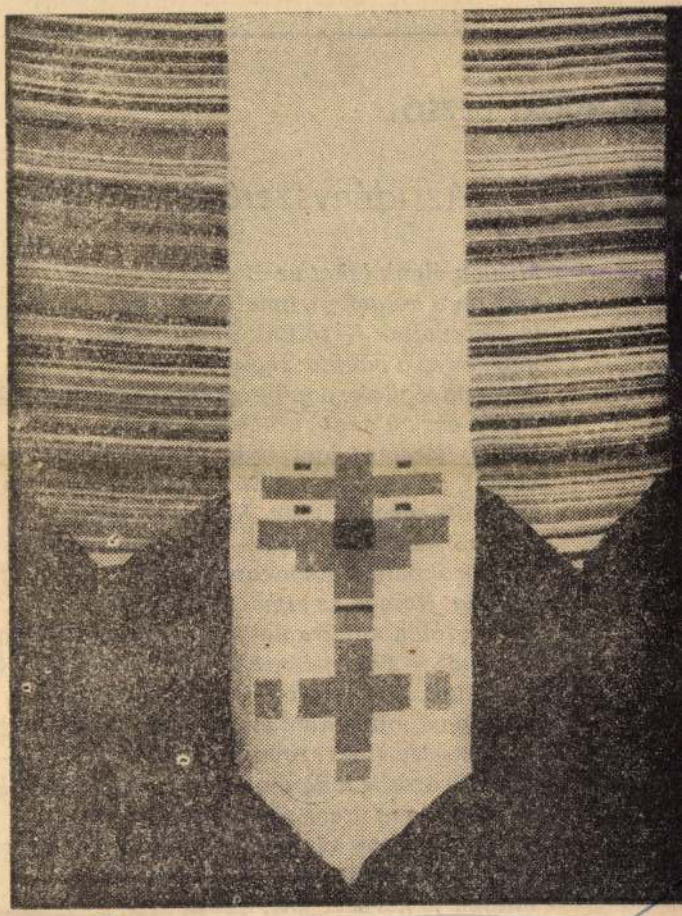

TANDORI DEZSŐ:

Az idényszerű jelleg

Milyen élénk lehet az élet ott is,
azokon a helyeken, amelyek — ha
valaha voltak — tőlünk nem zajosak
már, és ez a valaha: tegnap is lehet,
és élénkségünk: egy becsukódó ajtó.
Pedig csak a nagy, kihasználatlan
telkek kora ér véget, mondja erre
valaki, szinte hallom. És nekem ilyen
se jutott soha teljesen. Idénytörténés
volt körülöttem minden, a legeszményibb
életkorokban is. És mennyi járulék
mindig. Nem is az elmaradt postákra,
a kénytelen nekiiramodásokra, feszélyezetté
— mitől — váló jelentéktelen tartózkodásokra
gondolok, nem a gyümölcsfa-kapufákra,
ahol most mit tudom én; egyszerűen:
az idényszerűség szomorúságára, ahogy
a jóidővárás is lehangoló, ha majd-holnap-lesz;
ahogy a nagy lapos síkból, most már
mindegy, hogy rántottmájtalan emelkedett ki
a vendéglátóipari egység; és mindegy,
milyen jó kis szél jött, hűvös szél, a

Szilasi Anna

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusok

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 JAN 5

1021

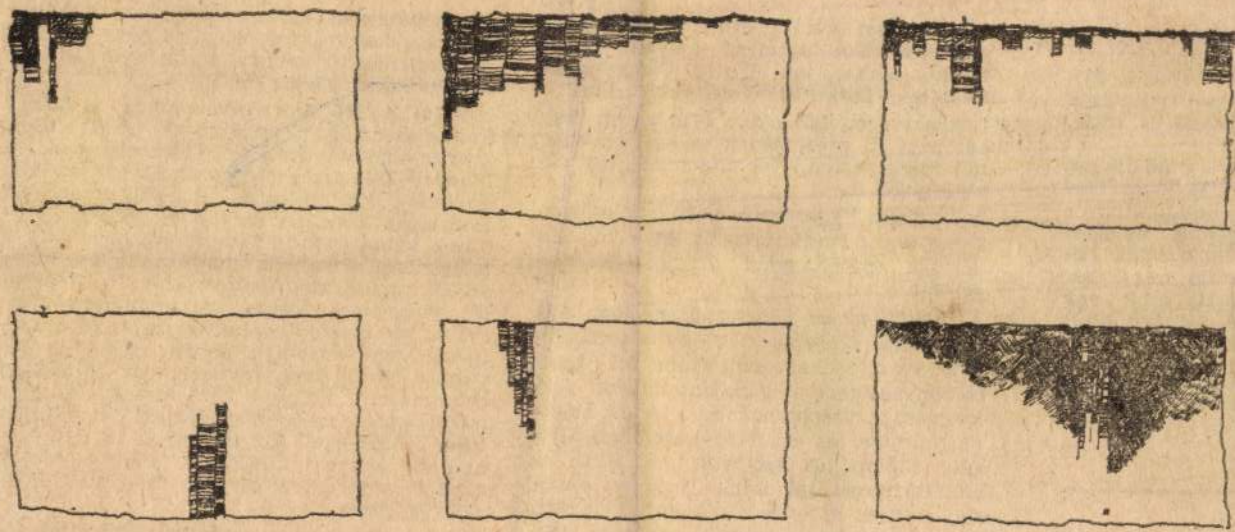

Szilasi Anna: Textil

okvetetlenkedő
„Szmog-szaguk
előttük a kis-
ással hajigálják
uvaszt is rájuk

8 munkatársa
válaszokat. Ha-
betáplálták a
gépbe, amelyet
alakítottak át
onta mindössze
zett, amit egy
t fél óra alatt
zni).
magyarázatokat
s végül 12 főbb

ték át, nem tolták lábukkal félre, és a gyerekek nem ugráltak helyből távolt fölötte. Lehajoltak Kistót Jánosért és fölvették. Láttam!!! Lefényképeztem!

10. Lakásra nem kell nyolc évig várni, csak háromig. És protezsének se kell okvetlenül minisztériumi főember, elég egy járási funkci is.
11. A főnököm hypertóniás volt, a feleségem stresszes, és frontátvonulós. Most mind a hárman póréhagyma termesztők vagyunk.
12. A vasútállomási pénztárnál nyolcan álltak sorba. Előrebicegtem, és a sorállóknak igazolásokat mutattam fel, hogy combnyaktörésem van, kettőhúszas vérnyomásom, vesehomokom, a férjem sakknagymester, és én leánykoromban illegális röplapokat terjesztettem. Mire az elölálló pirosképű elvtárs szélesen elmosolyodott és átölelte a vállam! „Erriggyen csak, ángyi, ha egyszer vérnyomása van. Csak a bolondnak sürgős. Hisz ugyanarra a vicinálisra várunk, franc aki megeszi!"

Mialatt a TOSHIBA komputer a fentebbi kecskepásztorai kalauztáskával a nyakukban jegyeket lyukasztottak, és négy nyelven magyarázták az irányt a tájékozatlan érdeklődőknek: „Centrum".

Mivel a 200 ezer tévéantenna a közeli Sutyori-dombok árnyékolása miatt csak gyengeminőségű képet tudott gyűjteni, a Magyar Televízió budapesti Szabadság téri épületét áttelepítették a bodzameggvesi Szabadság térre. (A helybeliek szívesen építettek volna egy vadonatúj székházat, de a televíziósok közölték, hogy annyira megszokták műsorkészítésre a volt Tőzsdepalotát, girbegurba folyosóival, malterosvödreivel és két évtizede fölállványozott főbejáratával, hogy kizárólag abban hajlandók továbbra is dolgozni. Így aztán az építésügyi minisztérium kölcsön kért Moszkvából egy házmozgató berendezést, és napi hét kilométeres sebességgel. 132 traktor és 96 nyergesvontató közreműködésével, másfél hónap alatt levontatták a Magyar Televíziót Bodzameggyesre.)

Ekkoriban már a meggyesi légikikötő fogadta Ferihegy helyett a Londonból, Szófiából, Stockholmból, Madridból, Ashabádból, Sao Paolóból és Sidneyből érkező repü-

MDK

Szilas Győző

Asszonyok, lányok! Családjaink, hazánk boldog jövőjét épitsük együtt! Gyertek dolgozni az építőiparba! plakát

Békeplakát és 5 éves terv.kiáll. Ernst Muz. 1953. szept. 5 l. graf.

Szilas – Horváth

„Megvédjük a demokráciát, építjük az országot!"

Magyarországi Szociáldemokrata Párt

Révai 1947 58/84 cm

– 38. reprodukció

Politikai plakátok 1945-48

Bp. Kossuth 1970

M.D.K.

Szilas
grafikus

A B.N.V. grafikai művei
szerepettek

(kucka): láthatlan művészet?
Élet és Irodalom, 1964. május 30 – 8 hep

SZILASI András

KOVALOVSZKY Márta: 1987, ősz: Don Giovanni.

Életünk, 1989.5.sz. 427-428.p.

tettéről és hősi haláláról. [Életrajzi regény.] (Német [kéziratból] ford. Kóosvay Margit.) Bp. (1974), Magvető. 544 p. 19 cm.

266/277
(BÜKOV) BIKOV, Vaszil [Vladimirovics]: Hajnalig élni. [Regény.] (Ford. Enyedi György.) Bp. (1975), Magvető. 221 p. 19 cm.

/Világkönyvtár./

267/279
(BÜKOV, Vaszil [Vladimirovics]) BIKOV, Vaszil: A kőbánya. Regény. (Ford. Soproni András.) Bp. 1988, Európa. 376 p. 20 cm.

268/57
COWLEY, Malcolm: Az amerikai

Szilas

reklamrajzoló

műhely rajza

Budapest

1947. évi.

r az Egyetemi Müvészettörténeti és
evich Szeminárium/ tartandó

ü l é s r e,

nk szives és pontos megjelenését.
ok felvétele, különböző indítványok
határozatképessége szükséges.

r 8-án.

E L N Ö K S É G.

Szilas Győző

„Stop!" c. plakátja szerepel

a VI. Országos Plakátkiállításon a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1972 március 26 9.old.

Sinkovits Péter
aláírása

Részt vett a Varsói Plakát
Biennálén

Sinkovits Péter: A Varsói Plakát Biennálé.
MŰVÉSZET, 1972.október-november - 51.oldal

Szilas Győző

Műveivel szerepelt a Reklám'70 kiállításon (Ernst Múzeum). A recenzens kiemeli grafikai ötleteit, ritmusjátékait.

F. L.: Láttuk-hallottuk; Magyar Hírlap, 1970. III. 3. 9. f

Gyárfás Szilas

„Cala-cala finit" (repr.)

L'eco della Stampa, Milano, 1972. febr. 34. old

Szilas Győző

Résztvesz a kiállításon

Jubileumi Plakátkiállítás
Bp. Szépmű v. Múz. 1975.

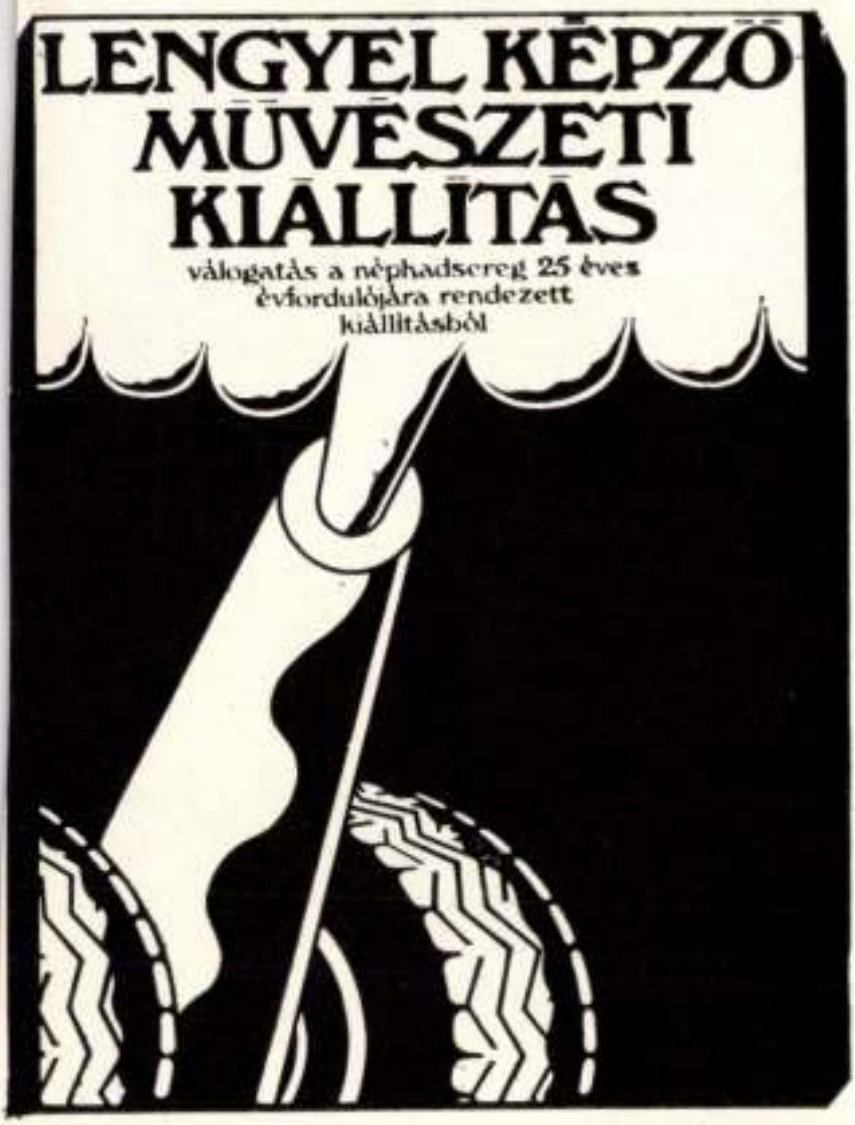

Hegedűs István, 1961

Oláh György, 1972

Kemény György, 1969

Szilas Győző (1955)

Törekv Ferenc, 1955

Káldor László, 1948

Szilas Győző, 1955

Szilas Győző
grafikus

„Plakát" (repro) 1955.

Uzy Endrénné: A jubileumi Plakáthiállítás.
Művészet, 1975. május - 14 oldal.

MDK

Szilas Győző

Megvédjük a békét, plakát

Békeplakát és 5 éves terv graf. kiáll. 1953.
Ernst Muz. szept. 3 l.

MDK

Szilas Győző

Pedagógus Nap, 1952. plakát

II.Békekölcsön első nyereménysorsolása, plakát

Békeplakát és 5 éves terv.kiáll. Ernst Muz. 1953.
graf.
szept. 5 l.

MDK

Szilas (Győző) festő

Lopez Raimundo c. művét levelezőlap formájában terjeszti a DIUSz (repr.) (más adat nincs.)

Képfelirat.

Világ Ifjúsága, Bp. 1954. 4. sz. 14. l.

Szilas Győző

Csala, plakát

Kónya L: A II. Plakátszüv. kiáll.

Modalmi Nyság 1956 VII évf. 15 n. ogr. 14. 6 l.

Szilas Győző grafikus

(a plakátkiállítóson szerepel)

Nonlopi: Plakátművészetünk helyzete egy kiállítás tükrében

Népszava, 1956 ápr. 26. 84 évf. 99 n. 4 l.

Szilas Győző

Sebestyén Gy: Plakátkiállitás. MN. 1956. ápr. 8.

MDK

Szilas Győző (festő)

„Lopez Raimundot nem törhetik meg Franco pribékjei!" c. festményéről reprodukció. (más adat nincs.)

Képfelirat. (Szabadítsuk ki Lopez Raimundot!)

Világ Ifjúsága, Bp. 1952. 8. sz. 26. l.

Negativ

Petrás: 31-39. Kerényiné

31. Szilas Győző: Tungsramprospektus
32. " " Tungsram prospektus
33. " " Tungsram prospektus
34. " " Tungsram prospektus
35. " " Tungsram prospektus
36. " " Tungsram prospektus
37. " " Tungsram prospektus
38. " " Tungsram prospektus
39. " " Tungsram prospektus

Fényképész

Magyar Foto: K J 5411/23 Hegedüsné

Szilas Győző: Sárkányölő

Plakát

1955. IV. 11.

Neg. van

M.D K.

SZILAS Győző grafikus

Részvétel a kiállitásen

Dutka Mária- Flórián László: Párbeszéd a IV. Magyar Plakátkiállitásról

Magyar Nemzet 1962. január 14. 8.1.

Szilas Gyözö

sokszorosító szár

l. Budiparvajzisk

1939-40. 17. l

Thaly Kálmán IV. 196.

Szilas Győző, grafikus MA4

Élőkal c. munkája a kereskedelmi plakátok versenyében nyert.

–: 1964 legjobb plakátjai 12.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. máj. 8.

Szilas Győző.

Az Ernst-Múzeumban rendezett Béke-plakát és Ötéves Terv grafikai kiállításon plakátjai szerepettek, melyek a békekölcsönsorsolásról, a pedagógusnapi ünnepségről, stb.-re ~~ről~~ kézültek. (említe.)

Népszava, 1952. Okt. 18.

Szilas Győző.

„Pedagógus" – és a „II. Békekölcsön első nyereménysorsolása" c. plakátjai szerepeltek a Békeplakát és Ötéves Terv grafikai kiállításán, (emlétve.) valamint „Asszonyok – lányok ..." c. plakátja. (emlétve)

Esti Budapest, 1952. Okt. 14.

Szilas Győző.

A grafikai lékeplakát kiállításon munkái szerepeltek.

Művészeti Dalgozók Lapja, 1952. Okt. 27.

MDK

Szilas Győző

Magyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll.
Műcs. 1966. dec.

Szilas Győző MDK

Gyermekhetek, 1958

Tejkaramella, 1959

Miccarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Szilas Győző

MDK

Házhoz szállitjuk, 1949

Asszonyok, lányok, é.n.

Röltex, 1957

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Szilas Győző MDK

Karácsonyra ajándékozz könyvet, 1956

Placenta krém, é.n.

Az utca nem szemétdomb, 1956

Állami Bábszinház, é.n.

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Szilas Győző MDK

Forte film, 1955

Nemzetközi Nőnap, 1955

Cigaretta, 1955

Tomato Paste, 1955

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történet I. kiáll.

Szilas Győző

Emergé, 1949

Első pedagógusnap, 1952

Röltex, 1953

Nemzetközi gyermeknap, 1954, 1955 I-II.

Kiscarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Szilas Győző

MDK

Hungarian tomato paste, repr.

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Szilas Győző

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1968 febr.1.

M.D.K.

Szilas Győző

Plakátművész részt vett a Nemzetiszalonban rendezett plakátkiállitáson.

Noszlopy György:Plakátművészetünk helyzete egy kiállitás tükrében.

Népszava 1956. IV.26. 99.szám. 4.old.

MDK

Szilas György, grafikus

Remek kereskedelmi plakátjaival szerepel a IV. Magy. Plakátkiállításon a Mű= csarnokban.

Péter Imre: Mai plakátművészetünk a mé= legen 7. l.

NÉPSZABADSÁG, Sz. 1962. jan. 7.

Szilas Győző MDK

Gyermeknap, 1954 plakát

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

MDK.

Szilas Győző

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 márc.p.39.

Plakát

Hilas Győző:
Ujpesti Fürkő
(18 x 24)

1963. M. H. Hrech

1021

Júliusi reklámnaptár

Élelmiszer

Az aktuális cikkeket folyamatosan reklámozzuk. Kiránduláson, strandon és túra alkalmával egyaránt célszerű a *szardínia*, a *gyümölcslé* és a különféle *táblás csokoládék* fogasztása, ezért sajtó-, rádió-, plakát- és tv-hirdetéseinkben ezekre hívjuk fel a figyelmet.

A nyári melegben fontos, hogy minél kevesebb időt töltsenek a konyhában a háziasszonyok, s ezért a gyorsan tálalható *ételkonzerveket* propagáljuk a meglevő tv-filmek, sajtó, valamint rádióhirdetések felhasználásával. A nagykereskedelmi vállalatok árubemutatókat szerveznek, és felvilágosító, meggyőző propagandával népszerűsítik a különböző ételkonzerveket.

A *Salvus és Igmándi* gyógyvizek ébrentartó propagandáját folytatjuk.

Vegyi cikkek

A napozó sportkrémeket, napolajakat hirdetjük, erőteljesen. A nap szárító hatásának ellensúlyozására a különféle kozmetikai krémeket ajánljuk, mint az arcápolás alapvető és fontos kellékét. A száraz bőrűek részére *a Royal Opera zsíros krémet*, az érzékeny bőrűek részére pedig az *Exotic bőrnyugtató* és hidratáló krémet ajánljuk. Nappali használatra az Opera *folyékony krémet*, arclemosásra, bőrpakolásra pedig a kiváló *Opera Luxus uborkatejet* népszerűsítjük. Hirdetéseink egyben útmutatást adnak a helyes használatra is.

Az izzadásra hajlamosak figyelmét felhívjuk a *Caola Desodoráló krém* rendszeres használatára. A hajápolás szintén nagyobb követelményeket támaszt ez időszakban, ezért a korszerű *tojás-shampon* és gyermekek részére a szemet nem bántó különleges összetételű *gyermek-shampon* hirdetéseit szorgalmazzuk.

A háztartási cikkek közül a mosóporok és mosópaszták, a *Rapid*, a *Tisztaság*, az *Alba* reklámakcióit folytatjuk. A nagykereskedelmi vállalatok árubemutatókkal és mosási tanácsadók szervezésével támogatják a központi reklámozást.

Ruházat

KÉSZRUHA

A női, bakfis és leányka ruhák reklámozását folytatjuk.

MÉTERÁRU

A nyomott nyári pamutanyagok, a nyomott és sima nyári selyemanyagok és a divatos len női ruhaanyagok propagálását szintén folytatjuk e hónap végéig.

DIVATÁRU

A női fürdőruhák és strandtáskák májusban megindított reklámozása a szezon végéig tart.

CIPŐ

A női pantolett cipők reklámozása tart még ebben a hónapban is a cikk szezonális jellege miatt. A központi propaganda a szezonnak megfelelő cikkek reklámozására irányul, ezért a kiskereskedelem is a helyi lehetőségek, a kirakatok erőteljes felhasználásával egészítse ki a központilag szervezett akciókat.

Kultúrcikk

ISKOLASZEZON

Alapvető feladat az iskolaszezon elővásárlásainak további segítsége. Ez lehetőséget nyújt a szezon lebonyolításának időbeli széthúzására, ezen belül biztosítja a nyugodt, kényelmes vásárlást. Cikkpropaganda: a diák töltőtollak, iskolatáskák, bőrtolltartók, papírkézügyességfejlesztő cikkek (kifestő, kivágójátékok, hajtogatók, fűzőlapok, kattunfüzet), melyek a politechnikai oktatás alapismereteihez szükségesek.

A kampány eszközei: A/1-es utcai plakát, A/5-ös 4 oldalas szórólap, A/4-es betűsplakát, reklám divattáska. TV filmvetítés; iskolaszer, bábfilm 3 alkalommal, iskolaszer natur 3 alkalommal, iskolatáska 3 alkalommal. Rádió: hangoshirdetés 6 alkalommal, Sajtó: napi és heti lapokban, grafikus cikkhirdetés.

Ütemezés: VII. hó 15-től VIII. hó 15-ig.

JAVASLAT A KISKERESKEDELEMNEK:

A reklámeszközöknek új és szervezettebb terítését javasoljuk, pl. ne csak a boltban, hanem más helyeken is terítsék: iskolákban, más szakmák gyermekcikkeivel foglalkozó osztályokon is (gyermekruházat, játékárusítás stb.) Felhívjuk a figyelmet a helyi lehetőségek széles körű kihasználására.

Kiállítások, árubemutatók, szervezése, lehetőséghez képest árusítással egybekötve. Ehhez a Piért. kirendeltségvezetők, illetve propagandisták segítséget nyújtanak.

Az iskolaszezon reklámhatékonyságának méréséhez segítséget kérünk a kiskereskedelemtől, az ezzel kapcsolatos piackutató tevékenység bonyolítására.

Jelmondat: *Már most..... vásároljuk meg iskolaszereinket!*

A szakma az egyéb időszerű cikkek reklámozását is folytatja.

Vas—műszaki cikkek

MOSÓGÉP, CENTRIFUGA, PORSZÍVÓ

Változatlanul fontos feladat a „Kényelmesen élhet, dolgoznak a gépek" átfogó slogan alkalmazásával e cikkek folyamatos propagandája a boltokban, használat közbeni bemutatással egybekötve. A bolti bemutatók mellett szükséges nyári rendezvények keretében (Nőtanács, KISZ, lakberendezési bemutatók stb.), valamint mosószer bemutatókkal egybekötött reklámakciókat szervezni.

JÁRMŰ

A szezonális propagandát folytatjuk motorkerékpárra és kerékpárra. A Pannónia T6 és T7 típusokat központilag reklámfilm és grafikus kisplakát felhasználásával hirdetjük.

Javasoljuk sportrendezvények keretében esetleg az OTP-vel közösen rendezendő bemutatók, továbbá különösen a nyaralóhelyeken (Balaton, Dunakanyar stb.) tréfás felvonulásos reklámakciók szervezését.

GÁZMELEGÍTŐ

Gázmelegítőre e hónapban nagyszabású központi reklámkampány indul sajtó, rádió tv, felhasználásával, elsősorban azokon a helyeken, ahol a vezetékes gáz rendelkezésre áll.

Ehhez kell kapcsolódnia az árusításra kijelölt boltok helyi propagandájának, elsősorban a kirakatok felhasználásával. Ezért javasoljuk, hogy a kirakatrendezési tervben fenti szempontokat vegyék figyelembe. A reklamációba a gázfelszerelést végző vállalatokat is be kell vonni annak érdekében, hogy a lakosság tájékoztatása, a felszerelés gyors lebonyolítása biztosítható legyen. Nagy segítséget jelent a boltoknak, ha rendelkeznek olyan címjegyzékkel, amelynek birtokában névreszóló meghívót küldhetnek, a gázhálózatba bekapcsolt, de gázvízmelegítővel nem rendelkezők részére.

Az „1964. legjobb plakátja" cím és díjak nyertesei

A plakátművészet megbecsülését jelenti, hogy a Művelődésügyi Minisztérium a Magyar Hirdető kezdeményezésére évről évre díjakat oszt ki, az év legjobb plakátjainak elismeréséül.

Az elmúlt évben több mint 600 grafikai plakát készült, melyek 10 politikai, 63 kereskedelmi, 279 kulturális és 257 vegyes témát öleltek fel. Előkészítő bizottság válogatta ki a legjobb alkotásokat, számszerint 117 plakátot, melyek közül a zsüri választotta ki kategóriánként az év legjobb plakátjait.

Az előzsürizés után 17 kereskedelmi plakát került a zsüri elé, melyek közül Szilas Győző grafikusművész „Élőhal" c. plakátja nyerte az 1964. év legjobb kereskedelmi plakátja címet, és az ezzel járó díjat. Kivitelező az Offset Nyomda volt. A Kirakat ez év januári számában mi is értékeltük ezt a jól sikerült plakátot. A kereskedelmi plakátok között további helyezést Sándor Margit grafikusművész „Divatékszer" c. plakátja, Müller Ilona grafikusművész „Pajtás" c., a fényképezőgépet propagáló plakátja, valamint Soós László—Keményi Éva grafikusművészek „Saját TV-n" c. plakátja ért el.

A további kategóriákba a politikai plakátok közül Konstantin László grafikusművész, a kulturális plakátok közül Máté András grafikusművész, az általános népgazdasági plakátok közül pedig Balogh István grafikusművész plakátjai értek el első helyezést, és díjazást.

A KIRAKAT SZEREPÉRŐL

Magyar Hirdető
SAJTÓTGYÉLO
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KIRAKAT

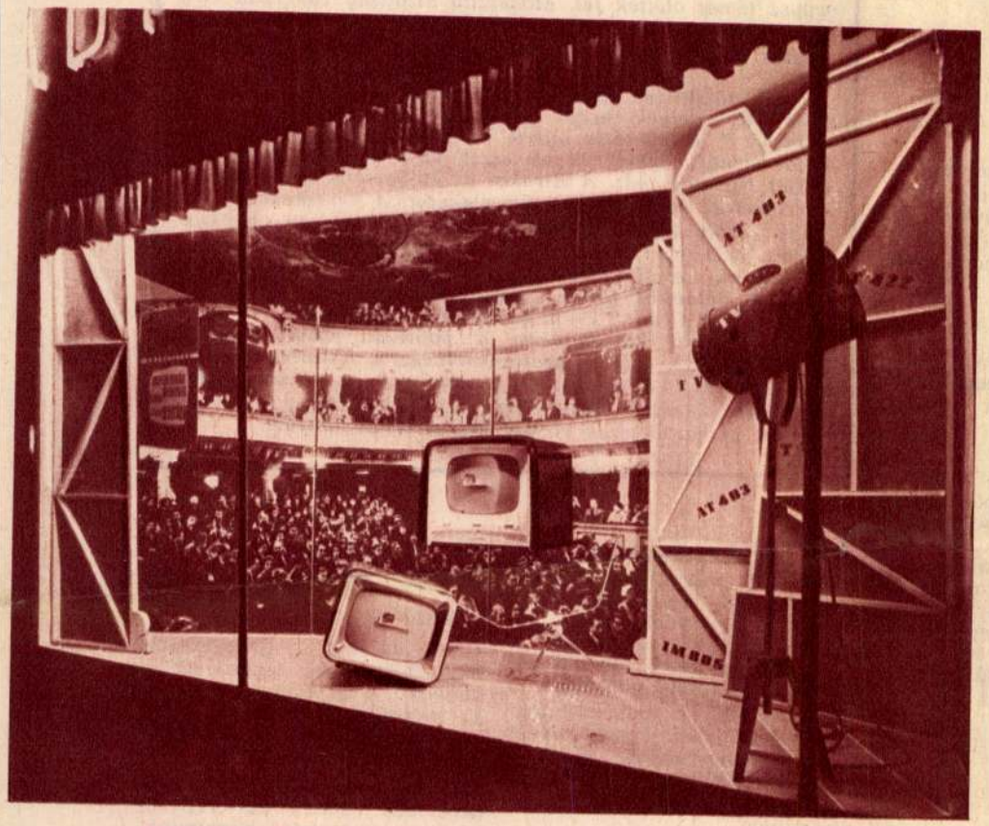

Megkapóan ötletes televízió kirakat, tervezte Gál Imre, kivitelezte a Keravill Szocialista brigádja

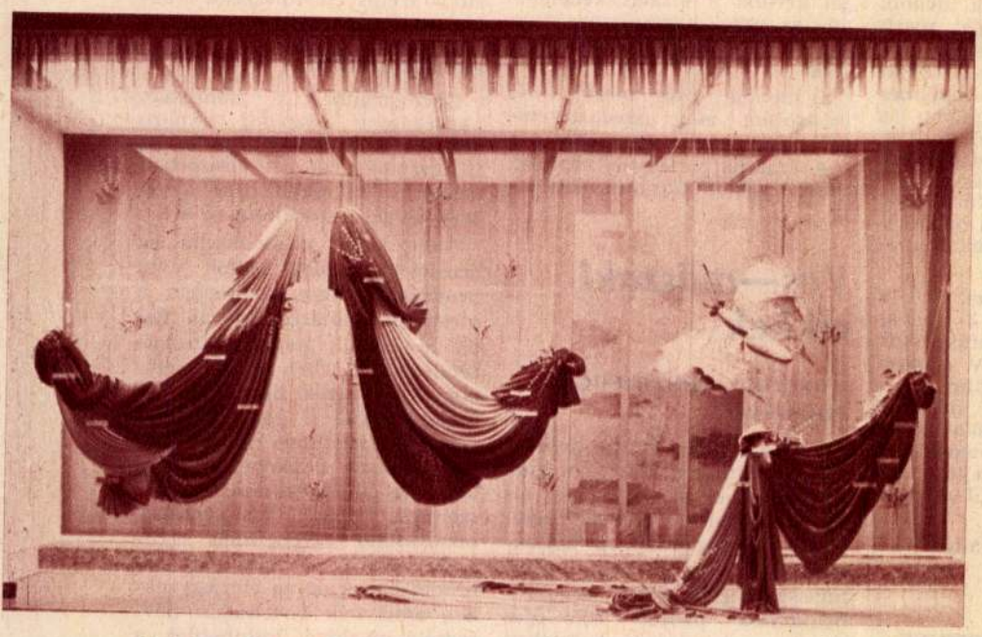

A Luxus Áruház magas színkultúrájú, kiváló térhatású méteráru kirakata, rendezte Szőlősi József

L

külön terve nök-
kel együttmukodve ter.

Alkalmam volt nyugati nas. lámait már fiatal koromban is tanulmány- am, hogyan készülnek fel az év négy főszezonja- entősebb eseményekre, karácsonyra, szezonvégi vásárra stb. Sok nagyvárosban napokig letakart kirakatok csigázták fel a közönség érdeklődését, hogy végül a lepel lehullása után a kíváncsiságot kielégítsék.

Nem szeretném, ha e cikk olvasásakor bárkiben is az merülne fel, hogy majmolni akarom a kint látottakat. Erről szó sincs. Elvileg szeretném tisztázni, hogy a kirakatnak sokkal nagyobb jelentőséget kellene tulajdonítani, mint ahogy azt ma tapasztaljuk.

Mi az, ami hátráltatja kirakataink stílusának, színvonalának és reklámértékének eredményességét?

A vállalatok dekorációiban úgyszólván mindenki tervez. Tervez a vezető, a grafikus, s a besorolás szerint „rendező" is. Takarékossági esztendőben élünk, tisztában vagyok azzal, hogy nem lehet újabb tervezői munkakört létesíteni. Lehet és szükséges azonban, hogy a meglevő létszám ügyes átszervezésével megoldjuk ezt a kérdést, mert véleményem szerint csak az ilyen átszervezés hozhat jelentős eredményt.

Minden dekorációban akad olyan kiváló dekoratőr, aki megfelelhet a tervezői feladatnak. Csak ilyen megoldással lehet megszüntetni a kirakatsor stílusának és eszmei mondanivalójának szétesését. Ha ezt a kérdést minden dekoráció vezetője a maga területén megoldja, rövid időn belül tapasztalni fogja az eredményt. Az eredmény nemcsak a kirakat stílusában, hanem reklámhatásában is meg fog mutatkozni.

Beszéljünk nyíltan erről a kérdésről. Sajnos gyakori eset, hogy a dekoráció vezetője féltékenységből nem enged nálánál tehetségesebb dekoratőrrel vagy grafikussal terveztetni. A jó vezető irányítsa a kollektíva dolgozóit, beszélje meg azokkal a feladatokat és ha színvonalemelkedés mutatkozik, a sikernek ő is részese lesz.

Még egyszer térjünk vissza arra a gondolatra: hogyan is kellene jobb eredményeket elérni? Minden kirakatsor egy gondolat jegyében szülessen meg. A négy főszezon bemutató kirakatai hozzanak mindig valami újat, hogy azok a meglepetés erejével hassanak. Még idényjellegű vásárnál sem szabad megelégedni, hogy minden meggondolás nélkül halomba rakjuk az árut, melyet nagyméretű árjelzővel látunk el. A vásári kirakatnak is legyen stílusa. Legyen a kirakat olyan, hogy csak nehezen lehessen hozzáférni, mert ellepik azok, akikre hatást tud gyakorolni.

Befejezésül: a kirakat tervezőjének figyelme terjedjen ki arra is, hogy a szezonoktól függetlenül milyen alkalmakkor lehetne még kirakat-kampányt szervezni! Ilyen alkalmak például a névnapok (gyakori keresztneveknél), fontosabb kulturális események, idegenforgalom, turisztika, gyermekhét, Nemzetközi Vásár stb.

A magyar kirakatrendezők többsége tehetséges, szakmáját szerető lelkes ember. Egyik se nyugodjon bele, hogy a meglevő és általa megszilárdultnak vélt helyzeten nem lehet változtatni. Ha a kereskedelemnek és népgazdaságunknak még hasznosabb tagjaivá akarnak válni, nekik kell a kirakatok forradalmi átalakulását megvalósítaniuk. Merjék elkezdeni és vállalni az ezzel járó nehézségeket és talán a rövid ideig tartó népszerűtlenséget.

Végül bemutatunk két olyan kirakatot, melyek egyéni stílusuknál fogva megérdemlik a nyilvánosságot.

Kárpáti István

ÁPRILIS 8 – 22. MÁTYÁS GALÉRIA

Szeifert Imre

balmazújvárosi amatőr festő kiállítása

1968-ban születtem és azóta Balmazújvároson élek. A rajzolás, festés mindig jelentős része volt az életemnek. Mint lelkes, önképző amatőr alkotó, egyre gyakorlottabban forgatom az ecsetet.

1995-től részese vagyok a debreceni Medgyessy Kör nyári nemzetközi alkotótábor életének. Itt ismerkedtem meg hivatásos festőművészekkel, név szerint a táborvezető Lukács Gáborral, valamint Bíró Eszterrel, Palotai Erzsébettel és a grafikusművész Subicz Istvánnal. az ő támogató segítségük adott igazi lendületet az utóbbi években készített munkáimhoz. 1995-től kezdődően szerepelnek képeim a Megyei Őszi Tárlatokon. Egyéni kiállításom eddig csak Balmazújvároson volt 1993, 1995 és 1997-ben.

Csoportos kiállításon vettem részt: Hajdúszoboszlón, Debrecenben, Tégláson, Polgáron és Balmazújvároson.

Mindezekből kitűnik, hogy viszonylag rövid képzőművészeti múlttal rendelkezem. Ez támasztja alá, hogy egyedi formanyelv, festői arculat nem kristályosodott még ki igazán a munkáimban. Témaválasztásaimból adódóan, mely leggyakrabban a tájrészlet, leginkább az impresszionisták és a plein-air festészet alkotásai állnak közel hozzám.

Keresem, kutatom azokat a sajátos „optikai ízeket", melyek csak hozzám tartoznak és én hozzájuk. E nagyszerű játékban igyekszem egyenrangú társa lenni a festéknek, amely követi saját törvényeit, olykor szeszélyesen reagál és csak az őt megértő akaratnak engedelmeskedik.

Meggyőződésem, hogy a kísérletezgetés az átgondolt, tudatos munkával ötvözve eredményezheti az áhított produktumot, a szerintem napjainkban sokszor túlmisztifikált és a helyét zavarodottan kereső nagybetűs „művészetet".

Csak remélni tudom, hogy e nemes célt, életem folyamán mindinkább megközelítem.

Balmazújváros, 1998. március 16.

Szeifert Imre

Szép Ernő Vers- és Prózamondó Verseny

A Hajdúszoboszlói Polgármesteri Hivatal Oktatási, Művelődési és Sportirodája, a Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár valamint a Szoboszlói Kulturális Közösség Szép Ernő vers- és prózamondó versenyt hirdet Hajdúszoboszlón és környékén élő 14 és 25 év közötti fiatalok számára.

A versenyzőnek a 150 éves évforduló tiszteletére, egy az 1848/49-es szabadságharc témájához kapcsolódó és két szabadon választott művet kell előadnia. (Az előadandó alkotások, részletek nem haladhatják meg az ötperces időtartamot.)

A verseny díjai: I. helyezett 5.000,- Ft értékű könyvutalvány, II. helyezett 3.000,- Ft értékű könyvutalvány, III. helyezett 2.000,- Ft értékű könyvutalvány, különdíjak.

A verseny időpontja: 1998. április 20., hétfő 15 óra.

Helye: Művelődési Központ.

Jelentkezés a Városi Könyvtárban 1998. április 15-ig.

1947. április 27-én született Budapesten
1973-ban diplomázott a Magyar Művészeti Főiskolán, szövöttanyag-tervező szakon
1976-1989 a szegedi Háziipari Szövetkezet tervezője
1977-1989 a bólyi ÁFÉSZ Szőnyegszövő Üzemének tervezője a gyulai Népművészeti- és Háziipari Szövetkezet tervezője
1984-1986 a Magyar Iparművészeti Főiskola adjunktusa

DÍJAK
1980 a Kulturális Minisztérium nívódíja
1982 Bajorország Állami díja
1983 a VI. Ipari Textilművészeti Biennálé I. díja, Szombathely
1988 a X. Fal- és Tértextil Biennálé díja, Szombathely

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSAI
1974 Mini Galéria, Újpest
1976 Művelődési Központ, Hajdúszoboszló
Magyar Intézet, Varsó
1977 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
1979 Galeria La Main, Brüsszel
1984 Galerie Zürich Kosmos, Bécs
Galerie BASF, Bécs
1985 Magyar Intézet, Új Delhi
1990 Savaria Múzeum, Szombathely
1991 Péter Pál Galéria, Szentendre
1992 Finnország, Kuopio, Kuopion Koti ja Taideteollisuusoppilaitos
1994 Budapest, Pestújhely, Külvárosi Szalon
1994 Budapest, Palls Páholy

VÁLOGATÁS A CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOKBÓL
1974 III. Fal- és Tértextil Biennálé, Savaria Múzeum, Szombathely
1975 Magyar Miniatűr Textilek, Savaria Múzeum Szombathely
1976 Tectilgrafika, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
IV. Fal- és Tértextil Biennále, Savaria Múzeum, Szombathely
Manual csoport kiállítása, Huidevettershui, Brugge
Moderne Ungarische Textilkunst, Museum für
Kunsthandwerk Grassi-Museum, Lipcse
Wegierska Miniatúra Tkacka, Galeria MDM, Varsó
1977 Unkarin tekstilitaidette tänään textilkonst i dag,
Amos Anderson Museum, Helsinki
Moderne Ungarsk Textikunst, Nordjyllands Kunstmuseum, Aalborg (Dánia)
1978 V. Fal- és Tértextil Biennále. "Folyamtok", Savaria Múzeum Szombathely
Manual csoport kiállítása, Galerie Sin'Paora, Párizs
Moderne Ungarsk Textilkunst, Kobenhavns Kulturfond
Nikolaj Kirke, Koppenhága
1979 Manual csoport kiállítása, Műcsarnok, Budapest
Kappa Galerie, Athén
1980 "A kéz intelligenciája". Kézműves iparművészeti kiállítás
Műcsarnok, Budapest
Rajz/Drawinf, Pécsi Galéria, Pécs
1981 Objektek, szituációk és ellenpontok lágy anyagokkal,
Műcsarnok, Budapest
Szőnyeg-kiállítás, Fényes Adolf Terem, Budapest
1983 VI. Ipari Textilművészeti Biennálé, Savaria Múzeum Szombathely
1984 Velemi Textilművészeti Alkotóműhely 1975-1983,
Fészek Klub, Budapest
1988 X. Fal- és Tértextil Biennálé. "Tisztelet Szombathelynek",
Savaria Múzeum Szombathely
Eleven textil 1968-1978-1988. Válogatás modern magyar textilművészeti alkotásokból,
Műcsarnok, Budapest
1993 Deuxiéme Triennale Internationale de Tournai
Tapisseries et Arts du Tissu de l'Autre Europe,
Masion de la Culture, tournai (Belgium)
1993 Ausztria, Graz, Raiffeisenhof, Textilsymposium
1994 Budapest Vigadó Galéria, "Patchwork"
1995 Graz, Ausztria, Galerie im Fernmeldezentrum, "10. Jahre Internationale Textilkunst in Graz"
1995 Ausztria, Gross Siegharts, Haus für Textil Designe, "Texcycling"
1995 Svájc, Bern- Sulwald, "Horisont 95" Erste International
Symposium der Textilkunst
1996 Szombathely, XVI. Fal- és Tértextil Biennálé
1996 Budapest Palme Ház, "Együtt 1100 éve" Millecentenáriumi kiállítás
1996. Budapest Hotel Átrium Hyat, Mai magyar textil
1996 Németország, Osterholz- Gtsandbeck "Bildwebsymposium"
1996 Németország, Ahrensburg, Marstall, "Europäische
Textilkunst der Gegenwart
1997 Szlovákia, Ruzemberok, "Nemzetközi Papírszimpozium"
1997 Szlovákia, Pezinok, Zámocky park, "Common Space 2."

MŰVEI KÖZGYŰJTEMÉNYEKBEN
Iparművészeti Múzeum, Budapest
Savaria Múzeum, Szombathely

A Szoboszlói Galéria vendége:

Szilasi Anna textilművész

Nézve Szilasi Anna újabb műveit, sokakban – gondolom – öröm ébred, másokban ugyanakkor – lehet – értetlenség. Az öröm nemigen kíván kommentárt: elmerülés a vonzóan szokatlan formák és színek érzéki gyönyöreiben. Az értetlenség pedig – talán – feloldható.

Kövület minden mű (s persze minden írásmű is): helyzetek, hangulatok, szándékok és vágyak rétegpréselte, utóbb csillogó levélnehezék az íróasztalon avagy olvasmány szakértő régészek számára. Festett tábláin, azok feszélyezettség nélküli, posztmodern motívumhalmozásában, évszázad végi egzotikumvágyában megfoghatóan jelen van Szilasi Anna személyes élménye (néhány évvel ezelőtti tanulmányút Indiában) és gyakorlata. Szilas Anna textilest (a hetvenes évek újítói közül a kevesek egyikét, aki még mindig állhatatosan dolgozik) korábban is a mesterkéletlen megfogalmazás, az újítás görcsének hiánya jellemezte, a hagyományozó kultúrák manualitásának természete, lüktető aszimmetriája érdekelte. A létrejövés elementáris folyamatán ím túlesett művekben ezek a szakmai rétegek.

Azám, csakhogy miképp vált gazdag ornamentikájú keleti fantáziává Szilasi Anna rosszkedveinek hosszú tele? Mitől ragyognak ilyen zománcfénnyel ezek a kristályok? Ez az, amit a magyarázó sem ért, csak – minden kommentár nélkül – örömmel nyugtáz.

Bán András
a Playboy magazin művészeti vezetője

1947-ben született Budapesten

Az Iparművészeti Főiskolát 1973-ban végezte el, majd szőnyegeket tervezett itthon és külföldön. 1980 óta különböző díjakkal jutalmazták munkásságát: nívódíj, Állami díj, biennálék I. díja 1985-ben ösztöndíjjal Indiában járt, ahol magyar- és a környező országok motívumainak felhasználásával készített textileket mutatta be. 1988-ban Szombathelyen a X. Fal- és Textil-biennálén már indiai motívumokkal készült munkáival nyert díjat. Műveivel 22 év után tér vissza újra Szoboszlóra.

„…Hosszú ideig szőttem szigorú technikai kötöttségeket bombázva játékos szín- és formarendszerekkel, felületmozgató anyagokkal. Aztán elkezdtem képeket festeni a textil gazdagságáról, s ma már mindegy milyen technikával dolgozom, csak a mondanivalóra koncentrálok és élvezem az anyagok, színek, formák eklektikus tobzódását.

Életem során sokat voltam együtt sérült emberekkel. Egymás megértésében nagy szerepe volt a kézjeleknek, arcmimikáknak. Az arc belső életünk lenyomatává válik. Gesztusaink egész énünkre jellemzőek…, hát ezt szeretném most megmutatni…"

Szilasi Anna

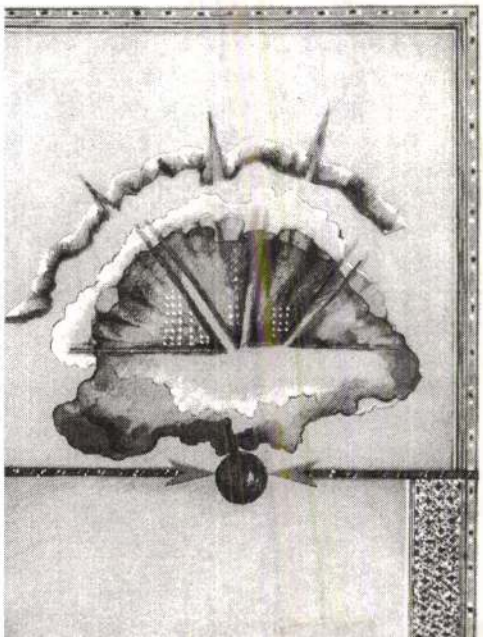

…Szilasi Annak művészetére jellemző a színgazdagság és a tökéletes formakészség, a jó ízlés. Kompozíciói könnyed játékosságról és érzelemgazdag lélekről tanúskodnak. Pozitív kisugárzásuk átragad a nézőre és szinte "befedik" azt a környezetet, amelyben megjelennek. Bán András szerint: népművészetünk keleti hagyományaival rokoníthatók ezek a törekvések. Képein a figuráknak és a díszítő elemeknek egyaránt szimbolikus jelentőségük van – különös, de egyszerű valóságot szimbolizálnak: a megélhető ÖRÖM-öt, az ÖRÖM szépségét, avagy a szépség örömszerző képességét jelenítik meg. Szemben a "boldogság" túlvilági dimenzióival, Szilasi Annak az "öröm" evilági dimenzióit kutatja és festi meg, éppen most indiai motívumokkal, ezoterikus hangulatban. A festék, hagyományos funkciójának megfelelően szépít, a képsíkra tapadt/ragadt apró tárgyak is átveszik ezt a szerepet és szépítő erővel bírnak. De elmondható ez művészetének egészére is: az élet-, a létezés nagy kárpitjára applikálja műveit – és művei megszépítik életünket.

Legéndy Péter
1994. a "Pallas Páholy" kiállításához

Az új iskola építésére 1793. április 14-én újabb intézkedéseket hoztak. Ennek értelmében - mivel az iskola építése elkezdődött - "...Minden héten a kőmívesek közül egyiknek-egyiknek egy-egy kenyér rendeltetett."

A curatornak pedig arra is legyen gondja "...hogy sajt nélkül ne szűkölködjenek a kőmívesek...hogy annál jobb kedvvel dolgozzanak az iskola körül."

A nyár folyamán el is készült az iskola és őszszel megkezdődhetett benne a tanítás. A kőművesek alapos munkát végeztek! Az első téglából készült iskola ebben az állapotában 47 évig szolgálta az oktatást. A tanuló létszám növekedése miatt azonban ismét nagyobbítani kellett az épületet. Ezért 1839-ben határozat született a meglévő iskola "felemelésére". Ez azt jelentette, hogy a régi kőépületre emeletet húztak. A város második emeletes épülete 1840-ben már több mint 850 gyermek számára jobbította meg az oktatási körülményeket.

A 205 évvel ezelőtt épített iskola ma is eredeti rendeltetésének megfelelően látja el feladatát. Ugyanis az emeletes iskolaépület nem más, mint a Gönczy Pál Általános Iskola bejáratától jobbra eső épületrész. Az ott lévő tantermek bolthajtásaikkal ma is őrzik eredeti formájuk számos elemét.

Immár harmadik évszázada nemzedékek hosszú sora tanult és még a jövőben is tanulni fog ezekben a tantermekben. A tanító mestereikkel együtt büszkék lehetnek arra, hogy egy ilyen ősi iskola falai közt gyarapodhatnak tudásban és lélekben.

1660. április 29.

A Szejdi-dulás

Az az egyensúlytartó politika, mely Bocskai István és Bethlen Gábor fejedelemsége idején Erdély fennmaradását a török és a Habsburg hatalmak között biztosította, II. Rákóczi György idején megingott. A szultán ellenzése dacára is kalandos vállalkozásokban kezdett erdélyi fejedelmet a török meg akarta regulázni. Ennek előfeltétele volt az erdélyi fejedelmek fontos katonai szövetségesének a hajdúknak a meggyengítése vagy teljes megsemmisítése.

Szejdi Ahmed pasa serege Temesvárról indult el feladata teljesítésére. A hajdú városok önmaguk védelmére a török elleni harc felvételét határozták el. Reménykedtek II. Rákóczi György katonai segítségében is. A hajdúk Szoboszló és Nádudvar közötti határrészen gyülekeztek. Ide érkezett meg Gyula Ferenc váradi kapitány vezetésével a fejedelem által ígért segítség is. Amikor azonban a törökhad a Hortobágy folyóhoz érkezett és nyilvánvalóvá vált, hogy létszáma sokszorosa a hajdúkénak, Gyulai visszahúzódott katonáival együtt Nagyváradra. A többiek is saját otthonaik védelmét tekintették elsődlegesnek. A szoboszlóiak egyedül maradtak.

A török sereg közeledtének hírére Szoboszló lakosságának jelentős része menthető értékeikkel együtt távolabbi vidékekre. Kecskeméty Balázs hadnagy vezetésével Kis-Szoboszló templomerődjében, a mai tyúkpiac helyén védelemre rendezkedtek be. Szejdi pasa martalócai április 28-án Szoboszló közvetlen környékét pusztították és rabolták. A szájhagyomány szerint Szejdi a Kösi parton lévő és ettől az időtől kezdve Törökdombnak nevezett magaslaton állíttatta fel sátorát. Innen irányította és nézte végig Szoboszló április 29-én történt ostromát.

Néhány óra alatt beteljesedett a város végzete. Az erőd életben maradt védőit, az itt maradt lakosok nagy részét a törökök kegyetlenül legyilkolták. A fiatalabbakat rabszíjra fűzve magukkal vitték. A magyar rabszolga kelendő áru volt a keleti piacon.

Szejdi pasa csapatai a jó fél évszázaddal korábban létesült, de már virágzó hajdú várost porrá és hamuvá tették.

A törökök Szoboszlóról Debrecen alá vonultak. Kegyetlenül megsarcolták Debrecen városát, megalázták vezetőit. Ezt követően Nagyváradot vették ostrom alá. Az egész vidéket védő és uraló várat 1660. augusztus 28-án elfoglalták. Ezzel a bihari és a hajdúsági részek a török ellenőrzése alá kerültek.

Hajdúszoboszlón a Közgazdasági Iskola kertjében az egykori szomorú események színhelyén a várost védő hősök emlékére emlékhely létesült.

Erdei Gyula

RÖVID
CHRÓNICA,
AVAGY OLY
BESZÉLGETÉS,
DEBRECZENBEN
BARTA BOLDI'SÁR
NYOMTATÓDOTT DEBRECZENBEN

Rövid Chrónica

Nemrég Szőke János debreceni népművelő barátunk segítségével jutott kezünkbe egy, 1666-ban Debreczenben nyomtatódott *Rövid Chrónica, avagy oly beszélgetés, melly A' közelebb elmúlt száz esztendők alatt Debreczenben esett emlékezetesebb dolgokról, írattatott, és szedegettetett össze.* A mű szerzője Barta Boldi'sár, Debrecen szenátora, majd főbírája volt, aki a szemtanú hitelességével írta le az eseményeket, többek között a Szoboszlói Szejdi dúlást is. Az alábbiakban közlünk rövid részleteket a "Chrónica"-ból, pontosabban annak a szoboszlói Szejdi-dúlást leíró fejezeteiből.

„...Gyülekezik az itt környül lévő Hajdúság mezei Hadakkal, szabad katonákkal (a' Török jövetelit hallván,) Szoboszlóhoz; kiknek Előljáró Kapitánnyok vólt, Barkóczi István, itt vólt Gyulai Ferentz, Váradi Kapitány, Váradiak, Kállaiak, és egyéb helybéliekkel felesen..."

„...Általjövén azomban a' Hortobágyon a' Törökök táborostúl, Kedd napon, kikkel a' Magyarok megellenkeznek: de a' Törököknek feles vóltokat, és erejeket megesmérvén, előllök hátra állanak.

Estvére helyén azért, azon napon, dic 27-a Április, a' környékségbéli Hajdúk, házoknépével és jószágokkal, a' tábor előtt mind elfutának, úgybogy helyében a' reggelt senki sem várta.

A' Török Tábor annakokáért a' Hortobágy mellől megindúlván, száll Szoboszlóhoz a' Kössély mellé Szerdán, azaz 28-a Április; onnan széllyel eloszolván a' Kurtányság elegyes Törökkel, a' pusztán hagyott helyeket, falukat, városokat dúllyák, gyújtogatják, a' föld népétől elmaradott jószággal osztoznak..."

„...Két napot Szejdi azon helyben Szoboszló alatt hevervén, az hada minden környékséget felprédált, és hamuvá tett.

Harmad napon ismét, úgymint Pénteken, megindúl azon helyről, minden hadaival, jön Debreczen alá dic 30-a Április..."

SZILASI Dávid festőművész

- Nagyenyed, ref. tpl. 1769-1770

Dobos 1992 35, 40, 42, 99

SZILASI Anna tetilm.

Bain Anchair: Távolságok és
mélységek. Szilasi Anna munkáiról.
= M. Ip. 1998/4. 57-58. ll

Szilasi Anna: Ars poetica. =
uo. 59.

ért nem az talány.
gy része protestáns hittel
élikusok kerülnek túlsúly-
ak pajtákban tarthattak,
bla tanúsága szerint. Egy
rete 8 x 4 öl volt, magas-
Terméskőből épült, zsup-
mplomban egy kisded ol-
ajzolás láttatik, az oltár fe-
agyon festve [...] Keleti és
A harangok a Parochiális
spár Mendl öntötte 1798-
zeomlás fenyegeti." – tud-
gy négy ablaka volt, azt az
pítésze valami Alschinger
a a jegyzőkönyv – és ezen
ti végen azt az előálló kis
lehetett, talán egy majda-
2. *kép)* A harangok ugyan-
z karban is van, panaszol-

Szilasi Anna

Frank János: "Egy kerti ünnepély - Velem" cimmel ismerteti a Velemi Alkotó Mühely munkáját, s felsorolja a most ott dolgozó művészeket: Attalai Gábor, Bajkó Anikó textilművészek, Bánáti János belsőépitész, Bárkányi ATTila formatervező, Bodnár Eszter, Erdős Julia, Gulyás Kati, Harsai Ilona, Holb Margit, Kele Judit, Kelecsényi Csilla, Lovas Ilona, Sándor Eszter textilművészek, Schrammel Imre kerámikus, Szenes Zsuzsa, Szilasi Anna, Tábori Gabriella textilművészek, Somogyi Pál belsőépitész, Tóth Sándor textilművész.
Fent nevezett műhelyt a szombathelyi Savaria Muzeum alapitotta textilművészek számára. A részvétel egy pályázat megnyeréséhez kötött.
Fenti cimü kritika Schrammel Imre nevénél található. Elet és Irodalom, Bp. 1977. nov.26. XXI. évf. 48. sz. 12. lap.

Szilasi Anna

A MAGY. IP. MŰV. AZ EREDETIRODALOM

73. l.

- FÜLEP LAJOSNAK

árizs, 1938.] XII. 2o. →(

r.[ue] des S[ain]ts Pères →(

vem[1] egy példányát: remélem, hogy

- A könyv, amely van Eyckról szól,

mányaimat[2] és azokkal együtt, egy

alkot. Ez, tudtommal, az első

szempontból; az első "magyar"

i művészettörténet /"magyar " alatt

, amit ma nálunk ezalatt értenek, -

p[é]ld. [~~aul~~]

paiságot, amit Ön és az Ön

Szilasi Anna, textilművész

A Magyar Nemzeti Galéria „Műhely" c. kiállításán Inke Ferenc, Szilasi Anna és Schäffer Judit munkái láthatók. Az alkotó folyamatot itt egy kézi szövőszék mutatta be. Érdekes volt a végterniék, egy 10 mtrnél hosszabb szőttes darab, ami maga is kiállítási tárgy lehetett volna.

Művészeti Magazin

1978. I. 10. Televízió, 21.35

Szilasi Anna

Az 1974-es szomb ötheleji bizi-
naban szerepelt Szilasi Anna,
akor a beavatottak figyelt ek
fel művészetére.

----:Kiállitási naptár.

Művészet,1976.március - 48.oldal

Szilasi Anna

Szilasi Anna szemára a nép
művészet nem motívumokat
jelent, hanem arányrendszert,
alkotói módot.

----:Kiállitási naptár.

Művészet,1976.március - 48.oldal

Szilasi Anna

A művésznő szövöttanyag-tervezőként végzett 1973-ban a Főiskolán. Kéz szövéssel foglalkozik, annak törvetlen hagyományát a népművészetben látja.

-----:Kiállitási naptár.

Művészet,1976.március - 48.oldal

Szilasi Anna

Szilasi Anna kiállításán a bemutatott textilekben kevés szint látha-tunk, a kiszínezés legegyszerűbb formáira szorítkozóak. Használ-hatóak.

----:Kiállitási naptár.

Müvészet,1976.március - 48.oldal

Szilasi Anna
Textilművész

Hajdúszoboszlón március 7-én megnyílt Szilasi Anna textilművész kiállítása.

----:Kiállitási naptár.

Müvészet,1976.március - 48.oldal

Szilasi Anna

1975-ben 10 művészt hívtak meg Velencébe, így a művésznőt is. A velencei alkotóműhely célja, hogy kísérleti és kutatási lehetőséget biztosítson a textilművészet iránt

------: Hírek.

Művészet, 1976. január - 42. oldal.

A Péter-Pál Galéria tisztelettel meghívja Önt

Szilasi Anna

képkiállításának megnyitására
1991. május 11. szombat 11 órakor

A kiállítást megnyitja: Odze György

A galéria címe: Szentendre, Péter-Pál u. 1.
A kiállítás megtekinthető: 1991. V. 11–31-ig.

Feladó: Szilasi Anna 1037 Budapest, Királylaki lejtő 7.

मुस्कान

SZILASI Anna

ARS HUNGARICA
XIX.évf.1.sz. 1991 24.p.

TANULMÁNYOK

Hegyi Lóránd: Kalligráfia, absztrakt expresszionizmus, informel Magyarországon 1958–1970 között 3
Keserü Katalin: Pop art Magyarországon 15
Hegyi Lóránd: Struktúraelvű és geometrikus művészet Magyarországon 1968–1980 között 29
Andrási Gábor: A Zuglói Kör (1958–1968) 47
Mezei Ottó: A Szürenon és kisugárzása 65

DOKUMENTUM

Molnár Sándor: A festői elemek analízise (1962) 85
(Sajtó alá rendezte: Andrási Gábor)
Dokumentumok a Szürenon és kisugárzása című tanulmányhoz
(Összeállította: Mezei Ottó) 111

SZILASI Anna

Nézve Szilasi Anna újabb műveit, sokakban – gondolom – öröm ébred, másokban ugyanakkor – lehet – értetlenség. Az öröm nemigen kíván kommentárt: elmerülés a vonzóan szokatlan formák és színek érzéki gyönyöreiben. Az értetlenség pedig – talán – feloldható.

Kövület minden mű (s persze minden írásmű is): helyzetek, hangulatok, szándékok és vágyak rétegpréslete, utóbb csillogó levélnehezék az íróasztalon avagy olvasmány szakértő régészek számára. Festett tábláin, azok feszélyezettség nélküli, posztmodern motívumhalmozásában, évszázad végi egzotikumvágyában megfoghatóan jelen van Szilasi Anna személyes élménye (néhány évvel ezelőtti tanulmányút Indiában) és gyakorlata. Szilasi Anna textilest (a hetvenes évek újítói közül a kevesek egyikét, aki még mindig állhatatosan dolgozik) korábban is a mesterkéletlen megfogalmazás, az újítás görcsének hiánya jellemezte, a hagyományozó kultúrák manualitásának természete, lüktető aszimmetriája érdekelte. A létrejövés elementáris folyamatán ím túlesett művekben ezek a szakmai rétegek.

Azám, csakhogy miképp vált gazdag ornamentikájú keleti fantáziává Szilasi Anna rosszkedveinek hosszú tele? Mitől ragyognak ilyen zománcfénynyel ezek a kristályok? Ez az, amit a magyarázó sem ért, csak – minden kommentár nélkül – örömmel nyugtáz.

Bán András
A Playboy magazin művészeti vezetője

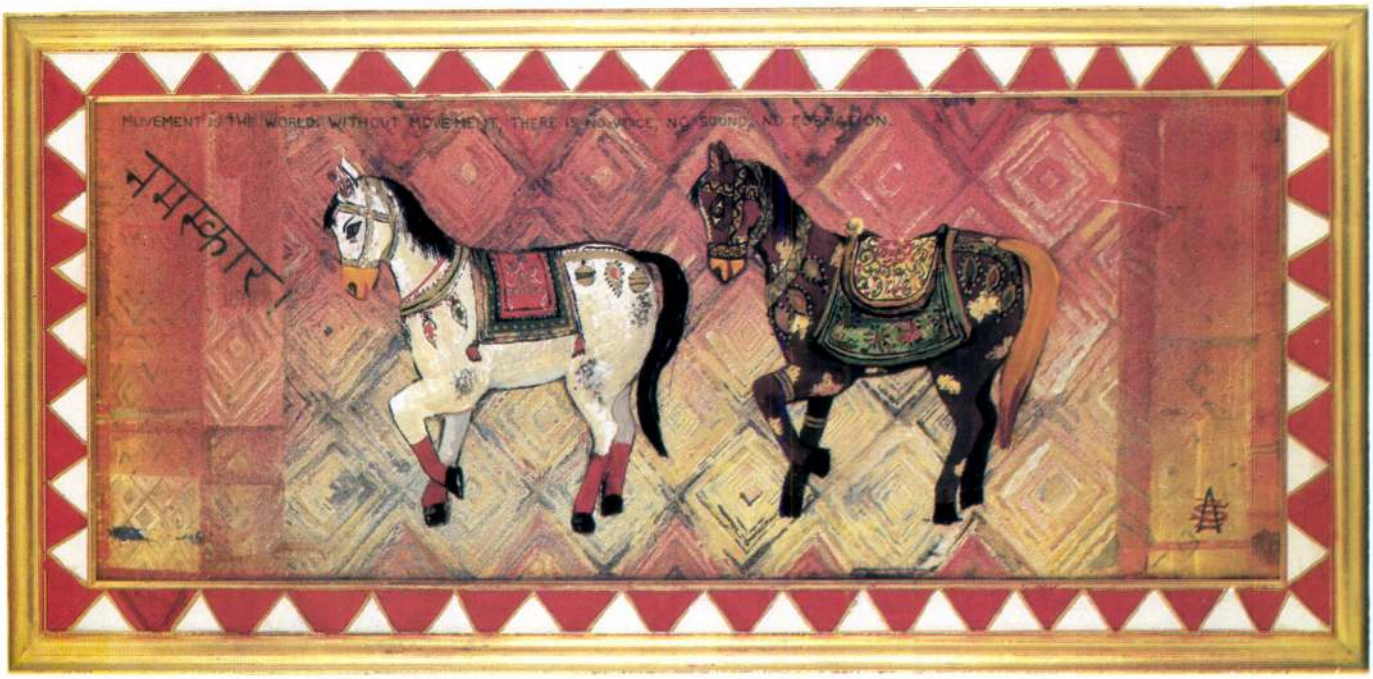

SZILASI ANNA
H-1037 Budapest III., Királylaki lejtő 7.
T.: 180-3187

Született 1947, Budapest
1973. Magyar Iparművészeti Főiskola

1980. Művelődésügyi Minisztérium Nívódíj
1982. Bajorország Állami díja
1983. Országos Textilpályázat I. díja
1983. Szombathelyi Ipari Textilbiennálé I. díja
1988. X. Fal- és Tértextil-biennálé díja

Ösztöndíjak: Finnország 1975, Belgium 1979, India 1985

Egyéni kiállítások
1974. Újpest, Mini Galéria
1976. Hajdúszoboszló, Kultúrközpont
1976. Varsó, Magyar Intézet
1977. Budapest, Magyar Nemzeti Galéria
1979. Belgium, Brüsszel, Galerie La Main
1984. Ausztria, Bécs, Galerie Zürich Kosmos
1984. Ausztria, Bécs, Galerie BASF
1984. Ausztria, Bécs, Galerie Novotel
1985. India, New Delhi, Magyar Intézet
1990. Szombathely, Savaria Múzeum

MANUÁL csoport – kiállítások
1976. Belgium, Brugge, Huidevetters huis
1977. Lengyelország, Varsó, Magyar Kultúra Háza
1978. Franciaország, Párizs, Galerie Sin Paora
1979. Görögország, Athén, Galerie Capa
1979. Budapest, Műcsarnok (az év kiállítása díja)
1980. Ausztria, Bécs, Galerie Handmade
1981. Finnország, Helsinki, Magyar Intézet
1983. Budapest, Fészek Klub
1984. Finnország, Jyväskylä, Kézműves Múzeum
1984. Budapest, Thermal Hotel

Köztéri munkák
1974. Tök, Kultúrház – térelválasztó függöny (10 m²)
1975. Washington, Magyar Nagykövetség – faliszőnyegek (4 m²)
1975. Szófia, Magyar Kereskedelmi Kirendeltség – faliszőnyeg (6 m²)
1976. Budapest, Hilton Hotel – függönyök
1978. Kaposvár, MEZŐGÉP vállalat – függönyök
1979. Budapest, Államigazgatási Főiskola – faliszőnyeg (10 m²)
1980. Pécs, Baranya Megyei Tanács – faliszőnyeg (8 m²)
1981. Budapest, Gundel étterem, söröző – faliszőnyegek, függönyök
1981. Herend, Porcelángyár bemutatóterem – függönyök, bútorszövetek
1982. Budapest, Novotel söröző – faliszőnyeg (7,5 m²)
1987. Tihany, Borozó – faliszőnyegek (16 m²)
Ezenkívül az Iparművészeti Múzeum, a szombathelyi Savaria Múzeum és magángyűjtők tulajdonában vannak faliképek.

ANNA SZILASI
H-1037 Budapest III., Királylaki lejtő 7
T.: 180-31-87

Geboren 1947 in Budapest
1973 Diplom der Ungarischen Kunstgewerblichen Hochschule

1980 Auszeichnung des Ungarischen Kultusministeriums
1982 Bayerische Staatpreistragerin
1983 I. Preis des Ungarischen Teppichwettbewerbes
1983 I. Preis der Textil Design Biennale von Szombathely
1988 Preistragerin von Textilbiennale von Szombathely

Stipendienaufenthalte 1975 Finland, 1979 Belgien, 1985 Indien

Eigene Ausstellungen:
1974 Budapest, Mini Galerie von Újpest
1976 Hajdúszoboszló, Kulturzentrum
1976 Warschau, Ungarische Kulturzentrum
1977 Budapest, Ungarische Nazional Galerie
1979 Belgien, Bruxelles Galerie La Main
1984 Wien, Galerie Zürich Kosmos
1984 Wien, Galerie BASF
1984 Wien, Galerie Hotel Novotel
1985 New Delhi, Ungarische Kulturzentrum
1990 Szombathely, Savaria Museum

Ausstellungen von der Gruppe MANUAL:
1976 Belgien, Brugge „Huidevetters huis"
1977 Polen, Warschau, Ungarische Kulturzentrum
1978 Frankreich, Paris „Galerie Sin Paora"
1979 Budapest, Kunsthalle (preis von Jahre)
1980 Österreich, Wien, Galerie Handmade
1981 Finland, Helsinki, Ungarische Kulturzentrum
1983 Budapest, Fészek Klub
1984 Finland, Jyväskylä Handicraft Museum
1984 Budapest, Hotel Thermal

Arbeiten für öffentliche Einrichtungen:
1974 Tök, Kulturzentrum – Raumabtrennung (10 m²)
1975 Washington, Ungarisches Botschaft – Wandteppiche (4 m²)
1975 Sofia, Ungarische Handelsmission – Wandteppiche (6 m²)
1976 Budapest, Hotel Hilton – Vorhänge
1978 Kaposvár, Maschinenfabrik – Vorhänge
1979 Budapest, Festsaal der Politischen Akademie – Wandteppiche (10 m²)
1980 Pécs, Rathaus – Wandteppiche (8 m²)
1981 Herend, Porzellanfabrik – Vorhänge des Ausstellungsraumes
1981 Budapest, Restaurant Gundel – Vorhänge und Wandteppiche
1982 Budapest, Novotel – Wandteppiche (7,5 m²)
1987 Tihany, Weinstube (16 m²)
und in Sammlungs von Kunstgewerbliches und Savaria Museums

ANNA SZILASI
H-1037 Budapest III., Királylaki lejtő 7.
T.: 180-3187

Born 1947, Budapest
Graduated from the Accademy of Applied Art Budapest 1973

1980 reward of Ministry Education Hungary
1982 State prize of Bavaria, Germany
1983 first prize of the Hungarian National Textil Competition
1983 first prize of Textil Design Biennial Szombathely
1988 prize-winner of the Tenth Textil Art Biennial Szombathely

Scholarships to Finland 1975, to Belgium 1979, to India 1985

One-man shows
1974 Budapest, Mini Gallery of Újpest
1976 Hajdúszoboszló, Cultural Center
1976 Warshaw, Hungarian Cultural Center
1977 Budapest, Hungarian National Gallery
1979 Belgium, Bruxelles, Gallery La Main
1984 Austria, Vienna, Gallery Zürich Kosmos
1984 Austria, Vienna, Gallery BASF
1984 Austria, Vienna, Gallery Novotel
1985 New Delhi, Hungarian Cultural Institut
1990 Szombathely, Savaria Museum

The Group MANUAL exhibitions
1976 Belgium, Brugge, Huidevetters huis
1977 Poland, Warshaw Hungarian Institut
1978 France, Paris Gallery Sin Paora
1979 Greece, Athen Gallery Capa
1979 Budapest, Art Hall (prize of the year)
1980 Austria, Vienna Gallery Handmade
1981 Finland, Helsinki Hungarian Institut
1983 Budapest, Fészek Klub
1984 Finland, Jyväskylä, Handicraft Museum
1984 Budapest, Hotel Thermal

Works in public buildings and collections
1974 Tök, Cultural Center – wallhanging (10 m²)
1975 Sofia, Hungarian Embassy – wallhangings (4 m²)
1975 Sofia, Hungarian Commercial Center – wallhanging (6 m²)
1976 Budapest, Hotel Hilton – curtains
1978 Kaposvár, Mashinfactory Mezőgép – curtains
1979 Budapest, University of Public Administration – wallhanging (10 m²)
1980 Pécs, County Hall of Baranya – wallhanging (8 m²)
1981 Herend, Showroom of China Manufactury – curtains, furniture textils
1981 Budapest, restaurant Gundel, Buttery – wallhangings, curtains
1982 Budapest, Hotel Novotel – wallhanging (7,5 m²)
1987 Tihany, Tavern wallhangings (16 m²)
Several pieces are collected in Museum of Applied Art, In Museum Savaria, in State collection and in privat collections.

Szilasi Anna textiles

a velemi textil alkotóműhelyt elsősorban a Szombathelyi Művészeti támogatója.

Ytt dolgozik

Láttuk, hallottuk

1975. XII. 14. Petőfi 12.11 Gmé.

Szilasi Anna

"Zsákbagrafika" cimmel Vadas József a Magyar Nemzeti Galériában rendezett „Textilgrafika" c. kiállitásról számol be. Három nevet, Kokas Ignác, Schaár Erzsébet és Varga Imre müvészeket csupán müvészetük iránya szempontjából emlit meg, müveik nem szerepelnek a tárlaton.
A következő müvészek neve mellett a kritika számot ad munkáikról is: Dobrányi Ildikó, Fógel Márta, Perczel Erzsébet, Péreli Zsuzsa, Polgár Csaba, Sajnovits Sándor, Széchenyi Lenke, Szenes Zsuzsa, Szilasi Anna, Szilvitzky Margit, Temessy Ildikó, Vető Márta.
Vadas József kritikáját lásd: Szilvitzky Margit nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 16. XX. évf. 42. sz. 13. lap.

Szilasi Anna

Megbízták Szilasi Anniát, hogy a budapesti Hilton Szállóban levő közösségi helyiségek részére száda anyagú függönyöket készítsen.

----:Köztéri munkák:

Müvészet, 1977.május - 48.oldal.

Szilasi Anna, iparművész

Öt magyar iparművész – köztük a művésznő is – kiállítása nyílt meg a belgiumi Brugge városában.

Petőfi Népe, 1976. szept. 13.

Szikasi Anna

„Falitextil" gyapjú kézi szövött
200×121

III Fal és Textil Biennálé
Szombathely Savaria Múz.
1974. Jul - Sept.

Szilasi Anna

Lakástextil tervező, részt vesz a kiállításon.

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás Kecskemét, 1975. jún–júl.

Szilasi Anna

Textiltervező, részt vesz a kiállítás

Jubileumi (parművészeti kiállítás
1975. Műcsarnok), jún-júl.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Szilasi Anna

1976 MÁR 4.

[illegible] 16 óra.

KIÁLLÍTÁS. A Szoboszlói Galériában (Hajdúszoboszló, Bocskai utca 21.) Szilasi Anna textíliáiból nyílik kiállítás március 7-én, vasárnap délelőtt 11 órakor. Megnyitót mond Bán András művészettörténész. A kiállítás március 28-ig tekinthető meg.

Sulasi Anna

Részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
1975. jún – júl.

Szilasi Anna iparművész

az Iparművészeti Múzeum II. kiállításon szerepelnek-textiljei.

Vadas József: Mai magyar iparművészet.

Kritika, Budapest, 1975. márc.

Szikossi Anna

A Velencei Textilművészeti Alkotó Műhelyben dolgozott.
1975-ben a művésznő.

Mihály Mária: Szombathely - textil.
Művészet, 1976. augusztus - 14. oldal.

Szilasi Anna

A Hajduszoboszlói Galériában Szilasi Anna textilkiállitása március 26.-ig,
a Műcsarnokban Robert Capa fotókiállitása április 4.-ig,
a Mednyánszky-Teremben Vén Emil festőművész kiállitása március 25.-ig tekinthető meg.
A szegedi Gulácsy Lajos-Teremben Bornemissza László kiállitását március 18.-án,
a szekszárdi Szinyei Merse-Teremben Koch Vilmos festőművész kiállitását szintén március 18.-án nyitják meg.
A kulturális eseményeket ismertető rovat közleménye.
Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 13.
XX. évf. 11. sz. 8. lap.

Sírlasi Anna

A művésznő részt vett a szombathelyi Minitextil kiállításon.

Tasnádi Attila: Minitextil kiállítás.
Népszava, 1976. február 1 – 9 oldal.

Szilassy Anna iparművész

Az Iparművészeti Múzeum „Mai magyar iparművészek" c. kiállításon szerepel török terítője. /ceulitve/.

Láttuk, hallottuk

1975. febr. 23. Petőfi 21.08 M.

Szilassy Anna

Az MNG-Műhelyben julius 5-én nyílt meg Szilassy Anna tárlata.

-----:Hirek.

Müvészet, 1977. julius - 48.oldal.

Kilasi Anna, iparművész

Szerepel.

Székely András: Jiatal iparművészek a Derkovits Teremben 7.

Népszabadság, Bp. 1974. febr. 5.

Szilasi Anna

Az Iparműveszeti Vállalat és a KISZ-Bizottság pályázatot hirdetett fiatal iparművészek számára. Csikos szőttesekkel szerepelt.

(Sz. Zs.) VIT-kiállítás a Liszt Ferenc téri könyvklubban; Ipari Művész, 1973/5. sz. 27. l.

Szilasi Anna

Textilművész

Fiatal Sparművészek Bemutatója
Derkovits A. Bp. 1974

Szilasi Anna

A Derkovits teremben 1974. jan. végén rendezett fiatal iparművészek kiállításáról szót vett.

Népszava, 1974. febr. 1. 102 evf. 26 sz. 4p.

Szilasi Anna

1974. febr. 14-én közös tárlata nyílt Egerben, a Rudnay Gyula Teremben.

Népszava, 1974. febr. 12. 102 évf. 35 sz. 5 p.

Szilasi Anna
diatterverő

Nyári modell tervek.

L. M.: Sparmüveszeti modellek - mindenkinek.
Tükör, 1974. junius 4. - 19 lap.

Szilasi Anna iparművész, kéziszövő.

Fiatal iparművészek kiállítása nyílt meg ma a Derkovits-Teremben, ahol művei szerepelnek: terítőit ugyanarval a technikával készíti, ahogy egykor a népművészek, parasztasszonyok tették, hagyományt ápol, értéket ment át a mai világnak.

Esti Krónika II.

1974. I. 24. 20.00 Petőfi 11/V.

Szilasi Anna iparművész

legerben febr. 14.- én a Rudnay Gyula Teremben hat fiatal iparművész mutatkosik a közönségnek, melyen munkái szerepelnek e kiállításon.

Nógrád, 1974. febr. 13.

Szilasi Anna textiltervező

Egerben febr. 14. – ez hat fiatal ipar-
művész mutatja be munkáit melyen
a művész is kiállítja műveit.

Népszava, 1974. febr. 12.

Szilasi Anna

A művész kiállitásáról a lap bemutatja egyik munkáját.
Repr.

Az 1974. november 9.-i lap 8. oldalán közli, hogy Szilasi Anna szövöttanyag-tervezőművész kiállitását az Ujpesti Mini Galériában rendezik, s megtekinthető december 11.-ig.

Élet és Irodalom, Bp. 1974 nov. 30.
XVIII. évf. 48. sz. 11. lap.

Kilasi Anna, textiltervező

Az újpesti Mini-galériában
mutatkozik be. (Nov. 6.)

— :o Textilművészet 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. nov. 2.

Szilasi Anna textillervező

a Derkovits-terembe megnyílt a főiskolát 2-3 éve befejezett, vagy most végzett iparművészek kiállítása, melyen szerepel munkája; népművészeti fogantatású, derűs színű textiljén üveggyöngyöket is felhasznál (repr.) Ruhatervei (féligkész otthon befejezhető kiskabát) dekorátívek. (cimlitve).

Molnár Zsolt: Fiatal iparművészek bemutatója

Magyar Ifjúság, 1974. febr. 22.

Srilasi Anna, textiltervező művész

A margitszigeti Thermál Szálló halljában kiállított rendezték a Mamut-csoport munkáiból. A csoport tagjai: Bán Marianna, Horváth Márton, Pándi Zsuzsa, Tétet Vladimir, Srilasi Anna és Srilágyi Júlia.
A kiállítás ápr. 26.-ig látogatható.

A Mamut-csoport kiállítása.

Fejérmegyei Hírlap, 1984. ápr. 6. 5.-old.

Szilasi Anna, szarmüvész

L: Kanyák Zsófia

(bagoła): Az osztal esztétikája 2.

Esti Hirlap, Bp. 1978. dec. 9.

Szilasi Anna, L.]

L: Attalai G

K. Kovalovszky M: V. Iol és Tértextil Biennálé 21.

Kritika BP 1978 - nov. 78/11

Szilasy Anna

Mánia, O P Q,
szövött, varrott
gyapju

Bán András: Kivonulás a Paradicsomból.
Művészet, 1978.november / 18.oldal.

Szilasy Anna

Mánia, O P Q,
szövött, varrott
gyapju

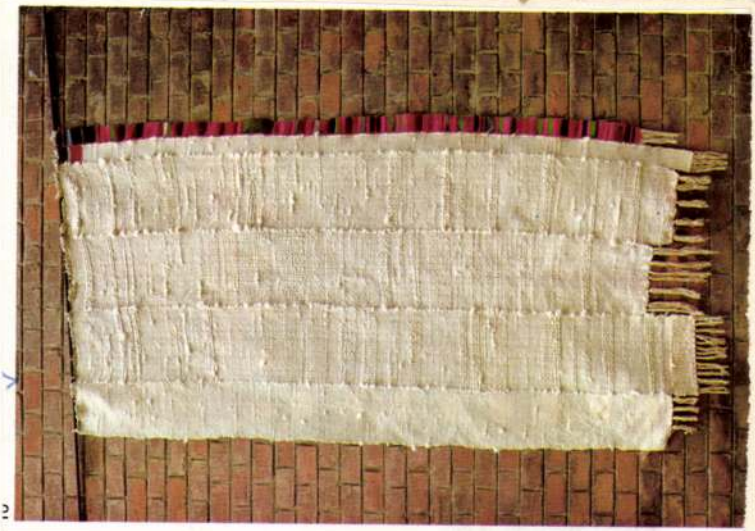

Bán András: Kivonulás a Paradicsomból.

Müvészet, 1978.november / 18.oldal.

A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

Tisztelettel meghívja Önt és barátait
2000. november 29-én 18 órára

a
DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest, XIII. Pannónia u. 95.
Pannónia és Dráva utca kereszteződése)

Szilasi Anna

iparművész képeiből rendezett
kiállítás megnyitására

Megnyitja:
Szepes Hédi
művészettörténész

Megtekinthető:
2000. december 17-ig hétfő kivételével
naponta 10-18 óráig
(Megközelíthető a 3-as metróval
a Dózsa György úti megállóig)

DUNA GALÉRIA

SZILASI ANNA

A Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával

Anna Silasi

Szilasy Anna

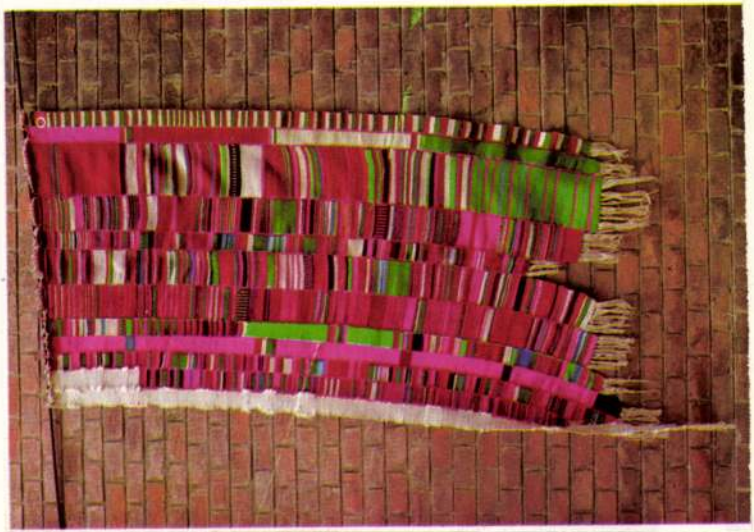

Mánia, O P Q,
szövött,varrott
gyapju

Bán András: Kivonulás a Paradicsomból.

Müvészet, 1978.november / 18.oldal.

Szilasi Anna

Az "V. Fal- és tértextil-biennálét" Szombathelyen a Savaria Muzeum rendezte a városi sportcsarnokban. Vadas József: "Ipari dísznövények szúrnyak" címmel részletesen beszámol a tárlatról. "A szakma krémjeként" az elsők között sorolja fel Szilvitzky Margit, Attalai Gábor és Szabó Mariann művészeket.
A fiatalok közül: Doromby Mária, Holb Margit és Kubinyi Anna neve szerepel a kiállításon.
Az ismertebbek közül: Bajkó Anikó, Droppa Judit, Golarits Erzsébet, Lovas Ilona, Pauli Anna és Szilasi Anna állította ki műveit.

A fent említett Vadas-kritikát lásd: Szilvitzky Margit nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. szept. 30. XXII. évf. 39. sz. 12. lap.

Szilasi Anna

Megbiskatóak szinvonalas munkái.

Fongáis Éva: Magyar textilki álldás Aalborgban.
Művészet, 1978. november - 22. lap.

Szilasi Anna

Méltatás.

Bán András: Kiromlás a paradicsomból.
Művészet, 1978. november - 18. lap.

Szildsi Anna,

8-9-10. „Mánia O-P-Q", szövött, varrott gyapjú, 3 db; 225 × 107 cm. (emlitve)

Művészet, 1978. 11. 21. old.

Szilasi Anna

A terem végében, falra függesztett, monumentális kompozícióján, amely 1976-ból való, *Szilasi Anna* színei tobzódnak az aszimmetrikusan összevarrott két rész rafinált barna árnyalataiban. Idei, kisebb méretű, fehér gyapjú faliszőnyeg-sorozatában viszont alig töri meg a síkot egy-egy koncentrált, erős skálájú csíksor. *„Szélsőséges arányokkal dolgozom, ritmusokkal kísérletezem, kevés, de intenzív színt használok. Munkamódszerem mind a dzsesszhez, mind a népművészethez közel áll: csak a kompozíció lényegét rögzítem előre, szövés közben improvizálok"* — vallja munkamódszeréről. Háziipari szövetkezetek számára tervezett rongyszőnyegeinek tekercse is rokon törekvésekről árulkodik, merőben más formában, akárcsak áttetsző oldalfüggönyeinek kollekciója.

Szilas Anna

A MANUÁL csoport tagjai:
Bán Mariann, Horváth Márton, Péreli Zsuzsa,
Péter Vladimir, Szilas Anna, Szilágyi Julia.

1975-ben alakult az iparművészekből álló
csoport.

-------Manuál csoport.
MŰVÉSZET, 1979.augusztus - 46.lap.

Szilasi Anna

Technikailag magas szinten megoldott műveket készít a művész

Fongács Éva: Művészetek, művészeti ágak...
Művészet, 1979. szeptember – 34. lap.

Szilasi Anna

A szöveg új technikával, illet-
ve ritmusával kísérletezett.

Forgács Éva: Művészetek, művészeti ágak...
Művészet, 1979. ~~augusztus~~ szeptember – 34. lap.

Szilasi Anna

"Sótartó falikut" cimmel Vadas József számol be hat fiatal müvész kiállitásáról a Mücsarnokban.
A müvészek felsorolása mellett bemutatja müveiket is:
Pérely Zsuzsa gobelinekkel, Szilasi Ann a üde rongyszőnyegekkel, Péter Vladimir bronz edényekkel és fali tükrökkel, Bán Mariann felfüggesztett angyalkáival és sótartó méretü fali kutjaival, Horváth Márton üveggyöngyeivel, Szilágyi Julia falképeivel szerepel a tárlaton.
A résztvevők müvészetével és munkájával részletesen foglalkozó kritikát lásd: Pérely Zsuzsa nevénél. Élet és Irodalom, Bp.1979.szept. 15. XXIII.évf. 37. sz. 12. lap.

Szilasi Anna

Frank János: "Brillantróz a rókaházban" cimmel Szilasi Anna textiltervező müvészről és munkájáról ir.
A müvész az interju során elmondja, hogy a Manuel iparmüvész csoport tagja. Ennek a csoportnak tagjai még Bán Mariann kerámikus, Horváth Márton üveg-ékszerész, Szilágyi Julia textiltervező és Péreli Zsuzsa gobelintervező.
A csoport ősszel kiállitást rendez a Mücsarnokban , majd utána Brüsszelbe viszik gyüjteményüket.
Frank János fenti c. kritikáját lásd: Szilasi Anna nevénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1979. juni. 2.
XXIII. évf. 22. sz. 12. lap.

Szilasi Anna, Textilművén

L: Bán Mariann

Harangozó M: Szívdeníkő Tárgyak 2.

Esti Hirlap, Bp. 1979. szept. 8

Szilasi Anna, textilművén

L: Péreli Tsuzsa

Bagota E: A Manuál membacsport - 2.

Esti Hirlap, Bp. 1979. szept. 1.

Szilasi Anna, szarvűnek

L: Péreli Zsuzsa

P. hűs p.: A manuál – ember 7

Nepszabadság Bp. 1979. szept. 14.

Szilasi Anna, igazmüvén

L. Bán Marianna

-: A Manvól-es sport kiállítása . . . 8.

Nepszabadság, Bp. 1979. szept. 1.

Szilasi Anna

Megkértak Szilasi Annát, hogy az Államigazgatási Főiskola tanácstermének részére textil falikárpitot készítsen.

—: Kötött munkák.
Művészet, 1980. március – 47. lap.

Szilasi Anna

A Mánual iparművészeti csoport tagja.

szerepelt Dunaujvárosban az Uitz Béla terem-
ben megnyitott tárlaton

Magyar Hirlap 1979/245/8

Szilasi Anna

Müve szerepelt a "Manuál" iparmüvészeti csoport kiállitásán a Mücsarnokban.

Horváth György cikkét lásd: Péreli Zsuzsánál

Magyar Nemzet 1979. szeptember 16.

Szilasi Anna

A művésznő 78-as Mánia
O-P-Q-ja már gondolatiá
változtatja a formai elemet.

Torday Alice: Textilművészeink motívum választása
Művészet, 1980. május - 25. lap.

Szibasi Anna

A művésznő a népművészetből
hozott ihletést. A 74-es textilje úgy
hat, mint három hárikötles egy-
más mellett.

Torday Alice: Textilművészeink motivum választása
Művészet, 1980. május - 25. lap.

Szilasi Anna

A művésznő ragaszkodik a „szőtlesmotívumhoz", amely textiljen nőrősen hatalmas o-dik el, három jelenetben.

Tonday Aliz: Textilművészeink motívumválasztása
Művészet, 1980. május - 25. lap.

Szilasi Anna

Megbízást kapott a művésznő, hogy a pécsi Bánya megyei Tanacs Irodaház tanácsterme részére textil faliképet készítsen.

—: Köztéri munkák 1980-ban.
Művészet, 1981. február – 58 lap.

Szilasi Anna Mária

A művésznő munkái arszövés anyagszerűségében megvalósult motívum szépségét jelenti.

Torday Aliz: Textil művészeink motívum választása. Művészet, 1980. május - 25. lap.

Szilasi Anna

Résztvett a Fényes Adolf teremben rendezett falitextil tárlaton.

Magyar Hirlap 1981/nov.21/8

Szilasi Anna

kiállitott a Fényes Adolf teremben

NEM AZ ÉLCELŐDÉS kedvéért tesszük, amikor korábbi kritikánk gondolatmenetét folytatva most megállapítjuk: ha a bútorhuzatban a *kockás* mintázat egyeduralkodott a tárlaton, a szőnyeg terén most a *csíkos* szinte a kizárólagos. Való igaz, ezen belül széles skálát, a lehetőségek sokféleségét vonultatja fel. Az egyre népszerűbb és keresettebb, már a kereskedelemben is forgalmazott rongyszőnyeg kategóriájában például *Szilasi Anna (Szegedi Háziipari Tsz)* hagyományőrzőbb, sávozottabb, avagy egyetlen szín tónusaiból szőtt árnyalatvariációi egyaránt szépek, tetszetősek,

Szilasi Anna

Az 1974-es Fal és Tér textil Biennalen részt vett a művész.

Tordag Ala: Textilművészeink motívumválasztása...
Művészet, 1980. május – 26. lap.

Szilasi Anna

Az 1974-es Tértextil és Fal Biennalen jelentkezett a művész első alkalommal.

Torday Aliz: Textilművészeink motivumválasztása. Művészet, 1980. május – 26. lap.

Szilasi Annay textilművész

L: Paizs Lánló

Torday Miz: Faburkolat, mályvanán velúr 2

Esti Hírlap, Bp. 1980 aug. 23.

Szülasi Anna

textiltervező

Kiállítás a Műcsarnokban

S.E.: a Manual-csoport kiállítása.

Visalfold

1979 szept. 29.

Szilasi Anna, textiltervező iparművész

Erdész László: Manuál.
Dunaújvárosi Hírlap, 1979. okt. 19.

Szilasi Anna, textil tervező

a „Manuel" csoport kiállításan részt vett munkáival, kéziszötteseivel.

Vas Népe, 1979. okt. 7.

Szilasi Anna

textiltervező iparművész

munkái a Műcsarnokban september végéig láthatók

S.É.: aggagrípok, textilbábúk...

Népújság (Heves)

1979 ~~okt~~ sept. 30.

Szilasi Anna

Gyapju Szőtt-varrott kompozició és sötétitő függöny
/Állatkerti-ut, GUNDEL-étterem/

------:Köztéri munkák.
MŰVÉSZET,1981. márrcius - 59.lap.

Szilasi Anna, textiltervező

A Műcsarnokban rendezett tárlaton láthatók Szilasi Anna, Droppa Judit, Galarits Erzsébet, Gulyás Katalin, Lovas Ilona, Szabó Marianne művei.

Molnár Zsolt: A kéz intelligenciája.
Magyar Ifjúság, 1980. aug. 15.

Szilasi Anna, textiltervező

Falitextil Kiállítás, Fényes Adolf Terem.

1981. nov. 20.-dec. 13.-ig

Esztétikailag magas színvonalú, de szándékoltan nem képi igényű falitextilt állítunk ki, olyan műveket, melyeknek valóban funkciója, hogy védje a falat a bizottól és az embert a kellemetlen hidegérzettől. —

Szilasi Anna szövött textilt hoz a kiállításra.

(említve).

Műcsarnok és Kamaratermei, 1981. November.

Szilasi Anna, ipari formakvező

L: Mezey László

Vadas József: Designra várva 13.

Élet és Irodalom Bp. 1984 jún. 22. XXVIII (25

Szilasi Anna

Textil biennálé szombathelyen

Magyar Nemzet 1984. IX. 23.

Szilassy Imre

Kiállítás a Thermal Hotelben

185 Tavaszi Fesztivál

Magyar Nemzet 1984. X. 31.

Szilasi Anna, [ ]

L: Kass Eszter

Vadas József: Nem mérkőzik

13

Élet és Irodalom · Bp. 1985 aug. 9. XXIX/32.

Szilassy Anna textilterv. ipaművész

Horváth Hóstanal
közös diplomamunka

→ Horváth Hóstan ip.
Művészet 1985/3/37.

Kapakrotó

3876 lf

EF. Südsége

Kossuthaolány 27

Szilasi Anna, textilművész

a Hajduszoboszlói Galériában megnyílt a művész textil kiállítása.

Láttuk, hallottuk

1976. III. 7. 11.43, N. Petőfi

Szilasi Anna

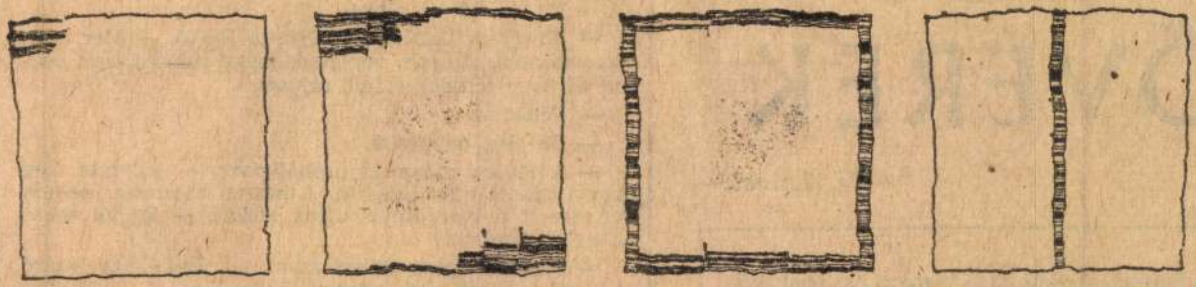

Szilasi Anna: Textilterv

Élet és Irodalom, Bp. 1979. szept. I.
XXIII. évf. 35. sz. 13. lap.

MÁGORI ERZSÉBET

Rádió

Hámos

Most, hogy kezd divatba jönni nálunk a „kritikusgyalázás", különös tanulságul szolgál *Hámos György* szatirikus írásainak rádiós felidézése. Igaz, *A bátorság alsó*

kisebbségi érzése. Talán azért volt olyan lelkes és kiterjedt olvasótábora. Maliciáját megértő mosolyba csomagolta, kedvességével, emberi bájával mintegy érzés-ele-

bírálatalk révén szintén *reflektorfénybe* kerültek. A megbíráltak mégsem haragudtak rá, s ezt Hámos nemcsak azzal érte el, hogy bölcsen és javító szándékkal kri-

ŐVÉREK

— *Cs. Katinak* —

alatt berendezkedett az oltalmazó oszlopok kö-

ap hajnalban a kattogva járó régi óra ádáz
angja ébresztette őket, mire bekapcsolták a
diót és a munkába induló dolgozóknak szánt
k mellett munkába indulásra készülődtek. A
vécétartály langy permetet szórt felülről, a
nem működött, a katica-pettyes konyhát zárva
; viszont a kórház csak egy ugrásnyira volt
főutcáján zötyögő, uraságtól levetett villamos-
perc alatt beértek. Elfogadhatóan találó, ha azt
k, hogy üdén és frissen vasalva jelentkeztek
géretes munkahelyen.
az első napokban kid
özik valamiben azo
dultak. A helyi rigo

— Na, ja, ott alkalmas.

— Mingyárt kiszúrt — folytatta Enikő. — Mer esze, az van neki. Egészen végigtapogatott, mintha nem hinné el, hogy minden valódi rajtam.

— Pedig az.

— De még mennyire.

— A Kenéz nálam is próbálkozott — jegyezte meg rövid szünet után Brigitta. A hosszú cigaretta ide-oda vándorolt a margarétás ujjak között. — Ez túl sokat akar vacsorázni.

— Fineszes ipsze, annyi szent. — Enikő egy lezáró kézmozdulattal végleg félreállította Kenézt. — Ráadásul nős — mondta megvetően.

— Na, ja — hangzott a másik heverő felöl. Ezek ilyenek. Csak hajszolni tudják az embert.

— Ahhoz aztán prímán értenek — mondta Enikő.

— Máshoz se.

— De nem ám.

— Az a fontos nekik, hogy a nevük előtt ott van a „doktor". Doktor töki-doki úr...

— Meg a pénz nekik a fontos, aszondom.

— Az is kell.

nk.

Anna Szilasi

The member of Manual – Anna Szilasi, 36. – Anna Szilasi has specialised in handweaving. She works with natural raw materials and says the best method of work "is close both to jazz and visual art".

J.F.: The Manual group: Rebels against academic modernism. Daily News, 1983. okt. 21.

VIGADÓ GALÉRIA L::&;OKT; _;
1994. október 8.
Megnyitja Fitz Péter

SZÍN-FOLT

INSPIRÁCIÓK PATCHWORK TECHNIKÁRA

1994. OKTÓBER 8-16.

SZILASI Anna textil.

Kiállító művészek:

Balázs Irén. 1026 Budapest. Rügy u. 5.
Bonin Katalin. 1022 Budapest. Lóczy u. 6.
Dolányi Anna. 4024 Debrecen. Battyhany u. 11/c
Kass Eszter. 1125 Budapest. Kútvölgyi út 24/b
Kelemen Kata. 1054 Budapest. Szemere u. 9.
Lévai Nóra. 1098 Budapest. Csengettyű u. 21.
Molnár Zsuzsa. 1035 Budapest. Benedek Elek u. 12.
Pauli Anna. 2000 Szentendre. Bükkös part 68.
Regős Anna. 2000 Szentendre. Bogdányi út 14.
Rotter Antónia. 1124 Budapest. Vas Gereben u. 25.
Sárváry Katalin. 1022 Budapest. Lepke u. 35.
Sóváradi Valéria. 1028 Budapest. Kossuth L. u. 14.
Szabó Éva. 1024 Budapest. Buday L. u. 5/c
Székely Kati. 1024 Budapest. Keleti Károly u. 33. I. 3.
Széles Judit. 1111 Budapest. Budafoki út 13.
Szilasi Anna. 1037 Budapest. Királylaki lejtő 7.
Szilvitzky Margit. 1136 Budapest. Pannonia u. 18.
Tóth Lívia. 2112 Veresegyház. Csokonai u. 55.

FIGYELŐ
94.3.lo.

Társulásos jövőkép

Milyen esélyei vannak a magyar iparvállalatoknak a nyugat-európai piacon — teszi fel a kérdést az MTA Ipar- és Vállalatgazdaság Kutató Intézetének igazgatója

Magyarország EK-társulása jó esélyt ad arra, hogy a hazai ipar az Európai Gazdasági Tér részeként olyan nemzetközi piacon legyen jogilag szinte egyenrangú szereplő, amelynek mérete — a GDP nagyságával közelítve — több mint kétszázszorosa a magyar belső piacnak, és még a visegrádi-csoportba tömörült, szabadkereskedelmi egyezmény által összekapcsolt közép-európai gazdaságok összesített piacának is negyvenszerese. A társulási megállapodás már két éve megszületett, a magyar ipar fejlődésére gyakorolt hatásait azonban több ok miatt is még korai lenne elemezni.

Egy 1992 őszén végzett vállalati felmérés három nehéz helyzetű magyar iparágban, a kohászatban, a textiliparban és a nehézvegyiparban vizsgálta a társulással szembeni vállalati várakozásokat, illetve a társulási szerződés életbelépéséig érvényes Átmeneti Megállapodás első vállalati hatásait. Az összkép kissé meglepő volt: a legtöbb vállalatvezetőt sokkal kevésbé érdekelték az EK piacára való könnyebb bejutás lehetőségei, mint az, hogy vajon a további magyar importliberalizálás mennyire ingatja majd meg cégük belpiaci pozícióit.

Az 1993 végi—94 eleji helyzet merőben más, a kormányzat számára különösen fontos cél lett az export növelése. Ennek pedig egyik legjobb útja mindenképpen a folyamatosan javuló EK-piacrajutási esélyek kihasználása lehet.

A magyar ipar fejlődésének „társulásos" jövőképe mégis meglehetősen bizonytalan. Nem tudjuk ugyanis, hogy a vállalatok (cégek) szervezete, irányítási rendszere mennyire alkalmas erre, és tőkeerejük, műszaki hátterük alapján mennyire képesek arra, hogy ezekre a kihívásokra valóban versenyképességük javításával válaszoljanak. Ehhez elvben segítséget nyújthatna a magyar iparpolitika.

A magyar iparpolitika mozgásterét azonban a társulási egyezmény több tekintetben is korlátozza. Például a 27. cikkely kiköti, hogy a szerződő felek egyike sem alkalmazhat semmilyen olyan belföldi adóvisszatérítést, amely meghaladja az adóvisszatérítés hatálya alá eső belföldi adóalanyokra kirótt, illetve általuk megfizetett közvetlen és közvetett adók összegét. Ez a rendelkezés elvben meggátolja azt, hogy bizonyos agresszív (és nem GATT-konform), külföldi exportösztönző rendszerek egyik fontos elemét alkalmazzák az Európai Unió és Magyarország kereskedelmi kapcsolataiban. A rendelkezés betartásának szigorú ellenőrzése technikailag csak néhány év múlva válik lehetségessé.

A II. fejezet (Versenypolitika) V. címének rendelkezései igen erősen érintik az iparpolitikát. Itt szerepel például annak a tilalma (63. cikkely), hogy bármilyen olyan állami támogatást alkalmazzanak vagy segítséget adjanak, amely eltorzítja a versenyt, illetve ezzel úgy fenyeget, hogy bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos termékek előállításának kedvez. Ez a tiltó rendelkezés általános jellegénél fogva igen szűk korlátok közé szoríthatja a magyar ipar- és kereskedelempolitikát, hiszen nemigen értelmezhető másként, mint bármely, szokásosan alkalmazott exportösztönző eszköz alkalmazásának tilalmaként.

A most már több mint egyéves magyar iparpolitikai koncepció eredeti súlypontjai megváltoztak, jelentősen megerősödött az iparpolitika vállalati válságkezelő szerepe. Az iparpolitika javasolt eszközei között az exportösztönzőknek eredetileg fontos hely jutott, a hangsúly azonban eltolódott az export-előfinanszírozás, az exportgaranciák rendszere, valamint a külföldi működőtőke beáramlásának támogatása javára.

Ezek az exportösztönző eszközök azonban azóta sem működnek jobban, mint az iparpolitikai koncepció közzététele előtt. Az exportgarancia-intézmény működtetésének törvényi megalapozása még mindig várat magára, az 1994-től érvényes, általában nem „normatív"jellegű működőtőkeimport-kedvezmények közvetett exportösztönző hatását, vagy e hatás hiányát pedig jó ideig még aligha lehet előrebecsülni. A magyar iparvállalatoknak azonban mindenképpen szükségük lesz kormányzati „rásegítésre" ahhoz, hogy valóban helytálljanak az Egységes Európai Piacon.

A hagyományos kifejezéssel „exportösztönző", a követelményekhez viszont talán jobban illő szóval „piacravezető" intézkedéscsomag kidolgozása egyre sürgősebb ipar- és kereskedelempolitikai tennivaló. E munka kezdeményezéséhez azonban nem árt tudni azt, hogy a nyugat-európai piacon milyen szereplők most, és milyenek lehetnek a jövőben a magyar iparvállalatok. Ennek megismeréséhez minél hamarabb jó lenne elvégezni egy átfogó vállalati felmérést a hazai iparban. Valamennyi értékelhető tapasztalat már most is rendelkezésre áll, mindenek előtt a gépiparból.

Ebben az iparágban az Európai Unió piacára exportáló hazai termelők nagy része két csoportba sorolható, a harmadik csoportra sokkal kevesebb példa van. Az egyik csoport vállalatai általában beszállítók, alkatrész- vagy részegységgyártók. Ok aránylag korszerű kapacitásaikat és nyugat-európai kapcsolataikat sok esetben az EK-ból jövő (kitelepülő) működőtőkének köszönhetik. S minthogy vállalaton belüli technológiai rendszerek tagjaiként exportálnak, valójában nem kerülnek piaci versenyhelyzetbe mindaddig, amíg veszteségessé nem válnak.

Az ő esetükben a társulási megállapodás versenyképesség-javító hatása egyértelmű, és a közvetlen állami „rásegítés"ezt a hatást erősítheti tovább. A fő eredmény pedig a növekvő export mellett az lehet, hogy az adott külföldi cég — esetleg valamelyik versenytársa — számára Magyarország telephelyi vonzereje megnő. Feltételezhető, hogy a szentgotthárdi Opel motorgyár kedvező tapasztalatai valamiképpen ilyen demonstrációs hatással segítették az Audi győri telephelyválasztását.

A második csoport az olyan késztermékgyártó vállalatoké, amelyek ugyancsak nem hazai márkanév alatt, és zömmel a külföldi tulajdonos által rendelkezésre bocsátott piaci kapcsolatrendszeren keresztül exportálnak (Lehel-Electrolux, Ganz-Ansaldo, Láng-ABB, SVT-Wamsler stb.). Itt a verseny ugyancsak elsősorban termelőként a magyar gyártó gondja: ha teljesíti a költséggel és a minőséggel kapcsolatos vállalati (vállalatcsoporti) követelményeket, a piacravitellel már nem neki kell foglalkoznia.

Szilasi Ferenc

Szilasi Ferenc iparművész, üvegező és képkeretező váll., XI. Horthy Miklós-körtér 1. **456-727**

Bptávb 1940 szept. 1.

[illegible]

[illegible] Montanari

Carracchini [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

M.D.K.

Szilasi Ferenc iparmüvész

"Rendkivül érdekes különleges tárgyai és keretei a ...Nemzetközi Vásár Népmüvészeti Pavillonjában feltünést keltettek"-irja a lap és fényképfelvételen bemutatja figuráinak repr.-ját.

Szinházi Élet. Bp. 1935. május 5-11. XXV. évf. 19. sz. 84. lap.

Szilasi Ferenc

II. c. Autosterverő

l.

Éimisk 1930

32. l

543 / 51-26.

SZILASI Gábor

Gábor SZILASI (1928)
Raymond PHARAND, Montreal, 1979.

A PÉCSI GALÉRIA
tisztelettel meghívja

Gábor SZILASI

montreali fotóművész
kiállításának megnyitására
a Pécsi Kisgalériába (Szent István tér 4.)
1995. augusztus 31-én,
csütörtökön délután 6 órára

Megnyitja:
PINCZEHELYI Sándor

A kiállítás megtekinthető
október 1-ig,
naponta 12-18,
szombaton 10-18 óráig.
Kedd szünnap.

PÉCSI GALÉRIA ● H–7601 Pécs ● Pf. 162 ● T./F.:+36 (72) 315-623

Sinkovits Péter

Új Művészet Szerkesztősége

Budapest
Báthori u. 10.
1054

Szilasi Győző
grafikus

l. Budipanajzisk
1939-40. 11. l

Stearinsav X.32

Kirimi

Szilasi Gyözö grafikus

Müvelt Nép, 1953. okt. 10. 31. old.

SZILASI JÁNOS keramikus

Bánki Géza: Kiállitás a Svéd-Magyar klubban. = Uj Tükör, XXII.évf.18.sz.1985.26.p.

ORSZÁGOS SZÉCHENYI KÖNYVTÁR
Fölöspéldány Központ
Budapest
V. Beloiannisz u.12.
1o54

A fölöspéldányjegyzékeinkben
san beérkező könyveket és perio
juk fel.

A jelen fölöspéldányjegyzékü
tikai Hivatal Könyvtár és Dokum
át, a jegyzék összeállitásukban
irásokkal kerül körözésre.

Jegyzékeink nem ajánló, hane
az olvasók, hanem a könyvtárak

mDK

Szilasi Jenő
grafikus

rajza tördelve a Gr. Sz. 85. l-án
Péterfy Tamás erdélyi író mesekönyvei-
nek bekötési táblát ő tervezte.

St. M.: Az áprilisi papírosvásár Bpesten.
Grafikai szemle 1907 évf. 4 sz 85 l.

Szilasi József.

aszódi festőművész.

* **Kiállitás Aszódon.** *Szilasi* **József** aszódi festőművész munkáiból kiállitást rendez. A kiállitást december 14-én ilencfalvi *Sárkány* Ernő főszolgabiró nyitja meg ünnepélyesen. A kiállitás a kaszinó helyiségében van.

Magyarság. 1928. dec. 14.

MDK

Szilasi József

Mihalik Sándorné: Kassai képzőművészek kiállitása.
Felvidéki Ujság 1942. dec. 12. 4.l.

Szilasi József

Festő

Élt. 1928

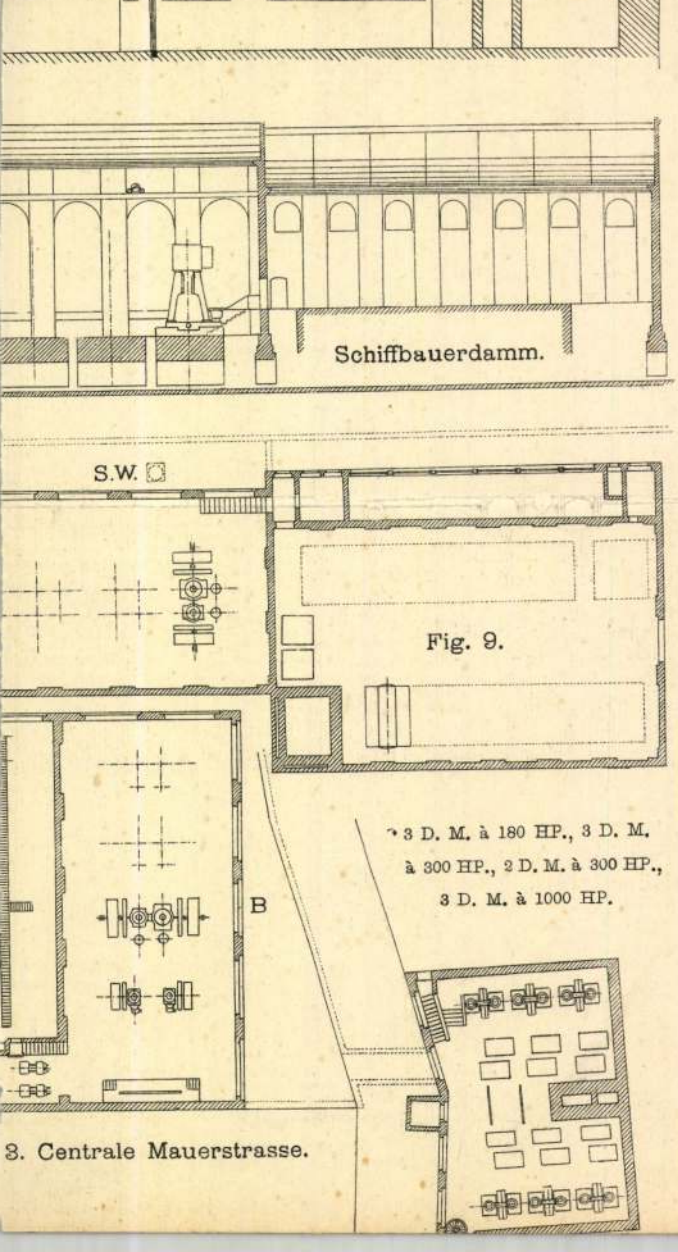

Fig. 9.

3 D. M. à 180 HP., 3 D. M. à 300 HP., 2 D. M. à 300 HP., 3 D. M. à 1000 HP.

3. Centrale Mauerstrasse.

Szilasi József
214. Szt. Ferenc. Olajvázlat. 2000.

Nemzeti Szalon

Egyházm. kiáll.
1926 -

ejen biretum van; hátra fésült hajas, bajuszt
nájá felett ékkövekkel kirakott kerefztet visel.
Két sorban:

nán Kardinal-Primas van Ungarn.
ober 1570. Gest. 19 März 1637.

retei 29·7: 23·8 cm.

9. (ch.-p.).

N. 470/98.
98 — 723.

Szilasi József

iparumvész

l.

Lepold-Homor-

Esztergom

18. l.

Hol találtam:.....

192 .....

Szilasi József

festő. Kassa Hitler utca 6. sz.

Életrajz behüldésére felszólítva 1943. jan. 1.

Kassai kiáll. 1942.

kiállítva tőle 1 olajt és 1 vízfestmény figuralisak.

Szilasi József

festő

ród
3

Mihalik Sándorné:

Kassai képzőművészek kiállítása.

Felvidéki Lipág

1942 dec. 12.

Szilasi József

rajzoló művész. Lakatos Artur növendéke volt. harom rajzat közölte alábbi forrás:

Magyar Nyomdászat.

1908. 150-l.

Szilasi József

Képző és iparmúvész

1924-ben Kell. kiáll

Esztergomban

Bék Kom Eszt

71. l.

SZILASI JÓZSEF, vésnök

Pincés/puder/Imre szobrászművész, aki 1932-től a Pénzverdében dolgozott. 1938-ban kilépett onnan és Sógorával, Szilasival együtt vésnöki műtermei nyitott. 23/239/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Pincés/Puder/Imre, szobrászművész érmei és plakettjei 23/239/.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------ XVI. 1960. 14.sz. Bp.

Szilasi Klára

V. é.

fest. szak

Ferk. pzomfoiskèvk

1933—34. 47. l.

M. KIR. VALLÁS ÉS
KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM

340 - 11
--------- szám.
36 - 1929.

Palócz Erzsébet irodatiszt
munkadija.

melléklet száma:

A Müemlékek Országos Bizottságának folyó évi augusztus hó 5-én kelt 299. számu felterjesztésére tudomás végett másolatban kiadom.

Budapest, 1929.évi augusztus 17-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Mariay Ödön s.k.

miniszteri osztálytanácsos.

A kiadvány hiteléül:

VALLÁS. ÉS KÖZOKTATÁS

Szilasi Péter

V. Nemzetközi üveg szimpozion
1995 aug. 20-27. Bárdudvarnok

OTP Bank Galéria
1995 szept. 7-21.

Szilasi Luci

V. c.

fest. nar

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 47. l.

Szent Antal gyógyló
Bp. XI. Budaföld-ut 47-49
T. sz. 1 lett

IGLAUER KÁROLY dr.
bel- és idegorvos
v. belklinikai tanársegéd
XI., Budafoki út 41/b I. 7.
Telefon: 2-593-83 Rendel: 1/2 3 — 1/2 5-ig.

2.50

193 7. III. 13.

Rp.

..... szám.
193

Decoct. red. Senegae
c. a. p. ad vol. t. Aquae dest. gruttum 8,0
Aquae dest. gruttum 150,0
Natri jodati
gutte 5,0
Syr. Senegae
gutte 15,0
DS. 3 óránkint 1 evőkanállal

Iglauer

MDK

Szilass Győző

Plakát kiállitás, 1948. N.Szal. képek

gy a meghatározhatatlanságig
ó az, amit megmentenem sike-

tható agyagbográcsot, melynek
ágott pereme két-két egymás-
úrva, ami kétséget kizárólag a
orizontális, párhuzamos vonal

gemlékeznem. A teménytelen
nagyobb, tölcséralakú edény

tásügyi miniszternek jelen kelet és
VII. és Csekkosztályhoz intézett

Szilassi Ferenc
Antoszerverő

1920
Ginisk 1930
89.1
1924-26.

56.

Nagy segitségünkre voltak ebben a tekintetben a tömeges illusztrációk. Ez alkalommal, éppen mert nevelő, tanító czéljaink vannak, tovább kell mennünk egy lépéssel s leleteinket értékelnünk kell egyfelől a hazai, másfelől az egyetemes ősrégészet szempontjából.

Ami az elsőt illeti, a kérdés azon sarkallik, hogy hogyan illeszkedik bele településünk szűkebb értelemben az őt környező többi alföldi, tágabb értelemben: a többi hazai őskori telepek közé?

Hogy erre a kérdésre minden tekintetben elfogadható feleletet adhassunk, pontos ásatások eredményeire volna szükségünk. Sajnos azonban, ezeknek nagy híjával

MDK

Szilassi György ötvös

kassai céhmester 1715-ben.

Nick B: A kassai szt.Rozália-kápolna története.
Kosice, 1935. 89. l.

Dr. Tihamér Lajos s.k.
miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

l utalja ki 1931. junius 1. hatállyal:
dijakra /:45:/ azaz Negyvenöt pengő
kiadási csekkszámla terhére,
i költségekre /:50:/ azaz Ötven pengőt
ekkszámla terhére. Budapest, 1931.
rendeletéből: Dr. Tihamér Lajos s.k.

los másolat hiteléül:

Zavácki Kálmán

miniszteri ~~tanácsos.~~ h.
w. s. tiszt.

királyság minden fény

Még abban az év
várost. Miksa római
mint trónkövetelő bet
sával nem törődve,
rosát. A város és vár
Báthory és Kinizsi da
talán Ulászló kegyelm
tott ki az országból,

Az 1508. év jún
színhelye a fejérvári sz
a rákosi országgyűlés
éves Lajost, ki helyett
esküt.

Az utolsó királyk
nándé. Az utolsó kirá
a temetéssel Fejérvár
fenyegetőbbé vált. N
vált, hogy hamarosan

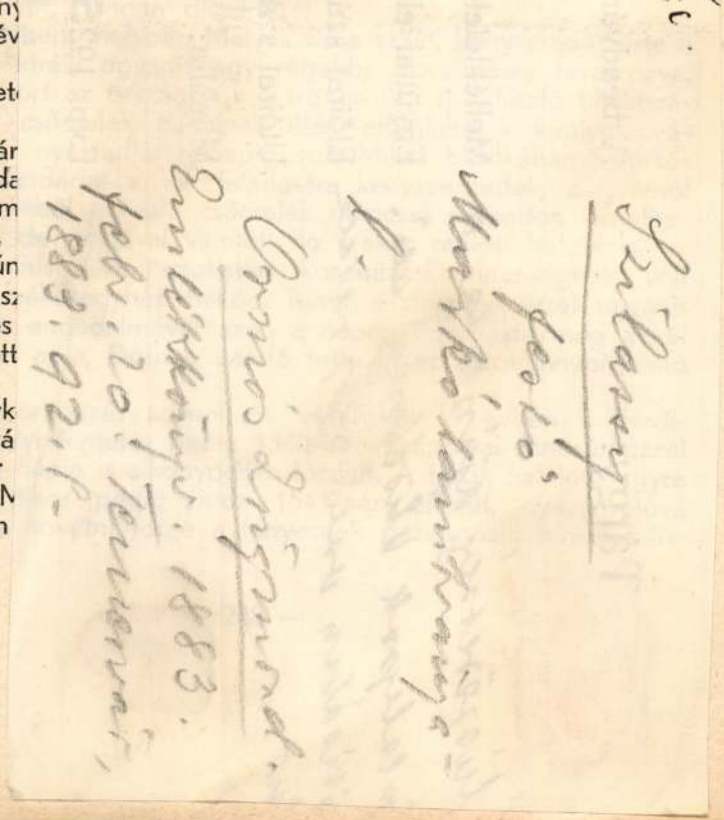

tartott ünnepi misét az erdélyi püspök énekelte. Ennek végeztével a jelen voltak összegyülekezének a királyi palota nagytermében, hol Mátyás a magyar országnagyok fényes, öltözetük gazdagságában egymással vételkedő koszorújától környezve, a külhatalmasságok követeit fogadta.

A kihallgatást ebéd követte. A legfőbb uraságok számára rendelt asztalnál ültek Mátyás és Beatrix, jobb felől a nápolyi királyfi az olasz követekkel, bal felől Kristóf bajor fejedelem a németekkel. Az asztal mellett arany és ezüst ivóedényekkel rakott 10 rőf hosszú, 9 lépcsőzetű pohárszék állott. Fölötte színezüstből vert óriási hordó 4 csappal, melyből ugyanannyi féle bor folyt. A pohárszék lépcsőin 560 különböző nagyságú ezüst serleg, kupa és karafina állott. Előttük egy embernagyságú, 600 márkát nyomó ezüst kanna. A király asztalán mind külső dísze, mind belső értéke által feltünt egy tiszta aranyból készült lóalakú diszítmény, mellette az arany poharak, csészék és tálak nagy sokasága.

Az ételeket magyar zászlósurak hordták az asztalra. A királyi étekfogók a távoli konyhákból, a konyhamester vezetésével, selyem varrottas kendőkkel takarva hozták az aranytálakat az ebédlőig. Itt a főasztalnokmester vette át a vezényletet. A királyi asztalhoz Ujlaky Miklós, Bosznia királya és Hinkó münsterbergi herceg mély térdhajtással vitték az egyes

Balatonfenyves

Szilassy, nyaralók

Tér és Forma, 1935 VIII. 69

Szilassy

Makó Károly tanítványa, volt.

Kis Újság. 1951. Jún. 8.

M.D.K.

Kilassy Festő

A bonyhádi r.k. templom apzisán levő secco freskók mestere. XX. sz.
Legeltesd bárányaimat" és „Ezt cseleked-
"jétek az én emlékezetemre" jelenetek

Bonyhád városképi és műemléki vizsgálata. Bp. 1953, 13,

Szilassy Boriska

festőművész

KUT. kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Erővel és komolysággal megoldott öreg-anonymkép. —

Magyar Hirlap
1930.I.12.

M.D.K.

Szilasy Boriska

Müvét a Müvészeti és Muzeumi Direktórium megvásárolta, 1919.

Női arckép.

Gerelyes Ede: A magyar muzeumügy a két forradalom időszakában 1918-1919. Bp. 1967. B 362. e.

Szilasi Borúska.

festőművész

KUT kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szere-
pel. Karakterisztikus öreganyomtaja külön
érték.

Est.
1930.I.12.

Szilassy Boriska. -

festőmüvész

KUT.Képzőmüvészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Marvais erőteljes üveganyaga. -

8 órai Ujság
1930.I.12.

Szilasi Bonika

festőművész

KUT.Képzőművészek Új Társaságs kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarország
1930.I.12.

MDK

Szilassy Elemér építészmérnök

Az Uj Magyarság szerkesztőségéhez küldött levélben tiltakozott a Névtelen Hős emlékművének átalakitása ellen.

Cikk: Ötvennyolc építészmérnök tiltakozik a Névtelen Hős emlékművének átalakitása ellen.

Uj Magyarság, 1936.jan.5. 18.1.

Szilassy Gábor

műszaki tanácsos

festő

l. Bombathely

Dunántuli Szemle

1944. 219, 221 l.

223. l. (Képpel)

gyüjt.

J. 67

Vajdovszky
János dr.

Kepesvármegye műemléreti emlékei

l. „Kepesvármegye" alatt

Szilassi Gábor
Falurészlet, festm.

MDK

Pósfai József: Egy kiáll. margójára. Nyugati Kis Ujság, Szombathely, 1949. ápr. 14.

M.D.K.

Szilassy Géza
festő

id. Markó művészete volt.

Lyka Károly: id. Markó Károly. 78 lap.
Élet és Tudomány. 1960. jan. 17 – 3 oldal

MDK

Szilassy Géza festő, Florencz

Ganyméd elrablása, 1859

Szatmári Gy: Adatok 61 művész 28o művéről. Pesti Műegylet vásárlásai, 1853-63. Kézirat.

Szilassy Géza

festő

1847-ben Markónál Firenzébe tanult.[1])

Szül. 1820. id. Markó Károlytól előbb Firenzében, majd Appeggiben tanult. A szép tehetségű fiatal művész, Markó Paola elbeszélése szerint az ötvenes években jó szívcinek esett áldozatul. Egy gyermeket akart kimenteni az Arnóból, utána ugrott, áthűtötte magát, s pár nap múlva meghalt Markó Rakásán.

Ganymedes elrablása c. képe (megnyerte az 1859. pesti műkiállítás sorshuzásán Klinkárt Frigyes Munkácson) sok dicséretet aratott. Részletesebb életrajzi adatai ismeretlenek.[2])

1853-ban látogatást tesz Pesten, s magával hozott képeit dicsérik. (Lásd: Délibáb, 1853. okt. 2)

A nemzeti muzeumban van egy festménye Dryoppe és Apolló tekintő

1) Szana Tamás: Markó Károly és a tájfestészet. Bpest 1898. 47 l.

2) n. ott. 147 l. – 148. l.

békává és kígyóvá változtatnak s ez a műve elegendő arra, hogy a fiatal művész jelentősége felől magunknak fogalmat alkothassunk. A kis kép méltán kétkedőve teheti a nézőt, vajon nem tévedésből ajándékoztak-e Szilassy Gézának, mert úgy tárgyának megválasztása, mint kidolgozásának sok finomsága nyilván a firenzei mester (Markó) kezére vall. Az egész festmény Markó Károly juttatja eszünkbe, meg fedig művészetének delelő pontján.

Szilassy Viktor Gerá!

1821 — 1859

A szent család pihené-
se menekülés közben
Olaff. Id. Markó K
festinge után. Jelz.
d'après C. Markó
Sz. à Appegi 1856. 20.11.

12 ik Ernst Aukció
1920

Gyulai vár VI. 159.

Szilassy Géza

Ivéd
z
Mysk Ernő
74. C

Thenay h.m. X. 43.

Szilassy Géza

Thieme Becker

XXXIV. 377. l.

(Lyka)

MÁSODIK RÉSZ.

Az 1942/43. tanévben tartandó előadások és gyakorlatok.

Szilassy Géra
Yesti

l. Kolp. 24. l

Mährisch - Budwitz h.n. VIII. 175.

Szilassy Géza

l.

Rapaics Lipót

25. l. 47. l.

Szilassy Géza

festő

szül. 1824-ben + 1859.

fő forrás

lásd okv

Ormós Zsigmond:

A mester és tanítványa. (Markó Károly és Szilassy Géza)

Tort. és Rég. Értesítő

1887. 3. füzet.

MOB kat. 1454/III.

Nem fulladt bele az Anoba, hanem életmentés szerben megfüldt s ebbe halt vele.

T. 4166

ától jobbra három kerekü malom kön a Taroz fiume tulsó partján lévő tczákat járó-kelők élénkitik, a heszanak. Felirata a lebegő mondatsza-

.La Cattedrale és befejezése: H.

a rl. 14.5 : 20.8 cm.

2.

Csontpálcza, óskori félkörös átmeretű

X. 47

Szilassy Géza

1821 – 1859

Ltab. IV. 134, 152

Szilassy Géza

Szana Szárév

66, 120. l.

Kajetán hv.

● Első negyed 14 ó. 23 p.

naptár

Ab

Csütörtök

8

Cirjék vt.

V	5	
H	6	
K	7	
S	8	
C	9	J. p. b.
P	10	
S	11	S. W.

Péntek

9

Vianney János

Szombat

10

Lőrinc vt.

Nap kelte 4 ó. 47 p. — Nyugta 19 ó. 22 p.

1935 • 32. hét **Augusztus** VIII. hó • 31 nap

Szilassy Zéra

festő

Ernst Múzeum aukcióik

XXXIII.

833.

Szilassy Géza

Sz. 1820 körül † 1857 után

1. Dryope és Apollo. „ Sz. d'après C. Marzó à apr. 1857. 26s vászon 28.5 x 36.5. Id. Marzo Károly ajándéka 1860. M.N. Mus. - Cat. 310.

Szilassy Géza, festő; szül. 1821 július 29-én, megh. 1859 július 22-én Firenzében.

Szilassy Géza

wód

Petrovics Mill

V. l.

3067

6. Szilassy Géza.

(Sz. 1820 körül. † 1857 után.)

Dryope és Apolló.

A hegyes vidék[redacted] völgyben, széles patak folyik, a melyben Nymphák fürödtek. Közülök négy[redacted] már félig felöltözt[redacted] egy[redacted], ki csak most jött ki a vizből, [redacted] Előttük Dryope és Apolló teknősbéka[redacted] és kigyó[redacted] [redacted] van, [redacted] zöld, [redacted] rémülve futnak szana-szét, mi közben különféle mozdulatokat tesznek [redacted]. Csak az aranysárga ruhás maradt ülve, de ez is undorral húzódik vissza. A patak tulsó partján, a vizesésen innen, pásztor legelteti kecské[redacted] és birká[redacted], ki a fa tövében ülő Nymphával beszél s bal kezével előre mutat. Jobbr[redacted] a fák közül, antik templom bontakozik ki. A derült égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »*Sz. d'après C. Markó à apr. 1857. 26.*«

Vászon, méretei 28·5 : 36·5 cm.

1868: VI. 84. — 1870: III. 18. — 1871: III. 18. — 1873: III. 20. — 1876: III. 39. — 1878: III. 35. — 1880: III. 35. — 1881: III. 35. — 1883: III. 88. — 1884: III. 87. — 1885: III. 87. — 1886: III. 87. — 1887: III. 85. — 1888: III. 85. — 1889: III. 100. — 1890: III. 100. — 1891: VIII. 345. — 1892: VIII. 345. — 1893: VIII. 412. — 1894: VIII. 6. — 1895: VIII. 6. — 1896: VIII. 6. — 1897: VIII. 6. — 1898: VIII. 6.

~~Id. Markó Károly ajándéka 1860. — Magy. Képt. 114. — Ltsza 71.~~

— 1900: VIII. 6. — 1901: VIII. 6. — 1903: VIII. 6. — 1904: VIII. 6. — 1905: VIII. 6.

— Magy. Képtár 114. — Uj lelt. sz. 71. — 1905. átv. jegyz. 484. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 2118. és a leltárban 3067. — Id. Markó Károly ajándéka 1860 junius 8-án Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Szilassy Géza

Mk. 114.
Ujl. 71.

Id Markó K. aj. 1860.

Goyen. ~~[illegible]~~ Jan van. Modora.

Szilassy Géza

Olajf
a képmeszet
Múzeumban

Frakinói Vilnos V. 296.

Szilassi Géza

Festi
egy olaszvonyi oszlike
a Vahot file Losonczi
Fönix 2 ik
notebeben

Csendélet

811. Ph. T. Hamilton.

Szilassy Géra
festo
mit 1820 Evül.

Ind
Z
Kert. Ung. 132. l.

Római sír, IV. 132

— amphora IV. 132

Szilassy Géza Florens

1859. máj.–jun. kiáll.: Ganymed elragadtatása, olaj/v., 160 ft.

Umbria VIII. 227

Szilassy Géza

1859-60. a műcsplet magvette
Garrymed elragadtatása c. olajf.
100 frtért.
PMÉvk. 1859-re. 20. l.

Vasgolyó VIII. 190.

kilós

stb. stb. úgyszintén **vegyi tisztitást** és
(10 kilón felül) házhoz küldök s elkészités

Legyen szabad megemlitenem, hog
gyárvezetőnői minőségben alkalmazva s í

Midőn még megjegyzem, hogy m
megbízóim teljes megelégedését kiérdeme
pártfogását s ajánlom magam

Gárdos nyo

Szilassy Géza

Dryope és Apollo

volájt

Szilassy Géza Ferkó
Cárd. Szigeti XIII 928

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Szilassy Gerá
festő

1859. tárlat.

Itt találunk egy igen szép
sikerült tájképet. Szilassy
Gerától is, meg a maga
nemében szép és nagy gonddal
van keretve.

Kalas Márton a műtárlat-
ban. Vas. Ujs 1859. 260 l

Szilassy Géza

festő

Lásd

Wurzbach

42 köt. 121. l

Szilassy Géza

Meghalt 1859. Halálának ismeretes körülményeit adja elő-
Makó temettetése el e tanit-
ványát. Fürenzében, sint
halljuk festményeit Pestre
fogja szállittatni, hogy itt
azokból kiállítást rendez-
tessék s az eladottakból
legyen fedezve az elhalt
festész hátramaradt fi-
zetni valója. Egy ismós
tájkepe a jelen havi mű-
tárlatba is szemlélhető
(okt.)

Egy művész harankfiának
halála külföldön. Vas.
Ujs 1859. 577 l.

Szilassy Géza

1859. tárlat.
Ganymed Stöktetése. Olaff.
Kisorsolásra megvette <a pesti-
műegylet>.

<>. Vas. Ujs, 1859. 356. f

~~Ganymed Nibb~~

Szilassy Géza

Jesto

irod

Veszpes Közlemények. Képes Vjsány 1859. 155. l.

tevésen Győrönek irva.

Szilassy Géza

életrajzához vehető adat
(mert a többit ismerem)

Ormos Zsigmond: Bazáti megemlékezés
olasszországi uti-naplomból. Képes Vasárnap
1859. 176–178. l.

Hol vagyon gyözőnek
és Gézának van feltüntetve

okvetl felh

Szilassy Géza

erod
-v.-
(Szilassy Béla (igr.) nemzeti
muzeum táj képe. Hazánk
o a Rülf. 1866. 127. l a
121 lapon a kép famet-
szetű másával.

Szilassy Géza

Műcsarnok

1927. magyar táj. 31.

Küntzei - család, karatnai, iratai

VIII. 170

Szilassy Géza

festő

Markó Károly tanítványa.

3 db kis tájkép és 1 Ganymedesz elrablása c.

olajfestménye Markó

modorában Szilassy

Béla tulajdona. A/4

képet 1928-ban Csehszlová-

kiai (losonci) birtokára

vitte ki a család

350 (635), 3257 (438). — Katángk
rók 350 (635), 3273 (444). — Koldi
leányok 350 (634), 3250 (435). —
Lido 350 (634), 1908 (224). — Malo
árka 350 (635), 3265 (441). — Megl
szarka 350 (635), 3268 (442). — Nap
nyugta az Alföldön 350 (634), 1898 (
— Nádas kacsákkal 350 (635), 3
(436). — Őszi nap a Balatonon 35
2489 (360). — Patak malommal 3
3258 (438). — Patak mellett 350 (63
(443). — Patak partján 350 (635), 32
— Ramsaui táj 350 (634), 1907 (22
pülő galamb 350 (635), 3267 (442). —
Szentivánról 350 (634), 3245 (433). —
350 (635), 3696 (499). — Tynkok és ka
(635), 3270 (443). — Utazó szegény csa
(635), 3255 (437). — Vízhordó nő 350
3260 (439).

Szilassy Géza

Művészeti lexikon

760 l.

festő, szül. 1821. VII. 29., megh. 1859 VII. 22. Firenzében. Markó Károlynál tanult sar ő stílusában festette képeit. (Dryope és Apollo, Ganymed szöktetése).

27

NOVEMBER

27

Szilasy Géza

"A korán elhunyt nagy tehetség"-ról emlékezik meg a lap, mint Markó Károly legkedvesebb tanitványáról, aki Firenzében élt, s mesterének stilusát követte.

Képes Ujság, Bp. 1860. nov. 25.
II. kötet. 34. sz.

Szilassy Géza F.M.19.2

1854 k. - 1459 (+) id.Markó Károly tanitv. Egészen átvette stilusát, másolt. 1859 Ganymedes elrablását elküldte pesti kiáll.ra. (Ly.N.r.133.)

Rajza jegyén (Ly. N. r. 88

Anyakvi sz.:.....

Név:.....

Lakcim:.....

Szaktárgyak:.....

Évfolyam:..... Vallás;..... Szül. év: .....

Szaktárgyain kivül tud.....

.....

Tanitást vállal: **helyben — vidéken.**

Kapott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

Megjegyzések: .....

MDK

Szilassy Géza

Tájkép, of.

M. táj- és életképkiáll. MÜcs. 19-2o.a. 1927. jan.

Szilassy Géza MDK

Tájkép, olf.

Mücsarnok 1927 Magyar táj- és életképkiáll.

MDK

Szilassy Géza

E. G. II. 503.1.

Szilassy Béza festő

Századok 1887. 666 o.

Szilassy Géza, festő

Divatcsarnok, 1859.május 31.635.
Fővárosi és vidéki hirek

Szilassy Géza.

[illegible] cikkei

Uti jegyzetek cimen
darz- és [illegible]

Életképek 1847.

II. félév, 7–10,
20, 21. sz.

Arouos a festő-
vel ??

Szilassy Géza, festő,

Divatcsarnok, 1853.okt.6.54.1088.

Iró- és müvészélet.

Szilassy Géza, festő

Divatcsarnok, 1853. szept. 29. 52. 1046.

Iró- és müvészélet.

Szilassy Géza

festő

l.

Szania 1890

104. l.

Am.kir.postatakarekpénztártól

44 III. 18 1.

54

16136

19

21.

MÜEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest

IX.Hőgyes Endre u.10.

390.20 (Sorbán
876.

Hivatal
Dij átalányozva

Szilassy Géza

Festő

l.

Ormós Zsigmond id:

A mester és tanítványa. Történelmi és Regészeti Értesítő 1887.

III. évf. 3. füzet.

MOB KA. 4052. a

a della Sedia.

de von Rafael Sanzio.

SZILASSY 1. *Géza*, festő, * 1821, † Firenze 1859 júl. 22. Jogi tanulmányai után Markó Károlynál tanult, akinek stílusát a másolásig követte. Dryope és Apolló c. olajfestménye a Szépművészeti Múzeumban.

K

Ke-g II. 503 f

MDK

Szilassy Géza

Gerévich László cikke. Corvina, 1939. május.
418-425 l.

Szilassy Géza

Megemlitve a XIX. sz. lelkes képirói és a nemzeti eszmék tántoríthatatlan előharcosai közt.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

74.l.

Szilassy Géza

"Szellemdus fiatal festőnk, a halhatatlan Markó hazánkfiának tanitványa, Florenzból hosszas távollét után honába visszaérkezett". A Budapesti Hirek c. rovat közleménye elismeréssel ir a müvészről. A "magával hozott festmények elragadó hatást gyakoroltak.. az olaszországi tündértájakról!

DÉLIBÁB , Bp. 1853. okt. 2.
XIV. sz. 444. lap.

Szilassy Géza

A müvész Markó Károly egyik igen tehetséges tanitványa, Firenzében folytatja tanulmányait, -közli az Iró és Müvészet c. rovat, s igen magasra értékeli beküldött tanulmány-müveit, melyek ritka tehetségre vallanak.

Divatcsarnok, Bp. 1853. szept. 29.
52. sz. 1048. lap

SZILASI GYULA, bognarmester

Az István Király Múzeum Székesfehérvárott 1968-69.évi néprajzi gyüjtése folamán a kismesterségek gyüjteménye a bognar mesterság tárgyaival gyarapodott.Szilasi Gyula székesfehérvári bognár mestertől vásárlás útján munka eszközöket v ttek,köztük egy régi faeszetrgát.Ltsz.: 69.2.1.1.-69.2.15.- 168.old

~~PESOVÁR-FERENC~~: Jelentés a Fehérmegyei múzeumok 1968-1969.-évi tevékenységéről.Néprajzi gyüjtemény 168.old

ALBA REGIA, Az István Király Múz.~~Közleményei~~.XI. 1970 1971.Székesfehérvár Évkönyve

Szilasy Gyözö

Thieme Becker

XXXII. 378.l.

(Lyka)

Szilassy Gyözö
Arch. Ert
1904. 276.

függesztő 12.116/1939.M.E.sz. ren

a betegsegélyző járulék

lően alakult;

a balesetbiztositási já

arányszám magasabb százaléku mega

mint uj tételek többlete

lék és az 1939. január 1.-vel élő

szerinti tüzelőszerjárandóság.

Az előirányzattal szembe

nosságban az évközi nyugdijazások

lamint a be nem töltött állások

A müködési és személyi j

szetszerüen csökkentek.

Szilassy György

ötvös

l.

Divépanntort

186.l.

Szillassi (Szillassy) György

C. N. ötvös

1715, 1720, 1732 Kassa

Nemes polgár.

Kapmagyarországötvösök 30 l

II. József:

Gyermek korában.

A párná
göny zsinórját fo
czegi koronát láti
kaját tollak d
mellfodra s kézelői
ra himezett, der
koronája köti le f

Feketemo

Szilassy ötvös György

1702–1738.

1702.– ben már kassai polgár s céh ben álló ifjunmester. Mint ilyen szerepel a Mész Samuel ötvös ellen folyamatban levő perben.

1711–12, 1714–16, 1718. 1723–24 első céhmester, 1707. 1713, 1719, 1721–22, 1728; és 1731 években második céhmester, 1710-ben Külvárosi adószedő, és 1711. ben szőlőinspektor volt.

1738. ben egy kertet, mezőt és 5 szántóföldet ad el Debreczeny ötvös Andrásnak. 1702.

1714, 1719. Imas szegődtetésekkel kapcsolatban szerepel a céhregesztrombe. 1719. nap. 14-en saját fiát Jankot szegődteti, ki később mint mester Lőcsén telepszik meg s türben piktuvált Romancos képei által válik nevezetessé.

Mihalik lőcsei Kassaváros ötvösségének tört. Bpest. 1900. 300–301. l.

Nyilassy Sándor

Pesth.

Szilassy György

otvös XVIII sz

irodalmához

(Szilassy Lajos apja)

K 276. l

Stilasoy György

ὄβολος

Laid

=

Di Lepes III. 82

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Szilassy György

ötvös

lásd

Arch Ért

1910. 350

Szilassy Ötvös György

laid

Arch. Ert

1910. 95.

Szilassy György

Ötv.

1713

Laid

Arch. Ert

1910. 457.

Szilassy György

ötvös

Kassán a czéh jelentése szerint hatan űzték az ötvösséget. *Szilassy* György Rozsnyóbányán, ~~*Debreczeni* András Szatmáron, *Hanzlicskó* László Nagyszombatban, *Suller* János Beszterczebányán, *Neudorfer* Gergely Eperjesen, *Rosanszki* András Kassán~~ tanultak mesterségeket. Ha vásárra való munkát dolgoztak, azt 12 próbás ezüstnél alábbvalóból nem dolgozhatták, mert nem volt szabad. Váltó munkát pedig olyan ezüstből, a minőt kezükbe adott a megrendelő. Mesterségük után, ha munkájuk járna, elélhetnének, de az ezüstnek az országszűk volta miatt nagy szegénységben tengődnek.

Szilassy György ~~és *Debreczeni* András~~ már az 1715 és 1720-iki összeirásokban is előfordul~~nak~~. Szilassynak különösen jól ment a sora. Évi jövedelmét mesterségéből 50 ftra becsülték, azonkivül volt telke, 27 köblös szántója, 17 ban való kapás szőleje, 9 kaszás rétje.

Dr. Illésy János: Magyarországi ötvösök 1732-ben. Arch. Ért. 1904 évf. 392 l.

Szilassy György

ötvös

Kassán 1702-tól 1738-ig működött, ~~[illegible]~~ A később nagy hírneve vergődött Szilassy János ötvös az ő fia volt.

Mihalik József: Lőcsei ötvösök vól a XVIII. szaradban.

Arch. Ért. 1906. évf. 61. l.

Vas. Ujs. 1859.

— (*A tárogató ügyében.*) B.-Gyarmat, okt. 24. A tárogatóról levén szó, szerencsésnek vallom magamat, hogy annak bús, de lelkesitő hangjait életemben én is hallottam. Ha jól emlékezem, 1825-ben, midőn néhai gróf Keglevich Gábor szeretett főispánunk installatiójára, Nógrádmegyénk számos nemessége, Gyürky Pál akkori első alispánunk fő, és négy főszolgabiránknak alvezérlete alatt banderiumkint lóra ült, az ünnepélyeknek estéin, Sz.-Iványi Anzelm, akkori főszolgabiránk udvarán szólt az. — Kié volt? ki fujta azt? nem tudom, mert akkor több látnivaló után járván, annak csak bús, de lelkes hangjait hallottam. — Azok mégis, kik nevezett volt főszolgabiránkkal közelebbi egybeköttetésben voltak, nem hiszem, hogy e hangokra vissza ne emlékezzenek, s remélem, egy vagy más közölök tudni is fogja, kié volt, ki fujta azt? s létezik-e az és hol jelenleg? — és ha igen, reménylem azt is, hogy gr. Fáy István ur szavára felelnek. — *Kalmár István.*

+ (*Egy művész hazánkfiának halála külföldön.*) A lapokban a következő sorokat olvastuk : Egy derék hazánkfia haláláról értesülünk, ki régóta külföldön élt a művészeteknek, Firenczében, „a virágok városában," mint a hires képiró Markó tanitványa. Ez *Szilassy Géza*, ki tiz év előtt becses közleményeket irt a divatlapokba, s közelebb nemesszivűségének lőn áldozata. Egy, az Arno vizébe fult gyermeket akart megmenteni, s miután az nem sikerült, hulláját három óráig keresé a habok közt. E miatt meghült, beteg lett és meghalt. Markó fényesen temetteté el e kedves tanitványát, s mint halljuk, festvényeit Pestre fogja szállittatni, hogy itt azókból kiállitás rendeztessék, s az eladottakból legyen fedezve az elhalt festész hátramaradt fizetnivalója. Szép tájképei bizonyosan el fognak kelni, annálinkább, mivel ez ügyben az elhunyt előkelő családja sokat tehet. — Egy csinos tájképe a jelen havi műtárlatban is szemlélhető.

+ (*Mit ir rólunk Kutzner J. G.?*) A „P. N." többször idéz egyes helyeket német irók munkáiból s német lapokból, mellyek hazánk viszonyait nagyon furcsa szinben tüntetik föl. Illyen következő is, mit Kutzner J. G. mult évben megjelent „Geographische Bilder" czimű nagy műve 166-ik lapján Magyarországról ir : „A termékeny ország legnagyobb részét, mint mondtuk, még mindig ugy, mint Attila s a hunok korában vadlovak és csordák legelőjeül használják. Az alacsony sánczokkal bekeritett, kis számu hun táborhelyet szintolly gyéren elszórt kisebb nagyobb falvak foglalják el; s az egész különbség csak az, hogy a mozgó táborhelyek állandókká lettek. A nép is ugyanaz maradt, utálja a munkát és haladást, szégyennek tartja a dolgozást, azért csak is örökös szolgák (Leibeigene) dolgoznak." — Ha tudós Kutzner uram Magyarországba jőne, akkor még elhinnők, hogy nem csak *vad* ló van hazánkban.

⊙ (*Tiz mázsa ezüst-küldemény*) érkezett ismét Hamburgból Bécsbe, a hitelintézet számára, okt. 21-én.

⊙ (*Égi-háboru oktober végén.*) Mult kedden, okt. 23-án, reggeli 5 óra után, Pesten nagy szélvész és eső támadt, mellyet távoli erős menydörgés kisért. A vihar uem volt átalános, s a Sz.-Gellért-hegy fölött jövén át Pest fölé, Soroksár felé huzódott el. Ha igaz, mit a vén asszonyok kalendáriuma ebből jósol : akkor ez évben nem lesz tél, hanem csak 1860-ki jan. 1-vel fog az elkezdődni. Ennek tán senki sem örülne ugy, mint a Dunagőzhajótársulat, mellynek tavaly annyi vesztesége volt.

+ (*A szájjal nemcsak enni lehet.*) Sopronban egy csudanő látható, ki kezek és lábak nélkül született s mégis igen ügyesen varr és himez — szájával.

△ (*Pest szépül.*) A pesti épitészeti hivatal tervet készitett, melly szerint a Lloyd-épület s lánczhid előtti tér, mintegy ligetkertté lenne átalakitandó; a lánczhid és Nákó-ház előtti közön egy kutnak hagynak helyet. Hát a fel-Dunasort mikor fogják kikövezni, avvagy szintén fákkal beültetni s végre megszüntetni az egészségnek olly veszélyes port, melly onnét minden széllebbenésre fölemelkedik, s a közel utczákat csaknem lakhatlanná teszi?

△ (*A huszonnégy ujju ember.*) Liptómegyében, Liskófalván, él egy paraszt, kinek mindegyik kezén és lábán 6 és igy összesen 24 ujja van.

— (*A hajdani pecsovics-párt*) elnevezésének apja, *Pecsovics* Ferencz faddi közbirtokos Tolnában, s báró Sina nyugalmazott tiszttartója, oct. 22-én élte 66 évében meghalt. A hajdani megyei élet küzdelmeiben e név nagy hirhedettségre tett szert.

+ (*Kérvény az olasz nyelv mellett.*) A trieszti lakosság nagy száma okt. 14-én kérvényt adott be a községtanácshoz, mellyben kéretik, hogy a gymnásiumba az olasz nyelv hozassék be tannyelvül.

+ (*Óriásnő.*) Bécsben jelenleg egy 17 éves nő mutogatja magát, ki még az óriás Murphinál is nagyobb.

+ (*A „l'Eco della Venezia"*) czimű milanói lapnak postán szállitása az egész birodalomban eltiltatott.

+ (*Egyptomi csapás Antwerpenben.*) E város és környéke annyira el van boritva a kérészektől, hogy az emberek még lélekzeni is alig mernek, beszélni pedig, vagy az utczán tátott szájjal bámulni, épen nem tanácsos.

△ (*Földrengés.*) *Perjamoson* okt. 17-én délelőtt féltizenegy órakor jelentékeny földrengést tapasztaltak, hogy a butorok inogtak s ropogtak eresztékeikben, a takaréktűzhelyeken (a hol t. i. netán épen volt) a levest csaknem kiönté a fazékból, néhol a képek leestek a falról; a boltokban a czukorsüvegek, palaczkok, lepotyogtak a polczról, egy a szabadban állott eketalyiga több arasznyira tova gurult; e mellett az időjárás szeles, de derült volt. — *Lovrinban* ugyanaz nap délelőtt 11 órakor szintén földingást észleltek, több kémény bedölt s a függő s álló háznemüek jelentékeny mozgásba jöttek. — Mindkét helyen földalatti döbörgés volt hallható s megelőzőleg a madarak nyugtalanul röpködtek szerteszét, a háziállatok olly lármát csaptak, mintha valamelly ragadozó állat körmei fenyegették volna őket.

△ (*A Biharhegység.*) A tulajdonképi Biharhegység fevölgyei felsőrészeivel, mintegy 25 négyszegmérföldet foglal el, tehát akkora mint Szász-Altenburg herczegség. Ezt mind erdő boritja, kivéve a hegytetőket, mellyek fátlanok s legelőül szolgálnak, és az erdőben néhol elterülő legelőket. A kopár tetőkön csak itt-ott van egy pásztorgalyiba, mellyben csak hat hétig lakik a pásztor, mert e kopár tetőket leginkább csak juh- s disznó- és néha marhalegelőül is használják, azért az itt üzött tejgazdaság vagyis sajtkészités a juhok által áll fenn. Ez elhagyott vidékeken a vadállatok, u. m. medvék, farkasok stb. annyira elszaporodtak, hogy a nevezett területen a legelő borjuk 3 százaléka és a juhok öt százaléka esik áldozatul. — A Biharhegynek magyarországi oldala 102,000 hold erdőt foglal magában, mi az erdélyi oldallal együtt 200,000 holdat tesz ki. Ennek mintegy kétötöde őserdő. — A belényesi uradalomhoz tartozó 84,883 hold erdőség távolról sem hoz annyit, mennyi adót attól fizetni kell; mert itt a fának nincsen ára. Ugyanis ott az erdőn a lábán egy öl puhafa 10 krért, a keményfa pedig 30 krért kapható!! Ez erdőben 12 fürészmalom áll és feldolgozik a mennyit csak bir, a miért nem fizet többet, mint évenkint 2—300 ujftot!! Miért ez olcsóság? mert a környéken mindenütt sok a fa és mert a vitelbér drága. Igy a belényesi erdőből egy öl fának csak viteléért, a 10 mfdre fekvő Nagyváradig 10 pftot kell fizetni — holott Nagyváradon a városban 12—13 fton lehet ölét kapni. Legjelentékenyebb jövedelmi ága az erdőnek a makk, melly minden 3—4 évben két három ezer forintot hajt. — A rézbányai erdőrészben kissé mégis jobban megy. Itt egy bánya 5368 hold erdőtől 400 ft., egy fűrészmalom pedig 26 ft. évbért fizet. Ezenkivül az erdőből számos fazsindelyt, hordódongát s egyéb kádárfát, szitakérget, abroncsot vágnak s Nagyváradra s az országba tovább viszik. A Biharhegység erdélyi részében e viszonyok tetemesen jobbak; mert a számos folyók a szállitást olcsóbbá teszik.

+ (*Nagy-Szebenben az országos tébolyda*) épitését már megkezdték. Valószinüleg előbb el fog az készülni, mint a lipótmezei Budán.

⊙ (*Fehér nyul.*) Gr. Nostitz Hugo Csehországban aug. 17-én fehér nyulat lőtt, mellynek nyaka, melle, hasa s mindnégy lába hófehér, két füle, háta, feje pedig fehéresszürke volt.

△ (*Léghajózás.*) Uj-Yorkban már készitik azon léghajót, mellyen Amerikából Európába fognak át légcsónakázni. Lowe Calincourt ur a maga költségén készitteti, s nemsokára teljesen be lesz fejezve, s hét utast fog magába fölvenni. Gömbjének átmérője 130 láb s elbir 450 mázsa sulyt, a maga sulyát is ide számitva. A kerek hajó, mellyben az utasok foglalnak helyet, 20 láb körületü, 4 láb mélységü, el lesz látva 15 láb hosszu függönyökkel, mellyek fölülről a gömb hálózatának vaskarikájáról lóggnak le, ugy hogy az utasok, ha akarják, nap, szél, eső stb. ellen teljesen védve lesznek. Lesz a hajóban kályha is, mellyet mészoltás által kifejlett meleggel s nem tűzzel fognak füteni, mi hamar gyuladást okozhatna. E kályhában egyszersmind kávét s ételt főzni is akarnak. E hajó alatt csügg egy mentőcsolnak, 7 láb hosszu, 4 láb széles, vitorlával s egy négy lóerejü kis gőzgéppel.

⊙ (*A vontcsövü ágyu régi dolog.*) A németeknek megvan az a természetük, hogy minden fontosabb találmányt tőlök eredettnek akarnak elhitetni. Igy járt a vontcsövü ágyu is, melylyel a franczíák Magentánál és Solferinonál dolgoztak. Egy müncheni ujság állitja, hogy a vontcsövü ágyut egy müncheni tudós még 1824-ben találta fel s következőleg ez ágyunak egy példánya valahol a müncheni muzeumokban vagy fegyvertárakban okvetlen megvan, csak keresni kell. A nevezett müncheni lap erre merengéseknek adja magát, s többek közt ugy okoskodik : mi lett volna akkor, ha a nevezett tudós ez ágyut 20 évvel előbb találja fel, vagy 1794-ben!? Bizonyos, hogy akkor vagy I. Napoleon sem hajthatta volna járma alá nagy Németországot, vagy Németország hóditotta volna meg a világot! Igen vontcsövü okoskodás, de, fájdalom — elkésett.

Levelezés.

Érsekujvár (Nyitra), september végén. (*Megszólalás. A szellemi élet. az anyagi emelkedés. Lótenyésztés. Régiség.*) Feltünő valóban, hogy országunk számos, még népesebb városai közől is némellyek olly ritkán vagy épen nem emlittetnek a hirlapokban, még ha adja is elő bennök valami magát, mi az olvasó-közönséget érdekelhetné, ha találtatik is bennök valami, minek köztudomásra jutása hasznot hajtana a tudományoknak, fényt deritvén némi homályos adatokra, vagy legalább az iparos világot, a gabonatermelő, marhatenyésztő gazdát illetőleg előnyös volna. Ezen lanyhaságot leginkább e városok lakosainak tulajdonitom vétkül, kik gazdaságuk, hivatalaik köréből fennmaradt szabad idejöket more patrio inkább elhenyélik, semhogy a közügynek egy kis szolgálatot tennének „ismertesse meg ezt vagy amazt, a kit érdekel" gondolván könnyelmüen magukban. Illyen város Érsekujvár is, mellyről mikor olvastam legyen huzamosb idő óta valamit a hirlapokban, nem is emlékszem, pedig van ám benne számos előkelő egyéniség : lelkész, szerzetes, hivatalnokok, tanitó, magánbirtokos, kereskedő, kik közől valamellyiknek csak eszébe juthatna hébekorba megszólalni, ha mindjárt csak e mezőváros heti üzletéről is, midőn terjedelmes gabonavásárait illetőleg irányt adhatna az egész környéknek. — De nem szándokom korholni az e helybeli becses lakosokat, hanem inkább az itteni rövid tartózkodásom alatt gyüjtött tapasztalatom közzétételével őket a tények részletes megirására, illy értesitések folytatására, s gyakoribb felszólalásra a közügy érdekében serkenteni, ösztönözni.

Van e városnak — hogy szellemi tárgygyal kezdjem meg értesitésemet — csinos kis *casinója*, mellyben a bizottmányi s szép számu rendes tagok nevei aranyozott keretben diszlenek; de vajmi sajnos, hogy maguk a tagok csak igen gyéren látogatják s az olvasó asztalon a szinte szép számu magyar

Szilassy Géza

és német lapok majd haszontalan hevernek. — Van továbbá az ugyanezen casinóval egybekötött szálloda nagy teremében rögtönzött *szinháza* is, mellyben pár nap óta Kétszery szintársulata, itéletem szerint meglehetősen jól szerepel, melly iránt — kivánatos volna, hogy a népség nagyobb részvétet tanusitson, nehogy ennek hiányában a jámbor tovább vonulni kénytessék szerencsét probálandó. — Ide tartozik még a szellemi mivelődés első tényezőiről, az *iskolákról* is valamit szólani : a város nehány év előtt aránylag tetemes áldozatot tett, mintegy 50 ezer pftot adományozván, hogy algymnasiumot alapitson, melly létre is jött volt, de a tanügy uj szervezése következtében nem telvén ki a szükséges költségek, ismét megszünt létezni, ha tőkéje szaporodandik, realtanodának adandó helyet. Hogy az elemi főiskolán kivül még négy vagy öt népiskolát (Trivialschule) tart fenn, mellyekben nagyobbára a magyar a tannyelv, csak becsületére válik e városbeli lakosságnak s képviseletének, mire nézve most tehát az illető hatóság szent feladata arra ügyelni, hogy a nép jó szándékát s áldozatkészségét kellő siker koronázza s ne legyen ok egyrészről lanyha s elnéző másrészről felületes és hanyag eljárás miatt panaszt emelni. Vajjon van-e ez iskoláknak külön vagy együttes *könyvtára*, millyenre minden tanintézetnek elkerülhetlen szüksége van, midőn a tanitónak szintugy, mint a tanoncznak folyvást kell tanulnia, nem jutott tudomásomra, de meg magyok győződve, hogy nem létében, ha valaki ez érdemben inditványt terjeszt elő a városi tanácsnak, ez illyent előteremteni legsürgetősb teendői közé számitandja, más források hiányában az iskolapénzek egy részét szentelhetvén e czélra.

Midőn a városkormány belszervezetének s a lakosok állapotának részletes vázlatát s jövedelemforrásainak ismertetését mellőzöm, nem hagyhatom érintetlenül azon tényállást, mellynélfogva leginkább jelenlegi polgármesterének hathatós közremunkálása által a község jövedelme pár esztendő óta majdnem megkettőztetett, előbbi adósságinak nagyobb része letörlesztetett, több tekintetben észrevehető javitás eszközöltetett, mit kevés városról lehet elmondani. Ha e haladás, mit még a mellette épült vasuti állomás nem csekély műhelyeivel és számos munkásaival is nevel, illy arányban folytattatik, mint jelenleg, Érsekujvár egykét évtized mulva a jelentékenyebb városok sorába fog lépni, kivált ha vagyonosb iparüzők, gyárosok, egyében kivül az üzletüknek kedvező Nyitrafolyam jótékonyságát, hasznavehetőségét is elismerve itt megtelepednek s nagyobbszerü vállalatokba bocsátkoznak, mire nézve a derék embereket ideje korán figyelmeztetni, e városba édesgetni, tán nem volna felesleges.

Hogy a fennidézett szinház emlitésén kivül még valami ujságot mondjak, felhozom a magas kormány dicserétére, miszerint amaz intézkedés következtében, mellynélfogva a lótenyésztők buzditására az ország különféle vidékein jutalom-osztás tétetni rendeltetett, illyennek itt f. hó 19-dikén szemtanuja voltam. A szép számu lovak közt a magasabb 20 és 14, valamint pár 6 aranyos jutalomban is — érsekujváriak voltak szerencsések részesülni, mi ha tekintetbe veszszük, hogy e vidék inkább gabnatermelésre, mintsem marhatenyésztésre alkalmas, kissé különösnek is látszik.

Záradékul van szerencsém a tisztelt közönséget az e város kebelében tett régiségbuvárlatom egy kis eredményéről is értesiteni, mi annál nagyobb örömömre szolgál, minthogy alkalmasint én vagyok az első, ki e pár régiséget megismerteti, különben nem heverne az itt elhanyagolva, hanem a magyar nemzeti Muzeum valamellyik csarnokában foglalna helyet, ha talán csekélyebb értékü is, mit egyébiránt a szakértők fognak megitélni. Áll pedig az három régi sirkőből, mellyek az itteni uradalmi malom oldalaiba befalazvák s az egyik egészen olvashatlan, a másik kettő bár hasadt, még meglehetősen jól kivehető felirattal van ellátva, illy alakokban s következő szókkal:

Az egyik:	A másik:
C. IVLLO	M. FVFICI OMFII
NCVSVE	VEL MARCELLO
. . . *) LEG IA V	AQVIL
CL SECVN	9 LEG. T- ADIPF
DINAE C	VIPIA AVITA
OIVGI ET	CONIU
SIBI VIVO	ET V.VFICIA
FECIT.	MARCELLINA
	FILIA
	H. 9 F 9 C.

Ezen hajdani emlékek mellett talán a következő két ujabbkori felirat ugyanazon kettős épület két különböző ajtaja felett is megérdemli az emlitést, már csak azért is, mert egyértelmüek levén, a keltük idejében hazánkban egyaránt, sőt gyakran párhuzamosan divatozott két nyelvre emlékeztet :

1) Eripuit Princeps Primas a Rudna Ruinae
1827.

2) Engemet a kornak rágó foga földre teritett,
Uj lételt Herczeg Rudnay Sándor adott.
1827.

N.

*) A pontok hiányt, olvashatlan helyet jelentenek a kőben.

Egyveleg.

\+ (*Hogy lehet a bor- és gyümölcsfoltokat selyemkelmékből és vászonneműből kivenni?*) Egy darab jóféle szappant apróra vakarunk, és kevés esővizben sűrű péppé főzvén, bekenjük vele a pecsétes helyeket, s kevés finomra reszelt hamuzsirt szórunk rá. Ezután az illető kelmét kiteritjük, és 24 óráig igy hagyjuk állani. Ha megszáradt, esővizzel meglocsoljuk és kimossuk. Erre a pecsétek elenyésznek.

\+ (*A hajat tartósan göndörré tenni.*) A hajnak gyakori felsütése vassal káros következményeket szülhet, s a mellett nincs is erre mindig alkalom. Ajánlják tehát a következő módot a nevezett czélra: Egy tojás fehére, egy lat finomra tört fehér czukor és egy evőkanálnyi fehérbor veendő s belőle kenőcs készitendő. A haj e kenőccsel este lefekvéskor bekenetik és papirostekercsekkel fölsodortatik. Divatlapjainkból tanultuk e göndöritő szert.

\+ (*Ujnemü intézet.*) Londonban koldusképző-intézetet nyitottak olly jó madarak számára, kik mindennapi kenyeröket nem szeretik munkával keresni. Haladunk!

⊙ (*Ausztriában egy vidéki szinigazgató*), jelenlegi pénzzavarában sajátos mentőmódot talált ki, hogy szinészeit havidijaik elmaradásáért kártalanitsa. A szinészeknek ugyanis 10 ftról szóló részvény-jegyeket adott, melyeket azok, ha akadt kegyes pártfogó, nehány forintért eladtak. Az illy részvény birtokosa szabadon bejárhat a szinházba s mindannyiszor ráirják jegye hátára, hogy mennyit kellett volna fizetni, mikor aztán a 10 ft. letelik, a jegy érvényessége is megszünik.

\+ (*A méh szurása ellen*) leghathatósb óvszerül a konyhasót ajánlják. Ezt vizben föl kell olvasztani, s a szurás helyét vele megnedvesitni. Azon esetben is, ha történetesen ivás közben darázst nyeltünk le, s az nyeldeklőnket megszurta, legjobb sósvizet és pedig gyakrabban inni.

Szinházi napló.

Péntek, okt. 21. „*Gauthier Margit.*“ A czimszerepben Prielle Kornélia szokott szép sükerrel s finom felfogással szerepelt.

Szombat, okt. 22. *Füredi* javára, másodszor : „*A windsori vignők.*“ Vigopera 3 felv. Zenéje *Nicolaitól.* A jutalmazottat kiléptekor szokás szerint zajos tapsokkal fogadta a nagyszámu közönség. Meg is érdemlette. Az előadás jelesen ment. E szép dalmü bizonyára sokáig megtartandja vonzerejét. Ezuttal énekeseink játéka is, melly e darabban igen fő dolog, sokkal kielégitőbb volt.

Vasárnap, okt. 23. „*Szökött katona.*“ Eredeti népszinmű 3 felv. *Szigligetitől.* A régi kedves emlékü darabra a szinház most is megtelt, Szilágyi B.-né, mint szerződött tag Julcsa szerepében lépett föl.

Hétfő, okt. 24. *Tóth* József javára, uj szereposztással először : „*III. Richárd király.*“ Szomorujáték 5 felv. *Shakespearetől.*

Kedd, okt. 25. „*Ilka és a huszártoborzó.*“ Eredeti opera 3 felv. Zenéjét szerzé *Doppler* Ferencz.

Szerda, okt. 26. *Suck* Róza k. a. gordonkamüvésznő *hangversenye.* Ezt megelőzte : „*Apát keres.*“ Vigjáték 2 felv. Irták *Scribe* és *Vanderburch.*

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	⊙ Nap- kelet ó.	kelet p.	nyug. ó.	nyug. p.	Izraelit. naptár	☽ Hold- kelet ó.	kelet p.	nyug. ó.	nyug. p.
Oktober — November		Okt. (ó)					March.				
30 **Vasárn.**	**B 20** Klaud.	**B19** Luc	6	40	4	47	2 (ram	11	51	7	30
31 Hétfő	Farkas püsp.	**Ref. em**	6	42	4	46	3 B. Abi-	0	52	8	37
1 Kedd	**Mindszent**	**Mindsz.**	6	43	4	44	4	1	6	9	43
2 Szerda	Halottak em.	Tobiás	6	45	4	43	5 Abad.	1	28	10	51
3 Csütört.	Hubert püsp.	Sylvia	6	47	4	41	6 Bt. Jer.	1	48	11	58
4 Péntek	B. Károly M.	Blandin.	6	48	4	40	7 (elpusz	2	5	*	*
5 Szomb.	Imre herczeg	Imre	6	49	4	39	**8 S.** Ah.	2	21	1	5

Holdnegyed : ☽ Első negyed 2-án 5 óra 35 perczkor délután.

TARTALOM.

Üljünk évszázados ünnepet! F. M. — Kazinczy Ferencz rövid életrajza. P. — Kazinczy Ferencz emlékezete. Tóth Kálmán. — Hódolat Kazinczynak (allegoriai kép Rohn A. rajza után). — Kazinczy Ferencz érdemei (Kölcsey emlékbeszéde). — Kazinczy Ferencz napja Pesten s a vidéken. — Az utolsó budai basa (folyt.) Jókai Mór. — A növényélet külső tényezői (folyt.) — **Tárház** : Plank Ferencz régiséggyüjteménye Pesten. Irodalom és müvészet. Ipar, gazdaság, kereskedés. Mi ujság? Levelezés : Érsekujvár. Egyveleg. Szinházi napló. Heti naptár.

A **Polit. Ujdonságok** 43. számának főtartalma : Előleges hirek a zürichi békéről. — A bécsi minisztervàltozás jelentősége. — Protestáns egyházi ügy : A dunántuli helv. hitv. egyházkerület közgyülése. — Heti krónika. — **Tárcza** : Az „Iparosok lapja.“ — Válasz a m. biztositó-társaság érdekében Zákány. — Vidéki közlemények : Brassó, Miskolcz, Sárköz-Ujlak stb. Rendes rovatok.

Felelős szerkesztő : **Pákh Albert** (lak. uri-utcza 12. sz.)

Lapunk mai száma a Kazinczy-ünnepély tekintetéből csütörtökön okt. 27-én adatott ki.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok előfizetési dija egy negyedévre . . . . . 2 ft. 50 kr. ujpénz.
A Vasárnapi Ujság és Magyar Sajtó előfizetési dija egy negyedévre . . . . . 5 „ — „ „

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztav.** — Nyomtatja **Landerer és Heckenast**, egyetem-utcza 4. szám alatt Pesten.

Zlatnícke liturgické predmety, ich evidencia a ochrana

ILONA CÓNOVÁ

Jednou z oblastí, ktorej sa na oddelení výtvarných a umeleckoremeselných pamiatok Pamiatkového ústavu v poslednom desaťročí venuje zvýšená pozornosť, je oblasť zlatníckych liturgických predmetov. Predmety tohto druhu – kalichy, patény, monštrancie, relikviáre a mnohé ďalšie – tvoria takmer sedminu Ústredného zoznamu hnuteľných kultúrnych pamiatok Slovenskej republiky (4 100 z celkového počtu 30 050). Zasluhujú si starostlivosť z dvoch dôvodov: jednak pre svoju hodnotu a jednak pre vysoký stupeň ohrozenia. Mnohé z týchto drobných prác sú porovnateľné zložitosťou stavby a náročnosťou umeleckoremeselnej a výtvarnej výzdoby s omnoho väčšími a nápadnejšími celkami, napríklad oltármi. Práve malé rozmery sú jednou z príčin ich ohrozenia – stávajú sa totiž obľúbeným predmetom vlamačov. Našťastie, pamiatky tohto druhu dnes už iba ťažko nájdeme voľne uložené v kostole alebo na farskom úrade. Druhou príčinou ohrozenia je stav zlatníckych liturgických predmetov. Materiály (striebro, meď, email, sklo, vzácne kamene), z ktorých sú vytvorené, sú trvácne iba zdanlivo. Staršie a dlhodobo nevhodne uložené predmety bývajú hĺbkovo poškodené oxidáciou a sírnikmi, uvoľnená montáž jednotlivých dielov alebo výzdoby predmetu môže byť príčinou jeho rozpadnutia a zničenia, alebo straty jeho jednotlivých častí.

Prvou podmienkou ochrany týchto pamiatok je ich kvalitná evidencia. Pre jej spresnenie a skvalitnenie sme vypracovali Metodiku evidencie zlatníckych liturgických predmetov, ktorá presne stanovuje formálnu aj obsahovú stránku potrebných údajov a zohľadňuje počítačové spracovanie informácií. Tento materiál sa používa už niekoľko rokov priebežne podľa potreby (napríklad pri návrhoch na vyhlásenie predmetu za kultúrnu pamiatku) a v súčasnosti nachádza široké uplatnenie pri realizovaní celoslovenskej revízie fondu kultúrnych pamiatok, ktorá upresní a prehĺbi celý Ústredný zoznam.

Okrem takejto celoplošnej evidencie riešil Pamiatkový ústav dve špecializované úlohy, ktoré mali za cieľ podrobne spracovať a z hľadiska umenovedy analyzovať najvzácnejšie súbory z oblasti zlatníckych liturgických predmetov, a to národnú kultúrnu pamiatku – súbor diel levočského zlatníka Jána Silášiho a gotické liturgické zlatnícke predmety na Slovensku. Spomínané teoretické práce majú slúžiť praktickej ochrane zlatníckych liturgických pamiatok a predchádzať ich stratám a zániku.

Cirkevné ustanovizne ako vlastníci prevažnej väčšiny týchto predmetov sú si už dnes vedomé, že liturgické náčinie má ešte inú hodnotu ako duchovnú, slúžiacu pri cirkevných obradoch a podľa toho by im pri používaní, uložení, prípadne prezentácii mali venovať pozornosť ako dielam s osobitným významom. Skutočnosť, ktorá nás však trápi, je nedostatok peňazí na reštaurovanie týchto skvostov. Za posledné roky sa komplexne reštaurovala jediná monštrancia a vykonalo sa len niekoľko drobnejších konštrukčných úprav predmetov. V tomto roku sa však pripravuje reštaurovanie dvoch diel: kalicha Jána Silášiho a barokovej monštrancie Františka Jozefa Fuchsa.

Baroková monštrancia Františka Jozefa Fuchsa

Medailóny Umývanie nôh a Zmŕtvychvstanie Krista, vybraté z lôžok na paneli

Monštrancia, práca kremnického zlatníka Fuchsa, je typickým príkladom pamiatky ohrozenej narušeným stavom. Dokonalosťou remeselného spracovania aj naliehavosťou estetického pôsobenia patrí tento predmet k špičkovým dielam svojho druhu na Slovensku. Zhodnocuje ho škála použitých materiálov (striebro, zlato, brúsené sklo, dublety, polodrahokamy – ametysty, granáty a pod.) a z nich vyplývajúcich techník (tepanie, liatie, gravírovanie, strihanie, zlátenie, brúsenie, email kombinovaný s filigránom, emailová maľba), ktoré z tohto predmetu vytvorili pozoruhodné dielo.

Reliéf Panny Márie pod lunulovou schránkou

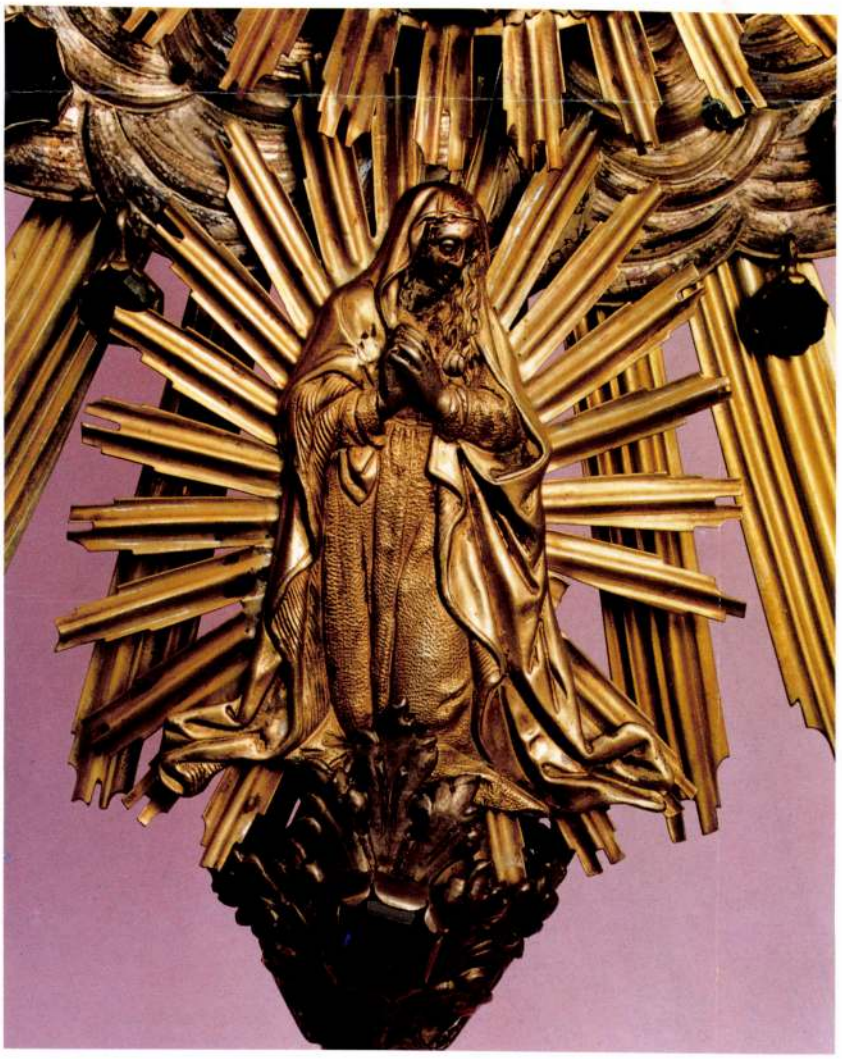

Najvýraznejším výzdobným prvkom sú štyri medailóniky s emailovou maľbou, umiestnené na paneli monštrancie. Táto technika, ktorá umožňuje vytvárať drobné výtvarné dielka, bola obľúbená v období baroka a rokoka a na území Slovenska mala svojich veľkých majstrov. Patrili k nim napríklad banskoštiavnický Bartolomej Weigl a Michael Klein, banskobystrický Alexander Kraudy, levočskí zlatníci Andreas Reuter a Ján Siláši, bratislavský Filip Trnka a ďalší. Medailóniky spomínanej monštrancie predstavujú štyri výjavy z Pašijového cyklu, námety veľmi frekventované na liturgických predmetoch, súvisiace s Kristovou obetou: Posledná večera, Umývanie nôh, Ukrižovanie a Zmŕtvychvstanie Krista. Ide o viacfigurálne scény, vsadené striedavo do interiéru a exteriéru. Maľby sú nápadné najmä svojou monochrómiou (ružovočervená na bielom podklade), ale aj jemne vypracovanou kresbou, členitosťou a hĺbkou priestoru, výraznou dynamickosťou skupín aj jednotlivých postáv.

Na vysokej úrovni je aj liata detailne prepracovaná figurálna výzdoba – anjelské hlavičky s jemnými tvárami, Panna Mária v gloriole a Boh Otec a holubica Ducha svätého, ktorí spolu s hostiou, symbolizujúcou Krista, predstavujú Najsvätejšiu Trojicu.

Nezvyčajným prvkom sú filigránové motívy na emailovom základe, ktoré evokujú riešenia, obľúbené v neskorogotickej zlatníckej tvorbe – drobné florálne symetrické motívy zostavené z tenučkého stáčaného drôtiku.

Podľa zlatníckej značky s iniciálami FIF v plôške a podľa nápisu, vygravírovaného na reverze lemu základne (Anno 1728), je pravdepodobne autorom tejto monštrancie František Jozef Fuchs, zlatník, doložený v Kremnici v rokoch 1724 až 1749.[1] Nie je jasné, či spomínaný zlatník vytvoril aj maľované medailóny. V prípade uvedených emailérov sa autorstvo malieb pripisuje autorovi celého zlatníckeho predmetu; ide však o zlatníkov, ktorých maliarsky rukopis možno porovnávať na viacerých dielach. Pravdepodobné je autorstvo Františka Jozefa Fuchsa na niekoľkých ďalších predme-

Medailóny Ukrižovanie a Posledná večera

toch z Kremnice a okolia.[2] Ani jeden z nich však nezdobí emailová maľba a ani umenovedná literatúra neuvádza potrebné analógie. K sumárnej práci v teréne, ktorá by umožnila nájsť potrebný komparačný materiál, zatiaľ nedošlo. Napriek tomu možno predpokladať, že tak ako vo väčšine prípadov, aj tu je autorom malieb tvorca celej monštrancie, a to aj na základe príbuznosti celkovej koncepcie monštrancie (subtílna pretiahnutá konštrukcia) a až manieristického náboja malieb na medailónikoch.

Aj keď je monštrancia pozorne uložená a opatrne sa používa iba pri vzácnych príležitostiach, bez reštaurovania je jej ďalšia existencia ohrozená.

Celkový stav monštrancie je narušený, má tendenciu pri manipulácii zhoršovať sa. Predmet je znečistený dlhoročným bežným používaním, zlátenie sa otiera a mierne oxiduje, nezlátené strieborné časti (napríklad panel z obláčikov okolo lunulovej schránky) silno černejú pôsobením sírnikov, výzdoba má drobné deformácie. Najväčšie nedostatky vidíme však na montáži konštrukcie a aplikovanej výzdoby. Nedostačujúca uvoľnená montáž konštrukčných prvkov, spájajúcich nohu s telom monštrancie, spôsobuje rozkyv tela aj pri veľmi opatrnej manipulácii a hrozí nebezpečenstvo náhleho odlomenia tela, ktoré by mohlo mať katastrofálne následky – rozbitie tela pri páde. Nestabilitu celého predmetu určuje už celková štíhlosť monštrancie a subtílnosť jednotlivých častí, ktoré tvoria vertikálnu os predmetu. Je pravdepodobné, že mäkká strieborná os, ktorá je vnútri drieku ako základný spojovací prvok (tento konštrukčný prvok býva vypracovaný z pevnejšieho materiálu – najčastejšie zo železa), nebola dostačujúca už pri vzniku predmetu. Túto domnienku podporuje aj nezvyčajné doplnkové konštrukčné riešenie – pásový spevňujúci kríž, pripevnený kolmo k päte spojovacej osi v reverze základne monštrancie. Pred rozobratím predmetu nie je však možné zodpovedne posúdiť, či tento prvok, podporujúci stabilitu predmetu, dodatočne koncipoval už sám autor, alebo či bol doplnený neskôr. V súčasnosti je však už mäkký materiál opotrebovaný a navyše je kon-

Lôžko medailónu s prasknutou obrubou (olivíny, démantoidy ?)

Foto P. Fratrič

štrukčný systém nedostatočne pripevnený – niektoré z matiek chýbajú, iné sú nevhodne doplnené.

Podobne alarmujúci je aj stav montáže aplikovanej výzdoby. Uvoľnené je upevnenie anjelských hlavičiek na základni, ako aj spoje brúsených sklíčok, dublet a polodrahokamov. Polodrahokamové obruby rámikov medailónov, lunuly a koruny nad lunulovou schránkou sú čiastočne odtrhnuté a hrozia stratou. Dva zo štyroch emailových medailónov sú už dávnejšie vybraté z lôžok, pri ďalších dvoch je veľké riziko samovoľného vypadnutia. Oddeleným súčastiam tohto predmetu sa venuje pozornosť a sú pozorne uložené; v koľkých prípadoch však dochádza k strate alebo zániku práve takýchto detailov, ktoré tvoria z remeselného výrobku umelecké dielo.

Vzhľadom na nedostatok financií bude reštaurovanie tohto predmetu pravdepodobne rozdelené do niekoľkých etáp.

Reštaurovanie pamiatky je vždy pozitívnou udalosťou. Už príprava na reštaurovanie umožňuje zamyslieť sa hlbšie nad daným dielom, zhodnotiť ho a zaradiť do širšieho kontextu. Zmyslom reštaurovania je však predovšetkým záchrana pamiatky v čo najpôvodnejšej podobe a jej nové uvedenie do života.

Poznámky

1/ TORANOVÁ, E.: *Zlatníctvo na Slovensku*. Bratislava 1983, s. 229.

2/ Ide o štyri kalichy približne rovnakého typu s kruhovou vydutou základňou, nodusom v tvare obrátenej hrušky. Výzdobu tvorí tepané ovocie a kvety, ažúrové akantové zväzky a medailóniky s filigránom s rovnakým motívom na emaile ako na monštrancii, jeden z nich so zlatníckou majstrovskou značkou FIF.

Ľudmila Husovská

Mestský hrad v Kremnici – národná kultúrna pamiatka

Areál hradu v Kremnici, ktorý vďaka situovaniu zaraďujeme k mestským hradom nielen v bývalej stredoslovenskej banskej oblasti, ale aj na Slovensku, je od roku 1997 komplexne obnovený a prístupný verejnosti.

Historický vývoj územia „zlatej" Kremnice je úzko spätý s rozvojom i úpadkom baníctva a minciarstva. Kremnica je dodnes jedným z mála miest v Európe, kde sa viac ako 700 rokov stále razia mince. Základom pre rozvoj mesta a tým aj hradu bol rok 1328, keď Karol Róbert z Anjou udelil mestu výsady, podľa ktorých sa mali riadiť právom Kutnej Hory.[1] Už v roku 1331 sa spomínajú mlyny a v správe z roku 1390 sa hovorí o dedičnej štôlni, ktorá mala byť v tom čase už viac ako tri storočia opustená.[2] Už v roku 1329 sa tu razili uhorské groše a v roku 1355 aj zlaté mince – florény, kremnické dukáty.[3] Staršie osídlenie, ktorého názvy uvádzajú listiny zo 14. storočia, bolo situované vzhľadom na hradný areál v dolinách severným smerom – *Im aldem kammerhoff s Valis Colner* a východným smerom – *Valis Soler*.[4] Po udelení mestských výsad sa na voľnejšom priestranstve, akými boli vtedy osídlené doliny, vytvorilo nové sídelné centrum. Okolo takmer pravidelného, ale svahovitého námestia vznikli domy mešťanov, zabezpečené opevnením s baštami a bránami. Kým v rokoch 1327–1328 sa v listinách hovorí ešte o hosťoch, v roku 1358 už o banských mešťanoch a v roku 1372 o mešťanoch a Kremnica je titulovaná ako mesto.[5] S takýmto rýchlym rozvojom mesta sa úzko spájala aj výstavba hradu.

Komplexné sprístupnenie a prezentácia významného urbanisticko-architektonického a umeleckohistorického skvostu, akým areál hradu v Kremnici je, sa začalo po 20. rokoch od začiatku prípravy a obnovy. Obnovou areálu sa zlepšil nielen stavebno-technický stav národnej kultúrnej pamiatky, ale spresnili sa aj poznatky o jej vývoji. Zároveň sa zabezpečilo aj jej optimálne využívanie a prezentácia.

Dnes môžeme konštatovať, že areál hradu odráža jeho premeny od obdobia predmestského osídlenia územia Kremnice, ktoré je zachytené v archeologických nálezoch, až po súčasnosť. Aj jeho osídleniu pred rokom 1328 pravdepodobne dominovalo ranogotické opevnené miesto, ktoré môžeme spájať s časťou karnera sv. Ondreja, Hodinovej veže a vnútorného opevnenia hradu.[6] Po vzniku mesta ako opevneného útvaru hospodárskeho, správneho a cirkevného centra slobodných obyvateľov, sa postupne formovala jeho dominanta – hrad, ktorý bol určitý čas aj sídlom komorského grófa ako zástupcu kráľovskej pokladnice. Tak vznikol súbor stavieb, vzájomne spojený dvojitým opevnením, v strede s gotickým Kostolom sv. Kataríny.

V skladbe postupne vznikajúcich architektúr je Kostol sv. Kataríny ukážkou reprezentačnej stavi-

Hradný areál v roku 1980
Foto M. Jurík

Kassa

Szilassy ötvös György, 1702

Arch.Közl.1899. XXI. 300

Szilassy György

ötvös

XVIII. sz

l.

Közl. Szepes vármegye multjából

1911. III. évf. 58. l.

MOB kat. 4043.

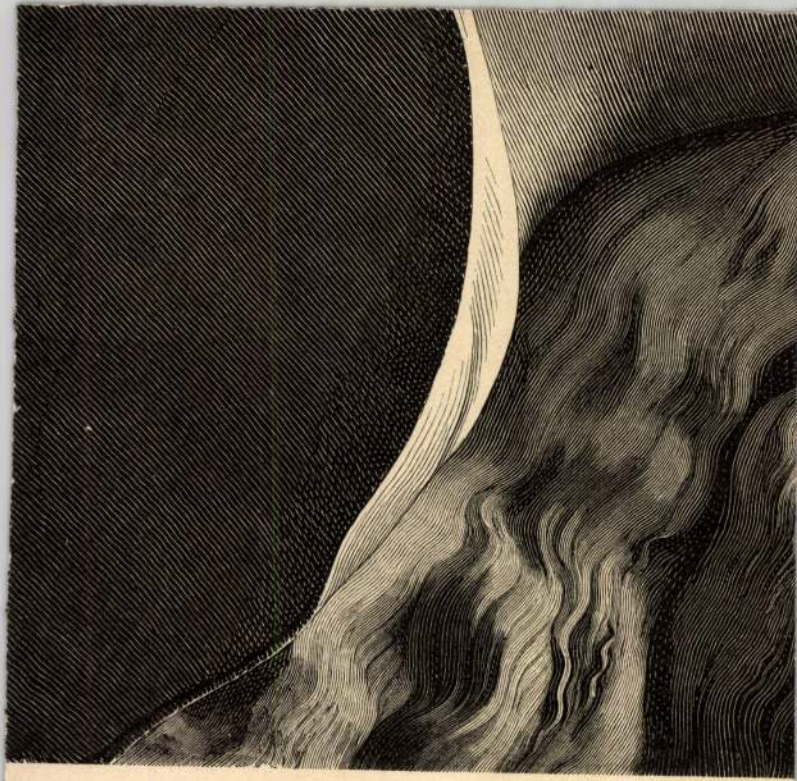

Szilassy István

MAGYAR MŰVÉSZET
1930.309

SZILASSÍ János

DROPPOVÁ, Zoja: Vel'ký majster drobného emailu : Nová národná kultúrna pamiatka - súbor diel Jána Szilassyho. = Pamiatky a múzeá, 1991.1. 4 - 6.p. ill. E.G.

Ó

az Osztrák Kulturális Intézet

BOGNER

ens, Wien/

ember 14.-én csütörtökön

ER IN WIEN:

DIENZENTRUM - KUNSTHALLE"

Ifj.Szilassy János,festő

A Lőcsén dolgozó Festőművészek egyike a XVII.-XVIII. században.Müveit ismerjük. 159.o.

Rózsa György: Alauda Keresztély lőcsei festő 159.o.

Folia Archaeologica.XV.1963.Bpest.Képzőmüv.Alap Kiadóváll.Bp

Szilassy

l.

LykaMagyműI800-50

529. l.

rajz

rajz

"

"

rajz

Akvaforte

"

"

"

Szilassy

l.

Lykanemzromantika
88,133.l.

M KIR DOHANYNAGYARDOS
Tapolca

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Szilassy

1777-ből való kelyhe
az Iparművészeti Mú-
zeumban.
írod
=
Csányi Károly: Az
Iparművészeti Museum
legújabb szerzeményei.
Magyar Iparművészet
1904. (69. l.
60 é.)

A budai várhegy a várpalotával a mul
30-as éveiben. Szinezett kőnyomat, mel
irása: "Ansicht der kőniglichen Burg
gyanez a kép szélein magyar, olasz és
nyelven.//

Szfv.Muz.Kat.X.21.a.

~~Der Blotberg~~
A budai királyi lak. (A k
és szláv nyelven ugyanez.)

3. Buda és Pest a hajóhiddal a Gellértn
nézve 1835-40 között. Nagy szinezett
mat.

Szfv.Muz.Kat.X.2.

A budai várhegy a várpalotával és kö
a mult század negyvenes éveinek a vé
mat, aláirása: "Ansicht von Ofen."-"Ny
kiadta F.Werner Bécsben".

Szfv.Muz.Kat.X.43.

Budavár látképe látképe a L
[Jelz:] Lith. T. v. S. Winter in Pes
Föv. Kvt. B. 769/167.

MDK

Szilasy János

Kehely, ezüst

A magyar müvészet kiáll. Párizsban. Szépm. Muz.
~~Axmüvészet~~ 1966.

Szilassy János ötvös M.D.K.

1742 lőcsei monstrancia

a debrecen monstrancia a lőcsei után, az 1472-őt követő években keletkezhetett.

Pataky Dénesné: L. J. monstranciája Debrecenben. Hüv. tört. Ért. 1958 (VII) 2-3 sz. 149

Szilassy János, ötvös M.D.K.

a szines zománc feltalálója s eme eljárás kimagasló mestere, egy félévszázadon át, 1729-től 1782-ig működött Lőcsén. Szines kövekkel kirakott és zománcképecskékkel díszített művei a határon túl is igen keresettek voltak.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

135. old.

Szilassy János ötvös M.D.K.

~~1747~~ a lőcsei ut. Jakab templom kelyhén az 1747 es lőcsei tűrvészt örökítette meg

Pataky Dénesné: Sz. J. monstranciája Debrecenben. Művtört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 h.

148

Szilassy János M.D.K.

ötvös

Mihalik nevint Kassán született a 18 sz. elején, apja György szintén ötvösmester

Berwaldszky nevint egy rozsnyói asztalosmester fia.

Pataky Dénesné: Sz. J. monstranciája Debreceben. Művtört. Ért. 1958 (VII) 147

Kilassy János M.D.K.

Ötvös

1719 ben lett inas
1729 márc. 21. én lett a lőcsei céh tagja
1747 ben céhmester
1782 ben halt meg

Pataky Dénesné: Sz. J. monstrancián Det recenben. hivtört. Ért. 1958 (VIII.) 2-3 n. 147

Szilassy János ötvös M.D.K.

kedvelt technikája a festett románc

1741. nyársardói monstrancia

a debreceni monstrancia talpán az alvó József alakja látható.

Pataky Dénesné: Sz. J. monstranciája debrecenben. Művtört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 sz. 147-148

Szilassy János

az egri ferencesek részére úrfelmutatót készített. 5.0. sz. reprodukció.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

971

Szilassy János

löcsei ötvös jutott európai rangra.
Mintegy 70 műve ismeretes.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

Fil

Szilassy János

Egyik fő műve az egri ferencesek számára képült úrmutató; talpán Mária, felsőrészén Krisztus életéből vett jelenetek zománcképei láthatók.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970

Fi l

Szilassy János

1752-ben készítette a közel 80 cm magas műcet.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

710

Szilassy János

Löcsei erüstkannájának képét közli

Héjjné Délári Angéla. Az Iparmův. Múz. Kincsgyűjteménye I.

Budapest, 1970. ~~14~~ 8. sz. 24. 1.

Szilasy János ötvös

Felvidékről származott Debrecenbe. Egyik legszebb műve: Szentségtartó a Szt. Anna templomban (felenlegi a Déri Múzeumban) 1742 után készült.

A képzőművészetek Debrecenben, 1961.

25 oldal

Szilassy János

ötrös, műveit festett, zománcos, jelenetéket ábrázoló lapocskákkal, zománcos virágokkal és elszórt drágakövekkel ékesítette.

Agyházy Mária: Magyarországi barokk művészet, Bp. 1960, TIT József A. szabadegyetemének előadásai 42.

Szilassy János

Úrmutató az egri ferences templomból
1752 (repr.)

Aggházy kária: Magyarországi barokk
művészet; Bp. 1960. TIT József A. szabad-
egyetemének előadásai 42.

M.D.K.

Szilassy János, ötvös, XVIII.sz.

Lőcsén dolgozott 1729-től 1782-ig.Ő a festett zománc feltalálója. Drágaköves, tüzben zománcozott képecskéi külföldön is kedveltek voltak. 459.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Minerva.Bpest.1960

M.D.K.

Szilassy János ötvösmester

1782-ben behövetkezett halála egy ragyogó művészpályának vetett véget. Négy évtizeden át folytatott munkásságának eredményei valószínűleg még évszázadok mulva is fennmaradnak. Halálával nem csak egy ember élete szűnt meg, hanem a magyar email-művészet ragyogó korszaka is. Az ő halála után már senki sem készített égetett email-festésű munkákat.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.

283. old.

M.D.K.

Szilassy János ötvösmester

a 18. sz. második felében Lőcsén, a kassai Diószegi István-nál és a külföldet megjárt eperjesi Szakmáry Pállal együtt, a magyar ötvösnűvészet legkiválóbbjai közé tartozott.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.
290. old.

díszítés gyanánt jelenik meg. Különös szerencsével választotta meg a mester a násfa alakját. Főalakjában egyenlő oldalú háromszöget ábrázol egyik csúcsával felfüggesztve, ily módon is megfelelvén a függő tárgy feltételeinek; a mester a háromszögletes alakot a díszítés szempontjából is igen ügyesen használta ki. Modern ötvösművészeinknek e műtárgy mindenkor követésre méltó például szolgálhat.

ÓRA LÁNCCAL, XVIII. SZÁZAD.

A múzeum gyűjteményének ilyetén való gyarapodása egyre tart és tulajdonképen sohasem szűnik meg. Különben is nincs a világon az a nagy gyűjtemény, melyet kiegészítés céljából gyarapítani ne lehetne; bár a túlzsúfoltság sem előny, mert a gyűjtemény elveszti áttekinthetőségét. A gyarapításnál azonban rendkívül nagy körültekintéssel kell eljárni. Például a modern tárgyak gyűjtése inkább ott való helyén, a hol iparművészeti iskola is van, de itt is a lehető legjobbat igyekezzünk beszerezni. A gyűjtés mérséklendő, ha a gyűjtemény gazdaggá lett; ez esetben a gyarapításnál különös súlyt helyezzünk a teljességre. Ilyenkor kívánatos, hogy tervszerűen járjunk el. A másolatok gyűjtésénél mindenkor a lehető legjobbra terjeszsze ki a múzeum figyelmét. Ha azután a múzeum gyűjteménye oly nagy, hogy több másodpéldány van birtokában, azokat célszerűen értékesítheti azáltal, hogy vidéki múzeumoknak adja, vagy mint cserepéldányokat használja fel, vagy pedig — a mint újabban külföldön több helyen megpróbálták — árverés útján értékesíti, hogy a begyült összegből azután újabb, még hiányzó tárgyakat szerezhessen be. Sohase lebegjen tehát szemünk előtt az, hogy csak számban gyarapodjék a gyűjtemény, hanem inkább a belső, művészi értéke növekedjék.

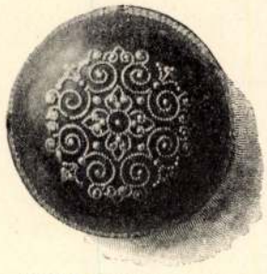

AZ ÓRA TOKJÁNAK HÁTLAPJA.

Mindehhez azonban — hogy hasznos is legyen — szükséges a nagyközönség érdeklődése. Amerikában újabban egyes műbarátok, nemcsak egyes tárgyak ajándékozása által, hanem alapítványokkal is támogatják a múzeumokat nagy kulturális munkájukban. Hogy a mi sorainkban is akadnak művészetszerető áldozatkész egyének, azt gyűjteményünk folytonos gyarapodása eléggé bizonyítja. Örömmel nyujtjuk nekik a háládatos elismerés koszorúját.

Csányi Károly.

NYAKÉK.

kehely, melyet ugyancsak képben is bemutatunk. A kehely egész felületét erős tagozású, cikornyás, volutás, leveles és kagylós dísz borítja, mely kis méretű, finom kivitelű, a bibliából vett jeleneteket ábrázoló domborműveket fog közre, úgy az öblös, magas talpon, mint a kupán. A nodus és a hozzá csatlakozó gazdag barokos díszítésével szép iparművészeti alkotás. Az öblös óra, mely berakott díszítésű békateknőhéj-tokban van, ugyancsak eltér a mai óraalakoktól.

A XVI. századbeli ötvösművészetnek egy jeles példája az az arany *nyakék*, vagy máskép násfa, melyet az ismertetett műtárgyak sorozatában utolsónak mutatunk

SZILASSY-KEHELY, 1777-BŐL.

KEHELY, A XVIII. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBŐL.

szár nem egykorú a kehely többi részével. A talpon alkalmazott áttört dísz már elütő jellegénél fogva sem illik össze a domborított díszítéssel. Művészi értékre azonban mégis méltán sorakozik az előbbi kettőhöz. Mind a három kehely aranyozott ezüstből készült.

Ugyanezen kor ismerős formáit láthatjuk a múzeum által legújabban vásárolt órán, melynek áttört függő lánca, be. E nagy műbecscsel biró alkotásnál az ötvösmester nemcsak hogy a fémek legnemesebbikét, az aranyat alkalmazta, hanem felhasználta díszítésül a legbecsesebb, legdrágább ékköveket, a gyémántot, rubintot, azonkívül az erdélyi ötvösművek legszebb díszét, a zománcot is; még pedig e helyütt rekeszzománc alakjában, de oly finoman, oly izléssel, hogy az a fém és ékkő mellett csak szerény

régiségeket csak abból a szempontból gyűjti, amennyiben azoknak iparművészeti szempontból van becsük. Éppen azért nem zárkózhatott el az elől, hogy a képben is bemutatott *amforát* és *korsót* gyűjteménye gyarapítására és iparművészeti termékeinek, lehetőleg minden időből és mindenféle anyagból való kiegészítésére, meg ne szerezze. A római iparművészet két jeles példájával állunk itt szemben, melyek a duna-pentelei ásatás alkalmával kerültek napfényre és így ránk nézve kétszeres értékkel birnak, mert hazai földből kerültek ki. Mind a kettő fényes tanubizonysága annak, hogy az üvegkészítés tehnikája mily magas fokon állott a rómaiak idejében. Az amfora már nagyságával is imponáló. Hengeres testét körgyűrűk sávokra osztják, közben átlós vonalakból álló elliptikus köszörült díszítésekkel. Láthatjuk itt, hogy a rómaiak a célszerűségre, a használhatóságra való törekvés mellett, mindjárt első sorban arra is gondoltak, hogy az illető tárgyat szépítsék, díszítsék. Minden korban, a midőn a művészet igazán szükséglet volt, azt látjuk, hogy általános a törekvés, hogy ne csak a dísz-, hanem a használati tárgyak is szépek legyenek. S a római művészet virágkorában ez csakugyan igy is volt. A mellette bemutatott korsó felületét ugyan semmi sem díszíti, pusztán a nyakon találunk körülcsavarodó üvegszálakat; itt azonban a mű alkotója inkább az edény alakjára fordította főfigyelmét és a kecses alak által pótolta a díszítés hiányát. Évszázadok művészete elfogadta ez alakot követendő példának és akár az egyszerű agyagműves, akár a legmodernebb művész alkotásai közt ma is felismerjük e formát.

Nagy lépést teszünk, midőn a római művészet alkotásaitól a renaissance műlakatosság egyik jeles termékére térünk át. Ez a *vasládika* bizonyára egy kényes izlésű hölgy féltett ékszereit volt hivatva megőrizni. Erre mutat az a hatnyelvű zár, mely a ládika födelén van alkalmazva és amely nyelvek egy kulcsfordításra kapaszkodnak az oldalakat merevítő vasrudakba. Az egész felületet Aldegrewer modorában rajzolt indás leveles, német renaissance, maratott dísz borítja, közte a napot ábrázoló férfi, mellette pedig Venus alakja látható. A födélre forgatható, tagozott fül van két gyűrűs csappal erősítve. A ládika XVI. századi német munka és a Péterffy-féle gyűjteményből származik.

Az ötvösművészet a renaissance korban Erdélyben különös magas fokot ért el és nem egy jeles termékkel gazdagította úgy a magyar főurak, mint a vagyonos szász polgárok kincsesládáját. Az erdélyi szász nők egy sajátságos viseletet honosítottak meg nálunk; ugyanis ünnepi alkalmakkor díszes, többször ékkövekkel és zománccal ékített, nagyméretű boglárt viselnek mellükön. Egy alkalommal (1897—1898. évf.) már bemutattunk két ilyen mellboglárt a Magyar Iparművészet hasábjain. A most bemutatottak, melyek Szeben megyéből származnak, úgy gazdagság, mint művészi érték tekintetében méltóképpen sorakoznak amazokhoz. Mind a kettő, valószínüleg nagyszebeni ötvös munkája. E mellboglárokat egészen a mult század elejéig nemcsak a falusi parasztasszonyok, hanem a városi polgárok asszonyai is viselték. A múzeum két *mellboglárja* is inkább egy-egy tehetős városi polgár nejének szolgálhatott ékítményül. Mind a kettő aranyozott ezüstből készült; az egyik, melynek átmérője valamivel kisebb (12 cm.), két sorban elhelyezett kúpos sodronydíszítésű, közben zománccal és ékkövekkel, középen egy nagyobb, rubintot utánzó ékkővel. A másikban nagyobb szerepe jut a díszítésnél az ékkőutánzatoknak és az ezüstlemezekből formált leveleknek. A míg az egyik kompoziciójánál a mester inkább a körben való csoportosítást tartotta szem előtt, addig a másiknál a sugaras csoportosítás jut érvényre. Koruk nagyjában egyező; mindkettő a XVI. század ötvösművészetének jellegét hordja magán.

8*

Ugyane korban, valamint a rákövetkező században, különösen kedvelt tárgyak voltak az *önkannák* és tálak. A múzeum a már meglevő gyűjteményét néhány ritkább példánynyal egészítette ki. Ezek közül a legrégibb 1594-ből származik és képünkön a középső helyen látható. A régebbiek mind ilyen kúpos alakúak, míg a XVII. század második felében, már inkább a hengeres alak használatos. Az egyik, melyet képünk bemutat, szintén a XVI. század végéről, vagy a XVII. század elejéről való és csőrös kiöntője van; a másik, melynek három lábát három szárnyas angyalfej alkotja, már közeledik a hengeres alakhoz és így inkább a XVII. század második felébe helyezhető. Mindmegannyi erdélyi munka és kettő közülök Kolozsvár város címerével ékes.

A díszítés megegyező volta arra utal, hogy a fennebb ismertetett rézkancsóval szoros rokonságban van az itt bemutatott hengeres *rézkondér*. Felületét ugyanazon leveles domborított dísz borítja, legföljebb a munka tisztább kivitele tekintetében helyezhetjük a kondért a már említett kancsó elébe. Hengeres teste felül boltozatosan záródik és közepén lecsavarható, füles öncsap zárja el az edény száját. Keletkezési ideje és helye megegyező a kancsóéval és a XVI. századra tehető.

A keleti művészet nem egy jeles művészeti és iparművészeti alkotást hozott létre és sajátszerűségével mindig hatással volt a nyugati ember lelkére. Az arab művészetnek egyik sajátsága az is, hogy a díszítésnél emberi vagy állati alakot nem alkalmaz, hanem erre kizárólag az arabeszknek nevezett díszítést és a közbe szőtt feliratokat használja fel, mesterien és a térkitöltés művészi megoldásával mindenkor változatosan. Ilynemű díszítés borítja a mi *díszedényünket* is, melyen az ornamentum gyönyörűen olvad össze a feliratok szövevényes vonalaival. A díszítés tehnikájában az előszeretettel alkalmazott gravirozás játszsza a főszerepet, melyhez a berakás is járul, amivel a művész a szín egyhangúságát kerüli el.

Több kor egyenrangú művészi alkotásait egymás mellé helyezve, az igazi műértő egyiket sem becsülheti többre a másiknál. Csak oly egyén fogja egyik vagy másik kor alkotásait egymás elé helyezni, aki csak egy-egy stílust ismer behatóan, annak szépségeit tudja igazán élvezni. Így vagyunk a barok és rokokó művészettel is. Az igazi műértő mindkettőnek termékeit egy sorba állítja a renaissance vagy más stílus alkotásaival. A rokokónak iparművészeti alkotásait általában a kedves jelzővel illethetjük. Könnyed, símulékony formáikkal behizelgik magukat a műszerető kegyeibe. Ez alkalommal egy barok és két rokokó templomi *kelyhet* mutatunk be. Az első, a rajta levő bélyeg tanúsága szerint 1719-ből való. Főtagozásában még egyszerűbb és inkább a horizontális vonalak érvényesülnek rajta. Nyolckarélyos magas talpon áll a szár, baluszteralakú nodussal, e felett van a széles, alacsony kupa. Az egész felület domborított levél-, virág- és angyalfejes díszítésű, mely apró szemcsés alapból emelkedik ki. Magassága 23 cm. A másodikat a talpba vésett felirat tanúsága szerint Nyitrai Zsófia asszony az egri ferencesek kolostora részére csináltatta 1777-ben. Szilassy kassai jeles ötvösmester munkája e kehely. Míg a középkori magyar kelyheken a zománcdíszítésnek különös szerepe jutott, úgy, hogy gyakran az egész felületet elborította, addig a későbbi korban e díszítési mód egyre jobban háttérbe szorúl és helyét a trébelt dísz foglalja el. E kelyhen a zománcdísz ugyan még megvan, de nem a régi szellemben alkalmazva, hanem szétszórva, mint egy ékkő igénytelen kerete, vagy pedig zománcképek alakjában, melyek különböző szenteket ábrázolnak. A képek és a szétszórtan alkalmazott ékkövek közti részt a művész domborított leveles díszítéssel töltötte ki. A kupa külön kosárba van helyezve, ez utóbbi az ékköveket és a zománcképeket foglalja magában. A bécsi Jezsuita-stílus jellemző alkotása az a magas (31 cm.)

Magyar Iparművészet
1904.

Szilasi Borska

Olaff -

Szépmű

Muzeumban

Félegyházi Tamás: Uj-Testámentomának 2-ik Kiadása (Debrecen, 1609.)

V. 296.

SZILASI BORISKA

195 Öregasszony, olajf. Eladó

Nemzeti Szalon 1930 jan.

kat.

Szilasi Borska

Nöi archep. dolf.

Univ. direkt. vasarlan

1919.

MDK

Szilassy mester

lőcsei ~~órás~~mester. XVIII.sz.

a/~~vörösréz~~ a vörösréz alapu festett zománcmüvészetben tünt ki.

SOMOGYI ÁRPÁD: Régi órások müvészete. Bp.1961

12.1.

Szilassy ötvös M. D. K.

XVIII. n. Lőcsei mester. Kelyhét „tűzben piktuvált" képek díszítik.

Bóka L. – Somogyi Á: hűvészi fém-mű-vesség Bp. 1956. 7.

Szilassy István Janos!

Az egyi ferenciek templomának ürmutatója Szilassy Istvánnak, a-kiváló lőcsei Ötvösmesternek egyik legyelentékenyebb, 1752. Készült müve, melyet Jezus és Mária élettből vett Romániképekkel gazdagon ékesített.

Szeger. 14 l.

Suesz, Hans, neuet festö

IV. 43.

M. D. K.

Szilassi János lőcsei ötvös

XVIII. n.

Az entergomi főkáptalan ezüst tabernaculumja henthéromsággal a párisi kiállitáson.

Czobor Béla: Magy. 1900 évi történelmi kiállitása Parisban. Bp. 1901. 12.

M. D. K.

Kilasy János aranyműves

löcsei mester. 1740 es években készítem

ummutató, békekerent és kehely a

löcsei templomban.

Demkó Kálmán. Löcse város műtörténeti

rövid leírása. Löcse 1896 88

K. D. K.

SZILASY Lónos aranyműves
Lőcsei mester

Úrmutató, békekereszt, kehely zománc.

cal. 1740-es évek

Demkó: Lőcse város ... Lőcse 1896. 88. l.

Szilassy János, lőcsei ötvös M.D.K.

nevét azzal kapcsolatban emliti a szerző, hogy nála is, úgy mint az egyi mesterérnél, az ötvösség és rézművesség összeforet. A réz, mint anyag – a XVIII. sz. második felében – sajátos egyi stilust teremtett.

Heves megye müemlékei I. irta Veit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

142. old.
+ 409. 4

SZILASSY János lőcsei ötvösmester. 1752-ben készíti a ferencesek urmutatóját /Szmrecsányi 57-59./, a remekművön a lőcsei városjegy és I.S.mesterjegy látható /Voit.1958./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Szilassy János

lőcsei ötvösmester vallásos célt szolgáló kelyhekben a zománcos felületen kis festett képeket alkalmazott, melyeket virágos díszítéssel vett körül.

G. Aggházy Mária: „Barokk" L'art de Hongrie du X au XX siècle. Kiállítás, Paris, 1966. Katalógus.

Szilassy János

Kehely, aranyozott ezüst, 1777.
Festett zománc bibliai alakokkal,
csiszolt üveg a rozettákon. Iparm.
muz. 172 sz.

L'art de Hongrie du X ou XX siècle,
kiállítás, Paris, 1966. katalógus.

Szilassy János

a festett képes zsoménc feltalálója.
1729 - 1782 között Lőcsén dolgozott.
Munkái Magyarországon kívül is
ismertek.

Kampis Antal: A magyar müvész t a XIX. századig.
Bp. 1968. 167 l., képes. /Minerva zsebkönyvtár/

156. l.

MDK

Kilassy János, ötvösművész

A XVIII. sz. neves ötvöse.

Szerepelnek művei.

Sz. A.: Ötvösművészeti Kiállítás az Ipar-
művészeti Múzeumban 7

Népszabadság. Bp. 1968. dec. 11

K.D.K.

Szilassy János, lőcsei ötvösmester

1752-ben készíti az egri ferenceset úrmutatóját. A remekművön a lőcsei városjegy és IS mesterjegy látható.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 409. old.

Szilassy János (? 1729. ?? -- ? 1782. között müködött): ötvös. Atyjánál, Kassán folytatott tanulmányok után 1729--től haláláig Lőcsén müködött. 1742--82 között többször volt céhmester. "Tüzben pikturált" festett zománcos müveivel a m. későbarokk és rokokó ötvösség legjelesebb müvésze lett. Közel 100 kelyhe, ciboriuma, feszülete és ereklyetartója maradt ránk. A lőcsei nagytemplomban őrzött kelyhén (1947-ben eltünt) a város 1747. évi rettenetes tüzvészét örökitette meg. Fő müve a kassai dóm számára -- tevékenységének félszázados ünneplésekor -- készitett hatalmas szentségtartó, melybe tudása és müvészete legjavát süritette. -- Sz.

Irod. Berwaldszky Kálmán: J. Lőcsei zománcfestő ötvös (Művészet, 1910.); Kenény Lajos: Sz.J. XVIII. sz.-i ötvös (Arch. Ért. 1906); Pap Károly: Sz.J. ötvös életrajzához (Arch. Ért. 1902); Kenény L.: Sz.J. (Művészet, 1915).

Szilassy János ötvös

Magyar Életrajzi Lexikon

Szilassy János

ötvös

Urmutatója, az
egri ferencesek ko-
lostorában
Repr.

Karczagmagyállam

laprzám wincs.

Szilassy János

ötös

l.

Cipzer 14, 18. l.

27. l.

Budapest.

E lap a budai szinkör b
ben. Szemben a szinpadon épen
előtt a zenekarból a karnagy e
oldalt férfiak állanak. A karz
nak jelen. Felirata balra:

A NYÁRISZINHÁ
Budán
jobbra: DAS SOMMERTHEATR
in Ofen.

Kny., alányomással, a n

104-92-58

Szilasy Janos

ötvös

vöd

z

Pipics Zoltán dr

A Kehely.

Magyar Katolikus

Almanach. I. cif

Bp. 1927. 780. l.

KARL W. HIERSEMANN

BUCHHANDLUNG UND ANTIQUARIAT

KÖNIGSTRASSE 29 :: LEIPZIG :: KÖNIGSTRASSE 29

Leipzig, 30. Juni 1914

Hochgeehrter Herr,

anbei beehre ich mich, meine übliche

Vierteljahr-Rechnung

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságá
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Szilassy János

ötvös

Klukenói rk. anyakönyvi-
latának évkönyvi-
latának évkönyvi-
latának évk

Balics: Szent László fejereklyéje.

Szilassy János

a kisszebeni rk. pléb. templom pacifikaleja,

repr.

Emlkassaiegyhm

I. 348 l.

Fenti ciboriuma u. ott

repr.

u. o. I. 349 l

Fenti kelyhe u. ott

repr

u. o. I. 357 l.

Turóysa hírlap és
könyvterjesztő vállalat

Budapest.

V. Rothermere u. 12
III. em. 2

Szilassy János

Lőcsei ötvös

A kisszebeni sk. pléb-
templom urmutatója
fenti műve

vesz

Emlkassaiegyhm

I. 345. l–347. l.

A 347. lapon levő szöveg szerint
nemcsak az urmutatót, ha-
nem a ciboriumot, kelyhet
és a pacifikalet is fenti
kisztette.

MENESI ISTVÁN
Dohánytőzsdéje
SZANY.

Tek

Európa lapterjesztő.

Budapest.

V. ker Rothermere utca 12

III. 2.

Tartalma
Nyomtatvány.

Szilassy János

ötvös

vrőd

Emil Kassai egyfm

I. k 166. l. után

Képpel.

mikában a forma körvonala, a kont

Végül ugyancsak a mozaik
vonalu, monumentális jellege. Még
sem lehet a részletformák érzékel
csak nagyvonalu előadásra alkalm
kidolgozására. Ugyancsak anyagsze
megvilágitás, légitávlat, vagy fé
problémák megoldására irányul.

Ha a mozaikmüvészet több
tekintjük át magyar három nagy korszakra
inkább diszitő jellegü. A IV. szá
fénykora. Továbbél a padlómozaik
lületekre esik. A XIV. századtól
él a mozaik, mégha a képek kartonj
Tizian/ készitik, ezek már csak Ra
átültetései. Nem lehet véletlen, h
zaik anyagszerü elveinek alkalmazá
vektől való eltéréssel. Ismerteté
/ Iv.- XIII. sz./ mozaikkal foglal
az ókori vagy ujabbkori mozaikkal.

A mozaik technika erede
merjük, bár a kutatás sok tetszetős

Szilassy János
tőnci ötvös

lázd okv
Dinyarmtört

186, 187,
188. l.

Szilassy János
ötvös

Kemény Lajos =
Szilassy Jánosról
Közlemények Gepes
vm. multjából
1910.

rarok.

/. sz./

ale. –

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

Dávid király initiale képe vel.

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

Bakocs címer.

szkeretén belül, mesteri miniatürök-
itiale képe Dávid királyt ábrázolja;
tergomi érsek címere.

Szilassy János

lásd

Mihalik József

Szilassy János XVIII.
Nagyadbeli ötvös
Arch. Ért. 1906

irat.

40.

ntentiarum.
quarto libro

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY
M.O.

MESTER Thomas de Argentina.
Szepesi Janos másolta 1340 kr.

SZEMÉLYI VONATKOZÁS
Nagy Lajos kir. udvari káplán
jac, Balint atyáé volt.

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

at, gót betűkkel két hasábon
kék és vörös initialék és
zitik.
v. kaplanja, Balint atyae
entina XIV sz.-i egyházi
gete szik tartalmaza

Szilassy János

(itt tévesen Szik-
szaynak írva*)

Lásd

Hampel József =

Szilassy János urnu-
tatója a kassai szé-
kesegyházban.
Arch. Ért. 1892. 448. l.

* Ortvay: Emlék-
beszéd Hampel
József felett
42. l.

Szilassy János

kassai ötvös.

l.

Wickkassaidoni

359 — 365. l.

Szilassy János

ötvös

l.

Kapossy jegyzetek

328. l.

3815. Rippl Rónay József.
Sz. Kaposvárott 1861 m

Temetnek.

A kaposvári közkorház fedelű ház udvarán ~~egy~~ özve a halottas-kocsi ~~van, mely~~ veszi körül. A hátrafordultan a nyát és kék nagykendőt, ~~egy~~ széles szalagú kötényt viselő ruhába öltözött házaspár va ház ajtajában, ~~egy~~ egy szürke ka gető piros ruhás leány és l szony nézi a temetést. Bal ágakon túl, a kórház hivatal a szülészeti osztálynak árn zése alól jobbra: »Rónai«.

Lemezpapir, mér. 50.
Vétetett az 1908. ápr ján 800 K-án (669-908).
Elszámoltatott 1908.

Dél. 38466-908

Szilasi János

lőcsei ötvös

XVIII. z.

erőd

Bárány Istvánné dr

A magyar iparmúvészet
történetéből. Bp. 1936.
9. l.

APEST
λ. 27.20

KASSA

Dalla Torretta
(10 liran (4 ft 60 kr.) – Elnamol
8). –

1901: VIII. 26-án 373. eln. sz. alatt

Szilassy János
ötvös

I. Magdéj
206. l.

1476 a) Olaszmester.

Pásztor.

Egész alo
felemelt ~~[illegible]~~
puttos alakú kosa
vörös kendővel kön
érő nadrág, gar

Fa, m
Vétetett D
L. 191/98.
1897: VII.
teett el. (480 97)

Szilassy János

ötvös XVIII-n

ivőd

Berenyi. 46 l.

getrieben in der Ciselirwerkstätte von Lazarus Posen Wwe in Frankfurt a. M. *Motiv für decorative Malerei.* Von M. Länger. *Bemalte Teller.* Von Th. Krauth. *Aus einem japanischen Musterbuche.* — 2-ik szám. 1889. november. Szöveg: Alb. Hofmann. *Nordböhmische Kunstindustrien.* IV. (Schluss.) Két képpel. E. S. *Der Majoliband des Leipziger Kunstgewerbemuseums.* Egy színes képpel a szövegen kívül. Bücherschau. Kleine Mittheilungen. Kép a szövegen kívül: *Bucheinband* von rotem Maroquinleder mit Goldpressung. 17. Jahrhundert.

ZEITSCHRIFT FÜR BILDENDE KUNST. Új folyam. 1-sö év 1-sö szám. 1889. október. Szöveg: Carl Lützow, *Zum Beginn.* Ad. Rosenberg, *Christian Ludwig Bokelmann.* Öt képpel. I. Langl, *Bilder aus Salzburg.* Nyolcz képpel. Gustav Frizzoni, *Lorenzo Lotto im städtischen Museum zu Mailand und in der Dresdener Gallerie.* Két képpel. Anton Springer, *Der älteste Kupferstich Dürers.* Öt képpel.

Szilassy János

löcsei ötvös XVIII. 4

l.

Hlatky Mária:

A magyar gyűrű.

Bp. 1938. 109. l.

aponként frissen kapok és igy
sztőrözött csemegevajjal tudom
ni.

teljen meg bizalmával és hiszem,
ggyőzi Önt arról, hogy üzletem-
legfigyelmesebb kiszolgálás

Kiváló tisztelettel

SAJT ÉS VAJHÁZ

. Vásárhelyi Pál-utca 12. sz.

ők:

	Szalámi:	Konzervek:
bista	Herz és Pick gyárak világ-hirü gyártmányai	Főzelék Gyümölcs Hal

ok

llami méhészet gyógy-akácméze.

Szilassy János

ötvös

l.

Wick Kassatört

291. l.

sz csapat szervező bizottsága.
5. sz. — Telefon: 86—4—85.

legalább hozzá, hogy minden
idei Világjamboree-ra!

lsszonyunk!

sz a magyar cserkészmozgalomnak.
mborre, magyarországi megrendezése rend-
t minden magyar cserkész csapat elé.
i is kíszeretnék venni ebből a munkából
mely parancsolja, hogy az élen járó csa-
Jamborre megrendezésében, másfelől pedig
álkozó lelki értékeiből, minél gazdagabban

óbarátok áldozatkészsége és a magunk be-
tettünk, — hogy anyagiak híjján, egyetlen

Szilassy János

ötvös

Wick Kassa tört

151. l.

Szilassy János

lőcsei ötvös

70 ennel.

l. Jul

mai helyi, palermoi és velencei
ha utánozni akarnák a görög mű
ségeket is eredményezett. A mel
ter életének történetét pedig m
vészet megkötöttségeiből való ki
Palatinában tehát az olaszországá
kát megismerhetjük. Behívott biz
majd néhány évtized múlva helyi
végül a Ducento-ban magára ébre
gát a szellemétől idegen befoly

A palermói királyi pal
nevezetessége: Ruggero király sz
profán témákat ábrázoló mozaiko
idején jön divatba a paloták, v
diszitése. Ide menekül az üldöz
stilus" alakul ki részben a muz
a gazdag és igen érdekes mozai
Palermóban azonban a királyi pa
vezett normann kastélyban egész
tekkel, dekorativ ember-és állá
het még jobban hajlik az öncélu
és térábrázolásban egyaránt. Gy

Szélassy János

Kassai orsolyarendi templom filigránnal díszített románckepes ciborium a, XVIII sz valószínűleg fenti nincs

Repr.

Emlkassaiegyhne

II. K. XIII. t.

kifinomult, szinte már túlérett
lataikkal, fejtartásukkal, elhe

Mennyire más Cavallin
ágyát szinte épitészetileg megs
a mélység felé is, egészen más
dorlás Krisztus mellett álló ké
szereplője is a képszerkesztésr
hangsulyozzák és az egész kompo
alakot adnak.Az alakok testi mi
li visszaadni a művész.

A legnagyobb különbsé
sen érezhető. A bizánci képen a
sok bármennyire is szeretnék k
ridegek és formálisok.Cavallin
kal csendesebbek, a kifejezés
liraian lágy.Elegendő e szenpo

A két mozaik szinezé
reprodukciónkon,pedig a szin i
lini festői, a bizanci mester
döntő fontosságu: a háttér,mel
jai szabad atmoszférában élnek
fontos eszköze.

Szilassy János

Varannói sk. pléb.
templom cibóriuma, (mozaik?)
(1761) (1758)
keresztje és kelyhe.
Copf stilben

Emlkassaiegyhm

II. k. XI. t.

Különös, de e stilusr
ciliában maradtak ránk tehát ol
tikai, gazdasági, vallási kapcs
lomhoz. A jobban megóvott szici
ban tárul szemünk elé a bizanci

Palermoba a normann k
hivhatta be a görög művészeket,
Daphniban is dolgozott. A királ
Palatina/ kezdik disziteni, vala

A Capella Palatina mo
vészet ikonografiai szabályai s
kis részét, még a pilléreket is
ság, a mozaikok erősen diszitő
hatással van a szemlélőre. A mo
kupolán olvasható 1143.évből va
kezdésének, illetve az első peri
disze 1154-66 között keletkezhe

Szilassy János

A tárcai templom ciboriuma, keresztje és kelyhe. Fenti műve 1758.

Emlkassaicegyhm

II. k. X. tabla

ábrázolja ahol elengedhetetlenül
vonallal: Jeruzsálembe való bevo-
talajt. / 29.kép/. Mindehhez még
zása járul, ami csak fokozza a képek
gét. Mindez Kelet hatása. Az embe-
szetnek ilyen dekorativ módon való
emlékeztet a keleti szőnyegművészet-

rcábrázolása, ha néha sematikus is,
akter ábrázolásának szándékára vall.
et gyenge visszfénye, amit nem tu-
i befolyása sem.
us gyors elterjedését nagyban elő-
ezdve hordozható kis mozaik képek is
ozott a szigoru tárgyi megkötöttség,
k képeire, ill. ikonografia hordozói, ter-
zott a Niceai zsinat határozata épen-
it márcsak azért is érdemes felemli-
ánci művészetre:" A képek szerkeze-
em a katolikus egyház törvénye, és

Szilassy János

wód

Emlkusaiegyhm

I. 54. l.

pedig észrevenni azt a szellemi
mozaik disze és az általunk köz
fennáll, bár századok választjá

A többi sziciliai moz
észlelt időrendi és fejlődési k
mozaikkal gazdagon diszitett ki
lio, vagy ahogy ismertebb a Mar
közepén készült. A kupolát itt
listák, és szentek között trónc
életéből vett négy / 26.kép/ je
kép is látható: II.Ruggerot meg
György térdel Szűz Mária lábain

Méreteiben leghatalma
lóméterre a monrelai dómban tal
nyi mozaikdisz szintén nem egy
XII.század hetvenes éveire tehe
itt, hiszen még az oldalfalakat

Szilassy János

Kassai dóm ewmu-
sasója, magyar feli-
rattal 1770.

Repr.

Emlkassaicgyhm

II. k. VII. tabla

melyek már technikailag és fes
szeti hagyományból táplálkozha
misem mutatja jobban, mint, hogy
moi mozaik/ és északon / a prá
egyaránt érezhető.

A S.Marco mozaikjain
talmas méretek miatt is hosszu
példájának Szent Márk ereklyéi
életének jeleneteit és néhány
ábrázoló mozaikot tarthatunk.
annak is inkább második felére

Velencében a mozaikm
dot, a technika utolsó felvirá
kezdődik.Hiába készitik a legj
és alkotja a muranoi gyár a le
latot adó mozaik anyagot, a ko
ba átültetett festmények, a mo

Szilassy János

Kassai Orsolya-rendű apácák templomának urmutatója 1767.

Repr-

Emlkassaiegyhm

II. k. VII. t.

Ez időben a mozaik ke
lódott: a lagunák vidékére, mi
kereskedelmi kapcsolata Kelette
talan.A S.Marco építészeti ren
nápolyi Hagia Sophia-hoz.Érthe
leti mesterek munkájának tulaj
Marco-t,mint a bizanci művésze
lyét. E feltevést a mozaikok ha
négyzetméter/ és évszázados ké
XV.századig/ egymagában megcáf
kivűl a ravennai mozaik hatásá
hogy Velence márcsak kereskede
felé. A velencei mozaik tehát
ról,mint egyedül a bizanci műv

Kétségtelenül helyi
nai mozaiktechnika nem megy fe
nagyobb méretű munkájáról a ra

Szilassy János

Ötvös

Varannói sk.
pléb. templom ur-
mutatója. XVIII. n. vége

Repr.

Emlkassaiegylmi

II. k. VI. tábla

Egyéni a mozaik szer
getlenül állanak a semleges ha
melynek érzékeltetését alig ki
ja szigoru és energikus, a szer
és az erős árnyékok ugyanezt h
felépitésén valami barbár izt é
késörómai szellemtől, mint Rave
nált stilusától. Az alakok szob
rázható, hogy az V. század másod
is nagy számu szobrot állitana
fellendülése áttöri az antik h
egyaránt és megszületik a plas
stilus, mely bizonyos vonatkozás
már a középkor hangja ugyanaz

Szilassy János

Nyársardói rk.
templom urmutató-
ja 1741.

Repr.

Emlkassaiegyhm

II. k. IV. tábla

állanak, mintha nem is ugyanaz
és Daminao szerkezeti sémája,
a római mozaik iskolát.

A IX. században ugya
Rómában, ugyancsak a SS. Cosma
mai festőiskoláról beszélhetü
müködik, szerkezeti szempontból
rábbi mintaképével. A S. Maria
apszis mozaikja és a S. Zeno k
a S. Cecilia apszis mozaikja t
szerkezete kisebb eltéréssel
jára megy vissza. A stilus azo
az alakok laposak, nyoma sinc

Szilassy János

ötvös

Lukasóci sk. templom

urmutatója.

Repr.

Emlkasszaiegyhm

II. k. II. Tábla.

a művészet javára beszünteti
kodása altt ismét feléled Jus
ujra dolgoznak a festők, szob
készitők.Helyreállittatja a 86
gálódott Hagia Sophiát és gazd
török időben levakoltak,mert M
alak képzőművészeti ábrázolásá
1934-ben az "Isteni bölcsesség
alkalmával néhány mozaikot kis
közöltet is / 21.kép/,melyen B
térdel a trónoló Krisztus lába
balra Mária és az egyház védan
alakok gazdag ruhája,a trón pa

Szilassy János

Ötvös

Tolcsvai rk. templom

ornamentja 1757.

Repr.

Emlkassaiegyhm

II. k. I. tábla

FELSŐMAGYARORSZÁGI RÁKÓCZI-MUZEUM

KASSA

63/1939.sz.

A Müemlékek Orsz.Bizottsága

nagytekintetü Elnökségének

B u d a p e s t

IX.Högyes Endre u.10.

Szilassy János

ötvös

l.

Loisch (Divald

cikkel)

167. l.

Szilassy János

l.

Evang. lelk.

357. l.

Központi épület fsz. 10. és 11. — Távbeszélő: 258—627.

Főorvosi hivatal:

Frey József dr., igazgató-főorvos. *I., Krisztina-körút 143.*
Markovits Ferenc dr., főorvoshelyettes. *IV., Királyi Pál-utca 7.*

Belgyógyászat:

Markovits Ferenc dr., osztályvezető szakorvos. *IV., Királyi Pál-utca 7.*
Höffler Jenő dr., rendelőorvos. *I., Krisztina-körút 89.*

Bőrgyógyászat — Urológia:

Bodó László dr., osztályvezető szakorvos. *IV., Veres Pálné-utca 22.*

Fogászat:

Szacsvay Gyula dr., osztályvezető szakorvos. *IV., Petőfi Sándor-u. 6.*

Orr, fül, gégészet:

Szende Béla dr., osztályvezető szakorvos. *IX., Üllői-út 55.*

Orvosi laboratórium:

Leövey Ferenc dr., osztályvezető szakorvos. *IV., Eskü-tér 7.*

Röntgendiagnosztika és fizikoterápia:

Erdélyi Viktor dr., rendelőorvos. *II., Margit-körút 67.*
Mezey Géza dr., rendelőorvos. *IX., Gyáli-út 15/a.*

Szilassy Janos

ötvös

Thieme Becker
XXXII. 378. l.

(Lyka)

Szilassy János
lőcsei ötvös

l. Kapossy jegyzetek
231. l.

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

.....

úrnak
úrnőnek

.....

Budapest

.....

Szilassy János
elnök

MEGHÍVÓ

a

KORVIN MÁTYÁS

MAGYAR-OLASZ EGYESÜLET

KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

Gerevich Tibor
elnök

L. Arch. Ért.
1906. 289-292. l.
Kemény Lajos cikke

Franklin-Társulat nyomdája

üzleti költségek az előirányzat-

mutatják: / Az összeállitásban

lános igazgatás, a termelés, az

feltüntetett illetményeket, mun-

bantartási- és vegyes költségeket./

tó kimutatás:

1939. Zárószámadás	Az 1939.évi előirányzatnál több	kevesebb
2,198.87o.72	17o.861.72	-
1,o95.169.58	-	72.797.42
1,457.176.66	-	142.823.34
846.953.46	-	329.358.54
1,235.6o5.9o	38.oo4.9o	-
6,833.776.32	2o8.866.62	544.979.3o
		336.112.68

s II.fejezetében az egyes alrova-

Szilassy János

ötvös

Lásd okv.

Arch. Ért.

1904. 275. l.

276. l.

és leírása a

276. l.

kassai székesegyház

Szilassy-féle nagy

monstranciájának

4.Alrovat. Vegyesek.
/Folytatás/

ÁTHOZAT:

Polgármester által engedélyezett ü.o. jutalom.....
Forditások.....
Siremlékalap.....
Céllövőverseny költségei..
Kártéritések.....
Irodagépek motorikus áram
Tervezési honorárium.....
Alkalmazottak szénellátásához kocsikisérők dija...
Hollerith bérmunkák.....
Nemzetközi Vásár szociális kiállitása,.....
Vendéglátogatások.....
Egyetemi hallgatók munkabére.....
Légoltalmi szakértők dija
Fuvarköltségek.....
Perköltségek.....
Tiszti ruházat.....
Hadgyakorlatra bevonult óra-

< Szilassy János
ötvös >

Pap Károly: < >
életrajzához. (Három
ábrával) Arch. Ért
1902. 283–288. l.

az általános részben indokoltuk.

2.Alrovat. Munkabérek.

Létszám

1938.évi tényleges: 383

Elői

871.

Kevesebb: 66.317.28 Pvel.

Az 1938.évben 904.719.03 P

és a munkabérek alakulását az általán

3.Alrovat. Anyag- és Erő szükséglet.

Elő

1,5

Kevesebb: 137.967.67 Pvel.

A gázolajbeszerzés nehézsé

leszoritottuk még a biztonsági járato

nél 63.547.57 Ps csökkenés mutatkozi

Szilassy János

ötvös

Pap Károly dr: Szilassy-féle egyházi edények. (Egy képes táblával és 3 ábrával.)

Arch. Ért. 1903.

206-215. l.

kor restaurált székesegyház falába.

életét, de nem is kíséreli meg, hogy
atkozik, valamiképen áthidalja. Erre
lán az u.n.. Nagykároly kard xixx
nte, ha ezek az emlékek egy honfoglalá
lehetetlenség a perzsa szaracén stilu
i. A kőanyag másnemüvége valóban arra
apitásu templom maradványaival van dol

Ferdinandy Mihály adja /15/ Kimutatja,
g továbbélését a kereszténység első
d véleményét, de kétségtelennek tartj
tkereszti palmettás diszü kötöredékek
agarság fémmüvességével. Ferdinandy
összefogxlálására tett kisérlet, kár
izonyitása szükségtelenebb volt, mig
röviden foglalkozik.

Szilassy János

otvos..

Kelyhe 1764-ből

Repr.

Steier, Louis –

Makoldy, Joseph de:

There is no Czech Culture in Upper Hungary. Bp. 1920. 38. l. 59. 1.

Szilassy János
ötvös

vod
s

Divald Magyarul

361. l.

Szilassy János

monstranciája a Kassai dombon 1770-ből

vid

Wickkassaikatmüeml

33. P.

Réz fesület 1788-ból, besztercebányai
r. kath. kót templom tulajd.

VIII. 37.

Szilassy János

ötvös

Zománcos kelyhe a

kassai premontreich

templomában

Wick kassai Katmüeml

55. l.

Pohár, talpas, 1641-ből, beszterczei ötvös
műve, M. N. Múzeum tulajd.

VIII. 31.

Szilassy János

lőcsei ötvös

Szentségmutató fentitől
1767-ből. Orsolyaszűzek
temploma Kassa

Repr.

Bárányné

570, 651 l.
571,

P

Szilassy János

ötvös

wód

Genth Verecke

V. 133. l.

Európa film könyv
lapterjesztő és könyvkiadó R.T.

Budapest

~~VI Eötvös utca 43.~~

V. 2 Szegedi utca 34

Szilassy János

l.

Kemkassa műcsel

27, 34. l

36. l.

a dóm kincstárában
levő Szilassy-
ünnek műcsenek
emlitve

ky mjr.környékét érte el amikor Teleky
mjr.területén a völgyben az elg.tü.tü-
,3 gy-os könnyebben megsebesül.
tüzet ad Margitliget-Pomáz Ny.terüle-

élés tárgya:

ozása./:Szóban megbeszélve.:/

ai/:Szóban megbeszélve.:/

ai szószerint.
aj harceljárása támadásban.

emek összmiködése gy.és tü.összekötte-
tád.folyamán.

Szilassy János

ločsei ötvös

l.

Mur.-Kst.-Gst.

1909. 86. l.

Keppel

Madridi Prado-Museum III. 160.

Szilassy János

kehely, ar. erüst,
romancos kejpekkel
A lőcsei jezsitáké
volt. 1759.

Dív Felsőm

326. l.

Ciborium, a lőcsei
jezsuitáké volt.
Mind a kettő a
porácsi (Szepes vm)
gk. pléb. templom-
ban.

u.o. 326. l.

para mays

Kukorica, Hungari

Szilassy János

Úrmutató, ar. ezüst. zománcfesténi medaillonokkal. 1773.

A ruszkini (Szepes m.) rk-pléb: templomban.

Div Felsőm

329. l.

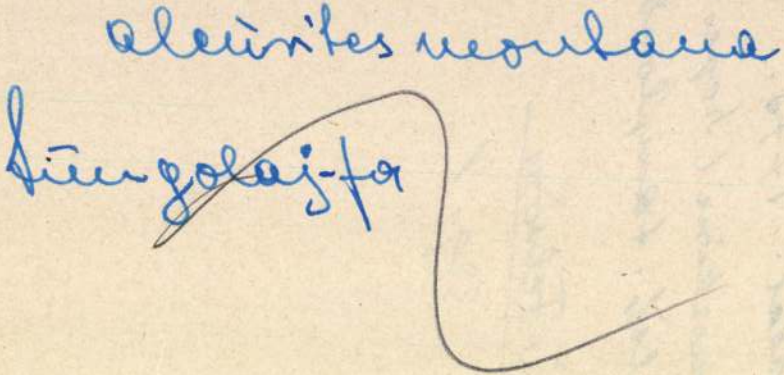

Szilassy János

Rokokó kehely,
románcos képek vélünk.
Ar. ezüst.
A szepesolaszi sk.
pléb. templomban.

Div. Felsőm
363. l.

Bursera delpechianum

aloexylon

aloefa

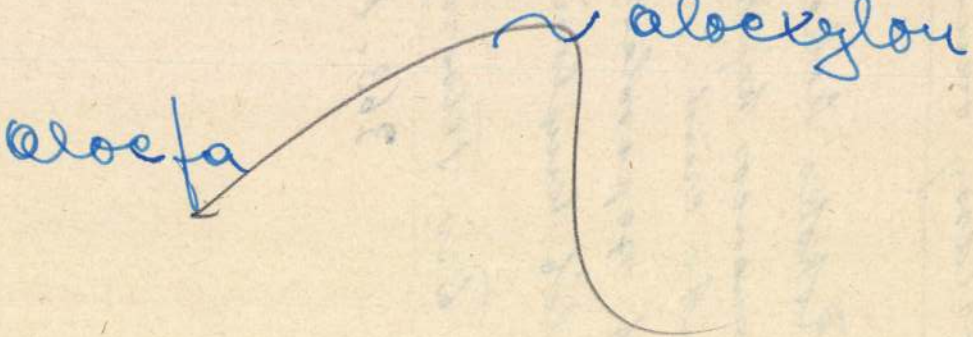

Szilassy János

Urmutató, ar. czust.
a szepesbelyi püspöki
székeschyház kincstá-
rában.

Div Felsőm

361. l

brassica campestris var. oleifera
réparepce

Szilassy János

Rokokó kehely, ar. erüst a viderniki rk. plib. templomban.

Div Felsőm

379. l.

173/1946

Hivatkozással a Mag
f.hó 18.-án kelt s a VKM álta
80.858/1946.VII.sz.alatt rövi
dai zsinagóga tárgyában, a kö

Az óbudai zsinagóga
pesti mester klasszicizáló iz
egyedülálló műemléke a széke

Az ostrom alkalmáva

Szilassy János
ötvös

A csütörtökhelyi rh. pléb. templomban:

1) Kehely, zománcos, képekkel 1773.

2) Urmutató, zománcos képekkel. 1769. ből mindkettő részletesen leírva.

Div Felsőm

174. l.

Drnapentele h. n. VII. 161

Szilassy János
ötvös

Dományi rk. kuplomban: (Szepes vm)

1/ Urmutató, románcos képekkel.

2/ Ciborium, románcos képekkel.

Dr. Felsőm

178. l.

Dunabogdány h. n. VII. 290.

Szilassy János
ötvös

a durandi rk. pléb.
semplomban (Szepes
vm)

rokokó kehely, zo-
maincos medaillonok-
kal díszítve 1773.

Div Felsőm
180. l.

Cleve)

Pálffy János hagyom.
Pozsony 111.

~~5-ben. Brüggében 1440 julius 9-én.~~

.

körépső

t falán innen, kissé jobbrafordultan
va ~~és nézi a~~ kezeiben alvó gyermek Jé-
l ~~[illegible]~~ ujjat fogja és a bal kezét feje
osan kivágott bő ujjú kék ruhát és prém-
l. A szőke hajú gyermek Jézus pedig mez-
teritettek. A hegyes háttér tengermel-

.-- Becsértéke 12000 K
~~ánya 1907. november 14-én (1429-908).~~
ltárban 78 és annak kivonatában X:16.

t:
mit dem Kinde in alten geschnitzten
men.-- 34 hoch 27 brt. (Schreibcabinet

113

pag 51

10.—

Szilassy János

festő

II. Rakoczi Ferenczne
Hesseni Sarolta
Amália hercegnő
mellkeje, olaff.

Jelzése Johannes
Szilassy Fecit Szent-
schoviae A 1743

Mih Krasznah

809 lels-y

Vlam mester.

.I. századból.

Morrion.

·dultan és architectonicus keretbe
ɔnban van ábrázolva. Feje kopa-
sza és szakálla galambősz; szem-
eme barna. Ingének széles gal-
prémes köntöse szürke. Felirata
tviaszkkal leragasztott és jobb
ɔapiroson négy sorban: »*Petrus.*
ætatis suae 116. Chisti. 1637.
mens liberae curis Adsignant.
s« és e szöveg alatt »*A. 1637.*«
cm. — Lelt. sz. 4311. — Becsértéke
fy János hagyománya 1907 novem-
z átvételre és az átvétel jóváha-
: lásd a 4203 lelt. számnál. —
16-án (453–913).
ɔzó adatok a Szépműv. Múzeumban.
XVII. század: Petrus Egidius de

e vonatkozó egyéb adatok és pedig:
920–908. pag. 63. Nº 67). *Ölge-*
attem gebeizten Rahmen aus Holz

ın (2080–908. pag. 15. Nº 13).
eines 116-jährigen Greises. Ölge-

unter Glas, mit Goldleisten, ge-
dler Bourgeois 1860. 81 hoch,

ı (1893–912. Nº 108). *Anthonis*
·fi;
ı (2165–912. Nº I: 110). *Anthonis*
83 : 58·5 cm.)

III
913 (4311).
985 (180)
110 (1005)

Szilassy János
ötvös

Ummutató, románcos festésű képekkel 1764.
a göllnicbányai rk. pléb. templomban.

Div Felsőm

196. l.

~~Duna VII. 194~~

Szilassy János
ötvös

Kehely, zomancfestésű medaillonokkal az iglói (szepesm) rk. pléb. templomban

Div Felsőm

206. l.

~~Drezdai egyiptomi Kiállítás~~

~~VII. 165.~~

Szilassy János
ötvös
mühelye

Kehely, zománc-
festésű virágokkal,
primitív, de fenti
mühelyére vall az
iglói (Szepes m.) vi-
kariátus vk. templo-
mában

Div Felsőm

208. l.

Jahrbuch der Kunstsammlungen des
Allerhöchsten Kaiserhauses ~~III~~. 24.

Szilassy János
otvös

Kaposztafalvi vk.
pléb. templomban
tensitöt kehely, ar.
ernst, zamancos Ré-
pekkel.

Div. Felsőm

220 l

Julián-egyesületi népkönyvtár III. 55.

Szilassy János

4 rokokó gyertya-
partó ezüstből
Valószínűleg fenti
művei
a lócsei ág. hitv. ev.
templomban

Div Felsőni
282. l.

elnök

a Elnökségének

Budapest

Szilassy János

a mátyásfalni (Szepes vm) rk. plébánia templomban fentitől

1.) Urmutató
1750

2) Ciborium

3) Pacificale

Div Felsőm
300. l.

Szörsége könyvtárát ügye VII. 219. 220

Nem magyar honosokat nem

* A választói jogosultság az **illető rovatban** egy 1-es szám beirásával jelölendő meg.

Szilassy János

1) Oltár feszület, valószínűleg fenti műve a lőcsei gimn. templomban

2) Rokoko kehely, valószínűleg fenti műve 1772 ből n. o

3) Urmutató, fenti műve 1772-ből. n. o.

Div. Felsőm

280, ~~281~~ l.

Szilassy János

Urmutató
Pacificale) fenntartó
Kehely
a lőcsei rk. pleb. tem-
plomban

Dr. Felsőm

275. l.

Urmutató a lőcsei
minorita templomban
Igen vén lebesen leírva.
1758 ból. u-o-278. l.

(emlékkönyvei VI. 146. –)

Vachott Sándor irodalmi hagyatéka

VI. 146. — Sándorné Rézia-
kai VI. 146.

Szilassy János

Urmutató, az. ezüst
zománcfestési virágdi-
kal, az Atyaisten kepé-
vel. A létánfalui
rk. pléb. templom tulajd.
(szepes mn)

Div Felsőm

259 l.

Vindornya - Hölös h. n. VI. 148.

Szilassy János

Kehely, Zománcfestésű medaillonokkal. 1764.
A krompachi rk. plébtemplomban.

Div Felsőm

246. l.

Kehely, rokokó. A krompachi rk. templomban.

u. o. 247. l

(szepesmegyei)

Lanfranconi.

Chöi égboltol.

+tte

fordul an áll. Elő~~rétat~~ empj tott jobbkezében
dig csipőjére te~~szi~~. Középütt elvá-
bajusza világosbarna, szeme kék. Vállra
ybrokát, fehér selyem nadrágja szük,
on átvetett zsinóron logó kard ékköves,
Mögötte tábori sátor ~~látható~~ van, melynek
áttér hegyes vidék várral, ~~és~~ ütköző
an a felirat ez: COMES ADAMUS DE
Rae. MATTIS LEOPOLDI CAMER. CONS. ACTUAL
CURIAE SIMUL DALMATIAE CROAT. ET SCLAV.
NFIN. COLAP. VUN. SUPR. CAPITAN. NEC
TUS. CASTRIF. SVPR. COMES ET UNIUS RE-
TIMA OBSIDIONE VIENNENSI CAMPI DUCTI-
O. CANISAM Ao. 1690. PLURAQ CONFINIA
AT.

nyéből.
-án kelt 28402 sz. leirat alapján (140/95

07: III. 35.

312

Szilassy János

Kehely rokokó. Fenti
mivel.

A landoki (szepes sm)
rk. plébi. templom
fulajd.

Div Felsőm.

250. l.

Ferenc (II).

Lanfranconi.

⊥ folyótól szelt

ı

áll. Leeresztett jobbjában réteges
ogó kardjának markolatát fogja. Rö-
usza barna, szeme kék, ~~szakálla nincs.~~
tillája és szük nadrágja vörösbarna,
d szárú topánja sárga. A háttér⊥ hegyes
romnak ~~lev~~ ágaskodik. Az égbolt fel-

— paripája

m.
nyéből.
án kelt 28402 sz. leirat alapján (140/95

8. 558.

577(60)

III. 33.

310

Szilassy János

lőcsei ötvös

Kehely, zománcos képekkel 1768. a kluknói rk. pléb. templomban.

Pacificale 1770-ből u. ott.

Ereklyés keresztet, ezüstözött réz, zománcfestésű medaillonokkal 1772-ből. (Valószínűleg fentitől, gondolom ein)

Dív Felsőm

241. l.

Ciborium, ar. ezüst, zománcfestésű medaillonokkal 1769-ből.

u. o. 242. l.

Urmulató, copfos alak. Sebzése és felszalásnincs. Legfelül az Atyaisten zománcos alakja. Talán fentitől.

Lanfranconi.

nál
l, de

néz, ~~[illegible]~~ . Kinyujtott jobbkezében pa-
dalán logó diszkardjának markolatát
öldöke és szeme sötétbarna, szakálla
iszitiq prémes mentéje, atillája és
inóröv szoritja, jobbvállon átvetett
zárú sarkantyús csizmája kék. A kocz-
lop előtt, függöny lóg és balról a sza-
~~túl~~/ város ~~köti le figyelmünket~~ és
bbra a kis táblán: N. 12.

n.
véből.
n kelt 28402 sz. leirat alapján (140/95

6i)

314

Szilassy János

Kehely, rokokó, romános
hépek nélkül
Tenti műve a késmárki
rk. templomban.

Dív Felsőm

227. l

Szilassi János

lőcsei ötvös

erőd

Czob Páris

12. l.

Fentitől az esztergomi
főkápitalan vert ezüst
tabernaculum-ajtaja,
melyen angyalföktől kör-
nyezve a szentháromság
van zománcozva „Sanctus"
felirattal, alatta pedig a
kinszenvedés eszközei
szen mi fentitől erred. Eddig
egyetlen kiállitáson sem volt
bemutatva

Szilassy János
ötvös

Kehely 1770
Ciborium
fenti nüvei a
mühlenbachi rk. pleb-
templomban (kepes ons)

Div Felsöm
306 l.

~~Kules h. n. VII. 195~~

Szilassy János
ötvös

Urmutató.
Pacificale
Ciborium
1776.
románcos
képekkel a
mester neve
nélkül
a menyhárdi (szepes
vm) rk. pléb.
templomban.

Div Felsöm.
301. l

~~Kuderna Josef~~ VII. 24

Hilassy János

Zománcos tálcák a 18. századból
/Iparművészeti Múzeum/
Foto a 240. old.-on

Pallai Sándor: Ötvösmunkák
Magyar Könyvkiadó Bp 1970

Szilassy János (1708-1782)

A 18. sz-ban a legkiválóbb magyar ötvös volt, aki ötvösműveit a külföldön elterjedt festőzománcorással kénitette. Munkái közül eddig harmincat találtak meg, amelyek között sok templomi kegytárgy van.

Pallai Sándor: Ötvösművészet
Műszaki Könyvkiadó Bp. 1970 238. old.

Szilassy János

ötvös.

1729 márczius 21-én mesterül jelentkezik *Szilassy János.*

1747-ben a czéh tagjai:
Szilassy János. Czéhmester.

A czéhregesztromban felsorolt ötvösmesterek közül *Szilassy János* ne
már a magyar művészettörténeté. Alkalmam volt kimutatni, hogy ő *Szila*
*György*nek, a Kassán 1702-től 1738-ig működött ösvösmesternek a fia, kit at
1719 május 14-én szegődtetett be tanulóul magához.* Föltéve, hogy Szila
János négy évet töltött inassorban s hogy beszegődtetése alkalmával 14—15 é
volt, nyilvánvaló, hogy 1729-ben, a midőn Lőcsén a mesterremeket felkö
s ott mesterré felvétetik, még csak 24—25 éves ifjú s így aránylag már nag
fiatal korában s mindössze 4—5 évi «*bujdosás*» után lett mesterré.

Szilassy János az ötvösség műgyakorlatának s az izlés általános elha
lásának daczára a XVIII. századi jelesebb mesterek sorába tartozott s hír
különösen festett zománczos képeinek, miket ő «*tűzben pikturált*» képe
nevezett, köszönheti. A lőcsei róm kath. plébánia-templom tulajdonában
aranyozott ezüstkelyhének zománczfestésű képecskéi között ott látjuk
városának 1747. évi pusztulását is, a melynek Szilassy szemtanuja volt.
pen a főtér van ábrázolva a Szent Jakab-templommal, a városházával s a
térben néhány magánépülettel, a mely mind lángban áll s a pusztulás szo
eseményét mutatja. Kitünik ebből, hogy Szilassy János nem volt pu
másoló tehetség, a ki idegen mesterek már kész képeit, metszéseit, egysz
utánozta s műveire alkalmazta volna, de oly eredeti inventióval biró m
volt, a ki *természet után* is tudott készíteni fölvételeket, miket, ha azt
rülmények megengedték, műveire is alkalmazott. Ez a körülmény tehet
nek mértékét s műveinek becsét csak fokozza előttünk.

Mikalik József: Lőcsei ötvösökről
a XVIII. században. Arch. Ért. 1906.
60-61. l.

Szelassy János
Iparműv.

„Ármutató" Repr. /

Lőbei születésű.

A magyarországi műv. tört. I. XVI.
Corvina 1970.

Szilassy János

nevét említi Mihalik S., opponensemek adott válaszában.

Mihalik Sándor:"Hann Sebestyén ötvös /1645-1713/" /doktori disszertáció vitája/. - Müvtört.Ért. 197o.2.sz. 173-183. l.

182. l.

MDK

Szilassy János kassai ötvös
Mária emlékoszlop talapzatán vörösréz táblák.

/1723/

Kemény Lajos: Kassai épitőmesterek. MMÉE Közl.
194o. 176 l.

M. D. k.

Lilassy János ötvös

Löse 18. századi híres ötvöse. Lehet hogy Selmecbányán tanulta a zománcfestés technikáját.

Divald Kornél: Régi ötvösművek Besztercebányán ref. ág. hitv. ev. templomaiban. Bp. 1911

35

Szilassy János ötvös

M.D.K

1729 - 1782 ip Löcsei dolgozott. Feltalálta a festett tornáncot.

Kampis, Magy. műv. Bp. 1960 459.

NDK

Szilassy János

1729-1782. lőcsei ötvösmester

Aranyozott ezüst szentségtartó. (jellegzetes barokk) 1740. után készült.
(Róm. kat. plébánia tulajdona) Déri Múzeumban van.

Déri Múzeum képtára. Debrecen, 1954. - 6 lap.

M. D. K.

SZILASSY JÁNOS

aranyozott ezüst kelyhét a szeged-alsóvárosi templom kincstára őrzi. (1764.)

Bálint Sándor: Szeged városa.

Budapest, 1959. 58-59. o.

M. D. K

SZILASSY János ötvös

(1729 - 1782)

lőcsei mester

Aranyozott ezüst szentségtartó 1750.

(kép.)

Balogh István: Debrecen. 80-81. l.

Fig 144 A estação vista de oeste

„Central do Brasil" vasut állomás

FOTO STUDIO REMBRANDT
O mais moderno Studio do Rio
Portrait - Fotos Industrial e Tecnico
Ampliações - Reproducões - Fotomontagem Coloridos - Copiação etc.
Rua do Passeio, 70-1.° - Tel. 42-6481

3111/6

67

O Constitutor

2775

17 cm

DESPACHOS DE PASSAGEIROS
VOLUMES E TAXAS ELETRICAS
AGÊNCIA
Rio

„Central do Brasil" vasut állomás hallja

FOTO STUDIO REMBRANDT
O mais moderno Studio do Rio
Portrait - Fotos Industrial e Tecnico
Ampliações - Reproduções - Fotomontagem Coloridos - Copiação etc.
Rua do Passeio, 70-1.° - Tel. 42-6481

„Central do Brasil" vasutállomás

2857
Cap.

FOTO STUDIO REMBRANDT

O mais moderno Studio do Rio

Portrait - Fotos Industrial e Tecnico
Ampliações - Reproduções - Fotomontagem Coloridos - Copiação etc.

Rua do Passeio, 70-1.° - Tel. 42-6481

6 Cuadritos

Szilárd Bella
ejutéa

3294/2

57

12 cm

M.D.K

Szilassy János, ötvösmester

Az 1711-ben Löcsén dúló pestis pusztításai után egetlenegember maradt a céhben: Láng Illés. Nála jelentkezett felvételre 1729-ben Szilassy János, ari később a kézőbarozz és rokokó emailirozott ötvösmunkáinak a legziválóbb mestere lett. Megh. 1782-ben.

Mihálik S[ándor]: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961. Tom VII. Fasc. 3-4. 259-260. old.

M.D.K.

Szilassy János, ötvösmester

A lőcsei ötvöscéh tagja. Az 1747-ben pusztított nagy tűzvész után, melyben Laug Illés céhmester is életét vesztette, a lőcsei plébánia templom tulajdonában lévő kehely email-plakettjén megörökítette a tűzvész borzalmas pusztításait.

S.Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.
259. old

M.D.K.

Szilassy János.

XVIII.századbeli lőcsei származásu hires ötvösmester a sárosi templomokban megmaradt zománcfestésü kelyheit és feszületeit kiállitották Eperjesen a sárosi születésü müvészek kiállitásán.

Háborus mükiállitás Eperjesen.

Városok Lapja 1917. XII.évf. 19.szám. máj. 12. 1912.0

M.D.K.

Szilassy János, lőcsei ezüstműves mester

a XVIII. század elején működött, bár nélkülözte az eredetiséget, de művei – szamos monstrancia és kehely, melyeket apró, türben ágetett zománc-képekkel díszített – a kor jelentős darabjai közé tartoznak. (Egri volt ferences templom egyik monstranciája).

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 971. old.

+ Egy monstrancia képe ... " "

Szilassy János ötvösmester

Szentségtartó /repr./

Képjegyzák 17.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961.Debrecen

M.D.K.

Szilassy János, ötvös

eredeti művésteretség volt, ari ötvösmunkait szinezett románccal díszítette.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, 1968. 906. old.

Szilassy János

Felvidéki ötvös. A Debrecen Szl. Anna templom kegyszerei közé tartozott szentségtartója. (Ma a Déri Muz.-ban). Korai műve 1742.

A Képzőművészetek Debrecenben 1961. Debrecen

25.e

Szilasy János

ötvös

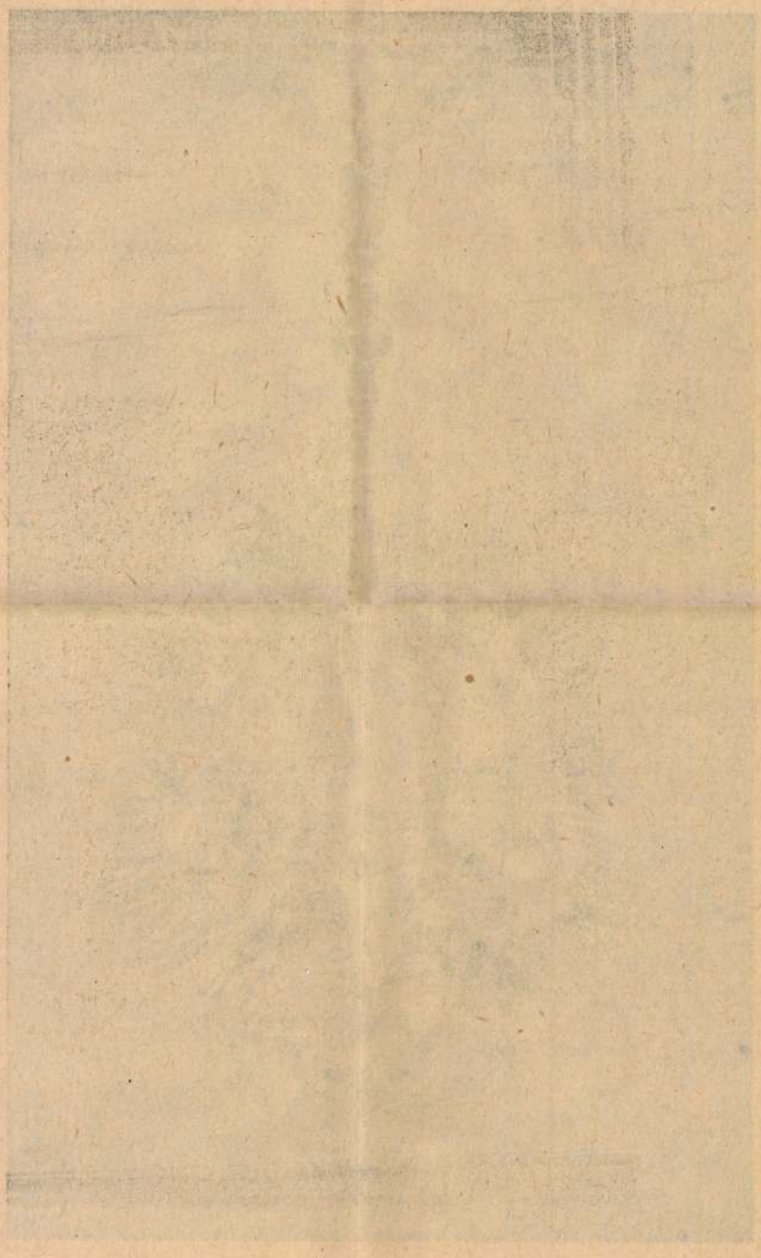

XXII

~~XXII~~

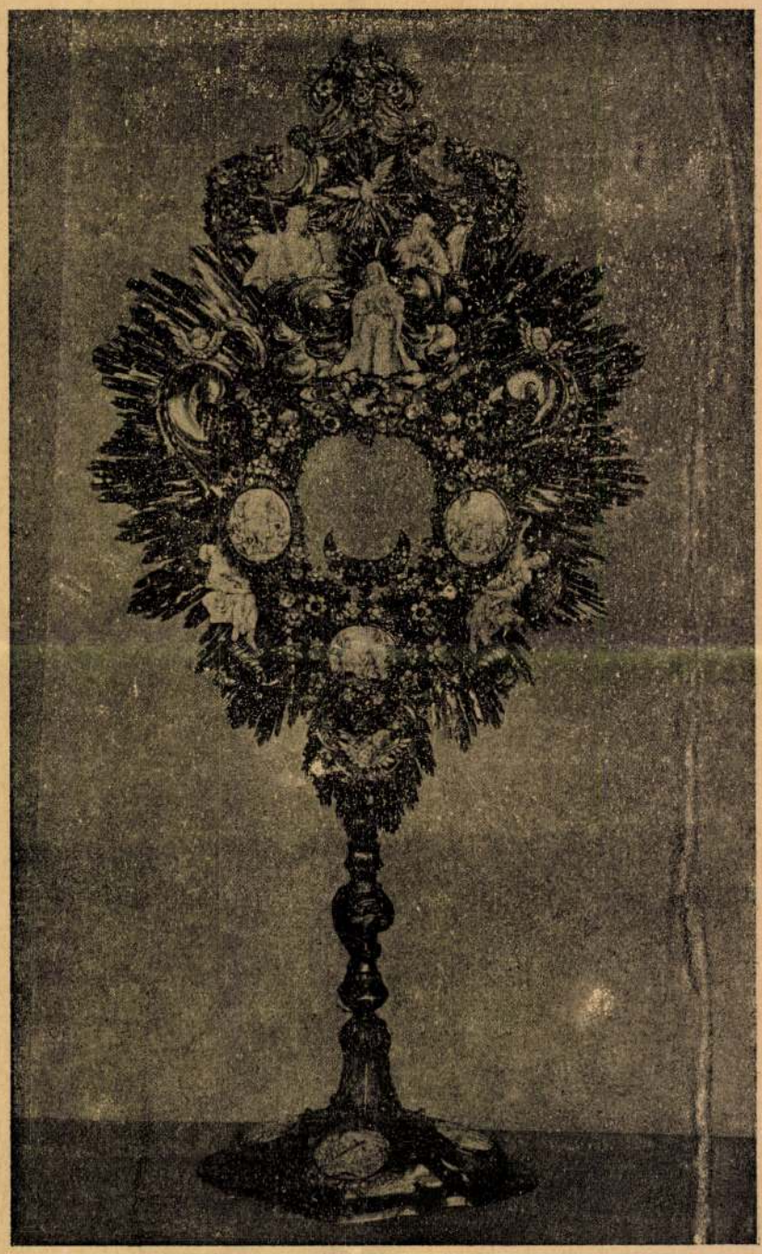

Szt. Orsolyarendi templom, Kassa *Ursulinerkirche, Kaschau*

1189 *ii* Johannes Szilassy

Úrmutató. — *Monstranz.*

Lőcse — *Leitschau*, 1767.

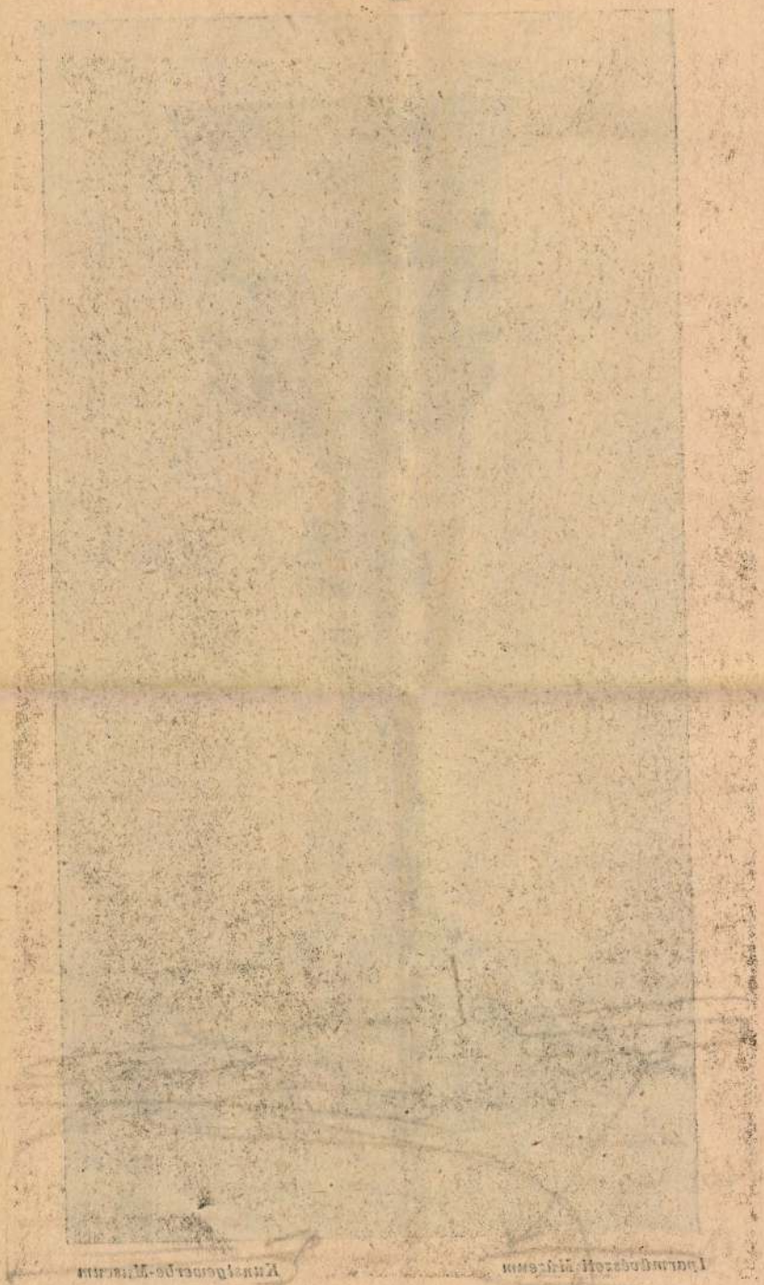

XXI

Iparművészeti Múzeum *Kunstgewerbe-Museum*

1189 *dd* **Johannes Szilassy**

Kehely festőzománcos képekkel. — *Kelch mit Maleremailbildern.*
Lőcse — *Leutschau,* 1763.

Szilassy J.

ötvös XVIII-ik

irod

Steier, Louis — Makoldy, Joseph de: There is no czech culture in Upper Hungary. Bpest 1920. 38 l.

Szilassy

S. 2. *János*, kassai születésű ötvösmester, 1719-ben atyjánál tanult, majd vándorlásai után Lőcsén telepedett le, hol rokokó-stílusú kelyheket, úrmutatókat, kereszteket stb. készített. Ezeket ú. n. tűzben pikturált zománcképecskékkel díszítette. Több mint száz szép munkája ismeretes az ország területén. Főműve a kassai székesegyház úrmutatója 1770-ből.

Le-3 II 503l

Szilassy János

ötv.

Kőmagyötvj. 1188 sz.

Szilassy

Sz. 3. *János*, festő 1703 táján Rozsnyón, majd Lőcsén. II. Rákóczi Ferenc nejének, Hesseni Sarolta Amália hercegnőnek általa festett arcképe a krasznahorkai vár múzeumában van.

E-f II. 5031

KORVIN TESTVÉREK
Könyvnyomdája
Budapesten, VI.,
Révay-utcza 14.

Alulirott az „Országos Magyar Képzőművészeti Társulat" rendes tagjai sorába lépek, s a társulati alapszabályok 11., 12. és 13. §§-ai értelmében kötelezem magamat az 19.....évtől számított, legalább három éven át évenkint husz koronát Budapesten a Társulat pénztárába befizetni. Kikötöm magamnak viszont mindazokat az előnyöket és jogokat, melyek ugyanazon alapszabályok szerint a Társulat rendes tagjait megilletik.

Kelt.....

Aláirás: .....

Lakás: .....

Cim vagy állás: .....

Szilassy János

irod Ötvös

Berwaldszky Károly

Szilassy János. Művészet 1910 269-270. l.

Szilassy származásáról adat, mely felhasználandó. A cikk vége a túloldalon.

fesion derer tischler zugethan von gutten u. auch adelich. Geschlecht, mit dehme zeügette Er, Die zwey Söhne Joannem und Davidem der Joannes wahr ein auserlöszner Stein u. Goldarbeiter, Nahm in A. 1728 eine Reütterische tochter von leütschau (Löcse) zur Ehe, u. wurde auch allda wohnhafft, der David wahr der Profession ein tischler, diesze Rosina Szillassi starb in A. 1716."

– 361. BERWALDSZKY KÁLMÁN

Szilassy János

ötvös

l.

Szm Egermine

57. l.

Műemlékek O
59785

Szilassy János

ötvös

l.

Horváth Kempeteri

206. l.

Szilassy János

lőcsei ötvös.

Rokokó kehyhe az Tyar-
minvészeti Múzeumban.

lásd

Végh-régiegyházin

61. l.

2 db ezen az oldalon

Szilassy János

Urmutató fentitől
1752 körül az egyi fe-
renerendiek templomá-
ban.

lásd

Végh régi egyházin

70. l.

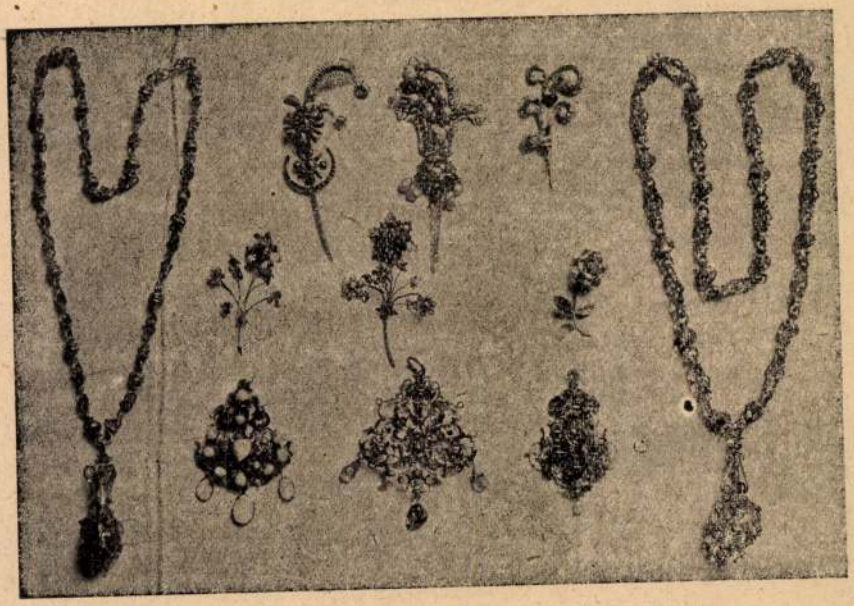

18. Férfi és női ékszerek a XVI. és XVII. századból.

ház mestere is dolgozott. XVI. és XVII. századi várépítészetünkben sok olasz építész is résztvett, mint ahogy alig van művészetünk történetének olyan korszaka, amelyben olasz mesterek ne működtek volna közre, amit a politikai összeköttetéseken kívül a magyar művészi ízlésnek az olaszhoz közelálló, s azzal rokonszenvező jellege, a két népnek a művészi fantáziájában is találkozó rokonsága, az itáliai hagyományoknak a római uralom óta e földön folytonos ihletése is magyaráz.

Nagy fellendülést vett a reneszánsz korában az ötvösség, amely egyik legnemzetibb művészetünk, nemcsak azért, mert sajátos formákat, hanem sajátos technikákat is létrehozott. Virágzását lehetővé tették az országnak nemesfémekben gazdag bányái, s a szükséglet az egyházi ötvösműveken kívül kiterjedt a ruházkodásra, a férfi és női ékszerekre, a pompaszerető főúri és polgári élet igényeire. Az ezüst gombok, pitykék, a nagy mellboglárok, díszes övek, mentekötők, a kucsmán forgók, a női ruhákon mellpántok, nyakbavetők, násfák, a hajban zománcos virágban végződő hajtűk finom munkára és leleményes formákra adtak ötvösmestereinknek alkalmat. A magyar férfi és női díszruha fontos járuléka volt az ékszer. (18. kép.) A díszfegyverek, díszkardok (112. l.), buzogányok is

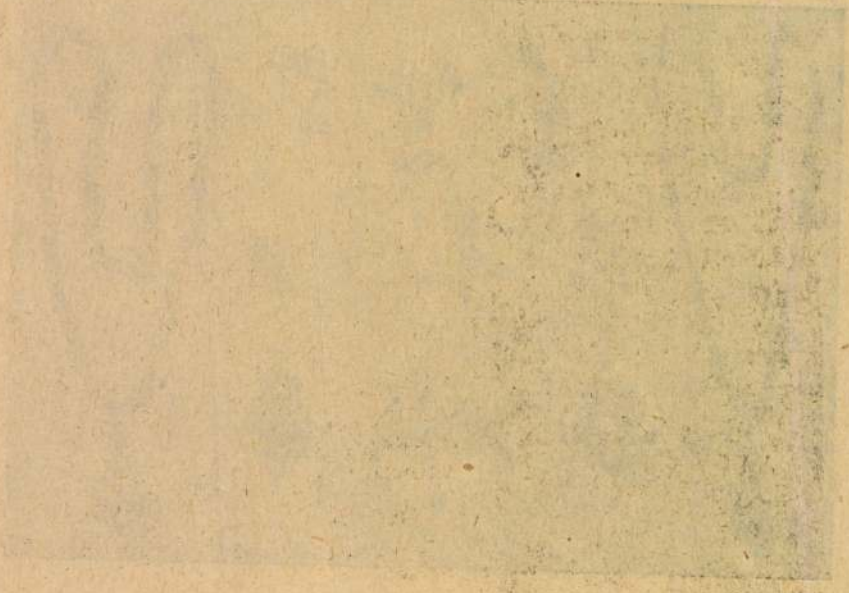

20. Ezüst talpaspohár. Erdélyi munka. XVII. század.

Jellegzetes, karcsú, födeles kancsók, talpas (20. kép), vert csepekkel díszített, úgynevezett „verejtékes", sűrű párhuzamos vonalakkal vésett „gyapjas", felületükön sűrű pontsorokkal borított „cápás" poharak, régi pénzekkel berakott poharak és kupák, címeres, esküvői alkalomra szánt, s kettős címerrel díszített, sorozatos és egyre kisebbedő, ú. n. egybejáró poharak, kókuszdió serlegek készültek. Másokat vésett csatajelenetekkel díszítettek. Olyan változatossága keletkezett a különféle asztali edényeknek, amilyennel más országok ötvösművészete alig dicsekedhet. A XV. századi és XVI.

19. Toldalaghi Mihály ezüstkupája 1623-ból. Budapest, Nemzeti Múzeum.

művészi kiképzést nyertek, s csillogó ezüstszerszámot raktak a lóra. Az ötvösművészet jellemző képet nyujt a magyar élet gazdagságáról, pompájáról és a magyar ízlés mindennapi megnyilatkozásáról. A vendégszerető terített magyar asztalt az ezüstből vert és öntött, változatos formájú és díszítésű edények, hatalmas kupák (19. kép; 154. l.), serlegek, poharak díszítették.

századeleji ötvösművészetünkön a reneszánsz a régi gótikus formákba szövődik, s csak a XVI. század későbbi folyamán és a következő században jelenik meg tiszta reneszánsz alakban és díszítményekben, amelyek részben közvetlenül olasz, később pedig, s különösen az erdélyi ötvösműveken, német, nürnbergi és augsburgi átfogalmazásban kerültek hozzánk. A reneszánsz korában terjed el az olasz eredetű s teljesen Magyarországon kivirágzott sodronyzománc, ami már az 1400 körül készült győri Szent László-hermát díszíti, s ami a XV. és XVI. századi kelyheinknek legjellemzőbb technikája. Legszebb példája az esztergomi kincstárban őrzött s a XV. század közepén készült Suky-kehely (21. kép). A XVI. század második felében az úgynevezett erdélyi és a festett zománc váltja fel. Ebben az időben s a következő évszázadban Erdély a magyar ötvösség központja, míg korábban Buda és Kassa. Nyugaton és északkeleten inkább az egyházi, Erdélyben pedig, különösen a XVI. és XVII. században, a világi ötvösség virágzott. A XVIII. században, az ellenreformáció folyományaképen, megint a nyugati és az északi részekben lendül fel, s készülnek ragyogó öntött, cizellált és zománcos kelyhek, úrfelmutatók és más liturgikus tárgyak. A képszerűen festett, színes zománc divatja terjed el, amelynek legkiválóbb mestere a kassai születésű és Lőcsén működött Szilasy János. A XIX. század elején a pesti ötvösök az empire, majd a biedermeier stílusban jeleskednek, s a pesti Szentpétery József valódi remekműveket alkot.

21. Suky Benedek kelyhe. XV. szd. közepe. Esztergom, Főszékgsegyházi kincstár.

Az ötvösséggel rokon pénz- és éremművészet emlékei a történelmi szemléltetésnek legfontosabb művészi dokumentumai közé tartoznak. A magyar pénz és érem alkalmazkodott a különböző korstílusokhoz, s nem egy korszakában valóban

Gerevich - Genthon
A magy. tört. képeskönyve.
Bpest, 1935.

1188		**IS** Johannes Szilassy nobilis, M 1729, MC 1747—1782, † 1782. A XVIII. század legkiválóbb zománcfestő ötvöse Magyarországon. „Tűzben pikturált" vagyis festőzománcos rézlemezekkel díszített munkái messze földön elterjedtek. Életével és műveivel többen foglalkoztak.* Mihalik J., aki szerint a kassai Szilassy György ötvösmesternek volt a fia, felteszi, hogy „atyja hagyományait örökölte művészetében." Divald K. szerint „alighanem Selmecbányán sajátította el festett zománcképeinek technikáját." Berwaldszky Kálmán megállapítása szerint nemes Szilassy János rozsnyói asztalosmesternek volt fia. 1728-ban elvette Reuther András lőcsei ötvös özvegyének leányát, Katalint. Miután Reuther is már művelte a festőzománcot (l. 1185. sz.),

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1188			bizonyára Lőcsén, apósánál ~~vagy~~ annak halála után özvegye által továbbvezetett műhelyében tanulta s maga fejlesztette tovább e technikát. Az 1188. sz. jegyet legkorábbi munkáin használta. — *Der hervorragendste Meister der Emailmalerei in Ungarn. Szilassy's Arbeiten, geschmückt mit Plaketten in Maleremail, sind weit verbreitet. Sein Leben u. seine Werke haben mehrere Forscher beschäftigt.* Nach J. Mihalik soll er der Sohn des Kaschauer Goldschmiedes Georg Szilassy gewesen sein u. dessen Kunsttradition geerbt haben. K. Divald meinte, er habe die Technik des Maleremails in Schemnitz erlernt. K. Berwaldszky hat bewiesen, daß er der Sohn d. adeligen Tischlermeisters Johann Sz. in Rosenau war. 1728 heiratete er die Tochter Andreas Reuthers in Leutschau. Da Reuther auch schon das Maleremail ausübte (s. Nr. 1185), wird er diese Technik bei seinem Schwiegervater ~~oder~~ nach dessen Tod in seiner von der Witwe weitergeführten Werkstatt erlernt haben. Das Zeichen Nr. 1188 kommt auf seinen frühesten Arbeiten vor.*
			* Arch. Értesítő 1892—1906. (Radisics J., Papp K., Mihalik J., Kemény L.) — Mihalik József: Kassa város ötvösségének története, Bp., 1900; 92, 93, 104, 301, 324. — Vajdovszky—Divald: Szepesvármegye művészeti emlékei III., Bp., 1907; 81/88. E szakaszban Divald és oldalszám alatt idézem. — *In diesem Abschnitt unter Divald u. Seitzahl zitiert.* — Művészet, 1910, 269/70 (Berwaldszky K.)
	Nr. 1154		*a)* Sugaras úrmutató, festőzománc, plakettekkel. — *Strahlenmonstranz m. Plaketten in Maleremail.* — Ca 1730. M—*H* 74,5 Székesegyház, Szepeshely — *Kathedrale, Zipser Kapitel.*
	Nr. 1143		*b)* Tömjéntartó. — *Weihrauchschiffchen. Barock.*
	Nr. 1143		*c)* Két ~~ampolna~~, árkolt testű. — *Meßkännchen, gefurcht. Barock.* *b—c)* R. k. pléb. templom, Szepesszombat — *Pfarrkirche, Georgenberg.*
	Nr. 1143		*d)* Hasonló ~~ampolnák~~ — *Ähnliche Meßkännchen.* Dr. Hirschler Henrik, Bp.
1189		**IS** Ugyanannak jegye ~~1740~~. — *Desselben Zeichen von ca 1740 an.*	
	?		*a)* Sugaras úrmutató, zománccal, ékkövekkel, talpán az alvó Jesse. — *Strahlenmonstranz, m. Email u. Steinen, am Fuß Jesse.* „JOHANNES SZILASSY PINXIT, FECIT LEUTSCHOVIAE 1741." R. k. pléb. templom — *Pfarrkirche,* Nyársardó. Divald: 84.
	—		*b)* Sugaras úrmutató, zománcos alakokkal; szára angyal. — *Strahlenmonstranz, mit emallierten Gestalten; Schaft: ein Engel.* „JOHANNES SZILASSY PINXIT 1742 LEUTSCHOVIAE." M—*H* 80 R. k. plép. templom, Lőcse — *Pfarrkirche, Leutschau.* Divald: 84, képpel — *Mit Abbildung.*

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1189	?		*c)* Úrmutató. — *Monstranz.* — „1747.“ R. k. pléb. templom, Létánfalu — *Pfarrkirche, Lethendorf.* Divald: 87.
	?		*d—e)* Úrmutató és ciborium. — *Monstranz u. Ziborium.* — „1750.“ R. k. pléb. templom, Mátyásfalva — *Pfarrkirche, Matthiasdorf.* Divald: 86.
	?		*f—i)* Úrmutató, kehely, feszület és réz ereklyetartó. — *Monstranz, Kelch, Kruzifix u. Messing. Reliquiar.* — „1750.“ R. k. pléb. templom, Ménhárd — *Pfarrkirche, Menhardsdorf.* Divald: 87.
	Nr. 1143		*j)* Kehely zománcképekkel, köztük: Lőcse égése 1747-ben. — *Kelch m. Emailbildern, darunter: Brand v. Leutschau, 1747.* — „1751.“ R. k. pléb. templom, Lőcse — *Pfarrkirche Leutschau.* Expos. 1896: 2390. Arch. Ért., 1896: 332 (Mihalik J.). Divald: 82. *R³ 9290/a.*
	Nr. 1143		*k)* Kehely zománcozás nélkül u. ott. — *Kelch ohne Email daselbst.* — „1751.“
	?		*l)* Ereklyetartó zománcos képekkel. — *Reliquienbehälter m. Emailbildern.* — „1753.“ Szent József-kápolna, Szepesszombat — *H. Josefkapelle, Georgenberg.* Divald: 87.
	?		*m—o)* Kehely, ciborium és feszület zománcképekkel, virágokkal és kövekkel. — *Kelch, Ziborium u. Kruzifix m. Bildern, emaillierten Blumen u. Steinen.* — „1754.“ R. k. pléb. templom, Kisszeben — *Pfarrkirche, Zeben.* Arch. Értesítő, 1903, 206/215 (Papp K.), képekkel — *Mit Abbildungen.*
	?		*p)* Kehely zománcképekkel. — *Kruzifix m. Emailbildern.* „1755.“ R. k. pléb. templom, Stósz — *Pfarrkirche, Stoss.*
	—		*q)* Kehely 6 zománcképpel. — *Kelch m. 6 Emailbildern.* — „1756.“ Ferenceszárda, Rozsnyó — *Franziskanerkirche, Rosenau.*
	?		*r)* Úrmutató zománcképekkel. — *Monstranz m. Emailbildern.* — „. . . ANNO 1757. PARAVIT JOAN. SZILASSY LEUTSCHOVIAE.“ R. k. pléb. templom — *Pfarrkirche, Tolcsva.* Arch. Ért. 1906, 290 (Kemény L.).
	Nr. 1143		*s)* Feszület zománcképekkel. — *Kruzifix m. Emailbildern.* „FECIT JOANNES SZILASSŸ 1758.“ M—*H* 45 Jakab-templom, Lőcse — *Jakobskirche, Leutschau.* Divald: 87, képpel — *Mit Abbildung.*
	—		*t)* Úrmutató zománcozott medaillonokkal, alakokkal és virágokkal. — *Monstranz m. emaill. Medaillons, Gestalten u. Blumen.* — „FECIT JOANNES SZILASSŸ LEUTSCHOVIAE 1758.“ Minoritatemplom, Lőcse — *Minoritenkirche, Leutschau.* Divald: 82, képpel — *Mit Abbildung.*

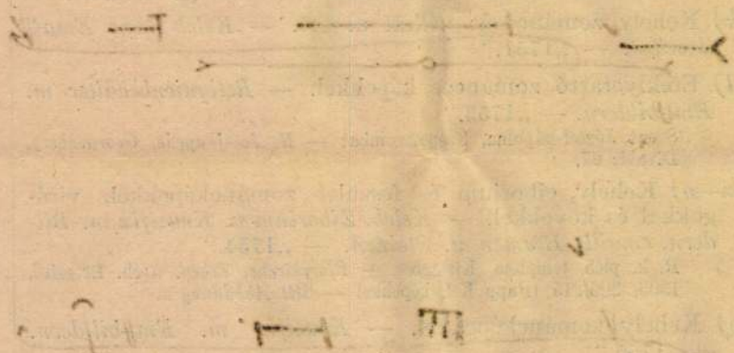

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen* — Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1189	?	*u)* Kehely zománcképpel. — *Kelch m. Emailbildern.* — „1758.“ R. k. pléb. templom — *Pfarrkirche*, Varannó. Arch. Ért., 1906, 290 (Kemény L.).
	?	*v—y)* Kehely, ciborium és feszület. — *Kelch, Ziborium u. Kruzifix.* — „1758.“ R. k. pléb. templom — *Pfarrkirche*, Felsőtarca. Arch. Ért., 1906, 290 (Kemény L.).
	?	*z)* Úrmutató zománcképekkel. — *Monstranz m. Emailbildern.* — „1758.“ Tulajd. és irodalom mint *m—o)* — *Eigent. u. Literatur wie m—o).*
	?	*aa—bb)* Kehely és ciborium. — *Kelch u. Ziborium.* — „1759.“ K. kat. templom — *Gr. k. Kirche*, Porács. Divald: 85, *bb)* képével — *Mit Abbild.*
	?	*cc)* Feszület. — *Kruzifix.* — „1761.“ Tulajd. és irodalom mint *u)* — *Eigent. u. Literatur wie u).*
	—	*dd)* Kehely képekkel és angyalokkal, hozzá patena. — *Kelch m. Bildern u. Engeln, dazu Patene.* „FECIT JOANNES SZILASSI LEUTSCHOVIAE ANNO 1763.“ Iparműv. Múzeum. — *Kunstgew. Museum*, Bp. Expos. 1896: 2391. Czobor—Szalay: M. o. tört. emlékei, II, 316, képpel — *Mit Abbild.* R³ 9290/b.
	?	*ee)* Kehely zománcképekkel. — *Kelch m. Emailbildern.* — „1763.“ Székesegyház, Szepeshely — *Kathedrale, Zipser Kapitel.*
	—	*ff)* Kehely zománcképekkel és angyalokkal. — *Kelch m. emaill. Bildern u. Engeln.* „. . . ANNO 1764. FECIT LEUTSCHOVIAE 10 : SZ.“ R. k. pléb. templom, Korompa — *Pfarrkirche, Krompach.* Divald: 85, képpel — *Mit Abbild.*
	—	*gg)* Kehely zománcképekkel. — *Kelch m. Emailbildern.* „. . . 1764. FECIT LEUTSCHOVIAE JOANNES SZILASSY.“ Minoritatemplom — *Minoritenkirche*, Arad.
	?	*hh)* Úrmutató zománcképekkel. — *Monstranz m. Emailbildern.* M—*H* 97 „. . . FECIT E. JOANNES SZILASSY 1764. LEUTSCHOVIAE.“ R. k. pléb. templom, Gölnicbánya — *Pfarrkirche, Göllnitz.* Divald: 84, képpel — *Mit Abbild.*
	?	*ii)* Úrmutató zománcképekkel. — *Monstranz m. Emailbildern.* „FECIT JOANNES SZILASSY LEUTSCHOVIAE 1767.“ Orsolya-r. templom, Kassa — *Ursuliner Kirche, Kaschau.* Expos. 1896: 2389. Arch. Ért., 1906, 191 (Kemény L.). R³ 9290/c.
	?	*jj)* Kehely zománcképekkel. — *Kelch m. Emailbildern.* — „1768.“

| | | |

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1189	?		*kk)* Hasonló ciborium. — *Ähnl. Ziborium.* — „1769.“
	?		*ll)* Hasonló réz-úrmutató. — *Ähnl. Monstranz, Messing.* — „1769.“ *jj—ll)* R. k. pléb. templom — *Pfarrkirche*, Kluknó. Divald: 86.
	?		*mm)* Úrmutató zománcképekkel. — *Monstranz m. Emailbildern.* „. . . JOH. SZIL. 1769.“ R. k. pléb. templom, Csütörtökhely — *Pfarrkirche, Donnersmark.* Arch. Ért., 1906, 291.
	?		*nn)* Úrmutató zománcképekkel. — *Monstranz m. Emailbildern* — M—*H* 100 „Készíttetett . . . 1770-ik esztendőben Lőcsén lakozó Szilassy János arany és ezüstmíves által tiszta megaranyozott ezüstből. Inventálta, az képeket tűzben pikturálta, egészben készítette.“ Dómkincstár, Kassa — *Domschatz, Kaschau.* Arch. Ért., 1892/448. (Radics J.), rajzzal — *Mit Zeichnung.* Expos. 1896 : 2492. Czobor—Szalay: M. o. tört. emlékei, II. 315, képpel — *Mit Abbild.* Arch. Ért., 1904: 275. (Kemény L.). R³ 9289/f (recte 9290/d).
	?		*oo)* Feszület. — *Kruzifix.* — „1770.“ Tulajd. és irodalom mint *ll)* — *Eigent. u. Literatur wie ll).*
	Nr. 1143		*pp)* Kehely. — *Kelch.* — „1770.“ R. k. pléb. templom — *Pfarrkirche*, Igló. Divald: 86.
	Nr. 1143		*rr)* Kehely. — *Kelch.* — „1770.“ R. k. pléb. templom, Malompatak — *Pfarrkirche, Mühlenbach.* Divald: 86.
	—		*ss)* Úrmutató zománcképekkel. — *Monstranz m. Emailbildern.* „1772 . . . PER. ARTIFICEM JOHANNEM SZILASSY.“ Gimn. templom, Lőcse — *Gymn. Kirche, Leutschau.* Divald: 85, képpel — *Mit Abbild.*
	?		*tt)* Ereklyetartó feszület. — *Kruzifix m. Reliquien.* — „1772.“ — Mint — *wie ll).*
	Nr. 1155		*uu)* Ékszertartó ládika 29 zománcképpel (szimbólikus alakok) és vésett Szirmay-Schmidegg-címerekkel. — *Schmukkasette m. Emailbildern.* 30×18×14. Csáky Mihály gróf, Mindszent — *Bethendorf.* Arch. Ért., 1892/448. Divald: 87.
	Nr. 1155		*vv)* Kehely 6 zománcképpel. — *Kelch m. 6 Emailbildern.* — „1773.“ R. k. pléb. templom, Duránd — *Pfarrkirche, Durlsdorf.*
	?		*xx)* Kehely. — *Kelch.* — „1773.“ Mint — *wie mm).*
	Nr. 1157		*yy)* Kehely. — *Kelch.* — „1773.“ R. k. pléb. templom — *Pfarrkirche*, Vidernik.
	—		*zz)* Feszület. — *Kruzifix.* „FECIT J. SZILASSY 1773.“ R. k. pléb. templom, Káposztafalu — *Pfarrkirche, Kapsdorf.*

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1189	?		α, β, γ) Úrmutató, kehely és feszület. — *Monstranz, Ziborium u. Kelch.* — „1773." R. k. templom, Domány (most Görgön) — *Pfarrkirche, Domansdorf (jetzt in Gorg).*
	?		δ) Ciborium. — *Ziborium.* — „1775." Székesegyház, Nyitra — *Kathedrale, Neutra.* Arch. Ért., 1906, 291.
	—		ε) Kehely patenával. — *Kelch m. Patene.* — „1777." Iparműv. Múzeum — *Kunstgew. Museum,* Bp. Magyar Iparművészet, 1904, 60.
	—		η) Kehely zománcképekkel. — *Kelch m. Emailbildern.* ~~Mint wie ζ)~~ „FECIT JOHANNES SZILASSY LEUTSCHOVIAE 1778."
	—		ϑ) Kehely 3 képpel. (Egyik új.) — *Kelch m. 3 Bildern. (Eines neu.)* — „1781." Seminarium, Rozsnyó — *Rosenau.*
			Évszám nélküli munkái. — *Arbeiten ohne Jahrzahl:*
	?		ι) Úrmutató zománcképekkel. — *Monstranz m. Emailbildern.* R. k. pléb. templom — *Pfarrkirche, Varannó.* Arch. Ért., 1906, 289. Kemény szerint az α) mintájára készült — *L. Kemény sagt, sie sei nach dem Muster von α) verfertigt.*
	Nr. 1143		κ) Kehely képek nélkül, barokk. — *Kelch ohne Bilder, barock.* R. k. templom, Dénesfalva — *R. k. Kirche, Densdorf.*
	Nr. 1143		λ) Kehely zománcképekkel. — *Kelch m. Emailbildern.* R. k. pléb. templom — *Pfarrkirche,* Eperjes.
	Nr. 1143		μ) Feszület zománcképekkel. — *Kruzifix m. Emailbildern.* Ev. egyház — *Ev. Kirche,* Eperjes.
	Nr. 1155		ν) Ereklyetartó, zománcképes. — *Reliquienbehälter m. Emailbildern.* R. k. pléb. templom — *Pfarrkirche,* Rimaszombat.
	—		ξ) Feszület zománcképekkel. — *Kruzifix m. Emailbildern.* ~~Mint wie gg)~~
	—		ο) Kehely zománcképekkel. — *Kelch m. Emailbildern.* Premontrei templom, Kassa — *Praemonstratenser Kirche, Kaschau.* Arch. Ért., 1895, 448 (Mihalik J.). Expos. 1913: 20.
	?		π) Úrmutató. — *Monstranz.* Domonkos-templom, Kassa — *Dominikanerkirche, Kaschau.* Arch. Ért., 1895/448.
	?		ϱ) Ciborium. — *Ziborium.* R. k. pléb. templom, Landok — *Pfarrkirche, Landeck.* Divald: 86.
	?		σ, τ, υ) Kelyhek. — *Kelche.* R. k. pléb. templom, Szepesolaszi — *Pfarrkirche, Wallendorf.* Plébánia- és pálostemplom, Késmárk — *Pfarr- u. Paulanerkirche, Kesmark.* Divald: 86.
	?		φ, χ) Úrmutatók. — *Monstranzen.* R. k. pléb. templom, Ruszkinóc és Lukasóc — *Pfarrkirche, Rissdorf u. Lukasóc.* Arch. Ért., 1906, 292 (Kemény L.).

Szilassy János

Ötvös

Lőcse

Kőmagyötvös

Szilassy János

ötvös.

Csütörtökhely. Ferenciek vendháza. Fentitől szignált kehely románcos képekkel. 1773. ból ♀

Káposztafalva. Kehely fentitől 1778-ból.

Éber László dr. jelentése tanulmányutjáról. Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum 1903. évi állapotáról. Bpest, 1904. 147. l.

♀ Ugyanott úrmutató fentitől 1769. ból, románcos képekkel.

1936 JAN 8

SZILASSY JÁNOS. A rozsnyói születésű és Lőcsén működő ötvös kötelezvényét közöljük, amelyben Kassa város részére a máig fennmaradt szentségmutató elkészítésére kötelezi magát:

Alább megirt adom tudtára mindeneknek, az kiknek illik, ezen obligatorialis levelemnek rendiben, hogy én nemes szabad s királyi Kassa városában lévő Szent Erzsébet templom részére egy monstrantiának csinálását magamra vállalván, már arra tekintetes nemes szabad s királyi Kassa városa bírájától, tanácsától és öreg községétől főtisztelendő Berecz Mihály úrnak, nemes egri káptalan kanonok és Kassa városa plebánus uramnak jelenlétében felvettem jó, melyből nemes város mellett mustrára is maradott, tizenharmadik próbájú ezüstből kétszázharminc latot, azonkívül tizenegy gyémánt,

Művészet 1915

335. l.

…téhez — Művészeti irodalom

melyekből egy nagyobb, és tizenkilencz rubint köveket. És mivel assecurálva vagyok úgy, hogy ha azon monstranitia általam praesentált obrisz* szerint ugyan, de még hozzáadván a mi

irod.

Gerevi… Jenthon

István: A magyar történelem képeskönyve.

Apest, 1935. XXIX. l.

...plomnak épülete különös, azon monstranciának is csinálása különös légyen és ha lehetséges lészen, jövő esztendőre szent János napjára vagy nemsokára azután elkészüljön. Melynek nagyobb bizonyságára és erősségére adom ezen saját kezem irásával és pecséttel megerősített obligatoriális levelemet. Kelt Kassán die 25 Octobris 1769.

(L. S.) Szilassy János.

Eredetije Kassa város levéltárában az 1769. évi 622. sz. tanácsi végzés alatt. A pecsét Szilassy címeres pecsétje s bizonyára munkája.

Kemény Lajos.

...száz koronával díjazta Gergely Imre és Gábor Móric műveit.

Szilassy János

Ötvös

Lőcse 1728 - 82

Revai, XXI:668.1.

Szilassy János

az ötvös?

Lásd

Közlemények Szepes vár-
megye múltjából.
I. 103. II. 99, 153, 158, 159,
166, 171. III. 58-60, 127.

Kemény Lajos. Szilassy Já-
nosról. Közlemények III.
58-60. l.
Bernaldsky Kálmán
Szilassy Jánosról.
Közlemények. III. 127.

Szilassy János

Lőcsei ötvös festett romanchepes két kelyhe ci egy ur-mulatója az egri ferencsesek tulajd.

Csányi Károly:

Az Iparművészeti Muzeum egyházművészeti kiállítása. Magyar Művészet

1930. 309. l.

Szilassy János

ötvös,

Lokca és Námesztó arva-
megyei körsegek templomá-
ban egy-egy Szilassy-féle
pacificále.

Diofelséták. 159. l.

T. 5369.

a kiemelkedő sziklán látjuk
járókelők élénkitik és előtte
án tutajok ereszkednek lefelé;
a magasban vadludak röpülnek

ben.

.4 cm.

Szilassy

lőcsei ötvös

ivod

Lechner Jenő dr. A tepesség és Sáros vármegye műemlékei. Magyar Műemlékek. (Historia)

2 k. 1. f. 6. l.

Szilassy lőcsei ötvös

vrod

Lechner Jenő dr. Az elszakitásra itélt Magyarország. Bpest, 1920. 73. l.

FINNORSZÁG

Szilassy János (kelyhe és

lőcsei ötvös zománcos ciboriuma Porácson XVIII. sz. Eredetileg a jezsuitarend lőcsei rendházában volt kon-nen a porácsiak árverés utján szerezték -

Divfelséták 70-71. l.

(Keppel.)

Turben pikturált 13 művet falált Sárosmegye községeiben Szilassy János lőcsei műhelyéből

u. o. 86. l

Eger.

A város utczáit és az e
tik, balra a folyón vitorlás
közt pedig város épületei lá
iránytü van adva. Felirata a

AGRIA EGER,

magyarázó szövegének kezdete
jezése 5. Palazzo del Magist

Rm., mér. a vk. 19.

140-95

Budapest Székesfővárosi I. kerületi Közs

Tartozik

I.

1927.			
szept.	1.	~~Pénztár~~	50.000.-

Tartozik

II.

…zámla.

Követel

1927. okt.	4.	Berendezés től	1.	15.000.-

…dezés.

Követel

Szilassy János

Művészeti lexikon

760 l.

Ötvös, szül. 1708 k. Kassán, megh. 1782 V. 6. Lőtsén, hol 1729-től működött. ~~[illegible]~~ Rokokó stílű, zománcfestmenyekkel díszített ~~[illegible]~~ aranyozott ezüst kelyhei, úrmutatói stb igen kedveltek voltak, több mint száz műve ismeretes. Főműve a Kassai székesegyház úrmutatója 1770-ből.

28

NOVEMBER

26

Szilassy János

ötvös

lásd oro

Muzeum és Könyvt. ért.

1911. évf. 11. l.

Szilassy János

Löcsei Ötvös.

wód

Magyar Sparnivenets, 907, 23.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz : ..... Korona

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

lakbérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi .....

Szilassy János

ötvös

bod

Magyar Igazmindszent

1907. 157. l

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz: ..... Korona .....f-r

ly összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

bérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta- és távird

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi ..... hó 1-én.

Szilassy János

ötvös

lásd

2

Dikepes I. 43. 52. 57.
58. 61.

III. 81.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Szilassy János

ötvös

lásd okv. 82 85. l.

Di Szepes III. 86. 84. l

I. 57 l. 58 l

I. 43 l

I. 61 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta.

Szilassy
ötvös

laid
=

Dikepes I. 52.
III. 87

..... *műhely.*

lyfőnökség!

év ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számú .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Szilassy János

lőcsei ötvös

ipod

Kszg 141. l.

és

RMc

Szilassy János 2

(mincs ugyan a neve kitéve, de nem lehetett más mint ő.)

Die 30. novembris fizettem az képi-sonak, a méltóságos fejedelem (tt. Rákóczi Ferenc) társzekérfe-dele festésétől. 4 f.
Item fizettem ugyan a képisonár 6 f.[3]

---

[3] u. o. 596. l.

Klette Károly

festő.

Szilassy János
ötvös
csodalmához

az alábbi mu birálatát a
Kemény L. Arch. Ért 1907.
Ujf XXVIII. 375 l

Lásd

A Kassai szárevés eppáz-
mepe történeti mivtára
és emlékkönyve Kassa
= 1904.

Szilassy László

ötvös

Lásd:

Gaál Konrád

karmester

csoportját

Szilassi Janko

---

otvörmas. 1.

Mestere és apja Szilassi György e Kassai. Szóre megödött 1717. máj. 17.

Mihalik József. Kassavárosi otvösségének története. Bpest 1900. 324. l.

Péter

nobrász

XV. n

Pilassy ötvös

Cáid

Mur. és Konjut. ét.

1912. 242. l

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

.....*tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Szilassy János

lőcsei ötvös

ipod

MK+ 83.l.

őreálliskola igazgatóságától.

esitő.

..... *osztályu tanuló a*

.....

.....

ól elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... *hó* .....

osztályfő.

mre Szeged.

Szilassy János

Gassai Otvos

Csod

+ K + 176. l

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

azaz: ..... Korona ..... f-ről,

összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

érnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta- és távirda-

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi ..... hó 1-én.

Szilassy János

lőcsei. Ötvös

Irod

Divald Kornel. Zólyomi megyei kutatások. Muzeum és könyvtári értesítő. 1909. 86. l

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... osztályu tanuló a

.....

.....

l elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... hó .....

osztályfő.

nre Szeged.

Szilassy János

Laid

Kőlemenyek Szepesvármegye multjából. 1911-

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedélyé

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Szilassy Janis

Lásd

M Zom. 132 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta

Szilassy Janós

Otvös

nód

A Gyriftö. 1913. 31 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Szilasy Janos

Otros XVIII 2

ined

Räth III. 1912. 323

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Szilassy János

Ötvös, Lőcse

XVIII.

Árad

Miáö 116 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engec

.....

a műhelyfőnö

8. sorsz. Műhelyi min

Szilasy János

Otvos

Laid

Arch. Ert

1910. 95.

Szilassy János

ötvös

Cód

Arch. Ert

1910.407

Szilassy Janis

ötv.

laid

Arch. Ert

1910. 457.

Szilassy Janos

bird

MV 86

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. **sorsz.** Műhelyi minta. —

Szilasi Janos

Ötvös

Szod

Czegphe 623,
624
625 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

Szilassi János

lőcsei ötvös

ind

—

Mts S V K. 1898

348. 350. l

.....*műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

n.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Szilassy János

Ciesei Ötvös

Nyomtatva

Cz Sz II. 315. l
316

..... *mühely.*

elyfőnökség!

...év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

e ..... számu .....

biztam.

..... évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Szilassy János

Löcsei ötv.

A Eisszeben
templomban
több mind

Lvol

A Kass I. 347 l

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Bilassy Janis

lóčsci ōtvōs

ìród

A Rass I. - 54 l. -

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Szilassy János

otvös

Laid ohr

Arch. Erh. 1906. 289 l

..... *műhely.*

/főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

an

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Szilassy Sámtól

valók a tolcsvai, lukasóci, nyársardói (1741) varannói, a kassai sz. Orsolya r. templom (1767), a kassai dóm (1770) monstranciáit, ö készítette (a tárcai ciborinnot, kerestet, kelyhet (1758?), a varannoi ciborium, kerest (1761) és kelyh (1758), a kassai orsolyarendi templom filig rainnal díszített zamanekepés ciborinna, valószínűleg Szilassytól.

A kass II.

U. o. 21. 1.

Szilassy János

lőcsei ötv.

vod

A Kass II. E.

kapcsolt

több hefte

cuilibre

Szilassy

lőcsei ötvös

vod

Csányi Károly. Az ipar-
művészeti tudom legnyabb
szerzemenyei. M. Iparművészet
1904. 60. l képpel

Szilassy János

ötvös

Lásd

Arch Ert 1902.

283 l.

Gen fontos

Kilassy Janos

Irod

X.y. Arch. Ert. 1892.
448. Seppel.

Szilassy Zaiss

Csutor tökheli kehely

1773.

Dr. Eber L. Tel. a M. N.-
mus. 1903. áll. sol.
147 l.

Gerecze A mincsel.
798. l

Szilassy János

Felső Torcza. Erekhegyháztó
Keresztt Szilassy Jánostól;

Mihalik. Arch. Ért. 1895. (?)
448.

Gyecsek. A nincsiekék. 705 l

Yzilassi Tanos

Löcse. Aranyozott ovust Rehely
Grománcz Keppel. 1754. A plé-
bánia templomban.

E. Kiall. K. 2390.
Mihalik. Arch. hist. 1896, 332, 341.
Eml. Czobor. Egyh. eml. 107.
Gerecze. A nüeml. 815 l

Szilassy

Ruszkin. (Szepes m.)
Szilassy féle uomutató és
kehely.

Divald K. Szepes vm. (2)
m. eml. I. 57

Gerecse A. [illegible]
826 l

Szilassy János

ózvos

Landek (Szepes m.)

Szilassy tele Eckel-

Divald K. Szepes vm.

m. eml. 58.

Gecore. A mintékek.

810 l

Szilassy

stöös

Kaposztafalvi Szilassy
fele Kehrel 1778.

Dr Ebr L. Tel. a M. N.
Muz. 1903 áll. rol. 147. l

Gęcze. A mucantaret
806 l

Szilasi Zanis

ÖTVÖS

IROD.

M* 340-341

Szilassy János

ÖTVÖS

Család-ok.

Kemény Lajos. Szilassy János XVIII. századi ötvös. Arch. Ért. 1906. 289–292 l.

Szilassy Zainos

ÖTVÖS.

IROD.

M* 332 l

Szilas i János

ÖTVÖS

1) Egy unkája van a jászovári
Praemontrei rend kassai
táshárákkal kimestarában
romanozott kepekkel ellátott
kehely 1 S mesterjegyszel.

2) Domonkosok sárdája kassa.
Urmutatos.

3) Felső torcza (sárosmegye)
temploma erekilyetartó
keresztek. pikturáll kepekkel

IROD.

Mihalik. Szilas. János ötvös
művei. Arch. Ert. 1895.
448. 1

ÖTVÖS

IKOL

Szilagy

otvös Lőcse

Naincsztán és Lokczán

(Árva m.) egy egy pacifi-

caleja maradt fenn.

Divald K. Árvamegyei Kutatások.

Muzeum és Könyvtári értesítő.

1907. 93 l.

Szilassy János
ötvös.

KÜLÖNFÉLE.

B.H. 904. V.3.

V.3.

× **Régi kassai mesterek.** Mikor a *kassai* Szent Erzsébet-templom, a mely vagy másfélszáz esztendeig a luteránusoké volt, 1673-ban megint a katolikus egyház kezére került, fölmerült a terv, hogy Mária tiszteletére emlékoszlopot emeljenek. Tököly, majd II. Rákóczi Ferenc szabadságharcai s a polgárság elszegényedése a tervnek évtizedekre gátat vetett s az oszlop csak 1723-ban készült el. Talapzatának homorúan kanyaritott három oldalát vörös rézből vert, dombormüvü táblák ékesitették: az éhség, döghalál és háboru allegóriái. Ezeket most a kassai Muzeumban őrzik. Mesterük valószinüleg *Szilassy* János kassai ötvös volt. A talapzaton ezüstözött felhőkkel boritott oszlop emelkedik s a felhőkből 32 szárnyas angyalfő tekint elő. Az oszlop tetején földgömbön a csillagkoszorus Szüz, a mint lábával a kigyóalakba öltözött Sátánt eltiporja. A talapzat volutás sarkain Szent József, Szent Márton és Szent László szobra őrködik, mig az emléket körülkeritő s vasrácscsal egybekapcsolt oszlopokon Szent Ignác, Szent Mihály, Gábor arkangyal, Xaveri szent Ferenc, Szent Erzsébet, Nepomuki Szent János és Szent Borbála szobra állt, melyek közül csupán a két női szent alakja maradt meg máig. Az egész emlékmü magassága 11 méter. Az emlék alkotója: *Tornyosi* Tamás épitőmester volt. A szobrok mestere alkalmasint *Griming* Simon képfaragó, a ki 1723-ban lett Kassa polgára s mint kőfaragó-legény Tornyosi szolgálatában állott. Griming 1733-ban az eperjesi Szent Józsefről nevezett ferencrendü kolostor részére faragott szobrokat. Az emlékművet a 19-ik században két izben is restaurálták. 1856-ban *Kristóf* János képfaragó vésője a szobrok arcát sem kimélte; 1881-ben *Fröde* Vilmos dómépitő felügyelete alatt ujitották meg. Az emlékmü fölállitásának eszméje a barok uralma alatt fogant meg s ebben a stilben is épült föl. A főalak azonban már a leszürődött vallási buzgalom korában létesült s nem a harcoló, hanem az uralomra jutott egyház szentjét ábrázolja, mikor a háborgó indulatok elcsendesednek, akkor már elmultak az idők, a mikor: „...csak két vagy három ember valahol összegyül, varga, csizmadia és akármi emberek is, mindjárt csak az religio dolgát forgatják, egymást káromolják."

× **Hábo**

Igmándi keserüviz,

a mely elegendő **2—3-szori** **30 fillérért** minden jobb **használatra** és üzletben beszerezhető. Ezen kiváló **természetes gyomortisztító** és **hashajtó** ásványviz előnyei, hogy **ize** a **legtürhetőbb** s csak a **fele adagot** kell bevenni, mint más fajta keserü vizekből, miáltal ritkább szükséglet esetén a felesleges és drágább nagy palackok beszerzése, de különösen a a nagyobb mennyiségek kellemetlen elfogyasztása elkerülhetővé váltak. — Főszétküldés a forrástulajdonos:

Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél Komáromban.

A hol raktár nem volna, postával küldetik 6 fél üveg 3 kor. 60 fillér utánvéttel bérmentve. 76421

Fogak

2 frttól, a nélkül, hogy a gyökeret el kellene távolitani.

szájpadlás nélkül is.

Foghuzás fájdalom nélkül. — Igen tartós fogtömés. — **Fogkoronák gyökerekre illesztetnek.**

Fogorvos Dr. NEUFELD, Kossuth Lajos-utca 14.

Vasár- és ünnepnapokon délután 4-ig. 77842

Kapható a **Wahlkampf & Görög** cégnél és **Zoltán Béla** gyógyszerésznél. 79402

JELENTÉS

Fehér ajour kelmék

Szilassi János

ötvös

a szakirodalomban pedig eléggé ismeretes, hogy a kassai származású, de Lőcsén megtelepedett *Szilassi János* a «*tűzben pikturált*» zománczos képek előállításában úgyszólván specialista volt a XVIII. században. Nagyszámban fennmaradt műveit a *kassai* prémontreiek és Orsolyaszűzek temploma, az Erzsébet-székesegyház és a *felső-tarczai* (Sárosmegye) r. kath. templom őrzi. Köztük a legnevezetesebb a kassai székesegyház nagy úrmutatója, mely becses festett zománczaival méltó bizonyságot tehet arról, hogy ötvösségünk dekadens korában is akadt még hazánkban mester,

Mihalik József. Magyarország vidéki mükincsei. Szendrei. Magyar mükincsek. Bpest. 1901. III. K. 42. l.

Szilassy János

ötvös

Urmutatója a Kassai székesegyházban.

Irodalma:

Arch. Ért. 1892. 447–448. Keppel.

Mikalik. Arch Ért. 1895. 448. és 1896. 340.

E. Kiáll. kat. 2392 sz.

Czobor. Egyh. eml. 107. Keppel

Mikalik. M. o tört eml. 316. Lo VII. table 1 sz képe.

Aranyózott, ezüst Urmutató. Szilassy János műve. 1770. Kassa város tulajd.

E. Kiáll. K. 2392.

és mindkettőre nézve irodalom:

Gerecze P. A műemlékek helyrajzi jegyzéke és irodalma. Bpest 1906. 79–80. l. és 81–82 l

Szilassy János

A Kassai Domonkos rendiét templomában Szilassi féle ummutató.

Mihalik J. Arch. Ért. 1895. 448. l

A Kassai orsolya apáczák templomában Szilassi féle ummutató 1767 ből.

Irodalom:

E. kiáll. Kat. 2389.

Mihalik. Arch. Ért. 1895. 448
1896 340

" " M. o. tört. Eml. 316 s

LXVII. tábl. 3 sz. lépe.

Czobor: Egyh. eml. 107. l

Szilasy János

löcsei aranyműves

A löcsei szt. Jakab templom kincsei között 1740-es évek-ből egy általa igen izléses barok stylben készített ur-mutató, bérekereszt és kehely, melyeknek zománcz képei a mester magas fokú műiz-lését és képzettségét árulják el.

Dr. Dunkokálmán. Löcse története. I. Löcse. 1897. 232. l

Ezüst monstrancziát Szilassy János lőcsei örvös-
ből a tolcsvai r. kath. egyház tulajdoná-
ban V. 11.

Ezüst kehely, aranyozott, 1757-ből ~~[illegible]~~, Szilassy
János bőcsei özvegytől, a tolcsvai r. kath. egyház
birtokában V. 11, 12.

Zománcz lap, festett, a tolcsvai r. Kath. egyház
Szibassy János által készitett ezüstkelyhén

V. 11.

Zomancz-lapok, festett, a tolcsvai róm. kath.
egyház Szilassy-féle pacifikáléjáu

V. 10,11.

Szilassy János, lőcsei ötvös III. 86.

– Kelyhei a beszterczebányai székes-egyház kincstárában III. 86. — Kelyhe a beszterczebányai r. kath. plébánia templomban III. 86.

Szilassy János, lőcsei ötvös, paczifikáléja a tolcsvai r. kath. egyház tulajd. V. 11.

Töviskoronás Krisztus. Veszprém, Egyházmegyei Múzeum, XV. század. Festett fa

Szilágyi András írása Domonkos Endre fotói

EGYHÁZI GYŰJTEMÉNYEK KINCSEI

Kiállítás az Iparművészeti Múzeumban

Budapesten az utóbbi években főként a külföldi múzeumok világjáró vendégkiállításai arattak közönségsikert. Az Iparművészeti Múzeum október elején megnyílt új kiállítása, úgy tűnik, legalább annyi látogatót vonz, mint korábban a perui és a trák aranykincsek vagy az Ermitázs modern francia festményeinek tárlata.

Gazdagsága, műfaji sokrétűsége biztosítja a kiállítás sikerét. Ötvösművek, textíliák és faszobrok mellett — ezek szerepelnek a legnagyobb számban — az iparművészet valamennyi ágát jelentős műtárgyak képviselik. A rendezők módszeres előkészítő munkáinak eredményeként jó néhány, korábban még a szakemberek előtt is ismeretlen alkotást láthatunk a tárlókban és vitrinekben.

Nyolc évszázad szakrális művészetének emlékeiből, hat magyarországi egyház műgyűjteményéből válogattak a kiállítás rendezői. Tudatosan kerülték a legkézenfekvőbbnek látszó megoldást: az egyházak szerinti csoportosítást. Felismerték ugyanis, hogy az azonos rendeltetésű darabok meglehetősen nagyszámú együttese óhatatlanul egyhangúnak tűnne a nagyközönség számára. Ehelyett — számos esetben — a műtárgyak látszólag szokatlan, meglepő csoportosításban vonják magukra a figyelmet; domborított díszítésű úrasztali pohár és hasonlóan megmunkált ereklyetartó, hímzett miseruha és azonos díszítésű tóraszekrényfüggöny, úrvacsorai kancsó és szédertál, a kerámiaművesség egykorú emlékei. A művek effajta bemutatása korántsem szeszélyes, önkényes válogatás, ellenkezőleg, tudatosan átgondolt rendezői koncepció eredménye, amelyet mindenekelőtt a művek készítési ideje határoz meg. E kronológiai szempont következetes alkalmazása, egy-egy világosan kirajzolódó műfaji egység bemutatása lehetővé teszi, hogy a különböző korstílusok a maguk sokrétűségében táruljanak fel a néző előtt. A Győrben őrzött elefántcsont diptychonszárny jeleneteinek aprólékos, finom mintázása és a Veszprémi Egyházmegyei Múzeum Madonna-szobrának nagyvonalúan összefogott, monumentális hatást keltő ábrázolása különös ellentétben áll egymással. Mindkét mű a késő középkor Mária-kultuszának emléke, ugyanakkor a gótikus stílus eltérő kifejezési formáit példázza.

A gótika XV. századi fejlődése jól nyomon követhető a kiállításon szereplő ötvöstárgyakon. A korszak építészetére jellemző formák — csúcsíves fülkék, fiatornyok, toronycsúcs — jelennek meg a kőszegi Szent Jakab-templom úrmutatóján. E tagozatokat alig stilizált levél- és virágdíszekből álló, gazdagon burjánzó ornamentika váltja fel az 1500 körüli alkotásokon. Ez utóbbiakat a magyarországi ötvösség kiemelkedő emléke, a németjárfalvai úrmutató képviseli. A reformáció elterjedése idején néhány új tárgy jelenik meg, melyek közül a protestáns egyházak úrvacsorai kannái és úrasztali terítői szerepelnek a legnagyobb számban. Többségük a XVII—XVIII. században készült; az ötvösmunkák vésett és domborított díszítményei, az úrihímzések virágmotívumai a reneszánsz ornamentika továbbéléséről tanúskodnak, alakos ábrázolás csak elvétve fordul elő. E művek szigorú felépítésükkel, egyszerű formáikkal a protestáns templombelsők sajátos világát idézik, és felerősítik azt a hatást, melyet az érett barokk alkotásai — a kiállítás kétségkívül legpompásabb együttese — gyakorolnak a látogatókra. A barokk kibontakozását az ellenreformáció térhódítása tette lehetővé, nem véletlen tehát, hogy az ilyen stílusú műtárgyak túlnyomó része a katolikus templomokból származik. Kivétel: a soproni evangélikusok keresztelőtálja, Gálffy Ádám műve, amely az augsburgi ötvösség legkitűnőbb munkái közé sorolható.

A magyarországi barokk székesegyházak osztrák mesterek tervei szerint épültek újjá a XVIII. században, falképeik, berendezésük is túlnyomórészt bécsi iskolázottságú festők és szobrászok alkotásai. Nem csodálkozhatunk tehát azon, hogy a váci, egri és a kalocsai székesegyház e korból származó felszerelési tárgyai külföldi, legnagyobbrészt bécsi ötvösműhelyekben készültek. A rendkívül gazdag sorozat leghatásosabb darabjai a dúsan aranyozott szentségtartók, rajtuk mesterien mintázott figurák és különféle drágakövek láthatók. Közöttük is — egyedülálló plasztikai díszítése miatt — különös figyelmet érdemel a szombathelyi plébániatemplom 1770 után készült monstranciája; melynek ostyatartója körül a rózsafüzért tartó Madonna, Szent Domonkos és Aquinói Szent Tamás alakja látható. E három figura gyak-

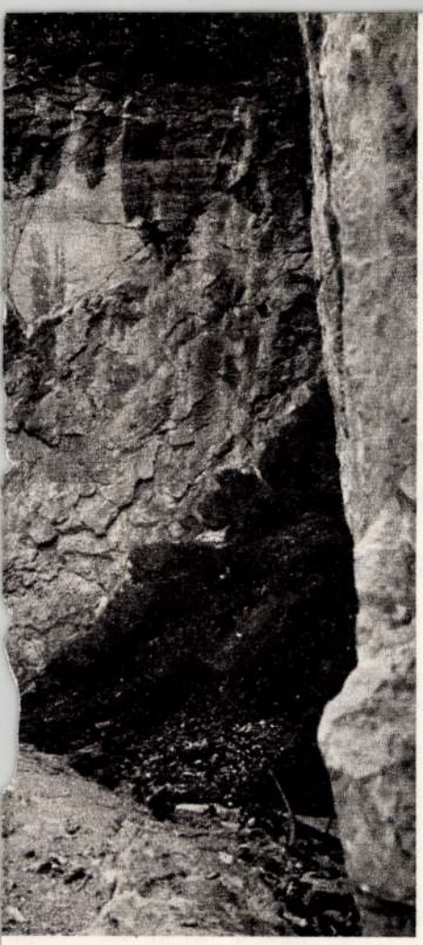

A kecske-hegyi felhagyott mészkőfejtő

Óriás egysejtű kövülete az eocén korszakból

A hévíz üstszerű mélyedéseket vájt a falba

Az egykori hévforrásokból kicsapódó mész sokszor vaskos rétegekben halmozódott föl. Az ily módon keletkezett forrásmészkő, más néven travertino, alkotja a budai Várhegy sapkáját is. A kemény forrásmészkő réteg megvédte a Várhegyet felépítő puhább agyag- és márgarétegeket a további lepusztulástól. A forrásmészkő üregeit a lakosság folyton bővítette, tágította, míg végül kialakult a lakóházak alatti fantasztikus labirintus.

A Duna jégkorszaki lerakódásainak köszönhetjük egészséges, tiszta ivóvizünket. A vastag kavicsrétegek rendkívül jól megszűrik a Duna vizét. A Vízművek kútjait mindenütt láthatjuk, amerre az Ős-Duna egykor csavargott. Mai medre ugyanis emberi beavatkozás következménye, valamikor messze elkalandozott a pesti síkságon, egészen Kistarcsa határáig. Mellékágai, holtágai át- meg átjárják a mélyen fekvő területeket. A mai Nagykörút helyén is fattyú Duna-ág húzódott egykor.

A jégkorszaki szélviharok helyenként vaskos porréteget terítettek a Budai-hegység szélárnyékos oldalára. Ily módon keletkezett a lösz, amely főleg Budakeszi környékén jelentős vastagságú.

A 200 millió éves földtörténeti eseménysor záróakkordjaként kerültek az egykor magasabb térszínen feltörő hévforrások a mai helyükre. Az emberi beavatkozás sokat módosított feltörésükön. Voltak olyan forráscsoportok, amelyeket a Duna szabályozása alkalmával egyszerűen megsemmisítettek. Napjainkban viszont számos szökevényforrás vizét gyűjtik össze a Gellérthegy oldalába vájt alagút segítségével. A mesterséges fúrások gyarapították ugyan a felszínre hozott gyógyvíz mennyiségét, gondolnunk kell azonban arra, hogy az értékes természeti kincs nem kimeríthetetlen. A kőzethasadékokban elhelyezkedő, lassan mozgó meleg vagy langyos gyógyvíztömeg összefüggésben áll egymással, egységes rendszert alkot.

Az ember megjelenésével és tevékenységével új korszak kezdődött a táj formálásában. Különösen felgyorsult az emberi beavatkozás a mi évszázadunkban. Amikor fővárosunk tájképileg is lenyűgöző természeti környezetét járjuk, gondoljunk arra, hogy minden szikla évmilliós események szemtanúja, minden gyógyforrás pótolhatatlan természeti érték.

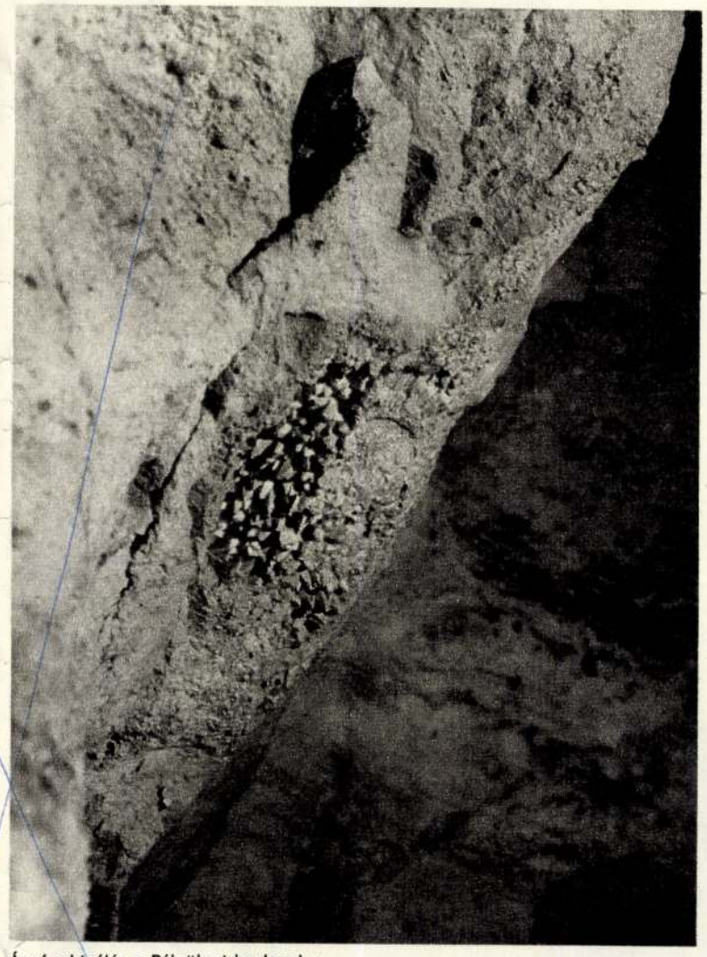

Ásványkiválás a Pálvölgyi-barlangban

A hévíz oldotta barlangjáratok

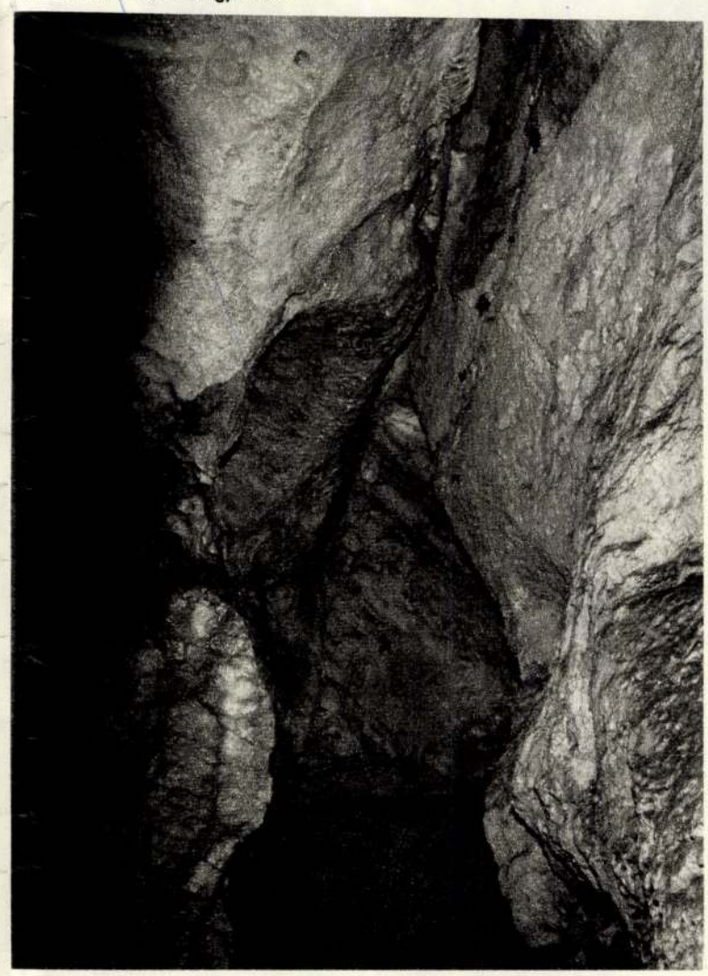

Keresztelőtál, Sopron, Evangélikus Egyházközség, 1676. Augsburgi munka, aranyozott ezüst

ran fordul elő együtt az itáliai barokk festészetben; az egykorú német és osztrák művészetben hasonló plasztikai együttest nem ismerünk. Ez a körülmény arra utal, hogy a tárgyat készítő bécsi ötvös olyan megrendelő útmutatása szerint dolgozott, aki jól ismerte kora itáliai művészetét, ám egyúttal a helyi hagyományok ápolására is törekedett. Erről tanúskodik az ostyatartó alatt megjelenő Szent Márton és a koldus alakja. Az apokrif legenda szerint ugyanis Szent Márton, Tours püspöke, az egykori Savaria szülötte volt. Az itáliai előképeket követő rózsafüzérkultusz és a város védőszentjének tisztelete sajátos módon fonódik össze a művön. Minden bizonnyal Szily János, Szombathely első püspöke készíttette, aki — a legtöbb XVIII. századi magyar főpaphoz hasonlóan — a római Collegium Germanico-Hungaricum hallgatójaként négy évet töltött Itáliában.

A magyarországi barokk ötvösség legkitűnőbb mesterének, Szilassy Jánosnak oeuvre-jéből két alkotást találunk a kiállításon: egy kelyhet és egy monstranciát. Az utóbbi művön

Tóraszekrényfüggöny. Országos Zsidó Vallási és Történeti Gyűjtemény, XVII. század, magyar munka, hímzett bársony

Úrmutató. Szombathely, plébániatemplom, 1770 után. Aranyozott ezüst

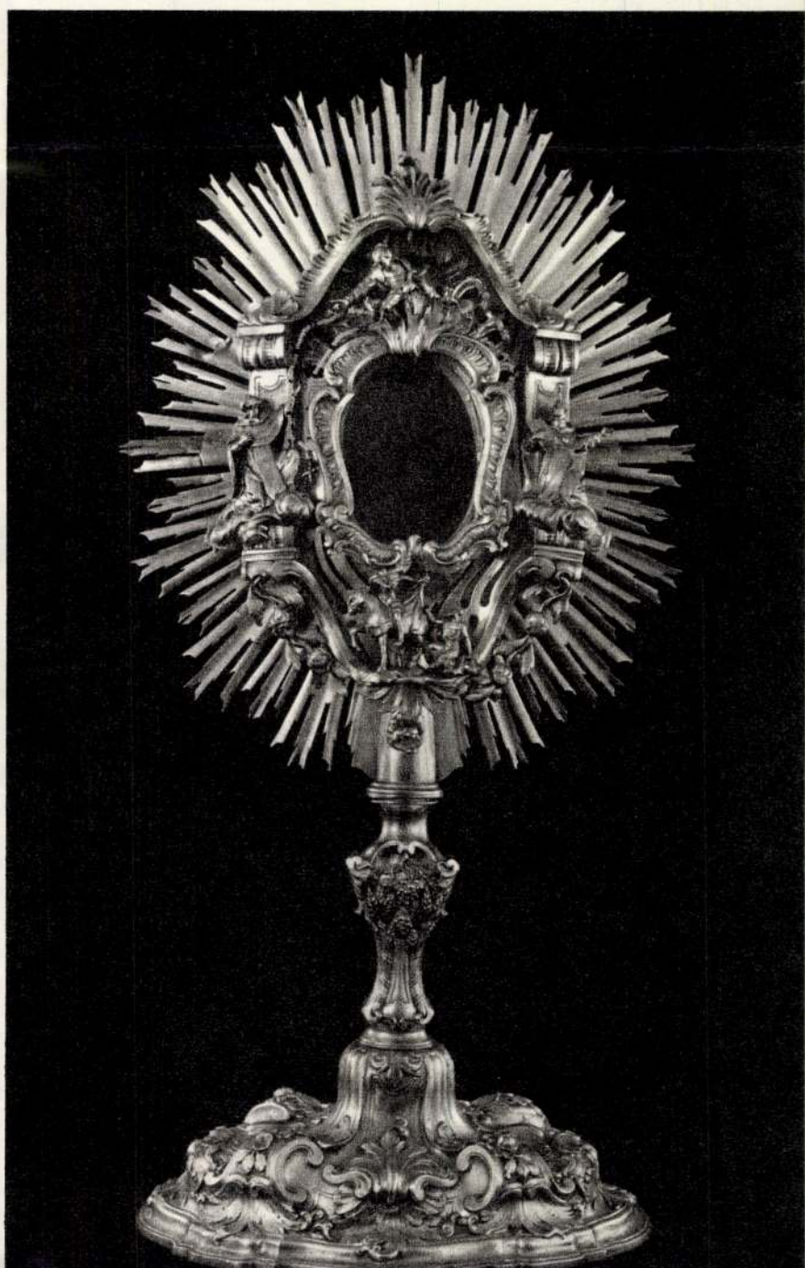

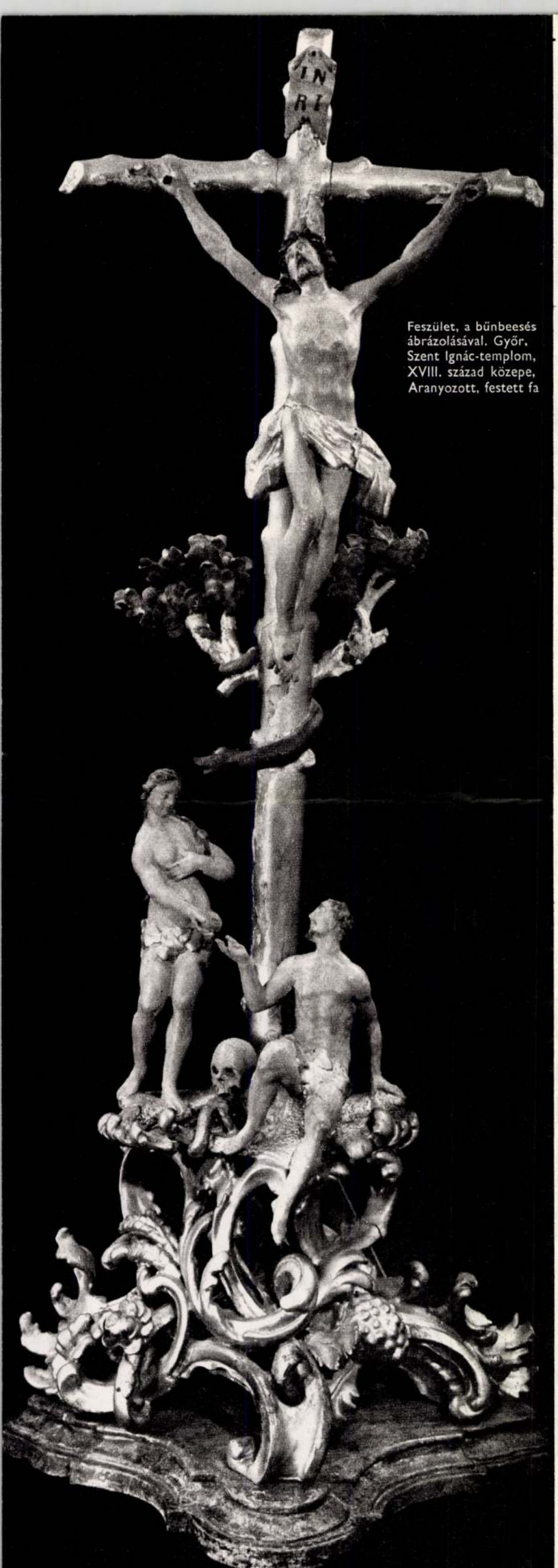

Feszület, a bűnbeesés ábrázolásával. Győr, Szent Ignác-templom, XVIII. század közepe, Aranyozott, festett fa

Illés. Gyón, Evangélikus Egyházközség, XVIII. század első fele. Fa

Szent István király. Veszprém, Egyházmegyei Múzeum, XVIII. század közepe. Festett fa

Mózes. Gyón, Evangélikus Egyházközség, XVIII. század első fele. Fa

Szent László. Veszprém, Egyházmegyei Múzeum, XVIII. század közepe. Festett fa

festett zománc technikával készült kilenc passiójelenet látható, témáik alapján a magyarországi barokk faszobrászat jellegzetes emlékeinek, a XVIII. századi passióoltároknak az ábrázolásaival rokoníthatók. Közülük a nyírbátori Krucsay-oltár a legismertebb, programját a korszak vallásos irodalmában jártas ferences szerzetesek állították össze. A Lőcsén működő Szilassyról tudjuk, hogy számos ötvöstárgyat készített különböző Ferenc-rendi kolostorok számára. Feltételezhető, hogy ezek közé tartozik az a szentségtartó is, amelyet a gödöllői római katolikus templom őriz. E mű egyenrangú a hasonló típusú bécsi és augsburgi darabokkal — a kiállításon ezek mellett látható —, fölényes technikai tudásról tanúskodik, virtuóz módon megmunkált alkotás, amely sajátos színnel gazdagítja az egyetemes barokk iparművészetet.

Az újszerű kompozíció világosan jelzi, hogyan lazulnak fel a XVIII. század művészetében a vallásos tárgyú ábrázolások szigorú kötöttségei. A faragvány jól összevethető a népies-vallásos irodalom egykorú emlékeivel. Példaként egy 1761-ben megjelent misztériumdráma részletét idézzük, melynek a szerzője szintén a bűnbeesés és a megváltás között teremt kapcsolatot:

„. . . *Mert mint Paradicsom kellemes kertében*
Magát s maradékit ejtette vétekbe,
. . . Azért a Krisztusnak lött megöletése
S a mi bűneinkért fára függesztése."

A kis méretű szobrot, amely feltehetően az egykori győri jezsuita rendház fafaragó műhelyében készült, szoros szálak fűzik a provinciális, népies barokk művészet emlékeihez. Ez utóbbiak közé sorolhatjuk a gyóni evangélikus templom Mózest és Illést ábrázoló faszobrait. Egy újszövetségi jelenetben — Krisztus színeváltozása — szerepelnek együtt a leggyakrabban. Valószínűnek látszik, hogy hajdan a két szobor hasonló témájú oltárképet — Krisztus a Táborhegyen — fogott közre. E művek bemutatása a kiállításon szerencsés: az eredeti elrendezést rekonstruálja; Mózes és Illés figurái egykorú Krisztus-alakot öveznek.

Úrasztali kanna Tiszaörsről. Debrecen, Református Múzeum, 1759. Magyar munka

A korszak kisplasztikái közül szokatlan témaválasztásával vonja magára a figyelmet a győri Szent Ignác-templom fafaragása, amely a feszület alatt a bűnbeesést jeleníti meg. A két ábrázolás különös módon olvad egybe; lent Ádám és Éva, köztük a kárhozat fája, ebből nő ki a megfeszített Krisztus keresztje, amelynek felületi megmunkálása élőfát utánoz. A sajátos plasztikai megoldás szemléletesen példázza a megváltás tanát: a krisztusi véráldozat az eredendő bűntől tisztítja meg az emberiséget.

A Ganz-MÁVAG
4500 dolgozója közül
csupán ötszázan látogatják
a gyár műszaki könyvtárát.
A műszaki értelmiségnek
mintegy a fele
tanulmányozza
rendszeresen
a legújabb szakirodalmat,
Mint mondják: sem erkölcsi,
sem anyagi hasznuk
nem származik belőle.
És a fejlesztési tervek
úgyis előírják feladataikat.

Prepok Ferencné könyvtárvezető
Csigó László felvételei

Szántai Lászlóné könyvtáros

CSÁSZÁR NAGY LÁSZLÓ

Kifizetődik-e a műszaki könyvtár?

Prepok Ferencné, a Ganz-MÁVAG Mozdony-, Vagon- és Gépgyár műszaki könyvtárának vezetője mintha nem akarna hinni a fülének. Inkább visszakérdez a telefonban.

— *Biztos, hogy a műszaki könyvtárról szeretne írni?*

Biztosítom szándékom komolyságáról, és sebtében sorakoztatom az érveimet. Azt is elmondom, hogy a felgyorsult technikai fejlődéssel egyidejűleg megnőtt a műszaki könyvújdonságok iránti érdeklődés is. Gyárnak és embernek egyaránt érdeke ez — érvelek tovább —, hiszen a világpiacon csak a legkorszerűbb termékeinkkel vehetjük fel a versenyt. Megtoldom azzal, hogy nem a magyarázatok és nem a fogadkozások érdekelnek, hanem a tények. Tények a könyvtárról.

A vonal túlsó végéről mély sóhajtás a válasz.

A megbeszélt időpontban a portán vár Prepok Ferencné. Miközben a gyár macskaköves utcáin gyalogolunk: elmeséli, hogy hét esztendővel ezelőtt jött a gyárba, ahol szerette volna temérdek ötletét megvalósítani. A tények azonban nem tűrik az ábrándokat. Két évvel később kinevezték csoportvezetővé. Mesél a munkájukról, és hamarosan kibukkan a hétköznapok sajátos humora. Igaz, ez néha tán fanyarabb a kelleténél, de akkor is mosolyt fakasztó. Nyilván egyetért ezzel a könyvtár vezetője is, aki hovatovább önmaga csoportvezetője lesz, mert a közeljövőben munkatársainak egyike szülési szabadságra megy, a másik pedig nyugdíjba.

Könyvtárügyekben járatlan ember is megállapíthatja egy pillanat alatt, hogy igencsak szűkösen fér el a 40 ezer kötet és a 10—10 ezer külföldi és magyar folyóiratszám a két szobából álló könyvtárban. A lapok jelentős hányadát és a könyvek egynegyedét raktárban helyezték el. Az üres polcok pedig hamar megtelnek, mert havonta százegyven új folyóiratból tanulmányozhatják a MÁVAG-osok a mozdonygyártással kapcsolatos új technikai eljárások, gyártási technológiák leírását. Megismerhetik ezekből a kereskedelem híreit, a minőség biztosításának eszközeit. Megtudhatják azt is, mi újság a vezetéstudományban, és elméletben is áttekinthetik az üzemi demokrácia fejlesztésének legjobb módszereit. Természetesen csak azok, akik úgy érzik, hogy szükségük van erre. Kevesen vannak. Mint a könyvtár vezetője elmondja, 4500 dolgozó vehetné igénybe a könyvtár szolgáltatásait, azonban mindössze ötszázan látogatják rendszeresen a műszaki tudományok tárházát. Elég nagyvonalúan számol, mert azokat is a rendszeres olvasók közé sorolja, akik két-három havonként nyitják rájuk az ajtót. Azt hinné az ember, örülnek ennek, mert így kevesebbet kell dolgozniuk. Szó sincs erről, mert enélkül is sokat kell adminisztrálniuk és intézkedniük, hogy mielőbb a polcokra kerüljenek az új kiadványok. Így aztán már évek óta nincs idejük pontos kimutatást vezetni a kölcsönzött könyvekről és az olvasók rétegződéséről. Azt azonban emlékezetből is tudják, hogy mindössze öt-tíz munkásolvasó kartonja található a kölcsön-

Ukmutató, Lócse XVIII. y. Aranyozott, ezüst, festett, zománcozott, Zsjsekkel Gödöllői plébánia tpl. Kérjisette: SZILASSY JÁNOS

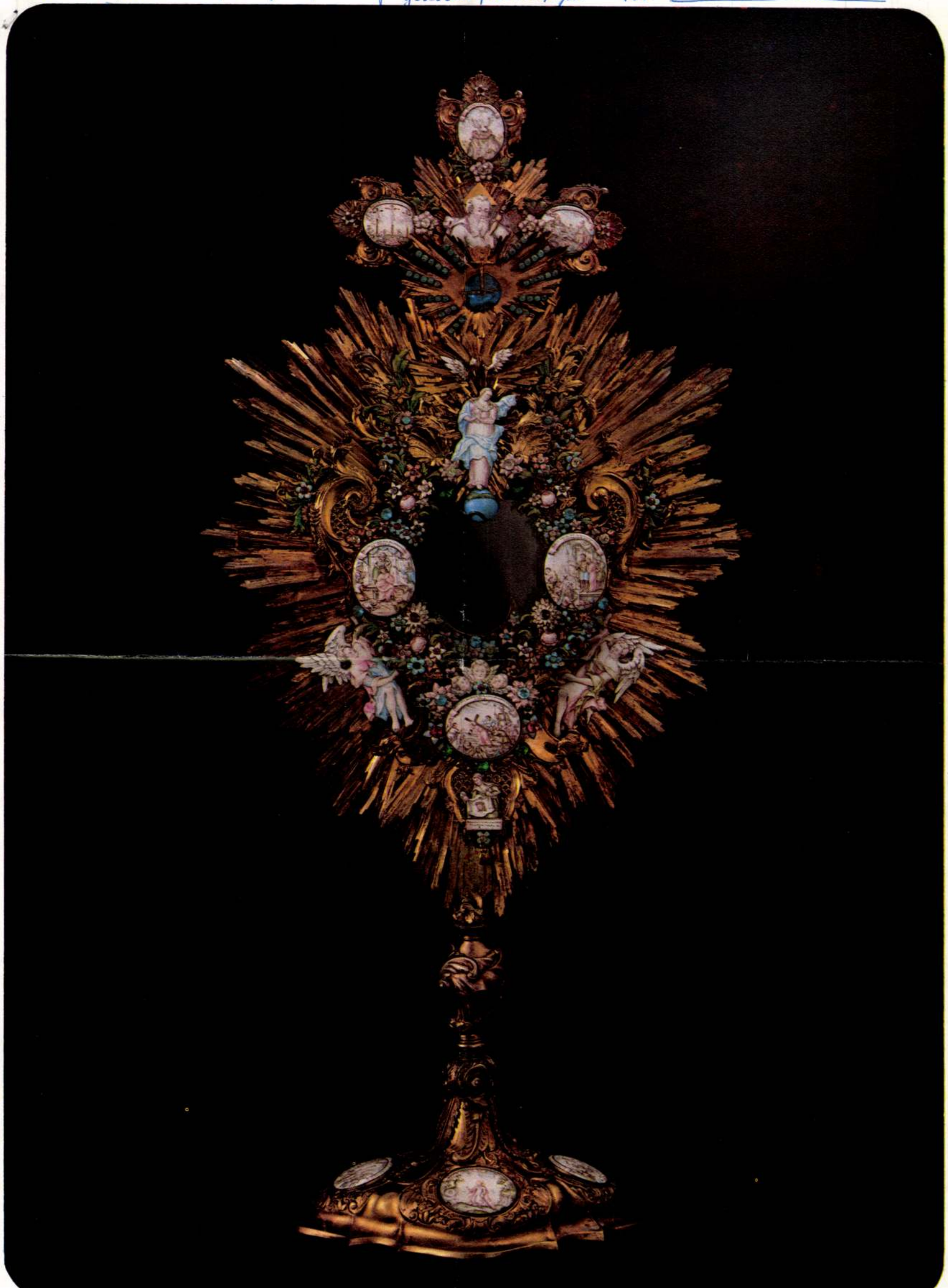

Szilassyi András: Egyházi gyűjtemények Zürcsi 24.o. Budapest 1980/1

Fejes László felvétele

M.D.K.

Szilassy János, ötvös/XVIII.sz./

A zománcnak,"tüzben piktúrált képnek" jeles müvelője volt.124.o.

M.Kiss Pál: Müvészetről mindenkinek,Corvina,Budapest,1966

EGYHÁZI MŰVÉSZET

ÚRMUTATÓ

Úrmutatót elsőként a XI. században használtak. Körmenetet először 1247-ben tartottak Liège-i Szent Julianna ösztönzésére; a körmenet onnan terjedt el egy évszázad alatt szinte az egész keresztény Nyugaton. Ezzel egyidejűleg vezették be a szentmisében az oltáriszentségnek – a Krisztus testévé „változott" kenyérnek (ostyának) – a felmutatását. Az ugyancsak liège-i archidiakónusból* lett IV. Orbán pápa 1264-ben adta ki azt a bulláját, amely az *oltáriszentség* ünnepét az egész egyházra kiterjesztette. Ebben ugyan nem említi a körmenetet, de a kultusz hamarosan elterjedt.

Az *úrnapi körmenet* az egész településen körülkísérte az oltáriszentséget, a hívek a négy égtáj felé fordulva megálltak, evangéliumi részleteket olvastak és énekeltek. Az útvonal mentén a lakók virágot és égő gyertyákat tettek ki a házak ablakaiba. Eleinte – Úrnapja ünnepének elrendelésekor – a szentség tartására csak pici edények szolgáltak. Hamarosan azonban új, külön e célra készített ötvösműveket használtak az Úr testének, az isteni szeretet jelképének méltó bemutatására.

Az első úrmutatókat, szentségtartókat a latin monstrare (mutatni) szó alapján *monstranciának* nevezték. Mi más lehetett volna az első úrmutató formája a gótika fénykorában, mint a pompás, csúcsíves székesegyházakat utánzó, magas talpon álló díszedény? Ennek közepén, kettős üvegablak mögé rejtett félholdacskában tartották a nagy, 6–8 centiméter átmérőjű szentelt ostyát, s ezt művészi módon díszített felső szekrény ölelte körül.

A *Magyar Nemzeti Múzeum Szendrőről* származó úrmutatójának talpán a szentek gondosan vésett képei ismerhetők fel: Szent László XV. századi viseletben, koronával, bárddal; Evangélista Szent János, kezében kehellyel; Antiochiai Szent Margit, a vállánál kis sárkánnyal; Szent Borbála, jobbjában jelképével, a kar-

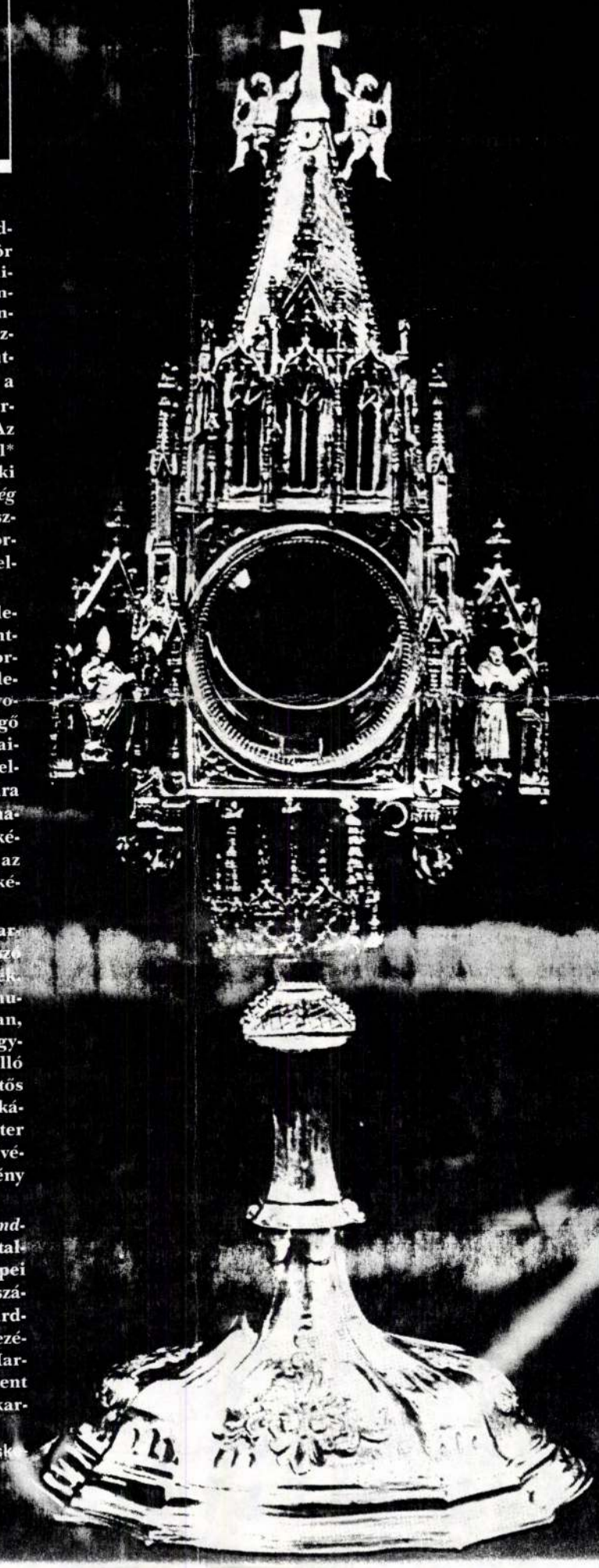

Úrmutató, XV. század vége. Kecskemét, főplébániatemplom

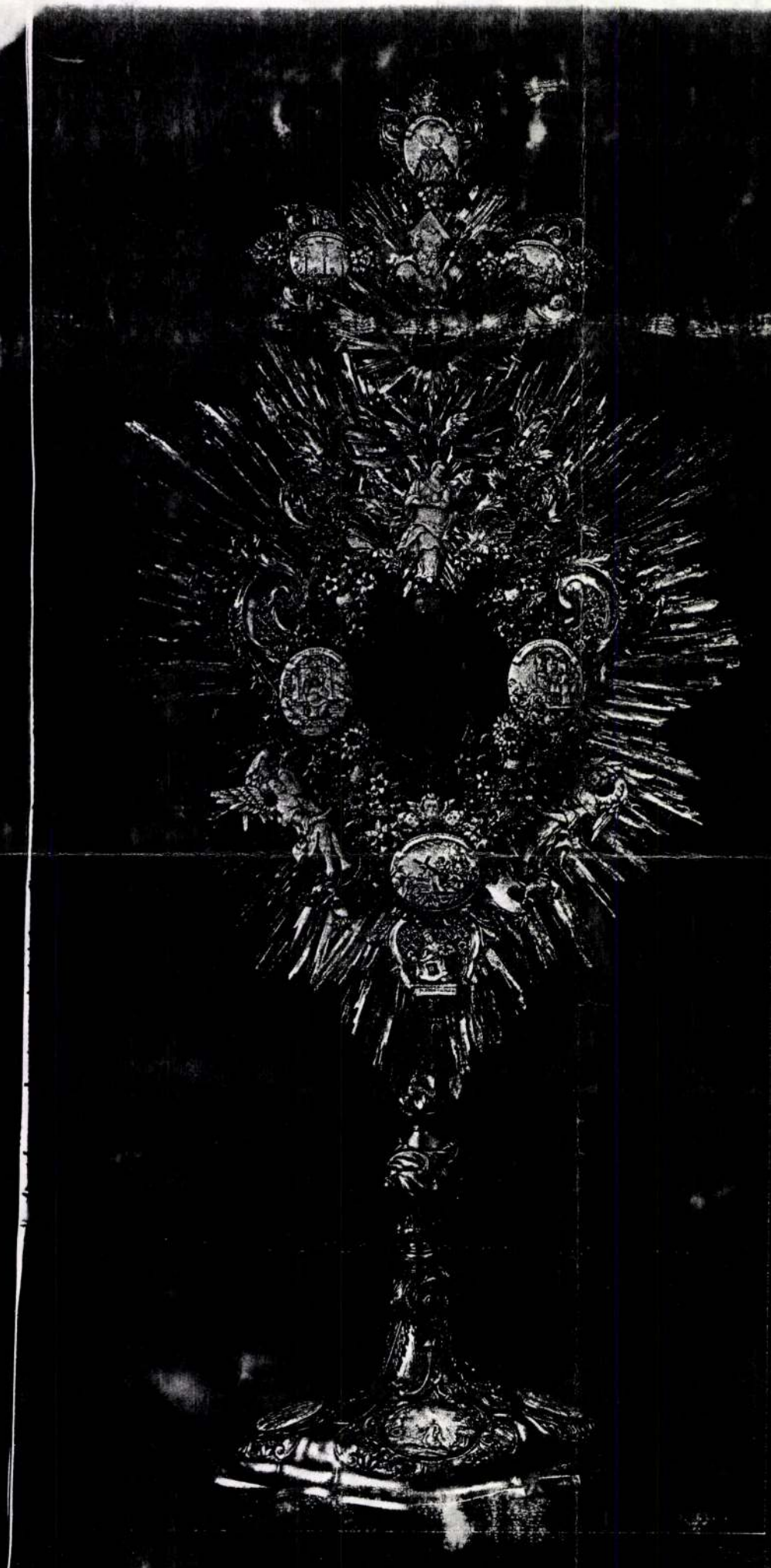

Balra: Szilassy János úrmutatója; Lőcsén készült a XVIII. század harmadik negyedében. Jelenleg a gödöllői plébániatemplomban található

Jobbra: úrmutató, 1500 körül minden bizonnyal a budai műhelyben készült magyar munka. Németjárfalváról került a győri Székesegyházi Kincstárba.

Benne: a németjárfalvai úrmutató részlete. Krisztus a kelyhet tartó angyallal

csú toronnyal; Mária a gyermek Jézussal. A felső rész indákkal keretelt szekrény, gótikus ablakokkal, legfelül az előírás szerint ágas feszülettel. Mestere ismeretlen, de nyilván gyakorlattal bíró kéznek a műve, s hazai eredetére utal Szent László jelenléte.

Gyakori az olyan úrmutató, amely a templom egy-egy védőszentjét ábrázolja, azét a templomét, ahová megrendelték. Az *óbudai Szent Péter és Pál plébániatemplom* monstranciáját két védőszentjének alakjával díszítették.

A XVI. század legelejéről való a *győri* püspöki kincstár *Németjárfalváról* származó úrmutatója.

A szentségmutatók külsejében a *barokk kor* művészete hozott óriási formai változást. A hátlapot legtöbbször sugarakkal övezett lemez adta, előtte öntött vagy domborított barokk ornamentika: felhők, kagylók, angyalok, az Atyaisten vagy a Szentháromság kis szobrai. A tekintetet mindegyik elem a középső mező felé, az oltáriszentség irányába tereli. A sokszor előforduló szőlőfürt és búzakalász a kenyeret és a bort: Krisztus testét és vérét jelképezi.

A lőcsei *Szilassy* János mesterműve a festett zománcképekkel ékesített úrmutató. A monstrancia talpán a passió jelenetei: Krisztus az olajfák hegyén, Krisztus megostorozása, Krisztus Kaifás és Pilátus előtt. Az ostyaszekrény körül káprázatos keretdíszítés: mindegyikük Szilassy „tűzben pikturált zománcával". A mestertől további tizenhét úrmutatóról tudunk, s ezek egytől egyig a rokokó művészet remekei.

Kolba Judit

Fent jobbra: úrmutató az 1760–1770 közötti évtizedből. Szombathely, Szent Márton-plébániatemplom

Alatta: a Szombathelyen található úrmutató részlete Szent Márton ismert ábrázolása. A szombathelyi Szent Márton-templom a hagyomány szerint a szent egykori szülőháza helyén épült

5	6	7
12	13	14
19	20	21
26	27	28

Szilassy, Johannes nobilis Ötvös Nr. 116, 177

Er war der Sohn eines Rosenauer Tischlermeisters und heiratete im Jahre 1728 die Tochter des Leutschauer Goldschmiedemeisters ANDREAS REUTHER. Durch diese Ehe kam er in die Zunft und wurde im Jahre 1729 Meister. Von 1747 bis zu seinem Tod fungierte er als Zunftmeister. Bis heute sind 108 seiner Werke bekannt;

das prachtvollste ist die für den Kaschauer Dom verfertigte, hohe Monstranz, auf die er die folgende Inschrift gravierte: *Inventálta, a képeket tüzben pikturálta, s egészben ö maga készitette* (erdacht, die Bilder in Feuer gefärbt und im ganzen verfertigt von ihm selbst). Er schuf ausschließlich Stücke für kirchliche Zwecke. Er starb im Jahre 1782. + 18. r Schütze 1991

7

FOTO: J. FRATRIČ

8

Predmety vytvorené, až na niekoľko výnimiek, z pozláteného striebra, sú opracovávané celou škálou zlatníckych techník – liatím, cizelovaním, tepaním, strihaním, filigránom. Typické ornamentálne motívy akantu, mušlí, mriežky, volút a kartuší sú doplnené dekoratívnymi prvkami z ušľachtilých materiálov: brúseného skla, vzácnych kameňov a emailu.

„Obrázky v ohni pikturované"

Ak tvary predmetov charakterizuje určitý, do istej miery zámerný konzervativizmus, ich dekorovanie emailom je naopak celkom nekonvenčné a originálne. „Pikturovanie ohňom" – ako Szilassy sám nazýva túto ušľachtilú a trochu tajuplnú techniku, je preňho tým pravým priestorom pre rozlet fantázie, stojacej na pevnom základe remeselnej dokonalosti.

Emailérske prvky nachádzame na Szilassyho prácach vo viacerých vzájomne kombinovaných podobách: 1. kytice alebo vence typických drobných farebných kvietkov v tvare nezábudky, 2. figurálne motívy – postavy, polpostavy a hlavičky (najsv. Trojica, proroci, apoštoli, adorujúci anjeli a pod.) montované do vencov okolo schránok monštrancií, 3. emailové medailóny, ktoré sú ťažiskom Szilassyho tvorby. Umiesťuje ich do kartušových a oválnych rámov na nohy, kupy, orechy i vrchnáky nádob, do ramien krížov, okolo schránok monštrancií. Technologicky ide o maľovanie na medené alebo strieborné platničky. Farby sú nanášané ľahkým, takmer impresionistickým dotykom štetca.

Inšpirácia z najbližšieho okolia

Väčšina Szilassyho medailónov, prirodzene, čerpá témy z biblie a životopisov svätých, viaže sa ku kresťanskej symbolike. No tieto zdroje, ako aj znalosť predchodcov a súčasníkov a dobových vzorníkov, prevažne nemeckej proveniencie, mu slúži len na oboznámenie sa s dejmi a atribútmi. Spracovanie témy je už originálne a nekonvenčné. Aj u príbehov a postáv, predtým už tisíckrát v umení spodobených, nachádza Szilassy svojrázny pohľad, podfarbený naivizujúcim rozprávačstvom. Veľký význam prikladá charakterizovaniu prostredia, scény. Vyberá tvary a veci dôverne známe, každodenné – krajinu, architektúru, interiér s drobným inventárom, poľnohospodárske náradie, vozy i zvieratá.

Zobrazenie krajiny a architektúry však nemá v Szilassyho medailónoch len pomocnú úlohu dokresliť a charakterizovať prostredie. Ako samostatný námet si vyberá pohľady na mestá a významné budovy (Žilina s kostolom, zvonicou a baštou, budova jezuitského kláštora v Levoči), ale aj aktuálne dobové udalosti (požiar Levoče). Na samostatné medailóny maľuje aj mestské erby a cechové insígnie. Táto časť Szilassyho tvorby má preto nielen umeleckú, ale aj historicko-dokumentárnu hodnotu.

V Uhorsku bez konkurencie

V kontexte slovenského, ale aj stredoeurópskeho umenia sa Ján Szilassy javí ako výnimočná osobnosť. V tvorbe maľovaného emailu nemal prakticky medzi umelcami tvoriacimi v blízkych časových vrstvách konkurenta – nielen doma v Levoči, ale ani v Uhorsku. Dielo Andreasa Reuthera (spom. 1703–1719) mu muselo byť dobre známe. Možno predpokladať, že sa stretol i s prácami Davida Generischa a Banskobystričanov Bartholomea Weigla (1623–okolo 1700) a Michaela Kleina st. (1674–1757), no ak aj u nich a ďalších hľadal poučenie, bolo to skôr v problematike technológie emailérskej práce, ako v uchopení témy. Po významných Szilassyho nasledovníkoch by sme pátrali márne.

Szilassyho tvorba je pozoruhodne rozsiahla a vyrovnaná. Techniku maľovaného emailu priviedol na vysoký stupeň, a to tak z hľadiska remeselnej dokonalosti, ako aj umeleckého spracovania tém. Kvalitou sú jeho výrobky porovnateľné so súvekou produkciou poľskej, viedenskej či bavorskej proveniencie. Ich výnimočnosť v kontexte stredoeurópskeho umenia spočíva práve v nezameniteľnej väzbe na región a dobu.

Zo zachovaných artefaktov, ktorých je okolo 120, bolo do súboru NKP zaradených 96, všetky v majetku cirkvi. Ostatné sú v expozíciách múzeí, prípadne mimo územia Slovenska – na Morave, v Poľsku a Maďarsku. (Nie je úlohou tohto článku rozoberať morálne a legislatívne medzery v ochrane nášho kultúrneho dedičstva). Predmety zaradené do súboru sa nachádzajú vo viac ako štyridsiatich lokalitách, prakticky po celom území Slovenska, aj keď najviac ich je, prirodzene, na východnom Slovensku. Z tohto hľadiska je to celkom netypická, lepšie povedané „neprehľadná" NKP, patriaca o. i. do kompetencie takmer štyridsiatich farských úradov a takmer štyridsiatky obecných úradov!

V dnešnej dobe sa ako prvoradá zďaleka nejaví otázka reštaurovania predmetov, ale v prvom rade ich ochrany pred odcudzením. Pod dojmom alarmujúcich správ o slabom zabezpečení kostolov a fár i písanie tohto článku sprevádza túžba, aby sa dostal len do povolaných rúk...

7 *Monštrancia (1754) z rím. kat. kostola v Pezinku reprezentuje všetky podoby Szilassyho emailérskej techniky: maľované medailóny, emailové figúry a pestré kytice.*

8 *Figúra adorujúceho anjela z pezinskej monštrancie.*

Veľký majster drobného emailu

Nová národná kultúrna pamiatka – súbor diel Jána Szilassyho

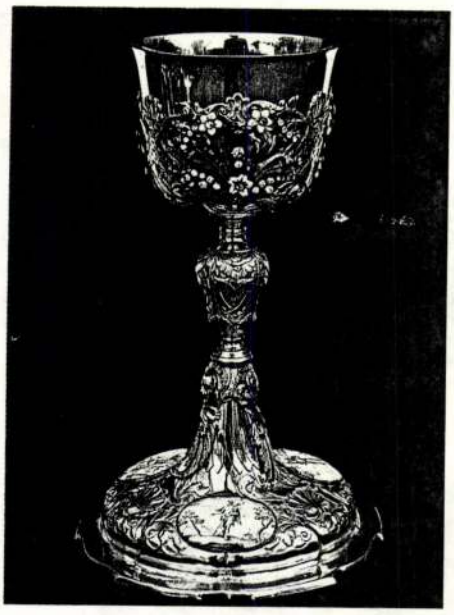

5

Fond národných kultúrnych pamiatok má v súčasnosti vyše šesťdesiat položiek. Napriek tomu, že by mal reprezentovať to najkvalitnejšie a najvýznamnejšie spomedzi kultúrnych pamiatok Slovenska, bola doňho až donedávna zaradená len jedna jediná „hnuteľnosť" – súbor diel Majstra Pavla z Levoče. Za začiatok splácania pamiatkárskych dlhov preto možno považovať skutočnosť, že prednedávnom bola za NKP vyhlásená reprezentatívna skupina umeleckoremeselných, presnejšie zlatníckych artefaktov – súbor diel Jána Szilassyho.

Fecit Ioannes Szilassy Leutschoviae

Pojem zlatnícke remeslo na Slovensku spájame predovšetkým s tromi hlavnými centrami: s Bratislavou, stredoslovenskými banskými mestami a s východoslovenskými oblasťami Košíc a Spiša. V poslednej najdôležitejšiu úlohu zohralo mesto Levoča. Zlatnícka tradícia sa tu od stredoveku až do 18. storočia rozvíjala na vysokej úrovni, bez väčších kvalitatívnych výkyvov. No práve 18. storočie prináša so sebou – prirodzene, nielen v Levoči – všeobecný úpadok remesiel, medzi nimi i zlatníctva. O to väčšmi vystupuje do popredia postava Jána Szilassyho, najvýznamnejšej, ale zároveň poslednej veľkej osobnosti levočského zlatníctva.

6

Kto bol Ján Szilassy? Súdiac len podľa dodnes zachovaných diel predovšetkým invenčný a nesmierne plodný tvorca. Jeho základné životopisné údaje sa dozvedáme z dobových matrík, kroník, mestských i cechových listín: narodil sa roku 1705 v Rožňave, v rodine stolára zemianskeho pôvodu. Roku 1719 sa stal učňom u svojho staršieho brata Juraja, zlatníka v Košiciach. Vandrovka ho zaviedla do Levoče, kde sa neskôr usadil natrvalo. Roku 1729 je už členom tunajšieho zlatníckeho cechu. Dobrým odrazovým mostíkom bolo pre Szilassyho zamestnanie v dielni vdovy po Andreasovi Reutherovi, uznávanom tvorcovi maľovaných emailových medailónov. Szilassy sa oženil s jeho dcérou a zdedil i dielňu. V zrelom veku bol nielen vyhľadávaným umelcom, ale aj významným mešťanom. Keď roku 1747 pri požiari zahynul cechmajster Eliáš Lang, prebral Szilassy jeho funkciu a zotrval v nej až do svojej smrti roku 1782.

Vyše sto artefaktov

sa z rozsiahlej majstrovskej tvorby zachovalo do súčasnosti. Môžeme predpokladať, že určite vytvoril množstvo úžitkových i ozdobných nádob pre meštianske domácnosti. Cudzie mu zrejme nebolo ani šperkárstvo. Dnes však jediným dokladom jeho umenia sú liturgické predmety: najviac je bohato dekorovaných kalichov, monštrancií a cibórií. Redšie sú zastúpené relikviáre, pacifikály, procesiové korunky a triezvo formované kadidelnice a navikuly.

Väčšina produktov Szilassyho a jeho dielne je signovaná autorskou značkou IS a levočskou cechovou značkou. Často nechýba ani dedikačný nápis. No identifikácia majstrových diel je aj tak pomerne jednoduchá. Jeho rukopis totiž má veľa typických, nezameniteľných znakov. Prakticky za celé polstoročie svojej tvorby používal ustálené tvaroslovie. Prípadné zmeny sa netýkali ani tak konštrukcií a foriem, ako úspornejšieho či naopak bohatšieho využitia dekoratívnych prvkov – podľa náročnosti objednávky. Vernosť týmto princípom nevyplývala u Szilassyho z nedostatku fantázie. Bola zámerná a sledovala istý cieľ: nádoba bola „javiskom" pre email.

Szilassyho nádoby mávajú členitú kruhovú alebo oválnu nohu. Driek obvykle ovíja špirála akantového lístia. Na monštranciách niekedy býva nahradená liatou postavou anjela so vztýčenými rukami. Nódus spočiatku mal tvar pravidelnej barokovej vázy, neskôr – po polovici storočia – prevažuje asymetrická rokoková váza alebo „barania hlava" s mriežkou. Kupy kalichov a cibórií sú široké, s bohato dekorovaným košom.

1. *Monštrancia (1758) z rím. kat. kostola sv. Jána Krstiteľa v Sabinove. Emailové medailóny sú v bohatom počte umiestené na nohe, vo venci okolo schránky i vo vrchole.*
2. *Pacifikál (1754) z rím. kat. kostola sv. Jána Krstiteľa v Sabinove dokladá majstrove maliarske i sochárske kvality.*
3. *Monštrancia (1760) z rím. kat. kostola Narodenia Panny Márie vo Vranove predstavuje iný typ: na nohe je liata postava spiaceho Jozefa, driek nahrádza liata figúra anjela, vo venci okolo schránky sú emailové polpostavy Jozefových bratov.*
4. *Kalich (1754) z rím. kat. kostola sv. Jána Krstiteľa v Sabinove. Medailóny oválneho tvaru sú len na nohe, dekorujú kytice z typických „nezábudiek".*
5. *Kalich (1751) z rím. kat. kostola sv. Jakuba v Levoči je azda najznámejšou Szilassyho prácou. Medailón v popredí zobrazuje historickú udalosť – požiar Levoče roku 1747.*
6. *Archa úmluvy, medailón z roku 1742 zakomponovaný do venca z emailových kvietkov, akantových listov a farebných kameňov okolo schránky monštrancie.*

FOTO: R. BUNČÁK
L. BORODÁČ (6)

Töviskoronás Krisztus. Veszprém, Egyházmegyei Múzeum, XV. század. Festett fa

Szilágyi András írása

Domonkos Endre fotói

EGYHÁZI GYŰJTEMÉNYEK KINCSEI

Kiállítás az Iparművészeti Múzeumban

Budapesten az utóbbi években főként a külföldi múzeumok világjáró vendégkiállításai arattak közönségsikert. Az Iparművészeti Múzeum október elején megnyílt új kiállítása, úgy tűnik, legalább annyi látogatót vonz, mint korábban a perui és a trák aranykincsek vagy az Ermitázs modern francia festményeinek tárlata.

Gazdagsága, műfaji sokrétűsége biztosítja a kiállítás sikerét. Ötvösművek, textíliák és faszobrok mellett — ezek szerepelnek a legnagyobb számban — az iparművészet valamennyi ágát jelentős műtárgyak képviselik. A rendezők módszeres előkészítő munkájának eredményeként jó néhány, korábban még a szakemberek előtt is ismeretlen alkotást láthatunk a tárlókban és vitrinekben.

Nyolc évszázad szakrális művészetének emlékeiből, hat magyarországi egyház műgyűjteményéből válogattak a kiállítás rendezői. Tudatosan kerülték a legkézenfekvőbbnek látszó megoldást: az egyházak szerinti csoportosítást. Felismerték ugyanis, hogy az azonos rendeltetésű darabok meglehetősen nagyszámú együttese óhatatlanul egyhangúnak tűnne a nagyközönség számára. Ehelyett — számos esetben — a műtárgyak látszólag szokatlan, meglepő csoportosításban vonják magukra a figyelmet; domborított díszítésű úrasztali pohár és hasonlóan megmunkált ereklyetartó, hímzett miseruha és azonos díszítésű tóraszekrényfüggöny, úrvacsorai kancsó és szédertál, a kerámiaművesség egykorú emlékei. A művek effajta bemutatása korántsem szeszélyes, önkényes válogatás, ellenkezőleg, tudatosan átgondolt rendezői koncepció eredménye, amelyet mindenekelőtt a művek készítési ideje határoz meg. E kronológiai szempont következetes alkalmazása, egy-egy világosan kirajzolódó műfaji egység bemutatása lehetővé teszi, hogy a különböző korstílusok a maguk sokrétűségében táruljanak fel a néző előtt. A Győrben őrzött elefántcsont diptychonszárny jeleneteinek aprólékos, finom mintázása és a Veszprémi Egyházmegyei Múzeum Madonna-szobrának nagyvonalúan összefogott, monumentális hatást keltő ábrázolása különös ellentétben áll egymással. Mindkét mű a késő középkor Mária-kultuszának emléke, ugyanakkor a gótikus stílus eltérő kifejezési formáit példázza.

A gótika XV. századi fejlődése jól nyomon követhető a kiállításon szereplő ötvöstárgyakon. A korszak építészetére jellemző formák — csúcsíves fülkék, fiatornyok, toronycsúcs — jelennek meg a kőszegi Szent Jakab-templom úrmutatóján. E tagozatokat alig stilizált levél- és virágdíszekből álló, gazdagon burjánzó ornamentika váltja fel az 1500 körüli alkotásokon. Ez utóbbiakat a magyarországi ötvösség kiemelkedő emléke, a németjárfalvai úrmutató képviseli. A reformáció elterjedése idején néhány új tárgy jelenik meg, melyek közül a protestáns egyházak úrvacsorai kannái és úrasztali terítői szerepelnek a legnagyobb számban. Többségük a XVII—XVIII. században készült; az ötvösmunkák vésett és domborított díszítményei, az úrihímzések virágmotívumai a reneszánsz ornamentika továbbéléséről tanúskodnak, alakos ábrázolás csak elvétve fordul elő. E művek szigorú felépítésükkel, egyszerű formáikkal a protestáns templombelsők sajátos világát idézik, és felerősítik azt a hatást, melyet az érett barokk alkotásai — a kiállítás kétségkívül legpompásabb együttese — gyakorolnak a látogatókra. A barokk kibontakozását az ellenreformáció térhódítása tette lehetővé, nem véletlen tehát, hogy az ilyen stílusú műtárgyak túlnyomó része a katolikus templomokból származik. Kivétel: a soproni evangélikusok keresztelőtálja, Gálffy Ádám műve, amely az augsburgi ötvösség legkitűnőbb munkái közé sorolható.

A magyarországi barokk székesegyházak osztrák mesterek tervei szerint épültek újjá a XVIII. században, falképeik, berendezésük is túlnyomórészt bécsi iskolázottságú festők és szobrászok alkotásai. Nem csodálkozhatunk tehát azon, hogy a váci, egri és a kalocsai székesegyház e korból származó felszerelési tárgyai külföldi, legnagyobbrészt bécsi ötvösműhelyekben készültek. A rendkívül gazdag sorozat leghatásosabb darabjai a dúsan aranyozott szentségtartók, rajtuk mesterien mintázott figurák és különféle drágakövek láthatók. Közöttük is — egyedülálló plasztikai díszítése miatt — különös figyelmet érdemel a szombathelyi plébániatemplom 1770 után készült monstranciája; melynek ostyatartója körül a rózsafüzért tartó Madonna, Szent Domonkos és Aquinói Szent Tamás alakja látható. E három figura gyak-

A kecske-hegyi felhagyott mészkőfejtő

Óriás egysejtű kövülete az eocén korszakból

A hévíz üstszerű mélyedéseket vájt a falba

Az egykori hévforrásokból kicsapódó mész sokszor vaskos rétegekben halmozódott föl. Az ily módon keletkezett forrásmészkő, más néven travertino, alkotja a budai Várhegy sapkáját is. A kemény forrásmészkő réteg megvédte a Várhegyet felépítő puhább agyag- és márgarétegeket a további lepusztulástól. A forrásmészkő üregeit a lakosság folyton bővítette, tágította, míg végül kialakult a lakóházak alatti fantasztikus labirintus.

A Duna jégkorszaki lerakódásainak köszönhetjük egészséges, tiszta ivóvizünket. A vastag kavicsrétegek rendkívül jól megszűrik a Duna vizét. A Vízművek kútjait mindenütt láthatjuk, amerre az Ős-Duna egykor csavargott. Mai medre ugyanis emberi beavatkozás következménye, valamikor messze elkalandozott a pesti síkságon, egészen Kistarcsa határáig. Mellékágai, holtágai át- meg átjárják a mélyen fekvő területeket. A mai Nagykörút helyén is fattyú Duna-ág húzódott egykor.

A jégkorszaki szélviharok helyenként vaskos porréteget terítettek a Budai-hegység szélárnyékos oldalára. Ily módon keletkezett a lösz, amely főleg Budakeszi környékén jelentős vastagságú.

A 200 millió éves földtörténeti eseménysor záróakkordjaként kerültek az egykor magasabb térszínen feltörő hévforrások a mai helyükre. Az emberi beavatkozás sokat módosított feltörésükön. Voltak olyan forráscsoportok, amelyeket a Duna szabályozása alkalmával egyszerűen megsemmisítettek. Napjainkban viszont számos szökevényforrás vizét gyűjtik össze a Gellérthegy oldalába vájt alagút segítségével. A mesterséges fúrások gyarapították ugyan a felszínre hozott gyógyvíz mennyiségét, gondolnunk kell azonban arra, hogy az értékes természeti kincs nem kimeríthetetlen. A kőzethasadékokban elhelyezkedő, lassan mozgó meleg vagy langyos gyógyvíztömeg összefüggésben áll egymással, egységes rendszert alkot.

Az ember megjelenésével és tevékenységével új korszak kezdődött a táj formálásában. Különösen felgyorsult az emberi beavatkozás a mi évszázadunkban. Amikor fővárosunk tájképileg is lenyűgöző természeti környezetét járjuk, gondoljunk arra, hogy minden szikla évmilliós események szemtanúja, minden gyógyforrás pótolhatatlan természeti érték.

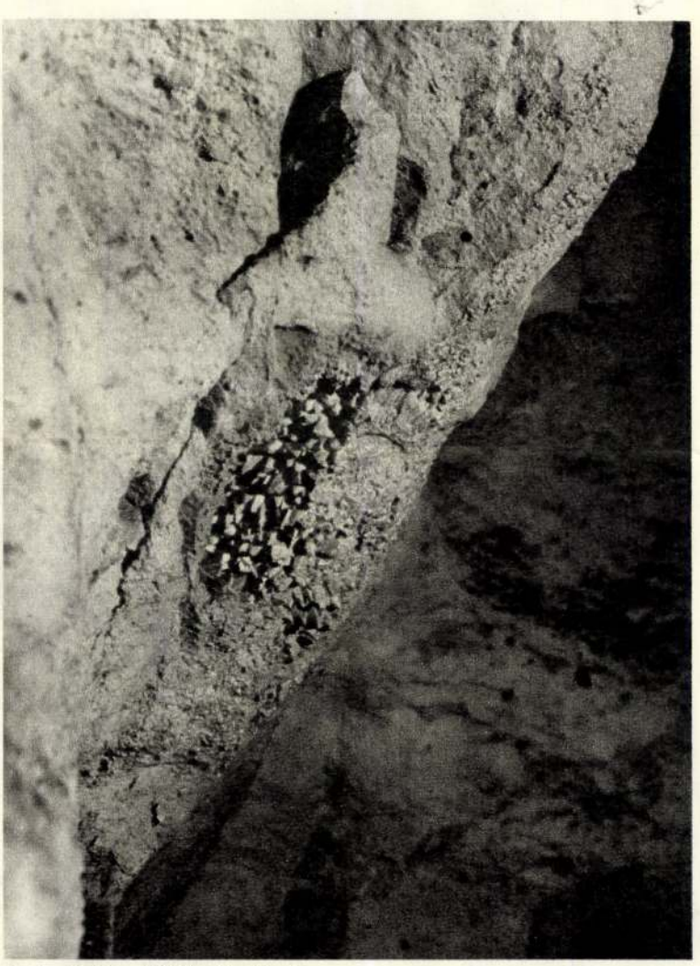

Ásványkiválás a Pálvölgyi-barlangban

A hévíz oldotta barlangjáratok

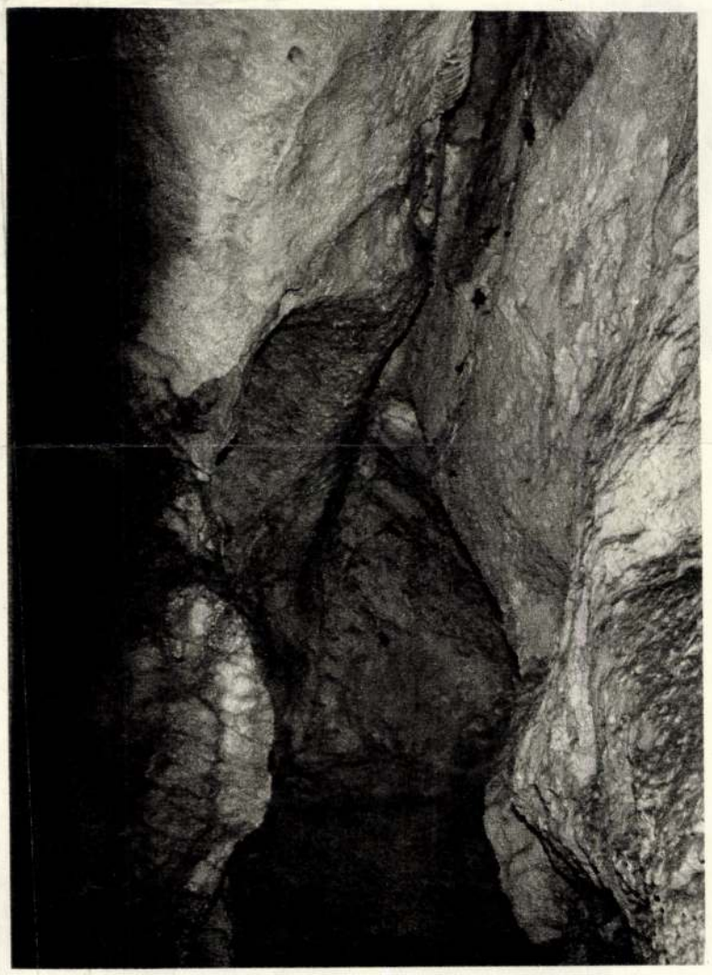

Keresztelőtál, Sopron, Evangélikus Egyházközség, 1676. Augsburgi munka, aranyozott ezüst

ran fordul elő együtt az itáliai barokk festészetben; az egykorú német és osztrák művészetben hasonló plasztikai együttest nem ismerünk. Ez a körülmény arra utal, hogy a tárgyat készítő bécsi ötvös olyan megrendelő útmutatása szerint dolgozott, aki jól ismerte kora itáliai művészetét, ám egyúttal a helyi hagyományok ápolására is törekedett. Erről tanúskodik az ostyatartó alatt megjelenő Szent Márton és a koldus alakja. Az apokrif legenda szerint ugyanis Szent Márton, Tours püspöke, az egykori Savaria szülötte volt. Az itáliai előképeket követő rózsafüzérkultusz és a város védőszentjének tisztelete sajátos módon fonódik össze a művön. Minden bizonnyal Szily János, Szombathely első püspöke készíttette, aki – a legtöbb XVIII. századi magyar főpaphoz hasonlóan – a római Collegium Germanico-Hungaricum hallgatójaként négy évet töltött Itáliában.

A magyarországi barokk ötvösség legkitűnőbb mesterének, Szilassy Jánosnak oeuvre-jéből két alkotást találunk a kiállításon: egy kelyhet és egy monstranciát. Az utóbbi művön

Tóraszekrényfüggöny. Országos Zsidó Vallási és Történeti Gyűjtemény, XVII. század, magyar munka, hímzett bársony

Úrmutató. Szombathely, plébániatemplom, 1770 után. Aranyozott ezüst

Feszület, a bűnbeesés ábrázolásával. Győr, Szent Ignác-templom, XVIII. század közepe, Aranyozott, festett fa

Illés. Gyón, Evangélikus Egyházközség, XVIII. század első fele. Fa

Szent István király. Veszprém, Egyházmegyei Múzeum, XVIII. század közepe. Festett fa

Mózes. Gyón, Evangélikus Egyházközség, XVIII. század első fele. Fa

festett zománc technikával készült kilenc passiójelenet látható, témáik alapján a magyarországi barokk faszobrászat jellegzetes emlékeinek, a XVIII. századi passióoltároknak az ábrázolásaival rokoníthatók. Közülük a nyírbátori Krucsay-oltár a legismertebb, programját a korszak vallásos irodalmában jártas ferences szerzetesek állították össze. A Lőcsén működő Szilassytól tudjuk, hogy számos ötvöstárgyat készített különböző Ferenc-rendi kolostorok számára. Feltételezhető, hogy ezek közé tartozik az a szentségtartó is, amelyet a gödöllői római katolikus templom őriz. E mű egyenrangú a hasonló típusú bécsi és augsburgi darabokkal — a kiállításon ezek mellett látható —, fölényes technikai tudásról tanúskodik, virtuóz módon megmunkált alkotás, amely sajátos színnel gazdagítja az egyetemes barokk iparművészetet.

Az újszerű kompozíció világosan jelzi, hogyan lazulnak fel a XVIII. század művészetében a vallásos tárgyú ábrázolások szigorú kötöttségei. A faragvány jól összevethető a népies-vallásos irodalom egykorú emlékeivel. Példaként egy 1761-ben megjelent misztériumdráma részletét idézzük, melynek a szerzője szintén a bűnbeesés és a megváltás között teremt kapcsolatot:

„...*Mert mint Paradicsom kellemes kertében*
Magát s maradékit ejtette vétekbe,
...Azért a Krisztusnak lőtt megöletése
S a mi bűneinkért fára függesztése."

A kis méretű szobrot, amely feltehetően az egykori győri jezsuita rendház fafaragó műhelyében készült, szoros szálak fűzik a provinciális, népies barokk művészet emlékeihez. Ez utóbbiak közé sorolhatjuk a gyóni evangélikus templom Mózest és Illést ábrázoló faszobrait. Egy újszövetségi jelenetben — Krisztus színeváltozása — szerepelnek együtt a leggyakrabban. Valószínűnek látszik, hogy hajdan a két szobor hasonló témájú oltárképet — Krisztus a Táborhegyen — fogott közre. E művek bemutatása a kiállításon szerencsés: az eredeti elrendezést rekonstruálja; Mózes és Illés figurái egykorú Krisztus-alakot öveznek.

Úrasztali kanna Tiszaörsről. Debrecen, Református Múzeum, 1759. Magyar munka

Szent László. Veszprém, Egyházmegyei Múzeum, XVIII. század közepe. Festett fa

A korszak kisplasztikái közül szokatlan témaválasztásával vonja magára a figyelmet a győri Szent Ignác-templom fafaragása, amely a feszület alatt a bűnbeesést jeleníti meg. A két ábrázolás különös módon olvad egybe; lent Ádám és Éva, köztük a kárhozat fája, ebből nő ki a megfeszített Krisztus keresztje, amelynek felületi megmunkálása élőfát utánoz. A sajátos plasztikai megoldás szemléletesen példázza a megváltás tanát: a krisztusi véráldozat az eredendő bűntől tisztítja meg az emberiséget.

A Ganz-MÁVAG
4500 dolgozója közül
csupán ötszázan látogatják
a gyár műszaki könyvtárát.
A műszaki értelmiségnek
mintegy a fele
tanulmányozza
rendszeresen
a legújabb szakirodalmat,
Mint mondják: sem erkölcsi,
sem anyagi hasznuk
nem származik belőle.
És a fejlesztési tervek
úgyis előírják feladataikat.

Prepok Ferencné könyvtárvezető
Csigó László felvételei

Szántai Lászlóné könyvtáros

CSÁSZÁR NAGY LÁSZLÓ

Kifizetődik-e a műszaki könyvtár?

Prepok Ferencné, a Ganz-MÁVAG Mozdony-, Vagon- és Gépgyár műszaki könyvtárának vezetője mintha nem akarna hinni a fülének. Inkább visszakérdez a telefonban.

— *Biztos, hogy a műszaki könyvtárról szeretne írni?*

Biztosítom szándékom komolyságáról, és sebtében sorakoztatom az érveimet. Azt is elmondom, hogy a felgyorsult technikai fejlődéssel egyidejűleg megnőtt a műszaki könyvújdonságok iránti érdeklődés is. Gyárnak és embernek egyaránt érdeke ez — érvelek tovább —, hiszen a világpiacon csak a legkorszerűbb termékeinkkel vehetjük fel a versenyt. Megtoldom azzal, hogy nem a magyarázatok és nem a fogadkozások érdekelnek, hanem a tények. Tények a könyvtárról.

A vonal túlsó végéről mély sóhajtás a válasz.

A megbeszélt időpontban a portán vár Prepok Ferencné. Miközben a gyár macskaköves utcáin gyalogolunk: elmeséli, hogy hét esztendővel ezelőtt jött a gyárba, ahol szerette volna temérdek ötletét megvalósítani. A tények azonban nem tűrik az ábrándokat. Két évvel később kinevezték csoportvezetővé. Mesél a munkájukról, és hamarosan kibukkan a hétköznapok sajátos humora. Igaz, ez néha tán fanyarabb a kelleténél, de akkor is mosolyt fakasztó. Nyilván egyetért ezzel a könyvtár vezetője is, aki hovatovább önmaga csoportvezetője lesz, mert a közeljövőben munkatársainak egyike szülési szabadságra megy, a másik pedig nyugdíjba.

Könyvtárügyekben járatlan ember is megállapíthatja egy pillanat alatt, hogy igencsak szűkösen fér el a 40 ezer kötet és a 10—10 ezer külföldi és magyar folyóiratszám a két szobából álló könyvtárban. A lapok jelentős hányadát és a könyvek egynegyedét raktárban helyezték el. Az üres polcok pedig hamar megtelnek, mert havonta száznegyven új folyóiratból tanulmányozhatják a MÁVAG-osok a mozdonygyártással kapcsolatos új technikai eljárások, gyártási technológiák leírását. Megismerhetik ezekből a kereskedelem híreit, a minőség biztosításának eszközeit. Megtudhatják azt is, mi újság a vezetéstudományban, és elméletben is áttekinthetik az üzemi demokrácia fejlesztésének legjobb módszereit. Természetesen csak azok, akik úgy érzik, hogy szükségük van erre. Kevesen vannak. Mint a könyvtár vezetője elmondja, 4500 dolgozó vehetné igénybe a könyvtár szolgáltatásait, azonban mindössze ötszázan látogatják rendszeresen a műszaki tudományok tárházát. Elég nagyvonalúan számol, mert azokat is a rendszeres olvasók közé sorolja, akik két-három havonként nyitják rájuk az ajtót. Azt hinné az ember, örülnek ennek, mert így kevesebbet kell dolgozniuk. Szó sincs erről, mert enélkül is sokat kell adminisztrálniuk és intézkedniük, hogy mielőbb a polcokra kerüljenek az új kiadványok. Így aztán már évek óta nincs idejük pontos kimutatást vezetni a kölcsönzött könyvekről és az olvasók rétegződéséről. Azt azonban emlékezetből is tudják, hogy mindössze öt-tíz munkásolvasó kartonja található a kölcsön-

Divald Kornél

székhelyére magával vitt el s halála után a Biharvármegyei és Nagyváradi Régészeti Társulat Múzeumának hagyományozott. Az Ipolyi-gyüjtemény a Nagyváradi Múzeumnak ma is legérdekesebb és legtanulságosabb része. A beszterczebányai egyházmegyéből származó régiségei többnyire csúcsiveskori szárnyas oltárokból való festmények és szobrok, himzések, kelyhek és egyéb egyházi szerelvények. Ipolyi hasonló tárgyakat külföldön is vásárolt s minthogy gyüjteménye lajtsromozatlanul került a múzeumba, a külföldi emlékek a magyarországi eredetű műtárgyakkal összekeveredtek; mindazonáltal a helyszinén mindmáig szép számmal fönmaradt analógiákkal való összehasonlításuk révén a váradi múzeum zólyomi eredetű régiségeit nem lesz nehéz meghatározni. Igy az Ipolyi-gyüjtemény egyik legrégibb szobrocskájáról, a mely a Madonnát ábrázolja baljában körtével, a jobján ülő gyermek Jézus kezében gránátalmával, már most is kétséget kizáró módon megállapítható, hogy Zólyom vármegye valamelyik templomából való. Szinte szakasztott mása meg van a beszterczebányaival szomszédos Tájó templomában, ahol a XIV. századbeli szobrocskát bábunak felöltöztetve, mindmáig körmeneti szobornak használták, anélkül, hogy régiségéről és művészeti értékéről tudott volna valaki. A beszterczebányai magángyüjtemények közül csúcsives-kori fafaragványokban és festményekben Thomka Gyula árvaszéki elnök gyüjteménye a leggazdagabb, a melynek ősfoglalkozási tárgyakból álló részét a Főfelügyelőségnek tavaly sikerült a beszterczebányai múzeum számára megszerezni. A Thomka-gyüjtemény szárnyasoltárokból fönmaradt szobrai és festményei nagyobbára Dubravicza, Cserény és Zolna már régen elhagyatott s ma vajmi gondozatlan régi templomaiból valók és, miként a tájói templom egyik elenyészett kicsiny szárnyas oltárának Krisztus siratását ábrázoló remek domborműve is, falusi parasztházakból kerültek mai helyükre.

Hogy mily sajátságos egyes egyházi műemlékeink sorsa, annak magam is nem egy érdekes példájával találkoztam. Igy az Óhegy közelében levő Alsószarvas nevű telep egyik magánosan álló s legalább is száz év előtt épült házát, a homlokzat hatalmas fülkéjében embernyi nagyságú XV—XVI. századbeli Mettercia-szoborcsoportozat diszíti. Későbbi oltárszobrokkal és festményekkel különösen a világtól szinte elzárt bányásztelepek szétszórt házaiban lépten-nyomon találkozhatunk.

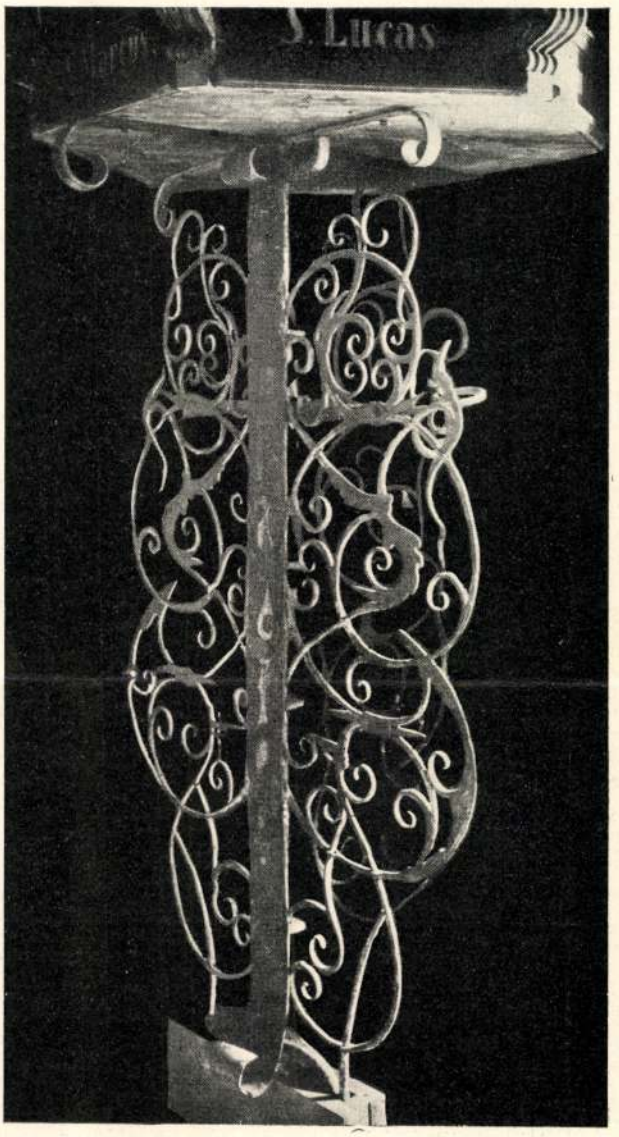

2. ábra. Szószék kovácsolt vaslába a XVII. századból. Báró Radvánszky Antal gyüjteményében.

Beszterczebánya többi magángyüjteményei közül Badinyi Zoltánét, Bothár Samu dr.-ét és Gally Sámuelét emelem ki.

Badinyi gyüjteménye mintegy ezer darabból álló ónmázos fayence edénysorozatával válik ki. Bothár dr.-nak szép pénz- és éremgyüjteménye van, a melyet a magyar pénznemekből összeállított teljes sorozatok tesznek érdekessé. Gally gyüjteményében az

Muz. és Kut-Ért
1909. 2-3. sz.

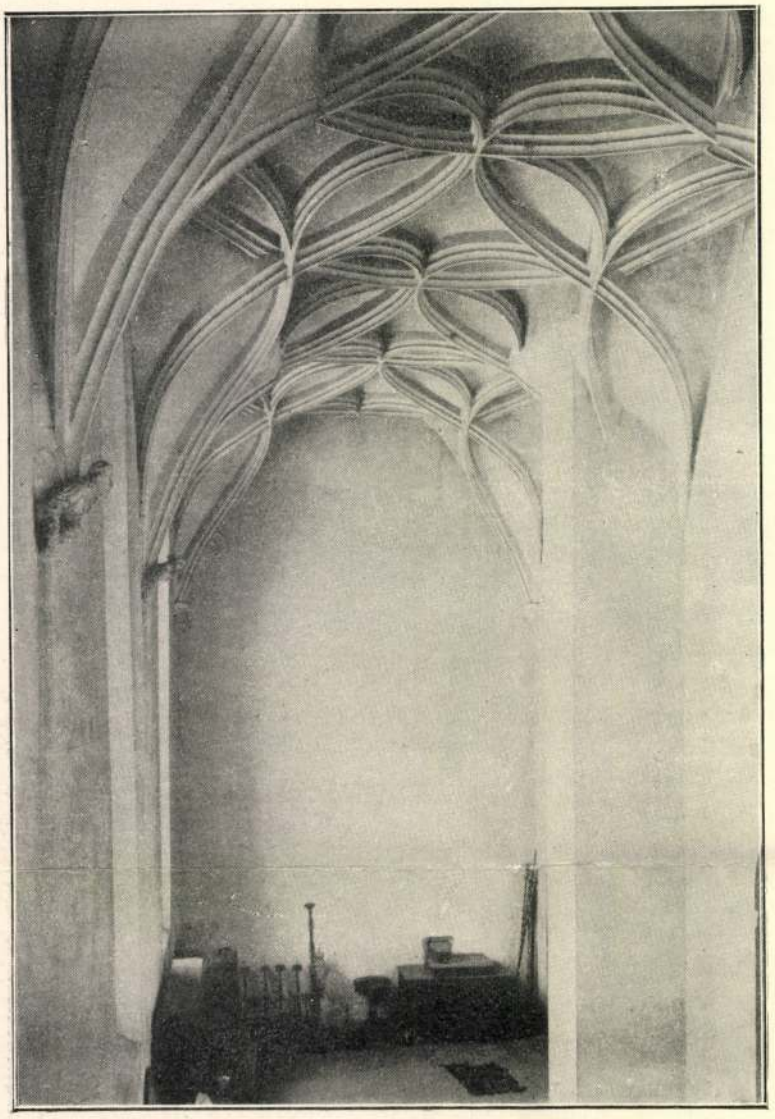

3. ábra. Alamizsnás Szent János emeleti kápolnája a beszterczebányai r. kath. plébániatemplomban.

ebben a tekintetben ma már vajmi szegény vármegye régi textil-emlékeiből látható néhány értékes darab. A vidéken Kacska József dóvali plébánosnak van számottevő gyüjteménye himzésekből. A zólyomvármegyei magángyüjtemények sorában azonban Radvánszky Antal báró gyüjteménye a legkiválóbb, a melylyel még csak Osztroluczky Miklós főispán gyüjteménye vetekedik.

Radvánszky báró radványi kastélyában az úgynevezett Rákóczi-terem kész múzeum, a mely a Radvánszky család nemzedékről-nemzedékre megőrzött emléktárgyain kívül sok oly műtárgyat foglal magában, a melyet a család tagjai szintén már évtizedek óta vétel útján szereztek (1. ábra). A család emléktárgyai sorában az általánosan ösmert Radvánszky-billikom a legnevezetesebb s Rákóczi Ferencznek és két fiának egykorú arczképe. A jelenlegi tulajdonos Radvánszky Antal báró édes apja mentette meg az elkallódástól azt a két kiállításainkról és irodalmi publikáczióból is ösmert pompás XVII. századbeli mennyezetes faágyat, a melyről a hagyomány azt tartja, hogy Wesselényi Ferenczé és Széchy Máriáé volt s a melyet az árvaházzá átalakított zólyomlipcsei várból annak idején, mint alkalmatlan ócska bútort selejteztek. A radványi róm. kath. templomból való a kastély Rákóczi-termének egyik sarkában fölállított festett diszítésű szószék, a mely Radvánszky Györgynek, Karaffa áldozatának bőkezűségéből került az akkoriban ág. hitv. evangelikus templomba s a melynek eredeti kovácsolt vasból készült lábát 2. ábránkon mutatom be. A pompás gyüjteményt jelenlegi tulajdonosa, Radvánszky Antal báró is sok szerencsével gyarapítja, ki főleg régi ötvösmunkákat és ónmázas magyar fayenceokat gyüjt, mely utóbbiakból nem egy XVII. századbeli szép darabot is sikerült megszereznie.

Osztroluczky Miklós főispán osztrolukai kastélya szintén kész múzeum, különösen azóta, hogy tavaly itt két szobát nyitottak föl, a mely mintegy száz év óta zárva volt. A rokoko és empir csecsebecsék egész tárházát találták itt elraktározva; holicsi fayence szobrocskákat, bécsi porczellánokat, régi csipkéket, játékszereket, apró ötvösmunkákat, egy házi gyógyszertárat, fizikai kisérletekhez való régi készülékeket, elefántcsont faragványokat, miniaturképeket és sok mindenféle érdekes holmit, mely nem egy múzeumnál nagyobb közvetetlenséggel beszél annak a kornak az izléséről és gondolkodásmódjáról, a melyből az év túlnyomó részében lakatlan XVII.

századbeli eredetű kastélyban ott feledték. — Azt hihetnők, hogy ahol oly sok a magángyüjtemény és annyi a lelkes gyüjtő, ahol az egyházi műemlékeket hivatalból már összeírták, ott a kutatónak már vajmi kevés dolga akad s fáradozásának sem igen lehet eredménye. Semmi sem igazolja jobban a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségének törekvését, a melylyel ingó műemlékeink megmentése kedvéért minden múzeális mozgalmat fölkarol, mint az, hogy még ilyen, a régészeti kutatók által ugyancsak kiaknázott vidéken, mint Zólyom megye, még ma is fölös számmal találhatunk múzeumba méltó tárgyakat. A Főfelügyelőség megbizásából a vármegyében végzett utazásaim folyamán, bár csak mellékesen foglalkozhattam ezzel, mintegy négyszáz tárgyat sikerült a beszterczebányai múzeum számára vétel útján, de felerészben ajándékként magánosoktól megszereznem. Egyházak és városok tulajdonában tömérdek olyan régiséget találtam, a melyet a kutatás eddig figyelemre nem méltatott s a melyről nem egy helyen tulajdonasai sem tudtak. A vármegye északi felében már szinte mindenfelé beomlottak a bányák, a melyeknek hajdan a lakosság itt anyagi jólétét és fejlett kulturáját köszönhette. A virágzó bányaművelés elmultával a lakosság is elszegényedett; a régi bányászok házaiban mindazonáltal még ma is sok emléket őriznek a multból, a mely a régi fényről regél s Óhegyen, Úrvölgyön és az ennek környékén szétszórt telepeken az asszonyok és leányok még ma is csipkeveréssel töltik el az időt, miközben a ház férfinépe messze idegenben jár kereset után. A régi művészi munkák helyett, a minőkkel Zólyomban ma már csak elvétve találkozunk, a bányászivadékok asszonynépének keze alól napjainkban kikerülő vert csipke motivumaiban vajmi elkorcsosult és durva munka, a melyet itt s a szomszédos vármegyékben csupán a köznép karol fel. Zólyom déli felében s Gömörrel szomszédos vidékein a pazar módon fölhasznált himzések teszik még festőibbé a népviseletet. Erről Gyetva és a napi járóföldön szétszórt telepekből álló Herencsvölgy néprajzi érdekességei kapcsán más alkalommal számolok be. Ezúttal pusztán Zólyom megye egyházi és világi műemlékeiről számolok be, a rendelkezésünkre álló térhez képest, általánosságban. Zólyom vármegye területén van három — Dobronyán, Bábaszéken és Tótpelsőczön — románkori, egy átmeneti stílű (Hajnikon) s 29 csúcsíveskori templom. A tömérdek átalakítás miatt, a melyen az itteni templomok, többnyire tűzvészek után, keresztül mentek, egy sem tükrözteti vissza tisztán építése idejének stilusát. Érdekes részletekkel azonban sokfelé találkozunk. Ilyen a

4. ábra. XVI. századbeli szentségtartó-fülke a póniki r. kath. templomban.

beszterczebányai plébániatemplom alamizsnás Szent János kápolnája a XVI. század elejéről (3. ábra), sajátságos, egymást metsző körívekből összerótt leülő boltozatával. A templomok egyéb kőből faragott részletei közül a szentségházak az átalakításoknak megfelelően szín-

5. ábra. Arnaut János sirtáblája 1595-ből Nagyócsán.

tén csak gyér számban maradtak fön. Óhegyen, félig XVIII. századbeli faburkolatban elrejtve, találjuk a legszebb, toronyalakú csúcsíveskori szentségházat. A fülkealakú szentségházakra a radványi templomé példa; eredetiségénél fogva ezek sorában magában áll a póniki, a melynek kerete kétfelől legalyazott s a fülke fölött gerezdes indákká terebélyesedő szőlőtőkét ábrázol. (4. ábra.)

Sírkövet zólyomi templomokban 19-et találtam, többnyire XVII. századbeli czímeres emléktáblák ezek. A beszterczebányai Szent Borbála kápolna vörösmárvány síremléke 1516-ból, a melyet Ipolyi publikált először, beszterczebányai patricziusnő domborművű alakját ábrázolja természetes nagyságban; a nagyócsai templomban egy másik érdekes síremlék látható, melyet Arnaut János, törökből lett vitéz magyar katona emlékének 1599-ben emelt a hálás utókor (5. ábra). A nagyócsai templomban két érdekes szárnyas oltár is, illetve ennek pusztán csak szekrénye maradt ránk, az egyik Mária halálát ábrázolja domborműben, a Magyarországon általános kompoziczióban s nyilván a beszterczebányai plébánia templom hasonló tárgyú, a XVIII. században elpusztult főoltárának mintájára készült.

Beszterczebánya egyetlen ránk maradt szárnyas oltára, a plébániatemplom szent Borbála kápolnájában, Ipolyi könyve révén általánosan ismert. Itt csak azt jegyzem meg erről, hogy a szú és nedvesség ezt a kitünő emléket már nagyon megviselte. Egyik szobrát ép azért a mult nyáron Budapestre küldték konzerválás végett s bár jó kézbe került, az egész oltáron elkerülhetetlenné vált restaurálás ezt az emlékünket is ugyancsak meg fogja viselni s ép azért kivánatos volna, ha az erre illetékes tényezők, szétszedése kapcsán minden részletét legalább fényképekben örökítenék meg a művészettörténelem számára. A beszterczebányai szent Borbála-oltár sokkal nagyobb méretű, semminthogy múzeum befogadhatná. Kisebb ilynemű emlékeinket azonban, Ipolyi szellemében híven, kivánatosabb volna közgyüjteményeinkben elhelyezni, semminthogy ezeket restaurálással tönkre tegyék. Középkori faragványainkon az eredeti szinezés a művészeti hatásnak nem kevésbbé fontos tényezője, mint a szobrok plasztikája.

Ennek megsemmisítésével szárnyas oltáraink nem kevésbbé siralmas látványt nyujtanak, mint a pillangó, ha szárnyai himporát letöröljük. Ilyen kontár mázolásssal ujabban tönkretett emlék nem egy van Zólyomvármegyében. Itt csak a radványi templom Piéta szoborcsoportozatát említem föl, a mely valamikor kegyelmi kép hirében állott s XV—XVI. századbeli fafaragásunknak formailag és tartalmilag egyaránt tökéletes s egyik legkitünőbb emléke lehetett, a míg pár év előtt rikító szinekkel újra be nem festették. Hasonló sors érte a breznóbányai egy-

kori plébániai templom főoltárának sok viszontagságon keresztül ment Madonna szobrát, középkori fafaragásunknak egyetlen itt ránk maradt emlékét, a melyet a plébánia házi kápolnájában egy új oltár keretében állítottak föl s átmázolásával művészi értékétől szinte teljesen megfosztattak.

Középkori eredetű templomai számához képest Zólyomvármegyében aránylag kevés szárnyas oltár maradt fönn s minthogy ezek egy részét ujabban ismét fokozattabb mértékben fenyegeti a tönkretételükkel egyértelmű restaurálás, talán nem fölösleges, ha ennek ellensúlyozására Ipolyi halhatatlan szellemét idézem föl s ennek követését ajánlom mindazok figyelmébe, a kikre ilynemű emlékeink gondozása bízva van.

Legalább főrészében fönmaradt kilencz szárnyas oltáron kívül Zólyom megye templomaiban harmincz szárnyas oltárokból való szobrot és festményt találtam, a melynek létezéséről nem egy helyütt az illető plébánosok sem tudtak; igaz, hogy néha szinte lehetetlen helyeken találtam ezeket.

Igy a póniki templomban a főoltár mögött, az oltárasztal kőből falazott üregében hevertek a 6. képünkön látható tárgyak: két gyertyatartó angyal szobra fából a XVI. század elejéről, a XV. századbeli corona lucida kovácsolt vasból s a Jeremiást ábrázoló oltárszárnykép. Egész kis múzeum a szászfalvi templom lomtára is, ahol egy kétüléses XV—XVI. századbeli stallum válik ki, oldaldeszkájának pompás vésett domborművű csúcsíves izlésű diszítésével, azonkívül egész sorozat szárnyasoltárokból való festmény várja, hogy múzeumba szállítva a további pusztulástól megmentessék.

A beszterczebányai hires bronz keresztkúton kivül egyéb templomokban nyolcz kőből faragott középkori és renaissance-stílű keresztelő-medenczét találtam, harmincz művészieszebb kivitelű stallumot, szekrényt s egyéb faragványos részletet, 14 középkori harangot, 13 himzett miseruhát 53 himzett vagy csipkével diszített terítőt és kendőt. Ez utóbbiak között a beszterczebányai ág. hit. ev. templom 29 darabból álló XVII—XVIII. századbeli úrvacsorakendőkből és szószékterítőkből álló sorozata a legkiválóbb. Mindmegannyi múzeumba méltó darab, miként ugyanennek a templomnak a kincstára is, 22 szebbnél-szebb XVI—XVIII. századbeli ötvösmunkájával, a melyről a szakirodalomnak eddig tudomása nem volt s a melynek a beszterczebányai múzeumban letétbe való elhelyezését az egyházi közgyűlés, áthatva nagylelküségének kulturális fontosságától, már a mult nyáron kilátásba helyezte. A katholikus templomokban őrzött ötvösmunkák javarészével irodalmunk már ismételten is foglalkozott. Itt csak a szélcsei templom pompás XV. századbeli ezüst úrmutatóját mutatom be (7. ábra), a hol az úrmutató

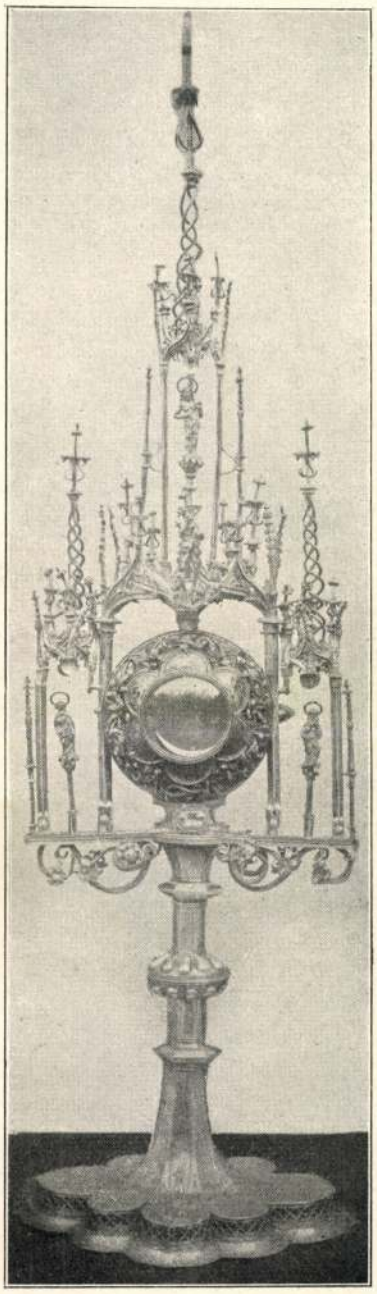

7. ábra. XV. századbeli úrmutató a szélcsei róm. kath. templomban.

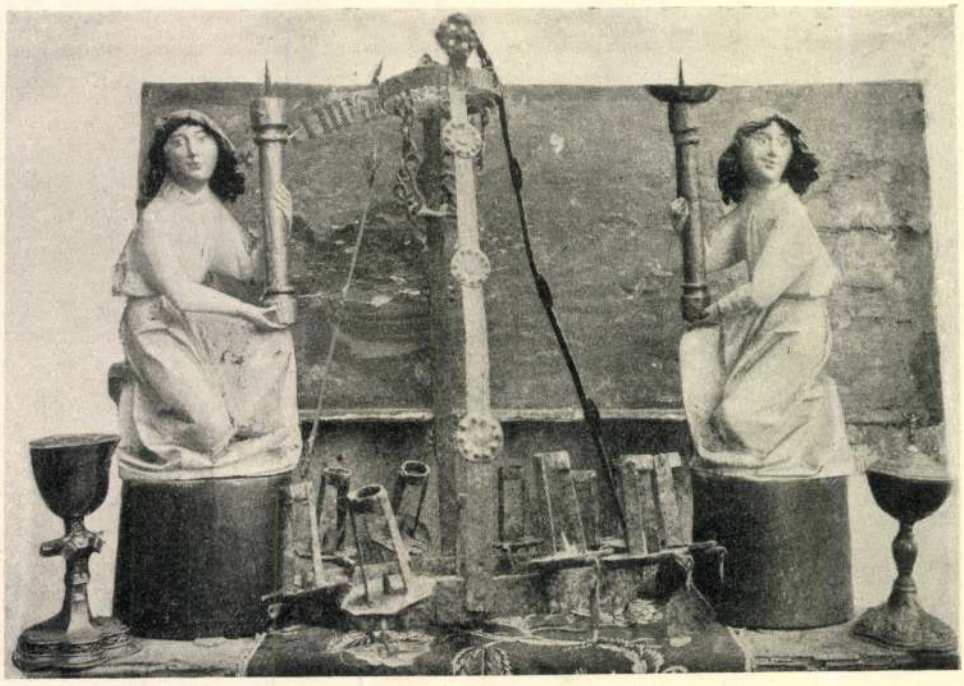

6. ábra. Használaton kívül helyezett régi tárgyak a póniki róm. kath. templomban.

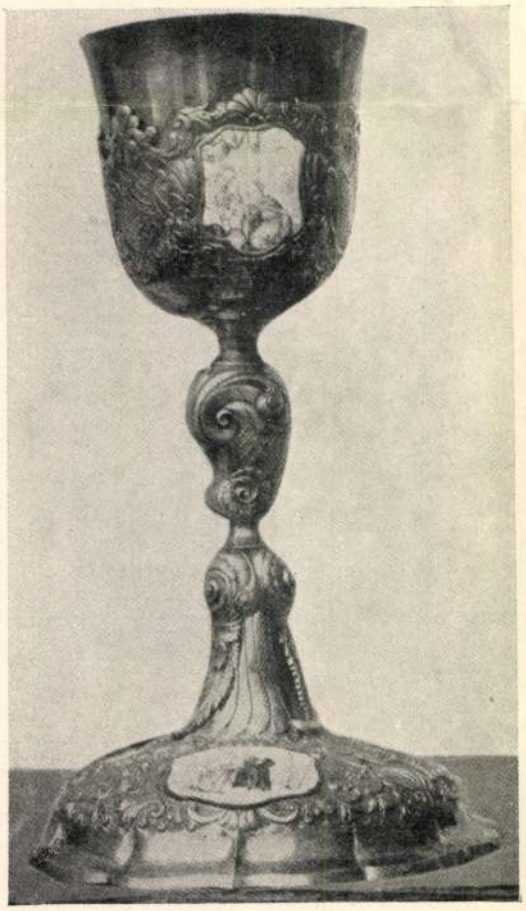

8. ábra. Szilassy-féle kehely a beszterczebányai róm. kath. plébániatemplomban.

kerek szelenczéjéhez hasonló szabású, de kisebb viaticum-szelenczét is találtam, a melyet fedelén, sodronyos zománczos virág koszorúban a feszület domborművű képe diszít. A zománcz azonban a sodronyos virágokból már szinte teljesen kipattogott. A beszterczebányai székesegyház kincstárában a magyar ötvösség története szempontjából Szilassy Jánosnak, a XVIII. századbeli jeles lőcsei ötvösnek, négy zománczfestésű képekkel ékes kelyhe érdemel említést. Szilassynak egy ötödik kelyhe a beszterczebányai plébániatemplomban maradt fön (8. ábra), a melynek kincstárában azonban a kiállításainkról s irodalmunkból egyaránt ösmert XV. századbeli sodronyzománczos kehely a legnevezetesebb darabja (9. ábra). Művésziesebb ötvösmunkát összesen százhetvenet sikerült Zólyom megye róm. kath. és evangelikus templomaiban összeirnom. A mi ezek sorában még a mult századbelieknek is különös értéket kölcsönöz, ez az a körülmény, hogy a régi magyar ötvösség hagyományait talán sehol sem őrizték meg oly sokáig nálunk, mint Beszterczebányán, a melynek kiváló ötvösei sorában Libay volt az utolsó. Libay Sámuel (1781—1866) nálunk jóformán csak az Országos Iparművészeti Múzeumban őrzött filigránból készült szobrai után ösmeretes, a melyeket kora ellaposodó izlésű közönségének érdek-

lődését keresve, szinte hihetetlen technikai készséggel alkotott meg. Hogy páratlan technikai tudásával közvetetlen megrendelések esetén mily finom izlést tudott párosítani, arról kisebb munkái tanuskodnak, a melyekből Zólyom megye templomaiban s beszterczebányai magántulajdonban még ma is sok van meg.

A világi műemlékek összefoglaló fölsorolására áttérve, van Zólyomvármegyében még ma is lakható állapotban három középkori eredetű vár s három jelentősebb várrom, kilencz renaissancekori, de túlnyomó részben erősen restaurált kastély s mintegy félszáz középkori és renaissance részleteinél fogva nevezetes városi épület. A beszterczebányai vármegyeházán s Zólyom megye öt városának községházában igen sok a kulturhistóriai emlék, a mely ott többnyire gondozatlanul s a világ szeme elől elrejtve hever.

Templomok és községek birtokában 223, elsősorban kulturhistóriai jelentőségű emléket sikerült összeirnom, a mely a beszterczebányai múzeumban volna csak igazán helyén. Mint köztudomású, a múzeum tavaly jutott új épülethez s most már csak Zólyom megye hatóságainak s közönségének áldozatkészségén és kulturális érzékén mulik, hogy a mult évben restaurált Mátyás-ház a vármegye és városainak művészet- és művelődéstörténetünkben viselt régi szerepéhez méltó tartalomhoz is jusson.

9. ábra. XV. századbeli sodronyzománczos kehely a beszterczebányai r. kath. templomban.

A londoni községi népkönyvtárak.

Irta: Dr. Gulyás Pál.

Értekezésemben azon népkönyvtári tanulmányutam eredményéről óhajtok beszámolni, a melyet a Magyar Nemzeti Múzeum és a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsa támogatásával a mult év tavaszán az angol metropolisban tettem.

Valamennyi londoni városi népkönyvtárat[1] természetesen nem volt módomban meglátogatni, de ez nem is volt szükséges: hiszen a berendezés és kiszolgálás többé kevésbé azonos s a jelentéktelen eltérések beszámításával néhány főtipusra vezethető vissza. Be kellett érnem tehát azzal, hogy helyszini tanulmányaimat néhány legujabb, vagy a régiek közül legjellegzetesebb könyvtárban valósítsam meg. E könyvtárak helyes megválasztása csakis a londoni könyvtárügyben teljesen jártas szakember közreműködésével vált lehetővé, épen azért legelsőbb is fölkerestem James Duff *Brown* urat, az islingtoni könyvtár igazgatóját, a kinek tudásáról *Manual of library economy* cz. munkája s egyéb, e szakba vágó, részben alapvető művei alapján, már eleve meg voltam győződve. Brown úr lekötelező szivességgel fogadott s az ő tanácsát követve, jártam sorra az ő vezetése alatt

[1] Számuk ma már 88.

álló islingtoni könyvtáron kívül, a guildhalli, továbbá a clerkenwelli (Finnsbury), stepney-i, hammersmithi, chelseai és westminsteri központi könyvtárakat.

Ha tehát az alábbiakban hű képet sikerül adnom a londoni községi könyvtárak mai állásáról: jövedelmi forrásaikról, szervezetükről, berendezésükről s a mi a legfontosabb, óriási forgalmuk lebonyolításáról, első sorban Brown úr érdeme, a kinek ezért hálás köszönetet mondok. De érdeme egyúttal a meglátogatott könyvtárak vezetőinek is, a kik valamennyien szivesen fogadtak, magyarázták el intézetük belső életét s bocsátották rendelkezésemre az ügykezelésre vonatkozó nyomtatványokat, gondosan összeállított katalogusaikat, évi jelentéseiket s egyéb kiadványaikat, melyek hasznos kiegészítői a helyszinén készült jegyzeteimnek s hű támogatói emlékezetemnek. Nekik is őszinte hálával tartozom.

I.

Hogy a népkönyvtári ügy Angliában annyira fejlettebb fokon áll, mint az európai kontinens államaiban, elsősorban kellőkép biztosított jövedelmi forrásuknak: a külön népkönyvtári adónak köszönhető.

Az angol parlament William Ewart képviselő lelkes agitációjának hatása alatt 1850-ben szavazta meg az ú. n. *Ewart's actet*, mely augusztus 14-én nyert királyi szentesítést. A törvény e formájában kizárólag Angolország területén bírt érvénynyel s felhatalmazta a 10.000-nél több lakossal biró községeket, hogy tíz adófizető javaslatára döntsön a felől, vajjon állíttassék-e fel a községben közkönyvtár. Ha az adófizetőknek legalább fele a javaslat mellett foglalt állást, külön könyvtári adó lépett életbe, mely az adóköteles jövedelem minden fontja után egy fél pennyben (öt fillérben) volt megállapítva. Az ekként befolyó jövedelem az 1850-iki törvény értelmében kizárólag az épitkezési költségek s a fenntartással járó folyó kiadások fedezésére volt fordítható, miután a könyvanyag beszerzési költségeit magánadományokból remélték födözhetni. Minthogy azonban e remény nem vált be, 1855-ben a törvény ezen korlátozását eltörölték. A törvény hatályát még 1853-ban Skót- és Irországokra is kiterjesztették s azóta is többször módosították.

A módosítások főleg a törvény két pontjára vonatkoznak: egyrészt fokozatosan eltörölték a község lakosságára vonatkozó korlátozást, másrészt emelték a kivethető adó maximumát. Jelenleg a könyvtári adó általában fontonkint 1 pennyre (10 fillérre) van szabva, de a községtanács megkeresésére a törvényhozás az adókulcsot kivételképen 2 pennyre (20 fillérre) is emelheti. Természetesen a községnek külön törvényhozói intézkedés nélkül jogában áll a kivetendő adó kulcsát továbbra is egy fél, esetleg háromnegyed pennyben megállapítani. Igy van ez például London Westminster negyedében, ahol oly magas az ingatlanok jövedelmi értéke, hogy félpennys adókulcs alapján is évi 13.000 £ (312.000 korona!) folyik be népkönyvtári czélokra.

Hogy az adó kivetéséről tisztább képet nyerjünk, P. F. Aschrott nyomán[1] megemlítjük, hogy a könyvtári adót a fekvőségek jövedelme alapján vetik ki. Pl. 10 £ (240 kor.) házbérjövedelem után 1 pennys adókulcs mellett évenkint 10 pennyt (tehát egy koronát) kell könyvtári czélokra adózni.

Az első ily alapon készült községi szabad közkönyvtár *(municipal free library)* Norwichban létesült alig két hónappal a törvény életbeléptetése után; de csupán 1857-ben kezdhette el működését. Legelsőnek a manchesteri városi könyvtár nyilt meg, 1852-ben s mindmáig megtartotta vezető szerepét.

Hogy a törvényhozás ez intézkedése mily mértékben kedvezett a népkönyvtári ügynek, a következő statisztikai adatok bizonyítják: 1856-ban még csak 19 városi közkönyvtár volt Angliában, 1868-ban már 52; 1885-ig ez a szám megötszöröződött (251); 1905-ben pedig, hogy a legujabb rendelkezésünkre álló adattal szolgáljunk, számuk 589-re emelkedett s évi forgalmukat *negyven millió kötetre* becsülik.

Az egyesült királyság hatalmas metropolisa sokáig meglehetősen távol tartotta magát a népkönyvtári mozgalomtól. A két westminsteri kerület ugyan már 1856-ban elfogadta az Ewart-tövényt, de a jó példa hosszú ideig nem talált követésre. Mig a vidéki városok száz számra fogadták el a könyvtári adót, addig Londonban, ahol pedig a népkönyvtárak létesítése elsőrangú kultur-szükséglet volt, semmi sem történt 1883-ig, a mikor végre a wandsworthi városnegyed is megsza-

[1] Volksbibliothek u. Volkslesehalle eine kommunale Veranstaltung, Berlin, 1896. 17. 1.

Szilassy János, festő, 1703, Rozsnyó.

Tört. Tár

1886, 586–598.

Mikulik: Rozsnyó város 1703. évi összeadása.

Szilassy János ötvösczéhmester
Lőcsén. 1769.

Archaeologiai Értesítő
1916. 234.
Kelemen Lajos: Mű- és művelődéstört.
adatok Kassa életéből

Szilassy János ötvös

Budapesti Szemle CLXV. 1916.
111-124. o. Divald Kornél:
Műemlékeink és a háború

MDK

SZILASSY JÁNOS

Barokk urmutatóról részlet reprodukció

Gerő László:Eger. Budapest 1954.

Képzőművészeti Alap kiadványa.

MDK

SZILASSY JÁNIS

kassai ötvösmester barokk urmutatójáról repr.

Gerő László:Eger. Budapest 1954.

Képzőművészeti Alap kiadványa.

M.D.K.

Szilassy János, ötvösmester

Lőcsei származásu. Az ő müve az egri Ferences templom fehéralapu tüzzománcos képecskékkel diszitett urmutatója. A 77.5 cm. magas rokokó mü talpát négy zománckép ékesiti és ugyancsak zománcvirágok koronája övezi az üvegszelencét. A magyar ötvösmüvészet e remeke ma a Dobó István Muzeumban látható.

Gerő László: Eger, Bp. 1957. /Magyar Müemlékek/ 43. old. /Ugyanazon az oldalon "Szilasi" néven/.

SZILASSY János atyós

Paloc, n.-tpl.

P a M 2000/2. 33-35. ill

Liptószentmiklós (Okolicsnó) > 213.4. kat.

Liptovsky Michal > 213.4. kat.

Liptovsky Mikulás (Okolicné) > 213.4. kat.

Litva > Zsolnalitva

Lockenhaus > Léka

Malinovo > Éberhárdt

93. Márcfalva (Sopron vm.) **Marz**, Ausztria, **r.**

Marianka > Máriavölgy

94. Máriavölgy (Pozsony vm.) **Marianka**, okr.

Martin > 213.2. kat., 213.3. kat.

Martjanci > Mártonhely

95. Mártonhely (Vas vm.) **Martjanci**, Szlovénia

SZILASSY János

Szilárdfy Zoltán: Szilassy János gödöllői kirmutatójának értelmezése.
= A Grassalkovichok - Tom. Szent Lábodi Károly Gödöllő, 1997 52 – 57.

két
arokk, 18. szd.
19. század.

1963

É-ra álló
etes talapzatán
dallion,
tekkel. A
t keresztet
aszkodó,

atta Johann
György)

2022

esen álló,

MDK

SZILASSY JÁNOS

lőcsei ötvös művei az egri görög templomban szerepelnek. Barokk müemlékek.

Gerő László:Eger. Budapest 1954.p.45.

Képzőművészeti Alap kiadása.

Szilassy János

MDK

ötvös

A Gyüjtő 1913. 31-32.o.

Szilassy János ötvös M.D.K.

1729 és 1782 között Lőcsén dolgozott.
A festett képes zománc feltalálója és legkiválóbb mestere.

Nagy szines kövekkel és zománcképekkel diszitett munkái a határokon tul is elterjedtek.

Kampis Antal :A képzőművészetek története 668.1
A Kultura Világa Bp. 1963.

M.D.K.

Szilassy János, ötvös

a magas rokokó alkonyán elhunyt mester romancművészeti eredményei után ... jóformán napjainkig senki sem próbálkozott, hogy közelebbről lemérje a magas ötvösség területén történt románcpróbálkozásokat.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf.

1. sz. 1.old. Mihalik Sándor: Magas románcművészeti törekvések.

M.D.K.

Művészettörténeti Értesítő. Bp. 1963. XII. évf.

Szilassy János ötvös M.D.K.

Lőcsén pályatársa volt Szakmáry János Dánielnek.

12 barokk és rokokó izlésben készitett tárgy maradt tőle.: több szelence és gyertyatartó, néhány kanna, füstölő, tömjéntartó

H éjjné Détári Angela: Szakmáry Pál

Adatok egy szepességi ötvös-család müködésről a XVIII. században 57.1.

Az Iparmüvészeti Muzeum Évkönyvei VI. 1963.

MDK

Szilassy János, ötvös

a lőcsei születésü mester a korszak legkiválóbb művésze.

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás 469.l.

MDK

Szilassy János löcsei ötvös XVIII.sz.

lásd:

OM.Iparm.Muzeum.Régi egyházi kelyhek kiáll.Bp.1913. 12.lap.

MMA

M.D.K.

Szilassy János, ötvösmester

készítette valószínűleg a Tornyosi Tamás tervei szerint 1723-ban emelt Kassai Mária-emlékoszlop talapzatának három oldalon homornan kanyarított oldalain lévő vörös rézből vert domborművű táblákat, melyeket ma a Kassai Múzeum őriz.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet közlönye, Bp. 1904. 38.köt. 176-177. old.

Szilassy János

Kentséglaktó (szepró)

A kepőhnüvéne tel Debrecenben, 1961

17 kép

MDK

Szilassy János /müködik 1729-1782/.

K.E. : A Szepesség ujabbkori festői és szobrászai. Szepesi müvészek. N. Szalon 1937. márc.

Szilassy János
"ötvös"

Ötvöstárgyait románchipekkel
díszítette.

Voit Pál: Iparmüvészet XIII.-XIX.
Müvészet, 1971.október - 10.oldal

Szilassy János, ötvös

Érdemes még megemlíteni a XVIII. század legkiválóbb magyar ötvösművészét, *Szilassy Jánost*, aki Lőcsén dolgozott. Egyik szép munkája, egy zománcos kehely, ma az Iparművészeti Múzeum tulajdona.

6.

Halász Júlia: Remekművek regénye

Esti Hírlap. Bp. 1977. dec. 31

Szilasi János ötvösmester

Szeged alsóváros egykori külön település templomának gyűjteményében az u.n. Mátyás-fazula, ezt Mátyás palástjából alakították át egyházi célokra, 1465-ben. – a nagyértékű gyűjteményhez számos egyéb tárgy is tartozik, köztük kiemelkedik egy 17.64 körül készült kehely, Szilasi ötvösmester munkája rajta magyar szentek zománcképei láthatók. (említve)

Művészeti magazin

1977. máj. 26. TV. 21.50 V Gné.

Szilassy János

Löcsei ötvösmester neve
ceulitve.

Müemlékvédelem 74/2 121.o.

Szilassy János, ötvösművész

Kőnei mester. Zománcképes
ötvösmunkái nevezetesek.
(A XVIII. sz. II.-fele.)

— : A zománc művészete 6.

ESTI HIRLAP Bp. 1974 szept. 4.

Szélassy János
ötvös

A XVIII. század második felében
működik Szélassy János. Arany-
zománcos képecskékkel, virágokkal
drágakövekkel díszítette helyhez, úr-
mutatót.

Voit Pál: Iparmüvészet, ~~12~~ XIII,-XIX.
Müvészet, 1971.október - 10.oldal

Szilassy János
ötvös

„Kehely" (vegyes)

Morthy Barna: Kincsek és mesterek.
Nők Lapja, 1970. december - 49 szám

Szilassy János
ötvös

Löcsén 200 évvel ezelőtt élt és alkotott Szilassy mester. A kiállításom helyre van bemutatva.

Marthy Barna: Kincsek és mesterek.
Nőh Lajja, 1970. december - 49 szám.

Kibédy János, író

Megemlítve.

Bálint Sándor: P. Brestyánszkij Ilona:
Csongrád megye iparművészeti kincsei
87-88.

TISZATÁJ, Szeged. 1974. március XXVIII 3

Szilassy János lőcsei mester

A Kulturális Kapcsolatok Intézete égisze alatt Jugoszláviában rendezték meg a „Magyar ötvösművészet a X.–XIX. századig" c. kiállítást, melyen szerepel a rokokó egyházi fényűzéssel készített kelyhe, mely földrágakövekkel és színes ékkövekkel van applikálva, a gödöllői kastélykápolna részére készítette. (repr.)

Héjjné Détári Angéla: A magyar ötvösművészet tíz évszázada.

Nők Lapja, 1969. febr. 15.

Szilassy János (1708-1782)

A 18. szd legkiválóbb hazai ötvöse. Lőcsi mester, ötvösműveit a külföldön elterjedt fertőzománcozással készítette. Munkái közül 30 került elő, közülük sok templomi kegytárgy. Egy zománcos rokokó kelyhe az Iparművészeti Múzeumban.

Pallai Sándor: Ötvösművészet, Műszaki Kiadó, 1972; 238.l.

[Szilassy János]

Francia rokokó zománcos kehely a 18. századból
(Iparművészeti Múzeum)

Pallai László: Ötvösművészet, Műszaki Kiadó, 1972, 240. l.

Szilassy János

újranyomtatója az egri Ferences nyomdában.
1752. Reprodukció.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

370

Szilassy János „I.S."

Sócsei ötvösmester készítette az egyik Kossuth L. u. 14. sz. a. feregyes templom úrfelmutatóját 1752. 77.3 x 27.7 x 33 cm.

Voit Pálpál.: Heves megye műemlékei II
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

372

Szilassy János
ökrös

„Monstrancia"
repro

Hijjné Détári Angela: A magyar ökrösmüveszet...
Vók Lapja, 1969. febr. – 7 szám

Szibássy János
ötvös

A rokokkó egyben fenyűrés
műveszi szépséget látkatjuk
alkotásain

Szijjné Détáré Angela: A magyar ötvösművészet
Nők Lapja, 1969. febr. - 7 szám

SZILASSY JÁNOS, ötvös

Szilassy János: "Urmutatś", című munkája.-XVIII.század
Gödöllő,Rom.Kat.Plébánia.-Fekete repr.
15.old

Dávid Kalalin: Egyházművészet 12.old

Kuzsák, Múzeumi [illegible], 1970. [illegible]

Szilassy János (ötvös)

A magyarországi iparművészek közt neve említve.

Népnava, 1975. márc. 9. 103. enj. 58 n. 8 p.

Németh Béla, főgimn. tanár

IX. 12.

Szilassy János

lőcsei ötvös

l

Rad 1943

90. l.

Szilassy János
ötvös

erőd
a
Bar Ungarn
660. l.

Szilassy János

otvös

wód

Kőszeghy Elemér:

Kassa műemlékei.

Bp. 1939. natúl 7.

Officina

Gyulafehérvár.

Székesegyház helyreállítás

Pénztári napló

1915. július és augusztus hóról

Szilassy (Szilasi)

János

ötvös

lásd

Közlemények kepes

vármegye multjából

I. 103, II. 99, 153, 158,

159, 166, 171. l. III.

127. l.

MOB-nak nincs

meg.

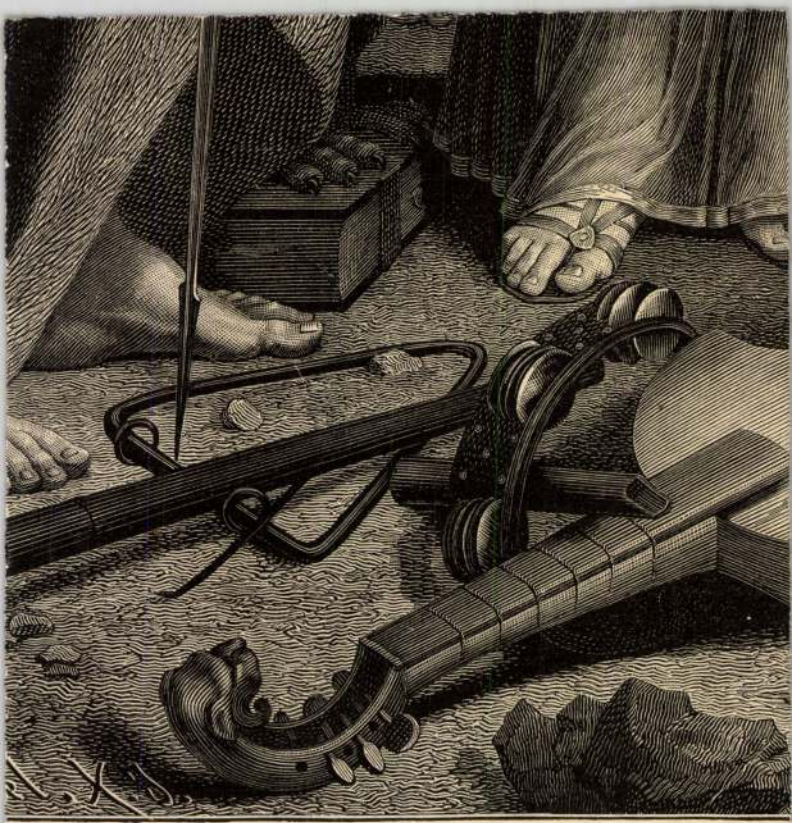

Die heili

Nach dem Gemäld

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI MÉPE
Szilassy János

1021

ZOMÁNCTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS

A miniszterhelyettes megnyitó szavai elhangzottak, a közönség lenyűgözve áll a Kecskeméti Katona József Múzeum falai között. Mi mindenre alkalmas az anyag! A zománcot évezredek óta ismeri az emberiség, mégis mindenkor a maga szükségleteinek megfelelően tudta hasznosítani. Ezt bizonyítja a szerdán megnyílt zománctörténeti kiállítás is.

Az első teremben, a különböző történelmi korok zománcművészete látható. A falakra függesztve és a vitrinekben egyiptomi, görög, római, kelta korból származó ékszerek. Néhány lépésre tőlük már a XVIII. században járunk. A limoges-i zománcfestészet hatására hazánkban is virágozni kezdett ez a művészeti ág. Ennek egyik legszebb darabja, Szilassy János lőcsei ötvösmester vázája is a kiállított tárgyak között van.

Mégis a meglepetés erejével hat a másik terem a látogatók legtöbbjére. Itt már az látható, hogy a XX. század művészete is megtalálta az utat a zománchoz. Amint érdeklődve nézem a méternyi hosszú zománcozott lemezt és azon tűnődöm, hogy sikerülhetett a művésznek ilyen plasztikusan, korrekt színekkel, mégis nemes egyszerűséggel odavetíteni a női alakot, egy fiatalember szólalt meg mellettem.

— Ezüstzománc. Albert Péter kísérletezte ki a Zománcipari Művek laboratóriumában. Ezzel az anyaggal úgy bánhat az alkotó, mint a hegedűművész a hangszerén a hangokkal. A legfinomabb árnyalatokat is vissza lehet adni vele.

— Ön talán a kiállított tárgyak alkotói közül való? — kérdeztem.

— Igen, Király Sándor vagyok, az Iparművészeti Főiskola festő tanszakának hallgatója. Itt pár lépésre kollégám, Kátai Mihály áll. Intézetünkkel szocialista szerződést kötött a Zománcipari Művek művészi kivitelezésű zománcozott lakásdíszítő tárgyak és épületburkoló elemek készítésére.

— Ez szolgál majd a jövő építészetének díszítésére?

— Mi bízunk benne — válaszolt —, annál is inkább, mert nemcsak szép, hanem időállóbb a hagyományos vakoló-, illetve burkolóanyagoknál.

Kifelé menet olvasom a plakátról, hogy a kiállítás szeptember 11-ig tart nyitva. Érdemes megnézni.

N. O.

Duc Co helyzete sor

Mr. Foster új érveket

Nasszer elnököl az arab ,

EGY NAP A KÜLPOLITIKÁBA

A VIETNAMI helyszíni jelentések napok óta a Duc Co-i csatározásokkal foglalkoznak. Az itt folyó hadműveletek igen jelentősek a délvietnami háborút illetően. Duc Co elfoglalása, illetve megtartása azt jelentené, hogy a DNFF ellenőrzi az egész közép-vietnami fennsíkot, az ország jelentős, összefüggő területét. A partizánok idáig tartják a frontot, sőt, mint a UPI jelenti, még Westmoreland tábornoknak is majd életébe került egy itteni látogatás. Az amerikaiak dél-vietnami csapatainak fővezére titokban látogatott az ostromlott helységbe, kevés híján elérte a partizánok aknatüze, amelyet a helikopter-kifutópályára zúdítottak. A harc kimenetelét az amerikaiak is biztosítani szeretnék a maguk számára, erősítést irányítottak e térségbe. De, hogy az itt folytatott amerikai háború kilátástalanabb, mint amilyennek képzelték — arról a londoni Times washingtoni tudósítója tájékoztat. A jelentés szerint az amerikai katonai vezetők többé nem is állítják, hogy Dél-Vietnam életképes állam. Nincs nemzeti öntudata, s „hadseregének" nincs hazája. Ky kormánya most hazarendelte a külföldön tanuló diákokat, hogy besorozhassák őket. A tiltakozások, az amerikaiak újabb csapaterősítései miatt tovább tartanak. A laoszi hazafias front pártja nyilatkozatban ítélte el az újabb johnsoni tervet, s az Albán Népköztársaság is nyilatkozatban tiltakozik az agresszió kiterjesztése ellen. A Szovjetunióban újabb önkéntesek jelentkeznek, hogy fegyverrel támogassák a vietnami nép harcát.

A DÉLKELET-ÁZSIAI agresszió jelentős akadálya annak, hogy a Genfben ülésező tizennyolchatalmi értekezlet eredményt mutathasson fel. Az amerikai agresszió árnyékában nem születhetnek hasznos, célszerű, megvalósításra alkalmas javaslatok, hiszen az agresszió további folytatása épp a tárgyalóképes talajt húzza ki a saját háborús

mányjavaslatát — biztosításának je lan bonni javasla kat az amerikai l lapítja meg a Pr Mr. Foster (az a érveket keres. D beszélhet leszerel lettel egy időben patok szállnak p hiheti el, hogy eg kor, amikor 330 idegen államban patainak létszámá ja: Az Egyesült zsákutcába juttatj munkáját. A csütö kifejtette, hogy a az atomhatalmakn verekkel nem ren lezettséget kell vál szont azt fejtegett erő megteremtése ország nem jut ato lönös következtetés

AZ ARAB csú rendezik meg Casa már elkészítette az lyen az arab ország működésének mege csúcsértekezlet szer Nasszer elnök vezet zött sok kérdésben mítása nagyrészt az amelyekre a közelj elnöke és Fejszál ki térbe kerülnek maj és a Jordán vízkivi tonai vonatkozásai, csolatos izraeli feny

kezlet Tokióban

et küldöttek szenvedélyes szavakkal ítélték el az Egyesült Államok vietnami agresszióját, követelték a VDK bombázásának megszüntetését, továbbá az amerikai csapatok kivonását Vietnamból.

t ügy"

tehát eképpen találkoztak.

Képünk, amelyet az egyik nyugatnémet magazinból vettünk át, bizonyíték. Eszerint a nyugatnémet neonácizmus él, pimaszkodik, s csak a maga

gaztetteit tartja „szent ügy"-nek. Ők a temető nyugalmát

Szilassy János

67005

l.

Schürer - Wiese

109. l.

112. l.

244. l.

245. l.

59

Reve

100 kor. nóval:
mely ösnaget
templom helyo
munkadijak sa
Lotharidek Ig
mai napon ha

Szilassy János ötvös

Czobor-Szalay II. 313.l.

364. ábra. Szilassy János lőcsei ötvös kelyhe 1763-ból. Az orsz. magy. iparművészeti múzeum.

913. PALACK POHÁRRAL, fehér-pir
mit Glas, weiss-rotes Überfanggla

alppal, oldalán domboru és arany-ezüst levéldisz. Cseh,
is, mit sechspassigem Fuss, auf der Wandung Blätter-
misch, Biedermeyer.

án piros kockadisz. Cseh, XIX. sz. — Glas mit Fuss,
öhmisch, XIX. Jh.

piros alapon medaillonban szines virágcsokor. Cseh,
migen Kelch Medaillon mit Blumenbuket. Böhmisch,

iros alapon beköszörült disz. Cseh, 1850 k. — Zwei
hmisch, um 1850.

tes, köszörült, tagozott talppal. Magyar, 1810 k. —
Fuss profiliert. Ungarisch, um 1810.

es alak. Cseh, Bidermeyer. — Flakon, geschliffenes

gos disszel. Cseh, Bidermeyer. — Flakon mit Stopsel,
Böhmisch, Biedermeyer.

án gyöngyhimzésü öv. Cseh, XIX. sz. e. f. — Glas,
Böhmisch, e. H. XIX. Jh.

öngyhimzés. Cseh, empire. — Glas, auf der Wandung

ldalán beköszörülve „Bad zu Reinerz" látképe. Cseh,

Szilassy János
Ötvös

Iparosok Olvasótára
1913

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

SZILASSY János (ötvös)

Az 1729 és 1782 között Lőcsén tevékenykedő Szilassy János minden bizonnyal korának egyik legtermékenyebb ötvösmestere volt. Műveire az úgynevezett „tűzben pikturált képek", azaz a festett zománctechnika nagy felkészültséget igénylő kezelése a legjellemzőbb. Ezt példázza az az 1777-ben készült aranyozott ezüstkehely is, amelynek talpát és felső részét szentek alakjait ábrázoló hat zománckép díszíti.

SZILÁGYI András: Művészet és mesterség. (Iparműv. Muz. kiállitása) In. Muzsák, 1985/3. 4.p.

M.D.K.

Szilassy,festő

Többször megfordúlt Markónál,aki a Villa Appeggiben aki szivesen fogadta a fiatal magyar művészeket.
557.o.

Telepy Katalin: Telepy Károly, a magyar táj romantikus festője. 545.o.
Debreceni Déri Muzeum Évkönyve. IX. 1966-67.
Debrecen, 1968. Alföldi Nyomda, Debrecen.

M.D.K.

Szilassy ,festő

1859-ben Kakas Márton/jókai/ a Műtárlaton csupa tájképet sorolt fel. Köztük az övét is. Vas. Ujs. 1858. V. 23. 250. X. ?. 477. 1859. V. 29. 260. és 1960. VI. 17. 300. 565. o. 85. jegyz.

Telepy Katalin: Telepy Károly, a magyar táj romantikus festője. 545.o.
Debreceni Déri Múzeum É könyve. IX. 1966-67.
Debrecen, 1968. Alföldi Nyomda, Debrecen.

Szilassy János

lőcsei ötvös

Szilassy János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1968 DEC 11

1024

1968. december 11, szerda

Ötvösművészeti kiállítás az Iparművészeti Múzeumban

A jugoszláviai siker után Budapesten is bemutatott gyűjteményhez, a magyar ötvösség ezer évének seregszemléjéhez az Iparművészeti Múzeumban két múzeum — a nemzeti és az iparművészeti — és hat egyházi gyűjtemény adta össze féltett kincseit, a honfoglalás kori ezüst tarsolylemezektől Szentpéteri József reformkori kávéskészletéig.

A kiállítás a kevés számú, de annál szebb és értékesebb honfoglalás kori lelettel kezdődik: tarsolylemezek egymásba fonódó végtelen palmettadísszel, amelyet talán középkori perzsa mesterektől tanultak el őseink. Itt van a geszteréd szablya aranydíszének maradványa és a korai román ötvösség emlékei: a vízöntő edények, aquamanilék. Van köztük egy különös kentaur, doboló férfialakkal a hátán. A magyarországi ötvösök másoktól kellett megtanulják mesterségüket, de ez a kentaur egyedül áll, hasonlót nem készítettek Európában.

Az ötvösök évszázadokon át főként egyházi megrendelésre dolgoztak. Arany, arany — aki szeret aranyat nézni, láthat a kiállításon eleget. Valójában szebbek az egyszerű ezüsttárgyak, a XVII—XVIII. század serlegei és poharai. Szilassy János, az 1750-es évek rokokó ötvöse egyaránt készített agyondíszített aranytárgyakat és rendkívül nemes formájú ezüstserlegeket.

Az utolsó bemutatott mester Szentpéteri József, aki egy fél évszázadon át készítette empire és neobarokk étkészleteit. Szerepel a kiállításon fő műve is, a Nagy Sándor hadseregét ábrázoló vörösréz dombormű, amelyet készítésekor antik munkának minősítettek és Szentpéterinek hatósági igazolást kellett hozni, hogy valóban ő csinálta a domborművet.

Az ötvöskiállítás méltó indulás az Iparművészeti Múzeum új kiállítássorozata számára.

Sz. A.

Gyors ütemben fejlődik az ipar Vas megyében

(Tudósítónktól.)

A Vas megyei tanács legutóbbi ülésén megvizsgálták, hogy a harmadik ötéves terv eddig eltelt ideje milyen eredményeket hozott a megyének. Az összegezésből kiderült, hogy a legutóbbi két és fél év alatt a megye iparának növekedése — a termelés volumenét és a foglalkoztatottak számának alakulását is tekintve — meghaladja az országos fejlődés ütemét. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy Vas megye az *iparilag közepesen fejlett megyék* sorába lépett.

Az említett időszak alatt néhány új üzemmel is gazdagodott a megye, így a kőszegi ruházati szövetkezet gyárával, a KERIPAR celldömölki gyáregységével és a Soproni Ruhagyár csepregi telepével. Több ipari üzem bővült vagy korszerűsödött és folyamatban van a győri Magyar Vagon- és Gépgyár új sárvári üzemének a létesítése.

Továbbra is jelentős helyet foglal el a *tanácsi ipar.* A tanácsi könnyűipar például már most elérte az ötéves terv végére kitűzött termelési értéknövekedést. A megye tanácsi ipara számottevő exportot is lebonyolít. Az ipari feladatok végrehajtásában s a szociális célok elérésében egyaránt fontos eredmény, hogy a megyében most már mintegy 1400 személy jut keresethez ipari bedolgozóként. A megye csaknem félszáz községére terjed ki a bedolgozói hálózat, segítve a csökkent munkaképességűek foglalkoztatását is. Kellő figyelmet kap és érdemel is *a megye építőipara.* Az említett időszakban az állami építőipar 33, a szövetkezeti építőipar pedig 24 százalékkal növelte kapacitását.

Nagytakarítás" a múzeumban

< Szilassy János.
ürmutatója a
kassai vezérsegy-
házban. >

Hampel József:
< > Arch. Ért
1892. 448. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Szilassy János

lőcsei ötvös

lásd

Arch. Ert

1916-234. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Szilassy János

otvös XVIII sz

lázd okr

Kemény Sajós

Szilassy Jánosról
Közlemények Szepes
vármegye multjából
1911. III évf. 58-ból.

MOB kat 4043.

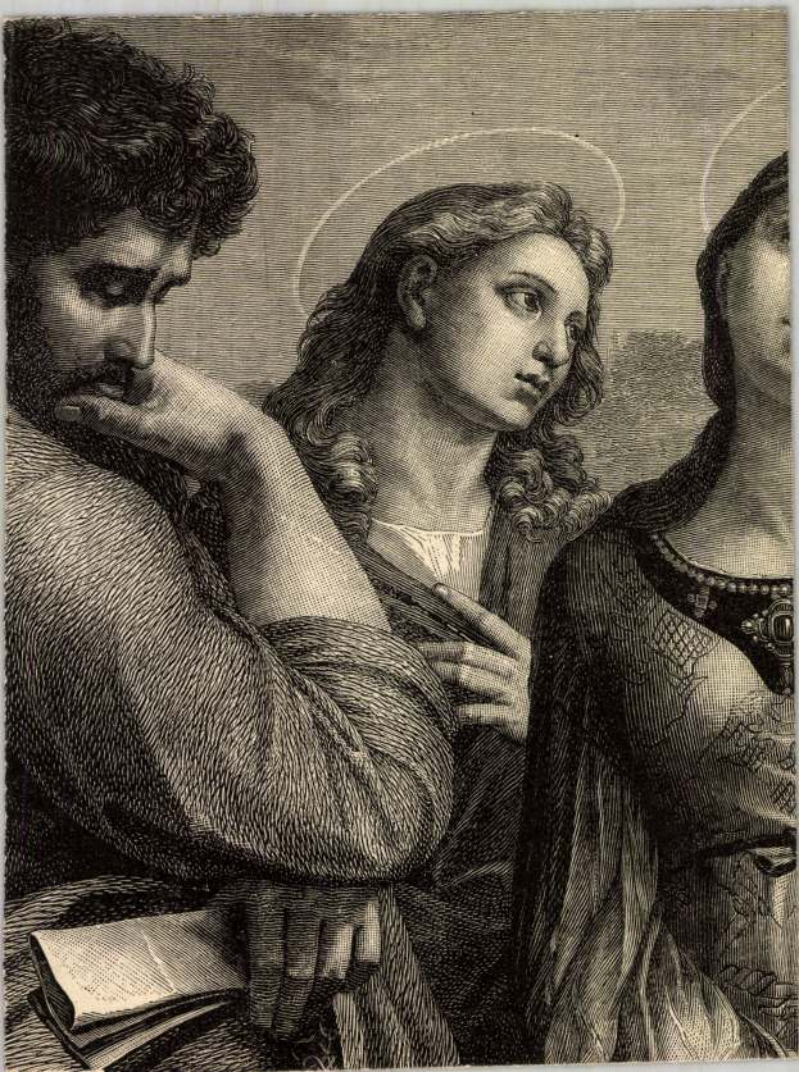

Szilasy János, iparművész MOK

A keresztrejtvényben szerepel.

– : A honfoglalás korától napjainkig 14

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. szept. 4.

Szilas y János

Kehely, 1777. Ezüst, 28,3 cm.
Iparművészeti Múzeum.

Szerepelt a „Magyar művészet kiállítása Párizsban" szépművészeti Múzeumban rendezett bemutatóján. (Kat. 161. sz.)

A magyar művészet kiállítása Párizsban Bp. 1966. Kat. ber.: Aradi N., Gerevich L.-né, Solymár J. – Bp. 1966. – 31 l., 20 t. –

23. sz.

...szloposan elváló bazalttalak, tornyok, sziklatuskók, szabadon
...an gazdag és vál-
...várszerűen kiképzett
...hasonlat, mikor vár-
...ez és kapu ez, de
...ti erők gigászi alko-
...skor trogloditája, a
...lyongó törzse, a je-
...ábbi évezredek ván-
...erővel megmérhetet-
...rszellem, hogy meg-

...é gondozott, vörös-
...Róza házát. A pom-
...zelében a Kisfaludy
...rdő szélét, az első
...dei úton följusson a

...ők sejtetik, hogy itt
...A bazaltlépcsők egy
... kilátóhoz, a bazalt-

Kisfüred
Sem
Nagyvázsony
Somoskő
Kő
Kő
K

Szilassy János

L.

Radisics János = A

Magyarországban Eé-
szult vegy egyháza
kelyhek kiállításának
leíró jegyzéke O. M.
Iparm. Mur. Bp.
1913. 12. C.

sen nyilatkozni.

A kereskedelmi minister ur dejüleg felkérem, hogy erről a tő katonai parancsnokságot ért hivja fel a parancsnokságot, ho szemle időpontját illetőleg a Bizottsággal mielőbb érintkezé ni sziveskedjék.

Budapest, 1917. évi április hó 2

A miniszter rendeletéből:

miniszteri osztálytanácsos
elnöki titkár.

Szilassy János

ötvös

1770-ben készitette

a kassai vármarasa

löcsei ötvös a dóm

~~[illegible]~~ 1 méter ma-

gas és 55 cm véles

püspöki monstrancia-

ját.

Sziklay Kassa

230. l.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Szilassy János

Ötvös

l - v

Sourek

893, 894. n.

895 – 898. n.

899 – 902. n.

903 – 908. n.

Budapest, 1911. május 3.

Mélyen tisztelt Előadó Ur!

Van szerencsém Wagner Rudolf épitésvezető urnak Vajdahunyadra történt áthelyezése alkalmából felmerült utiszámláját további szives eljárás végett beküldeni.

Szilassy János

lőcsei ötvös

l –

Genthon – Szentivány

Abany-Torna

vármegye és Kassa

műemlékei

Bp. cin. 8 l.

9 l.

többszor

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KI

190[illegible] évi 13618 számv. sz.

III/p ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

kurói gk., a *hámbori* rk., a *szinyelipóci* rk., a *palocsai* rk., a *váradkai* gk., a *feketekúti* gk., a *bártfai Szent-Ferencrendiek,* a *szinyei* rk., a *bártfaujfalusi* rk., a *rózsadombi* gk., az *alsószabadosi* rk., a *lófalvi* rk., a *szemesi* gk., a *kriványi* rk., a *bujáki* gk., a *miklósvölgyi* gk., a *csendespataki* gk., a *felsőcsernyei* gk., a *felsőpagonyi* gk. templom és *Eperjes* sz. kir. város letétei.

Nevezetesebb darabok. A polc ablak felőli keskeny oldalán: **Három talpas serleg,** aranyozott ezüst. A *bártfai ág. ev. templom* letéte. A középső augsburgi munka, a XVII. század elejéről. Kassa város ajándékozta a bártfai ág. ev. egyháznak. A jobb szélső *Kürmesszer Péter* kassai születésű híres ötvösmester műve 1603-ból. Kürmesszer 1605-ben Lyonban működött, később Párisba került s IV. Henrik király udvari ötvösévé lett. — **Kehely,** aranyozott ezüst, festett zománcképekkel díszítve. *Szilassy János* lőcsei ötvös műve. XVIII század. A *toriszkai* gk. templom letéte. — Belső sor, második példány balról: **Kehely,** aranyozott ezüst, kosarán bevésett figurális képekkel, melyek egykor átlátszó zománccal voltak fedve. XIV. sz. (Talpa XVII. sz.) A *kőszegi* rk. templom letéte. — **Tornyos ciborium,** aranyozott vörösréz. XV. század. A *zavadkai* rk. templom letéte. — **Monstrancia** (Úrmutató), aranyozott réz. A sztropkói templomnak ajándékozta Skavinsky Ilona grófnő 1758-ban. — A monstrancia mögött: **Kehely,**

mészárosok céheé, 1616-ból. — Ugyanez, 1629-ből. — A kerékgyártók céheé, XVII. század. — A sörfőzők céheé, XVIII. század. — A paszomántosok céheé, 1760-ból. — Az ácsok céheé, XVII. század. — A kovácsok céheé, XVI. század.

A szekrény belső hosszoldalán, alul:

Eperjesi céhek pecsétlői s azok lenyomatai, 17 drb. Ezüstből, rézből és vasból. Nevezetesen: Az irhakészítők céheé, 1739-ből. — Az ácsok céheé, XVIII. század. — A bodnárok céheé, XVII. század. — A lakatosok céheé, 1730-ból. — A szabók céheé, XVII. század. — A fésűsök céheé, 1846-ból. — A kötélverők céheé, 1615-ből. — A sütők céheé, XVII. század. — A kalaposok céheé, 1823-ból. — A kelmefestők céheé, XVIII. század. — A gombkötők céheé, 1607-ből. — A kelmefestőké, XIX. század. — A szíjjgyártók céheé, 1771-ből. — A lakatosok céheé, XVII. század. — A bodnárok céheé, 1633-ból. — A mészárosok céheé, 1724-ből. — Ugyanaz, 1842-ből. Valamennyi *Eperjes* szab. kir. város letéte.

42. számú szekrény.

Egyházi és világi ötvösmüvek és ónedények a XIV—XIX. századból. A *bártfai* ág. evang., a *toriszkai* (Szepesm.) gk., a *mersei* gk., a *kőszegi* rk., a *zavadkai* (Szepesm.) rk., a *zborói* rk., a

Szilassy János

ötvös

Gentmüeml.

181, 274, 339. l.

Tek. m.kir. álla

S

79/á 1916 számu b. f

tem, hogy a veleméri rom.kath.

vetés szerinti helyreállitási

Egyezernégyszáz korona össze

tűnik ki a rendesen nehézkes formákkal biró s a szélsőségekbe csapó czifrázatokkal ellátott barokk kelyhek sorozatából. Az aranyozott ezüstből vert és vésett, drágakövekkel és gyöngyökkel kirakott ámpolna-tálcza ellipszisalakú peremén már a rokokó ízlésű kagylókat feltüntető pillérszerű díszek között négy nagyobb s ugyanannyi kisebb mezőt látunk. Az utóbbiakban a négy evangélista képe a megfelelő jelvényekkel, az előbbiekben pedig Krisztus kínszenvedésének jelenetei rendkívüli gazdag csoportozatban művészi kézzel ábrázolvák. A tálcza középső lapja az ámpolnák talpa számára szolgáló két kerek mezővel van ellátva, a melyen egyfelől az Ecce Homo, másfelől a Piéta van trébelt műben előállítva, míg a lap többi részét felül felhők s angyalok között a sírjából feltámadó Üdvözítő, alul a római katonák alakjai töltik ki.

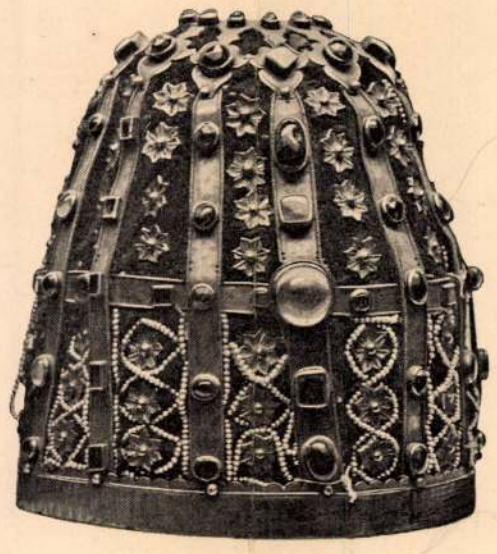

367. ábra. A krusedoli zárda XV. századi sapkaalakú tiarája.

Barokk kelyheink sorában szintén a jobbak közé tartozott a kalocsai székesegyház tulajdonát képező aranyozott ezüstből készített, drágakövekkel kirakott s kosarán és lábán három zománczozott képpel diszített ama kehely, melyet bélyegei alapján német munkának kell tartanunk, azzal az aranyozott ezüstből készült s áttört elefántcsont ornamentumokkal borított szenteltvíz-tartóval együtt, a melynek csontnyéllel biró aranyozott ezüst hintője szintén a nevezett székesegyház tulajdona. (363. ábra.) Mindkét darab a XVIII. század végéről való.

A XVII. század végéről, vagy a XVIII. elejéről való érdekes és technikájánál fogva figyelmet érdemlő aranyozott ezüst fedeles ciboriumot (362. ábra) állított ki a kassai Orsolyaszűzek temploma. Hat karélyra osztott talpa pártáját festett zománczczal borított lombozatok és virág diszíti, melyeknek közepén egy-egy kékre zománczozott boglárka ül. A száron, a cuppa kosarán és a fedélen az előbb leírt zománczos dísz megismétlődik. A talp ezüst filigrán-hálóval van borítva, melyben négy külön lapon, festett zománczczal a passio történetéből vett ábrázolások láthatók.

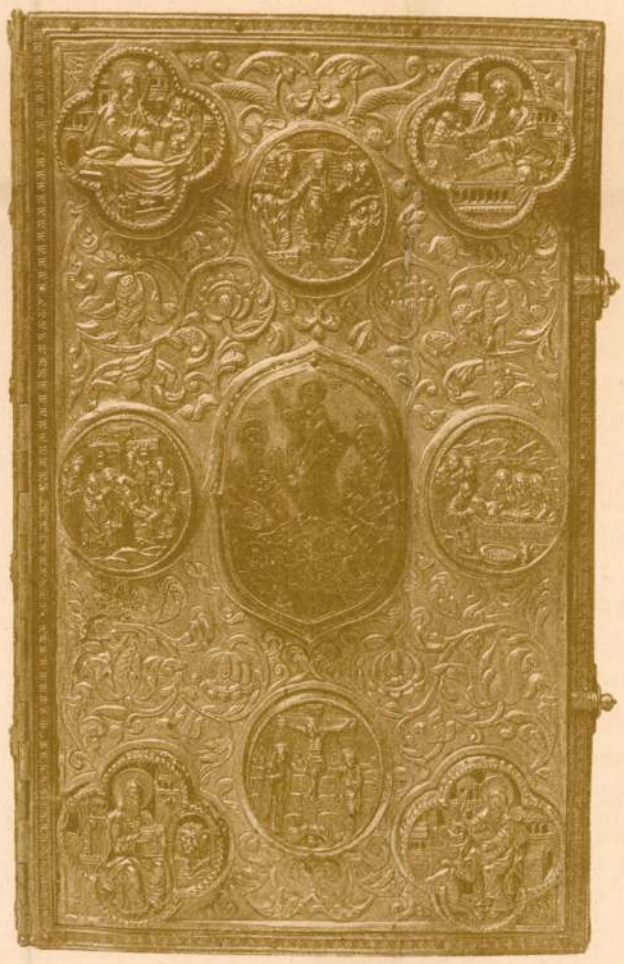

368. ábra. Misekönyvnek kötése. XVII. század. A krusedoli zárda tulajdona.

A ciboriumot régen az Erzsébet-székesegyház kincstárában őrizték s csak később került az Orsolya-templom tulajdonába. A székesegyház 1737. évi leltára így emlékezik meg felőle: Egy ezüst, aranyos öreg cziborium, melyen vagyon philegranmunka, körülötte és közötte zománczos rózsák.[1] Nincs okunk kétségbe vonni, hogy a ciborium magyar, nevezetesen kassai mester műve. Erre utal az áttört párták technikájának speciális jellege s az a körülmény, hogy Kassán a XVII. és XVIII. században a zománczozást az odavaló ötvösök nagyban gyakorolták.

Ezek közé sorolható Szilassy János lőcsei ötvös is, ki nemcsak productiv, de jeles képzettségű művész is volt s bár művei a kor uralkodó ízlését követik, mind a mellett szertelenségektől ment művészibb idomokban mutatják be a barokkot, a mint azt hazai kortársainak művein látjuk. E mellett Szilassy a fehér zománczczal bevont fémlapra festett figurális és tájképes jelenetek készitésében is mester volt s ebbeli eljárását ő maga «tűzben pikturált» elnevezéssel illette, a mint azt a kassai székesegyház útmutatójának talpán megörökítette.

Szilassy zománczos miniatür képecskéi rajzban és színezésben egyaránt tapasztalt kézre mutatnak s oly sajátságosak, hogy pusztán azok alapján a mesternek munkáit fel lehet ismerni. Ezenkívül Szilassy egyéni ízlését az egyházi ötvösművekre nagy

[1] Mihalik J.: Kassa város ötvösségének története. 89. lap.

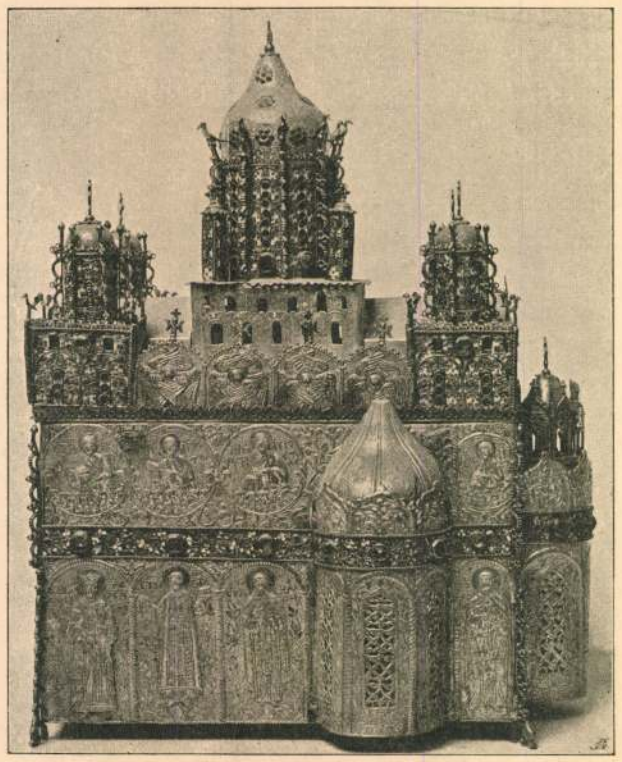

369. ábra. Artophorium 1705-ből. A ravaniczai kolostor tulajdona.

előszeretettel alkalmazott világos és sötétkékre zománczozott virágboglárkák is jellemzik. A mester művei közül idáig egész sorozatot sikerült megállapítani. A legszebbek közé tartozik a kassai dóm nagy úrmutatója s az orsz. magyar iparművészeti múzeum tulajdonában levő aranyozott ezüst kehely. (364. ábra.) Talpa, nódusa és cuppája volutás ornamentumokkal ékes. Ezek közé zománczos szent képek és angyalkák illesztvék. A kehelyhez patena is tartozik, a melynek ma már csonka peremébe e felirat van bevésve: ..... um Episcopum Ord. min. S. P. Francisci Conventualium. Fecit Joannes Szilassi Leutschoviae: Anno 1763.

Mint említettük, Szilassy legjelesebb műve a kassai Szent Erzsébet-székesegyház tulajdonában lévő az a nagy és pompás úrmutató, a melyet a mester 1770-ben készített. (LVII. tábla 1. sz.) A talp zománczos szent képecskéi között még Kassa város czímerpaizsát is megtaláljuk, a miből az következik, hogy a monstrancziát Kassa városa mint patronus készíttette az Erzsébet-templom számára.

Az úrmutató teste gazdagon vésett és áttört barokk cartoucheokból, rácsművekből s ezek közé tagozott cartoucheokba foglalt s a passio történetét ábrázoló öt zománczozott képből alakított oly háromszögidom, a melynek csúcsa a szár felső végén nyugszik, szélesebb oldala pedig a mostranczia középső testének felső részét alkotja. A lunulát zománczozott boglárkákból, virágokból, levelekből alakított s kövekkel kirakott rendkívüli gazdag és festői hatású koszorú övezi, az egész középső részt pedig ezüstlemezből kimetszett s élein csipkézett olyan sugárkéve veszi körül, a minő a renaissance ideje óta általánosan használatossá vált az úrmutatókon. A legfelső rész rendkívül dús barokk cartoucheokkal s egyéb ornamentumokkal ékesített keresztet ábrázol, a miből azonban csupán a vizszintes karnak két, a függőleges gerendanak pedig egyik vége látható. A keresztágak találkozási pontján mandorla-alakú dicsfényben a világgömbön trónoló Atya Istent, baljában jogarral, jobbjával áldást osztva ábrázolta a művész; alatta a szentlélek szálló galamb képében sugaras dicsfény közepette látható, végre a keresztágak páros angyalfejecskékkel diszített barokk cartoucheaiba egy-egy ó-testamentomi vonatkozású zománczozott kép van befoglalva.

Kevésbbé díszes ugyan, de művészi szín és becs tekintetében párja e mostranczianak a kassai Orsolya-szűzek temploma tulajdonát képező úrmutató. (LVII. tábla 3. sz.)

Szilassy e két mostrancziájának modorában készült az esztergomi főszékesegyház kincstárából kiállított ama díszes monstranczia, (LVII. tábla 2. sz.), a melyet a szent életű és jótéteményekben kimeríthetetlen főpásztor, gróf Esterházy Imre esztergomi érsek ajándékozott a főtemplomnak gyönyörű miseruhákkal s ama aranykehelylyel együtt, melyet ötvenéves áldozárságának ünnepén Mária Terézia királynőtől kapott emlékül. Esterházy Imre 1725-től 1745-ig ülvén az esztergomi érseki széken, az úrmutató készítésének idejét is ebben az időben kell keresnünk.

370. ábra. Schakabent Arzén metropolita koronája 1745-ből. A karlóczai székesegyház tulajdona.

371. ábra. Metropolita korona. A karlóczai székesegyház tulajdona. XVIII. század.

Végül a XVIII. századi egyházi készletek sorából bemutatjuk a trencséni kegyesrendiek temploma által kiállított $^3/_4$ életnagyságú, vert

1757-ből

Szilassy János lőcsei ötvös ezüstkelyhe a
tolcsvai r. kath. egyház tulajdonában

V. 11, 12,

— — ezüst monstrancziája u. o. V. 11.

Paczifikále, aranyszott erüst, 1757-ből
Szilassy Jánostól V. 10-11.

Szilassy Zaiós

festő

Die 26. april. itjabbik Szilassy Zaiosnak adtam az torony festéséhez biró uram parancsolatjából 6 f.

Die 8. junii. ugyan Szilassy Zaiosnak adtam festésher valót vennie 9 f.

Item fizettem Szilassy Zaiosnak 25 f.

Die 11. dkto vettünk biró úrral az toronyhoz hat szekér meszet f. 4 d 69 28 f 14 d. 1)

Die 19. okt. az kapitánnak Orosz Pál társzekerének fedele festésétől 4 f 60 d.

Die 20. dkto. fizettem itju Szilassi Zaiosnak 3 kopia rudért, kiket a kurucrónak csinált 1 f 50 d. 2)

1) Mikulik József Rozsnyóváros 1703. évi számadásai. Tört Tár. 1886 588. l. 2) u. ott. 594. l.

Klaber Gyula

festő.

Aj. Szilasy Zanós

festo

1703. ban Rozsnyón a piaczi torony bennázolásáért 40 frtot kap.

Talán ő festette II Rákóczy Ferencz számára készült. sárszekér feddét is, mehet 1 lépiro 10 frtot kapok, pedig akor szükségelt 2 font zöld festekért meg kulon 2 frt 50 denart adok a város

Mikulik József Magyar kisvárosi élet (1526-1715). Rozsnyó. 1885. 8° 241 l

Szilassy János

ötvös.

Készítette a kis szebeni templom egyik áldozó kelyhet, egy ciboriumot, egy keresztet és egy urmutatót.

1. A kehely. Mag. 23.7 cm. A díszítés jellege barokk, neme virágdísz, gazdagon zománcozva, sékkövekkel. A kehely talapján 3 medaillon van, a Szilassyt jellemző pikturált képekkel. E képek tárgyai: 1) St. Anna, amint leányát Máriát olvasni tanítja, 2) Jézus, a jó pásztor. 3 Keresztelő János a pusztában.

E pikturált képek színezési jelleme: liliába játszó veres vagy violáskék.

Anyaga ezüst, gazdagon aranyozva.

A kehely talpán, illetőleg szélesen kingro pereme belső felén köralakba verve ez olvasható:

PRO ECCLESIA CIBINIENSI (ig) IN VNGARIA FIERI CVRAVIT | IOANNES VAGNER IVDEX CIVITATIS ANNO 1754 |.

Abrája közölve Arch. Ert. 1903. 206. l

2. A ciborium. Magassága 40 cm. Díszítése gazdag virágfüzér, mely a kuppát, ennek fedelet s a talpat egyaránt befutja. A virágok: mezei csillagok, szászorszép és nefelejts, színesek (zománc). A virágok között apró drágakövek: rubint, zafír, smaragd, amatist és gyémánt. Stílje barokk.

A ciboriumon 9 nyomott köralakú zománcos lép van. A fedőn 1) főpapi ornatus és eszközök, kis emelvényen keresztbe fektetett kések, kancsók, Balra a frigyláda, rajta a félholdas főpapi fövegy, jobbra füstölgő oltár, rajta lángok közt egy ökörfej. A fölötte lebegő,

2

barokk stilü szalagon ez a
mondat: Recedant vetera.
kép. A manna szedést ábrá-
„Datur manna patribus
...szesemelvény tetején
...ráány, szügyében
...orona, jobbról
...k. Felmondata:

A feszület.

Aránylag egyszerű. Hossza 37 cm. a talp átmérője 19 cm. A szárak metszési pontján finoman vonalazott lapokból egy egy sugarasdisz van, mégek négyfelől egy pontba futván, ragyogó glóriát alkotnak az ur feje körül. A szár egészen sima, szintelen egyhangusságát körte alakú nodus töri meg. A talp gazdagon trébelt mezeje is rokon a már említett ekkel. A megváltó szobra tömör ezüstből készült. Magassága 7·5 cm. Kidolgozása remeknek mondható. A feszületen hét zomancos kép van, egy a hosszanti szár aljáról hiányzik. Ezek közül négy a keresztben, 4 a talapzaton van megerősítve.

A képek tárgya: a kereszt tetején Veronika a kendővel; a két átellenes szárón balról a szűz, jobbról Gábor arkangyal. Mind a háromalak térdkép, az utóbbiak glóriásan, erős, barokstilű affektussal.

A feszület talpán: 1., Krisztus a Gethsemáné kertben. 2) Jézust a töviskoszorúval megkoronázzák 3) Krisztus megvesszőzése. 4) Az őrök kocskáts vetnek a tól feszített ruháján.

A talp belső felén, szintén veretes írással ez olvasható

CIVITAS CIBINIENSIS IN VNGA 3 (itt a forrasztás) 754.

Anyaga ezüst, aranyozva.

Ábráját lásd: Arch Ert 1903. erf. 211. l

T és keresztkarok

T ~~[illegible]~~

T (a nyolcadik)

Az ucmutató.

Magassága 83 cm. ebből 53 cm esik a szoros értelemben vett monstrantia testre. Kerülete sikerült mandorla alak. s két részre tagozódik. Egy kisebb, felső részre, meg szépen stilizált feszület föt mutat, három pontján, a karok végén egy egy medaillonnal, középütt pedig, a hol a karok metszik egymást, a szentháromság első személyeként a Úr kagyló díszbe foglalt alakjával. Ez alatt fejlik ki hatalmas oválissal a Megváltó testét rejtő alsó rész, közepén az üveghárzal, s benne, szivalakú térben a szent ostyát tartó lunula. Mindert elöl páratlanul gazdag virágkoszorú övezi, s benne mutha apró virágágyak volnának, hat arányosan szétrakott Zománczos kép. Végül hagyományos díszül — aranyozott lapokból metszett sugarak fogják körül az egészet. De hogy a háromság képe teljessé legyen, a kereszt és az ovalis közt négyzöges sugarakban ott van a kiterjesztett szárnyu galamb is. A szár arany talanul rövid és vékony. A talpon négy simán trébelt völgyelés huzódik végig, négy arányos mezőre osztva a felületet, s mindegyikének ~~[illegible]~~ közepébe egy-egy, a szűz életét ábrázoló medaillonkép. A talap peremének metszése hárélyos. A koszorú ritka ~~[illegible]~~ apróliko muka, tömve piros, fehér, sárga, kék, lila virágfajokkal

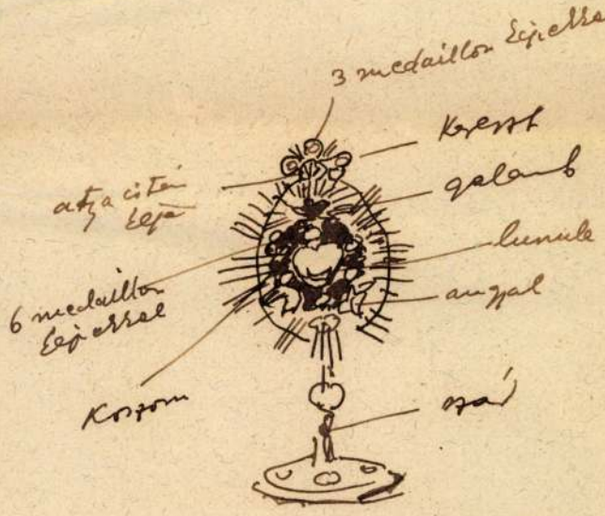

s ezek közt még dragon
kő utánzatok is szillogmak.
Indák, levelek, ágacskák
tömkelege, melyek között van
egy ágászen új, tüzta magyar
motivum is: öt szines szergő
szárón függő boglár.
A tűrben pikturált képek
tárgyai.

A keresztben:

1. A fiait tápláló pelikán.
„Ut vitam habeant" jeligé-
vel.
Balra lent: 2) háttérben egy
kupolás város, elől zsidó
főpapi ornatusban levőférfi,
kezében ritualis szerek. Jel-
mondata „Sanctificamini
et estote sancti".
Jobbra lent: 3) egy fa alatt
alvó öreg ember, felette áldó-
mozdulattal angyal lebeg.
Jelmondata: Roborat ut
nutrit.

A mostrancia testen:

1.) fent középütt. (alakja □
kagyló) A bárány imádása.
A fölső, barokk stylü gyűrőt
szallagon ez áll: Venerunt
nuptial Agni, az alsóon:
Tradidit semetipsum hos-
tiam.

Jobbról lefelé:

2) A mannaszedés. Panem
angelorum manducavit
homo" jelmondattal.
3) A háttérben mező, az elő-
térben 3 alak, az egyik főpapi
díszben, vele szemben két
sisakos páncélos katona, kik
~~[illegible]~~ kenyeret nyujtanak át,
előttük a földön 2 kancsó.
A felirat: Dedisti lae-
titiam in corde meo.

4.) A frigyláda átvi-
tele, meget 4 férfi emel,
előttük Dávid hárfázik!
Felirat: Cantemus Domino.
Exod. 15. 72.

5.) Irsák föláldozása. Kör-
irata: Deus dilexit mun-
dum Joan. 3. 26.

6. A háttérben egy torgok-
kal erősített város, elöl a sza-
badban terített asztal, meg
köré dárdás férfiak szegle-
nek: Caro mea vero est
cibus. Joan. 6. 55.

A talp mezőin:

1.) Mária születése.
2) Az angyali üdvözlet.
3) Mária meglemenetele.
4. Az Ur szinváltozása.

A képek művészi értékkel bírnak.
Nemesek in miniature keret-
ben (az egész kép nem nagyobb
egy öt koronásnál) oly mozgal-
mas jelenetekkel finoman
vázolt alakokkal, arcokkal
találkozunk hogy csekély szin-
hatásuk mellett is — 3-4
szin van bennök legfeljebb —
valóban lekötnek bennünket.

Mesterjegye: (lásd Arch
Ért 1902. jun. szám) Felira-
ta ugyanott.
Készült 1758 ban.
Ábrája. Arch. Ért. 1903. 211. l

Papkároly. Szilassy-féle
egyházi edények. Arch. Ért
1903. évf (Ujf) XXIII. K. 206 – 215 l

Szilassy János

ötvös.

Kassa város tanácsa 1769-szept 1-én megkerette Löcse városát, hogy Szilassy János löcsei ötvöst szólítsa fel, hogy a Kassai sz. Erzsébet egyház részére egy urmutatót készítsen, el készítvén annak tervrajzát és költség vetését.

Szilassy a kész művet 1770 aug. 2 án a löcsei tanácsnak a következő rossz magyarsággal szerkesztett irat mellett bemutatta.

Specificatio. Az megkészült monstranczianak Kassa városában parochialis templomhoz az picturált képeket, köveeskiket, virágokkal, 2 üvegeivel az vas ruddal, mnek elébb ~~[illegible]~~ öszverakván tekintetes bírs uram (t.i. a löcsei) előtt es ordinarius notarius uram előtt megmérvén, a mi nem ezüst, e szerint felül az nagy Keresztén Atya Isten és Szent Lélek képei, 3 historia képekkel, 6 angyalkákkal, ezek mindöszve nyom bécsi latot 5, a Középső koszoniban az Ur vacsorája 4 historia képekkel, 2 nagy angyalokkal, 139 zománczos virágocskákkal 2 részről a két szárnyon zománczos 18 levélkékkel, 64 zöld levelekkel, 2 kis cédulával az Ur vacsorája körül nyomnak 32 latot.

Átvitel 32 lat

Áthozat 32 lat

az pedalisán 4 képek, 12 angyalokkal 7 1/4
az Kozönséges Kövecskék 387 . . . . . 2 1/4
az üvegei nyomnak 7 1/2
az vas rudja nyom 53 1/2

tészen latot 107 1/2

az monstrancia nyom mindenestül bécsi latot . . . 386
de falkálván a felsőlatokat 107 1/2
tehát a monstranciában vagyon bécsi lat 278 1/2

Nota. Azon 11 gyémántokat és 19 rubintokat, mefehlt kezem veven foglalva vannak az világ globison tahálkoznak gyémántok 9
az Szentdélek képi fölött egy nagyobb, egy kisebb 2
Rubintok Atya Isten képi az 3 szegű táblácskán rubintok 9
az lunulában 8
legalól 2
Az többi gyémántokat 110 darabocskát hozzá adván az monstranciához, ezeknek szemvül szemre legalsó ára r(eines) fl 337
item 5 brilliánt rubintok, 6 smaragdok egy safirral . . . . 21.30 kr
az futrálissáért fizettem az képfaragónak fl 6.30 kr az kötőnek (t.i. könyvkötőnek borításért 14, öszve . . . . . 20.30 kr

az monstranciának egész készítéséért, aranyozásáért, picturáért, az mint végeztünk Rfl 1000

Summa az egész pretensio . . . R.fl. 1385.

Azon erűstöt meget hozzáadván, visozávárom, 48 bécsi latot 13 probást. Kitadván Löcsén anno 1770., die 2dik augusti.

Szilassy János

A pretendált summa egészben lefirettetett, recognoskálom.

Kassa, die 8-tava Augusti.

Szilassy János.

Tehát szemégesen vette fel mukadiját kassán, sőt valószínű, hogy maga mutatta be és adta át szülővárosának remekművét.

A mű még most is megvan a kassai izékeszphárkinesztárában. (Lásd még. Arch. kit. 1892. 447 l)

Löcsén nagy tüzteletben adatt s a céhmester séget 1747 – 1782 be bekövetkezett haláláig fokton ő viselte. Halálakor kb 72 éves volt. Kemény azt hiszi, hogy a löcsei ötvös céhnek 1772

[illegible] pecsétnyomja
szúrtan az ő erőve, mintán
az ő cékmestersége alatt
készült -1)

Kemény Lajos: Műtörté-
neti adatok Kassa múlt-
jából Arch. Ért. [illegible]
1904. Évf. XXIV k. V75–
V77. l.

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
271.l.

Péczely
Béla

S z i l a s y J ó z s e f :

Könyvjegy/"Magyart a magyarnak"/

Tusrajz

A Művészet pályáaztán megvásárolt
terv

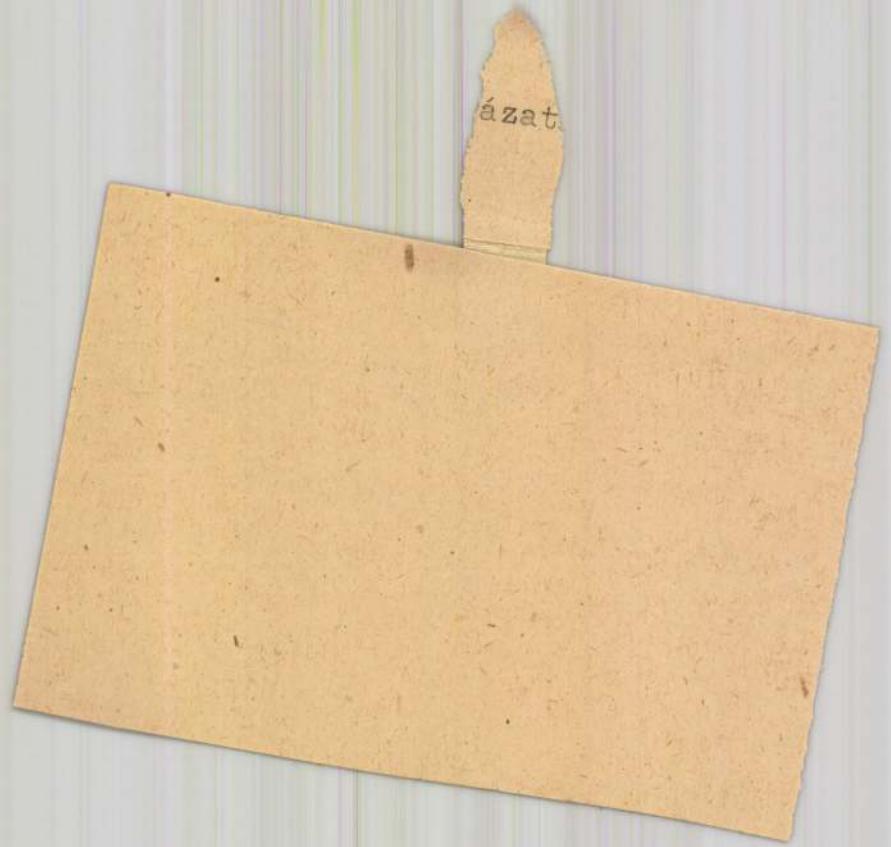
ázat

M Ű V É S Z E T
V. évf. 1906.
250. l.

Péczely
Béla

Szilasi József:

Fejléc

Tollrajz

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
270.l.

Péczely
Béla

S z i l a s y J ó z s e f :

Könyvjegy/"Magyart a magyarnak"/

Tusrajz.

A Müvészet pály án második dijat nyert terv

Szilassy József

Cásd

Művészet. 1908. 64 l.

Szilassy József

Művészet 1903. 62

– 1904. 50
– 1906. 232, 250
– 1908. 64, 270, 271
– 1910. 353 m

Dierckx Pierre Jacques: Eb
lő a gyermekmenházban 129 (60
1523 (119).

Szilasi József

1926. egyházmův. Kiáll
a Nemzeti Halomba.
Szt Ferenc, Olajvárlat.

Szeged –

Bilisicsi lelet VII. 246.

Szilasy József (1885 –), rajztanár, festőművész.

Gyakori vendég volt Babits esztergomi házában. A művész a főváros ösztöndíjával több külföldi tanulmányutat tett. Az esztergomtábori polgári iskola rajztanára volt.

Kaposi Endre: Az ezeséves Esztergom.
Dolgozók Lapja, 1972. okt. 27.

MDK

Szilasy József

A Művészet könyvjegy pályázatára többszáz rajz érkezett be.

Az 50 koronás második díjat Szilasy József nyerte el.

Azonkivül rajzai közül is vásároltak.

Hazai
~~XXXXXX~~ krónika.

Művészet. 1908. 271.l.

MDK

Szilassy József

pályamunkáját megvásárolták

Művészi fejléc és záródisz pályázat. Művészet 1903. 62.l.

Szilassy József, iparrajziskolai növ.

Aufrecht és Goldschmied cég az Iparm. Társ. utján pályázatot hirdetett berendezési porcellán-készletek díszítésére szolgáló minták rajzaira.
Ide bemutatott hatodik díjat nyert Sz.J.növ.

Művészet. 1908. 64.l.

Művészi díj: Aufrecht és Goldschmied-cég herendi porcellán-magyarázata
Szilassy József

Művészet VII. évf 1908. 69-l.

S z i l a s s y József grafikus

M Ű V É S Z E T
II. évf. 1903.
62.
"Könyvdísz-pályázat"

Szilassi Klára

1929/30 - 1932/33

Ferképzomfoiskèvk

137.l.

T. 6379.

s köröndökkel megerősitett város
egy katona ül hátra fordulva, a
gyek hullámzanak. Felirata a le-

8 cm.

SZILASSY József

1850

155. máj. 10. Szilassy József tanácsos urat is régiségek ajándékozására kéri

MÜvtört.Ért. 1990 1-2 129

ŐDÉS

éb jogviszony létesítéséhez

neti Kutató Csoport Bp. I., Úri u. 62., mint

Szilassy Lajos

építőmester
Balatonfenyves.

Tér és Forma

1935. 77. l.
(Két nyaraló Balaton-
fenyvesen, képekkel.)

Terverte fenti.

XXVI.

Szilassy Lajos
építőmester
Balatonfenyves

Tér és Forma
1935. 21. k.
(Villa Balatonfenyvesen,
képpel)

Szilassy Lajos

Építőmester

Ert. 1928

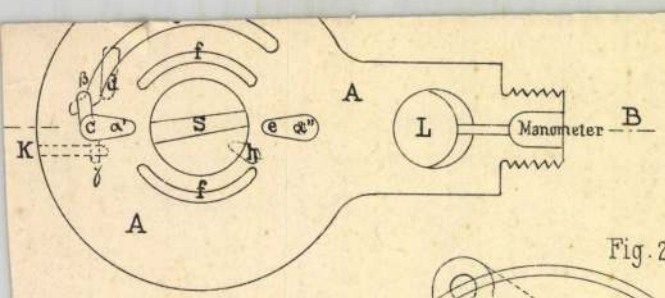

Fig. 28.

Fig. 27.

Fig. 26.

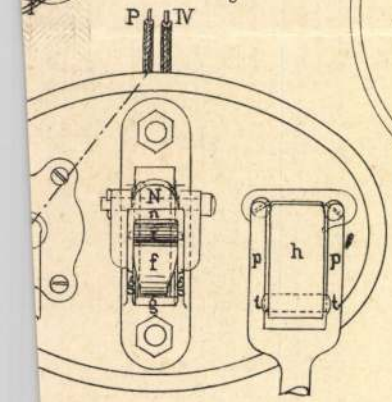

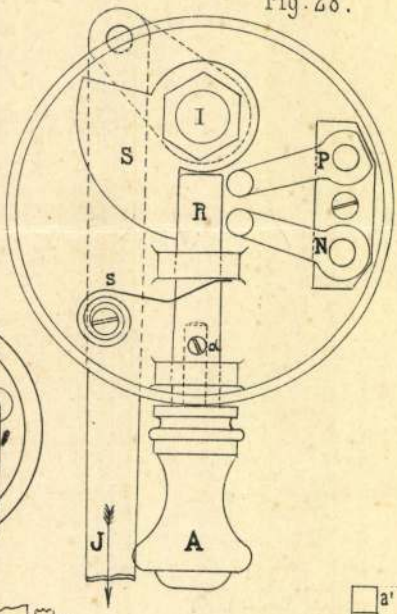

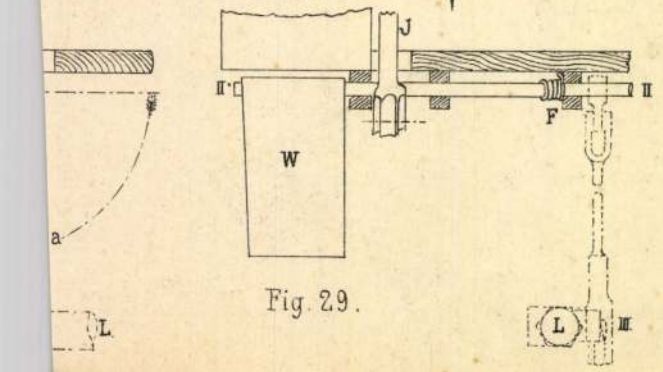

Fig. 29.

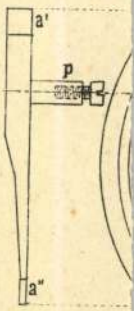

Szilassy János festő.

II. Rákóczi Ferencz nejének Hessenn Sarolta Amália herczegnőnek arczkepe Festette. Lőcsén 1743. ban. A kraszna horkai várban.

Mihalik József A kraszna horkai vár leltára. Kassa 1913. 51. l.

Szilassi Lucia

1929/30 - 1932/33

Ferképzőmfoiskolák
132. l.

T. 6378.

s köröndökkel megerősitett vár fog-
ak csatlakoznak, a háttérben pedig a
Felirata:

1. Schloss és befejezése: 3. Sau fluss.

6.2 : 8.6 cm.
chreibg. Königreichs Ungarn, Frankfurt 1686.

Szilassy Márton

ötv.

Könnagyötvj 1914. 17.

Szilassy Márton

ötvös Rozsnyó

Kö[illegible]ötvj. 320. l.

1914

— **Martinus Szilassy**, ca 1754. (Esetleg ugyanőt említik mint Martinus Ötvest 1733-ban. — *Möglicherweise ist er mit den in 1733 erwähnten Martinus Ötves identisch.*) — *Ziborium* Ciborium körtenodusszal, kosarán rokokódísz. — *Ziborium m. Birnennodus, am Schalenkorb rokoko Verzierung.*

„. . . . **ANNO 1754 FECIT MARTINVS SZILASSY.**"

Székesegyház, Rozsnyó — *Kathedrale, Rosenau.*

M.D.K.

Szilassy Pál

ötvösmester

a Finck Dániel körül csoportosuló löcsei ötvösök legkiválóbbika. A nagy tűzvész után (1747) készült templomi tárgai emailfestésű helyhei, szentségtartói stb. szülővárosán túl fekvő templomoknak is nevezetességeivé váltak. Munkáiban a diadalmas egyház jut kifejezésre – ellentetben Kaynaar János (Polgari) használatra szánt tárgaival.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.

285. old.

Szilassy Piroska

1913/14 - 1916/17

Ferkèpzomfoiskèvk
137.1.

Sabacz.

Az előtért a bástyákkal és
lalja el, a melynek kapuihoz hi
dig, a Száván túl, hegyek hullámza

fölül középütt: SABAZ
jobbra: p:34.
magyarázó szövegének kez
Sau fluss.

Rm., mér. a belső v

140-95.

MDK

Szilassy Viktor, festöm.
1821-1859.

525. A Szent Család pihenése menekülés közben.
L.j.: d après C.Markó .Sz. à Appegi 1856.2o11
24 x 27 Lemezpapir.
A kép id. Markó Károly festménye után készült.

Ernst Muzeum aukciói. XII. 43.1.

SZILASSY Viktor festő

1859

149. szept. 15. Markó Károly Florenzből jelenti, hogy Szilassy Viktor festész meghalt, ... több képe megszerezhető volna.

gy. r

M. Ért. 1991. 1/2.

A Budapest Galéria meghívja Önt

SZILÁRDI BÉLA

festőművész kiállításának megnyitójára

a Budapest Galéria Kiállítóházába
(1036 Budapest, Lajos utca 158.)
2005. január 20-án, csütörtökön 17.30 órára.

A kiállítást megnyitja

FÁBIÁN LÁSZLÓ

író.

•

A kiállítás megtekinthető 2005. február 20-ig,
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

A címlapon: *Temetetlen holtak.* 1996.

Budapest Galéria

Bela Szilardi

Werkstatt im Kunstblock, München

BELA SZILARDI
Arbeiten auf Papier,
Ölbilder 1985–86

Ausstellungsdauer:
3. Oktober – 3. November 1986
WERKSTATT IM KUNSTBLOCK
Ottostr. 3
8000 München 2

Di–Fr	10.00–18.00 Uhr
Sa	10.00–12.00 Uhr

L'après-midi d'un faune III 1986
Wasserfarbe auf Papier
73 × 54 cm

Befreiung durch Farbe

Ende der siebziger Jahre entdeckte in Deutschland eine junge Generation von Künstlern die Ausdrucksmöglichkeiten der Malerei wieder. Nach einer langen Phase immer radikalerer Abstraktion nicht nur die Form, sondern auch das Material betreffend, war die Rückkehr zur Malerei ein ebenso überraschender, wie voraussehbarer Schritt in der Kunst. Vorhersehbar, als Gegenreaktion zur Kopflastigkeit von Minimal- und Concept Art. Überraschend dennoch, weil eigentlich anachronistisch. Im Computer-Zeitalter mit Pinsel, Farbe und Leinwand zu hantieren, wie seinerzeit Raffael, Tizian oder Rubens erscheint, oberflächlich betrachtet, paradox.

Und dennoch scheint die Malerei auch heute noch bestimmte Bedürfnisse bei Publikum, wie auch Künstlern zu befriedigen. Sie ist nach wie vor das Medium mit der direktesten Ausdruckskraft. Jenseits aller Trends und Moden gibt es deshalb Künstler, die malen, weil es ihnen ein Bedürfnis ist, sich auf diese Art mitzuteilen. Bela Szilardi zählt zu jenen.

Ursprünglich war der gebürtige Ungar Musiker. 1971 nach seiner Übersiedelung ins Saarland wandte er sich verstärkt der Photographie zu. Über Photographie und Graphik führte der Weg schließlich zur Malerei. Für ihn persönlich schließt sich damit ein Kreis. In jungen Jahren, als er sich entscheiden mußte, ob er Musiker oder Maler werden wollte, hat er die Ausbildung an der Musikakademie vorgezogen. Der Musik nach wie vor zugetan, überbrückt er den Zwiespalt jetzt quasi malend. Eine der letzten, im Sommer 1986 fertiggestellten Arbeiten, trägt den Titel eines Musikstücks von Claude Debussy: »l'après midi d'un faune«. Unter den Klängen dieser Musik ist das Gemälde denn auch entstanden. »Die mathematischen Kompositionsschemata der Musik«, sagt der Künstler, »sind mir beim Malen zugleich Ansporn und Widerpart. Malend kann ich mich über die Strenge der Harmonie hinwegsetzen und gleichzeitig profitiere ich von ihrer abstrakten Logik.«

Jedes neu angefangene Bild wird damit zu einem Akt künstlerischer Selbsterfahrung, denn Bela Szilardi geht es nicht so sehr um die Inhalte. Das Motiv ist, von wenigen Ausnahmen abgesehen, immer nur Aufhänger für eine freie malerische Interpretation. Wenn Szilardi beispielsweise einen Zyklus über Hunde- und Stierkämpfe malt, so deshalb, weil ihn die Bewegungen faszinieren und weil ihm die Sujets die Möglichkeit geben, dem Pinsel freien Lauf zu lassen. Die Farbe wird zum Fetisch. Symbolisch steigert sich der Maler in einen Blutrausch.

Ein anderes Beispiel: Der uralte Mythos von Daedalus und Ikarus liefert die Legitimation Figuren freischwebend in die Fläche zu komponieren. Die Umrisse der Körper lösen sich auf. Eine abstrakte Transkription des Themas ist entstanden.

Den vorläufigen Endpunkt dieser Entwicklung zeigt eine Serie kleiner Aquarelle. Jedes der Kleinformate wirkt wie ein improvisiertes Klanggebilde, gleichwohl optisch wahrnehmbar und farbig.

Bela Szilardis Malerei ist – wenn man so will – eine Geschichte der künstlerischen Selbstfindung. Die Konsequenz, mit der er sie betreibt zeitigt erste Erfolge.

Christoph Wiedemann

Ende 1986
Wasserfarbe auf Papier
24,5 × 34 cm

Toro XVI 1985
Wasserfarbe auf Papier
34,6 × 47,6 cm

Ikaruslegende Triptychon 1985
Öl auf Leinwand 100 × 80 cm
Mitteltafel »Erde«

Improvisation 8 1986
Wasserfarbe auf Papier
21 × 18 cm

Bela SZILARDI

1940 in Budapest geboren,
lebt und arbeitet in München

EINZELAUSSTELLUNGEN

1971	Kellergalerie Franzstadt	Budapest
1974	Pädagogische Hochschule	Saarbrücken
1985	Die Galerie in der Hohenzollern-Passage	München
1985	Fichtelgebirgshalle	Wunsiedel
1985	Galerie Zeitwende	Wien (Katalog)
1986	Werkstatt im Kunstblock	München (Katalog)

AUSSTELLUNGSBETEILIGUNGEN

1975	Pfalzgalerie	Kaiserslautern (Katalog)
1980	Galerie Arndt	München
1984	Galerie T.	München
1985	Galerie der Künstler	München (Katalog)

